

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

Ζ' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

Ι' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ)

ΣΥΝΟΔΟΣ Α'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΛΘ'

Τρίτη 24 Οκτωβρίου 2000

Αθήνα, σήμερα στις 24 Οκτωβρίου 2000, ημέρα Τρίτη και ώρα 18.17' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια, για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Α' Αντιπροέδρου αυτής κ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΕΙ - ΤΟΝΑ**.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Παρακαλείται ο κύριος Γραμματέας να ανακοινώσει τις αναφορές προς το Σώμα.

(Ανακοινώνονται προς το Σώμα από τον κ. Κώστα Καρρά, Βουλευτή Β' Περιφέρειας Αθηνών, τα ακόλουθα:

Α. ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

1) Ο Βουλευτής Λευκάδας κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Λευκάδας ζητεί την ίδρυση παραρτήματος ΤΕΙ στη Λευκάδα.

2) Ο Βουλευτής Κυκλάδων κ. **ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΩΜΑΤΑΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δικηγορικός Σύλλογος Σύρου ζητεί την πλήρωση των κενών οργανικών θέσεων στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Σύρου.

3) Οι Βουλευτές κύριοι **ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ** και **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΣΙΩΝΗΣ** κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Εργαζομένων του Γενικού Νομαρχιακού Νοσοκομείου Μυτιλήνης "ΒΟΣΤΑΝΕΙΟ" ζητεί την εύρυθμη λειτουργία του Νοσοκομείου και την ικανοποίηση εργασιακών αιτημάτων των μελών του.

4) Οι Βουλευτές κύριοι **ΑΣΗΜΙΝΑ ΞΗΡΟΤΥΡΗ** - **ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑΡΗ** και **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΦΑΖΑΝΗΣ** κατέθεσαν αναφορά με την οποία φορείς του Νομού Καστοριάς ζητούν λόγω της μακροχρόνιας κρίσης της Γουνοποιίας να ληφθούν άμεσα μέτρα για τη ρύθμιση των χρεών των γουνοποιών στις Τράπεζες και το Δημόσιο.

5) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ** κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας που αφορά στο κλείσιμο δύο Νοσοκομείων στην Πάτρα του Νοσοκομείου Νοσημάτων Θώρακος και του Καραμανδάνειου.

6) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ** κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας που αφορά στην ακαταλληλότητα του πόσιμου νερού στο Αίγιο.

7) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ** κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας για το αίτημα Πατρινών αστυνομικών να μετατεθούν στην Πάτρα.

8) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ** κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας που αφορά στην κακή κατάσταση των δρόμων στο Νομό Αχαΐας.

9) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ** κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας που αφορά στη μελετώμενη απόλυση εξήντα εργαζομένων από την Κλωστοϋφαντουργία Κρητικού στην Πάτρα.

10) Ο Βουλευτής Ηρακλείου κ. **ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΑΚΗΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Ηρακλείου Κρήτης ζητεί την εκτέλεση έργων αντιπλημμυρικής προστασίας στην περιοχή Λίνο Ηρακλείου.

11) Ο Βουλευτής Λευκάδας κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Μεγανησίου του Νομού Λευκάδας ζητεί την είσπραξη της Κρατικής Επιχορήγησης του έτους 1999.

12) Ο Βουλευτής Κορινθίας κ. **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο κ. Πασχάλης Τριανταφύλλου, κάτοικος Κορίνθου καταγγέλλει καθυστέρηση του ασθενοφόρου 166 στο ατύχημα της συζύγου του.

13) Ο Βουλευτής Ρεθύμνου κ. **ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος "Κομάντος '74" ζητεί τη ρύθμιση της συνταξιοδότησης των μελών του.

14) Οι Βουλευτές κύριοι **ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ** και **ΛΙΑΝΑ ΚΑΝΕΛΛΗ** κατέθεσαν αναφορά με την οποία η Επιτροπή Αγώνα κατά των επεκτάσεων της ΠΕΤΡΟΛΑ αντιτίθεται στη γιγάντωση του Διωλιστηρίου της ΠΕΤΡΟΛΑ.

15) Οι Βουλευτές κύριοι **ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ** και **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗΣ** κατέθεσαν αναφορά με την οποία τα Σωματεία Εργαζομένων Α'-Β' Συγκρ. του Α' Γεν. Νοσοκομείου "Άγιος Παύλος" Θεσ/νίκης ζητεί την ομαλή λειτουργία του Νοσοκομείου και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας.

16) Οι Βουλευτές κύριοι **ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ** και **ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ** κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Δήμαρχος Νέας Κούταλης Λήμνου Λέσβου ζητεί μέτρα πρόσληψης για τις ζημιές που προκαλούν τα δελφίνια στα δίκτυα των αλιέ-

ων του νησιού.

17) Οι Βουλευτές κύριοι ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ και ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΤΑΚΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Δήμαρχος Μανταμάδου Λέσβου ζητεί χρηματοδότηση για τα νέα μέτρα σχετικά με τα σφαγεία και τα προβλήματα της κτηνοτροφίας.

18) Οι Βουλευτές κύριοι ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ και ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΑΤΖΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Εργαζομένων ΟΤΑ Λέσβου ζητεί τη συνέχιση λειτουργίας του Ταμείου Υγείας Δημοτικών - Κοινοτικών Υπαλλήλων Νομού Λέσβου.

19) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Πανελλήνια Ομοσπονδία Αστυνομικών Υπαλλήλων ζητεί να δοθεί άμεση και ικανοποιητική λύση του ωραρίου εργασίας των Αστυνομικών Υπαλλήλων, καθώς και τη χορήγηση ημερήσιας ανάπαυσης.

20) Οι Βουλευτές κύριοι ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ και ΑΣΗΜΙΝΑ ΞΗΡΟΤΥΡΗ - ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑΡΗ κατέθεσαν αναφορά με την οποία η Συντονιστική Επιτροπή Δημοτικών Παρατάξεων, Περιβαλλοντικών Φορέων και Κατοίκων Ηλιούπολης ζητούν τη διατήρηση της φυσικής κοίτης του ρέματος της Πικροδάφνης.

21) Οι Βουλευτές κύριοι ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ και ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΦΑΖΑΝΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Δήμαρχος Παραλίας Πατρών, ζητεί για τους μαθητές της Γ' Λυκείου ακαδημαϊκού έτους 99-2000 που έλαβαν μέρος στις πανελλαδικές εξετάσεις του Σεπτεμβρίου 2000 και προήχθησαν, να προβλεφθεί μεταβατική διάταξη που θα τους εξασφαλίσει τη συμμετοχή τους στην πρώτη ευκαιρία και την κατοχύρωση της σχολής στην οποία εισάγονται.

22) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η κ. Νάνου -Κατσανούλη Ζωή, ζητεί να υπάρξει νομοθετική ρύθμιση για την εισαγωγή στα ΑΕΙ και ΤΕΙ την φετινή χρονιά των μαθητών της Γ' Λυκείου που για λόγους υγείας απέκτησαν το απολυτήριο Ενιαίου Λυκείου το Σεπτέμβριο του 2000.

23) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο κ. Φουντής Παναγιώτης, ζητεί νομοθετική ρύθμιση της βαθμολογικής και μισθολογικής του αποκατάστασης λόγω της ηθικής και υλικής βλάβης που έχει υποστεί από το Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας.

24) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας για την ανάγκη διατήρησης του Νοσοκομείου "Καραμανδάνειου" στην Πάτρα.

25) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας που αφορά στο πρόβλημα ρύπανσης της Αράξου Αχαΐας.

26) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας σχετικά με τις διαμαρτυρίες των κατοίκων Δασυλλίου Πάτρας για τις κεραίες κινητής τηλεφωνίας στην περιοχή τους.

27) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας για την έλλειψη ηλεκτροφωτισμού στην οδό Βορείου Ηπείρου στην Πάτρα Αχαΐας.

28) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας σχετικά με το πρόβλημα στέγασής του 45ου Δημοτικού Σχολείου Μπεγουλακίου Πάτρας.

29) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας σχετικά με το πρόβλημα της κακής κατάστασης των δρόμων σε όλο το Νομό Αχαΐας.

30) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κα-

τέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας που αφορά στην ακαταλληλότητα του πόσιμου νερού σε οικισμούς του Δήμου Διακοπτού.

31) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας που αφορά στην καθυστέρηση της ολοκλήρωσης των εργασιών στο κτίριο του ΙΚΑ στη οδό Γούναρη Πατρών Αχαΐας.

32) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας για τη μη καταβολή δημοτικών τελών στην Πάτρα από τους πλοιοκτήτες.

33) Ο Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής και Βουλευτής Αττικής κ. ΚΩΝ/ΝΟΣ ΒΡΕΤΤΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο κ. Παναγιώτης Φούντης, π.τεχνικός υπάλληλος Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας, ζητεί τη νομοθετική ρύθμιση της ηθικής και υλικής αποκατάστασής του.

34) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας σχετικά με τα χρέη του Υπουργείου Πολιτισμού προς το Δήμο Πάτρας Αχαΐας.

35) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας για την ακαταλληλότητα του πόσιμου νερού στην Κοινότητα Κάλφα του Νομού Αχαΐας.

36) Ο Βουλευτής Μεσσηνίας κ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ένωση Αστυνομικών Υπαλλήλων Μεσσηνίας ζητεί τη διαμόρφωση χώρου νοσηλείας ασθενών κρατούμενων στο Νομαρχιακό Νοσοκομείο Καλαμάτας.

Β. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΣΕ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

1. Στην με αριθμό 360/23-5-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 58/15-6-00 έγγραφο από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην 360/23/5/2000 ερώτηση, που κατατέθηκε στη Βουλή από το Βουλευτή κ. Δημ. Πιπεργιά για τα θιγόμενα σ' αυτή θέματα, σας πληροφορούμε τα εξής:

Το Τμήμα Κοινωνικής Επιθεώρησης Εύβοιας έχει ήδη επιληφθεί των προβλημάτων που έχουν προκύψει στο Αστικό ΚΤΕΛ Χαλκίδας.

1. Συγκεκριμένα στις 3/3/00 έγινε συζήτηση με τη συμφιλωτική διαδικασία του ν. 1876/90 στην Επιθεώρηση στην οποία συμμετείχαν οι εκπρόσωποι του Αστικού ΚΤΕΛ, οι εκπρόσωποι του Σωματείου των εργαζομένων με τον νομικό τους σύμβουλο Δ. Ζερβά, ο Πρόεδρος του Ε.Κ. Χαλκίδας κ. Λάμπρος Τέσκος και ο Σταθμάρχης του ΚΤΕΛ κ. Γ. Κατσαρής. Στη συζήτηση αυτή αποφασίστηκαν και καταγράφηκαν τα εξής:

Να ενημερωθούν οι ιδιοκτήτες των λεωφορείων από τον Πρόεδρο του ΚΤΕΛ για την παράλειψή τους να μην έχουν εφεδρικό οδηγό και για τις συνέπειές τους αν δεν καλύψουν τις αναπαύσεις των τακτικών οδηγών με εφεδρικούς. Εντός 15 ημερών θα πρέπει να έχουν καλυφθεί οι αναπαύσεις των τακτικών οδηγών από εφεδρικούς, με την υπόδειξη παράλληλα προς τους ιδιοκτήτες, αν δεν μπορούν να βρουν οι ίδιοι εφεδρικούς οδηγούς, να ζητήσουν την συνδρομή του Ο.Α.Ε.Δ., για υπόδειξη ανέργων οδηγών ή επικουρικά του Σωματείου.

Οι Σταθμάρχες πρέπει και υποχρεούνται πριν την ανάληψη υπηρεσίας να ελέγχουν αν οι οδηγοί είναι οι αναγραφόμενοι στην καρτέλα του ΚΤΕΛ και αν για οποιοδήποτε λόγο (απουσία, ασθένεια, άδεια κλπ) δεν είναι οι αναγραφόμενοι, να ελέγχουν σε συνεργασία με την τροχαία τη δυνατότητα απασχόλησης του οδηγού (ανάλογο δίπλωμα) και να αναγράφουν το πραγματικό τους ονοματεπώνυμο, για να αποφευχθεί κάθε δυνατότητα απασχόλησης οδηγού με το όνομα άλλου οδηγού.

2. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας των 15 ημερών έγιναν 10 έλεγχοι σε λεωφορεία του Αστικού ΚΤΕΛ Χαλκίδας και υποβλήθηκαν 4 μηνύσεις κατά οδηγών ιδιοκτητών, για μη θεώρηση προγραμματίων εργασιών και μη τήρησης της εβδομαδιαίας ανάπαυσης και για τον ίδιο λόγο στάλθηκαν 4 κλήσεις για πα-

ροχή εξηγήσεων εκ μέρους των ιδιοκτητών, με στόχο την επιβολή χρηματικών προστίμων.

Τέλος το Τμήμα Κοινωνικής Επιθεώρησης Χαλκίδας θα συνεχίσει με εντατικότερο ρυθμό τους ελέγχους στο Αστικό ΚΤΕΛ Χαλκίδας, για να διαπιστώσει την εφαρμογή της νομοθεσίας, σχετικά με την εβδομαδιαία ανάπαυση.

Ο Υπουργός
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΙΑΝΝΙΤΣΗΣ*

2. Στην με αριθμό 362/23-5-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 523/16-6-00 έγγραφο από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης η ακόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της ερώτησης 362/23-5-2000 που κατέθεσε ο Βουλευτής κ Α. Χρυσανθακόπουλος, σε ό,τι μας αφορά, σας γνωρίζουμε ότι ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την κατάληψη κοινόχρηστων χώρων, το υπαίθριο εμπόριο και τις λαϊκές αγορές, από 22-2-1999 έπαψε να ασκείται από τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, καθόσον, σύμφωνα με τον ν. 2647/1998, η αρμοδιότητα αυτή μεταβιβάστηκε στους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού. Για την πληρέστερη άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων από τα όργανα των Δήμων και Κοινοτήτων, θεσπίστηκε πρόσφατα διάταξη (άρθρο 26 ν. 2819/2000), σύμφωνα με την οποία οι υπάλληλοι της Δημοτικής Αστυνομίας είναι ειδικοί ανακριτικοί υπάλληλοι, κατά το άρθρο 34 του Κ.Π.Δ.

Πάντως, με τις διατάξεις του προαναφερόμενου νόμου δεν αναφέρονται οι υποχρεώσεις των Αστυνομικών Αρχών, οι οποίες απορρέουν από τις διατάξεις του π.δ. 141/1991, για την παροχή νόμιμης συνδρομής σε άλλες αρχές τους, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους και για την επιβολή του νόμου.

Ο Υπουργός
ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ*

3. Στην με αριθμό 363/24-5-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 381/15-6-00 έγγραφο από τον Υφυπουργό Υγείας και Πρόνοιας η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στην με αριθμό 363/24-5-2000 ερώτηση που κατατέθηκε στη Βουλή από το Βουλευτή κ. Νικ. Κατσαρό, σχετικά με τη λειτουργία του Περ. Παν. Γεν. Νοσοκομείου Λάρισας, σας γνωρίζουμε ότι:

Στο Περ. Παν. Γεν. Νοσ. Λάρισας υπηρετούν 42 γιατροί ΕΣΥ. Για το 1999 δόθηκε από το Υπουργείο μας η έγκριση για την προκήρυξη 30 θέσεων γιατρών ΕΣΥ και για το 2000 μίας θέσης.

Για το υπόλοιπο προσωπικό:

Από την προκήρυξη 8/98 του ΑΣΕΠ με την οποία προκηρύχθηκαν 95 θέσεις τακτικού προσωπικού της ΥΕ κατηγορίας και έχουν ήδη ολοκληρωθεί οι διορισμοί.

Από την προκήρυξη 1/1Κ/99 του ΑΣΕΠ με την οποία προκηρύχθηκαν 265 θέσεις τακτικού προσωπικού ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ κατηγορίας έχουν εκδοθεί τα αποτελέσματα και έχουν σχεδόν ολοκληρωθεί οι διορισμοί.

Με την αρ. Αρβ/30223/99 υπουργική απόφαση δόθηκε η έγκριση για την προκήρυξη από το νοσοκομείο 141 θέσεων νοσηλευτικού και παραϊατρικού προσωπικού. Η επιλογή, γίνεται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 24 του ν. 2716/99 και ήδη η επιτροπή έχει ολοκληρώσει την επιλογή και το νοσοκομείο προχωρά στη διαδικασία ολοκλήρωσης των διορισμών.

Με το αρ. Αρβ/27626/4-10-99 έγγραφό μας ζητήθηκε από το ΑΣΕΠ η προκήρυξη μεταξύ άλλων 29 θέσεων διαφόρων κλάδων και ειδικοτήτων για το ΠΠΓΝ Λάρισας και αναμένεται σύντομα η έκδοση της προκήρυξης.

Με την 284/99 εγκρίθηκε η πλήρωση από επιλαχόντες του Πανελληνίου Γραπτού Διαγωνισμού έτους 1995 δύο (2) θέσεων τακτικού προσωπικού του κλάδου ΠΕ Δ/κού-Λογ/κού και τριάντα (30) θέσεων του κλάδου ΔΕ Δ/κού-Λογ/κού.

Στο ΠΠΓΝ Λάρισας υπηρετούν 93 υπάλληλοι από μετάταξη και 51 υπάλληλοι από τη μεταφορά κλινικών από το ΠΠΓΝ Λάρισας.

Μετά την εγκύκλιο του Υπουργείου μας Υ10β/19637/1-6-2000 και προκειμένου να ελεγχθεί μέσω μηχανοργάνωσης όλη η δια-

δικασία των μεταβολών όλου του προσωπικού (εκτός γιατρών) των νοσοκομείων θα εξετάζονται μόνο οι μετατάξεις και αποσπάσεις για λόγους συνυπηρέτησης συζύγων.

Η Υφυπουργός
Χ. ΣΠΥΡΑΚΗ*

4. Στην με αριθμό 364/24-5-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 524/16-6-00 έγγραφο από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης η ακόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της ερώτησης 364/24-5-2000 που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Ν. Κατσαρός, σας γνωρίζουμε ότι οι μεταθέσεις του αστυνομικού προσωπικού γίνονται από τα υπηρεσιακά συμβούλια με αντικειμενικά κριτήρια, για την κάλυψη υπηρεσιακών και μόνο αναγκών και είναι πλήρως εναρμονισμένες με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς.

Στα πλαίσια αυτά, κατά τις ετήσιες τακτικές μεταθέσεις έτους 1999, αποφασίστηκε από το Ανώτερο Συμβούλιο Μεταθέσεων Αξιωματικών η μετάθεση του αναφερόμενου αξιωματικού, από το Τμήμα Μεταγωγών Δικαστηρίων Λάρισας στο Αστυνομικό Τμήμα Ραψάνης.

Ο μετατιθέμενος αξιωματικός προσέφυγε στο Διοικητικό Εφετείο Λάρισας, το οποίο με απόφασή του ακύρωσε τη μετάθεση αυτή, γιατί έκρινε ότι η αιτιολογία της δεν ήταν επαρκής.

Κατόπιν αυτού, συνήλθε το Ανώτερο Συμβούλιο Μεταθέσεων Αξιωματικών, στα πλαίσια της συμμόρφωσης της Διοίκησης με την απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Λάρισας και αποφάσισε, αφενός μεν την ακύρωση της εν λόγω μετάθεσης και αφετέρου την έκδοση νέας διοικητικής πράξης του αυτού περιεχομένου με την ως άνω ακυρωθείσα, με πλήρη αιτιολογία και αναδρομική ισχύ, ανατρέχουσα στο χρονικό σημείο εκδόσεως της ακυρωθείσας πράξεως.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι, για την απόφασή του αυτή, το Υπηρεσιακό Συμβούλιο έλαβε υπόψη του την πάγια νομολογία του Σ.τ.Ε. και την 15/1977 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, με τις οποίες έχει γίνει δεκτό ότι, σε περίπτωση ακύρωσης διοικητικής πράξης, λόγω ελαττωμάτων της αιτιολογίας, η Διοίκηση μπορεί να εκδώσει νέα πράξη του αυτού περιεχομένου προς την αρχική, με την προσήκουσα πλέον αιτιολογία και αναδρομική ισχύ.

Ο Υπουργός
ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ*

5. Στην με αριθμό 366/24-5-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 55/16-6-00 έγγραφο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στην ερώτηση 366/24-5-2000 που κατέθεσε στη Βουλή ο Βουλευτής κ. Π. Ψωμιάδης, παρακαλούμε να πληροφορήσετε τον κύριο Βουλευτή σύμφωνα με τα στοιχεία της ΔΕ-ΚΕ Περιφ. Κεντρικής Μακεδονίας τα εξής:

1. Το έργο διαπλάτυνσης του οδικού άξονα Θεσσαλονίκης-Ν. Μουδανίων στο τμήμα Καρδία-Ν. Καλλικράτεια, μήκους 17,5 χλμ. και προϋπολογισμού 10 δισ. έχει ως τεχνικό αντικείμενο την μετατροπή του υπάρχοντος ασφαλτοστρωμένου δρόμου (πλάτους 9,5 μ. για αμφίδρομη κίνηση με μία λωρίδα κυκλοφορίας για κάθε ένα από τα δύο αντίρροπα ρεύματα) σε κλειστό αυτοκινητόδρομο με δύο ανεξάρτητους κλάδους κυκλοφορίας (πλάτους 10,50 μ. και δύο λωρίδων ο καθένας) διαχωριζόμενους μεταξύ τους από νησίδα NEW JERSEY πλάτους 4,0 μ., ο οποίος θα διαθέτει και 4 ανισόπεδους κόμβους (Σκολαρίου, Μεσημερίου, Λακκώματος, Αγ. Παύλου).

Ακόμη κατασκευάζεται εκατέρωθεν της κύριας αρτηρίας ασφαλτοστρωμένο παράπλευρο δίκτυο συνολικού μήκους - 33 χλμ. και με πλάτος ασφαλτοστρωμένου οδοστρώματος 7,50-9,00μ. δηλ. ίσο προς το πλάτος του υπάρχοντος δρόμου.

2. Οι εργασίες της εργολαβίας άρχισαν μεν κατά την Άνοιξη του 1997 αλλά μόνο στη ζώνη της παλιάς υπάρχουσας απαλλοτρίωσης γιατί δεν ήταν δυνατή η επέμβαση στις απαλλοτριούμενες ιδιοκτησίες της νέας απαλλοτρίωσης που κηρύχθηκε τον Φεβρουάριο του 1997.

Η εκτέλεση εργασιών στη ζώνη της νέας απαλλοτρίωσης και η πλήρης εντατικοποίηση του ρυθμού των εργασιών της εργολαβίας άρχισε ουσιαστικά τον Απρίλιο του 1999 όταν είχε συντελεσθεί η πλήρης παρακατάθεση των επιδικασθεισών αποζημιώσεων (14 δισ.) των απαλλοτριωμένων και είχαν καμφθεί, εκ μέρους της Περιφέρειας, οι αντιδράσεις του μέγιστου αριθμού των παροδίων (κυρίως ιδιοκτητών πρατηρίων υγρών καυσίμων και βιοτεχνικών εγκαταστάσεων) οι οποίοι αρνούνταν την παράδοση των απαλλοτριωμένων ιδιοκτησιών τους και μετά τις αντίστοιχες παρακαταθέσεις.

3. Όλες οι εργασίες του έργου από τον Απρίλιο του 1999 εκτελούνται με παράλληλο εντονότατο κυκλοφοριακό φόρτο κατά την θερινή περίοδο (Ιούνιος-Σεπτέμβριος) πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα ο σχεδιασμός της εκτέλεσης των εργασιών της εργολαβίας να γίνεται με πρώτο στόχο την εξυπηρέτηση της κυκλοφορίας και με εν συνεχεία στόχο την ολοκλήρωση του καθαρώς τεχνικού αντικειμένου του έργου. Συνέπεια τούτου είναι η καθυστέρηση στην συνολικώς απαιτούμενη προθεσμία περαίωσης του έργου και οι πρόσθετες δαπάνες που το βαρύνουν εκ του λόγου αυτού (παρακάμψεις πρόσθετες εργασίες κλπ).

4. Ήδη σήμερα η κυκλοφορία στο τμήμα Καρδία-Λακκωμα μήκους 8 χλμ. εκτελείται σε δύο ανεξάρτητα ρεύματα, δύο λωρίδων το καθένα, ενώ παράλληλα έχει αποδοθεί στην κυκλοφορία και ο ανισόπεδος κόμβος Λακκώματος με το οποίο καταργήθηκαν οι ανισόπεδοι κόμβοι Μεσημερίου και Λακκώματος αυξάνοντας έτσι σημαντικότερα την ασφάλεια της διεξαγόμενης κυκλοφορίας.

5. Ήδη προβλέπεται μέχρι τα μέσα Ιουλίου η κυκλοφορία να διεξάγεται σε δύο ανεξάρτητους κλάδους (δύο λωρίδων ο καθένας) εφ' όλου του μήκους των 17,5 χλμ. με την κατεδάφιση της υπάρχουσας γέφυρας (Ανισόπεδη Διάβαση) του Αγίου Παύλου και την κατασκευή της νέας, ενώ το έργο στο συνολικό του τεχνικό αντικείμενο (πλήρες παράπλευρο δίκτυο, επενδεδυμένες τάφροι, φυτεύσεις πρανών κλπ) προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέσα στο Α' εξάμηνο του 2001.

Ο Υπουργός ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΛΙΩΤΗΣ*

6. Στην με αριθμό 368/24-5-2000 ερώτηση δόθηκε με το υπ'αριθμ. 65/15-6-2000 έγγραφο από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην 368/24-5-2000 ερώτηση, που κατατέθηκε στη Βουλή από το Βουλευτή κ. Ε. Πολύζο, για το θιγόμενο σ' αυτή θέμα, σας πληροφορούμε τα εξής:

1. Το πρόβλημα της ανεργίας αποτελεί για την Κυβέρνηση ζήτημα ύψιστης πολιτικής προτεραιότητας.

Για το λόγο αυτό και στα πλαίσια του προγράμματος σύγκλισης (1994-1999), της Ελληνικής οικονομίας, έχει εκπονηθεί πολυετές πρόγραμμα απασχόλησης, στο οποίο παρουσιάζεται η στρατηγική για την καταπολέμηση της ανεργίας, καθώς και οι βασικές κατευθυντήριες γραμμές.

Οι κατευθυντήριες γραμμές του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας έχουν παρουσιαστεί στο Εθνικό Σχέδιο δράσης για την Απασχόληση - 2000 (ΕΣΔΑ), με προτεραιότητα τον εκσυγχρονισμό των δομών που θα στηρίζουν την εξατομικευμένη αντιμετώπιση της ανεργίας και την ολοκλήρωση της μετάβασης από τις παθητικές σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης.

Όσον αφορά τους νέους έχουν ληφθεί τα παρακάτω μέτρα.

- Βελτίωση της κατάρτισης των νέων:

Στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας YOUTHSTART, και για την πρώτη φάση εφαρμογής 1994-97 εγκρίθηκαν για την Ελλάδα συνολικά 34 προτάσεις των οποίων η υλοποίηση περιλαμβάνει διακρατική συνεργασία με ανταλλαγές εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων μεταφορά και ανταλλαγή τεχνολογίας και μοντέλων επαγγελματικού προσανατολισμού μεταξύ των διακρατικών εταίρων καθώς και τη δημιουργία δικτύων.

Η φάση αυτή χρηματοδοτήθηκε συνολικά με το ποσό των 2.532 δισ. δρχ (συμμετοχή ΕΚΤ 75%).

Για τη δεύτερη φάση εφαρμογής 1998-1999 έχουν εγκριθεί

και άρχισε η υλοποίηση 48 προτάσεων συνολικής χρηματοδότησης 4.753 δισ. δρχ.

Εφαρμόζεται σειρά προγραμμάτων επιχορήγησης εργοδοτών για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ορισμένα εκ των οποίων αφορούν ειδικά τους νέους.

Στα πλαίσια της Κοινοτικής πρωτοβουλίας NOW, και για την πρώτη φάση εφαρμογής 1994-1997 εγκρίθηκαν για την Ελλάδα συνολικά 29 προτάσεις των οποίων η υλοποίηση περιλαμβάνει διακρατική συνεργασία με ανταλλαγές εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων, μεταφορά και ανταλλαγή τεχνολογίας καθώς και τη δημιουργία δικτύων. Η φάση αυτή χρηματοδοτήθηκε συνολικά με το ποσό των 3.612 δισ. δραχμές. Στην πρώτη φάση συμμετέχουν 880 γυναίκες.

Για τη δεύτερη φάση εφαρμογής 1998-1999 έχουν εγκριθεί και άρχισε η υλοποίηση 33 προτάσεων συνολικής χρηματοδότησης 4.900 δισ. δρχ.

Εξάλλου άρχισε να υλοποιείται το νεο-ενεργητικής πολιτικής απασχόλησης του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)-Πρόγραμμα Κατάρτισης απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ανέργων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (STAGE) (αριθμ. 111067/4-12-98 απόφαση) νεοεισερχόμενων στην αγορά εργασίας σε θέσεις και ειδικότητες των γνωστικών τους αντικειμένων. Το πρόγραμμα αυτό εφαρμόζεται για πρώτη φορά στη χώρα μας με τοποθέτηση σε εργασία 6.549 ανέργων πτυχιούχων ΑΕΙ και ΤΕΙ. Το πρόγραμμα STAGE στοχεύει στην απασχόληση ανέργων νέων πτυχιούχων.

Οι επιχειρήσεις θα απασχολούν επί έντεκα μήνες τους νέους προκειμένου να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία, ενώ τη μισθόδοσία τους (140.000 δρχ. μηνιαίως) θα αναλάβει ο ΟΑΕΔ. Δικαιούχοι φορείς υλοποίησης του Προγράμματος είναι επιχειρήσεις και Οργανισμοί του ευρύτερου Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα.

Ήδη με την αριθμ. 30236/10-3-2000 απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΦΕΚ 394/Β/24-3-2000) εφαρμόζεται το νέο πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (STAGE) 20.000 ανέργων πτυχιούχων Α.Ε.Ι. - Τ.Ε.Ι., διπλωματούχων Ι.Ε.Κ., αποφοίτων Τ.Ε.Λ., Ε.Π.Λ., Σχολών μαθητείας ΟΑΕΔ και αποφοίτων Γενικού Λυκείου.

2. Στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Π.) "Συνεχιζόμενη Κατάρτιση και Προώθηση της Απασχόλησης" συγχρηματοδοτούνται μεταξύ άλλων, ενέργειες που αφορούν στην κατάρτιση και προώθηση της απασχόλησης των ανέργων.

Κατά την περίοδο 1994 - 1999 (έως 30/6), σε σειρά ενεργειών τέτοιου τύπου που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο του Ε.Π. μεγάλος είναι ο αριθμός των ανέργων που κατάρτιστηκαν (121.554 άτομα) και ακόμη μεγαλύτερος ο αριθμός των νέων θέσεων απασχόλησης (προγράμματα προώθησης της απασχόλησης σε Νέες Θέσεις Εργασίας και ενίσχυσης Νέων Ελευθέρων Επαγγελματιών), οι οποίες δημιουργήθηκαν με ειδικές δράσεις ενίσχυσης της απασχόλησης από τον ΟΑΕΔ (177.519 θέσεις απασχόλησης). Το 29% του συνόλου των ωφελουμένων καταλαμβάνουν οι νέοι ηλικίας κάτω των 25 ετών.

Ωστόσο, κατά τη διάρκεια του 1998 νέου τύπου ενέργειες σχεδιάστηκαν και ορισμένες ήδη εφαρμόζονται στο Ε.Π. προκειμένου να εκπληρωθούν οι στόχοι της στρατηγικής απασχόλησης οι οποίοι μπορούν να αποδοθούν ως εξής:

- Δημιουργία απασχόλησης σε ικανή κλίμακα για τη διατήρηση χαμηλών ποσοστών ανεργίας.

- Εξασφάλιση συμβιβασιμότητας ανάμεσα στις προσφερόμενες θέσεις εργασίας και τις δεξιότητες των ατόμων που επιθυμούν να εργασθούν.

- Εξασφάλιση συνεχούς πρόσβασης στην αγορά εργασίας

- Διασφάλιση ειδικής υποστήριξης σε αυτούς που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες λόγω προσωπικών ή κοινωνικών χαρακτηριστικών.

- Ανάπτυξη της προσαρμοστικότητας των ατόμων με τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων τους μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης.

Οι νέες αυτές ενέργειες προσανατολισμένες ιδιαίτερα στην καταπολέμηση αλλά και στην πρόληψη του έντονα αυξανόμενου προβλήματος της ανεργίας των νέων (κυρίως των ηλικίας

κάτω των 30 ετών) παρεμβαίνουν με ολοκληρωμένο τρόπο δημιουργώντας ισχυρό υπόβαθρο για τη μείωση της διαρθρωτικής ανεργίας. Ήδη σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του πρώτου εξαμήνου του 1999 στο πλαίσιο των ενεργειών που έχουν ξεκινήσει εντός του 1998 και μέχρι 30/6/99, 14.098 άνεργοι παρακολούθησαν εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης που διενεργούνται σε όλη την χώρα από Πιστοποιημένες Δομές Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ).

- 11.351 άνεργοι (50% περίπου άνεργοι κάτω των 25 ετών), κατάρτιστηκαν στις Σχολές Ταχύρυθμης Κατάρτισης του ΟΑΕΔ, διασφαλίζοντας τα εχέγγυα για την άσκηση επαγγέλματος της ειδικότητάς τους.

- 2.357 άνεργοι, στην πλειοψηφία τους νέοι κάτω των 30 ετών, συμμετείχαν σε ειδικό πρόγραμμα Σύνδεσης Κατάρτισης και Απασχόλησης δημιουργώντας σταδιακά νέες θέσεις εργασίας τουλάχιστον για το 1/3 των καταρτισθέντων.

- 61.403 συνολικά άνεργοι, από τα σχετικά προγράμματα του ΟΑΕΔ (38% είναι νέοι κάτω των 25 ετών) προωθήθηκαν σε νέες θέσεις εργασίας, ή ενισχύθηκαν ως νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες από την αρχή του έτους, ή προήλθαν από τα προγράμματα των ετών 1997 και 1998 (16-24 μήνες απασχόλησης).

Κατά το έτος 1999 απ' ενός συνεχίστηκε η εφαρμογή των ενεργειών που υλοποιούνται από την αρχή της εφαρμογής του Προγράμματος, απ' ετέρου ξεκίνησαν νέες δράσεις. Μεταξύ αυτών αναφέρονται ιδιαίτερα εκείνες που προσανατολίζονται κυρίως σε νέους.

- . 8.000 νέοι άνεργοι πτυχιούχοι (κάτω των 30 ετών θα τοποθετηθούν σε επιχειρήσεις που πρόσφεραν θέσεις απασχόλησης διάρκειας 11 μηνών στα πλαίσια της ενέργειας "Απόκτηση επαγγελματικής Εμπειρίας (Stage)".

- . Πρόγραμμα επιχορήγησης για την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας και την απασχόληση 60.000 ανέργων ηλικίας 18-29 ετών.

- . Πρόγραμμα επιχορήγησης 5.000 νέων ελευθέρων επαγγελματιών, ηλικίας 18-29 ετών.

- . Πρόγραμμα δημιουργίας 2.000 νέων θέσεων εργασίας σε Βρεφονηπιακούς, Παιδικούς Σταθμούς και σε φορείς της Τ.Α. που παρέχουν έργο Κοινωνικής Μέριμνας.

- . Πρόγραμμα δημιουργίας 1.000 νέων εξειδικευμένων θέσεων εργασίας στην κατασκευή των Μεγάλων Τεχνικών Έργων (2.966 άνεργοι θα καταρτισθούν σε σχετικά αντικείμενα προκειμένου να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας για το 1/3 αυτών).

- . Προγράμματα κατάρτισης για 20.000 άνεργους το 60% υπολογίζεται να είναι ηλικίας κάτω των 30 ετών.

Επιπρόσθετα, με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) δημιουργούνται δομές άσκησης Ενεργητικών πολιτικών προώθησης της απασχόλησης μεταξύ των οποίων αναφέρονται:

- . 52 Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης του ΟΑΕΔ στελεχωμένα με ειδικούς εργασιακούς συμβούλους δημιουργούνται σε 36 Νομούς (23 Κέντρα είναι ήδη σε λειτουργία)

- . 222 δομές Βρεφονηπιακών και Παιδικών Σταθμών καθώς και Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών δημιουργούνται εντός του 1999 σε όλη τη Χώρα, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην υποστήριξη του εργατικού δυναμικού (κυρίως των γυναικών) προκειμένου να ενταχθούν ή να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας.

3. Στο πλαίσιο του Ε.Π. "Καταπολέμηση του Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας", από το 1994 μέχρι και την 31/8/1999, έχουν εγκριθεί στους πιστοποιημένους δικαιούχους φορείς Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις ύψους 48,2 δισ. δρχ. (προκατάρτιση - κατάρτιση - προώθηση της απασχόλησης και Συνοδευτικές Υποστηρικτικές Υπηρεσίες) που αφορούν άνεργους των ομάδων στόχου του Ε.Π. (ΑΜΕΑ, παλιννοστούντες - μετανάστες - πρόσφυγες, πρώην φυλακισμένοι, άτομα ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών, αρχηγών μονογονεϊκών οικογενειών, άτομα με θρησκευτικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες, απεξαρτημένοι χρήστες και άτομα ψυχικά νοσούντα).

Από τις παραπάνω ενέργειες έχουν επωφεληθεί από το 1994 έως το 1998, συνολικά 21.251 άτομα, εκ των οποίων 11.112 γυ-

ναίκες. Συγκεκριμένα, για τα έτη 1994, 1996 και 1997-8, οι επωφελούμενες γυναίκες ήταν αντίστοιχα 1.270, 4.784 και 4.235.

Ειδικότερα, από τις ενέργειες που υλοποιήθηκαν εντός του 1998 επωφελήθηκαν συνολικά 2.230 άτομα. Στον Τομέα Πρόνοιας, τα άτομα που επωφελούνται περισσότερο ανήκουν σε ηλικίες κάτω των 25 ετών (64%).

Κατά το έτος 1998, προκηρύχθηκαν ενέργειες ο προϋπολογισμός των οποίων ανέρχεται στα 19,9 δισ. δρχ.

Για τις ενέργειες αυτές αναμένεται να επωφεληθούν 9.881 άτομα (πρόβλεψη για 6.126 γυναίκες) εκ των οποίων τα 6.323 άτομα θα είναι ηλικίας κάτω των 25 ετών και αφορούν προγράμματα αξίας 12,5 δισ. περίπου.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, τον Αύγουστο του 1999, προκηρύχθηκαν ενέργειες που εντάσσονται στα Υποπρογράμματα 1,2 και 3 με ενδεικτικό προϋπολογισμό 9,5 δισ. δρχ. Εκτιμάται ότι οι επωφελούμενοι θα ανέλθουν στα 3.175 άτομα (1968 γυναίκες περίπου) εκ των οποίων, 2.032 θα είναι νέοι ηλικίας κάτω των 25 ετών και αφορούν σε προγράμματα αξίας 6 δισ. περίπου.

Παράλληλα, προκηρύχθηκαν ενέργειες που εντάσσονται στο Υποπρόγραμμα του παρόντος Ε.Π. και αφορούν την ομάδα στόχο των μακροχρόνια ανέργων ηλικίας 45-64 ετών, με προϋπολογισμό 4 δισ. δρχ. από τις οποίες αναμένεται να επωφεληθούν 2000 άτομα.

Ένας από τους βασικούς άξονες προτεραιότητας του νέου Κοινωνικού Πλαισίου Στήριξης (Κ.Π.Σ.) και πρώτος κατά σειρά ιεράρχησης, είναι αυτός που αναφέρεται στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Ο σχεδιασμός του άξονα αυτού βασίστηκε στις γενικές κατευθύνσεις πολιτικής της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση, οι οποίες εξειδικεύθηκαν σε ειδικούς στόχους και προτεραιότητες σύμφωνα με τις εθνικές ιδιαιτερότητες.

Αλλά και ορισμένοι από τους υπόλοιπους άξονες προτεραιότητας του Κ.Π.Σ. 2000-2006 περιλαμβάνουν δράσεις ενίσχυσης της απασχόλησης και ανάπτυξης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.

Στο σύνολό του το Γ' Κ.Π.Σ. στοχεύει στην αύξηση της απασχόλησης κυρίως με την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας των παραγωγικών τομέων της ελληνικής οικονομίας.

Οι δράσεις από τις οποίες θα επωφεληθεί το ανθρώπινο δυναμικό θα είναι ενταγμένες σε ενεργές πολιτικές με στόχο την πρόληψη της μακροχρόνιας ανεργίας, την ένταξη ή επανένταξη στην εργασιακή ζωή, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ήδη απασχολούμενων, τη μείωση των ανισοτήτων πρόσβασης στην αγορά εργασίας διαφόρων κοινωνικών ομάδων και την διαμεμβάσεων εναρμόνιση εργασιακού και οικογενειακού βίου.

Ήδη σε σύσκεψη με τους Περιφερειάρχες όλης της χώρας εξετάστηκαν οι τρόποι ώστε τα κονδύλια του Γ' ΚΠΣ, που θα διατεθούν να έχουν ουσιαστικά αποτελέσματα και να συμβάλουν στη μείωση της ανεργίας, ιδιαίτερα στις περιοχές όπου έχουν χαρακτηριστεί ως θύλακες ανεργίας.

Ο Υπουργός
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΙΑΝΝΙΤΣΗΣ

7. Στην με αριθμό 369/24-5-2000 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 891/14-6-2000 έγγραφο από τον Υφυπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην ερώτηση 369/24-5-00 που κατατέθηκε στη Βουλή από το Βουλευτή κ. Αναστάσιο Σπηλιόπουλο, σχετικά με την αναδιοργάνωση των υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, σας πληροφορούμε ότι το όλο θέμα μελετάται σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

Πάντως πριν τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης σχετικής με την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, το θέμα θα τεθεί σε διάλογο με όλους τους αρμόδιους φορείς.

Ο Υφυπουργός
ΝΙΚΟΣ ΦΑΡΜΑΚΗΣ

8. Στην με αριθμό 369/24-5-2000 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 388/20-6-2000 έγγραφο από την Υφυπουργό Υγείας και

Πρόνοιας η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στην 369/24-5-2000 ερώτηση που κατατέθηκε στη Βουλή από το Βουλευτή κ. Αναστ. Σπηλιόπουλο, σχετικά με την αναδιοργάνωση των πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας, σας γνωρίζουμε ότι:

1. Το Υπουργείο μας επανεξετάζει τον Υγειονομικό Χάρτη της χώρας και μελετά την αναδιοργάνωση και την αναδιάρθρωση μονάδων παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας στα πλαίσια ανάπτυξης και των Δικτύων Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, σύμφωνα με τις ανάγκες περίθαλψης του πληθυσμού όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί σήμερα. Η μελέτη των θεμάτων αυτών γίνεται σε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς (Υπουργεία, Τοπική Αυτοδιοίκηση, κλπ).

2. Σχετικά με την αναπροσαρμογή ιατρικών επισκέψεων και πράξεων το Υπουργείο μας ανέθεσε την εξέτασή τους σε ειδική επιτροπή του ΚΕΣΥ. Η επιτροπή αυτή έχει ολοκληρώσει το έργο της και αναμένεται η παράδοση της πρότασής της.

Το έργο της επιτροπής ήταν ιδιαίτερα δύσκολο επειδή αποφασίστηκε να μην προχωρήσει σε μια ποσοστιαία αύξηση των τιμών των ιατρικών επισκέψεων και των ιατρικών πράξεων, αλλά να εργαστεί ουσιαστικότερα και να ταξινομήσει, να κωδικοποιήσει και να κοστολογήσει με τη μέθοδο της μοριοποίησης, σύμφωνα με την διεθνή πρακτική, όλες τις ιατρικές πράξεις και επισκέψεις.

Η μέθοδος αυτή απαιτήσε χρόνο γιατί χρειάστηκε να γίνει συνεργασία με ιατρικές εταιρίες και ιατρικούς συλλόγους και να εκτιμηθούν τα ισχύοντα σε άλλες χώρες.

Για την κοστολόγηση με μοριοποίηση ελήφθησαν υπόψη πολλές παράμετροι, όπως οι αμοιβές του προσωπικού, τα αναλώσιμα, οι αποσβέσεις των μηχανημάτων και καθορίστηκαν έτσι τα μόρια κάθε ιατρικής πράξης.

Με τον προσδιορισμό της τιμής μονάδας του μορίου θα μπορεί εύκολα να υπολογίζεται ο κόστος κάθε ιατρικής πράξης. Με την αναπροσαρμογή της τιμής του μορίου θα αναπροσαρμόζεται εύκολα και άμεσα η αξία των ιατρικών πράξεων και επισκέψεων κάθε φορά που θα κρίνεται απαραίτητο.

3. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοιν. Ασφαλίσεων παρακαλεί ότι όπως απαντήσει σε θέματα αρμοδιότητάς του.

Η Υφυπουργός
Χ. ΣΠΥΡΑΚΗ”

9. Στην με αριθμό 380/24-5-2000 ερώτηση δόθηκε με το υπ’αριθμ. 14211/15-6-2000 έγγραφο από τον Υφυπουργό Ανάπτυξης η ακόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της ερώτησης 380/24-5-2000 που κατέθεσαν οι Βουλευτές κύριοι Α. Σκυλλάκος, Α. Τζέκης, Λ. Κανέλλη και Π. Κοσιώνης, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Το Υπουργείο Ανάπτυξης παρακολουθεί με ενδιαφέρον την πορεία της Αθηναϊκής Χαρτοποιίας υπό την σημερινή της διοίκηση.

Στόχος μας είναι η επιχείρηση να ορθοποδήσει και να αναπτυχθεί έτσι ώστε, να αποτελέσει πνεύμονα ανάπτυξης για την Δράμα και την Β. Ελλάδα.

Σε κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια της επιχείρησης το Υπουργείο μας θα είναι αρωγός. Βασική όμως προϋπόθεση είναι η διασφάλιση των θέσεων εργασίας και η παραγωγική προοπτική των εργοστασιακών μονάδων.

Ο Υφυπουργός
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ”

10. Στην με αριθμό 381/24-5-2000 ερώτηση δόθηκε με το υπ’αριθμ. 177/15-6-2000 έγγραφο από τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών η ακόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της ερώτησης με αριθμό 381/24-5-2000 που κατέθεσε στη Βουλή ο Βουλευτής κ. Αδάμ Ρεγκούζας, σχετικά με την επέκταση της αστικής συγκοινωνίας στον Νομό Θεσσαλονίκης, τη λειτουργία των αγοραίων ΤΑΞΙ και την αστικοποίηση των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, σας πληροφορούμε τα παρακάτω:

Αναφορικά με την επέκταση της Αστικής Συγκοινωνίας, η περιοχή της Θεσσαλονίκης που εξυπηρετείται από τον ΟΑΣΘ καθορίζεται από τις διατάξεις των ν. 3721/1957, άρθρο 2, παρ. 1 (Α’ 142), ν. 866/1979, άρθρο 2 παρ. 1 (Α’ 23) και του π.δ. 505/1979 (Α’ 23).

Το έργο που έχει υλοποιηθεί στον ΟΑΣΘ και στα ΚΤΕΛ λήγει στις 31-12-2009. Στην υπό μελέτη τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου που διέπει τον ΟΑΣΘ, θα εξετασθεί το θέμα καθορισμού νέων ορίων για την αστική περιοχή Θεσσαλονίκης, με την συνεργασία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και με το ΚΤΕΛ του Νομού.

2. Σχετικά με τον καθορισμό ενιαίας περιοχής για τα Ε.Δ.Χ. αυτ/τα του Ν. Θεσσαλονίκης, τα όρια της ενιαίας διοικητικής μονάδας για την πόλη της Θεσσαλονίκης έχουν καθορισθεί με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 2, περ.β του νόμου 1437/84 (Α’ 59) και εκτείνονται σε απόσταση δέκα (10) χιλιομέτρων από τον Λευκό Πύργο.

Από τη αρμόδια Υπηρεσία του Υπ. Μ.Ε. δεν εξετάζεται θέμα επέκτασης της Περιμετρικής Περιοχής Θεσσαλονίκης, δεδομένου ότι δεν έχει τεθεί τέτοιο ζήτημα από τους εμπλεκόμενους φορείς (Δήμους, Κοινότητες, Σωματεία Ιδιοκτητών Ε.Δ.Χ. αυτ/των).

Δικαίωμα μίσθωσης από το Αεροδρόμιο “ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ” της Θεσσαλονίκης, έχουν μόνο τα ΕΔΧ αυτοκίνητα που έχουν έδρα τη διοικητική μονάδα στην οποία ανήκει το Αεροδρόμιο.

Όσον αφορά την αστικοποίηση των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων και όπως μας γνώρισε ο ΟΤΕ με το αριθμ. 504/634170/13-6-00 έγγραφο του ο χαρακτηριστικός αριθμός κλήσεως (Χ.Α.Κ.) που χρησιμοποιείται μπροστά από τον συνδρομητικό αριθμό περιγράφει μόνο την Γεωγραφική περιοχή στην οποία βρίσκεται κάθε συνδρομητής, στοιχείο απαραίτητο για να μπορέσουν να δρομολογηθούν οι προς τούτο τηλεφωνικές κλήσεις, και δεν αποτελεί εμπόδιο στις τεχνολογικές λειτουργίες της περιοχής.

Ο Υπουργός
ΧΡΙΣΤΟΣ ΒΕΡΕΛΗΣ”

11. Στην με αριθμό 389/24-5-2000 ερώτηση δόθηκε με το υπ’αριθμ. 391/20-6-2000 έγγραφο από την Υφυπουργό Υγείας και Πρόνοιας η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στην με αριθμό 389/24-5-2000 ερώτηση και 226/23-5-2000 αναφορά που κατατέθηκαν στη Βουλή από το Βουλευτή κ. Παν. Κρητικό και αναφέρονται στο Πνευμονολογικό Τμήμα του Γεν. Κρατ. Νοσοκομείου Νικαίας, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα: 1. Δεν υπάρχει μικτός θάλαμος νοσηλείας ασθενών. Για τη νοσηλεία των γυναικών έχει παραχωρηθεί τρίκλιнос επιπρόσθετος θάλαμος στο Πνευμονολογικό Τμήμα μαζί με δύο απομονωμένα δωμάτια 4 κλινών μέσα στον κυρίως θάλαμο.

Στον 1ο όροφο έχουν γίνει σε όλους τους μεγάλους θαλάμους εργασίες αναδιάρθρωσης και ανακαίνισης έτσι ώστε να νοσηλεύονται το μέγιστο τρεις ασθενείς.

Στο Πνευμονολογικό Τμήμα οι εργασίες αναδιάρθρωσης και ανακαίνισης ολοκληρώνονται στις 20 του τρέχοντος μηνός.

Στην Πνευμονολογική Μονάδα του νοσοκομείου υπηρετούν ένας (1) Διευθυντής, ένας (1) επιμ. Β’ και ένας (1) αναπληρωτής Δ/ντής. Το Υπουργείο μας έχει προχωρήσει στην προκήρυξη δύο (2) θέσεων επιμ. Β’ πνευμονολογίας. Στην ανωτέρω μονάδα υπηρετούν ακόμη πέντε (5) ειδικευόμενοι γιατροί.

Η Υφυπουργός
Χ. ΣΠΥΡΑΚΗ”

12. Στην με αριθμό 392/25-5-2000 ερώτηση δόθηκε με το υπ’αριθμ. 7953/14-6-2000 έγγραφο από τον Υπουργό Ανάπτυξης η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στην ερώτηση 392/25-5-2000 που κατέθεσε στη Βουλή ο Βουλευτής κ. Π. Ψωμιάδης και καθ’ ό μέρος μας αφορά, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Όπως είναι γνωστό η χώρα μας, χάρη στις προσπάθειες και τις θυσίες του ελληνικού λαού αποτελεί σήμερα ένα οργανικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τόσο στο πολιτικό, όσο και στο

οικονομικό της σκέλος. Η ΔΕΗ επιβάλλεται επομένως να προσαρμοστεί σε αυτό το νέο διεθνές περιβάλλον, να ανταγωνιστεί με επιτυχία τους επιχειρηματικούς φορείς, ελληνικούς και ξένους, που θα δραστηριοποιηθούν στην απελευθερωμένη αγορά και να επεκταθεί σε νέες επιχειρηματικές δράσεις, εντός και εκτός των ορίων της χώρας, αξιοποιώντας τα δικά της πλεονεκτήματα. Με τον ν. 2773/1999 απελευθερώνεται η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας με προσεκτικά βήματα, και διατηρείται η ΔΕΗ ως επιχείρηση της οποίας το ελληνικό Δημόσιο θα κατέχει τουλάχιστον ποσοστό 51% των μετοχών.

Συγχρόνως, προχωρεί η μετατροπή της σε ανώνυμη εταιρεία και υλοποιείται η αναδιάρθρωσή της, εκσυγχρονίζοντας τη διοικητική της δομή. Με αποτελεσματικότητα, αλλά και με συντονισμένο τρόπο η ΔΕΗ προετοιμάζεται για την είσοδο ενός μειοψηφικού τμήματος του κεφαλαίου της στο Χρηματιστήριο.

Στη νέα καταστατική δομή της ΔΕΗ, ως σύγχρονης πολυμετοχής ανώνυμης εταιρείας, προβλέπεται και η αναγκαία αναδιάρθρωση των διοικητικών της οργάνων και μέσα σε αυτό το πλαίσιο έγιναν οι αλλαγές του Προέδρου και του Γενικού Διευθυντή.

Από το 1994, έως τον Μάιο 2000 Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΕΗ ήταν ο κ. Μπιδιμήρης Γεώργιος και Γενικός Διευθυντής ο κ. Παπαθανασίου Αδριανός.

Οι μηνιαίες καθαρές αμοιβές του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και του Γενικού Συμβουλίου της ΔΕΗ ορίστηκαν τον Ιούνιο του 1993, με την Κοινή Απόφαση 49221/ΔΕΚΟ 1290/8-6-1993 των κ.κ. ΥΠΕΘΟ και ΥΠΑΝ ως εξής:

- του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου 1.500.000 δρχ.
- του Γενικού Διευθυντή 1.800.000 δρχ.

Η καθαρή αμοιβή του Προέδρου και του Γενικού Διευθυντή, ανά συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανέρχεται στο ποσό των 20.000 δρχ. και μέχρι τέσσερις συνεδριάσεις το μήνα.

Ο Υπουργός
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ*

13. Στην με αριθμό 392/25-5-2000 ερώτηση δόθηκε με το υπ'αριθμ. 197/16-6-00 έγγραφο από τον Υφυπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών η ακόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της ερώτησης με αριθμό 392/25-5-2000 που κατέθεσε στη Βουλή ο Βουλευτής κ. Παν. Ψωμιάδης, σχετικά με τις αλλαγές στις Διοικήσεις των ΔΕΚΟ, και ειδικότερα σε θέματα που αφορούν το ΥΠΜΕ, σας διαβιβάζουμε το σχετικό έγγραφο με αριθμ. πρωτ. 937/27141/12-6-2000 του προέδρου Δ.Σ. και Δ/ντος Συμβούλου του οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος Α.Ε. με τα συνημμένα του.

Ο Υφυπουργός
ΑΛ. ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ*

Σημ.: Τα συνημμένα σχετικά έγγραφα ευρίσκονται στο αρχείο της Δ/νσης Κοινοβουλευτικού Ελέγχου (Τμήμα Ερωτήσεων).

14. Στην με αριθμό 395/25-5-2000 ερώτηση δόθηκε με το υπ'αριθμ. 57/16-6-2000 έγγραφο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στην ερώτηση 395/25-5-2000 που κατέθεσε στη Βουλή, ο Βουλευτής κ. Θεόφιλος Βασιλείου, παρακαλούμε να πληροφορήσετε τον κύριο Βουλευτή σύμφωνα με τα στοιχεία της Ειδικής Υπηρεσίας Δημοσίων Έργων - Εθνικής Οδού Πάτρας - Αθηνών - Θεσ/νίκης - Ευζώνων, τα εξής:

α) Στα πλαίσια της απόφασης για μετατροπή της υφιστάμενης Εθνικής οδού Κορίνθου - Πατρών σε αυτοκινητόδρομο, έχει εκτελεστεί η αεροφωτογράφιση της περιοχής και συντάσσεται το σχετικό τοπογραφικό διάγραμμα. Παράλληλα βρίσκεται σε εξέλιξη η εκδήλωση ενδιαφέροντος για την ανάθεση της αναγνωριστικής μελέτης οδοποιίας και των αναγκαίων υποστηρικτικών αυτής μελετών (γεωλογικές-γεωτεχνικές) καθώς επίσης και των μελετών σκοπιμότητας και χωροθέτησης.

Η ανάθεση των υπόψη μελετών προβλέπεται να γίνει στις αρχές του επόμενου μήνα.

β) Η χρηματοδότηση των μελετών θα γίνει από το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, η δε κατασκευή των έργων με το σύστημα αυτοχρηματοδότησης.

Ο Υπουργός
Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ*

15. Στην με αριθμό 397/25.5.00 ερώτηση δόθηκε με το υπ'αριθμ. 106/15.6.00 έγγραφο από τον Υφυπουργό Γεωργίας η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στην ερώτηση 397/25.5.2000 που κατέθεσαν οι Βουλευτές κύριοι Α. Αγγελής και Στ. Καλογιάννης, σας πληροφορούμε τα εξής:

Σύμφωνα με τον Καν. (Ε.Κ.)1493/99 του Συμβουλίου για την “Κοινή Οργάνωση της αμπελοοικονομικής αγοράς”, συνεχίζεται η απαγόρευση νέων φυτεύσεων αμπελώνων (δηλ. χωρίς αντίστοιχη εκρίζωση ισοδύναμης έκτασης υφιστάμενων αμπελώνων, μέχρι το 2010.

Η δυνατότητα που δίνεται στα κράτη-μέλη για έγκριση νέων φυτεύσεων είναι πολύ περιορισμένη, στα πλαίσια του στόχου μιας πολιτικής ποιότητας προσαρμοσμένης σε μια καλύτερη προσαρμογή της προσφοράς προς τη σύζτηση.

Ειδικότερα για τη χώρα μας, με το βασικό Κανονισμό έχει εγκριθεί συνολικά έκταση 10.980 στρεμμάτων νεοσύστατων δικαιωμάτων φύτευσης.

Α) Μέχρι την 31ης Ιουλίου 2003 το κράτος-μέλος δύναται να κατανέμει και να χορηγεί δικαιώματα νέας φύτευσης μόνο σε ζώνες παραγωγής κρασιών εγκεκριμένης Ονομασίας Προέλευσης ή Γεωγραφικής Ένδειξης υπό τον όρο ότι έχει αναγνωριστεί ότι η παραγωγή τους είναι κατά πολύ μικρότερη της ζήτησης στα πλαίσια της ανωτέρω έκτασης.

Σύμφωνα με τον πρώτο εφαρμοστικό κανονισμό, που ψηφίστηκε τον Απρίλιο 2000, που όμως δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί, η εν λόγω αναγνώριση προβλέπεται να γίνεται από το Κράτος Μέλος μετά τη διενέργεια εκτίμησης, που θα βασίζεται σε αντικειμενικά κριτηριά για την επίτευξη του ανωτέρω στόχου και στοιχεία παραγωγής, διάθεσης, αποθεμάτων των συγκεκριμένων οίνων.

Τα κριτήρια και στοιχεία που θα λαμβάνονται υπόψη θα συνοδεύουν τις προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προβλεπόμενες ετήσιες ανακοινώσεις των κατανομών και εγκρίσεων νέων φυτεύσεων και θα τηρούνται σε αρχείο για τους Κοινοτικούς έλεγχοι.

Β) Η επίτευξη του ανωτέρω στόχου επίσης προβλέπεται να γίνει μέσω ενός πλήρως λειτουργικού συστήματος αποθεματικού δικαιωμάτων φύτευσης, το οποίο το Κράτος δύναται να δημιουργήσει μόνο όταν ολοκληρωθεί η απογραφή του δυναμικού παραγωγής σε ολόκληρη τη χώρα, ενώ στην ανωτέρω περίπτωση απαιτείται η ολοκλήρωσή της μόνο στην περιοχή των συγκεκριμένων ζωνών.

Η διαχείριση του συστήματος αποθεματικού δικαιωμάτων φύτευσης θα δύναται να επιτρέπει τη χορήγησή τους στους νέους αγρότες δωρεάν και στους λοιπούς ενδιαφερόμενους σε όλη τη χώρα ενδεχόμενα επί πληρωμή σε δημόσιο ταμείο.

Εκτός από το υπόλοιπο των μη διατεθέντων νεοσύστατων δικαιωμάτων στις ανωτέρω ζώνες, στο αποθεματικό θα παρέχονται και δικαιώματα φύτευσης, αναφύτευσης και νέας φύτευσης που δεν θα ασκούνται εντός της περιόδου ισχύος τους, καθώς και δικαιώματα αναφύτευσης που θα παρέχουν στο Κράτος οι κάτοχοι δικαιωμάτων που δεν επιθυμούν να τα ασκήσουν στην εκμετάλλευσή τους.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι τα κριτήρια στις δύο ανωτέρω περιπτώσεις δεν θα είναι ενιαία, δεδομένου ότι στην πρώτη περίπτωση αφορούν μόνο συγκεκριμένες ζώνες, που θα πληρούν κατ' αρχήν τις βασικές προϋποθέσεις, στη δεύτερη όλους τους ενδιαφερόμενους παραγωγούς.

Το νέο καθεστώς διαχείρισης των δικαιωμάτων φύτευσης είναι διδαλώς και επιπλέκεται περισσότερο αν συνδυασθεί και με τα επιδοτούμενα προγράμματα αναδιάρθρωσης και μετα-

τροπής, που προβλέπονται στον ίδιο κανονισμό, στη διαδικασία των οποίων για την επιλογή και έγκριση των επι μέρους σχεδίων θα τεθούν πρόσθετα κριτήρια και αντικειμενική ιεράρχηση.

Το ίδιο ισχύει και για τους δύο νομούς που εμπίπτουν σε διαφορετικές περιπτώσεις δεδομένου ότι μόνο στο Νομό Ιωαννίνων υφίστανται εγκεκριμένες ζώνες: Οίνου Ονομασίας Προελεύσεως Ανωτέρας Ποιότητας "ΖΙΤΣΑ" και Τοπικός Οίνος Ιωαννίνων, ενώ στο Νομό Καστοριάς, όχι.

Ο προσδιορισμός των αντίστοιχων κριτηρίων από το Υπουργείο Γεωργίας θα πραγματοποιηθεί με την έκδοση Εθνικών Αποφάσεων, μετά την δημοσίευση και του εφαρμοστικού κανονισμού, και αφού υποβληθούν και αξιοληγθούν οι προτάσεις των συλλογικών φορέων των αγροτών και των επαγγελματιών του κλάδου. Τέλος το Υπουργείο Γεωργίας αντιμετωπίζει το πρόβλημα των παραμεθωρίων περιοχών με ευαισθησία και ενδιαφέρον και προς αυτήν την κατεύθυνση κινούνται όλες οι προσπάθειές μας με σκοπό την καλύτερη δυνατή λύση για την υποστήριξη των περιοχών αυτών.

Ο Υφυπουργός
Ε. ΑΡΓΥΡΗΣ

16. Στην με αριθμό 398/25.5.00 ερώτηση δόθηκε με το υπ'αριθμ.20290/14.6.00 έγγραφο από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών η ακόλουθη απάντηση:

"Σε απάντηση της ερώτησης 398/25.5.00 που κατέθεσε στην Βουλή των Ελλήνων ο Βουλευτής κ. Ε. Πολύζος, σχετικά με τροποποίηση της ΚΥΑ 3463/Β.260/31.1.2000, ώστε να συμπεριληφθούν στις ρυθμίσεις της ανωτέρω Κ.Υ.Α. και οι εξαγωγικές επιχειρήσεις του Ν. Πιερίας που δεν ήταν εγγεγραμμένες στα οικεία Επιμελητήρια, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Η εγγραφή στα Ειδικά Μητρώα Εξαγωγέων των οικείων Επιμελητηρίων αποτελεί το μοναδικό κριτήριο υπαγωγής των εξαγωγικών επιχειρήσεων στις ρυθμίσεις και τυχόν άρση του κριτηρίου αυτού ανατρέπει την πρακτική εφαρμογή της απόφασης από πιστωτικά ιδρύματα καθώς επίσης επιφέρει και την ανεξέλεγκτη υπαγωγή επιχειρήσεων στην εν λόγω Κ.Υ.Α. με αποτέλεσμα την επιβάρυνση του Δημοσίου με πρόσθετο δημοσιονομικό κόστος.

Ο Υπουργός
ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

17. Στην με αριθμό 402/25.5.00 ερώτηση δόθηκε με το υπ'αριθμ. 20221/14.6.00 έγγραφο από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών η ακόλουθη απάντηση:

"Σε απάντηση της ερώτησης 402/25.5.2000 που κατέθεσαν στη Βουλή των Ελλήνων οι Βουλευτές κύριοι Α. Κοντός, Σ. Παπαδόπουλος, Γ. Καλαντζής, Κ. Γκιουλέκας, Ε. Στυλιανίδης, Α. Σπηλιόπουλος, Ι. Τζαμτζής, Γ. Καρασμάνης, Α. Ρεγκούζας, Ε. Πολύζος και Θ. Λεονταρίδης και αφορά την ενίσχυση των εξαγωγικών επιχειρήσεων καπνού που δραστηριοποιούνται στους νομούς Φλώρινας, Κιλκίς, Καστοριάς, Πέλλας, Ημαθίας, και Πιερίας ανεξάρτητα του τόπου πραγματοποίησης της μεταποίησης των καπνών, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Με τις διατάξεις των Κ.Υ.Α. 24611/Β.1233/12.7.1999 3463/Β.260/31.1.2000 όπως ισχύουν, παρέχονται πιστωτικές διευκολύνσεις και στις εξαγωγικές επιχειρήσεις των οποίων οι παραγωγικές μονάδες είναι εγκατεστημένες και λειτουργούν στους νομούς Φλώρινας, Κιλκίς, Καστοριάς, Πέλλας, Ημαθίας, και Πιερίας ανεξάρτητα από την έδρα της επιχείρησης.

Επομένως, από τα ληφθέντα πιστωτικά μέτρα για την ενίσχυση των εξαγωγικών επιχειρήσεων που επλήγησαν από την κρίση στο Κόσσο, δεν εξαιρούνται οι εξαγωγικές επιχειρήσεις καπνού, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζουν οι διατάξεις των ΚΥΑ 24611/Β.1233/12.7.1999 και 3463/Β.260/31.1.2000 όπως ισχύουν. Τυχόν τροποποίηση των κριτηρίων υπαγωγής των εξαγωγικών επιχειρήσεων στις ρυθμίσεις ανατρέπει την πρακτική εφαρμογή των Αποφάσεων από τα Πιστωτικά Ιδρύματα καθώς επίσης επιφέρει και την ανεξέλεγκτη υπαγωγή επιχειρήσεων στις αποφάσεις με αποτέλεσμα την επιβάρυνση του

Δημοσίου με πρόθετο δημοσιονομικό κόστος.

Ο Υπουργός
Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

18. Στην με αριθμό 406/25.5.00 ερώτηση δόθηκε με το υπ'αριθμ. 20292/14.6.00 έγγραφο από τον Υφυπουργό Εθνικής Οικονομίας η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην ερώτηση 406/25.5.200 που κατέθεσε στη Βουλή ο Βουλευτής κ. Κ. Γκιουλέκας, σχετικά με τον Οργανισμό Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων, σας γνωρίζουμε τα εξής:

1. Το θέμα του Οργανισμού Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων που συζητήθηκε έπειτα από ελληνική πρόταση στην άτυπη Σύνοδο Κορυφής στο Ρίο και οι σχετικές αποφάσεις ελήφθησαν στο Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν και είναι θέμα αποκλειστικού χειρισμού και αρμοδιότητας του Υπουργείου Εξωτερικών.

2. Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας σε σχέση με το σοβαρό θέμα της οικονομικής ανασυγκρότησης της Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης εκπόνησε, μετά από συνεργασία με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, το Εθνικό Σχέδιο Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων.

3. Επίσης, το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, δια της Γενικής Γραμματείας Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων, συμμετείχε από κοινού με το Υπουργείο Εξωτερικών στο Τραπεζί Ι (οικονομική ανασυγκρότηση) του Συμφώνου Σταθερότητας και κατέθεσε προτάσεις χρηματοδότησης έργων κατά τη Διάσκεψη Δωρητών (29/30.3.2000). Βασική προϋπόθεση για την χρηματοδότηση που θα δοθεί με την μορφή δωρεάν βοήθειας είναι να συμμετέχουν στην εκτέλεση των έργων/δράσεων κατά το δυνατόν ελληνικές εταιρείες άλλων κρατών. Η Γενική Γραμματεία ΔΟΣ του ΥΠΕΘΟ θα χρηματοδοτήσει έργα στα πλαίσια του Συμφώνου Σταθερότητας ως εξής:

α) Συνολική δέσμευση για άμεσης προτεραιότητας έργα/δράσεις στο Σύμφωνο Σταθερότητας και γαι τα 3 Τραπεζία : 13,3 εκ. Ευρώ

Τραπεζί Ι (Δημοκρατικοί θεσμοί, ανθρώπινα δικαιώματα, πρόσφυγες) 2,345 εκ. Ευρώ

Τραπεζί ΙΙ (Οικονομική ανασυγκρότηση): 9,8 εκ. Ευρώ (θα χρηματοδοτηθούν συγκεκριμένα έργα στην Αλβανία και την ΠΓΔΜ)

Τραπεζί ΙΙΙ (θέματα ασφαλείας): 0,735 εκ. Ευρώ

Επιπλέον για πάταξη διαφθοράς (δράση που αφορά τα Τραπεζία Ι και ΙΙ): 0,420 εκ. Ευρώ

β) Συνολική δέσμευση για έργα μεσοπρόθεσμου χαρακτήρα (μετά το 2001): 12,5 εκ. Ευρώ (Το ποσό αφορά έργα του Τραπεζίου ΙΙ -οικονομική ανασυγκρότηση)

Συνολική δέσμευση Ελλάδος: 13,3 εκ. Ευρώ+12,5 εκ. Ευρώ=25,8 εκ. Ευρώ

Ο Υφυπουργός
ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

19. Στην με αριθμό 406/25-5-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ'αριθμ. 59/14-6-00 έγγραφο από τον Υπουργό Εξωτερικών η ακόλουθη απάντηση:

"Σε απάντηση της ερώτησης 406/25-5-00 του Βουλευτή κ. Κων/νου Γκιουλέκα, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Ο Οργανισμός Ανασυγκρότησης άρχισε να λειτουργεί τον Ιανουάριο του 2000 και έχουν ήδη πραγματοποιηθεί 5 συνεδριάσεις του Διοικητικού του Συμβουλίου. Η μεταφορά και η εγκατάσταση των γραφείων του Οργανισμού στο κτίριο της Θεσσαλονίκης είναι υπό εξέλιξη από τις αρχές Μαΐου και αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του τρέχοντος μηνός. Σύντομα θα ολοκληρωθούν οι εργασίες προσαρμογής των χώρων και οι συνεδριάσεις του Δ.Σ. θα γίνονται στο ίδιο κτίριο. Είναι συνεπώς ανακριβές ότι το κτίριο παραμένει κενό και ότι οι υπηρεσίες έχουν εγκατασταθεί στο Κοσσυφοπέδιο. Υπάρχει πράγματι γραφείο του Οργανισμού στην Πρίστινα, το οποίο εποπτεύει τα προγράμματα ανασυγκρότησης στην περιοχή του Κοσσυφοπεδίου, η οποία αποτελεί και τη μοναδική μέχρι στιγμής περιοχή

δραστηριότητας του Οργανισμού.

Είναι επίσης ανακριβές ότι οι υπηρεσίες του Οργανισμού δεν έχουν στελεχωθεί. Σύμφωνα με στοιχεία του Διευθυντή του Οργανισμού, από τις 29.5.00 εργάζονται ήδη 42 άτομα (συνολικά στη Θεσσαλονίκη και στην Πρίστινα) και αναμένεται ο αριθμός τους να φτάσει τους 54-56 στο άμεσο μέλλον. Ανάλογα με την εξέλιξη που θα έχουν οι αρμοδιότητες του Οργανισμού τόσο γεωγραφικά όσο και καθ' ύλην, ο αριθμός των υπαλλήλων θα αυξηθεί.

Ο Οργανισμός Ανασυγκρότησης αντιμετώπισε αρχικά την αρνητική στάση της Επιτροπής και μόνο χάριν στη συστηματική και σκληρή προσπάθεια της ελληνικής πλευράς, πετύχαμε τη σύστασή του και την εγκατάστασή του στη Θεσσαλονίκη. Ορισμένα στελέχη φαίνεται να συνεχίζουν την προσπάθειά της για υποβάθμιση του Οργανισμού και των αρμοδιοτήτων του με διάφορους τρόπους, διαδικαστικούς και ουσιαστικούς. Ενόψει της γενικότερης αναμόρφωσης του συστήματος βοήθειας προς τρίτα κράτη, το οποίο είναι υπό μελέτη, η Ελληνική Κυβέρνηση παρακολουθεί από πολύ κοντά κάθε προσπάθεια που θα μπορούσε να μειώσει τη σημασία του Οργανισμού και έχουμε ήδη προβεί σε όλα τα απαραίτητα διαβήματα.

Είμαστε αποφασισμένοι να στηρίζουμε τον Οργανισμό, με βάση τις δυνατότητες που μας παρέχουν οι κοινοτικές διαδικασίες και να ασκήσουμε μεγάλη πίεση προς κάθε κατεύθυνση για την εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου, τόσο για επέκταση των αρμοδιοτήτων του Οργανισμού στο Μαυροβούνιο, όσο και για την κατοχύρωση της αποφασιστικής θέσης του στο σύστημα χορήγησης και παρακολούθησης της βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην περιοχή των Βαλκανίων, όπως αποφάσισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας.

Ο Υπουργός
ΓΙΩΡΓΟΣ Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ*

20. Στην με αριθμό 413/25-5-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ'αριθμ. 526/16-6-00 έγγραφο από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης η ακόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της ερώτησης 413/25-5-00, που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Η. Καλλιώρας, σε ό,τι μας αφορά, σας γνωρίζουμε ότι το θέμα του λαθρεμπορίου και της νοθείας των υγρών καυσίμων απασχολεί σοβαρά το Υπουργείο μας και για την αντιμετώπισή του οι αστυνομικές Υπηρεσίες, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους και σε συνεργασία με τις συναρμόδιες Υπηρεσίες των άλλων Υπουργείων, λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα, με τη διενέργεια αυστηρών ελέγχων και δειγματοληψιών στους χώρους αποθήκευσης, μεταφοράς και διάθεσής τους και με στόχο την προστασία, τόσο των καταναλωτών, όσο και των νομίμων επαγγελματιών του είδους.

Στα πλαίσια αυτά, κατά το χρονικό διάστημα από 1-1-1999 μέχρι 30-4-2000, σε 9119 ελέγχους, που διενήργησαν οι Υπηρεσίες μας, βεβαιώθηκαν 239 παραβάσεις, εκ των οποίων 8 για λαθρεμπορία, 132 για νοθεία, 55 για λειτουργία πρατηρίων και δεξαμενών, καθώς και για κυκλοφορία βυτιοφόρων υγρών καυσίμων χωρίς άδεια, ενώ, κατά το ίδιο διάστημα, διενεργήθηκαν και 2360 δειγματοληπτικοί έλεγχοι. Επίσης, σε πρόσφατους ελέγχους στην περιοχή Αττικής, διαπιστώθηκε η λειτουργία 7 δεξαμενών-αποθηκών υγρών καυσίμων χωρίς άδεια και κατά των παραβατών εφαρμόστηκαν τα νόμιμα.

Σε ό,τι αφορά το ωράριο λειτουργίας των πρατηρίων υγρών καυσίμων, σας πληροφορούμε ότι αυτό καθορίζεται από τις διατάξεις της Γ-2069/14-3-2000 Υπουργικής Απόφασης, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1-5-2000 και οι διατάξεις της εφαρμόζονται σε 13 περιοχές, όπου τα Νομαρχιακά Συμβούλια έχουν εκδώσει τις προβλεπόμενες από αυτήν αποφάσεις για την εκπαιδευτική νυκτερινή και κατά τις Κυριακές και αργίες λειτουργία των πρατηρίων της περιοχής τους, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές αναμένεται η εφαρμογή του τις προσεχείς ημέρες. Ήδη, οι Υπηρεσίες μας, σύμφωνα και με τις εντολές και οδηγίες που τους έχουν δοθεί, εφαρμόζουν με αυστηρότητα τις ανωτέρω

διατάξεις και ενδεικτικά σας γνωρίζουμε ότι, κατά τον μήνα Μάιο, βεβαίωσαν 23 παραβάσεις, για παραβίαση του ωραρίου.

Για το θέμα της τοποθέτησης εκρηκτικών μηχανισμών, από τις οποίες προκλήθηκαν υλικές ζημιές στα γραφεία της Ομοσπονδίας Βενζινοπωλών Ελλάδος και στο πρατήριο, ιδιοκτησίας της συζύγου του προέδρου της εν λόγω Ομοσπονδίας, σας πληροφορούμε ότι οι αρμόδιες Υπηρεσίες μας, στα πλαίσια προανάκρισης που διενεργούν, καταβάλλουν κάθε προσπάθεια για την ανακάλυψη των αγνώστων δραστών, ενώ έλαβαν πρόσθετα μέτρα, με διαρκή επιτήρηση, τόσο των γραφείων της Ομοσπονδίας, όσο και των πρατηρίων του προέδρου και των μελών του Δ.Σ. αυτής, ώστε να προληφθεί οποιαδήποτε έκνομη ενέργεια σε βάρος τους.

Ο Υπουργός
ΜΙΧΑΗΛ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ*

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να σας ανακοινώσω το δελτίο των επικαίρων ερωτήσεων της Τετάρτης 25 Οκτωβρίου 2000.

Α. ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Πρώτου Κύκλου (Άρθρο 130 παρ.2&3 Καν.Βουλής)

1. Η με αριθμό 172/19.10.2000 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος κ. Ιωάννη Γιαννακόπουλου προς τον Υπουργό Γεωργίας σχετικά με τις προθέσεις του Υπουργείου ως προς το αίτημα των ελαιοπαραγωγών, να μην παρακρατηθεί η επιπλέον καταβολή των τριάντα δραχμών, κατά την εκκαθάριση της επιδότησης για το λάδι.

2. Η με αριθμό 183/23.10.2000 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας κ. Νικολάου Κατσαρού προς τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας, σχετικά με την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προέκυψαν, με την εφαρμογή του νόμου, για τη ρύθμιση των χρεών από τις Τράπεζες.

3. Η με αριθμό 186/23.10.2000 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος κ. Ιωάννη Πατάκη προς τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, σχετικά με την αποβολή μαθητών του 1ου Γυμνασίου Λάρισας, επειδή συμμετείχαν σε μαθητικές κινητοποιήσεις κλπ.

4. Η με αριθμό 185/23.10.2000 επίκαιρη ερώτηση της Βουλευτού του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου κ. Ασημίνας Ξηροτύρη-Αικατερινάρη προς τους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας, Μακεδονίας-Θράκης, σχετικά με την ιδιωτικοποίηση της HELEXPO, την παραχώρηση της Διοίκησής της κλπ.

Β. ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Δεύτερου Κύκλου (Άρθρο 130 παρ.2 & 3 Καν.Βουλής)

1. Η με αριθμό 174/20.10.2000 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος κ. Πέτρου Κατσιλιέρη προς τον Υπουργό Γεωργίας, σχετικά με τις προθέσεις του Υπουργείου ως προς το αίτημα των ελαιοπαραγωγών, να μην παρακρατηθεί η επιπλέον καταβολή των τριάντα δραχμών, κατά την εκκαθάριση της επιδότησης για το λάδι, την καταβολή της επιδότησης για την εσοδεία 1999-2000 κλπ.

2. Η με αριθμό 178/20.10.2000 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας κ. Σταύρου Παπαδόπουλου προς τον Υπουργό Γεωργίας, σχετικά με τις καταστροφές που υπέστησαν οι βαμβάκοπαραγωγοί του Νομού Δράμας από την εμφάνιση πράσινου σκουληκιού κλπ.

3. Η με αριθμό 176/20.10.2000 επίκαιρη ερώτηση του Ανεξάρτητου Βουλευτή κ. Γεωργίου Καρατζαφέρη προς τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, σχετικά με την παράνομη λειτουργία τζαμιών και ευκτηρίων οίκων στην Αθήνα κλπ.

Οι Βουλευτές κύριοι Παναγιώτης Κρητικός, Στυλιανός Παπαθεμελής και Αλέξανδρος Χρυσανθακόπουλος κατέθεσαν πρόταση νόμου: “Για τη διαφάνεια στον τομέα των συμβάσεων των Δημοσίων Έργων και των προμηθειών του Δημοσίου με τρίτους”.

Παραπέμπεται στην αρμόδια Διαρκή Επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Εισερχόμαστε στη συζήτηση των

ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Αναφορές και ερωτήσεις πρώτου κύκλου:

Θα συζητηθεί η με αριθμό 350/30.5.2000 αναφορά του Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας κ. Γεωργίου Γαρουφαλιά προς τον Πρωθυπουργό, σχετικά με την κατάργηση της αναγραφής του θρησκειώματος στις ταυτότητες των Ελλήνων πολιτών.

Η αναφορά του κ. Γαρουφαλιά σε περιλήψη έχει ως εξής:

“Ο πρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής των Ορθόδοξων Χριστιανικών Σωματείων της Θεσσαλονίκης μεταφέρει μέσω εμού την πικρία και την αγανάκτηση των μελών των είκοσι και πλέον Ορθόδοξων Σωματείων Θεσσαλονίκης, σχετικά με την απόφαση της Κυβέρνησης να προωθήσει διαδικασίες που ουσιαστικά υπονομεύουν την Ορθόδοξη Ελληνική Παράδοση και φιλμούν το δικαίωμα της αναγραφής του Θρησκειώματος στο επίσημο αποδεικτικό έγγραφο των προσωπικών του στοιχείων.

Αγνοείται έτσι το 98% του ελληνικού λαού που μέσα σε αυτό είναι και οι ψηφοφόροι της κυβερνητικής παράταξης.

Ο Ορθόδοξος Ελληνικός Λαός ελπίζει ότι η Κυβέρνηση και σεις προσωπικά, κύριε Πρωθυπουργέ, θα εκτιμήσετε δεόντως την κατάσταση και θα σταθείτε κοντά στο λαό και θα πράξετε κατά την επιθυμία και την απαίτηση του ελληνικού λαού”.

Ο Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Σταθόπουλος έχει το λόγο.

ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Κύριοι Βουλευτές, τόσο ο Πρωθυπουργός όσο και πολλά μέλη της Κυβέρνησης έχουν επανειλημμένα τοποθετηθεί στο γνωστό θέμα των ταυτοτήτων. Νομίζω ότι έχουν καλυφθεί επαρκώς τα ερωτήματα τα οποία προκύπτουν από αυτήν την αναφορά.

Εντούτοις πολύ συνοπτικά θα επαναλάβω τις βασικές θέσεις, για να ικανοποιηθεί το αίτημα του κ. Γαρουφαλιά.

Η Συντονιστική Επιτροπή των Ορθόδοξων Χριστιανικών Σωματείων της Θεσσαλονίκης μέμφεται την Κυβέρνηση και τον Πρωθυπουργό για τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν, οι οποίες κατά τη γνώμη τους υπονομεύουν την ορθόδοξη ελληνική παράδοση και φιλμούν τον ωραίο και πιστό ελληνορθόδοξο λαό. Αυτή είναι η πρώτη μομφή.

Η δεύτερη μομφή είναι ότι αγνοείται η συντριπτική πλειοψηφία του ελληνικού λαού, το 98% που ανήκουν στην Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία.

Νομίζω ότι πίσω από όλη αυτήν την υπόθεση υπάρχει μια παρεξήγηση. Άλλο η ταυτότητά μας ως Ελλήνων, η οποία προσδιορίζει την προσωπικότητά μας, τη συνειδησή μας, τις ρίζες μας, τα πιστεύω μας, τις πεποιθήσεις μας, τις ιδεολογίες μας και άλλο ένα πιστοποιητικό διοικητικό, το οποίο δεν έχει άλλη αποστολή παρά να εξασφαλίζει τον πολίτη και να τον διαχωρίζει από άλλους πολίτες. Εδώ δεν πρόκειται για την ταυτότητα υπό την πρώτη έννοια, η οποία πράγματι προσδιορίζεται για τη μεγάλη πλειοψηφία του λαού και από την πίστη του, αλλά πρόκειται για τη δεύτερη κατηγορία διοικητικού πιστοποιητικού.

Αξίζει να μνημονευθεί, ότι την αντίστοιχη αποστολή με αυτό το πιστοποιητικό, το οποίο το ονομάζουμε δελτίο ταυτότητας, σε άλλες χώρες όπως στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, την εκπληρώνει η άδεια του οδηγού. Ποιος θα αξίωνε στην άδεια του οδηγού να αναγράφεται το θρησκειόμα;

Επομένως, δεν υπάρχει καμία απολύτως πρόθεση. Και ως προς το αποτέλεσμα ασφαλώς δεν μπορεί να υπάρχει ένα τέτοιο αποτέλεσμα υπονόμησης της πίστης του ελληνικού λαού, ο οποίος παραμένει ελεύθερος να εξακολουθεί να μετέχει στις παραδόσεις, στις θρησκευτικές τελετές, να εκκλησιάζεται, να θρησκεύεται. Αυτό δεν θίγεται καθόλου, εξακολουθεί και θα εξακολουθεί να υπάρχει. Πρόκειται για ένα θέμα διοικητικής φύσεως, το οποίο ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της πολιτείας και το οποίο λύθηκε με τον τρόπο με τον οποίο λύθηκε οριστικά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Ο κ. Γαρουφαλιάς έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα διαφωνήσω κάθετα με τις απόψεις του κυρίου Υπουργού οι οποίες έχουν

κατ' επανάληψη ακουστεί και στην ελληνική κοινωνία και τις πληροφορηθήκαμε -και πρέπει να το καταγγείλω στο Σώμα- μέσω των εφημερίδων και μέσω μιας κυριακάτικης έκδοσης κάποιας εφημερίδας εδώ και αρκετό διάστημα.

Δεν μπορεί κανείς σε αυτόν τον τόπο, στην Ελλάδα, η οποία διαχρονικά κατάφερε να ζήσει ελεύθερη και αδέσμευτη εξαίτιας κάποιων αρχών -που οι αρχές αυτές είναι αναλλοίωτες διαχρονικά, η ορθοδοξία, η ορθόδοξη πίστη των Ελλήνων και η αίσθηση του Ελληνισμού, του κράτους του έθνους και της Ελλάδας- να φτάνει στο σημείο να υποβαθμίζει με αυτόν τον τρόπο το ότι μέσω αυτού του εγγράφου που λέγεται σήμερα ταυτότητα και που ο κύριος Υπουργός λέει ότι δεν είναι τίποτε άλλο από ένα πιστοποιητικό διοικητικό, να καταργεί εκτός από τον όρο “χριστιανός ορθόδοξος”, την αίσθηση της λογικής και της λειτουργίας της ίδιας της οικογένειας. Γιατί αφαιρούνται και άλλα στοιχεία, όπως επίσης αφαιρείται και το δεδομένο ότι ο κάθε Έλληνας πολίτης έχει δικαίωμα στην ταυτότητά του να αναγράφει αυτήν την απλή λέξη.

Εγώ πιστεύω, όπως πιστεύει και το 90% του ελληνικού λαού από ανασκοπήσεις που έχουν γίνει ανά την Ελλάδα όλο αυτό το διάστημα, ότι είναι απαράδεκτη αυτή η επιλογή της ελληνικής Κυβέρνησης του κ. Σημίτη.

Εδώ θα ήθελα να πω, κύριε Πρόεδρε, ότι αυτή η συγκεκριμένη αναφορά απευθύνεται στον κύριο Πρωθυπουργό. Και αν ο κύριος Πρωθυπουργός υποβαθμίζει τόσο πολύ το θέμα της πίστης, ειλικρινά λυπάμαι σαν νεαρός Βουλευτής που σήμερα μετά από αναπάντητη αναφορά που έχει κατατεθεί -όπως εσείς ο ίδιος και το Προεδρείο σας διαβάσατε της 30ης Μαΐου 2000-

φθάνουμε στο σημείο να αδιαφορεί ο ίδιος να έρθει να πει στην ελληνική κοινωνία, ενώ δεν την είχε ειδοποιήσει πριν από τις εκλογές, ότι είχε τέτοιες απόψεις γύρω από το θέμα της αλλαγής της ταυτότητας, εξαιρώντας από αυτήν και την αναγραφή του Χριστιανού Ορθόδοξου.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Παρακαλώ ολοκληρώστε, κύριε Γαρουφαλιά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ: Δεν μπορεί, κύριε Πρόεδρε, ένα 2% της ελληνικής κοινωνίας να κατευθύνει και να σύρει σε λάθος δρόμους μία ολόκληρη Κυβέρνηση. Δεν μπορεί να παίζει με το αίσθημα, την άποψη, τη θέση, τη σκέψη και τις επιλογές του ελληνικού λαού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Ολοκληρώστε, κύριε συνάδελφε, και μη χρησιμοποιείτε υψηλούς τόνους.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ: Γι' αυτό ειλικρινά λυπάμαι που δεν είναι παρών ο κύριος Πρωθυπουργός σήμερα. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Ευχαριστώ, κύριε συνάδελφε. Και ας μην ξεχνάμε ότι και εγώ είμαι χριστιανός ορθόδοξος και εκείνο που γνωρίζω είναι ότι η ορθόδοξη θρησκεία είναι υπέρ της ηπιότητας, της καταλλαγής όχι των υψηλών τόνων.

Όσον αφορά στην παρατήρησή σας και εφόσον απευθυνθήκατε στο Προεδρείο σας απαντώ. Η Κυβέρνηση εκπροσωπείται κανονικά -και ο Πρωθυπουργός στην προκειμένη περίπτωση- από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, στη συζήτηση αυτή. Γνωρίζετε ότι η συζήτηση της αναπάντητης αυτής αναφοράς, με βάση το άρθρο 125 παράγραφος 5, γίνεται κατά τις διαδικασίες του άρθρου 129 παράγραφος 2 περί επικείμενων ερωτήσεων του Κανονισμού της Βουλής. Με βάση αυτό το άρθρο και τη σχετική παράγραφο, ο Πρωθυπουργός μπορεί να εξουσιοδοτήσει οποιονδήποτε Υπουργό. Αυτό σας το λέω για να λήξει αυτό το θέμα.

Ο κ. Σταθόπουλος έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ: Επ' αυτού μπορώ να κάνω μία μικρή παρατήρηση, κύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Όχι, κύριε συνάδελφε, δεν μπορείτε. Ήμουν υποχρεωμένος να σας απαντήσω, μιας και απευθυνθήκατε στο Προεδρείο. Αν απευθυνόσασταν στον Υπουργό επί της ουσίας δεν θα είχα λόγο. Τώρα όμως όφειλα να σας δώσω τις απαντήσεις με βάση τον Κανονισμό.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ: Προς το Προεδρείο, κύριε Πρόεδρε,

δρε. Σε σας απευθύνομαι.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ : Σε σας απευθυνόμαστε, κύριε Πρόεδρε. Δεν απευθυνόμαστε στον Υπουργό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας) : Σας παρακαλώ, κύριε Κεφαλογιάννη, δεν μετέχετε στη συζήτηση. Υπάρχει το άρθρο του Κανονισμού με βάση το οποίο ...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ : Απευθυνθήκαμε στο Προεδρείο γιατί αυτό έχει την ευθύνη της συζήτησης.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ : Σε σας απευθύνεται, κύριε Πρόεδρε. Εδώ είναι Κοινοβούλιο, αν δεν το καταλάβατε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας) : Εδώ είναι πράγματι Κοινοβούλιο, εσείς να το συνειδητοποιήσετε. Σας απήντησε το Προεδρείο ότι με βάση τον Κανονισμό...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ : Απευθύνομαι σε σας, κύριε Πρόεδρε.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ : Γιατί του κάνετε παρατήρηση; Ορθώς έπραξε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας) : Κύριε Κεφαλογιάννη, ο κύριος συνάδελφος έχει και την ικανότητα και τη δυνατότητα, εάν έχει κάποιο πρόβλημα με το Προεδρείο, να το πει ο ίδιος. Δεν χρειάζεται συνήγορο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ : Σας ζήτησα να κάνω μία παρατήρηση.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ : Μα, κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας) : Σας παρακαλώ, πολύ! Με βάση τον Κανονισμό δεν μετέχετε στη συζήτηση. Δεύτερον, δεν έκανα παρατήρηση στον κύριο συνάδελφο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ : Κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας) : Παρακαλώ κύριε συνάδελφε, ηρεμείστε.

Δεν έκανα παρατήρηση στον κύριο συνάδελφο. Ο κύριος συνάδελφος απευθύνθηκε στο Προεδρείο και ρώτησε γιατί απαντάει ο Υπουργός Δικαιοσύνης. Και το Προεδρείο του απάντησε ότι με βάση τον Κανονισμό κανονικά απαντάει ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

Ο κύριος Υπουργός Δικαιοσύνης έχει το λόγο.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ : Ποιο άρθρο του Κανονισμού σας δίνει δικαίωμα στα λεγόμενα των Βουλευτών;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας) : Παρακαλώ πολύ να μη γράφεται τίποτα από όσα λέει ο κ. Κεφαλογιάννης. Να μη γράφεται τίποτα στα Πρακτικά από όσα λέει ο κ. Κεφαλογιάννης, ο οποίος παραβιάζει για τρίτη φορά απόψε τον Κανονισμό. Ορίστε, κύριε Υπουργέ, έχετε το λόγο.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ : ...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ : Εμείς στον κύριο Πρωθυπουργό απευθύναμε την αναφορά και όχι στον μη κοινοβουλευτικό κύριο Υπουργό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας) : Ορίστε, κύριε Σταθόπουλε.

ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης) : Κύριε Πρόεδρε, έχω το λόγο, τρέχει ο χρόνος, αλλά δεν μου επιτρέπουν οι κύριοι Βουλευτές.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ : Εμείς απευθυνόμασταν στον κύριο Πρωθυπουργό.

ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης) : Κύριε Γαρουφαλιά, θέλετε να περιμένετε να ακούσετε την απάντηση; Ο κύριος Πρωθυπουργός δεν αδιαφόρησε καθόλου, όπως είπατε. Ο ίδιος ...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ : Υποβαθμίζετε τον κοινοβουλευτικό

σμό.

ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης) : Μα, γιατί με διακόπτετε; Δεν θέλετε να ακούσετε την απάντηση; Υπάρχει κάποιος Κανονισμός εδώ.

Κάθε άλλο παρά αδιαφόρησε. Εσείς ο ίδιος είπατε ότι έχετε ακούσει χιλιάδες φορές από εμάς αυτές τις απαντήσεις. Ο κύριος Πρωθυπουργός εκτιμά -και εγώ επίσης εκτιμώ- ότι είναι χλιοαπαντημένη η αναφορά σας. Για λόγους τυπικούς και μόνο, επειδή επιμένετε να συζητηθεί, βρίσκομαι εδώ και επαναλαμβάνω τα χλιοειπωμένα πράγματα.

Και τονίζω δύο σημεία...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ : Κύριε Πρόεδρε, προστατέψτε το Κοινοβούλιο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας) : Σας παρακαλώ, κύριε συνάδελφε! Να απευθύνετε την έκκληση προς τον εαυτό σας, διότι παραβιάζετε τον Κανονισμό. Ο κύριος Υπουργός σας άφησε να τοποθετηθείτε, δεν σας διέκοψε. Τον διακόψατε επανειλημμένα, παρενέβη ως μη όφειλε ο κ. Κεφαλογιάννης, χωρίς να χρειάζεστε συνήγορο, γιατί τα καταφέρνεται και μόνος σας. Παρακαλώ πολύ, λοιπόν, να αφήσετε τον κύριο Υπουργό να ολοκληρώσει, την απάντησή του.

Συνεχίστε, κύριε Υπουργέ, και θα κρατήσω το χρόνο σας από τις διακοπές.

Να μη γράφεται καμία διακοπή.

ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης) : Νομίζω ότι έχω απαντήσει προκαταβολικά σε όσα είπε ο κ. Γαρουφαλιάς.

Δuo μόνο σημεία θα ήθελα να τονίσω ακόμη. Πρώτον, η Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία έχει τις δικές της δυνάμεις, για να προστατεύσει τον εαυτό της και δε νομίζω ότι χρειάζεται κάποια πιστοποιητικά.

Εσείς, κύριε Γαρουφαλιά, υποτιμάτε και υποβαθμίζετε την Εκκλησία, αν νομίζετε ότι δεν έχει τις δικές της δυνάμεις και πρέπει να στηρίζεται στις ξένες δυνάμεις και σε κάποια διοικητικά πιστοποιητικά.

Δεύτερον, υποτιμάτε επίσης τον ελληνικό λαό και τη θρησκευτικότητά του, αν νομίζετε ότι ένα διοικητικό έγγραφο, που δεν αναγράφει το θρήσκευμα, θα τον εμποδίσει να μετέχει στο θρησκευέσθαι και να ασκεί μέσα στην κοινωνία τα θρησκευτικά του καθήκοντα.

Θα ήθελα να κάνω και μια τελευταία, μια δεύτερη παρατήρηση. Μιλήσατε για τη συντριπτική πλειοψηφία, το 98%. Δεν πρέπει να αγνοείτε ότι εδώ υπάρχει και θέμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τα ανθρώπινα δικαιώματα προστατεύονται, κύριε Γαρουφαλιά, ανεξάρτητα από πλειοψηφίες. Δεν μπορεί ούτε το 98% ούτε το 99% να καταργήσει κάποια δικαιώματα και ενός μεμονωμένου πολίτη.

Επιτέλους να καταλάβουμε ότι σήμερα έχει εξελιχθεί η προστασία και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε βαθμό που έχει ξεπεράσει κάποιες παλιές απόψεις. Να τηρούμε τις παραδόσεις μας, αλλά να είμαστε και σύμφωνοι με το πνεύμα των καιρών, που επικρατεί σε όλο τον κόσμο και που απαιτεί προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των μειοψηφιών. Από 'κει κρίνεται ο καθρέφτης του πολιτισμού μιας κοινωνίας, από το πώς φερόμαστε στις μειονότητες.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας) : Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ολοκληρώθηκε η συζήτηση των αναφορών και ερωτήσεων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Εισερχόμαστε στην ημερήσια διάταξη της

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Θα γίνει προεκφώνηση των νομοσχεδίων, που είναι γραμμένα στην ημερήσια διάταξη.

Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

Μόνη συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου: “Διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχος του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης”.

Το νομοσχέδιο θα συζητηθεί κατά τη σημερινή συνεδρίαση.

Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

Μόνη συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου: “Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ιταλικής Δημοκρατίας για την επανεισδοχή προσώπων σε μη νόμιμη κατάσταση μετά του συνημμένου σε αυτήν Εκτελεστικού Πρωτοκόλλου”.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το νομοσχέδιο;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Συνεπώς το νομοσχέδιο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης έγινε δεκτό ομοφώνως, σε μόνη συζήτηση, επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου και έχει ως εξής:

“Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ιταλικής Δημοκρατίας για την επανεισδοχή προσώπων σε μη νόμιμη κατάσταση μετά του συνημμένου σε αυτήν Εκτελεστικού Πρωτοκόλλου

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ.1 του Συντάγματος, η Συμφωνία μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ιταλικής Δημοκρατίας για την επανεισδοχή προσώπων σε μη νόμιμη κατάσταση μετά του συνημμένου σε αυτήν Εκτελεστικού Πρωτοκόλλου, που υπογράφηκαν στη Ρώμη στις 30 Απριλίου 1999, των οποίων το κείμενο σε πρωτότυπο στην ελληνική και ιταλική γλώσσα έχει ως εξής:

ΣΥΜΦΩΝΙΑ

ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΙΣΔΟΧΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΕ ΜΗ ΝΟΜΙΜΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ
Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Εφεξής «τα Συμβαλλόμενα Μέρη»,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ να αναπτύξουν τη συνεργασία μεταξύ των δύο Συμβαλλόμενων Μερών,

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ των διεθνών προσπαθειών για την πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης,

ΣΕΒΟΜΕΝΑ τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τις εγγυήσεις που προβλέπονται από τις εθνικές νομοθεσίες από Διεθνείς Συνθήκες και Συμβάσεις στις οποίες είναι Συμβαλλόμενα Μέρη, εφαρμοζομένου του κανόνα της αμοιβαιότητας,

ΣΥΝΑΠΟΔΕΧΘΗΚΑΝ τα κάτωθι:

Ι. ΕΠΑΝΕΙΣΔΟΧΗ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

ΑΡΘΡΟ 1

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος κάνει δεκτή την επανεισδοχή επί του εδάφους του, τη αιτήσει του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους και άνευ διατυπώσεων οιοδήποτε προσώπου δεν πληροί ή δεν πληροί πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου ή διαμονής οι οποίες έχουν εφαρμογή επί του εδάφους του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους, εφόσον αποδεικνύεται ή τεκμαίρεται ότι το εν λόγω πρόσωπο έχει την ιθαγένεια του Συμβαλλόμενου Μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση.

2. Το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος κάνει δεκτή την επανεισδοχή υπό τις αυτές προϋποθέσεις και άνευ διατυπώσεων του προσώπου, το οποίο απομακρύνεται από το έδαφός του, σύμφωνα με το εδάφιο 1, τη αιτήσει του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους, εάν από μεταγενέστερους ελέγχους προκύψει ότι δεν είχε την ιθαγένεια του Συμβαλλόμενου Μέρους, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, κατά το χρόνο εξόδου του από το έδαφος του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους.

ΑΡΘΡΟ 2

1. Η ιθαγένεια του προσώπου το οποίο αποτελεί αντικείμενο μέτρου απομακρύνσεως βάσει του άρθρου 1, εδάφιο 1, θεωρείται ότι αποδεικνύεται με ένα από τα ακόλουθα εν ισχύ έγγραφα:

α) Για την Ελληνική Δημοκρατία:

- πιστοποιητικό ιθαγένειας,
- απόφαση πολιτογραφήσεως ή επανακτήσεως της ελληνικής ιθαγένειας,
- διαβατήριο,
- εθνικό δελτίο ταυτότητας.

β) Για την Ιταλική Δημοκρατία:

- πιστοποιητικό ιθαγένειας,
- απόφαση πολιτογραφήσεως,
- διαβατήριο,
- εθνικό δελτίο ταυτότητας για τους Ιταλούς υπηκόους.

2. Η ιθαγένεια θεωρείται ως τεκμαιρόμενη βάσει ενός από τα ακόλουθα στοιχεία:

- ένα από τα έγγραφα που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο, του οποίου η ισχύς έχει λήξει,
- έγγραφο των επίσημων αρχών του Μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, επί του οποίου αναγράφονται τα στοιχεία ταυτότητας του ενδιαφερομένου (κυρίως άδεια οδηγήσεως, στρατιωτικά έγγραφα, ναυτικό φυλλάδιο κ.λπ.),
- ταυτότητα ή πιστοποιητικό χορηγηθέν από προξενείο ή ληξιαρχική πράξη,
- φωτοαντίγραφο ενός από τα ως άνω έγγραφα,
- δηλώσεις του ενδιαφερομένου προς τις διοικητικές ή δικαστικές αρχές του αιτούντος Μέρους, με τη μορφή που προβλέπει το δίκαιο του Μέρους αυτού,
- καταθέσεις μαρτύρων, που περιέχονται σε πρακτικό.

ΑΡΘΡΟ 3

1. Οσάκις η ιθαγένεια θεωρείται ως εικαζόμενη βάσει των στοιχείων που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, οι προξενικές αρχές του Συμβαλλόμενου Μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση χορηγούν πάραυτα, μετά τη λήψη της

αιτήσεως επανεισδοχής, ταξιδιωτικό έγγραφο το οποίο επιτρέπει την επανεισδοχή του ενδιαφερόμενου προσώπου.

2. Σε περίπτωση αμφιβολιών ως προς τα στοιχεία τα οποία θεμελιώνουν το τεκμήριο της ιθαγένειας ή ελλείψει των στοιχείων αυτών, οι προξενικές αρχές του Συμβαλλόμενου Μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, προβαίνουν εντός προθεσμίας τριών εργάσιμων ημερών από της αιτήσεως επανεισδοχής σε εξέταση του ενδιαφερομένου.

3. Οσάκις μετά το πέρας της εν λόγω εξέτασεως αποδεικνύεται ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει την ιθαγένεια του Συμβαλλόμενου Μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, το ταξιδιωτικό έγγραφο χορηγείται από την προξενική αρχή, το ταχύτερο δυνατόν.

ΑΡΘΡΟ 4

1. Οι πληροφορίες που πρέπει να περιέχει η αίτηση επανεισδοχής και οι προϋποθέσεις διαβίβασής της προβλέπονται στο εκτελεστικό πρωτόκολλο της παρούσας Συμφωνίας.

2. Οι δαπάνες μεταφοράς των προσώπων των οποίων ζητείται η επανεισδοχή, μέχρι των συνόρων του Συμβαλλόμενου Μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, βαρύνουν το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος.

II. ΕΠΑΝΕΙΣΔΟΧΗ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

ΑΡΘΡΟ 5

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος κάνει δεκτή την επανεισδοχή επί του εδάφους του, τη αιτήσει του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους και άνευ διατυπώσεων, υπηκόου τρίτου Κράτους, ο οποίος δεν πληροί ή δεν πληροί πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής οι οποίες έχουν εφαρμογή επί του εδάφους του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους, εφόσον αποδεικνύεται ότι ο εν λόγω υπήκοος έχει εισέλθει στην επικράτεια του Μέρους αυτού αφού διέμεινε ή διήλθε από το έδαφος του Συμβαλλόμενου Μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, κατά τη διάρκεια του τελευταίου δωδεκαμήνου.

2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος κάνει δεκτή την επανεισδοχή επί του εδάφους του, τη αιτήσει του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους και άνευ διατυπώσεων, υπηκόου τρίτου Κράτους ο οποίος δεν πληροί ή δεν πληροί πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου ή διαμονής οι οποίες έχουν εφαρμογή επί του εδάφους του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους, οσάκις ο εν λόγω υπήκοος είναι κάτοχος θεώρησης εισόδου ή παντός είδους άδειας παραμονής εν ισχύ που έχει χορηγηθεί από το Συμβαλλόμενο Μέρος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση.

3. Η αίτηση επανεισόδου πρέπει να διαβιβασθεί εντός προθεσμίας τριών μηνών από της ημερομηνίας που διαπιστώθηκε εκ μέρους του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους η αντικανονική παρουσία του υπηκόου τρίτης Χώρας στην επικράτειά του.

ΑΡΘΡΟ 6

Η υποχρέωση αποδοχής της επανεισδοχής που προβλέπεται στο άρθρο 5 δεν ισχύει στις περιπτώσεις:

α) υπηκόων τρίτων Κρατών ομόρων του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους,

β) υπηκόων τρίτων Κρατών στους οποίους, πριν ή μετά την αναχώρησή τους από το έδαφος του Συμβαλλόμενου Μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, ή μετά την είσοδό τους στην επικράτεια του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους, χορηγήθηκε από το εν λόγω Μέρος «θεώρηση» ή άδεια παραμονής,

γ) υπηκόων τρίτων Κρατών που διαμένουν για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών στην επικράτεια του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους. Η περίοδος αυτή άρχεται από της ημερομηνίας υποβολής του αιτήματος επανεισδοχής,

δ) υπηκόων τρίτων Κρατών στους οποίους το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος έχει αναγνωρίσει είτε τη νομική κατάσταση του πρόσφυγα κατ' εφαρμογή της Συμβάσεως της Γενεύης, της 28ης Ιουλίου 1951, περί της νομικής καταστάσεως των προσφύγων, όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης, της 31ης Ιανουαρίου 1967, είτε προσώπων που τελούν υπό τη νομική κατάσταση του ανιθαγενούς κατ' εφαρμογή της Συμβάσεως της Νέας Υόρκης, της 28ης Σεπτεμβρίου 1954, περί της νομικής καταστάσεως των ανιθαγενών,

ε) υπηκόων τρίτων Κρατών στους οποίους εφαρμόζεται η Σύμβαση του Δουβλίνου της 15ης Ιουνίου 1990 σχετικά με τον ορισμό του Κράτους που θα έχει αρμοδιότητα να εξετάσει αίτηση ασύλου που κατατέθηκε σε ένα Κράτος - Μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,

στ) υπηκόων τρίτων Κρατών οι οποίοι τω όντι απομακρύνθηκαν από το Συμβαλλόμενο Μέρος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, προς τις χώρες καταγωγής τους ή προς ένα τρίτο Κράτος,

ζ) υπηκόων τρίτων Κρατών που είναι κάτοχοι ενός τίτλου διαμονής ή προσωρινής παραμονής εν ισχύ, που έχει χορηγηθεί από ένα άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος της Σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν της 19ης Ιουνίου 1990,

η) υπηκόων τρίτων Κρατών των οποίων η διέλευση από την επικράτεια του Συμβαλλόμενου Μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση έλαβε χώρα ή η διαμονή στο έδαφός του έληξε σε χρόνο προγενέστερο του έτους από την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος επανεισδοχής.

ΑΡΘΡΟ 7

Για την εφαρμογή του άρθρου 5, τα Συμβαλλόμενα Μέρη θα καταβάλλουν προσπάθειες για την κατά προτεραιότητα απομάκρυνση των εν λόγω προσώπων προς τη χώρα καταγωγής τους.

ΑΡΘΡΟ 8

1. Για την εφαρμογή του άρθρου 5 παρ. 1, η είσοδος ή η παραμονή των υπηκόων τρίτων Κρατών επί του εδάφους του Συμβαλλόμενου Μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση βεβαιούται ή πιθανολογείται με κάθε μέσο, όπως αυτά αναφέρονται στο Εκτελεστικό Πρωτόκολλο της παρούσας Συμφωνίας.

2. Οι πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνει η αίτηση επανεισδοχής και οι προϋποθέσεις διαβίβασής τους προβλέπονται στο Εκτελεστικό Πρωτόκολλο της παρούσας Συμφωνίας, η δε αίτηση διαβιβάζεται απευθείας στις αρμόδιες αρχές υπό τις προϋποθέσεις που διευκρινίζονται στο Εκτελεστικό Πρωτόκολλο της παρούσας Συμφωνίας.

3. Οι δαπάνες μεταφοράς του προσώπου του οποίου ζητείται η επανεισδοχή, μέχρι των συνόρων του Συμβαλλόμενου Μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, βαρύνουν το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος.

ΑΡΘΡΟ 9

Το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος κάνει δεκτή την άνευ διατυπώσεων επί του εδάφους του επανεισδοχή των προσώπων τα οποία, μετά από έλεγχο μεταγενέστερο της επανεισδοχής τους

στην επικράτεια του Συμβαλλόμενου Μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, αποδεικνύεται ότι δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5 κατά το χρόνο εξόδου τους από την επικράτεια του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους.

III. ΔΙΕΛΕΥΣΗ ΛΟΓΩ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ Ή ΔΙΕΛΕΥΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΕΝΟΣ ΜΕΤΡΟΥ ΑΡΝΗΣΕΩΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ

ΑΡΘΡΟ 10

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος, τη αιτήσει του άλλου, εγκρίνει την είσοδο και τη διέλευση επί του εδάφους του των υπηκόων τρίτων Κρατών οι οποίοι αποτελούν αντικείμενο ληφθέντος από το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος μέτρου απομακρύνσεως ή μέτρου αρνήσεως εισόδου επί του εδάφους του. Η διέλευση πραγματοποιείται αεροπορικώς ή δια θαλάσσης.

2. Το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος αναλαμβάνει την πλήρη ευθύνη συνέχισης του ταξιδιού του υπηκόου τρίτου Κράτους προς τη χώρα προορισμού του και αναλαμβάνει εκ νέου το εν λόγω πρόσωπο εάν, για οιονδήποτε λόγο, το μέτρο απομακρύνσεως ή το μέτρο αρνήσεως εισόδου στην επικράτειά του δεν δύναται να εκτελεσθεί.

3. Το Συμβαλλόμενο Μέρος το οποίο έλαβε το μέτρο απομακρύνσεως ή το μέτρο αρνήσεως εισόδου στην επικράτειά του οφείλει να ενημερώσει το Συμβαλλόμενο Μέρος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση εάν το πρόσωπο το οποίο αποτελεί αντικείμενο των μέτρων αυτών θα συνοδεύεται κατά την εν λόγω διέλευση.

4. Ωστόσο τα Συμβαλλόμενα Μέρη προσπαθούν κατά προτεραιότητα να προωθήσουν, προς τις χώρες καταγωγής ή προέλευσής τους, τους υπό απομάκρυνση αλλοδαπούς με απευθείας πτήσεις ή πλότες.

ΑΡΘΡΟ 11

Η αίτηση περί χορηγήσεως αδείας διελεύσεως λόγω απομακρύνσεως ή συνεπεία μέτρου αρνήσεως εισόδου στην επικράτεια, που έχει ληφθεί από το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος, διαβιβάζεται κατευθείαν στις αρμόδιες αρχές υπό τις προϋποθέσεις που διευκρινίζονται στο Εκτελεστικό Πρωτόκολλο της παρούσας Συμφωνίας.

ΑΡΘΡΟ 12

1. Οσάκις η διέλευση πραγματοποιείται συνοδεία αστυνομικών, τα μέλη της συνοδείας του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους εκτελούν την αποστολή τους με πολιτική περιβολή, χωρίς να φέρουν όπλα, εφόσον προηγουμένως έχει εγκριθεί η διέλευσή τους.

2. Η φρούρηση και η επιβίβαση του αλλοδαπού εξασφαλίζονται από τη συνοδεία, με τη συνδρομή του Συμβαλλόμενου Μέρους προς το οποίο απευθύνθηκε η αίτηση.

3. Εάν συντρέξει περίπτωση, η φρούρηση και η επιβίβαση δύναται να εξασφαλίζονται από το Συμβαλλόμενο Μέρος, προς το οποίο απευθύνθηκε η αίτηση, κατόπιν συμφωνίας με τη συνοδεία.

ΑΡΘΡΟ 13

1. Οσάκις ο αλλοδαπός, ο οποίος αποτελεί αντικείμενο μέτρου απομακρύνσεως ή μέτρου αρνήσεως εισόδου στην επικράτεια, που έχει ληφθεί από το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος,

δεν συνοδεύεται, η διέλευση πραγματοποιείται μόνον αεροπορικώς. Η φρούρηση και η επιβίβαση εξασφαλίζονται από τα όργανα του Μέρους προς το οποίο απευθύνθηκε η αίτηση.

2. Εάν η εκτέλεση του ληφθέντος από το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος μέτρου απομακρύνσεως ή του μέτρου αρνήσεως εισόδου στην επικράτεια δεν δύναται να λάβει χώρα εντός εικοσιτετραώρου, δυναμένου κατ' εξαίρεση να παραταθεί σε σαράντα οκτώωρο, από της αφίξεώς του στο αεροδρόμιο, το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος παραλαμβάνει εκ νέου τον αλλοδαπό.

ΑΡΘΡΟ 14

Σε περίπτωση αρνήσεως επιβίβασης στο αεροσκάφος του προσώπου το οποίο αποτελεί αντικείμενο μέτρου απομακρύνσεως ή μέτρου αρνήσεως εισόδου στην επικράτεια, που έχει ληφθεί από το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος, κατά τη διάρκεια διελεύσεως, το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος δύναται:

- είτε να παραλάβει και πάλι το εν λόγω πρόσωπο πάραυτα ή εντός εικοσιτετραώρου προθεσμίας κατ' ανώτατο όριο από της αφίξεώς του στον αερολιμένα, εάν δεν συνοδευστάν,

- είτε να ζητήσει από το Συμβαλλόμενο Μέρος προς το οποίο απευθύνθηκε η αίτηση να προβεί σε νέα επιβίβαση και, εν αναμονή αυτής, να εξασφαλίσει τη φρούρηση του εν λόγω προσώπου. Η διάρκεια της φρουρήσεως δεν δύναται να υπερβαίνει τον αυστηρώς απαιτούμενο για την αναχώρησή του χρόνο και, σε κάθε περίπτωση, είκοσι τέσσερις ώρες από της αφίξεως του αλλοδαπού στον αερολιμένα. Εάν το Συμβαλλόμενο Μέρος προς το οποίο απευθύνθηκε η αίτηση δεν κάνει δεκτό το αίτημα αυτό, το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος υποχρεούται να παραλάβει εκ νέου άνευ καθυστέρησης τον αλλοδαπό, τη διέλευση του οποίου είχε ζητήσει.

ΑΡΘΡΟ 15

1. Οι Αρχές του Κράτους διελεύσεως στην περίπτωση που συμβάλλουν στην εκτέλεση ενός μέτρου απομάκρυνσης ή μέτρου άρνησης εισόδου στο εδάφός τους, που έχει λάβει το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος, διαβιβάζουν στις Αρχές του αιτούντος Συμβαλλόμενου Μέρους όλες εκείνες της πληροφορίες που σχετίζονται με συμβάντα τα οποία έλαβαν χώρα κατά την εκτέλεση των ανωτέρω μέτρων, με σκοπό την εφαρμογή των νομικών συνεπειών που προβλέπονται από τη νομοθεσία του αιτούντος κράτους.

2. Οι αρχές του Κράτους διελεύσεως παρέχουν στα μέλη της συνοδείας του Συμβαλλόμενου Μέρους που απηύθυνε την αίτηση, κατά τη διάρκεια της ασκήσεως των καθηκόντων τους στο πλαίσιο της παρούσας Συμφωνίας, την ίδια προστασία και συνδρομή που παρέχουν στους αντίστοιχους αστυνομικούς της χώρας τους.

3. Οι αστυνομικοί της συνοδείας του Συμβαλλόμενου Μέρους που απηύθυνε την αίτηση εξομοιώνονται κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους με τους αστυνομικούς του Κράτους προς το οποίο απευθύνθηκε η αίτηση, όσον αφορά τις παραβάσεις των οποίων ενδεχομένως θα ήταν θύματα ή δράστες και υπέχουν την αστική ή ποινική ευθύνη που προβλέπεται από τη νομοθεσία του Μέρους στην επικράτεια του οποίου δραστηριοποιούνται.

ΑΡΘΡΟ 16

Οι αστυνομικοί της συνοδείας οι οποίοι, κατ' εφαρμογή της παρούσας Συμφωνίας, καλούνται να ασκήσουν τα καθήκοντά τους επί του εδάφους του Κράτους διελεύσεως, οφείλουν να

είναι σε θέση να πιστοποιούν ανά πάσα στιγμή την ταυτότητά τους, την ιδιότητά τους και τη φύση της αποστολής τους, επιδεικνύοντας άδεια διελεύσεως την οποία έχει χορηγήσει το Κράτος προς το οποίο απευθύνθηκε η αίτηση.

ΑΡΘΡΟ 17

Στην περίπτωση κατά την οποία μέλος συνοδείας του Συμβαλλόμενου Μέρους που απηύθυνε την αίτηση, το οποίο ορίστηκε να ασκήσει τα καθήκοντά του επί του εδάφους του Κράτους διελεύσεως, κατ' εφαρμογή της παρούσας Συμφωνίας, υποστεί ζημία συνεπεία ατυχήματος, το οποίο επήλθε σε ώρα υπηρεσίας ή ένεκα ταύτης, η Διοίκηση του Συμβαλλόμενου Μέρους που απηύθυνε την αίτηση, αναλαμβάνει να καταβάλλει τις οφειλόμενες αποζημιώσεις, χωρίς να προσφύγει κατά του Κράτους διελεύσεως.

ΑΡΘΡΟ 18

Η διέλευση λόγω απομακρύνσεως ή συνεπεία μέτρου αρνήσεως εισόδου στην επικράτεια, που έχει ληφθεί από το αιτούν Συμβαλλόμενο Μέρος, δεν γίνεται δεκτή:

- στην περίπτωση κατά την οποία ο αλλοδαπός διατρέχει, στο Κράτος προορισμού ή σε οποιοδήποτε άλλο κράτος, θα μπορούσε στη συνέχεια να μεταφερθεί, κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη και μειωτική μεταχείριση ή απάνθρωπες ποινές ή την ποινή του θανάτου ή αν η ζωή του ή η ελευθερία του μπορούν να τεθούν σε κίνδυνο, εξαιτίας της φυλής του, της θρησκείας του, της εθνικότητάς του ή επειδή ανήκει σε μία συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω των πολιτικών του πεποιθήσεων,
- στην περίπτωση κατά την οποία ο αλλοδαπός διατρέχει κίνδυνο να κατηγορηθεί ή καταδικαστεί ενώπιον ποινικού δικαστηρίου στο Κράτος προορισμού για πράξεις προγενέστερες της διελεύσεως.

ΑΡΘΡΟ 19

Σε περίπτωση διελεύσεως οι δαπάνες μεταφοράς μέχρι των συνόρων του Κράτους του τελικού προορισμού, καθώς και οι δαπάνες που πραγματοποιούνται σε περίπτωση ενδεχόμενης επιστροφής, βαρύνουν το Συμβαλλόμενο Μέρος που απηύθυνε την αίτηση.

IV. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

ΑΡΘΡΟ 20

1. Δέον όπως τα στοιχεία περί της προσωπικής καταστάσεως, που απαιτούνται για την εκτέλεση της παρούσας Συμφωνίας και γνωστοποιούνται από τα Συμβαλλόμενα Μέρη, τυγχάνουν επεξεργασίας και προστασίας, λαμβανομένων υπόψη των ισχυουσών στα Κράτη των Συμβαλλόμενων Μερών, νομοθεσιών περί προστασίας των δεδομένων.

2. Στο πλαίσιο αυτό:

- α) το Συμβαλλόμενο Μέρος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση χρησιμοποιεί τα κοινοποιηθέντα δεδομένα μόνο για τους σκοπούς που προβλέπονται από την παρούσα Σύμβαση,
- β) κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος ενημερώνει, τη αιτήσεί του, το άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος σχετικά με τη χρησιμοποίηση των κοινοποιηθέντων δεδομένων,
- γ) τα γνωστοποιηθέντα προσωπικά δεδομένα δύνανται να χρησιμοποιούνται μόνο από τις αρμόδιες αρχές για την εκτέλεση της Συμφωνίας. Τα εν λόγω δεδομένα δύνανται να αναδιαβι-

άζονται σε άλλο πρόσωπο μόνο μετά από προηγούμενη έγγραφη έγκριση του Συμβαλλόμενου Μέρους που τα γνωστοποίησε.

V. ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 21

1. Οι αρμόδιες αρχές των Συμβαλλόμενων Μερών θα συνεργάζονται και θα συνευρίσκονται κάθε φορά που τούτο θα είναι αναγκαίο, για να εξετάσουν την εφαρμογή της παρούσας Συμφωνίας.

2. Όλες οι διαφορές που αφορούν την ερμηνεία ή την εφαρμογή της παρούσας Συμφωνίας μεταξύ των Συμβαλλόμενων Μερών, διευθετούνται δια της διπλωματικής οδού.

3. Οι διαφορές οι σχετικές με θέματα αποζημιώσεως, οι οποίες αναφύονται μεταξύ των Συμβαλλόμενων Μερών κατά την εφαρμογή της παρούσας Συμφωνίας, θα επιλύονται δια της διπλωματικής οδού.

ΑΡΘΡΟ 22

Το εκτελεστικό πρωτόκολλο της παρούσας Συμφωνίας καθορίζει επίσης:

- τους αερολιμένες και λιμένες που θα δύνανται να χρησιμοποιούνται για την επανεισδοχή και την είσοδο προς διέλευση των αλλοδαπών,
- τις αρμόδιες για την εξέταση των αιτήσεων επανεισδοχής και διελεύσεως αρχές,
- τις διαδικασίες επιστροφής δαπανών μεταφοράς.

ΑΡΘΡΟ 23

1. Οι διατάξεις της παρούσας Συμφωνίας δεν θίγουν τις υποχρεώσεις αποδοχής ή επανεισδοχής των αλλοδαπών υπηκόων, που απορρέουν για τα Συμβαλλόμενα Μέρη από άλλες διεθνείς συμφωνίες.

2. Οι διατάξεις της παρούσας Συμφωνίας δεν κωλύουν την εφαρμογή των διατάξεων της Συμβάσεως της Γενεύης, της 28ης Ιουλίου 1951, περί της νομικής καταστάσεως των προσφύγων, όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης, της 31ης Ιανουαρίου 1967.

3. Οι διατάξεις της παρούσας Συμφωνίας δεν κωλύουν την εφαρμογή των διατάξεων των συμφωνιών τις οποίες έχουν συνάψει τα Συμβαλλόμενα Μέρη στον τομέα της προασπίσεως των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

ΑΡΘΡΟ 24

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος δύναται να αναστείλει την εφαρμογή της παρούσας Συμφωνίας για σοβαρούς λόγους, δι' εγγράφου γνωστοποίησεως απευθυνόμενης στο άλλο Μέρος.

2. Η αναστολή θα παράγει αποτέλεσμα από την επομένη της λήψεως της γνωστοποίησεως του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους.

ΑΡΘΡΟ 25

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος θα γνωστοποιήσει στο άλλο Συμβαλλόμενο Μέρος το πέρας των απαιτούμενων συνταγματικών διαδικασιών εις ό,τι αφορά τούτο, για την έναρξη ισχύος της παρούσας Συμφωνίας, η οποία θα παράγει αποτέλεσμα την

πρώτη ημέρα του δευτέρου μηνός που έπεται της λήψεως της τελευταίας γνωστοποιήσεως.

2. Η παρούσα Συμφωνία θα παραμείνει εν ισχύ επ' αόριστον.

Θα δύναται δε να καταγγελλθεί με τρίμηνη προειδοποίηση δια της διπλωματικής οδού.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι εκπρόσωποι των Συμβαλλόμενων Μερών, δεόντως εξουσιοδοτημένοι προς τούτο, υπέγραψαν την παρούσα Συμφωνία.

ΕΓΕΝΕΤΟ εν Ρώμη την 30ή Απριλίου 1999 στην ιταλική και ελληνική γλώσσα, αμφοτέρων των κειμένων όντων εξίσου αυθεντικών.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

(υπογραφή)

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ
ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

(υπογραφή)

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ

*Της Συμφωνίας της Κυβερνήσεως της Ελληνικής
Δημοκρατίας και της Κυβερνήσεως της Ιταλικής
Δημοκρατίας σχετικά με την επανεισδοχή
των ατόμων σε μη νόμιμη κατάσταση*

1. Πληροφορίες που πρέπει να αναφέρονται μέσα στην αίτηση επανεισδοχής ενός υπηκόου μιας Συμβαλλόμενης Πλευράς και διαδικασίες επανεισδοχής (άρθρο 4 παρ.1)

1.1. Η αίτηση επανεισδοχής ενός υπηκόου μιας Συμβαλλόμενης Πλευράς που υποβάλλεται βάσει των διατάξεων του άρθρου 1, παρ.1 ή 2, πρέπει να περιέχει τις παρακάτω πληροφορίες:

- στοιχεία σχετικά με την ταυτότητα του ενδιαφερόμενου ατόμου,
- στοιχεία σχετικά με τα δικαιολογητικά έγγραφα που σημειώνονται στο άρθρο 2 της Συμφωνίας, και που επιτρέπουν τη βεβαίωση της υπηκοότητας ή την πιθανολόγησή της,
- δύο φωτογραφίες.

1.2. Η αίτηση επανεισδοχής πρέπει να συντάσσεται σε ένα έντυπο σύμφωνο προς το υπόδειγμα-τύπο που αποτελεί το συνημμένο 1 του παρόντος παραρτήματος. Το έντυπο αυτό πρέπει να συμπληρώνεται σε κάθε σημείο του και, εάν χρειάζεται, με τη σημείωση «Μη σχετικό».

1.3. Η αίτηση πρέπει να διαβιβασθεί απευθείας στις Αρχές που αναφέρονται στις παραγράφους 6.1.1. και 6.1.2. του παρόντος εγγράφου με φαξ ή τέλεξ.

1.4. Η δεχόμενη την αίτηση Συμβαλλόμενη Πλευρά απαντά χωρίς καθυστέρηση, και πάντως εντός 48 ωρών από τη λήψη της αίτησης. Στην περίπτωση την προβλεπόμενη από το άρθρο 3 παράγραφος 2, η προθεσμία αυτή παρατείνεται επί 3 εργάσιμες ημέρες.

1.5. Το άτομο που είναι το αντικείμενο της αίτησης επανεισδοχής παραδίδεται μετά τη λήψη της αποδοχής της Συμβαλλόμενης Πλευράς που δέχεται την αίτηση.

2. Πληροφορίες που πρέπει να αναφέρονται μέσα στην αίτηση επανεισδοχής ενός υπηκόου μιας Τρίτης Χώρας και διαδικασίες επανεισδοχής (άρθρο 8 παράγραφος 2)

2.1. Η αίτηση επανεισδοχής ενός υπηκόου μιας Τρίτης Χώρας, που υποβάλλεται βάσει των διατάξεων του άρθρου 8

παράγραφοι 1-2 του άρθρου 9, πρέπει να περιέχει, ιδιαιτέρως, τις εξής πληροφορίες:

- στοιχεία σχετικά με την ταυτότητα και την υπηκοότητα του ενδιαφερόμενου ατόμου,

- στοιχεία σχετικά με τα δικαιολογητικά έγγραφα που αναφέρει το άρθρο 5 παρ. 2 της Συμφωνίας, καθώς και η παρ. 3 του παρόντος εγγράφου, που να επιτρέπουν τον προσδιορισμό ή την εξακρίβωση της εισόδου ή της παραμονής του ενδιαφερόμενου ατόμου στην επικράτεια της Συμβαλλόμενης Πλευράς που δέχεται την αίτηση,

- δύο φωτογραφίες.

2.2. Η αίτηση επανεισδοχής πρέπει να συντάσσεται σε ένα έντυπο σύμφωνα με το υπόδειγμα-τύπο που αποτελεί το συνημμένο αρ. 2 του παρόντος παραρτήματος. Το έντυπο αυτό πρέπει να συμπληρώνεται σε όλα τα μέρη του και, εάν χρειάζεται, με τη σημείωση «δεν αφορά».

2.3. Η αίτηση πρέπει να διαβιβάζεται απευθείας στις Αρχές των παραγράφων 6.1.1 και 6.1.2 του παρόντος παραρτήματος με φαξ ή τέλεξ.

2.4. Η Συμβαλλόμενη Πλευρά που δέχεται την αίτηση απαντά χωρίς καθυστέρηση και πάντως εντός 48 ωρών από τη λήψη της αίτησης.

2.5. Το άτομο που είναι αντικείμενο της αίτησης επανεισδοχής παραδίδεται μόνον μετά τη λήψη της αποδοχής της Συμβαλλόμενης Πλευράς που δέχεται την αίτηση και εντός χρόνου 15 ημερών το αργότερο.

3. Στοιχεία που επιτρέπουν την εξακρίβωση της εισόδου ή της παραμονής του υπηκόου της Τρίτης Χώρας στην επικράτεια της Συμβαλλόμενης Πλευράς που δέχονται την αίτηση (άρθρο 8 παρ. 1)

3.1. Η είσοδος ή η παραμονή ενός υπηκόου μιας Τρίτης Χώρας στην επικράτεια της Συμβαλλόμενης Πλευράς, που δέχεται την αίτηση, βεβαιώνεται βάσει ενός των παρακάτω αποδεικτικών στοιχείων:

- σφραγίδα εισόδου ή εξόδου και άλλες ενδεχόμενες ενδείξεις στα ταξιδιωτικά έγγραφα ή στα έγγραφα ταυτότητας γνήσια, πλαστά ή παραποιημένα,
- τίτλοι παραμονής ή αδειάς παραμονής που να έχει λήξει εντός των δύο τελευταίων ετών,

- θεώρηση που να έχει λήξει εντός των τελευταίων 6 μηνών,

- ονομαστικός τίτλος μεταφοράς που να επιτρέπει να προσδιοριστεί η είσοδος του ενδιαφερόμενου ατόμου στην επικράτεια της Συμβαλλόμενης Πλευράς που δέχεται την αίτηση ή στην επικράτεια της αιτούσης Συμβαλλόμενης Πλευράς, με προέλευση από τη Συμβαλλόμενη Πλευρά-αποδέκτη της αίτησης,

- σφραγίδα ενός Τρίτου Κράτους που να συνορεύει με μία εκ των δύο Πλευρών, λαμβάνοντας υπόψη το δρομολόγιο που ακολούθησε το ενδιαφερόμενο άτομο, καθώς και την ημερομηνία διέλευσης των συνόρων.

3.2. Η πραγματική είσοδος ή παραμονή ενός υπηκόου μιας Τρίτης Χώρας στην επικράτεια της Συμβαλλόμενης Πλευράς που είναι αποδέκτης της αίτησης δύναται να διαπιστωθεί, ιδιαιτέρως, βάσει μιας ή περισσότερων ενδείξεων που σημειώνονται παρακάτω και που θα αξιολογούνται, ξεχωριστά για κάθε περίπτωση, από τη Συμβαλλόμενη Πλευρά αποδέκτη της αίτησης:

- έγγραφο χορηγηθέν από τις αρμόδιες Αρχές της Συμβαλλόμενης Πλευράς που δέχεται την αίτηση, με τη σημείωση των στοιχείων ταυτότητας του ενδιαφερόμενου ατόμου, ειδικώς μάλιστα:

- άδεια οδήγησης, ναυτικό φυλλάδιο, άδεια οπλοφορίας, ταχυδρομική ταυτότητα, κ.λπ.,

- έγγραφο ληξιαρχείου,
- τίτλος παραμονής ή άδεια παραμονής που να έχει λήξει πάνω από μια διετία,
- φωτοαντίγραφο ενός εκ των παραπάνω εγγράφων,
- τίτλος μεταφοράς,
- λογαριασμοί ξενοδοχείου,
- μέσα μεταφοράς που χρησιμοποίησε το ενδιαφερόμενο άτομο, που να είναι εγγεγραμμένα στην επικράτεια της Συμβαλλόμενης Πλευράς που να είναι αποδέκτης της αίτησης,
- κάρτες πρόσβασης σε δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα,
- δηλώσεις εκ μέρους δημοσίων λειτουργών,
- μη αντιφατικές δηλώσεις και επαρκώς λεπτομερείς του ενδιαφερόμενου ατόμου που να υποδεικνύουν γεγονότα που να μπορούν να εξακριβωθούν αντικειμενικά,
- μαρτυρικές δηλώσεις που να αποδεικνύουν την είσοδο ή την παραμονή στην επικράτεια της Συμβαλλόμενης Πλευράς που δέχεται την αίτηση, βάσει ενός πρακτικού που συντάσσεται από τις αρμόδιες Αρχές,

- επαληθεύσιμα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο χρησιμοποίησε ένα ταξιδιωτικό έγγραφο ή έναν μεταφορέα.

4. Διαδικασίες διαβίβασης μιας αίτησης διέλευσης (τράνζιτ) λόγω απομάκρυνσης ή διέλευσης συνεπεία απόφασης άρνησης εισόδου στην επικράτεια, που υιοθετεί η αιτούσα Συμβαλλόμενη Πλευρά (άρθρο 11)

4.1. Η αίτηση διέλευσης λόγω απομάκρυνσης ή διέλευσης συνεπεία κάποιας απόφασης άρνησης εισόδου στην επικράτεια που υιοθετείται από την αιτούσα Συμβαλλόμενη Πλευρά, που υποβάλλεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 της Συμφωνίας, πρέπει να περιέχει ιδιαίτερως τις εξής πληροφορίες:

- στοιχεία σχετικά με την ταυτότητα και την υπηκοότητα του ενδιαφερόμενου ατόμου,
- φύση της απόφασης απομάκρυνσης της οποίας είναι αντικείμενο,
- ταξιδιωτικό έγγραφο του οποίου είναι κάτοχος,
- ημερομηνία ταξιδιού, μέσο μεταφοράς, ώρα και τόπος άφιξης στην επικράτεια της Συμβαλλόμενης Πλευράς που είναι αποδέκτης της αίτησης, χώρα και τόπος προορισμού,
- στοιχεία σχετικά με το προσωπικό συνοδείας (ταυτότητα, ιδιότητα, ταξιδιωτικός τίτλος που κατέχει).

4.2. Η αίτηση διέλευσης πρέπει να συντάσσεται σε έντυπο σύμφωνο προς το υπόδειγμα – τύπο που αποτελεί το συνημμένο αρ. 3 του παρόντος παραρτήματος. Το έντυπο αυτό πρέπει να συμπληρωθεί σε όλα τα μέρη του και, εάν χρειάζεται, με τη σημείωση «Μη σχετικό».

4.3. Η αίτηση πρέπει να διαβιβαστεί, τουλάχιστον 48 ώρες πριν τη διέλευση, στις αρχές των Συμβαλλόμενων Πλευρών της παραγράφου 6.2 του παρόντος παραρτήματος με φαξ ή με τέλεξ.

4.4. Η Συμβαλλόμενη Πλευρά – αποδέκτης της αίτησης απαντά χωρίς καθυστέρηση και ει δυνατόν εντός 24 ωρών.

5. Ανοικτά αεροδρόμια που δύνανται να χρησιμοποιηθούν για την επανεισδοχή και την είσοδο σε διέλευση (τράνζιτ) των αλλοδαπών (άρθρο 22)

5.1. Στην ιταλική επικράτεια:

5.1.1. Αεροδρόμια

- Ρώμη Φιουμετσίνο
- Μιλάνο Λινάτε
- Μιλάνο Μαλπένσα

5.1.2. Λιμάνια

- Ανκόνα

- Μπάρι
- Μπριντίζι
- Τεργέστη

5.2. Στην ελληνική επικράτεια:

5.2.1. Αεροδρόμια

- Αθηνών
- Θεσσαλονίκης
- Κερκύρας

5.2.2. Λιμάνια

- Πατρών
- Ηγουμενίτσας
- Κερκύρας

6. Κεντρικές ή τοπικές αρχές που κρίνονται ικανές να χειρίζονται τις αιτήσεις επανεισδοχής ή διέλευσης (άρθρο 22)

6.1. Αρχές που κρίνονται ικανές να χειρίζονται τις αιτήσεις επανεισδοχής.

6.1.1. Για την Ιταλική Δημοκρατία:

6.1.1.1. Τα τοπικά Γραφεία της Υπηρεσίας Μεταναστεύσεων και Συνοριακής Αστυνομίας του Τμήματος Δημόσιας Ασφάλειας του Υπουργείου Εσωτερικών, αρμόδια για τα λιμάνια και τα αεροδρόμια των παρ. 5.1.1 και 5.1.2.

6.1.2. Για την Ελληνική Δημοκρατία:

6.1.2.1. Υπουργείο Δημόσιας Τάξης/Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας/Π. Κανελλοπούλου 4 Τ.Κ. 101 77 – ΑΘΗΝΑ

6.2. Αρχές ικανές να χειρίζονται τις αιτήσεις διέλευσης:

6.2.1. Για την Ιταλική Δημοκρατία

Υπουργείο Εσωτερικών/Τμήμα Δημόσιας Ασφάλειας/Υπηρεσία Μεταναστεύσεων και Συνοριακής Αστυνομίας – VIA CAVOUR 6 ROMA Τηλ. 0039 – 0646539500 – 46539661-46539416

Φαξ. 0039 – 06 – 46539979

6.2.2. Για την Ελληνική Δημοκρατία

Υπουργείο Δημόσιας Τάξης/Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας/Π. Κανελλοπούλου 4 Τ.Κ. 101 77 – ΑΘΗΝΑ

Τηλ. 00301 – 6917326- 6927166

Φαξ. 00301 – 6912661 – 6923821 – 6920487

7. Διαδικασίες αποζημίωσης για τις δαπάνες μεταφοράς (άρθρο 22).

7.1. Η καταβολή όλων των δαπανών των σχετικών με την εκτέλεση των προβλεπόμενων διατάξεων της Συμφωνίας αυτής, που προκαταβάλλονται από τη Συμβαλλόμενη Πλευρά που είναι αποδέκτης της αίτησης και που δικαιούται η αιτούσα Συμβαλλόμενη Πλευρά, πραγματοποιείται εντός τριάντα (30) ημερών από την ημέρα της λήψης του τιμολογίου.

7.2. Οι Συμβαλλόμενες Πλευρές δεσμεύονται να εκτελούν τη διέλευση με συνοδεία, με τον πλέον ενδεδειγμένο και οικονομικό τρόπο, εγγυώμενες όμως το αναγκαίο και κατάλληλο επίπεδο ασφάλειας.

8. Γλώσσα επικοινωνίας

Οι αρμόδιες αρχές των Συμβαλλόμενων Πλευρών χρησιμοποιούν, για την ενεργοποίηση της Συμφωνίας και του παρόντος, την αγγλική ή γαλλική γλώσσα.

9. Τροποποιήσεις του παραρτήματος

Εκάστη εκ των Συμβαλλόμενων Πλευρών ενημερώνει, δια της διπλωματικής οδού, την άλλη Συμβαλλόμενη Πλευρά, σχετικά με κάθε τροποποίηση που τυχόν πραγματοποιηθεί στον καθορισμό των σημείων παράδοσης ή διέλευσης.

Τα έντυπα που υπάρχουν συνημμένως από αρ. 1 ως αρ. 3 θα δύνανται να τροποποιηθούν δια της ανταλλαγής διακοινώσεων.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι εκπρόσωποι των Συμβαλλόμενων Μερών, δεόντως εξουσιοδοτημένοι προς τούτο, υπέγρα-

ψαν την παρούσα Συμφωνία.

ΕΓΕΝΕΤΟ εν Ρώμη την 30ή Απριλίου 1999 στην ιταλική και ελληνική γλώσσα, αμφοτέρων των κειμένων όντων εξίσου αυθεντικών.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

(υπογραφή)

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ
ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

(υπογραφή)

Άρθρο δεύτερο

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και της Συμφωνίας μετά του συνημμένου σε αυτήν Εκτελεστικού Πρωτοκόλλου που κυρώνονται από την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 25 παρ.1 της Συμφωνίας.”

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Επίσης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Μόνη συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου: “Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Διεθνούς Οργανισμού Εγκληματολογικής Αστυνομίας INTERPOL για τα προνόμια και τις ασυλίες κατά τη διάρκεια της συνάντησης της Εκτελεστικής Επιτροπής και της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης αυτής που θα διεξαχθούν στην Ελλάδα”.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το νομοσχέδιο;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Συνεπώς το νομοσχέδιο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης έγινε δεκτό ομοφώνως, σε μόνη συζήτηση, επί της αρχής των άρθρων και του συνόλου και έχει ως εξής:

“Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Διεθνούς Οργανισμού Εγκληματολογικής Αστυνομίας INTERPOL για τα προνόμια και τις ασυλίες κατά τη διάρκεια της συνάντησης της Εκτελεστικής Επιτροπής και της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης αυτής που θα διεξαχθούν στην Ελλάδα

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Συμφωνία μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Διεθνούς Οργανισμού Εγκληματολογικής Αστυνομίας INTERPOL για τα προνόμια και τις ασυλίες κατά τη διάρκεια της συνάντησης της Εκτελεστικής Επιτροπής και της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης αυτής που θα διεξαχθούν στην Ελλάδα, Ρόδο, η οποία υπογράφηκε στη Λυών στις 12 Ιουλίου 2000 και της οποίας το κείμενο σε πρωτότυπο στην ελληνική και αγγλική γλώσσα έχει ως εξής:

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ
ΑΣΥΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΤΗΣ
ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΠΟΥ ΘΑ ΔΙΕΞΑΧΘΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
(ΡΟΔΟΣ)

ΑΠΟ 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ΕΩΣ 4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2000

Ο κ. Μιχάλης ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ, Υπουργός Δημόσιας Τάξης της Ελληνικής Δημοκρατίας, εκπροσωπώντας την Ελληνική Δημοκρατία, δεόντως εξουσιοδοτημένος προς τούτο,

και

ο κ. Toshinori KANEMOTO, Πρόεδρος του Διεθνούς Οργανισμού Εγκληματολογικής Αστυνομίας – Interpol (Δ.Ο.Ε.Α. – INTERPOL), συμφώνησαν τα ακόλουθα:

Άρθρο 1

Είσοδο στην επικράτεια της διοργανώτριας χώρας

1. Οι αρμόδιες αρχές της Κυβέρνησης στη διοργανώτρια χώρα θα επιτρέψουν την είσοδο και έξοδο από την επικράτεια της χώρας:

- α) μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής, την αντιπροσωπεία τους και τα μέλη των οικογενειών τους, που τους συνοδεύουν,
- β) εκπροσώπων των χωρών - μελών στη Γενική Συνέλευση, που εμφανίζονται στη λίστα που προσαρτάται, στις παρούσες

προδιαγραφές και τα μέλη των οικογενειών τους, που τους συνοδεύουν,

γ) μελών του προσωπικού της Γενικής Γραμματείας που τους έχει ανατεθεί να συνδράμουν την Εκτελεστική Επιτροπή και τη Γενική Συνέλευση και τα μέλη των οικογενειών τους, που τους συνοδεύουν,

δ) διερμηνέων και πρακτικογράφων, που έχουν προσληφθεί από τη Γενική Γραμματεία,

ε) συμβούλων του Οργανισμού, και παρατηρητών ή εμπειρογνομόνων, που έχουν προσκληθεί να παραστούν στις συνεδριάσεις, για τη διάρκεια της συνάντησης της Εκτελεστικής Επιτροπής και της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης.

2. Θεωρήσεις ή άδειες εισόδου ή εξόδου που απαιτούνται για τα άτομα που συμμετέχουν στη συνάντηση της Εκτελεστικής Επιτροπής και στη συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης, θα εκδοθούν χωρίς επιβάρυνση και χωρίς καθυστέρηση.

Άρθρο 2

Προνόμια και ασυλίες

Με την ευκαιρία της συνάντησης της Εκτελεστικής Επιτροπής και της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης, οι αρμόδιες κυβερνητικές αρχές της διοργανώτριας χώρας θα παραχωρήσουν στον Οργανισμό τα προνόμια και τις ασυλίες που κανονικά παραχωρούνται σε Διεθνείς Οργανισμούς.

Ο Οργανισμός θα απολαμβάνει την ασυλία από τη νομική διαδικασία και από την εκτέλεση της νομικής διαδικασίας σε αστικές, διοικητικές και ποινικές υποθέσεις. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα και μετά από αίτημα που προκλήθηκε από τις αρμόδιες αρχές της διοργανώτριας χώρας, μπορεί ρητά να παραιτηθεί από τις ασυλίες, σε ό,τι αφορά τη νομική διαδικασία.

Άρθρο 3

Απαρτίαστο των αρχείων και της αλληλογραφίας

Όλα τα έγγραφα που ανήκουν στον Οργανισμό ή που κατέχονται από αυτόν με οποιαδήποτε μορφή και, μεταξύ των άλλων, τα αρχεία και οι λογαριασμοί, θα είναι απαρτιάστα όπου και αν βρίσκονται.

Το απαρτίαστο της επίσημης αλληλογραφίας θα είναι εξασφαλισμένο. Οι επίσημες επικοινωνίες δεν θα υπόκεινται σε κανένα είδος λογοκρισίας και μπορεί να χρησιμοποιηθούν κώδικες.

Άρθρο 4

Ξένο Συνάλλαγμα

Ο Οργανισμός μπορεί, χωρίς να υπόκειται σε οποιουδήποτε οικονομικούς ελέγχους, κανονισμούς ή moratoria:

α) να λαμβάνει και να κρατεί κεφάλαια και ξένο συνάλλαγμα, οποιουδήποτε τύπου, στην επικράτεια της διοργανώτριας χώρας,

β) ελεύθερα να μεταφέρει τα κεφάλαια και το ξένο συνάλλαγμα μέσα στην επικράτεια της διοργανώτριας χώρας και από το Αρχηγείο του ή ένα από τα Υπο-περιφερειακά του γραφεία στη διοργανώτρια χώρα και αντιστρόφως.

Άρθρο 5

Εξαιρέσεις από τελωνειακούς δασμούς

Διοικητικά, τεχνικά και επιστημονικά υλικά που χορηγούνται από τον Οργανισμό για τη συνάντηση της Εκτελεστικής Επιτροπής και τη συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης, όπως επίσης και οι δημοσιεύσεις και άλλα επίσημα έγγραφα που απαιτούνται για τις εργασίες και τα συνήθη δώρα που δίδονται από

τον ή στο Γενικό Γραμματέα και τους αξιωματούχους του Οργανισμού κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης, θα εξαιρεθούν από την πληρωμή δασμών εισαγωγής και φόρων. Ο Οργανισμός αναλαμβάνει να επανεξαγάγει όλα τα προαναφερόμενα υλικά, δημοσιεύματα και δώρα που απομένουν στο τέλος της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης.

Άρθρο 6

Προνόμια και ασυλίες των συμμετεχόντων

Η διοργανώτρια χώρα θα πάρει τα κατάλληλα μέτρα έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ότι στους συμμετέχοντες στη συνάντηση της Εκτελεστικής Επιτροπής και στη συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης, στους Συμβούλους του Οργανισμού, στους Παρατηρητές και τους εμπειρογνώμονες, στα μέλη της Γενικής Γραμματείας που έχουν αναλάβει να συνδράμουν την Εκτελεστική Επιτροπή και τη Γενική Συνέλευση, όπως επίσης και στα μέλη της οικογένειας που τους συνοδεύουν, με εξαίρεση το τοπικό προσωπικό, θα χορηγηθούν τα ακόλουθα προνόμια και ασυλίες στην επικράτεια της διοργανώτριας χώρας κατά τη διάρκεια της συνάντησης ή της συνεδρίασης και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους, προς και από την τοποθεσία όπου η συνάντηση ή η συνεδρίαση θα λάβει χώρα:

α) ασυλία από σύλληψη, κράτηση και κατάσχεση προσωπικών αποσκευών, εκτός εάν συλληφθούν επ' αυτοφώρω να διαπράττουν ένα αδίκημα,

β) ασυλία από τη νομική διαδικασία, ακόμη και μετά τη συνάντηση της Εκτελεστικής Επιτροπής και της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης, για πράξεις που διαπράττονται κατά την εκτέλεση των καθηκόντων των,

γ) απαραβίαστο όλων των επισήμων εγγράφων,

δ) οι ίδιες διευκολύνσεις που παραχωρούνται στους διπλωματικούς, σε ότι αφορά το ξένο συνάλλαγμα.

Άρθρο 7

Διπλωματικά Προνόμια

Πέραν των Προνομίων και των Ασυλιών που παρέχονται δυνάμει του ανωτέρω άρθρου 6, ο Γενικός Γραμματέας, τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και τα μέλη των οικογενειών τους, που τους συνοδεύουν, θα δικαιούνται τις ασυλίες και τα προνόμια που χορηγούνται, σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο, στους διπλωματικούς υπαλλήλους.

Άρθρο 8

Χρήση των ασυλιών

Τα προνόμια και η ασυλία που παρέχονται με τα άρθρα 6 και 7 της παρούσας Συμφωνίας, παρέχονται στους ενδιαφερόμε-

νους, όχι για το προσωπικό τους συμφέρον αλλά για την ομαλή λειτουργία των θεσμών του Οργανισμού. Οι αρμόδιες αρχές των χωρών-μελών του Οργανισμού δύνανται και οφείλουν να παραιτούνται από τέτοιες ασυλίες, οποτεδήποτε αυτές εμποδίζουν τη διαδικασία απόδοσης της δικαιοσύνης και όταν η παραίτηση από τις ασυλίες μπορεί να γίνει, χωρίς να θιγούν τα συμφέροντα του Οργανισμού.

Άρθρο 9

Υπευθυνότητα

1. Η φιλοξενούσα χώρα θα λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για την εξασφάλιση ασφαλιστικής κάλυψης για κάθε ζημιά που θα προκληθεί σε πρόσωπα που εμπλέκονται ή συμμετέχουν στις εργασίες της Γενικής Συνέλευσης και της Εκτελεστικής Επιτροπής, καθώς επίσης και για κάθε ζημιά που προκαλείται, χωρίς πρόθεση, σε γραφεία ή οχήματα από συμμετέχοντες στη συνάντηση της Εκτελεστικής Επιτροπής και της Γενικής Συνέλευσης.

2. Η φιλοξενούσα χώρα θα αποζημιώνει τον Οργανισμό, το προσωπικό του και τους αντιπροσώπους, για τέτοιες ενέργειες, παράπονα και αιτήματα και θα τον απαλλάσσει από κάθε τέτοια υπευθυνότητα.

Άρθρο 10

Ανακοίνωση

Οι αρμόδιες αρχές της διοργανώτριας χώρας και ο Οργανισμός θα ανακοινώνουν αμοιβαία το χρόνο έγκρισης της παρούσας Συμφωνίας και η οποία θα τεθεί σε ισχύ μία μέρα μετά τη λήψη της δεύτερης ανακοίνωσης.

Προς πίστωση, οι κατωτέρω υπογεγραμμένοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι προς τούτο, συνήψαν την κατωτέρω Συμφωνία.

Στη Λυών, τη 12η Ιουλίου 2000, σε δύο αντίτυπα.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

(υπογραφή)

Μιχάλης ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ
Υπουργός Δημόσιας Τάξης
της Ελληνικής Δημοκρατίας

ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΕΘΝΗ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ-
INTERPOL

(υπογραφή)

Toshinori KANEMOTO
Πρόεδρος του
Διεθνούς Οργανισμού
Εγκληματολογικής
Αστυνομίας-Interpol

Άρθρο δεύτερο

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και της Συμφωνίας που κυρώνεται προσωρινά από της υπογραφής της και οριστικά από την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 10 αυτής."

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας): Παρακαλώ το Σώμα να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών ως προς την ψήφιση στο σύνολο των παραπάνω νομοσχεδίων.

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας): Παρεσχέθη η ζητηθείσα εξουσιοδότηση.

Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

Μόνη συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου: "Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Λεττονίας σχετικά με την επανεισδοχή προσώπων των οποίων η διαμονή είναι παράνομη".

Το νομοσχέδιο αυτό ψηφίστηκε κατά πλειοψηφία στην επιτροπή.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το νομοσχέδιο;

ΜΕΡΙΚΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Κρατείται.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΣΙΩΝΗΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Κρατείται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας): Το νομοσχέδιο κρατήθηκε και θα συζητηθεί κατά τον Κανονισμό.

Υπουργείου Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Μόνη συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου: "Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοηλεκτρονικής και άλλες αρχές και όργανα του τομέα παροχής ραδιοηλεκτρονικών υπηρεσιών".

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το νομοσχέδιο;

ΜΕΡΙΚΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Κρατείται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας): Το νομοσχέδιο κρατήθηκε και θα συζητηθεί κατά τον Κανονισμό.

Επανερχόμαστε στο νομοσχέδιο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας: "Διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχος του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης".

Η Διάσκεψη των Προέδρων αποφάσισε στη συνεδρίαση στις 19.10.2000 τη συζήτηση του νομοσχεδίου αυτού με τη συνήθη διαδικασία σε τρεις συνεδριάσεις.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι για τη συζήτηση του νομοσχεδίου από τη Νέα Δημοκρατία ορίζεται Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος ο Βουλευτής Αρκαδίας κ. Δημήτριος Κωστόπουλος, από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος ορίζεται Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος ο Βουλευτής κ. Παναγιώτης Κουσιώνης και από το Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου ορίζεται ειδική αγορήτρια η Βουλευτής κ. Ασημίνα Ξηροτύρη -Αικατερινάρη.

Κύριοι συνάδελφοι, ο Βουλευτής Αθηνών κ. Γεώργιος Αλογοσκούφης ζητεί ολιγοήμερη άδεια απουσίας του στο εξωτερικό. Η Βουλή εγκρίνει;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας): Η Βουλή ενέκρινε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θέλω να σας θυμίσω ότι η Διάσκεψη των Προέδρων αποφάσισε πως το νομοσχέδιο αυτό θα συζητηθεί σε τρεις συνεδριάσεις κατά τη συνήθη διαδικασία και θα διατεθούν δύο συνεδριάσεις για τη συζήτηση επί της αρχής -επειδή κρίθηκε ότι εκεί θα θέλουν οι περισσότεροι συνάδελφοι να τοποθετηθούν- και μια συνεδρίαση επί των άρθρων.

Το λόγο έχει ο Εισηγητής του Π.Α.Σ.Ο.Κ. κ. Μακρυπιάδης.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΚΡΥΠΙΑΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, βρίσκομαι στην ευχάριστη θέση σήμερα να εισηγηθώ στο ελληνικό Κοινοβούλιο το νομοσχέδιο για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, ένα νομοσχέδιο που δημιουργεί το θεσμικό πλαίσιο και τους κανόνες για την υλοποίηση, ολοκλήρωση και αποτελεσματικότητα του μεγαλύτερου σε μέγεθος προγράμματος αναπτύ-

ξιακής παρέμβασης που είχε ποτέ η χώρα μας μέχρι σήμερα.

Έκλεισε μια περίοδος σημαντικών αλλαγών με επίκεντρο την οικονομία, καθοριστική για την πορεία και το μέλλον του τόπου. Η εξυγίανση και η ανόρθωση της εθνικής οικονομίας αποτέλεσε το κεντρικό επίτευγμα αυτής της περιόδου. Πραγματοποιήσαμε το τελικό βήμα για τη συμμετοχή στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης.

Η Ελλάδα εισέρχεται στον 21ο αιώνα δυναμικά και με αισιοδοξία. Με την ισχυρή οικονομία που δημιουργήσαμε είμαστε σε θέση να αντιμετωπίσουμε τις μεγάλες προκλήσεις της νέας εποχής. Μετά την επίτευξη του μεγάλου στόχου της ισχυρής οικονομίας είναι μπροστά μας ο επόμενος μεγάλος στόχος που οραματιζόμαστε είναι ο στόχος της ισχυρής κοινωνίας, του περιορισμού της ανεργίας με τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και ισόρροπης ανάπτυξης Αθήνας Περιφέρειας, αλλά και Μεγάλων Αστικών Κέντρων και Υπαίθρου.

Ήδη έχουν ξεκινήσει και βρίσκονται στη φάση ολοκλήρωσης, μέσα από το Α', αλλά κύρια από το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, μια σειρά μικρά και μεγάλα έργα υποδομής, αλλά και υλοποίησης νέων έργων, για τη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας.

Όλα αυτά αντιπροσωπεύουν τα σταθερά βήματα και τα μεγάλα άλματα για να μπει κάθε περιφέρεια, κάθε νομός, κάθε πόλη, κάθε δήμος, για να μπει η Ελλάδα συνολικά ως σύγχρονη χώρα στην τροχιά του 21ου αιώνα.

Στη Σύνοδο Κορυφής του Βερολίνου το Μάρτιο του 1999, επιτεύχθηκε μια σημαντική συμφωνία με την οποία επιβεβαιώθηκε η προσήλωση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο στόχο της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και η αποτελεσματική υλοποίησή του αποτελούν την τελευταία μεγάλη ευκαιρία, την τελευταία μεγάλη πρόκληση για την ανάπτυξη της χώρας. Για την επόμενη επταετία οι συνολικοί δημόσιοι, εθνικοί, κοινοτικοί και ιδιωτικοί πόροι που θα διατεθούν για την ανάπτυξη, θα προσεγγίσουν το ποσό των δεκαεπτάμισι τρισεκατομμυρίων περίπου και είναι κατανεμημένοι στο τρίτο Διαρθρωτικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2000-2006, ως εξής:

Στο γενικό σύνολο του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης από δημόσια δαπάνη και από κοινοτική συμμετοχή επτά τρισεκατομμύρια επτακόσια είκοσι εννιά δισεκατομμύρια περίπου. Εθνική συμμετοχή τρία τρισεκατομμύρια οκτακόσια εννιά δισεκατομμύρια (3.809.000.000.000), σύνολο δημόσιας δαπάνης έντεκα τρισεκατομμύρια πεντακόσια τριάντα εννιά δισεκατομμύρια (11.539.000.000.000). Σ' αυτά, αν προστεθεί ιδιωτική συμμετοχή τρία τρισεκατομμύρια πεντακόσια τριάντα έξι περίπου δισεκατομμύρια (3.536.000.000.000) το συνολικό κόστος είναι δεκαπέντε τρισεκατομμύρια εβδομήντα πέντε δισεκατομμύρια (15.075.000.000.000). Εδώ προστίθεται το ποσό από το Ταμείο Συνοχής που από την κοινοτική συμμετοχή είναι ένα τρισεκατομμύριο εκατόν τριάντα ένα δισεκατομμύρια (1.131.000.000.000), η εθνική συμμετοχή πεντακόσια εξήντα πέντε δισεκατομμύρια (565.000.000.000), σύνολο ένα τρισεκατομμύριο εξακόσια εννήντα έξι δισεκατομμύρια (1.696.000.000.000) και η ιδιωτική συμμετοχή διακόσια εννενήντα δισεκατομμύρια (290.000.000.000), συνολικό κόστος ένα τρισεκατομμύριο εννιάκόσια ογδόντα επτά δισεκατομμύρια (1.987.000.000.000) είναι το Ταμείο Συνοχής.

Αν σ' αυτά, αγαπητοί συνάδελφοι, προσθέσουμε και τις Κοινοτικές πρωτοβουλίες τετρακοσίων περίπου δισεκατομμυρίων προσεγγίζουμε το ποσό που είπαμε και που είναι και το γενικό σύνολο του τρίτου Διαρθρωτικού Προγράμματος Ανάπτυξης 2000-2006, δεκαεπτά τρισεκατομμύρια τετρακόσια εξήντα δύο δισεκατομμύρια (17.462.000.000.000). Δηλαδή, τη νέα επταετία θα κληθούμε να διαχειριστούμε περισσότερους πόρους απ' όσους διαχειριστήκαμε την τελευταία τριακονταετία στη χώρα μας '70, '80 και '90.

Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006 συμπυκνώνει τις πολιτικές μας επιλογές για μια ισόρροπη κατανομή της ευημερίας στην Ελλάδα, για έναν ισχυρό αναπτυξιακό βηματισμό της ελληνικής οικονομίας. Με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ολοκληρώνουμε τις παραγωγικές δομές, που αποτελούν το βασικό παραγωγικό συντελεστή της οικονομίας. Οι μεγάλοι αυτοκινη-

τόδρομοι, το σιδηροδρομικό δίκτυο και τα μεγάλα λιμάνια βελτιώνουν τις προσβάσεις για το σύνολο του ελληνικού χώρου με τις μεγάλες ευρωπαϊκές αγορές.

Αναμένουμε μεγάλη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα όχι μόνο στην κατασκευή, αλλά και στη συγχρηματοδότηση των έργων. Δημιουργούμε ένα αποτελεσματικό πλαίσιο ενθάρρυνσης των συγχωνεύσεων των κατασκευαστικών εταιρειών, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η δημιουργία ισχυρών επιχειρήσεων.

Ενισχύουμε ολοκληρωμένα την ανταγωνιστικότητα των παραγωγικών τομέων της ελληνικής οικονομίας. Ενισχύουμε τη διαδικασία αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας, με στόχο την ανάπτυξη των καινοτομιών και της νέας τεχνολογίας.

Αναβαθμίζουμε τις υπηρεσίες στον τομέα του τουρισμού.

Ενισχύουμε τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης και τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής υπαίθρου. Συγκεκριμένα, δημιουργούμε ισχυρές δομές υποστήριξης στην ύπαιθρο, ενισχύουμε τις παραγωγικές επενδύσεις στις εκμεταλλεύσεις και βελτιώνουμε τις συνθήκες διαβίωσης στον αγροτικό χώρο. Η ανάπτυξη και η ανταγωνιστικότητα θα προχωρήσουν μέσα από την ανασυγκρότηση της υπαίθρου, που θα επέλθει μέσα από την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης οικονομικής και κοινωνικής παρέμβασης στον αγροτικό τομέα. Γιατί χωρίς μια ελκυστική, ζωντανή, βιώσιμη και με καθημερινή ποιότητα ζωής η ύπαιθρος χώρα δεν θα υπάρξει, ούτε η γεωργία και φυσικά ούτε η ελληνική περιφέρεια.

Στηρίζουμε αποφασιστικά τη μετάβαση της χώρας στη νέα οικονομία ενισχύοντας την επέκταση της κοινωνίας της πληροφορίας, το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις υπηρεσίες σύνδεσης με τις αγορές, νέες δηλαδή υπηρεσίες στους πολίτες.

Διασφαλίζουμε τη βελτίωση της ποιότητας ζωής με δράσεις που προστατεύουν το περιβάλλον, αναβαθμίζουν τις πόλεις και αναδεικνύουν την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Εκσυγχρονίζουμε δομές και λειτουργίες στον τομέα της υγείας, έτσι ώστε αυτή να γίνει πιο φιλική στον πολίτη, περισσότερο ποιοτική και πιο ανθρωποκεντρική.

Επενδύουμε στον άνθρωπο με την αναβάθμιση του εργατικού δυναμικού, έτσι ώστε να είναι σε θέση να συμμετέχει ενεργά στις εξελίξεις στην παραγωγή.

Χρηματοδοτούμε προγράμματα εκπαίδευσης, επιμόρφωσης, επαγγελματικής κατάρτισης, εξειδίκευσης, εφαρμογής νέων τεχνολογιών, μηχανοργάνωσης και εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης.

Ενισχύουμε την ελληνική περιφέρεια με ολοκληρωμένα περιφερειακά προγράμματα που δρουν συμπληρωματικά με τα εθνικά προγράμματα. Εκτός από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης θα αντλήσουμε σημαντικούς πόρους από το Ταμείο Συνοχής και τις κοινοτικές πρωτοβουλίες που είπα προηγουμένως, όπως από το URBAN για την αναζωογόνηση του αστικού χώρου, από το INTERREG για τη διασυνοριακή συνεργασία, από το Leader για την αγροτική ανάπτυξη, από το Equal για την απασχόληση και τις ίσες ευκαιρίες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η πρόοδος που συντελέστηκε από το 1994 έως σήμερα οφείλεται στην αποφασιστική συμβολή του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, καθώς η στρατηγική υπήρξε πράγματι επιτυχής, με ιδιαίτερη έμφαση τόσο στην ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη όσο και στην τόνωση των παραγωγικών επενδύσεων, αλλά επιπρόσθετα στην υλοποίηση των μεγάλων έργων υποδομής εθνικής σημασίας, εκεί που η χώρα μας υστερούσε σε πολύ μεγάλο βαθμό σε σύγκριση με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πετύχαμε πολλά περισσότερα απ' ό,τι σε προηγούμενες περιόδους, καλύπτοντας τρεις και τέσσερις φορές μεγαλύτερη απόσταση από τις ευρωπαϊκές αντίστοιχες χώρες.

Με τη συμβολή του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης η Ελλάδα μείωσε την απόσταση που τη χωρίζει από τις πιο ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης, πετυχαίνοντας την εντυπωσιακή αύξηση του εθνικού εισοδήματος κατά πέντε ποσοστιαίες μονάδες, από το 64% του κοινοτικού μέσου όρου το 1993 σε 69% το 1999. Ο απολογισμός της εξέλιξης του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης είναι απόλυτα ικανοποιητικός. Ήδη με στοιχεία μέχρι 31 Ιουλίου 2000 το ποσοστό απορρόφησης για πραγματοποιηθεί-

σες πληρωμές σε φορείς υπερβαίνει το 85% και εκτιμάται ότι μέχρι τέλος του έτους θα έχει προσεγγίσει το 90% περίπου.

Ο ελληνικός ρυθμός υλοποίησης του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και η απορρόφηση πόρων είναι πλέον υψηλότερη από το μέσο όρο όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρουσιάζοντας εντυπωσιακή επιτάχυνση τόσο στην ποσοτική απορρόφηση, αλλά πολύ περισσότερο στην ποιοτική εκτέλεση των έργων.

Αυτό που έχει τελικά σημασία είναι η αποτελεσματικότητα και όχι μόνο η απορρόφηση. Η επίτευξη υψηλών απορροφήσεων είναι σχετικά εύκολη υπόθεση, αρκεί να διαχειρίζεται κανείς τα χρήματα απλόχερα, αυτό που έκανε η Νέα Δημοκρατία με το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Η επίτευξη αναπτυξιακού και κοινωνικού οφέλους είναι πολύ πιο δύσκολη και σύνθετη υπόθεση και αυτή είναι η δική μας επιλογή, αυτή είναι η επιλογή του ΠΑ.ΣΟ.Κ., αυτή είναι η επιλογή της Κυβέρνησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης για την περίοδο 2000-2006 θα λάβει χώρα σε ένα περιβάλλον ριζικά διαφορετικό σε σχέση με τα προηγούμενα. Το μακροοικονομικό περιβάλλον αναμένεται να είναι πρωτοφανές σε σχέση με αυτό που έζησε η χώρα την τελευταία εικοσιπενταετία. Θα έχουμε νομισματική σταθερότητα με την υιοθέτηση του ευρώ, αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους, χαμηλό πληθωρισμό, χαμηλά επιτόκια, μεγαλύτερη δημοσιονομική ευχέρεια, παρά την αρνητική συγκυρία σε παγκόσμιο επίπεδο που ζούμε τώρα με την πετρελαϊκή κρίση.

Η εφαρμογή του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης έχει θέσει τη βάση για μια ουσιαστική αναβάθμιση στις υποδομές, αλλά και στο παραγωγικό περιβάλλον. Αναμένεται κατά τη νέα περίοδο να γίνουν αισθητά τα ευεργετικά αποτελέσματα από τη λειτουργία των μεγάλων κυρίως έργων, καθώς και των επενδύσεων εκσυγχρονισμού που υλοποιούνται τώρα. Ταυτόχρονα, θα γίνουν αισθητά τα ευεργετικά αποτελέσματα και των διαρθρωτικών αλλαγών που συντελούνται σήμερα. Όλα αυτά συνηγορούν σε μια προοπτική ιδιαίτερα αισιόδοξη για την αναπτυξιακή παρέμβαση της περιόδου που διανύουμε.

Η υλοποίηση των δύο προγραμμάτων έθεσε τη Δημόσια Διοίκηση ενώπιον νέων προβλημάτων και προκλήσεων και την προέκρινε με πολύτιμη εμπειρία αλλά και με ανάλογους θεσμούς.

Η αποκτηθείσα εμπειρία του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης ενσωματώθηκε κατά τη διάρκεια της εφαρμογής στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Με τις θεσμικές, οργανωτικές και λειτουργικές παρεμβάσεις που έγιναν στο πλαίσιο του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης έχει διανυθεί σημαντική απόσταση στην κατεύθυνση αυτή. Τέτοιες παρεμβάσεις έγιναν σε διαφορετικούς τομείς όπως στον τομέα της οργάνωσης, της διαχείρισης του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης μέσα από τη Μονάδα Οργάνωσης Διαχείρισης, (Μ.Ο.Δ.) τη ΜΟΔ, την καθιέρωση των Τεχνικών Δελτίων των Έργων, την ανάπτυξη των μεγάλων έργων με τη σύσταση ανωνύμων εταιρειών, όπως την "ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε.", την ΕΓΝΑΤΙΑ Α.Ε., "ΕΡΓΟΣΕ Α.Ε." κλπ.

Η ανάγκη βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της ποιότητας και της διαφάνειας στη νέα αναπτυξιακή προσπάθεια, οι ιδιαίτερα αυστηρές απαιτήσεις των νέων κανονισμών, αλλά και οι δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν κατά τη διάρκεια του Β' κοινοτικού πλαισίου στήριξης, προκειμένου να ανταποκριθεί η χώρα στις ποιοτικές και ποσοτικές απαιτήσεις μιας τέτοιας εμπέλειας παρεμβάσεων, επέβαλαν την υιοθέτηση ενός νέου συστήματος διοίκησης και διαχείρισης του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Το πλαίσιο διαχείρισης παρακολούθησης και ελέγχου το οποίο συμφωνήθηκε με την Ευρωπαϊκή Ένωση και απορρέει σε σημαντικό βαθμό από τους νέους κανονισμούς, είναι ριζικά διαφορετικό σε σχέση με αυτό του Β' Κοινοτικού Πακέτου.

Με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης οι ευθύνες εφαρμογής μεταφέρονται πλέον στο κράτος-μέλος. Με το νέο πλαίσιο εισάγονται για πρώτη φορά στις λειτουργίες του κράτους μηχανισμοί όπως συστήματα αξιολόγησης των προς χρηματοδότηση έργων, πολυεπίπεδα συστήματα ελέγχων στο εσωτερικό της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης που παράγουν την ποιότητα, την αποτελεσματικότητα της χρήσης των δημοσίων πόρων.

Το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα αποτελεί καθορι-

στική παράμετρο για την αποτελεσματικότητα του συστήματος διαχείρισης και εφαρμογής του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Το ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα αποτελεί σύγχρονο εργαλείο που επιτρέπει τη λεπτομερή καταγραφή των στοιχείων που αφορούν τη χρηματοδότηση όλων των εν εξελίξει έργων (συγχρηματοδοτούμενων ή μη) καθώς και την πορεία υλοποίησης, τις κοινοτικές πρωτοβουλίες, το Ταμείο Συνοχής, το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων καθώς επίσης και τις ιδιωτικές επενδύσεις. Επιτρέπει επίσης την ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών καθώς και τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά και τη διασύνδεση με πληροφοριακά συστήματα του Υπουργείου Οικονομικών, λόγω των ευαίσθητων δεδομένων που καταχωρούνται σε αυτά όπως το TAXIS κλπ.

Με το παρόν σχέδιο νόμου αφ' ενός η χώρα ανταποκρίνεται στην υποχρέωση τυπικής προσαρμογής στους νέους κανονισμούς και αφ' ετέρου δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την έγκαιρη αντιμετώπιση ουσιαστικών ζητημάτων που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση τέτοιας εμβέλειας αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Επιδίδκει το σχέδιο νόμου τη θέσπιση ενός αξιόπιστου και υψηλού επιπέδου μηχανισμού στη διάθεση των φορέων που έχουν την ευθύνη των επιχειρησιακών προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Η συγκρότηση σύγχρονων και ευέλικτων υπηρεσιών στη Δημόσια Διοίκηση αποτελεί αναγκαίο όρο για την αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης αλλά ταυτόχρονα η εφαρμογή του αποτελεί μοχλό για την αναβάθμιση της Δημόσιας Διοίκησης.

Η εφαρμογή του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης απαιτεί σημαντικές μεταρρυθμίσεις για μια νέα αντίληψη και νοοτροπία στο σχεδιασμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των αναπτυξιακών προγραμμάτων. Στόχος είναι να επιτυγχάνεται στο μέγιστο αποτέλεσμα προς όφελος της ανάπτυξης και της συνοχής της χώρας.

Η Κυβέρνηση, συνειδητοποιώντας την κρίσιμη σημασία αυτού του παράγοντα και έχοντας την πολύτιμη εμπειρία του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, όχι μόνο έστρεψε την προσοχή της στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των μηχανισμών εφαρμογής, αλλά έχει αναγάγει το θέμα και σε βασικό άξονα δράσης. Έχει ήδη προχωρήσει στο νέο πλαίσιο μηχανισμών διαχείρισης, παρακολούθησης, ελέγχου και υλοποίησης ενισχύοντας την ορθολογικότερη και αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των πόρων του νέου διαρθρωτικού πακέτου.

Κέντρο βάρους το οικονομικά και κοινωνικά σκόπιο, το πλήρες και ώριμο έργο, η έγκαιρη υλοποίηση. Στόχος μας είναι να υλοποιούνται και να αποδίδονται στην κοινωνία τα καλύτερα έργα, έργα και δράσεις που θα τονώσουν την απασχόληση, θα τη συνδέσουν με τις νέες τεχνολογίες και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Σηκώνουμε ψηλά τον πήχυ της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας.

Η μέχρι σήμερα εμπειρία του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και η προεργασία εν όψει του Γ' σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (διευρυμένα περιφερειακά συμβούλια, αναπτυξιακά συνέδρια), έχουν συμβάλει σημαντικά στην εμπέδωση της διαφορετικής αντίληψης από τις τοπικές κοινωνίες όσον αφορά το σχεδιασμό και την υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων. Αυτό αποτελεί ισχυρή παρακαταθήκη εν όψει των απαιτήσεων του νέου συστήματος.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με το συζητούμενο νομοσχέδιο αλλάζουμε και βελτιώνουμε δομές και μηχανισμούς, όχι γιατί αποτύχαμε στον τρόπο διαχείρισης και λειτουργίας και αποτελεσματικότητας του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, αλλά γιατί άλλαξαν οι συνθήκες, οι ανάγκες και οι προϋποθέσεις.

Χρειάζεται ποιότητα παρεμβάσεων και διαφάνειας. Πρόσθετη απαίτηση των καιρών σήμερα το θέμα της διαφάνειας.

Το Γ' κοινοτικό πλαίσιο στήριξης έχει ουσιαστικές διαφορές από τα δύο προηγούμενα προγράμματα. Η μεγαλύτερη διαφορά είναι ότι όσοι πόροι δεν απορροφώνται εντός μιας διετίας από τη στιγμή που δεσμεύονται χάνονται οριστικά, που σημαίνει ότι πρέπει να δεσμεύουμε πόρους για ώριμα και επιλέξιμα έργα.

Δεύτερη διαφορά είναι ότι η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη να δεσμεύει κάθε χρόνο το 14,3% των συνολικών πόρων περίπου, ποσό της τάξεως των 2,5 τρισεκατομμυρίων.

Τρίτη διαφορά είναι ότι στο Γ' Κ.Π.Σ. η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν εντάσσει έργα στα κοινοτικά προγράμματα, δεν εκφέρει άποψη για το σχεδιασμό, δεν παρεμβαίνει κατά τη διάρκεια της υλοποίησης, θέτει μόνο το πλαίσιο της ένταξης.

Με το συζητούμενο νομοσχέδιο δημιουργούμε για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης τέσσερα επίπεδα προώθησης των διαδικασιών: -Την επιτροπή παρακολούθησης που σχεδιάζει το κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα. -Την επιτροπή διαχείρισης που θα εντάσσει έργα και θα προωθή την υλοποίησή τους. -Την επιτροπή πληρωμών και τέλος. Τον δημόσιο έλεγχο μέσα από την ειδική επιτροπή του δημοσιονομικού εξωτερικού ελέγχου από την αναβαθμισμένη επιτροπή που θα λειτουργεί στο Υπουργείο Οικονομικών στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

Τα τέσσερα αυτά επίπεδα ελέγχου είναι υποχρέωση προσαρμογής στους κανονισμούς και έχουν στόχο να διαχωριστούν τα διάφορα επίπεδα ευθύνης, (του σχεδιασμού από την υλοποίηση και τον έλεγχο).

Η εμπειρία από τις προηγούμενες περιόδους προγραμματισμού έδειξε ότι τόσο η επάρκεια πόρων, όσο και ο λεπτομερής προγραμματισμός δεν διασφαλίζουν την ομαλή αναπτυξιακή διαδικασία αν δεν συνοδεύονται και από τους αναγκαίους μηχανισμούς διαχείρισης υλοποίησης και ελέγχου των προοριζόμενων έργων και δράσεων.

Στους μηχανισμούς αυτούς σημαντικό ρόλο διαδραματίζει τόσο η Δημόσια Διοίκηση όσο και ο ιδιωτικός τομέας. Έχοντας αυτό κατά νου δίδουμε τη δυνατότητα για ίσες ευκαιρίες συνεργασίας από κοινού δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε νέες βάσεις, χωρίς φοβίες, εξαρτήσεις και αντιθέσεις του παρελθόντος, με συγκεκριμένους κανόνες για τη διαφάνεια, τον αποτελεσματικό έλεγχο και την υγιή οικονομική διαχείριση.

Τα όσα ανέφερα παραπάνω αποδεικνύουν και επιβεβαιώνουν ότι το συζητούμενο νομοσχέδιο είναι αυτό που θα συμβάλει ουσιαστικά, καθοριστικά, αποτελεσματικά στον καλύτερο σχεδιασμό, προγραμματισμό, έλεγχο και υλοποίηση του Γ' Πλαισίου Στήριξης που αποτελεί την τελευταία μεγάλη ευκαιρία, την τελευταία μεγάλη πρόκληση για την ανάπτυξη της χώρας. Καλώ τις πολιτικές δυνάμεις που αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας. Καλώ τις πολιτικές δυνάμεις που και αυτές στέκονται είτε αρνητικά είτε και κριτικά σε αυτήν την πορεία. Καλώ όλους να ψηφίσουν το παρόν νομοσχέδιο.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας) : Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι ο Βουλευτής του Συναπισμού κ. Γεώργιος Αμπατζόγλου, Βουλευτής Αττικής, ζητεί ολιγοήμερη άδεια απουσίας στο εξωτερικό.

Η Βουλή εγκρίνει;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ : Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας) : Η Βουλή ενέκρινε.

Ο κ. Η. Καλλιώρας, εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας έχει το λόγο.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΛΙΩΡΑΣ : Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ακούγοντας προ ολίγου τον εισηγητή της Πλειοψηφίας πραγματικά είχα την αίσθηση ότι δεν ζω στην Ελλάδα και ζω σε άλλη χώρα.

Είχα κάτι άλλο να πω ως αρχή, αλλά αλλάζω την εισαγωγή μου και προχωρώ σε μία μικρή στιχομυθία, η οποία συνέβη κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στη Διαρκή Επιτροπή.

Υπήρξε μία διαμάχη, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μεταξύ του κ. Πάχτα και του κ. Γεωργακόπουλου. Ο κ. Γεωργακόπουλος παραπονιούμενος και "επιτιθέμενος" κατά του κυρίου Υφυπουργού του είπε ότι "ψεύδεται" όταν αναφερόταν στο συγκεκριμένο κομμάτι της ΠΑΘΕ από Κόρινθο μέχρι Πάτρα το οποίο δεν είναι έτοιμο. Εν αντιθέσει, δηλαδή, με όσα ειπώθηκαν προεκλογικά, ο κ. Γεωργακόπουλος βρισκόταν σε άμυνα.

Και διαβάζω -γιατί υπάρχουν εδω ψευδείς ειδήσεις- τι είπε ο κ. Γεωργακόπουλος σε απάντηση στον κ. Πάχτα, για να μη λέτε ότι τα λέμε εμείς. Φωνάζει, λοιπόν, και ξιφουλκεί ο κ. Γεωρ-

γακόπουλος: “Ποιος αποκαθιστά τη δική μου αξιοπιστία” -κύριε Πάχτα, εννοεί- “που έχω πείσει τον πολίτη ότι γίνονται αυτά τα έργα; Πού πηγαίνει η δική μου αξιοπιστία, που ακούγοντας αυτά τα οποία μου είχε πει η Κυβέρνηση, τα έχω μεταφέρει στον πολίτη;”.

Αυτό είναι μια πρώτη μικρή απάντηση στον κύριο εισηγητή για τα όσα σπουδαία πράγματα ακούστηκαν, αλλά δυστυχώς δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, αφού διαψεύδεστε μόνο και μόνο από ένα μικρό παράδειγμα και από δικό σας στέλεχος και πρώην Υπουργό.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΡΕΤΤΟΣ**)

Κύριε Πρόεδρε, να πούμε ευθύς εξ αρχής ότι η Νέα Δημοκρατία αντιλαμβάνεται, γνωρίζει ότι το παρόν σχέδιο νόμου απορρέει και καθορίζεται από τον κανονισμό 1260/99 και πραγματικά η παράταξη συναισθάνεται αυτήν την υπόθεση και ανάγκη για να εφαρμόσουμε αυτόν τον κανονισμό με δικό μας νομοσχέδιο που συζητείται σήμερα στη Βουλή. Όμως σας παρακαλώ πάρα πολύ και πολύ περισσότερο εσάς, κύριε Υφυπουργέ, δεν θέλουμε -και γι' αυτό καταψηφίζουμε το νομοσχέδιο- ως παράταξη η θετική μας ψήφος (είτε συνειρμικά είτε εκ παραδρομής) να θεωρηθεί ότι δίνει σε εσάς “άφεση πολιτικών αμαρτιών” για τα όσα έχετε “προσφέρει” στον τόπο. Και γι' αυτό το καταψηφίζουμε. Αντιλαμβάνομαι τη δυσανεμία σας.

Κύριε Πρόεδρε, ξέρετε, για να μπω τώρα στην κυρίως εισήγησή μου, ότι δεν καταλάβατε εδώ και πολλά χρόνια γιατί δεν πιστέψατε στην Ευρώπη, τι ακριβώς σημαίνει Ευρώπη. Όταν μιλάμε για Ευρώπη, μιλάμε για ένα όραμα. Δεν μιλάμε για ένα μεγάλο μπαούλο με χρήματα, για ένα ερμάριο που ζητάμε και παίρνουμε. Αποτέλεσμα αυτής της δικής σας φιλοσοφίας “ΕΟΚ και ΝΑΤΟ το ίδιο συνδικάτο” ήταν και είναι μέχρι σήμερα το να παίρνουμε χρήματα από την Ευρώπη για να οδηγήσουμε τη χώρα...

(Θόρυβος από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Εδώ μιλάμε για ενσωμάτωση κανονισμού.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ: Επιτρέψτε μου σας παρακαλώ.

Αυτήν τη στιγμή με βάση τη στρεβλωμένη φιλοσοφία σας για την ευρωπαϊκή πορεία, την οποία δεν πιστεύετε, οδηγείστε στο να εφαρμόζετε και τις διαδικασίες και τους κανονισμούς στρεβλωμένους.

Ξέρουμε όμως, κύριε Υφυπουργέ, ότι δεν θα υπάρξει άλλη ευκαιρία. Η απορροφητικότητα, ανεξάρτητα αν είναι υψηλή ή χαμηλή, σας διαψεύδει με το τι κάνατε αυτά τα χρήματα. Δεν θα μπω σε αριθμολογία γι' αυτό το θέμα. Τα χρήματα που πήρατε -και θα σας αναφέρω συγκεκριμένα παραδείγματα- δεν πιάσανε τόπο. Δυστυχώς το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης το οποίο είναι ένας ιμάντας, ένα όχημα για να αναπτυχθεί ο τόπος, δεν καταφέραμε να το χρησιμοποιήσουμε όπως θα έπρεπε και βλέπετε ότι δεν είναι εφικτό σήμερα να ενσωματώσουμε την Ελλάδα στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Με το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης -να πω συγκεκριμένα- ήρθαν στην Ελλάδα χρήματα της τάξης του 2,6% του εθνικού μας προϊόντος. Επίσης, με το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης στην εξαιτία, κύριε Πρόεδρε, τα χρήματα που εισέρρευσαν στη χώρα μας ήταν και αντιστοιχούσαν στο 3,7% του εθνικού μας προϊόντος. Με άλλα λόγια, πήραμε 6,5 τρισεκατομμύρια δραχμές και θα μπορούσαμε με αυτά τα χρήματα να είχαμε διπλασιάσει το μήκος των αυτοκινητοδρόμων που φτιάξαμε, να κατασκευάσουμε μεγάλα έργα, όπως η Εγνατία, το Ρίο-Αντίρριο και πάει λέγοντας, να είχαμε καλύψει το 12% των ενεργειακών μας αναγκών με φυσικό αέριο, να είχαμε δημιουργήσει εκατόν ογδόντα χιλιάδες θέσεις εργασίας.

Πού πήγαν όλα αυτά; Πώς η Ελλάδα έχει αυτήν τη στιγμή εφτά από τις είκοσι πέντε περιφέρειες της Ευρώπης, στη φτωχότερη ζώνη;

Πώς λοιπόν η Ήπειρος με αυτά που μας είπε ο κύριος εισηγητής προηγούμενης κατατάσσεται στη δεύτερη πιο φτωχή περιφέρεια της Ευρώπης μετά τη Γουαδελούπη, η οποία δεν ανήκει στον ευρωπαϊκό χώρο;

Υπήρξαν τεράστιες αποκλίσεις. Θα μου επιτρέψετε να πω ο-

ρισμένους αριθμούς, γιατί όντως τα ευρώ τα οποία ξοδεύτηκαν δεν έπιασαν τόπο. Και έχω στοιχεία της επιτροπής και του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, απολογισμός του 1999. Τομέας παρέμβασης, συνολικό μήκος αυτοκινητοδρόμων. Ο στόχος ήταν χίλια τριάντα τρία χιλιόμετρα. Είχαν παραδοθεί τότε -και αναφέρεται τώρα για ενδεικτικά στοιχεία αυτό, κύριε Πρόεδρε- λιγότερο από πεντακόσια χιλιόμετρα. Θάνατοι στους δρόμους, ανά εκατομμύριο οχημάτων. Τριακόσιοι εξήντα θάνατοι ήταν ο στόχος, εξακόσιοι ογδόντα έξι ο απολογισμός, δηλαδή, διπλάσιοι και παραπάνω.

Ηλεκτροκίνητοι σιδηρόδρομοι, με βάση τα στοιχεία του Υπουργείου σας: Ο στόχος ήταν πεντακόσια τριάντα χιλιόμετρα, φτιάξατε εβδομήντα επτά. Νοικοκυριά τα οποία θα ήταν συνδεδεμένα με το δίκτυο διανομής του φυσικού αερίου: Μηδέν ο απολογισμός, ο στόχος ήταν 4%. Και πάει λέγοντας.

Δυστυχώς, κύριε Πρόεδρε, υπάρχουν εμφανείς αδυναμίες στην εκτέλεση του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Από υπερβολικό παρεμβατισμό, ανεπάρκεια θεσμικού νομοθετικού πλαισίου, πολυνομία, ελλιπή εφαρμογή των νόμων και πάει λέγοντας.

Επίσης, ένα άλλο πρόβλημα που υπάρχει, είναι ο ελλιπής σχεδιασμός. Να σας θυμίσω την καφέ αρκούδα, στο Μέτσοβο, με την Εγνατία. Όλα άλλαξαν έτσι ξαφνικά. Διαφορετικό σχεδιασμό είχε η Κυβέρνηση και άλλα εμφανίστηκαν στη συνέχεια, με αποτέλεσμα να έχουμε αυτήν την τραγωδία σήμερα στην εκεί περιοχή.

Επίσης, κύριε Πρόεδρε, εφαρμόσατε ένα σύστημα ανάθεσης το οποίο θα το έκρινε κάποιος ως επιεικώς απαράδεκτο. Εάν πάρουμε τα στοιχεία -και αναφέρεται σε δικά σας στοιχεία του Υπουργείου και της επιτροπής- συγκεκριμένα για την Εγνατία Οδό. Λέγατε το τέλος του '99 θα είχε τελειώσει το 90,8% του δρόμου αυτού, ως φυσικό αντικείμενο. Μετά βίας κάνατε το 25,7%. Προϋπήρχε δε το 17,8% και προσθέσατε μόνο το 7,9%! Πού είναι λοιπόν η πρόοδος με τα δικά σας στοιχεία (του Υπουργείου) και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής; Σας δίνω αυτά τα νούμερα και μου λέτε εσείς, κύριε εισηγητά, ότι όλα πήγαν καλά.

Ποιοτικός έλεγχος δημοσίων έργων. Σας λέω δεν είναι θέμα απορροφήσεων, είναι θέμα τι γίνονται αυτά τα χρήματα τα οποία απορροφώνται. Οι απορροφήσεις, επαναλαμβάνω, δεν είναι αυτοσκοπός. Ακούστε, λοιπόν, στοιχεία τα οποία ήταν του Ειδικού Συμβούλου Ποιοτικού Ελέγχου, του ΕΣΠΕΛ. Δεύτερο εξάμηνο του '98: Οδικά έργα. Το 55,2% των έργων που ελέγχθηκαν για την κατασκευή και λαμβάνουν κοινοτικές επιχορηγήσεις, βρέθηκαν εκτός προδιαγραφών. Θέλετε και άλλα στοιχεία; Ποιότητα αδρανών υλικών σκυροδέματος. Από την ίδια επιτροπή, του ΕΣΠΕΛ: Απέκλινε από τις προδιαγραφές 77%. Ακόμη το ασφαλτομίγμα, ο εκτός προδιαγραφών το 86%. Δεν είναι δικά μου στοιχεία επαναλαμβάνω, αλλά του Ειδικού Συμβούλου Ποιοτικού Ελέγχου.

Τώρα, αν πάμε σ'ένα άλλο στοιχείο, την ασφάλιση των δημοσίων έργων, εδώ δεν μπορούμε να πούμε τίποτε. Τώρα τελευταία αρχίζει κάτι να κινείται σ' αυτόν τον τομέα, αφού πρώτα αντιμετωπίσαμε τεράστια προβλήματα και ενώ οι άλλες χώρες, όπως λόγου χάρι η Γαλλία, από το '78 έχει όλα τα οδικά έργα για δέκα χρόνια ασφαλισμένα. Σήμερα, ποιον θα πιάσετε απ' το αυτό να πείτε, κύριε Πρόεδρε, ως και η Κυβέρνηση ταυτόχρονα, ότι δεν μας παραδώσατε σωστά τα έργα, πληρώστε μας τη διαφορά; Δεν το κάνατε.

Ένας άλλος τομέας, θρίαμβος και δόξα επίσης. Επαγγελματική κατάρτιση, εκμαυλισμός και χάος. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, ορύεται και φωνάζει. Εσείς ως Έλληνες πρέπει να είχατε, λέει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, και η Επιτροπή, συγκεκριμένα τριακόσια και πλέον ΚΕΚ. Εμείς λοιπόν φτιάξαμε εξακόσια δεκατέσσερα ΚΕΚ για τους γνωστούς λόγους.

Ελέγχθηκαν δε επτά ΚΕΚ από τους ανθρώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το ένα ΚΕΚ στεγαζόταν σε κτίριο υπό ανέγερση, το άλλο ήταν μόνο στα χαρτιά και το τρίτο βρέθηκε να είναι νυχτερινό κέντρο διασκέδασης, με ιδιότητα πολυτελή του ΠΑΣΟΚ. Αυτά τα λέει η επιτροπή, όχι εγώ. Και τις προάλλες, όταν επισκεφθήκαμε την κ. Διαμαντοπούλου και αναφέρθηκε

στο συγκεκριμένο τομέα και ειδικότερα στον ΟΑΕΔ, είχε πει επί λέξει ότι "χρειάζεται καύση ο ΟΑΕΔ".

Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, τα ΠΕΠ: Δυστυχώς κάναμε τον "ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ", έχουμε την περιφέρεια, δυσκολέψαμε το νομικό πλαίσιο και φτάνουμε σήμερα -να σας πω έναν αριθμό- να υποβάλλονται το 1999 εννέα χιλιάδες προτάσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης -το ΕΠΤΑ, που ξέρετε όλοι σας- και από τις εννέα χιλιάδες προτάσεις μόνο τετρακόσιες ή, αν θέλετε, λιγότερες του 5%, είχαν τεχνοοικονομικές μελέτες σκοπιμότητας. Τα υπόλοιπα ήταν χαρτιά! Άρα λοιπόν ούτε εκεί, στην περιφέρεια φροντίσαμε να κάνουμε μια αναπτυξιακή εταιρεία, λόγω χάρη, που δεν έχει γίνει, για να μπορεί να πετύχει τους στόχους.

Ένας άλλος τομέας: Δεν βάλατε τους ιδιώτες, κύριε Υφυπουργέ, να βάλουν τα χρήματά τους για πολλούς και διαφόρους λόγους. Πετύχατε κάτι σπουδαίο -και να το πούμε, το επικροτούμε- με το αεροδρόμιο των Σπάτων. Από τα εξακόσια δισεκατομμύρια, οι ιδιώτες έβαλαν το 80% και το υπόλοιπο το κράτος. Εκατόν είκοσι δισεκατομμύρια, με τετρακόσια ογδόντα δισεκατομμύρια οι ιδιώτες. Έγινε κάτι το οποίο ήδη αρχίζει να κινείται και ευχόμαστε πολύ σύντομα να μπει σε πλήρη λειτουργία.

Κάτι τέτοιο ανάλογο δεν έγινε και μάλιστα -για να δώσω δικά σας στοιχεία πάλι από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή- είχαν προβλεφθεί ότι θα δοθούν από τους ιδιώτες 8,6 δισεκατομμύρια ευρώ. Τελικά μπήκαν μόνο 4,9 δισεκατομμύρια ευρώ. Καταλαβαίνετε, λοιπόν, γιατί οι ιδιώτες δεν μπαίνουν στο παιχνίδι και μας λείπουν αυτά τα χρήματα, τα οποία είναι τεράστια για την ανάπτυξη του τόπου και τα χρειαζόμαστε.

Τώρα πάμε στο θέμα των απορροφήσεων: Θα μπορούσα να πω νούμερα, αλλά θα το αντιπαρέλθω. Όμως με στοιχεία που έχω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δεν είναι αυτά τα ίδια τα οποία είπε ο κ. Μακρυπιδης. Αλλά αυτό δεν έχει, όπως είπα και πριν, σημασία: στο θέμα των απορροφήσεων. Αλλού είναι το πρόβλημα και γι' αυτό αναφέρω συγκεκριμένα παραδείγματα.

Όμως, δεν μπορώ να μην πω ότι υπάρχει απόλυτη κυβερνητική αποτυχία σε ορισμένα τομεακά προγράμματα. Να αναφέρω ορισμένα απ' αυτά: Ελληνικά Ταχυδρομεία. Το ποσοστό απορρόφησης εκεί ήταν 7,9, στον ΟΑΣΑ ήταν 0, στο ΜΕΤΡΟ Θεσσαλονίκης -δεν χρειάζεται να πούμε κουβέντα- ήταν 0 και πάει λέγοντας, αν πάμε, δηλαδή, επιτροχάδην σε συγκεκριμένα παραδείγματα. Αλλά είπα ότι το αντιπαρέρχομαι. Απλά τα δίνω ενδεικτικά.

Και ερχόμαστε σήμερα, αγαπητοί συνάδελφοι, να βλέπουμε ότι τα ευρωπαϊκά δεδομένα αλλάζουν, να μας λέει η Ευρώπη ότι υπάρχει "το νι συν δύο", ότι αν δεσμεύσετε τα χρήματα φέτος, αν μέσα σε δύο χρόνια δεν τα πάρετε τα στέλνουμε στην Ισπανία, λόγω χάρη. Για ποιο λόγο; Χρειάζεται αυτό; Τα αυτονόητα; Να μην μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τα δωρεάν χρήματα; Για ποιους λόγους;

Επίσης, υπάρχει η οριζόντια γραμμή. Μας λένε πλέον ότι κάθε χρόνο θα απορροφούμε το 14,3%, δηλ. το 1/7. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να επισπεύσουμε, διότι δεν μας δίνεται πλέον το περιθώριο ώστε όλα τα χρήματα να τα "στριμώχνουμε" -συγγνώμη για την έκφραση- στο τέλος της διάρκειας του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Και υπάρχει και ο κανόνας του 7%. Τώρα πάμε στην Ευρώπη, καταθέτουμε τις προτάσεις, παίρνουμε την έγκριση, παίρνουμε το 7% ως προκαταβολή κι από εκεί και πέρα πρέπει να βάζουμε εμείς ως χώρα και οι ιδιώτες, ταυτόχρονα, τα χρήματα.

Εάν πάμε δε σε μια άλλη παρατήρηση που έχω να κάνω σ' αυτό το νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο, βλέπουμε από το Ταμείο Συνοχής σε ερώτηση που είχαν κάνει προς τον κ. Μπαρνιέ ο κ. Παπαγιαννάκης με τον κ. Χατζιδάκη, ότι η Ελλάδα είχε δεσμεύσει μέχρι σήμερα μόλις το 4,6% (ή επτάμισι δισεκατομμύρια) των κονδυλίων. Αυτό χτυπάει καμπανάκι. Μόνο το νούμερο μιλάει από μόνο του.

Τώρα ερχόμαστε με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο και φτιάχνουμε ορισμένες επιτροπές: Διαχειριστική αρχή, αρχή πληρωμής, Επιτροπή Εξωτερικού Δημοσιονομικού Ελέγχου, διαχειριστικές αρχές επιχειρησιακών προγραμμάτων. Και απ' ό,τι φαίνε-

ται εν τέλει, μέσα από αυτό το πολυδαίδαλο των επιτροπών, κάπου τα πράγματα θα οδηγηθούν στο να γίνουν πιο δύσκολα από ό,τι η απλή λογική, ο κοινός νους θα επέβαλε.

Με άλλα λόγια, θα πίστευε κανένας ότι ένα Υπουργείο θα μπορούσε να κάνει πάρα πολλά πράγματα ακολουθώντας ...α-πλούς κανόνες. Δυστυχώς, δεν γίνεται.

Επαναλαμβάνω σε αυτό το σημείο και πάλι ότι η Νέα Δημοκρατία αντιλαμβάνεται ότι το σχέδιο νόμου που συζητείται σήμερα είναι απόρροια από τον κανονισμό 1260/1999 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Όμως πρέπει να πούμε ότι το νομοσχέδιο έρχεται με καθυστέρηση, γιατί αυτό ψηφίστηκε πέρυσι στις 21 Ιουνίου και μετά από δύο μήνες (με βάση τα στοιχεία που έχω της επιτροπής), οριστικοποιήθηκε. Από εκεί και πέρα, τι γίνεται από αυτό το διάστημα;

Επί της ουσίας θα μπορούσα να πω ότι είναι και αποσπασματικό το συγκεκριμένο νομοσχέδιο. Εκείνο το οποίο λείπει είναι αυτό που λέμε πολιτική βούληση, που φυσικά δεν περνάει μέσα από το νομοσχέδιο.

Με άλλα λόγια, θα περίμενε κάποιος συνετός πολιτικός να πιστεύει ότι η διαχείριση των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης περνάει μέσα από την πολιτική βούληση και όχι από τις επιτροπές. Μα, όμως, αν πάρουμε σαν σημείο αναφοράς το προηγούμενο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, πώς μπορούμε να δικαιολογήσουμε όλα αυτά τα οποία έχουν συμβεί, που στη δευτερολογία και σε άλλη φάση της συζήτησης πάλι θα επανέλθω;

Να αναφέρω ένα άλλο στοιχείο. Στις δέκα πρώτες σελίδες του νομοσχεδίου υπάρχουν είκοσι επτά υπουργικές αποφάσεις. Εάν τις μετρήσουμε δε όλες, περνάνε τις τριάντα πέντε. Και πότε θα εφαρμοστούν όλες αυτές οι αποφάσεις; Πρέπει να είναι αμέτρητες, γιατί για πολλά πράγματα χρειάζονται πολλαπλές υπουργικές αποφάσεις. Χρειάζονται δηλαδή δύο χρόνια για να πάρουμε αυτές τις αποφάσεις και εμείς... βιαζόμαστε.

Υπάρχουν και ορισμένα άλλα προβλήματα, κύριε Πρόεδρε.

Ας πάρουμε την αρχή πληρωμής. Εάν διαβάσετε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το άρθρο 9 του κανονισμού και το άρθρο 9 του συγκεκριμένου σχεδίου νόμου που συζητάμε σήμερα, θα δείτε ότι υπάρχει μία πολύ μεγάλη διαφορά, την οποία πρέπει να τη φέρω στην Εθνική Αντιπροσωπεία.

Η αρχή πληρωμής με βάση το άρθρο 9, παράγραφος 2, του δικού μας σχεδίου νόμου και του κανονισμού 1260 άρθρο 9 ιε', συγκεκριμένα, στη μία περίπτωση αναφέρει ότι το κράτος πρέπει να τακτοποιεί το θέμα των πληρωμών και ο κύριος Υφυπουργός βάζει "ή ιδιώτες" στη συγκεκριμένη παράγραφο 2. Για ποιο λόγο; Πληρωμές οι ιδιώτες;

Τι θέλω να πω με αυτό; Σας δίνω ενδεικτικά αυτό που λέμε ότι δεν αποτυπώνεται με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο ακριβώς η έννοια και οι προθέσεις του κανονισμού 1260/1999. Περισσότερα θα πω στη δευτερολογία μου, γιατί έχω πολλά κενά ακόμη.

Θέλω να κλείσω επαναλαμβάνοντας, κύριε Πρόεδρε, ότι η Νέα Δημοκρατία δεν μπορεί να ψηφίσει αυτό το νομοσχέδιο, όχι γιατί αντιτίθεται στην εφαρμογή του κανονισμού 1260 ως αυτούσιο νομοσχέδιο στη χώρα μας. Η Νέα Δημοκρατία καταλαβαίνει ότι δεν πρέπει η έξω κοινωνία να αισθανθεί με το "ναι" το δικό μας ότι δίνουμε -και επαναλαμβάνω την έκφραση- "άφεση πολιτικών αμαρτιών" σε αυτά που έχετε κάνει. Δεν νομίζω ότι πρέπει να είστε περήφανοι για όλα αυτά τα οποία έχετε κάνει με το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και ζητάτε τη θετική μας ψήφο για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Ως εκ τούτου καταψηφίζουμε το νομοσχέδιο.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεπτός): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω προς το Σώμα ότι ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Νέας Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνος Καραμανλής και δεκαεπτά Βουλευτές του Κόμματός του κατέθεσαν πρόταση νόμου: "Εθνικός διάλογος για την Παιδεία και συγκρότηση σχετικών επιτροπών".

Παραπέμπεται στην αρμόδια Διαρκή Επιτροπή.

Επίσης, τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα δυτικά θεωρεία πενήντα φοιτητές της Νομικής Σχολής Αθηνών.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες)

Τους καλωσορίζουμε και τους ευχόμαστε καλή πρόοδο.

Μερικοί μπορεί να γίνουν και Βουλευτές του ελληνικού Κοινοβουλίου στο μέλλον, εάν εξακολουθήσουν βέβαια οι δικηγόροι να έχουν την πλειοψηφία.

Ο κ. Κοσιώνης έχει το λόγο.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΣΙΩΝΗΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Κύριε Πρόεδρε, εάν παρακολουθήσετε τις στατιστικές θα δείτε ότι ανεβαίνουν οι γιατροί το τελευταίο διάστημα.

Κύριοι συνάδελφοι, στην επιτροπή είχα διατυπώσει την άποψη ότι στην πραγματικότητα αυτό το νομοσχέδιο αποτελεί μια τυπική προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στους νέους κοινοτικούς κανονισμούς για τη διαχείριση των διαφόρων κονδυλίων που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ενδεχομένως θα μπορούσε να περιοριστεί κανείς και σ' αυτό, όμως τα μεγάλα λόγια που ακούστηκαν και στην επιτροπή και εδώ επιβάλλουν να κάνουμε μια γενικότερη τοποθέτηση που δεν είναι η πρώτη φορά που γίνεται. Και στη μετατροπή της δραχμής σε ευρώ στο νομοσχέδιο, ενώ ήταν νομοτεχνικό το θέμα έγινε μεγάλη συζήτηση για τα "τεράστια επιτεύγματα" στην Ελλάδα.

Το πρώτο που θα ήθελα να πω είναι ότι εξετάζουμε τώρα τι θα γίνει με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Κανονικά η Κυβέρνηση θα έπρεπε να έχει κάνει έναν απολογισμό επιτευγμάτων και δράσης, αφού έχει χρησιμοποιήσει το Α' και το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, γιατί δεν υπάρχει καλύτερος τρόπος, γνώμονας και κριτήριο για το τι θα κάνει με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης εάν δεν έχει ξεκαθαρίσει και παρουσιάσει στη Βουλή και στον ελληνικό λαό ποια είναι τα επιτεύγματα από το Α' και το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Αυτό είναι προϊστορία. Αυτό το λέω γιατί μιλάει ο πρώτος ομιλητής και νιώθω σαν "Αρειανός". Μιλάει ο δεύτερος ομιλητής και νιώθω δις "Αρειανός". Αυτό έχει μια προϊστορία. Θυμάμαι - το έλεγα στον κύριο Υπουργό - ότι το 1985 ήταν τα πρώτα ΜΟΠ. Ήταν η εποχή που στην Πάτρα κρινόταν το μέλλον της "ΠΕΙΡΑΙΚΗΣ ΠΑΤΡΑΙΚΗΣ" και του "ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ", δύο βασικών παραδοσιακών βιομηχανιών με τεράστια προοπτική. Οι ιδιοκτήτες είχαν πάρει τεράστια ποσά από τράπεζες και είχαν δανειστεί και λεφτά από το δημόσιο. Τα πήραν, τα έβγαλαν στο εξωτερικό, έκαναν κλωστοϋφαντουργεία στο εξωτερικό και φαινόταν ότι η "ΠΕΙΡΑΙΚΗ ΠΑΤΡΑΙΚΗ" και ο "ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ" πήγαιναν για κλείσιμο. Διατέθηκαν 2,4 δισεκατομμύρια που ήταν πολλά χρήματα για τότε. Κανένας δεν έμαθε πού πήγαν. Το μόνο που ξέρουμε με σιγουριά 100% είναι ότι δεν πήγε δεκάρα ούτε στην "ΠΕΙΡΑΙΚΗ ΠΑΤΡΑΙΚΗ" ούτε στο "ΛΑΔΟΠΟΥΛΟ" και έκλεισαν.

Δεν είναι μόνο αυτό, αλλά είναι όλα αυτά που έγιναν με το Α' και το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Είναι γνωστό ότι εμείς ως Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έχουμε μια βασική αντίθεση όχι τόσο στο θέμα της αποτελεσματικότητας και του ελέγχου της αποτελεσματικότητας όσο στους στόχους που εξυπηρετεί ή θα εξυπηρετήσει το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, εάν υπάρχουν στρατηγικοί στόχοι σε έναν επενδυτικό τομέα που θα αλλάξει, όπως λένε πολλοί, τη μορφή της Ελλάδας.

Αυτά που εισπράττουμε μέχρι τώρα απολογιστικά, σύμφωνα με στοιχεία διαφόρων οικονομικών παραγόντων, τα οποία δεν έχουν διαψευσθεί μέχρι τώρα, και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διαφόρων άλλων αρμόδιων υπηρεσιών μας λένε: "Τι έχει γίνει μέχρι τώρα;" Απ' όλα αυτά φαίνεται ότι τα περί σύγκλισης οικονομικών και βιοτικών επιπέδων με τις προηγμένες χώρες της Ευρώπης αποτελούν μύθο και μάλιστα παρατραβηγμένο μύθο.

Αυτό φαίνεται από πολλά στοιχεία, όπως σας είπα και προηγουμένως. Ένα χαρακτηριστικό, για παράδειγμα είναι το εξής: Η ελληνική βιομηχανία εξακολουθεί να καταλαμβάνει την τελευταία θέση μέσα στη Ζώνη του ΕΥΡΩ και στην Ευρώπη των δεκαπέντε. Αυτό σημαίνει ότι και το βιοτικό επίπεδο βρίσκεται στα ίδια χαρακτηριστικά που βρισκόταν και πιο μπροστά.

Υπάρχουν χαρακτηριστικά δείγματα της στασιμότητας και υποχώρησης. Από την άλλη μεριά υπάρχει ελάττωση των εξαγωγών και αύξηση της διείσδυσης του μεγάλου κεφαλαίου, όπως το λέμε εμείς. Μερικοί ανατριχιάζουν όταν ακούνε τέτοιες λέξεις, οι οποίες είναι λέξεις της πολιτικής οικονομίας στην ελληνική αγορά. Στο σύνολο της μεταποίησης έχουν παρατηρηθεί σημαντικές μειώσεις και στασιμότητα.

Ο τομέας της παραγωγής κεφαλαιακών αγαθών εξακολουθεί να βρίσκεται στα επίπεδα του 1980 παρά τα ΜΟΠ, παρά το Α' και το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων μειώνεται καθημερινά μέσα στα πλαίσια της ευρωπαϊκής αγοράς. Για παράδειγμα το 1990 το σύνολο των εξαγωγών σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν 68% του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών και το 1999 ήταν 51%. Θα αναφερθώ σ' αυτά που είπε ο πρώτος εισηγητής, ο κ. Μακρυπίδης, δεν θέλω όμως να θεωρηθεί προσωπική ή αναφορά, γιατί καμιά φορά ο συνάδελφος που ακούει το όνομά του παρεξηγείται. Πού βρέθηκαν αυτά τα νούμερα;

Είναι χαρακτηριστικό επίσης ότι υπάρχουν ενδοιασμοί και φόβοι και από την Κεντρική Τράπεζα της Ευρώπης και από εδώ, ότι αυτή η σχέση εισαγωγών - εξαγωγών θα επιδεινωθεί εις βάρος της Ελλάδας με την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να επεκταθεί προς τα ανατολικά, σε καινούριες αγορές.

Το κυριότερο απ' όλα, αγαπητοί συνάδελφοι, είναι ότι αυτή η ανισόμετρη ανάπτυξη, η ανισόμετρη τοποθέτηση μεγάλων χρηματικών ποσών απλώνει και βαθαίνει το χάσμα ανάμεσα σ' αυτούς που κερδίζουν και σ' αυτούς που χάνουν. Αν προσέξει κανείς για παράδειγμα πού φτάνει το μέσο εργατικό εισόδημα ή ο μέσος βασικός μισθός, θα δει ότι είναι πολύ κατώτερο και από το 1993, 1995 και 1996. Κατεβαίνει συνεχώς. Επομένως, ο εργάτης, ο μικρομεσαίος και κάτω, παρ' όλη αυτήν την τεράστια επενδυτική δραστηριότητα, που όπως λέγεται υπάρχει, χάνει συνεχώς.

Η Ελλάδα παρουσιάζει τη δεύτερη μετά την Πορτογαλία μεγαλύτερη απόκλιση μεταξύ πλούτου και φτώχειας. Παρουσιάζει επίσης το δεύτερο, πάλι μετά την Πορτογαλία, χαμηλότερο επίπεδο μικτών ετήσιων αποδοχών σε ευρώ. Αυτοί είναι οι ανατριχιαστικοί δείκτες, αλλά υπάρχουν και άλλοι ανατριχιαστικότεροι ακόμα. Για παράδειγμα η σκανδαλώδης αύξηση των κερδών μεγάλων επιχειρήσεων. Πάλι δεν είναι δικά μας τα στοιχεία αυτά. Σύμφωνα με μια έρευνα της ICAP για την ελληνική βιομηχανία, κατά το 1999 σε δείγμα περισσότερων από τέσσερις χιλιάδες πεντακοσίων βιομηχανιών, τα καθαρά προ φόρων κέρδη αυξήθηκαν σε 48,7%. Μία άλλη ανάλυση που έγινε σε διακόσιες τριάντα τέσσερις εισαγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις, δείχνει ότι είχαν αύξηση των κερδών τους κατά 43,3%. Να ποιοι κερδίζουν, ποιοι εμφανίζουν κέρδη. Αν θέλετε τώρα, να το συζητήσουμε.

Ο μέσος όρος κερδοφορίας των μεγάλων επιχειρήσεων ωχρά όμως μπροστά στα κέρδη ορισμένων επιχειρήσεων μονοπωλιακού χαρακτήρα. Για παράδειγμα το Αλουμίνιο Ελλάδας είχε κέρδη 982%. Αυτά είναι χαρακτηριστικά δείγματα. Αν αυτό σημαίνει μια άλλη Ελλάδα, εμείς θα συμφωνήσουμε ότι υπάρχει η Ελλάδα του μεγάλου κεφαλαίου, των μεγάλων επιχειρήσεων και αυτών που έχουν μονοπωλιακό χαρακτήρα και υπάρχει και άλλη Ελλάδα. Γιατί ξέρετε πολύ καλά όλοι σας ότι η συγκέντρωση πλούτου τα τελευταία χρόνια που δεν έχει παρατηρηθεί ποτέ άλλοτε στην Ελλάδα, γίνεται μόνο από καταλήστευση της εργατικής δύναμης. Δεν υπάρχει κανένας άλλος τρόπος. Ούτε επιφώιση του Αγίου Πνεύματος γίνεται, ούτε κάποια μηχανή που κόβουν χρήματα υπάρχει.

Δεν είναι όμως μόνο αυτό, είναι και ορισμένα άλλα πράγματα, τα οποία ίσως αποκρύπτονται. Υπάρχουν και ορισμένες περιπτώσεις κατά πάσα πιθανότητα που κάποιοι συνάδελφοι μπορεί να μην γνωρίζουν, γιατί πρέπει να ψάξει κανείς και σε ορισμένες πηγές.

Το ΑΕΠ δεν αποτελεί δείκτη της οικονομίας μιας χώρας. Εδώ υπάρχει ένα σκεπτικό για το ποια κριτήρια λαμβάνονται για να πουν ότι είναι τόσο το ΑΕΠ. Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν αυξήθηκε. Δείχνει αυτό μια γενικότερη ευημερία του ελληνικού λαού; Συμβαδίζει αυτό με την ανάπτυξη των άλλων ευρωπαϊκών χωρών; Είναι χαρακτηριστικό ότι το 1996, σύμφωνα με την EYROSTAT είχαμε δυο περιφέρειες της χώρας μας, την Ήπειρο και το Βόρειο Αιγαίο στις φτωχότερες περιφέρειες της Ευρώπης. Το 1997 έγιναν επτά, η Θράκη, η Πελοπόννησος, η Αιτωλοακαρνανία, η δυτική Μακεδονία και άλλες. Πού είναι η ευημερία;

Στο ίδιο χρονικό διάστημα μεγάλωσε η φτώχεια. Πάνω από το 20% του ελληνικού πληθυσμού ζει κάτω από το όριο της φτώχειας, σύμφωνα με επίσημες κοινωνικές έρευνες, οι οποίες έχουν δημοσιοποιηθεί. Η ανεργία δε έχει φτάσει στο 11,7%.

Τώρα εμφανίζεται το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο για να λύσει αυτά τα προβλήματα. Κατ' αρχήν, το ποσόν που υποτίθεται ότι διατίθεται έχει βγει από την εκμετάλλευση αυτών που σας είπα, στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Πώς θα χρησιμοποιηθούν αυτά τα ποσά; Υπάρχει αλλαγή της στρατηγικής επενδύσεων στη χώρα μας που να δείχνει ότι αλλάζει νοοτροπία και ότι η Κυβέρνηση θα κάνει κάτι άλλο για να βοηθήσει αυτούς που μέχρι τώρα δεν είχαν τίποτα; Ο κ. Παπαντωνίου είπε μην ανησυχείτε εσείς κάτω στην Πάτρα, θα πάρετε και σεις. Αυτό έχει λεχθεί πολλές φορές, αλλά τίποτε δεν έχει γίνει μέχρι τώρα.

Στον τομέα των μεταφορών οδικά έργα, λιμάνια, αεροδρόμια, θα πάει το 36,38%. Δεν είναι καθόλου τυχαίο που η μερίδα του λέοντος πάει σ' αυτόν τον τομέα. Επιζητούν να φτιάξουν δρόμους, λιμάνια και αεροδρόμια για να περνάνε τα δικά τους προϊόντα και όχι τα δικά μας. Η δική μας εξαγωγική δυνατότητα όσο πάει και ελαττώνεται. Θέλουν να περνάνε τα δικά τους προϊόντα προς τη Μέση Ανατολή και προς τα Βαλκάνια τώρα που αρχίζει να "βασιλεύει" και εκεί η δημοκρατία.

Υπάρχει μια ιδιαίτερη προτίμηση στους οδικούς άξονες. Αν αφαιρέσει κανείς την περίπτωση του σιδηροδρομικού άξονα Αθήνας-Θεσσαλονίκης, που κρατιέται αρκετά καλά, οι υπόλοιποι άξονες είναι σε κακή κατάσταση. Τελευταία δε έγινε τεράστιος θόρυβος για τη ζεύξη Ρίου-Αντιρρίου. Η πρόταση όλων των φορέων της περιοχής ήταν να συνδεθεί και με σιδηροδρομική γραμμή. Φυσικά αυτό δεν έγινε. Και αν γινόταν αυτό θα συνδεόταν δυο περιοχές που βρίσκονται στην κατάσταση που ανέφερα πιο πριν.

Τώρα συζητιέται τι θα γίνει με την Ολυμπιακή. Ο εθνικός αερομεταφορέας, μπήκε με το μάντζερ είκοσι δισεκατομμύρια μέσα. Απειλούνται οι εργαζόμενοι ότι θα χάσουν τη δουλειά τους. Δεν θα μπορούσαν να δοθούν από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης κάποια χρήματα στην Ολυμπιακή για να στηριχθεί; Βασιλεύει όμως η ιδιωτικοποίηση η οποία συνδέεται με διάφορα συμφέροντα.

Ένας τομέας που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι αυτός της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της απασχόλησης για τον οποίο διατίθεται το 18,74%; Πού διατίθεται όμως; Εδώ έχουμε ένα ο-ξύμωρο σχήμα και προσπάθησα να καταλάβω με ποια λογική βγαίνει και πώς εφαρμόζεται; Θα δοθούν τεράστια ποσά στη διά βίου κατάρτιση και στην κατάρτιση των εργαζομένων. Αυτό σημαίνει ότι όλο το φάσμα των ανέργων, αυτών που υπάρχουν τώρα και αυτών που θα γίνουν άνεργοι, θα είναι ένας χυλός που θα καταρτίζεται αιωνίως. Γι' αυτό το πράγμα θα διατίθενται τεράστια ποσά.

Θα είναι ένας κόσμος ο οποίος με την κατάρτισή του θα βρísκει μια δουλειά, μετά από λίγο θα απολύεται, θα ξαναβρίσκεται έρμαιο των πιέσεων διαφόρων, χωρίς ασφάλιση, χωρίς τίποτε απολύτως και μετά από λίγο θα τον καταρτίζουν σε κάτι άλλο. Είναι αυτός που θα περιμένει στο τηλέφωνό του για να βρει κάποια δουλειά. Και είναι παράξενο γιατί θα διατεθούν τεράστια κονδύλια, τα οποία θα μπορούσαν να διατεθούν για παραγωγικές επενδύσεις, οι οποίες δεν γίνονται. Γιατί στόχος της Κυβέρνησης δεν είναι αυτός.

Δεν μιλάω τώρα βέβαια για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Απλώς θα ήθελα να θυμίσω κάτι, αγαπητοί συνάδελφοι. Όταν πριν από δύο χρόνια γινόταν αυτός ο τεράστιος σάλος με τις κινητοποιήσεις των μαθητών, εμείς είχαμε πάρει συγκεκριμένη θέση και λέγαμε ότι είχε ταξικά χαρακτηριστικά. Άλλη λέξη που έχει απαλειφθεί τελείως από το λεξιλόγιο πολλών!

Τελικά όταν φάνηκε τι έγινε, εξήντα χιλιάδες με εξήντα πέντε χιλιάδες διώχθηκαν από το λύκειο και βγήκαν κάποιες εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας και είπαν ότι αυτές είναι οι δύο Ελλάδες, η Ελλάδα των πλουσίων και η Ελλάδα των φτωχών, οι περιφέρειες οι πλούσιες και οι περιφέρειες οι φτωχές.

Το ίδιο γίνεται και τώρα. Γίνεται μία απελευθέρωση της εργατικής δύναμης, για να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ακόμα μεγαλύτερη συγκέντρωση πλούτου.

Ένας άλλος τομέας είναι η γεωργία. Θα διατεθούν 11,87%. Πού θα πάνε; Θα πάνε στην ανάπτυξη της αγροτικής παραγωγής. Αυτό θα βοηθήσει στη συγκέντρωση αγροτικών προϊόντων. Γιατί ξέρετε πολύ καλά ότι έχουν διατεθεί αρκετά ποσά και μέσω της ΚΑΠ και μέσω της ΓΚΑΤ προς αυτήν την κατεύθυνση.

Ελάττωση της αγροτικής παραγωγής και ελάττωση του αγροτικού πληθυσμού, αυτό λένε τα χαρτιά. Και γνωρίζετε πολύ καλά ότι έχουμε ελάττωση του αγροτικού πληθυσμού.

Εδώ έχουν διατεθεί τεράστια ποσά για εκριζώσεις και οπωροκηπευτικών και αμπέλου και συνεχίζεται αυτή η πολιτική. Δεν είναι, λοιπόν, το θέμα για την αγροτική παραγωγή, έτσι όπως την θεωρούμε και έτσι όπως θα ανταποκρινόταν σε ένα μεγάλο μέρος του ελληνικού λαού, αλλά είναι για να πάρουν την εκμετάλλευση της παραγωγής και την εκμετάλλευση της γης στα χέρια τους οι λίγοι.

Όσον αφορά στη μεταποίηση και στις υπηρεσίες συμβαίνει πάντοτε το ίδιο. Και εκεί έχουμε πτώση. Βοηθούνται συγκεκριμένες επιχειρήσεις οι οποίες παρουσιάζουν κερδοφορία, χωρίς να έχουμε μία ανάπτυξη γενικότερου χαρακτήρα σε παραδοσιακούς τομείς στους οποίους έχουμε παράδοση και προοπτική, παραδείγματος χάρη στην κλωστοϋφαντουργία, στην ένδυση, στα υποδήματα, στα τσιμέντα κλπ.

Στον τομέα της ενέργειας θα διατεθούν 4,86% όχι βέβαια για την ανάπτυξη ενεργειακών πόρων εδώ στη χώρα μας, αλλά για την ελάττωση, για την κατεύθυνση της αποδέσμευσης της ενέργειας με πρώτο στόχο τη ΔΕΗ.

Στην υγεία και στην πρόνοια θα διατεθούν 3,27%, με προοπτική να εφαρμοστούν καινούριες μέθοδοι, οι οποίες θα αντιβαίνουν στις "παραδοσιακές μεθόδους" που δεν φέρνουν "αποτελεσματικότητα". Οι παραδοσιακές ήταν η ασφάλιση, η δωρεάν περίθαλψη, το δικαίωμα προς εργασία, όπου τώρα πάνε να τα ανατρέψουν. Νομίζω ότι πολύ σύντομα, όταν θα έλθει το σχέδιο νόμου για την υγεία, θα έχουμε τη δυνατότητα -αυτό ορισμένα πράγματα που είδα- να δούμε να εμφανίζονται και στοιχεία οικονομικού ρατσισμού. Αλλά ακόμα δεν το είδαμε στο νομοσχέδιο και έτσι επιφυλλάσσομαι, δεν θέλω να πω περισσότερα. Ανακεφαλαιώνοντας, λοιπόν, λέω ότι το Α' και το Β' Πλαίσιο Στήριξης πήγαν στη συγκεκριμένη κατεύθυνση, σε αυτούς που αποκομίζουν τη μεγαλύτερη κερδοφορία. Από αυτά ο ελληνικός λαός δεν αποκόμισε τίποτα απολύτως. Αποκόμισε μάλιστα αρνητικά στοιχεία.

Θα έχουμε τη δυνατότητα να συζητήσουμε πάλι. Εγώ ήθελα να πω ότι στη βασική φιλοσοφία του νομοσχεδίου, όπως παρουσιάζεται από την Κυβέρνηση, έχουμε σαφέστερες αντιρρήσεις. Θα το καταψηφίσουμε. Θα συζητήσουμε αργότερα επί των άρθρων και θα πούμε τη γνώμη μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεπτός): Η κ. Ξηροτύρη-Αικατερινάρη έχει το λόγο.

ΑΣΗΜΙΝΑ ΞΗΡΟΤΥΡΗ-ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑΡΗ: Κύριε Πρόεδρε, κύριες και κύριοι συνάδελφοι, το σχέδιο νόμου που συζητάμε σήμερα για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης φέρνει στο προσκήνιο τόσο τα προβλήματα ορθολογικής διαχείρισης των κονδυλίων όσο και τις αναπτυξιακές επιλογές σε έργα και προγράμματα στη τρέχουσα δεκαετία.

Το συνολικό ύψος των κονδυλίων που θα διατεθούν από κοινοτικούς, εθνικούς και ιδιωτικούς πόρους στο διάστημα 2000-2006 προβλέπονται σε 17,5 τρισεκατομμύρια δραχμές. Πρόκειται, δηλαδή, για ένα μεγάλο αναπτυξιακό πρόγραμμα, το οποίο θα πρέπει -και θα μπορούσε κανείς να το περιμένει- να δημιουργήσει ένα ωστικό κύμα ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και προώθησης της πραγματικής συγκύκλισης με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εμφανίζονται, όμως, και μέσα από αυτό το νομοσχέδιο, όπως και από τη διαχείριση που έγινε στα προηγούμενα προγράμματα, πολλά και κρίσιμα ερωτηματικά. Το πρώτο κρίσιμο ερώτημα είναι γιατί η Κυβέρνηση δεν έχει ενημερώσει τον ελληνικό λαό με ειδική συζήτηση στη Βουλή για τις επιλογές, τα έργα και τα προγράμματα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Θεωρεί κα-

λύτερο να ρυθμιστούν αυτά και να συμφωνηθούν όλα μεταξύ Κυβέρνησης και Ευρωπαϊκής Ένωσης και ύστερα να γίνει μια τυπική ενημέρωση της Βουλής, όπως γίνεται με τον κρατικό προϋπολογισμό;

Γιατί η Κυβέρνηση αποφεύγει να ενημερώσει επίσημα και υπεύθυνα για τα αποτελέσματα του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, για την περιορισμένη απορρόφηση κονδυλίων και για την περιορισμένη επιτυχία των επιχειρησιακών προγραμμάτων; Μεγάλες οι καθυστερήσεις και οι υπερβάσεις των προϋπολογισμών. Αν τελικά τον τελευταίο χρόνο βεβαιωμένα επιτύχαμε μια αύξηση της απορρόφησης, αυτό δεν σημαίνει, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι έχουμε πετύχει να υλοποιήσουμε ένα σωστό και αποτελεσματικό αναπτυξιακό σχεδιασμό για τη χώρα μας.

Γιατί η Κυβέρνηση καθυστέρησε τόσο πολύ στη δημιουργία του μηχανισμού διαχείρισης, ώστε να θεωρείται βέβαια πλέον η απώλεια πολλών κονδυλίων, ιδιαίτερα στο διάστημα 2000-2001, μέσα στο οποίο περιλαμβάνονται και τα υπόλοιπα κονδύλια που έμειναν από το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης;

Η Κυβέρνηση φέρνει στη Βουλή μόνο τα θέματα μηχανισμού, διαχείρισης και παρακολούθησης του προγράμματος. Πού είναι ο ρόλος της Βουλής στην οριστικοποίηση των αναπτυξιακών επιλογών και την ορθολογική διαχείριση των πόρων;

Με ποια κριτήρια θα γίνει η στελέχωση του νέου μηχανισμού με περισσότερα από χίλια άτομα; Πώς θα κατανεμηθούν τα οφέλη της ανάπτυξης, όταν συνεχίζονται οι περιοριστικές πολιτικές μισθών, συντάξεων και κοινωνικών δαπανών; Μπορεί να ενεργοποιηθεί το ενδιαφέρον των εργαζομένων και των λαϊκών στρωμάτων, όταν εγκαλούνται διαρκώς σε νέες θυσίες, χωρίς καμία εγγύηση για την εξασφάλιση απασχόλησης και για τη μείωση της ανεργίας;

Πώς μπορεί να προχωρήσει η χώρα στην περιφερειακή ανάπτυξη, όταν αναπαράγεται -και με το παρόν σχέδιο νόμου- η συγκέντρωση του αναπτυξιακού σχεδιασμού στα χέρια του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας;

Τέλος, ένα ακόμη κρίσιμο ερώτημα αφορά το αναπτυξιακό πρότυπο, στο οποίο θα ενταχθούν τα νέα έργα. Δυστυχώς, στα δύο προηγούμενα προγράμματα δεν υπήρχε ούτε το όραμα ούτε η έμπνευση. Και σε τούτο εδώ η Κυβέρνηση περιορίζεται στις εξαγγελίες και στις καλές προθέσεις.

Να δούμε, όμως, ένα-ένα τα θέματα που χειρίζεται αυτό το Σ/Ν που φαίνεται ότι είναι τεχνικό νομοσχέδιο, ενώ κατά βάση είναι πολιτικό. Και είναι και το κύριο νομοσχέδιο που θα χειριστεί την πορεία ανάπτυξης της χώρας μας και που τελικά θα αξιοποιηθεί το τελευταίο πακέτο από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Είναι πράγματι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αργοπορημένη η κατάθεση αυτού του νομοσχεδίου για εξαιρετικώς επείγοντα θέματα. Είναι ένα νομοσχέδιο που έχει σημαντικές ελλείψεις και ασάφειες, το οποίο αντί να βελτιώνει και να υποστηρίζει τη διαδικασία διαχείρισης, υλοποίησης και ελέγχου του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, στην ουσία την περιπλέκει και τη συγκεντρώνει ακόμη περισσότερο στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.

Αντί της αποτελεσματικότητας, της ποιότητας και της διαφάνειας που πρέπει να επιδιώκει έναντι των προβλημάτων του μοντέλου διαχείρισης του Β' Κοινοτικού Πλαισίου, αυτό που περιγράφεται είναι ένας γραφειοκρατικός και συγκεντρωτικός μηχανισμός σε επανάληψη και επέκταση του παρελθόντος.

Το μόνο νέο στοιχείο είναι η δομή των διαχειριστικών αρχών, δηλαδή αυτής του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, αλλά και των επιχειρησιακών προγραμμάτων. Γίνεται εμφανές όμως ότι η δομή αυτή δεν προέκυψε για να εξυπηρετήσει την αποτελεσματικότητα, την απλοποίηση των διαδικασιών και πολύ περισσότερο τη διαφάνεια. Δεν είναι τελικά προϊόν ορθολογικής παρέμβασης, αλλά συμβιβασμού με τους μηχανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μεταφορά της όλης διαδικασίας σε μηχανισμούς, που δεν λογοδοτούν σε πολιτικό επίπεδο.

Δεν πρόκειται για καμία καινοτομία και δεν δικαιολογούνται οι μεγάλες καθυστερήσεις και οι παλινδρομήσεις που έγιναν για τη σύνταξη αυτού του νομοσχεδίου, οι οποίες προστίθενται στις πολύ μεγάλες καθυστερήσεις του σχεδιασμού και κατάθεσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τελικά της έγκρισης του Γ' Κοι-

νοτικού Πλαισίου.

Σύμφωνα με έγκυρα στοιχεία, δεν έχει φθάσει ακόμα στην Κομισιόν, στη Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Ανάπτυξης, ούτε καν η ελληνική εκδοχή του συνολικού Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Το νέο αυτό πλαίσιο έπρεπε να ήταν σε λειτουργία τουλάχιστον από τις αρχές του 2000, διότι τα κονδύλια του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου δεν διοχετεύονται αυτομάτως στην Ελλάδα, αλλά απαιτείται η ολοκλήρωση μιας σειράς νομοθετικών ρυθμίσεων. Η ευθύνη βαρύνει αποκλειστικά την Κυβέρνηση, γιατί η καθυστέρηση είναι μεγάλη και έχει σοβαρές συνέπειες για την οικονομία και όχι μόνο.

Ποιες είναι οι επιπτώσεις; Ο άμεσος κίνδυνος να χαθούν τα κονδύλια για το 2000 του Ταμείου Συνοχής, τα οποία με τις νέες ρυθμίσεις δεν μπορούν να μεταφερθούν στον κοινοτικό προϋπολογισμό της επόμενης χρονιάς.

Ελπίζω, κύριε Υπουργέ, να σπεύσετε την τελευταία στιγμή και να προλάβετε την απώλεια αυτών των πόρων, γιατί από τις απαντήσεις που μου δώσατε στην επιτροπή, φοβάμαι ότι έχετε εφησυχάσει.

Λόγω της μη σύστασης και λειτουργίας των διαχειριστικών αρχών, δεν έχουν οριστικοποιηθεί τα κριτήρια επιλεξιμότητας και η διαδικασία ένταξης των έργων. Εξ αιτίας αυτού και σε συνδυασμό με το ότι δεν έχουν κατατεθεί επισήμως και δεν έχουν τυπικά και ουσιαστική έγκριση από την Ευρωπαϊκή Ένωση, κινδυνεύει η δέσμευση των πόρων του 2000.

Εμείς γνωρίζουμε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση σας έχει επιπλήξει. Γι' αυτό και δεν θα εγκρίνει κανένα πρόγραμμα, μέχρι να θέσετε σε λειτουργία το νέο υπό συζήτηση πολύπλοκο σύστημα διοίκησης και διαχείρισης του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου. Και μιας απαντάτε ότι είσθε στα χρονικά περιθώρια ή δεν είχατε τα απαραίτητα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία. Επιμένουμε ότι όλα τα στοιχεία ήταν γνωστά προ διετίας, ενώ ο κανονισμός 1260 της Ε.Ε. έγινε τον Ιούλιο του 1999.

Παρ' όλες αυτές τις ανεπίτρεπτες καθυστερήσεις, από τις διατάξεις αυτού του σχεδίου νόμου και τις πολλαπλές παραπομπές σε υπουργικές αποφάσεις και προεδρικά διατάγματα, προκύπτει ότι για να αρχίσει η υλοποίηση των προγραμμάτων, θα απαιτηθεί ακόμη πολύς χρόνος, αφού θα πρέπει να γίνουν τα εξής:

Ψήφιση του νομοσχεδίου, έκδοση υπουργικής απόφασης για τη σύσταση διαχειριστικών αρχών ανά Υπουργείο και περιφέρεια, στελέχωση των διαχειριστικών αρχών, συγκρότηση της αρχής πληρωμής στο ΥΠΕΘΟ, έγκριση επιχειρησιακών προγραμμάτων, έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης για συγκρότηση των επιτροπών παρακολούθησης ανά Υπουργείο και περιφέρεια, κατάθεση συμπληρωματικού προϋπολογισμού, έγκρισή του και υποβολή στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κατάρτιση κριτηρίων επιλογής των έργων και έγκρισή τους από την Επιτροπή Παρακολούθησης, εφαρμογή διαδικασίας ένταξης των έργων από τη διαχειριστική αρχή, καταχώρηση στοιχείων στο ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα και ένα σωρό άλλες Υπουργικές αποφάσεις.

Αποδεικνύεται έτσι και πάλι ότι απαιτείται μεγάλο χρονικό διάστημα για να υλοποιηθεί και να αρχίσει να δουλεύει παραγωγικά ολόκληρος ο παραπάνω μηχανισμός. Στην ουσία, η καθυστέρηση αυτή επηρεάζει σε απόλυτο βαθμό την ενσωμάτωση των νέων διαδικασιών από τον πολιτικό και διοικητικό κορμό και μηχανισμό της χώρας με τις γνωστές παρενέργειες, χαμηλή απορροφητικότητα και απώλεια πόρων, ανάδειξη φαινομένων έντονης γραφειοκρατίας και το σπουδαιότερο, υποβάθμιση και δυστυχώς "κατέλωμα" των αποκεντρωμένων αρχών και οργάνων με ενίσχυση του κομματικού κράτους και της αδιαφάνειας.

Για το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου, ή δεν έχει η απαιτούμενη προεργασία, ή δεν κατατίθεται σκόπιμα με σαφήνεια η άποψη του νομοθέτη με αποτέλεσμα το κείμενό του να παραπέμπει στην έκδοση πολλών υπουργικών αποφάσεων σε πολλά και σημαντικά σημεία για την εφαρμογή και την εξειδίκευση του νέου θεσμικού πλαισίου. Παραδείγματος χάρι άρθρα 2.2, 2.3, 2.4, 4.2, 5.2, 5.6 κ.ο.κ.

Μας είπατε κύριε Υπουργέ στην επιτροπή, ότι σχεδόν όλες οι υπουργικές αποφάσεις είναι έτοιμες. Ενσωματώστε έστω και

μία σαν τελευταίο άρθρο σ' αυτό το νομοσχέδιο αν τις έχετε έτοιμες.

Ποια είναι τα βασικά αίτια και οι λόγοι που οδήγησαν σ' αυτό το νομοσχέδιο; Μέχρι τώρα την ευθύνη διαχείρισης και παρακολούθησης την είχαν το ΥΠΕΘΟ, οι περιφέρειες και τα καθ' ύλην αρμόδια υπουργεία. Δεν αναφέρεται στην Εισηγητική Έκθεση σε τι οφείλονται οι όποιες καθυστερήσεις και οι δυσλειτουργίες, στις αρχές αυτές ή στις αδυναμίες και κυρίως στις ελλείψεις των φορέων υλοποίησης. Δεν φαίνεται πως θα επιτευχθεί μέσα από τις νέες διαδικασίες η αναγκαία στελέχωση με εξειδικευμένο προσωπικό των ΟΤΑ των τεχνικών υπηρεσιών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και των λοιπών φορέων υλοποίησης στο κέντρο και στην περιφέρεια. Τελικά η αναβάθμιση και η αποτελεσματικότητα της διαχείρισης και υλοποίησης του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, που όλοι συμφωνούμε ότι πρέπει να γίνει με νέα εργαλεία, με νέα κουλτούρα και ποιότητα συγκεντρώνεται όλη στα κεντρικά όργανα του συστήματος διαχείρισης και όχι στους φορείς υλοποίησης των έργων; Φέρτε μου μια εισήγηση, κύριε Υπουργέ, υπηρεσιακή, που να μη θέτει το μεγάλο πρόβλημα που υπάρχει στις αδυναμίες των φορέων υλοποίησης των έργων.

Δεν αποτιμάται σωστά το έργο και η ποιότητα των υπηρεσιών, των μονάδων που δημιουργήθηκαν μέχρι τώρα και δοκιμάστηκαν στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, όπως είναι η ΜΟΠ. Η προσφορά και ο ρόλος της εξακολουθεί να παραμένει ένα θολό τοπίο. Και ξέρετε, κύριε Υπουργέ, τη δυσарέσκεια γι' αυτήν και στην Ευρώπη αλλά και στην Αθήνα. Η μέχρι σήμερα συμβολή αλλά και η περιγραφή του ρόλου στο υπό συζήτηση σχέδιο νόμου σκιαγραφούν περισσότερο ένα ρόλο διαμεσολαβητή παρά ένα φορέα με σαφή και διακριτή αποστολή.

Το περίφημο ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα εφαρμόστηκε ουσιαστικά μόλις πέρυσι. Η χρονική επιλογή για την εφαρμογή του συστήματος μας δίνει το δικαίωμα να το θεωρούμε κίνηση απελπισίας εν όψει του απολογισμού του προηγούμενου κοινοτικού πλαισίου και όχι εφαρμογή του συστήματος.

Εμείς θέλουμε αυτό το όργανο, αυτό το εργαλείο να είναι τολμηρό, να είναι προσβάσιμο σε πολλές βαθμίδες της διοίκησης και του κοινωνικού ελέγχου. Τα νέα όργανα που εισάγονται συμπληρωματικά, διογκώνουν και ενισχύουν τον κεντρικό μηχανισμό διαχείρισης του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, αποδυναμώνουν τον περιφερειακό και τοπικό σχεδιασμό, ενώ οι φορείς υλοποίησης του έργου, οι τελικά δικαιούχοι, παραμένουν χωρίς ουσιαστική βοήθεια και ενίσχυση.

Άλλωστε, όπως είναι γνωστό, δεν έχετε κάνει καμία συζήτηση με τα περιφερειακά και νομαρχιακά όργανα γι' αυτό ακριβώς το μοντέλο διαχείρισης που προτείνετε σήμερα. Ο αναπτυξιακός προγραμματισμός περνάει εξ ολοκλήρου στο ΥΠΕΘΟ. Λύονται έτσι τα χέρια του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας για να ασκεί εξουσία στη διοίκηση και στη διαχείριση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας. Ήδη με το να καταμετρηθούν μόνο 3,7 τρισεκατομμύρια προς διαχείριση στην περιφέρεια, έναντι του συνολικού 17,5 τρισεκατομμύρια το ποσοτικό μέρος του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης έχει προκλητικά κριθεί υπέρ του κέντρου. Η όποια περιφερειακή αποκέντρωση αποδυναμώνεται περαιτέρω με το παρόν νομοσχέδιο και θεσμικά και ποιοτικά.

Οξύ είναι το ερώτημα: Οι επιτροπές παρακολούθησης τι θα κάνουν τελικά, αφού η ένταξη και αξιολόγηση των πράξεων, των έργων γίνεται αποκλειστικά με δείκτες και ποσοτικά κριτήρια με πλήρη απουσία της κοινωνικής διάστασης και υποβάθμιση της συμμετοχής των εκλεγμένων τοπικών παραγόντων και κοινωνικών εταίρων. Οι επιτροπές παρακολούθησης και επιχειρησιακών προγραμμάτων και τα περιφερειακά συμβούλια που υποτίθεται ότι ασκούν κοινωνικό έλεγχο προτείνουν για ένταξη έργα: Η οριστική απόφαση όμως επαφίεται στη γενική γραμματεία της διαχειριστικής αρχής και του εμπειρογνώμονα.

Τι είναι τελικά αυτή η ανεξάρτητη διαχειριστική αρχή που δημιουργείται και στην οποία περιέρχονται όλες οι αρμοδιότητες και εξουσίες; Η ανεξαρτησία της πώς ορίζεται; Από το γεγονός ότι συστήνεται και ενεργεί ανεξάρτητα από τις θεσμοθετημένες αρχές της χώρας;

Μήπως τελικά οδηγούμαστε σε μία σοβαρή παρεκτροπή, τό-

σο για τη συνθετική λειτουργία και απόδοση των θεσμών και οργάνων στη χώρα μας αλλά και σε μία επικίνδυνη διαδικασία στη διαχείριση και υλοποίηση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης;

Με ποιο όργανο διασφαλίζεται η συνέχειά της, για τα έξι χρόνια του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, η αξιοπιστία της και ο έλεγχος;

Εμείς, πλην των άλλων παραμέτρων που θέτουμε, σας τονίζουμε ότι αυτή και ο όποιος μηχανισμός, πρέπει να εποπτεύεται και από αντίστοιχη διακομματική επιτροπή της Βουλής. Πώς θα διασφαλίσουμε το απρόσκοπτο της λειτουργίας της διαχειριστικής αρχής, μαζί με τον έλεγχο στη διαχείριση, όπως και τις επιπτώσεις από μία κακοδιαχείριση, που θα οδηγήσει σε απώλεια των πόρων; Σε πιθανή, δηλαδή, δυσλειτουργία του συστήματος έχουμε μόνο το γενικό διευθυντή; Και αν δεν αποδώσει τελικά ποιος θα το ελέγξει; Ή θα πούμε δεν πειράζει, τον αλλάζουμε και ό,τι χάσαμε χάσαμε στα δύο ή στα τρία χρόνια; Πράγμα που συμβαίνει και με άλλους διευθυντές που έχουν αναλάβει εθνικά θέματα.

Όσον αφορά τον ουσιαστικό περιφερειακό σχεδιασμό η διαχειριστική αρχή τον υπαβαθμίζει, του αφαιρεί τον κοινωνικό ρόλο. Φοβούμαστε ότι λογιστικοποιείται εν τέλει ο αναπτυξιακός σχεδιασμός της χώρας. Αυτό δεν επιβάλλεται τελικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αφού το άρθρο 8 για την εταιρική σχέση, του κανονισμού 1260/1999, περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία, μεταξύ των άλλων αναφέρει ότι οι κοινοτικές δράσεις εκπονούνται με τη στενή συνεργασία, εταιρική σχέση της επιτροπής και του κράτους-μέλους, καθώς και των αρχών και φορέων που ορίζει το κράτος-μέλος, ιδίως δε των περιφερειακών και τοπικών αρχών και των λοιπών αρμοδίων δημοτικών αρχών, των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων, κάθε άλλου σχετικού αρμόδιου φορέα.

Ήδη η μέχρι σήμερα πρακτική στην εκπόνηση, αλλά και συνέχεια στη διαχείριση, βρίσκει σε αντίθεση με τις παραπάνω διατάξεις της εταιρικής σχέσης.

Με το παρόν σχέδιο νόμου επιχειρείται με πιο γραφειοκρατικό και συγκεντρωτικό τρόπο διεκπεραίωση της υπόθεσης. Καμία εταιρική σχέση δεν διαμορφώνεται. Οι περιφερειακές και τοπικές αρχές ελάχιστα είχαν και τώρα δεν διασφαλίζεται η συμμετοχή τους στο πλαίσιο που διαμορφώνεται. Άρα από του ότι όπως είπαμε παραπάνω το νέο σχήμα θα καθυστερήσει πολύ να συγκροτηθεί προς εφαρμογή, οι μηχανισμοί που δημιουργεί είναι εξωθεσμικοί και σύντομα θα δημιουργηθούν αδιέξοδα και θα προκύψουν πολιτικά θέματα και συγκρούσεις. Πώς θα δράσει και θα γίνει αποδεκτός και αξιόπιστος ο θεσμός των εμπειρογνομώνων; Γιατί για μας ήδη απέτυχε αυτός ο θεσμός και η επέκτασή τους που επιχειρείται με αυτό το νομοσχέδιο, μας βρίσκει αντίθετους.

Η προηγούμενη φάση διαχείρισης του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης θα μπορούσε να παραμείνει, να διορθωθεί και να ενισχυθεί με δύο κυρίως κατευθύνσεις και στόχους: Την ενίσχυση της ποιότητας, της ικανότητας και της διαφάνειας στη διαχείριση, την αποτελεσματική υλοποίηση και αξιοποίηση των πόρων.

Τι χρειάζεται αυτό κατά την άποψή μας; Να αποκεντρωθεί η διαχείριση με ενίσχυση του ρόλου των τοπικών και περιφερειακών αρχών, να ενισχυθεί με κατάλληλο και εξειδικευμένο προσωπικό και να εκσυγχρονιστεί ο μηχανισμός υλοποίησης των προγραμμάτων. Η εξαίρεση του δημόσιου τομέα και της αυτοδιοίκησης ή ο παροπλισμός τους από τις παραπάνω αρμοδιότητες, θα είναι επικίνδυνο για τη λειτουργία των θεσμών.

Ως προς την αποτελεσματικότητα που επικαλείσθε αυτού του νομοσχεδίου, ενώ εισάγεται με αυτό το νομοσχέδιο ο έλεγχος σε όλα τα στάδια, από την προετοιμασία μέχρι την ολοκλήρωση της πράξης, των ελαχίστων υποχρεώσεων των τελικών δικαιούχων δεν προβλέπεται υποβοήθηση του έργου τους, για τη φάση της προετοιμασίας. Υποβοήθηση, δηλαδή, κατά τη διαδικασία ωρίμανσης, που προηγείται της υλοποίησης.

Οι τελικά δικαιούχοι και κατά κύριο λόγο οι ΟΤΑ στερούνται και γνώσεων και προσωπικού, για να ωριμάσουν και να υλοποιήσουν γρήγορα και σωστά τα έργα που οι ίδιοι έχουν προτείνει.

Θα έρχονται έτσι απροετοίμαστοι στη διαχειριστική αρχή και η διαχειριστική αρχή βέβαια δεν θα εντάσσει τα έργα τους.

Η ΚΕΔΚΕ πρόσφατα σας είχε απαντήσει με στοιχεία ότι κατάλληλο και εξειδικευμένο προσωπικό για την υλοποίηση της αναπτυξιακής διαδικασίας δεν της το έχει εξασφαλίσει η Κυβέρνηση.

Μου απαντήσατε, κύριε Υπουργέ, στην επιτροπή ότι όλα αυτά είναι θέματα που θα τα λύσει στο σύνολό τους η Κυβέρνηση μέσα από τις διαδικασίες του ΑΣΕΠ, προσλήψων κλπ. και ότι μέχρι το 2001 θα υλοποιηθούν. Αν περιμένουμε κι άλλο, κύριε Υπουργέ, δεν θα έχουμε ούτε σχεδιασμό ούτε υλοποίηση ούτε σωστή διαχείριση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Για όλα τα παραπάνω, με έμφαση στο συγκεντρωτικό και γραφειοκρατικό χαρακτήρα του νομοσχεδίου, στον απειλούμενο παραπλισμό του δημόσιου τομέα και της Αυτοδιοίκησης, δεν θα ψηφίσουμε το νομοσχέδιο αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Ο Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας κ. Πάχτας έχει το λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, δεν θα έπρεπε να ακουστόμε και εμείς; Μικρός είναι ο κατάλογος των ομιλητών. Μετά να πάρει το λόγο ο κύριος Υφυπουργός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός): Έχουμε μεγάλο κατάλογο, είναι δεκαεννέα ομιλητές.

Ο κύριος Υπουργός κατ' αρχήν, έχει δικαίωμα να πάρει το λόγο όποτε θέλει και νομίζω ότι είναι χρήσιμο να τον πάρει τώρα.

Ορίστε, κύριε Υπουργέ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Δεν θα ήθελα να διακόψω τη σειρά των συναδέλφων που θα αρχίσουν τις παρεμβάσεις τους γι' αυτό και παίρνω το λόγο τώρα, αγαπητέ συνάδελφε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όταν πριν από μερικά χρόνια οριοθετούσαμε τις επιλογές μας για το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και ξεκινούσε η εφαρμογή του γνωρίζαμε ότι αναλαμβάνουμε ένα τεράστιο έργο, όχι απλά να απορροφήσουμε τους πολύ σημαντικούς για την Ελλάδα πόρους, πολλαπλάσιους σε σχέση με τα προηγούμενα προγράμματα, αλλά κυρίως να διασφαλίσουμε ότι θα αποδοθεί στην κοινωνία το αναπτυξιακό αποτέλεσμα και το κοινωνικό όφελος της παρέμβασης που τότε είχαμε σχεδιάσει.

Η χώρα μας ανταποκρίθηκε τελικά με επιτυχία στην πρόκληση του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης με την επιλογή έργων και παρεμβάσεων που αντιστοιχούσαν σε πιεστικές ανάγκες της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας. Οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια, η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και η μείωση των διαπεριφερειακών ανισοτήτων μας επιτρέπουν να μιλάμε για μία ουσιαστική διαδικασία πραγματικής σύγκλισης και επιβεβαίωσης την ορθότητα των αναπτυξιακών μας επιλογών.

Ωστόσο η συμβολή του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης δεν εξαντλείται βέβαια στα μέχρι σήμερα αποτελέσματα, θα εξακολουθήσει να εκδηλώνεται για δεκαετίες καθώς σταδιακά θα πληρούνται και οι άλλες προϋποθέσεις για την επιτάχυνση της ανάπτυξης και της αξιοποίησης της υποδομής που δημιουργείται.

Το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης βρίσκεται στην τελική φάση της ολοκλήρωσής του με επιδόσεις, που παρουσίασαν εντυπωσιακή επιτάχυνση και ήταν πολύ υψηλότερη από το μέσο όρο όλων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα δέσμευσε έγκαιρα το σύνολο του μεριδίου της στον κοινοτικό προϋπολογισμό. Εξασφαλίσαμε δηλαδή, και το τελευταίο ευρώ. Οι εισροές πόρων από την Ευρωπαϊκή Ένωση κυμαίνονται στο 87% των συνολικών πόρων που δικαιούται η χώρα. Μέχρι το τέλος του 2000 αναμένεται να φθάσει το 92%, δηλαδή θα έχει εισπραχθεί από τη χώρα το σύνολο των πόρων εκτός από την τελευταία δόση, η οποία εισπράττεται μετά το οριστικό κλείσιμο των προγραμμάτων.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ)

Το ποσοστό δαπάνης απορρόφησης, οι πληρωμές που έχουν γίνει στη χώρα κινείται σήμερα στο 87% και στο τέλος του έ-

τους προβλέπεται να προσεγγίσει το 90%.

Η πορεία του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης δεν ήταν μία εύκολη πορεία, αντίθετα ήταν μία δύσκολη πορεία γιατί έπρεπε να επανασχεδιάσουμε δράσεις, να προετοιμάσουμε αποτελεσματικές διαδικασίες υλοποίησης, να δημιουργήσουμε αναγκαίες οργανωτικές δομές.

Αυτά, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έπρεπε άλλοι να τα είχαν προετοιμάσει. Και ειλικρινά αμφιβάλλω, αν εκείνοι που έπρεπε να τα προετοιμάσουν, γιατί είχαν την αρχική ευθύνη σχεδιασμού του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, είχαν πραγματικά συνειδητοποιήσει το μέγεθος της ευθύνης που αναλογούσε σε μία, τέτοιες εμβέλεις, αναπτυξιακή παρέμβαση. Αμφιβάλλω αν ποτέ είχαν διερωτηθεί πώς θα υλοποιηθεί το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, με ποιους μηχανισμούς και με ποια μέσα; Αυτό που σχεδίαζαν ανταποκρινόταν στις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας; Πώς θα διασφαλιστούν τα οφέλη για την κοινωνία και τον πολίτη;

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης είναι κρίσιμο εργαλείο για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της χώρας. Είναι εύλογο, λοιπόν, να τυχάνει όχι απλά της προσοχής, αλλά και να γίνεται αντικείμενο γόνιμης κριτικής από όλους μας. Δεν είναι όμως εύλογο να γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης, όπως πολλά γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης σ' αυτόν τον τόπο.

Αυτό δείχνει τη στάση και τις πρακτικές κυρίως της Αξιοματικής Αντιπολίτευσης, κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, όλα αυτά τα χρόνια, που πότε με τη σημαία της απορρόφησης, πότε της ποιότητας των έργων, πότε της διαφάνειας κατέβαλε και καταβάλλει μια αγωνιώδη προσπάθεια, δυστυχώς να μη δενίσει αυτό που με τόσο κόπο προσπαθούν να οικοδομήσουν οι δημιουργικές δυνάμεις αυτού του τόπου, ολόκληρος ο ελληνικός λαός. Γιατί το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης δεν είναι μόνο υπόθεση της Κυβέρνησης, είναι υπόθεση όλων είναι υπόθεση της κοινωνίας.

Τι έλεγε η Αντιπολίτευση από τα μέσα της περιόδου του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Το επαναλάβατε και σήμερα. Δεν θα απορροφηθούν οι κοινοτικοί πόροι. Η χώρα έχασε πόρους. Τι έγινε τελικά; Δεν χάθηκε ούτε ένα ευρώ από τους διαθέσιμους πόρους για την Ελλάδα. Οι ελληνικές επιδόσεις ήταν οι υψηλότερες από το μέσο όρο των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά το 1996-97.

Αυτές οι επιδόσεις είναι που οδήγησαν την Ευρωπαϊκή Ένωση να αναγνωρίσει κατ' επανάληψη με δηλώσεις του αρμοδίου επιτρόπου ότι η χώρα έχει αντιμετωπίσει -διαβάζω τα λόγια της κ. Ματίς- με απόλυτη επιτυχία το θέμα της απορρόφησης αλλά έχει όμως διασφαλίσει και μια ποιοτικά καλή εφαρμογή και χρήση των κοινοτικών κονδυλίων.

Τι άλλο έλεγε η Αντιπολίτευση; Ότι τα έργα δεν προχωρούν. Πώς εισρέουν όμως οι πόροι, κύριοι συνάδελφοι; Εισρέουν διότι ακριβώς όλα τα έργα μεγάλα μικρά και μεσαία υλοποιούνται. Μόνο εύκολη κριτική, λοιπόν. Σαν να μην χρειάζεται χρόνος για να σχεδιαστούν τα έργα και οι παρεμβάσεις. Σαν να μην χρειάζεται χρόνος για να τηρηθούν όλες οι νόμιμες διαδικασίες ανάθεσης των έργων που επιβάλλονται από το ελληνικό κράτος και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σαν να μην χρειαζόταν χρόνος για να εκτελεστούν τα έργα και να αντιμετωπισθούν τα πολλά τεχνικά και οργανωτικά προβλήματα που αναπόφευκτα ανακύπτουν. Σαν να μην χρειάζεται χρόνος για να ανταποκριθεί ένας τεράστιος μηχανισμός με αδυναμίες διαρθρωτικές και στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα στις αυξημένες απαιτήσεις του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Επανάλαβε σήμερα ο εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας το θέμα της ποιότητας των έργων. Ήταν και είναι ένα άλλο πεδίο εύκολης κριτικής από την Αντιπολίτευση. Μιας κριτικής που εντέχνως αφήνει να εννοηθεί ότι όλα τα δημόσια έργα στην Ελλάδα είναι σκάρτα. Μιας κριτικής που σκόπιμα αναδεικνύει ότι ο όρος διασφάλιση ποιότητας τώρα προέκυψε. Το πρόβλημα της ποιότητας των δημοσίων έργων, κύριε συνάδελφε, δεν είναι σημερινό, είναι δεκαετιών. Ο όρος διασφάλιση ποιότητας ήταν σχεδόν άγνωστος πριν από μερικά χρόνια. Αναφερθήκατε στα αποτελέσματα του ΕΣΠΕΛ. Υπήρχε ο ΕΣΠΕΛ κατά τη διάρκεια του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης; Έχουμε έναν έλεγχο

ποιότητας των έργων που χρηματοδοτήσαν τα διαρθρωτικά ταμεία και τα έργα του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Ο όρος, λοιπόν, διασφάλιση ποιότητας ήταν σχεδόν άγνωστος. Δεν είναι τώρα που συχνά τα έργα δεν έχουν την απαιτούμενη ποιότητα. Είναι τώρα τα τελευταία χρόνια με μας, με τη δική μας Κυβέρνηση που τολμήσαμε και πήραμε πρωτοβουλίες να καταγράψουμε συστηματικά τα προβλήματα, να αναδείξουμε τα προβλήματα για να πάρουμε μέτρα διόρθωσης των προβλημάτων. Τα αποτελέσματα αυτών των πρωτοβουλιών εκμεταλλεύτηκαν που για πρώτη φορά είχαμε το θάρρος να πάρουμε και να στραφούν εναντίον μας. Γιατί εμείς τα κοινοποιήσαμε τα αποτελέσματα αυτά και στείλαμε και στον εισαγγελέα τους φακέλους που έπρεπε να στείλουμε. Η πραγματικότητα είναι ότι ποτέ άλλοτε δεν έγιναν τόσα πολλά στον τομέα της ποιότητας μέσα σε τόσο λίγα χρόνια όσα έγιναν τώρα. Και αυτή η προσπάθεια θα συνεχιστεί με την ίδια ή και με αυξημένη ένταση, ώστε τα έργα να ολοκληρώνονται στο κόστος, στο χρόνο και στην ποιότητα που απαιτείται.

Ο εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας αφιέρωσε τα δεκαεξήμισι, για την ακρίβεια, από τα είκοσι λεπτά, που είχε στη διάθεσή του στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, όχι στο σχέδιο νόμου. Δεν ήξεραν πως η αποψινή συζήτηση θα αφορούσε το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Νομίζαμε ότι θα αφορούσε κυρίως το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και τους μηχανισμούς υλοποίησής του. Ωστόσο δεν έχουμε κανένα ενδοιασμό να αναφερθούμε στο δεύτερο γιατί είμαστε υπερήφανοι για τον απολογισμό και δεχόμαστε οποιαδήποτε στιγμή την πρόκληση σύγκρισης με το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Όμως δεν είναι το ζήτημένο αυτό. Γιατί αλήθεια τι έχουμε να θυμηθούμε από το Α'.

Το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης αν και δεν έχει ολοκληρωθεί, έχει αφήσει ίχνη που θα το θυμόμαστε όλοι για δεκαετίες. Το μετρό που μας έλειπε δεν είχαμε ποτέ επί δεκαετίες.

Το φυσικό αέριο που ήδη τροφοδοτεί ελληνικές βιομηχανίες στο Βόλο, στη Λάρισα, στη Θεσσαλονίκη, τα δεκαπέντε περιφερειακά νοσοκομεία, τους οδικούς άξονες είναι έργα που δεν είχαμε ποτέ μέχρι σήμερα στη χώρα μας.

Συμπερασματικά το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης θα το θυμόμαστε για δεκαετίες και τα αποτελέσματά του. Εγώ θα έκανα μια πρόταση, αγαπητοί συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, γι' αυτά τα σχόλια. Μπορείτε να μου πείτε ένα μεγάλο έργο που ολοκληρώθηκε και λειτούργησε με το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης;

Ακούσαμε και κάτι άλλο από τη Νέα Δημοκρατία. Ακούσαμε σήμερα μια πρωτότυπη για τα κοινοβουλευτικά ήδη επιχειρηματολογία. Καταψηφίζουμε -λέει- το νομοσχέδιο, όχι γιατί έχει ελλείψεις, όχι γιατί έχει ανεπάρκειες, όχι γιατί δεν μας βρίσκει σύμφωνους, όχι γιατί δεν είναι συμβατό με τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά για λόγους εκτός νομοσχεδίου, για λόγους του χθες, του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Είναι πρωτοφανές για ένα κόμμα της Αξιοματικής Αντιπολίτευσης και αδιανόητη μια τέτοια επιχειρηματολογία. Γιατί αυτό πιστεύω δεν είναι το νέο ήθος που θέλουμε να φέρουμε στην πολιτική. Αυτό είναι μια μικροπολιτική και μικροκομματική πολιτική.

Δεν σας τιμά, κύριοι συνάδελφοι, το γεγονός ότι βάζετε το συμφέρον του κόμματός σας πάνω από το συμφέρον της χώρας.

Κύριοι συνάδελφοι, η Κυβέρνηση ανταποκρίθηκε με απόλυτο αίσθημα ευθύνης στην πρόκληση του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης γιατί προώθησε ορθές αναπτυξιακές επιλογές, γιατί πήρε θεσμικές πρωτοβουλίες και οργανωτικές που διασφάλισαν την πλήρη απορρόφηση των πόρων και κυρίως την αποτελεσματική αξιοποίησή τους. Η ευθύνη, όμως, που έδειξε η Κυβέρνηση αναδεικνύεται και από ένα άλλο γεγονός. Συγκέντρωσε πολύτιμα συμπεράσματα από την πορεία του Β', συμπεράσματα για το μέγεθος της προσπάθειας που πρέπει να καταβάλουμε ως κοινωνία αν θέλουμε τέτοιας φύσης και μεγέθους αναπτυξιακές παρεμβάσεις να αποδώσουν το μέγιστο δυνατό όφελος, συμπεράσματα για τη φύση των προβλημάτων, που αντιμετωπίζονται σε καθημερινή βάση, προβλημάτων που άπτονται των διαρθρωτικών αδυναμιών της λειτουργίας της Δημό-

σιας Διοίκησης, αλλά και του ιδιωτικού τομέα, συμπεράσματα για την αντίληψη σχετικά με το πώς πρέπει να αντιμετωπίζονται τα κρίσιμα ζητήματα του αναπτυξιακού προγραμματισμού και της εφαρμογής του.

Διότι, κύριοι συνάδελφοι, το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, ο τρόπος που το διαχειριζόμαστε και το αξιοποιούμε είναι σε ένα βαθμό και ο καθρέφτης της κοινωνίας μας. Η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα αντανακλά και το βαθμό συλλογικής συνειδητοποίησης των προβλημάτων μας ως έθνους, ως πολιτικές ηγεσίες, ως αιρετοί εκπρόσωποι του λαού, ως απλοί πολίτες. Αντανακλά κυρίως το πώς πιστεύουμε ότι πρέπει να αντιμετωπίσουμε αυτά τα προβλήματα.

Τα συμπεράσματα αυτά και η εμπειρία που αποκτήθηκε όλα αυτά τα χρόνια, ήταν και ένα κύριο εν δυνάμει όπλο μας για την ακόμα μεγαλύτερη πρόκληση που έχουμε μπροστά μας με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, αυτή τη νέα διαρθρωτική παρέμβαση για την περίοδο 2000-2006 των 17,5 τρισεκατομμυρίων δραχμών εθνικών, ιδιωτικών και κοινοτικών πόρων.

Κύριοι συνάδελφοι, Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης σημαίνει πόρους, σημαίνει πρόγραμμα, σημαίνει σχέδιο, σημαίνει μηχανισμούς που διασφαλίζουν την αποτελεσματική υλοποίησή του. Η Κυβέρνηση έχοντας πλήρη επίγνωση της σημασίας, που έχει για τη χώρα το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης έκανε σκληρές διαπραγματεύσεις και έδωσε δύσκολες μάχες μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση για να διασφαλίσει σημαντικούς πόρους και για τα επόμενα χρόνια για την ανάπτυξη, την απασχόληση, τη κοινωνική συνοχή. Παράλληλα, όμως, σχεδίασε έγκαιρα το αναπτυξιακό πρόγραμμα. Το σχεδίασε μέσα από διαφανείς και ανοικτές διαδικασίες με την κοινωνία.

Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης που ήδη εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι το επιστέγασμα μιας τριετούς, επίπονης και συλλογικής προσπάθειας της κοινωνίας με ευρεία συναίνεση, ως προς τις ιεραρχήσεις των σύνθετων επιλογών, που έπρεπε να γίνουν.

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης είναι ένα φιλόδοξο ολοκληρωμένο πρόγραμμα, που συμπυκνώνει τις πολιτικές επιλογές για μια ισόρροπη κατανομή της ευημερίας στην Ελλάδα, για ένα ισόρροπο αναπτυξιακό προγραμματισμό της οικονομίας. Είναι ένα πρόγραμμα που ανταποκρίνεται στις σημερινές ανάγκες και τις μελλοντικές συνθήκες ανταγωνισμού, που θα αντιμετωπίσει η χώρα μας στο διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον, σε ένα περιβάλλον όπου διαμορφώνεται η νέα οικονομία.

Στόχος είναι η αξιοποίηση των πόρων με τρόπους που θα δημιουργούν θέσεις εργασίας, εισοδήματα και παραγωγικές διαδικασίες που θα αντέχουν στο χρόνο.

Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης αποτυπώνει την προτεραιότητα της Κυβέρνησης για ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας.

Είναι γνωστό ότι η Ελλάδα συνολικά και πολλές ελληνικές περιφέρειες υστερούν σημαντικά σε σχέση με τις άλλες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό είναι μια πραγματικότητα που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Θα πρέπει όμως να την ανατρέψουμε και αυτό προσπαθούμε χρόνο με το χρόνο να το ανατρέψουμε.

Στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας, ήμασταν στο 60% του μέσου βιοτικού επιπέδου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σήμερα είμαστε στο 70%. Έχουμε να διανύσουμε ακόμη ένα μακρύ δρόμο.

Το επίπεδο ανάπτυξης της χώρας προσεγγίζει συνεχώς το επίπεδο ανάπτυξης των άλλων χωρών. Οι ανισότητες που παρατηρούνται μεταξύ των περιφερειών της χώρας μας είναι από τις χαμηλότερες μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών. Η Ελλάδα έχει την τρίτη καλύτερη θέση ακόμη στην Ευρωπαϊκή Ένωση από πλευράς διαφοράς μεταξύ πλουσιότερης και φτωχότερης περιφέρειας. Έχουμε τις μικρότερες περιφερειακές ανισότητες. Η απόσταση που χωρίζει την πιο πλούσια από την πιο φτωχή περιφέρεια της χώρας μας, την Ήπειρο από την Αττική, είναι πολύ μικρότερη από την απόσταση που χωρίζει την Δυτική από την Ανατολική Γερμανία, τη Βόρεια από την Νότια Ιταλία.

Η εικόνα αυτή δείχνει ότι στις πολιτικές που ακολουθήσαμε, ο στόχος της ισόρροπης ανάπτυξης έπαιξε κεντρικό ρόλο. Δεί-

χνει τις σημαντικές προσπάθειες, που έγιναν τα τελευταία χρόνια για την ενδυνάμωση των περιφερειών και την αναστροφή του διπολικού αναπτυξιακού χαρακτήρα της χώρας. Προς την κατεύθυνση αυτή, λειτούργησαν μέχρι σήμερα σωρευτικά οι παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν από τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης, αλλά και η στρατηγική περιφερειακή ανάπτυξη που σχεδιάζεται σήμερα με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Το 80% των συνολικών πόρων του νέου προγράμματος θα διατεθεί για έργα και παρεμβάσεις στις περιφέρειες. Με αυτήν την πολιτική από το 70% του βιοτικού επιπέδου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είμαστε σήμερα, θα φθάσουμε στο 80% το 2006 και στο τέλος της δεκαετίας ελπίζουμε να φθάσουμε στο 100% του βιοτικού επιπέδου των ευρωπαϊκών χωρών. Έχουμε μεγάλο δρόμο να διαβούμε. Οφείλουμε δημιουργικά να κινηθούμε όλοι για την υλοποίηση αυτού του νέου εθνικού μας στόχου της πραγματικής σύγκλισης σε όλους τους τομείς, της παιδείας, της υγείας, των υποδομών, της ποιότητας ζωής του ανθρώπινου στελεχειακού μας δυναμικού.

Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης θα αποτελέσει όμως κρίσιμο εργαλείο και για το σοβαρότερο ίσως ζήτημα, που έχουμε να αντιμετωπίσουμε την αύξηση της απασχόλησης, και τη μείωση της ανεργίας στη χώρα μας.

Οι πρόσθετες ευεργετικές επιπτώσεις στην απασχόληση από την υλοποίηση αποκλειστικά και μόνο των δράσεων του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης εκτιμώνται σε διακόσιες χιλιάδες νέες καθαρές θέσεις εργασίας. Και οι εκτιμήσεις αυτές είναι πέραν των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης από την αυτοδύναμη λειτουργία της οικονομίας από νέους τομείς δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της απελευθέρωσης των αγορών, όπως της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών και βεβαίως από τη διενέργεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Αυτές δεν καταγράφονται. Είναι πρόσθετες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όταν πριν από τρία χρόνια σχεδιάσαμε το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης γνωρίζαμε πολύ καλά ότι ούτε η επάρκεια πόρων ούτε ο λεπτομερής προγραμματισμός θα διασφάλιζαν την ομαλή αναπτυξιακή διαδικασία, αν αυτά δεν συνοδεύονταν από τους αναγκαίους μηχανισμούς εφαρμογής και κυρίως αν δεν συνοδεύονταν από μία διαφορετική αντίληψη, όσον αφορά το σχεδιασμό και την υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Η προεργασία που έγινε εν όψει του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με τα διευρυμένα περιφερειακά συμβούλια, με τα αναπτυξιακά συνέδρια, συνέβαλε προς την κατεύθυνση εμπέδωσης μιας διαφορετικής αντίληψης για το οικονομικά και κοινωνικά σκόπιο, μιας αντίληψης για την ανάγκη λειτουργίας μας με κανόνες, με κριτήρια, με επιμερισμό συγκεκριμένων ευθυνών, μιας αντίληψης που θέτει κριτήρια στην επιλογή των έργων.

Αυτά βεβαίως έρχονται και ενισχύουν τις αναγκαίες πολιτικές εργασίες που επιβάλλει ο αναπτυξιακός σχεδιασμός της χώρας. Οι εργασίες αυτές πρέπει να αντανakλούν τις ανάγκες και προτεραιότητες της τοπικής κοινωνίας και να αναδεικνύουν τα σκόπια και ώριμα έργα, τα καλύτερα έργα εισάγοντας στοιχεία ιεράρχησης των αναγκών. Από αυτά κυρίως θα εξαρτηθεί σε σημαντικό βαθμό η αποτελεσματικότητα της νέας παρέμβασης.

Το θέμα μηχανισμών εφαρμογής του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης αποτελούν ένα κρίσιμο ζήτημα γι' αυτήν τη νέα διαρθρωτική μας παρέμβαση.

Οι παράγοντες που καθιστούν το ζήτημα αυτό μείζον, είναι το σημαντικό αυξημένο μέγεθος και το πολυσύνθετο της νέας παρέμβασης. Η υλοποίηση του μεγαλύτερου αναπτυξιακού προγράμματος της χώρας μας κατά 70% αυξημένο σε σχέση με το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, είναι μία τεράστια πρόκληση και παράλληλα ευθύνη για όλους.

Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης πρέπει να αποδώσει τα αναπτυξιακά, οικονομικά και κοινωνικά οφέλη που του αναλογούν. Πιθανότατα θα είναι η τελευταία μεγάλη ευκαιρία που έχουμε για τέτοιοι μεγέθους παρέμβαση. Υπάρχει πολύ μεγαλύτερη απαίτηση για ποιότητα, διαφάνεια και αποτελεσματικότητα. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να σφραγίσουν το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Το νέο πλαίσιο εσωτερικής σχέσης και ειδικότερα οι μεταβολές που επήλθαν σε διαχειριστικά θέματα με τους νέους κανονισμούς των διαρθρωτικών ταμείων συνθέτουν ένα περιβάλλον με σημαντικά αυξημένες απαιτήσεις και υποχρεώσεις για το κράτος-μέλος. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε κατά τη διάρκεια υλοποίησης του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης προκειμένου να ανταποκριθούμε στις ποιοτικές και ποσοτικές απαιτήσεις μιας τέτοιας εμβέλειας παρέμβασης ήταν σημαντικές.

Οι παρεμβάσεις που έγιναν βελτίωσαν σημαντικά τη διαχειριστική ικανότητα. Δεν μπορούσαν όμως να έχουν το χαρακτήρα της αναβάθμισης του συνόλου του διοικητικού μηχανισμού και των λειτουργιών όσων εμπλέκονται στην υλοποίηση των αναπτυξιακών προγραμμάτων. Αυτά μας οδήγησαν στην υιοθέτηση ενός νέου συστήματος διοίκησης και διαχείρισης του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Επέβαλαν την οργανωμένη και συγκροτημένη παρέμβαση της πολιτείας με τη θεσμοθέτηση αυτού του συστήματος.

Το νέο πλαίσιο διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου, με το οποίο θα υλοποιηθεί το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης διαφοροποιείται σε σχέση με αυτό του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Ο εισηγητής της Πλειοψηφίας έκανε μια σειρά από παρεμβάσεις που αναδεικνύουν αυτήν τη διαφοροποίηση.

Θέλω, λοιπόν, να τονίσω μερικά απ' αυτά τα σημεία του νέου νόμου, που θα ψηφίσουμε, πιστεύω, τις επόμενες ημέρες. Υπάρχουν τα όργανα του νέου μηχανισμού εφαρμογής. Τα όργανα που υποστηρίζουν το νέο μηχανισμό εφαρμογής είναι οι διαχειριστικές αρχές του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και των επιχειρησιακών προγραμμάτων, η αρχή πληρωμής και ο εξωτερικός δημοσιονομικός έλεγχος.

Συνοπτικά η διαχειριστική αρχή του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης έχει τη συνολική ευθύνη του προγραμματισμού και της εφαρμογής του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι και να διασφαλίζεται η τήρηση των πολιτικών. Εκπροσωπεί τη χώρα έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας είχε και θα συνεχίσει να έχει αυτήν την αρμοδιότητα.

Οι διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων για καθένα επιχειρησιακό πρόγραμμα. Συγκροτείται η διαχειριστική αρχή, που θα έχει και την κύρια ευθύνη για την αποτελεσματικότητα και κανονικότητα της διαχείρισης και εφαρμογής του επιχειρησιακού προγράμματος. Οι διαχειριστικές αρχές θα είναι ειδικές υπηρεσίες για το σκοπό αυτό στους φορείς ευθύνης των επιχειρησιακών προγραμμάτων, στα Υπουργεία και στις περιφέρειες.

Η αρχή πληρωμής έχει ως αποστολή την εξασφάλιση των χρηματοδοτικών ροών από τα διαχειριστικά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αρχή πληρωμής θα είναι ειδική υπηρεσία που θα συσταθεί στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.

Η επιτροπή δημοσιονομικού ελέγχου, ο τριτοβάθμιος έλεγχος. Θεσπίζεται για πρώτη φορά στη χώρα εξωτερικός δημοσιονομικός έλεγχος τρίτου επιπέδου και συγκροτείται στο Υπουργείο Οικονομικών η επιτροπή δημοσιονομικού ελέγχου. Αυτή διενεργεί ελέγχους στις διαχειριστικές αρχές, στην αρχή πληρωμής, στους τελικούς δικαιούχους, σε όλους τους φορείς υλοποίησης καθώς και ελέγχους σε επίπεδο έργων και δράσεων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Παράλληλα με τα όργανα αυτά λειτουργεί και η επιτροπή παρακολούθησης στο πλαίσιο του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, αλλά και του κάθε επιχειρησιακού προγράμματος. Είναι ένα πολιτικό κυρίως όργανο με εποπτικές και στρατηγικές αρμοδιότητες, στο οποίο προβλέπεται ενισχυμένη η συμμετοχή των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων. Η επιτροπή παρακολούθησης καθορίζει τα κριτήρια επιλογής των έργων και έχει την κύρια ευθύνη για τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας εκτέλεσης του επιχειρησιακού προγράμματος.

Στο νέο πλαίσιο, λοιπόν, ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων που δημιουργούνται με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης είναι κρίσιμος και ουσιαστικός. Είναι ένας ρόλος σημαντικός για όλους μας, γιατί όλοι καλούμε να προβληματιστούμε για την επιλογή των έργων και δράσεων, που θα αποτελέσουν το μοχλό ανάπτυξης της οικονομίας,

το μοχλό αύξησης της θέσης απασχόλησης και μείωσης της ανεργίας.

Θεσμοθετούνται ειδικές υπηρεσίες. Ένα από τα πλέον κρίσιμα ζητήματα για την επιτυχία του νέου συστήματος είναι η ταχεία και αποτελεσματική προσαρμογή της Δημόσιας Διοίκησης στις αυξημένες απαιτήσεις του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Για το σκοπό αυτό με το παρόν σχέδιο νόμου συστήνονται ειδικές υπηρεσίες, οι οποίες θα κληθούν να ασκήσουν τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες των οργάνων, που είναι επιφορτισμένα με την ευθύνη της διαχείρισης και του ελέγχου.

Οι ειδικές αυτές υπηρεσίες εντάσσονται στις λειτουργίες του κράτους. Δεν ταυτίζονται με υφιστάμενες υπηρεσίες των φορέων ευθύνης των προγραμμάτων. Συγκροτούνται και λειτουργούν με βάση ειδικές ρυθμίσεις, που προβλέπονται στο νόμο αυτό. Στελεχώνονται με προσωπικό του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, αυξημένων τυπικών και ουσιαστικών προσόντων, που αξιολογείται με διαφανείς και αντικειμενικές διαδικασίες.

Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η συγκρότηση σύγχρονων ευέλικτων υπηρεσιών στη Δημόσια Διοίκηση, υπηρεσιών μιας άλλης διαφορετικής ταχύτητας που θα είναι στη διάθεση των φορέων που εμπλέκονται, στη διαχείριση και τον έλεγχο των χρηματοδοτούμενων έργων και δράσεων.

Θεσμοθετούνται πλέον αρμοδιότητες και λειτουργίες με το σχέδιο νόμου, τίθενται συγκεκριμένοι κανόνες σε όλο τον μηχανισμό εφαρμογής του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, για το ποιος κάνει τι, ποιος παρακολουθεί, ποιος διαχειρίζεται, ποιος ελέγχει, ποιος χρηματοδοτεί, σε τι συνίστανται οι αρμοδιότητες και οι ευθύνες αυτές. Προβλέπονται αντικειμενικές διαδικασίες και κριτήρια στην αξιολόγηση, επιλογή και ένταξη των έργων στα επιχειρησιακά προγράμματα. Στόχος είναι με τις διαδικασίες αυτές, να αναδεικνύονται τα πλέον σκόπιμα, τα πλέον ώριμα έργα, τα καλύτερα έργα για την κοινωνία και την οικονομία.

Επισημαίνω ιδιαίτερα ότι οι διαδικασίες αυτές συμπληρώνουν και ενισχύουν τις διαδικασίες που προβλέπονται για τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Με το σχέδιο νόμου θεσμοθετείται ένα πολυεπίπεδο σύστημα ελέγχων στο πλαίσιο λειτουργίας των οργάνων, που υποστηρίζουν το νέο μηχανισμό εφαρμογής των διαχειριστικών αρχών, πρωτοβάθμιος έλεγχος, της αρχής πληρωμής δευτεροβάθμιος έλεγχος και του εξωτερικού δημοσιονομικού ελέγχου ο τρίτοβάθμιος έλεγχος.

Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται, σε εθνικό επίπεδο, ο έλεγχος των ενεργειών όλων των εμπλεκόμενων φορέων και προβλέπονται διαδικασίες για τον καταλογισμό, την αναστολή ή και τη διακοπή της χρηματοδότησης, ανάλογα με τη βαρύτητα των παρατυπιών, που διαπιστώνονται από τις αρμόδιες αρχές.

Χρήσιμο εργαλείο και καθοριστική παράμετρος για τη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα του συστήματος διαχείρισης και εφαρμογής του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, είναι το ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα, το ΕΡΓΟΡΑΜΜΑ, που ήδη λειτουργεί εδώ και περίπου ένα χρόνο. Στο ΕΡΓΟΡΑΜΜΑ καταχωρούνται όλα τα δεδομένα, που αφορούν τον προσδιορισμό και τα χαρακτηριστικά όλων των έργων και δράσεων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης στους εμπλεκόμενους φορείς, τις διοικητικές διαδικασίες, μέχρι την ολοκλήρωση των έργων. Καταχωρούνται τα πορίσματα ελέγχων που δημιουργούνται από τις αρμόδιες αρχές. Με το ΕΡΓΟΡΑΜΜΑ θα υπάρχει πλήρης διαφάνεια στις λειτουργίες φορέων και φυσικών προσώπων στις μεταξύ τους σχέσεις, διαφάνεια στις διαδικασίες διαχείρισης, διαφάνεια στις διαδικασίες κατά την υλοποίηση των έργων, διαφάνεια στις ροές πληροφοριών και κονδυλίων.

Ενισχύουμε τις διαχειριστικές αρχές Υπουργείων και περιφερειών καθώς και τους φορείς υλοποίησης στην περιφέρεια τους δήμους και τις νομαρχίες με κατάλληλο και εξειδικευμένο προσωπικό. Τους επόμενους μήνες τρεις χιλιάδες επιστήμονες θα στελεχώσουν αυτές τις αρχές, αυτούς τους φορείς υλοποίησης. Συντελείται μια μικρή επανάσταση στο χώρο της υλοποίησης του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στην κατ'άρθρο συζήτηση του σχεδίου νόμου, είμαι βέβαιος ότι θα διαπιστώσετε αυτό το ο-

ποίο στοχεύουμε. Αποτελεσματικότητα, ποιότητα και διαφάνεια στη νέα διαρθρωτική παρέμβαση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την έγκαιρη αντιμετώπιση ζητημάτων που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση τέτοιων εμβέλειας αναπτυξιακών παρεμβάσεων. Η χώρα ανταποκρίνεται στην υποχρέωση της τυπικής προσαρμογής στους νέους κανονισμούς. Θεσμοθετούνται διακριτές αρμοδιότητες, οι λειτουργίες και οι ευθύνες των οργάνων που εμπλέκονται στην παρακολούθηση τη διαχείριση και τον έλεγχο των χρηματοδοτούμενων έργων και δράσεων. Εισάγονται στις λειτουργίες του κράτους, μηχανισμοί που προάγουν την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της χρήσης των δημοσίων πόρων. Επιδιώκεται η θέσπιση ενός υψηλού επιπέδου μηχανισμού με τη συγκρότηση σύγχρονων και ευέλικτων υπηρεσιών στη Δημόσια Διοίκηση, που θα είναι στη διάθεση των φορέων ευθύνης των επιχειρησιακών προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Νέοι τρόποι συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα για να ενισχύσουμε όλους τους φορείς υλοποίησης. Εισάγονται διαφανείς και αξιοκρατικές διαδικασίες στη στελέχωση αυτών των υπηρεσιών. Ενισχύονται σημαντικά όχι μόνο οι φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση και παρακολούθηση στον έλεγχο, αλλά και οι φορείς υλοποίησης των ελέγχων και δράσεων.

Ανέφερα και προηγουμένως ότι ένα εξειδικευμένο προσωπικό τριών χιλιάδων ατόμων θα προσληφθεί το επόμενο διάστημα, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι αυξημένες απαιτήσεις των φορέων αυτών.

Αξιοποιείται ο ιδιωτικός τομέας, ώστε άμεσα να εντοπιστούν ζητήματα που έχουν να κάνουν κυρίως με την υλοποίηση των έργων και δράσεων του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Καθιερώνεται ένα ενιαίο πλαίσιο και υιοθετούνται κανόνες στην αξιολόγηση, επιλογή και ένταξη έργων στα επιχειρησιακά προγράμματα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οι στόχοι και οι επιδιώξεις του νομοσχεδίου είναι καθαροί και σαφείς. Πιστεύω ότι κανένας σ' αυτήν την αίθουσα, που έχει μελετήσει το νομοσχέδιο και έχει ενσκήψει πάνω στο ζήτημα, δεν θα το αμφισβητήσει.

Η οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων, των λειτουργιών, των ευθυνών και των σχέσεων μεταξύ των οργάνων και των φυσικών προσώπων που εμπλέκονται στη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, σημαίνει διαφάνεια και αποτελεσματικότητα.

Η θέσπιση της συγκρότησης σύγχρονων και ευέλικτων υπηρεσιών στη Δημόσια Διοίκηση και η αξιοκρατική στελέχωση των υπηρεσιών αυτών, σημαίνει διαφάνεια και αποτελεσματικότητα.

Το να θέτουμε κριτήρια στην αξιολόγηση και επιλογή των έργων, σημαίνει διαφάνεια και αποτελεσματικότητα. Το να υιοθετούμε ένα πολυεπίπεδο σύστημα ελέγχου στο πλαίσιο της λειτουργίας των οργάνων, που υποστηρίζουν το νέο μηχανισμό εφαρμογής, σημαίνει διαφάνεια και αποτελεσματικότητα.

Η ενίσχυση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, σημαίνει διαφάνεια και αποτελεσματικότητα.

Το να θέλουμε να κάνουμε τη ζωή μας πολύ πιο δύσκολη για να διαλέξουμε το δύσκολο δρόμο της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας και αυτό σημαίνει το ίδιο, διαφάνεια και αποτελεσματικότητα.

Η τυπική προσαρμογή στους νέους κανονισμούς, δεν μας υποχρέωσε να θεσμοθετήσουμε αυτό το νέο πλαίσιο εφαρμογής του ΚΠΣ. Το κάναμε όμως γιατί θέλαμε να σηκώσουμε ψηλά τον πήχυ, γιατί οφείλουμε να διασφαλίσουμε για τη χώρα, για τον πολίτη, τα οφέλη της παρέμβασης που σχεδιάσαμε, τα οφέλη τα αναπτυξιακά, τα οικονομικά, τα κοινωνικά.

Κλείνοντας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θέλω να τονίσω ό,τι η πορεία που έχουμε να ακολουθήσουμε θα έχει δυσκολίες, θα έχει πάρα πολλές δυσκολίες. Η λειτουργία στο πλαίσιο ενός οριοθετημένου συστήματος, που θέτει κανόνες στη διαχείριση και τον έλεγχο, που θέτει κριτήρια στην επιλογή των έργων, σε ένα σύστημα όπου θα υπάρχει επιμερισμός ευθυνών, όπου κανείς δεν θα μπορεί να εντάσσει ό,τι θέλει, δεν είναι μια απλή διαδικασία. Είναι ένα κρίσιμο ζήτημα, που αφορά όλους μας, είναι ένα ζήτημα από το οποίο θα εξαρτηθεί σε μεγάλο

βαθμό η αποτελεσματικότητα αυτής της νέας παρέμβασης.

Το σχέδιο νόμου που κατατέθηκε αποτυπώνει μια πραγματικά φιλόδοξη προσπάθεια επίλυσης σημαντικών προβλημάτων για την εύρυθμη υλοποίηση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Είναι μια προσπάθεια που ανταποκρίνεται στην πρόκληση που έχουμε μπροστά μας, αποτυπώνει όμως κυρίως, μια σημαντική μεταρρυθμιστική προσπάθεια που εφόσον πετύχει, θα είναι μια τεράστια επιτυχία στο εγχείρημα εκσυγχρονισμού της κοινωνίας μας.

Η λειτουργία μας, ως χώρα, με σύγχρονους κανόνες, με αποτελεσματικότητα και διαφάνεια, η προσαρμογή της διοίκησης σε πρότυπα που αρμόζουν σε σύγχρονο κράτος, η προσαρμογή της αγοράς σε ένα πλαίσιο καταμερισμού ευθυνών, είναι μια εξίσου μεγάλη πρόκληση με αυτή του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Εάν πετύχουμε το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης θα έχει αφήσει πίσω του πολλαπλά οφέλη για την κοινωνία μας, μια μεγάλη προίκα για τις επόμενες γενιές και γι' αυτό σας καλώ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να ψηφίσουμε και να υιοθετήσουμε το περιεχόμενο αυτού του σχεδίου νόμου.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης) : Ο κ. Δημήτριος Κωστόπουλος Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας έχει το λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ : Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να πω στον κύριο Υφυπουργό ότι ένας απ' αυτούς που αμφισβητούν το νομοσχέδιό σας και για την αποτελεσματικότητα την οποία επιδιώκετε και για τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης για την υλοποίηση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, είμαι εγώ. Και θα σας πω το γιατί, αφού προηγουμένως θα σας παρακαλέσω να πάρετε πίσω αυτό που είπατε ότι ο συνάδελφος εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας βάζει το συμφέρον του έθνους κάτω από το συμφέρον της Νέας Δημοκρατίας.

Αυτό, κύριε Υπουργέ, είναι βαριά κουβέντα και νομίζω ότι καλά θα κάνετε να την πάρετε πίσω.

Μας είπατε μέχρι τώρα πολλά και διάφορα. Κατηγορήσατε μάλιστα τον κύριο εισηγητή ότι έφαγε το μισό χρόνο για το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, αλλά χρονομέτρησα και είδα ότι εσείς φάγατε το 65% του χρόνου για το Β' ΚΠΣ και είμαι υποχρεωμένος και εγώ να σας απαντήσω σ' αυτό το θέμα.

Πρώτα-πρώτα, πρέπει να θυμίσω στους συναδέλφους ότι το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ξεκίνησε το 1994 μέχρι το 1999 συν δύο χρόνια. Επειδή μας κατηγορήσατε ότι δεν προετοιμάσαμε εμείς τη Δημόσια Διοίκηση για να γίνει σωστή δουλειά απορρόφησης των κεφαλαίων, πρέπει να σας πω ότι αυτό, κύριε Υφυπουργέ, δεν ήταν δική μας δουλειά γιατί εσείς κυβερνούσατε και επομένως, εσείς έπρεπε να τα κάνετε.

Δεύτερον, πρέπει να σας πω ότι, αφού με το παρόν νομοσχέδιο διορθώνετε όλα αυτά που μας λέτε, αυτό σημαίνει ότι μέχρι τώρα που υλοποιήσατε το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης δεν υπήρχαν τέτοιες αρχές, άρα υπήρχε αναποτελεσματικότητα, υπήρχε αδιαφάνεια και μη απορροφητικότητα.

Τρίτον, πρέπει να θυμίσω, κύριοι συνάδελφοι, ότι όλοι είχαμε στο μυαλό μας ότι μέχρι το 1999 και με την απορρόφηση και την υλοποίηση του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης η Ελλάδα θα είχε άλλη μορφή και στις υποδομές και στον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης, αλλά κυρίως στο βιοτικό επίπεδο στην ποιότητα ζωής.

Τι έγινε απ' όλα αυτά; Όσον αφορά τα έργα κανένα δεν τελείωσε μέχρι το 1999. Επειδή είπατε ότι όλα τα έργα τα κάνατε εσείς πρέπει να σας θυμίσω ότι όλα τα μεγάλα έργα έχουν προγραμματισθεί και μελετηθεί όχι μόνο από την Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας του 1990-1993, αλλά από τις κυβερνήσεις της Νέας Δημοκρατίας πριν από το 1981 και το αεροδρόμιο και το μετρό και όλοι οι μεγάλοι δρόμοι.

Να σας θυμίσω ότι για το αεροδρόμιο δεν υπέγραψε τη σύμβαση ο κ. Μητσotάκης την παραμονή της ημέρας, που έφευγε από την Κυβέρνηση, για λόγους ευθυξίας; Τον έριξαν, μετά από μια ή δυο μέρες παραιτήθηκε και τότε δεν το υπέγραψε για λόγους ευθυξίας. Μην είσαστε, λοιπόν, υπερήφανοι για έργα

που εμείς προγραμματίσαμε και εσείς καθυστερήσατε να τα φτιάξετε.

Να δούμε, λοιπόν, τι πετύχατε μέχρι το 2000 που τελειώνει. Λέτε ότι από πλευράς απορροφητικότητας σας κατηγορήσαμε ή μάλλον είπατε πριν δεν θα χαθεί δραχμή. Αυτό έλειπε. Και γιατί δυο χρόνια μετά πρέπει να υλοποιηθούν και γιατί μπορεί να χαθούν δωρεάν χρήματα; Θα είχατε αυτό το δικαίωμα σαν Κυβέρνηση; Κάνετε πολύ μεγάλο λάθος αν νομίζετε ότι πρέπει ή μπορεί να χαθεί, έστω και μια δραχμή.

Εμείς σας κατηγορήσαμε για καθυστέρηση απορρόφησης. Εσείς ο ίδιος είπατε ότι τα τελευταία χρόνια είχαμε μεγάλο ποσοστό απορροφητικότητας. Αφού τα πρώτα χρόνια δεν είχατε καθόλου απορροφητικότητα, φυσικό είναι κάποια στιγμή να τα απορροφήσετε.

Θα σας θυμίσω όμως και κάτι άλλο, κύριε Υφυπουργέ, για να δούμε πότε λέμε την αλήθεια και πότε όχι. Πέρσι στον προϋπολογισμό η Κυβέρνηση διά στόματος Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και του δικού σας είπε ότι ήδη έχει απορροφηθεί το 80% των κεφαλαίων. Πριν από λίγες μέρες, συζητώντας την επερώτησή μας για την ανεργία, σας είπα ότι είχατε δώσει πριν από μερικές μέρες μια συνέντευξη στην οποία είπατε ότι δυο τρισεκατομμύρια δραχμές θα απορροφηθούν το 2000 και το 2001. Σε ένα Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης της τάξης των έξι τρισεκατομμυρίων (6.000.000.000.000), τα δυο τρισεκατομμύρια (2.000.000.000.000) νομίζω ότι είναι ποσοστό περίπου 35%. Συνεπώς, βεβαίως και θα απορροφήσετε μέχρι του χρόνου όλα τα ευρώ, αλλά καθυστερήσατε να τα απορροφήσετε με αποτέλεσμα να μην έχουμε την αντίστοιχη ανάπτυξη, τις αντίστοιχες επενδύσεις και περαιτέρω να έχουμε χαμηλό βιοτικό επίπεδο και κυρίως να έχουμε μεγάλη ανεργία.

Μου κάνει εντύπωση αυτό που είπατε, που αλλάξατε δηλαδή τον αριθμό αύξησης της απασχόλησης και από τριακόσιες χιλιάδες θέσεις εργασίας, που είχατε πει ότι θα δημιουργήσετε με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, τώρα είπατε ότι θα είναι διακόσιες χιλιάδες. Το άκουσα αυτό και χθες από τον κ. Γιαννίτση. Αντί να ανεβαίνουμε σε ποσοστό απασχόλησης, κατεβαίνουμε; Δεν υπολογίζετε τα εξακόσιες χιλιάδες Ελληνόπουλα, που είναι σήμερα άνεργα; Αν απορροφήσετε την επόμενη τετραετία μόνο διακόσιες χιλιάδες, θα είναι εξακόσιες με εκατόσιες χιλιάδες οι άνεργοι, με καταστροφή βεβαίως εθνική, γιατί θα έχουμε και δημογραφικό πρόβλημα πέρα απ' όλα τα άλλα.

Δεν είναι μόνο ότι είχατε καθυστέρηση στην απορροφητικότητα, κύριε Υφυπουργέ, είχατε και διαρροές περί την επένδυση και διαφάνεια στην ανάθεση έργων.

Θα τα πούμε τώρα, γιατί εσείς ο ίδιος παραδέχεσθε ότι σήμερα έρχεσθε να θωρακίσετε τη διαφάνεια. Μέχρι τώρα τι γινόταν; Όταν τα κατηγορούσαμε εμείς, μας λέγατε ότι σκανδαλολογούμε.

Μας είπατε ότι δεν έγιναν κακής ποιότητας έργα. Μα, εγώ διάβασα σε μια έκθεση πέρυσι, ότι ήλθαν από την Ευρώπη εδώ και ευρήκαν ότι το 52,5% των έργων υποδομής, κυρίως των αυτοκινητοδρόμων, ήταν κακότεχνα. Υπάρχει ειδική έκθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πώς δεν υπήρχαν κακότεχνες; Εσείς λέτε ότι ανακαλύψατε τον έλεγχο. Με συγχωρείτε πάρα πολύ, αλλά μπορούμε να συγκρίνουμε τα έργα του παρελθόντος με τα έργα τα σημερινά; Σήμερα ρίχνουμε την ασφάλτο και αύριο δεν υπάρχει; Επιπλέον, στο παρελθόν, για να είμαστε και τίμιοι έναντι των προγόνων μας, ό,τι έργο γινόταν, εξακολουθεί να υφίσταται μέχρι σήμερα. Μπορεί να υπήρχαν λίγα χρήματα, μπορεί οι επενδύσεις να ήταν πολύ μικρότερες, αλλά τα έργα ήταν ποιότητας, μεγάλης διάρκειας και όχι κακότεχνα.

Ένα άλλο θέμα, σχετικά με την ποιότητα ζωής, που μας μιλήσατε. Είπατε: "Επιτύχαμε και φτάσαμε από το 60% πριν από δέκα χρόνια στο 70%", του μέσου βιοτικού επιπέδου ενώ είμασταν στο 69%.

Πρώτα-πρώτα, κύριε Υφυπουργέ, πρέπει να σας θυμίσω ότι έχει αλλάξει ο τρόπος υπολογισμού του βιοτικού επιπέδου. Και δεύτερον, κι αν ακόμα έχουμε φθάσει στο 69% -αν θέλετε, το δέχομαι- εξακολουθούμε να είμαστε οι τελευταίοι στην Ευρώπη. Αυτοί οι στόχοι που έχετε, μακάρι να επιτευχθούν. Είστε καλοί στις υποσχέσεις και στις προβλέψεις, αλλά ήσασταν πολύ

κακοί στην απόδοση κατά το παρελθόν. Είστε αναποτελεσματικοί στα έργα και λέτε πολύ μεγάλες κουβέντες για το μέλλον.

Κύριοι συνάδελφοι, μέχρι σήμερα ένας τρίτος λόγος που το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης δεν απέδωσε, είναι και το θέμα της μεταφοράς κονδυλίων. Πολλές φορές τα κονδύλια μεταφέρθηκαν για λόγους κομματικούς. Να θυμίσω τα περίφημα ΚΕΚ, ότι σπαταλήθηκαν κεφάλαια προς όφελος υμετέρων για τα οποία λέγονται σε διάφορες εκθέσεις ότι ήλθαν από την Ευρώπη και πήγαιναν για να βρουν ΚΕΚ και έβρισκαν οικόπεδα. Να θυμίσω ότι προεκλογικά κάνατε την πλήρη εκμετάλλευση μεταφέροντας χρήματα, υποτίθεται για να ενισχύσετε την απασχόληση, δίνοντας εκείνες τις περίφημες συμβάσεις των εντεκάμηνων στα Ελληνόπουλα, τα οποία, δυστυχώς, τα εξαπατήσατε, διότι υποτίθεται ότι το εντεκάμηνο θα μετατραπεί σε σύμβαση αορίστου χρόνου. Σήμερα φθάνουν στα γραφεία μας, με τις συμβάσεις στο χέρι, τεθλιμένοι, διότι υποτίθεται ότι είχαν βρει δουλειά, αλλά τελείωσε ή τελειώνει το εντεκάμηνο και ξαναπέφτουν στην ανεργία.

Να θυμίσω, κύριε Υφυπουργέ, ότι ήλθατε εδώ κάποτε και μας είπατε ότι ψηφίζοντας τη ΜΟΔ και την ΕΛΚΕ -θα θυμίσω στους συναδέλφους ότι είναι δύο εταιρείες, τις οποίες έφερε η Κυβέρνηση και τις ψήφισε και, αν θυμάμαι καλά, αν δεν τις ψηφίσαμε για λόγους νομοτεχνικούς, είχαμε κι εμείς συνηγορήσει- είχατε επιτύχει το άριστο. Αποτέλεσμα ποιο ήταν; Να υπάρξουν -σήμερα μας λέτε ότι θέλουν κι αυτές τροποποίηση- πάλι παραβιάσεις με κομματικούς διορισμούς, μιλάω πάντοτε για τη ΜΟΔ, με ανθρώπους, οι οποίοι διορίστηκαν μόνο και μόνο επειδή ήταν φίλοι σας, σε πολύ μεγαλύτερο αριθμό από ότι απαιτούντο απ' ό,τι πληροφορούμαι ότι υπάρχουν σήμερα, χωρίς να έχουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα, γιατί αν τα είχαν δεν θα κάνατε και τις σημερινές τροποποιήσεις.

Να θυμίσω, κύριε Υφυπουργέ, την περίφημη ΕΛΚΕ, το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων, που πάλι ήλθατε εδώ και μας είπατε ότι αυτή θα διευκολύνει τις επενδύσεις και θα μας φέρει επενδύσεις από το εξωτερικό. Τι πέτυχε η ΕΛΚΕ; Μπορείτε να μας πείτε απολογιστικά εάν ήλθε, έστω και μία επένδυση από το εξωτερικό; Μπορείτε να μας πείτε απολογιστικά ποια είναι η πορεία των επιδοτήσεων των ιδιωτικών επενδύσεων στην Ελλάδα;

Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να πω εδώ και κάτι άλλο: Την ελέγχετε την ΕΛΚΕ; Μήπως ο επενδυτής προτού φθάσει στην ΕΛΚΕ, πρέπει να περάσει και από κάποια ιδιωτικά γραφεία, κύριε Υφυπουργέ;

Αποτέλεσμα όλων αυτών, κύριε Υφυπουργέ, ήταν να φτάσουμε σε ένα σημείο, η Ελλάδα του 2000 αντί, όπως προείπα, να είναι σύγχρονο κράτος, να έχουν γίνει τα έργα υποδομής, να έχουμε εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης, στην οποία δεν έχετε κάνει τίποτα, αφού όπως ήταν πριν από πενήντα χρόνια εξακολουθεί να είναι και σήμερα, όλο διαρθρωτικές αλλαγές ακούμε και καμία δεν βλέπουμε, να είναι ένα σύγχρονο φτωχό κράτος. Η Ελλάδα είναι φτωχή σήμερα.

Αντί, λοιπόν, να έχουμε ένα κράτος σύγχρονο, έχουμε ένα κράτος φτωχό με μία εισοδηματική πολιτική που το 2001 θα είναι της τάξεως του 2,2% που δεν θα είναι ούτε το 50% του πληθωρισμού. Οι εργαζόμενοι θα χάσουν και από επάνω. Έχουμε μια Ελλάδα για την οποία λέτε μόνο θετικές προβλέψεις, αλλά όχι πραγματικές. Βεβαίως πρέπει να πω ότι η Ελλάδα του 2000 και πολλά εισοδήματα έχει. Θα έχουμε δεκατρία τρισεκατομμύρια (13.000.000.000.000) έσοδα από φόρους. Το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο είναι στην πορεία και έρχεται το Τρίτο. Τα ολυμπιακά έργα είναι στην πορεία.

Όμως πλούσιοι έγιναν μόνο οι υμέτεροι, κύριε Υφυπουργέ, και κυρίως αυτοί οι οποίοι έχουν σχέση με το δημόσιο με τις συμβάσεις με τις προμήθειες και είναι φίλοι της Κυβερνήσεως. Αυτή είναι η σύγχρονη Ελλάδα.

Κύριε Υφυπουργέ, μιλήσατε για ισόρροπη πολιτική. Η Ελλάδα στην Ευρώπη έχει τις επτά φτωχότερες περιφέρειες την Ήπειρο, την Πελοπόννησο. Σε τι οφείλεται αυτό; Πού είδατε την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη; Η επαρχία είχε εγκαταλειφθεί. Δεν υπάρχουν νέοι και αυτοί που υπάρχουν είναι άνεργοι χωρίς καμία προοπτική. Ούτε η αγροτιά έχει προοπτική ούτε οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Είπατε, κύριε Υφυπουργέ, μία μεγάλη κουβέντα για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης με την οποία συμφωνώ. Είναι η τελευταία ευκαιρία. Θελήσατε όμως να την φτιάξετε μόνοι σας. Δεν ρωτήσατε κανέναν για να κάνετε το πρόγραμμα στο Τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Σας προκαλέσαμε και μία και δύο και τρεις φορές αλλά αγρόν ηγοράσατε. Και όχι μόνο μας αγνοήσατε για την σύνταξη αυτού του προγράμματος αλλά μας αγνοήσατε και στην σύνταξη αυτού του νομοσχεδίου. Εάν δεν εκμεταλλευτούμε σωστά το Τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης με διαφάνεια με αποτελεσματικότητα και με ταχύτητα απορροφητικότητας θα έχουμε αποτύχει.

Πρέπει να σας πω κύριοι συνάδελφοι, ότι η Ευρώπη έρχεται στο Τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και λείει τέρμα τα ψέματα. Στα επτά χρόνια διαρκείας του προγράμματος το ποσοστό κάθε έτους θα δεσμεύεται και μέσα σε τρία χρόνια θα είμαστε υποχρεωμένοι να το απορροφήσουμε. Εάν μία δραχμή δεν απορροφήθηκε πάει σε άλλη χώρα. Μας πήραν είδηση κύριε Υφυπουργέ. Το έκανε αυτό η Ευρώπη γιατί είχε την εμπειρία από το Δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας) : Αυτό κύριε συνάδελφε, ισχύει για όλες τις χώρες.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ : Εμείς ήμασταν η αφορμή κύριε Υφυπουργέ. Ήμασταν οι προκαλούντες.

Έρχομαι στο νομοσχέδιο. Μας είπατε ότι το νομοσχέδιο δεν έρχεται καθυστερημένα. Διάβασα σήμερα ότι ψηφίστηκε ο Κανονισμός στις 21-6-99 στο συμβούλιο που έγινε στο Λουξεμβούργο και δημοσιεύθηκε στο αντίστοιχο ΦΕΚ στις 26-6-99. Εσείς μας είπατε ότι στο τέλος του 1999 και στις αρχές του 2000 ψηφίστηκε. Γιατί το είπατε αυτό και γιατί φέρντε αυτό το νομοσχέδιο καθυστερημένα; Για να προσαρμοστείτε με τον Κανονισμό ή επ' ευκαιρία του Κανονισμού; Το ότι καθυστερήσατε είναι δεδομένο.

Πρέπει να πω ότι έχετε και αντιφάσεις σε σχέση με τον Κανονισμό. Στην επιτροπή πληρωμών δίνεται το δικαίωμα να ελέγχουν και ιδιώτες, ενώ οι Ευρωπαίοι δεν το περιλαμβάνουν αυτό στον Κανονισμό. Είμαστε πιο ξύπνιοι εμείς; Το καταλαβαίνω στη διαχείριση των δώσεων το δικαίωμα σε ιδιώτες. Αλλά όχι να ελέγχουν και τις πληρωμές οι ιδιώτες, κύριε Υφυπουργέ.

Δεύτερος είναι ένα νομοσχέδιο που το διάβασα δύο-τρεις φορές και δεν το κατάλαβα. Είναι δυσνόητο, νομοτεχνικά ακαταλαβίστικο. Για να μπορέσει να υλοποιηθεί, μάλλον θα μπερδεύεστε πολύ!

Είδα στο νομοσχέδιο κάποιες εκατοντάδες επιτροπές. Χρειάζονται ρητά γύρω στις τριάντα πέντε υπουργικές αποφάσεις, αλλά έμμεσα προκύπτει ότι θα γίνουν κάποιες εκατοντάδες αποσπάσεις υπαλλήλων και δημιουργία καινούριων διευθύνσεων. Από πού θα τους πάρετε τους υπαλλήλους; Θα κλείσετε άλλες διευθύνσεις;

Άκουσα σήμερα που είπατε και για τρεις χιλιάδες προσλήψεις υπαλλήλων. Δεν μας είπατε πώς θα γίνουν και σαφώς δεν προκύπτει από το νομοσχέδιο. Εκτός ΑΣΕΠ θα γίνουν αυτές οι προσλήψεις, με διαδικασίες δικές σας, αξιοκρατικά, "κομματικά", κύριε Υφυπουργέ; Αυτό θα είναι το καινούριο κομμάτι, το κομματικό κομμάτι, που θα υλοποιήσει το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης;

Έχετε τρία επίπεδα ελέγχου, το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο. Γιατί όχι τέσσερα; Δηλαδή, οι ουσιαστικοί έλεγχοι γίνονται σύμφωνα με το πόσο ελέγχουν; Δεν είναι εκεί, κύριε Υφυπουργέ, το πρόβλημα. Νομοθετείτε ουσιαστικό έλεγχο και ασ τον κάνει μόνο ένα επίπεδο και όχι τρία. Κάνετε τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας -εσάς δηλαδή, γιατί εσείς έχετε το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης- αυτοκράτορα στην προκειμένη περίπτωση.

Πρέπει να θυμίσω αυτό που είπατε, είναι η τελευταία ευκαιρία μας. Πρέπει να υπάρξει διαφάνεια, αποτελεσματικότητα. Πρέπει τα έργα να ανατίθενται με διαφάνεια. Να αλλάξετε άμεσα το νόμο ανάθεσης δημοσίων έργων. Όχι μόνο δεν τον αλλάζετε, αλλά διαπίστωσα προ ημερών ότι ο κύριος Υπουργός Δικαιοσύνης επεκτείνει τον ν. 2522/97. Και τι λέει ο νόμος αυτός; Λέει ότι και αν ακόμα παραληφθεί ο εργολάβος και δικαιωθεί δικαστικώς έχει δικαίωμα να ζητήσει μόνο την θετική ζημιά, ποια έξοδα

έκανε δηλαδή.

Με αυτό, κύριε Υφυπουργέ, μας δίνετε το δικαίωμα να σκεφθούμε ότι νομοθετείτε, θεσμοθετείτε την αδιαφάνεια. Εσείς θα τα δίνετε δηλαδή στους δικούς μας και οι υπόλοιποι πηγαίνετε όπου θέλετε και διαμαρτυρηθείτε, αλλά εάν δικαιωθείτε παίρνετε μόνο τα έξοδα σας!

Με τέτοιο μυαλό, με τέτοιο δυσνόητο νομοσχέδιο που δεν μπορεί να υλοποιηθεί, με τριακόσιες πράξεις οι οποίες πρέπει να γίνουν, σε διάρκεια δύο ετών δεν θα έχετε ολοκληρώσει την υλοποίησή του.

Θυμηθείτε και κάτι άλλο ότι εντός των προσεχών ημερών και πιθανώς εντός του επομένου μηνός θα φέρετε τροπολογίες σε αυτό το νομοσχέδιο.

Αυτό που θεωρητικά μας είπατε και που όλοι πιστεύουμε, ότι είναι δηλαδή η τελευταία ευκαιρία να υλοποιηθεί εις όφελος της Ελλάδος και των παιδιών μας το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, νομίζω ότι δεν θα το επιτύχετε. Γι' αυτό το καταψηφίζουμε. Δεν το καταψηφίζουμε γι' αυτό που είπατε στον κύριο συνάδελφο. Το καταψηφίζουμε, το νομοσχέδιο διότι είναι αλαλούμ, στην έννοια δυσνόητο, δυσεφάρμοστο και κυρίως αναποτελεσματικό, όπως παρουσιάζεται. Θα έχετε απόλυτα την ευθύνη γι' αυτό το θέμα. Δεν μας ρωτήσατε όταν φτιάξατε το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, δεν μας ρωτήσατε και στο νομοσχέδιο, δεν μας ρωτάτε και στην υλοποίηση. Μην περιμένετε πάντως στο μέλλον να σας πετάμε καραμέλες και λουκούμια. Κάτι άλλο να περιμένετε από εμάς!

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Μαγκριώτης έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα απευθυνόμενος στον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο της Νέας Δημοκρατίας να του πω πως θα ήθελα να είναι έτσι τα πράγματα και ο εισηγητής τους να μην είχε ξεκινήσει την ομιλία τους λέγοντας πως καταψηφίζουμε το νομοσχέδιο γιατί δεν θέλουν να ξεπλύνουν τις αμαρτίες της διαχείρισης του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και της αναποτελεσματικότητάς μας.

Τα Πρακτικά της Βουλής νομίζω ότι είναι στη διάθεση όλων των συναδέλφων και μπορούν να διαπιστώσουν του λόγου το αληθές.

Από εκεί ξεκινώντας ο Υφυπουργός διατύπωσε την εκτίμηση που ζητείται να ανακαλέσει. Εάν ένα νομοσχέδιο -το οποίο είναι η προέκταση του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τίποτα περισσότερο, ένα νομοσχέδιο που εκσυγχρονίζει αποτελεσματικά τη Δημόσια Διοίκηση της χώρας μας, για να πετύχει ακόμα πιο υψηλούς στόχους και για το οποίο δεν έχει λόγους να διαφωνεί η Νέα Δημοκρατία- το καταψηφίζετε με ένα σκεπτικό του παρελθόντος, με ένα σκεπτικό του χθες, τότε νομίζω ότι δικαιολογημένα καταλήγει κανείς στο αυτονόητο συμπέρασμα ότι θέτετε το κομματικό συμφέρον πάνω από το συμφέρον της χώρας.

Έτσι, για να ζητήσετε από τον εκπρόσωπο της Κυβέρνησης να ανακαλέσει αυτή τη διατύπωσή του ή να αλλάξει την άποψή του για τη συμπεριφορά της Νέας Δημοκρατίας, θα πρέπει να αλλάξετε και εσείς τουλάχιστον το σκεπτικό της καταψήφισης του νομοσχεδίου.

Θα ήθελα ακόμη να πω στον αγαπητό Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο της Νέας Δημοκρατίας ότι ασφαλώς η εφαρμογή του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης άρχισε το 1994, αλλά χρειάστηκε ένας χρόνος μετά τον Οκτώβριο του 1993 και την κυβερνητική αλλαγή, για να επανασχεδιαστεί. Διότι δεν υπήρχε κανένας σχεδιασμός και καμία προτεραιότητα, από την κυβέρνηση της Ν.Δ.

Ξέρουμε, όλοι ότι τα μεγάλα έργα, τα έργα πνοής, τα αναπτυξιακά έργα, τα οραματικά έργα -όπως χαρακτηρίζονται τα δέκα μεγάλα έργα- σχεδιάζονται, προετοιμάζονται και ωριμάζουν για πολλά χρόνια.

Και επειδή αναφέρθηκε το αεροδρόμιο των Σπάτων, το αεροδρόμιο "Ελευθέριος Βενιζέλος", λέγοντας ότι από τη δεκαετία του 1970 η Ν.Δ. αποφάσισε την κατασκευή του, θα πω ότι για το αεροδρόμιο των Σπάτων η χώρα συζητά πριν από τη δικτα-

τορία και ότι η απαλλοτρίωση των χώρων αυτών έγινε κατά τη διάρκεια της δικτατορίας.

Θέλω, λοιπόν, να πω κάτι που σε όλους μας είναι αυτονόητο: Τα μεγάλα έργα ήταν οράματα, ήταν ιδέες, ήταν σκέψεις δεκαετιών στη χώρα μας. Την περίοδο, όμως, της "ψωροκώσταινας" ποιος μπορούσε να φανταστεί πως αυτά τα οράματα, τα όνειρα μπορούσαν να γίνουν πραγματικότητα; Ακόμη και την περίοδο της νέας εποχής της Ελλάδας, της Μεταπολίτευσης, στις πρώτες κυβερνήσεις της Νέας Δημοκρατίας, ποιος φανταζόταν αυτά τα μεγάλα έργα και οράματα να γίνονται πραγματικότητα;

Μπορεί ως σκέψεις να υπήρχαν. Έρχονται άλλωστε από παλιά. Για να πραγματοποιηθεί, όμως, για να υλοποιηθεί ένα τέτοιο μεγάλο σχέδιο χρειάζονται -εκτός από την ιδέα και τη σύλληψη- πόροι. Και γνωρίζετε πολύ καλά ότι πόροι εκείνη την εποχή δεν υπήρχαν. Και το δημόσιο χρέος και τα ελλείμματα του κρατικού προϋπολογισμού τα καθιστούσαν απαγορευτικά. Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων ήταν μερικά δισεκατομμύρια δραχμές. Πώς να συμπεριλάβει στο σχεδιασμό του τέτοια μεγάλου κόστους έργα;

Γνωρίζετε πολύ καλά ακόμη ότι εκτός από τις ιδέες, τις σκέψεις και τους πόρους, χρειάζονται σχέδια, χρειάζονται μελέτες, χρειάζονται μηχανισμοί υλοποίησης. Ας μας πει η Νέα Δημοκρατία αν τη δεκαετία του 1970, αλλά και την τετραετία 1990-1993, της δεύτερης κυβερνητικής τους θητείας στη μεταπολιτευτική περίοδο, υπήρχαν οι μελέτες, υπήρχαν οι μηχανισμοί, υπήρχαν οι δυνατότητες και οι προϋποθέσεις να κατασκευαστούν αυτά τα μεγάλα οραματικά έργα.

Να, γιατί σήμερα ουσιαστικά αυτοκριτικά ομιλεί -απολογείται η Νέα Δημοκρατία για τη δική της αδυναμία να προετοιμάσει τη χώρα. Έχουμε, άλλωστε, δείγματα γραφής της δικής της κυβερνητικής πολιτικής στην υλοποίηση του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, που βεβαίως δεν ήταν στο μέγεθος του Β' και πολύ περισσότερο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, ήταν όμως το πιο σημαντικό πακέτο αναπτυξιακών πόρων που γνώρισε ποτέ η χώρα μας μετά το μετεμφυλιακό Σχέδιο Μάρσαλ.

Τι έπραξε τότε η Νέα Δημοκρατία και ποιος είναι ο απολογισμός των έργων της; Πολύ γρήγορα θα σας πω: πολυκερματισμός έργων, μικρά έργα, κανένα έργο αναπτυξιακής πνοής.

Θα ήθελα να ακούσω στη συνέχεια αν έχουν να μας απαριθμήσουν κανένα ανάλογο έργο. Μόνο το μετρό της Αθήνας κάνατε με τη διάτρητη σύμβαση και χρειάστηκαν δύο τροποποιήσεις για να ολοκληρωθεί επιτέλους, με πολλές βεβαίως παρατάσεις και πολλές αναπροσαρμογές δαπανών.

Θα ήθελα ακόμη να τους πω ότι το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης άφησε πίσω ουρές από τους αρχικούς προϋπολογισθέντες πόρους, ένα τρισεκατομμύριο (1.000.000.000.000) δραχμές...

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ: Κάνετε αντιπολίτευση στη Νέα Δημοκρατία;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Σας παρακαλώ, κύριε Γκελεστάθη, μην κάνετε διακοπές. Δεν θα γράφονται οι διακοπές.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Και για δυόμισι περίπου χρόνια η Κυβέρνηση του Π.Α.Σ.Ο.Κ. μετά από το 1993, ουσιαστικά έκλεινε τα κενά και τις ουρές, για να ολοκληρώσει τα έργα του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και βεβαίως το μετρό, το πιο μεγάλο έργο εκείνης της εποχής, ολοκληρώθηκε με τους πόρους του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ: Για ποιους λόγους η Νέα Δημοκρατία δεν το ψήφισε το είπαμε...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Οι ελεγκτικές επιτροπές της Ευρωπαϊκής Ένωσης ακόμη ζητούν από την Ελλάδα τους απολογισμούς εκείνης της εποχής για τη διαχειριστική σας ικανότητα και διαφάνεια εκείνων των χρόνων. Ακόμη ζητούν τους απολογισμούς.

(Θόρυβος από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Προς Θεού! Γιατί όταν μιλάει κάποιος άλλος Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος δεν κάνετε ησυχία; Δεν μπορώ να καταλάβω.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Αγαπητοί συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, όταν επιχειρείτε να ασκήσετε κριτική και έλεγχο

στην υλοποίηση του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, θα πρέπει να λένε όλη την αλήθεια. Οι αγορεύσεις σας δυστυχώς περιορίστηκαν μόνο στις αναφορές του απολογισμού και της κριτικής του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και χαρίσατε μόνο λίγα δευτερόλεπτα στη σημερινή σας ομιλία, στην εισήγησή σας, για το περιεχόμενο του νομοσχεδίου. Τι προσφέρει σήμερα και ποιες προϋποθέσεις δημιουργεί για την αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Ο αγαπητός Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας μίλησε για τα εισοδήματα του 2001 και είπε πως ούτε το 50% του προβλεπόμενου πληθωρισμού δεν θα καλύψουν οι αυξήσεις. Γνωρίζει, όμως, πολύ καλά ότι οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας που έχουν υπογράψει οι κοινωνικοί εταίροι και έχουν δίκρονη διάρκεια - και θα πρέπει να θυμηθούμε αν στο παρελθόν υπήρχαν αυτές οι δυνατότητες - περιέχουν πραγματικές αυξήσεις. Καλύπτουν το ύψος του πληθωρισμού, υπάρχει σαφής ρήτρα, όποιο και αν είναι αυτό, όποια απόκλιση και αν έχει λόγω της ανατίμησης των καυσίμων. Έχει μέσα πρόσθετα ένα ποσοστό 1% και βεβαίως την ωρίμανση.

Αυτή είναι η δική μας εισοδηματική πολιτική, που για πρώτη φορά δίνει αύξηση. Μπορεί να μη δίνει μεγάλες αυξήσεις, όσες θα θέλαμε και εμείς, αλλά είναι πραγματικές αυξήσεις και καλύπτουν βεβαίως κάθε απώλεια που δημιουργεί ο πληθωρισμός, ο οριακός αυτός πληθωρισμός του 3% ή 3,5%. Δεν θέλουμε να θυμόμαστε τις δικές σας εποχές με τον πληθωρισμό του 20% και 25% και τις αυξήσεις του μηδέν συν μηδέν ίσον 12%.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ήταν 14%.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Σωστά, 14%. Η αριθμητική σας έχει προοδεύσει.

Ο αγαπητός Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας αναφέρθηκε για λίγο και στο νέο κανονισμό και είπε ότι: "Επειδή δεν συμμορφώνεστε και επειδή είσατε ανεπίδεκτοι μαθήσεως, ήλθε η Ευρωπαϊκή Ένωση και εφαρμόζει ένα νέο κανονισμό, όπου στον πρώτο χρόνο πρέπει να δεσμεύετε το 1/7 και στα άλλα δύο χρόνια οριακά να απορροφάτε τους πόρους αυτούς". Μα, η τροποποίηση του κανονισμού αναφέρεται σε όλες τις χώρες συνοχής και δεν γίνεται επιλεκτικά για την Ελλάδα. Και φυσικά είναι λογική αυτή η τροποποίηση, διότι σήμερα οι χώρες αυτές διαθέτουν τεχνολογία, έχουν προοδεύσει, έχουν φορείς, έχουν υψηλότερη απορροφητικότητα.

Να θυμηθούμε την περίοδο του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, τη δική σας περίοδο; Η απορρόφηση στον πρώτο χρόνο ήταν 0% και ήταν δικαιολογημένο αυτό γιατί δεν υπήρχαν οι μελέτες, δεν υπήρχαν οι μηχανισμοί, όπως και δικαιολογημένα ήταν πολύ χαμηλή η απορρόφηση του πρώτου και δεύτερου χρόνου, κατά την εκτέλεση του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Ξέρουμε όλοι πως στα μεγάλα δημόσια έργα προοδευτικά, με το χρόνο ανεβαίνουν οι ρυθμοί απορρόφησης των πόρων.

Σήμερα η χώρα μας, όπως είμαι βέβαιος και άλλες χώρες του Ταμείου Συνοχής, τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι έτοιμα, ώριμα να παρακολουθήσουν αυτούς τους ασφυκτικούς ρυθμούς ελέγχου, τους υψηλούς ρυθμούς απορρόφησης των πόρων.

Μην ανακαλύπτετε, λοιπόν, κενά και αδυναμίες στην ελληνική Κυβέρνηση, στην ελληνική πολιτεία, στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση, γενικότερα στη χώρα μας. Έχουμε κάνει βήματα σημαντικά. Βεβαίως όλοι θα θέλαμε να είχαμε κάνει ακόμα περισσότερα, να ήμασταν ακόμα πιο μπροστά.

Ο αγαπητός εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας, πέρα από τη λαθεμένη εισαγωγή και το πέρα για πέρα λαθεμένο επιχείρημά του στην αιτιολόγηση της απόφασης καταψήφισης του συζητούμενου νομοσχεδίου είπε και μερικά άλλα ανακριβή. Χρησιμοποίησε ορισμένους αριθμούς και έχω πει πολλές φορές από αυτό το βήμα ότι η Νέα Δημοκρατία αρέσκειται να έχει πάντα τη δική της οπτική και τη δική της ερμηνεία στους αριθμούς.

Μερικοί όμως από αυτούς τους αριθμούς είναι πραγματικά ακριβοδίκαιοι και απόλυτοι και όταν συνδυαστούν και με άλλους, τότε θα έλεγα πως αυτούς που προσπαθούν να τους παραβιάσουν και να τους προσαρμόσουν στην κομματική τους πολιτική, τους αποκαλύπτουν.

Είπε λοιπόν πως το 2,6% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος

ήταν προσφορά των πόρων του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και περίπου το 3,7% του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Θα τους ρωτήσω, λοιπόν, θυμίζοντάς τους ότι, σχετικά με το ρυθμό αύξησης του εθνικού προϊόντος τη δική τους περίοδο, την περίοδο εφαρμογής του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, όπου οι κοινοτικοί πόροι προσέφεραν το 2,6% της αύξησης του ΑΕΠ, είχαμε 0,5% κατά μέσο όρο αύξηση του εθνικού προϊόντος.

Συνεπώς, η εγχώρια οικονομία, δηλαδή η δική τους πολιτική, είχε οδηγήσει στην απομείωση, στην επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της χώρας και ευτυχώς ήταν οι κοινοτικές επιχορηγήσεις, που διέσωσαν το ΑΕΠ της χώρας, τουλάχιστον στο οριακό 0,5%.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ: Ήταν εισροές χρημάτων ως ποσοστό του ΑΕΠ!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Είδατε, αγαπητέ συνάδελφε, όταν δεν είσατε προσεκτικοί ή όταν δεν βλέπετε όλα τα προσφερόμενα στοιχεία, πόσο εύκολα πέφτετε σε λάθος και αποκαλύπτετε τη δική σας ανεπάρκεια, τα δικά σας κενά και αδυναμίες; Άλλωστε γι' αυτήν την ανεπάρκεια και τα κενά σας καταψήφισε με αυτό τον καθολικό και απόλυτο τρόπο ο λαός τον Οκτώβριο του 1993. Τώρα βεβαίως ψάχνετε να ερμηνεύσετε μέσα από τις αίθουσες των δικαστηρίων την πτώση σας τότε. Ελπίζω να σας φωτίσουν οι δικαστικοί για τα αίτια της πτώσης του Οκτώβρη του 1993.

Είπατε ότι υπήρξαν κακοτεχνίες στα έργα του Β' ΚΠΣ. Ο έλεγχος από την πλευρά των ελεγκτικών αρχών, που εν τω μεταξύ είχαν θεσπιστεί εντόπισε περίπου το 50% με 55% των δημοσίων έργων του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, να έχει αποκλίσεις μικρές ή μεγάλες από τις προδιαγραφές των τευχών δημοπράτησης. Εγώ αποδέχομαι αυτό το στοιχείο και κανείς δεν μπορεί να το αρνηθεί. Υπάρχει όμως ο μηχανισμός ελέγχου, που συγκροτήθηκε και θεσπίστηκε από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ, ακριβώς για να παρακολουθούν τις ιδιωτικές εταιρείες, οι οποίες στο παρελθόν ανεξέλεγκτα κατασκεύαζαν έργα. Και το γνωρίζαμε όλοι. Ανεξέλεγκτα άλλαζαν τους όρους και τις προϋποθέσεις των τευχών δημοπράτησης και έφερναν συνεχώς νέους πίνακες, για να επαναπροσαρμόζουν τα κονδύλια και τους πόρους, που απαιτούνταν για την ολοκλήρωση ενός έργου.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει η Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΑΝΝΑ ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ**)

Αυτό τουλάχιστον το θετικό βήμα, ότι υπήρξαν αυτοί οι μηχανισμοί που εντοπίζουν τις ποιοτικές αποκλίσεις και παρεκκλίσεις δεν θα το χαίρεσθε; Νομίζω πως μόνο έτσι γίνεσθε αξιόπιστοι και στα σημεία που δικαίως ασκείτε κριτική και έλεγχο και συμφωνούμε όλοι μαζί σας, στα αδύναμα σημεία πολλών πλευρών της κυβερνητικής πολιτικής και ιδιαίτερα της Δημόσιας Διοίκησης τα προηγούμενα χρόνια.

Γι' αυτό άλλωστε και έρχεται το σημερινό νομοσχέδιο, για να δώσει απαντήσεις σ' αυτά τα προβλήματα και στα κενά, να προσαρμόσει τη χώρα μας στους υψηλούς απαιτούμενους ρυθμούς απορροφήσεων και εκτέλεσης των δημοσίων έργων.

Μιλήσατε για τα συγχρηματοδοτούμενα έργα και είπατε πράγματι ότι είναι ένας δρόμος, ο οποίος τεκμηριώνει το επιχείρημα ότι η συνέργια δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μπορεί να δώσει συγκλονιστικά αποτελέσματα. Μπορεί να διασφαλίσει και τη διαφάνεια, πολύ περισσότερο την αποτελεσματικότητα και το πολλαπλάσιο αναπτυξιακό οικονομικό και κοινωνικό όφελος, που προσδοκούμε όλοι.

Εσείς όμως εδώ, στην Αίθουσα αυτή, καταψηφίζετε συνεχώς όλα τα νομοσχέδια που φέρνουν οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ τα τελευταία χρόνια και θεομοθετούν αυτήν τη συνέργια ιδιωτικού και δημόσιου τομέα.

Θα σας θυμίσω, γιατί σ' αυτήν τη σύνοδο συμμετείχατε και εσείς, αγαπητέ εισηγητή της Νέας Δημοκρατίας, το νομοσχέδιο για την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του ΕΟΤ. Ένα νομοσχέδιο που συζητήσαμε μετά τις εκλογές στις 9 του Απριλίου και το οποίο το καταψηφίσατε, καταγγέλλοντάς πως με αυτό ξεπουλιέται η δημόσια περιουσία και είναι προάγγελος σκανδάλων. Να, λοιπόν, γιατί δεν είναι αξιόπιστη η κριτική και ο έλεγχος που ασκείτε.

Θα ήθελα να αναφερθώ και στον ομιλητή του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος. Δεν είναι βεβαίως στην Αίθουσα και δεν θα ήθελα να μιλήσω, ενώ απουσιάζει. Θα ήθελα όμως να του πω μόνο τούτο. Οι δρόμοι που γίνονται στην Ελλάδα πρωτίστως ωφελούν την ελληνική οικονομία, τους Έλληνες παραγωγούς, τους Έλληνες πολίτες και δευτερευόντως τους κοινοτικούς μας εταίρους, οι οποίοι συγχρηματοδοτούν αυτά τα έργα και το διενθές εμπόριο. Αλίμονο αν δεν ήταν έτσι.

Δεν το κατάλαβα, πράγματι, αυτό το επιχείρημα. Στην προσπάθειά του να αποδείξει ότι όλα σε τούτην τη χώρα είναι ελεγχόμενα από υπερεθνικά κέντρα, από κάποια αόρατα και σκοτεινά κέντρα οικονομικής και πολιτικής εξουσίας προχώρησε σ' αυτήν την εκτίμηση. Νομίζω ότι το λιγότερο που μπορούμε να τη χαρακτηρίσουμε είναι "υπερβολική".

Αγαπητές συναδέλφισσες και συνάδελφοι, πολύ γρήγορα δυστυχώς αναφερόμενος κι εγώ στο περιεχόμενο του νομοσχεδίου θα ήθελα να πω πως υπάρχει μια ιστορική στιγμή. Είναι το Βερολίνο και ο Μάρτης του 1999. Εκεί η Ευρωπαϊκή Ένωση επιβεβαίωσε τη βασική τη στρατηγική για τη σύγκλιση και τη συνοχή των χωρών-μελών της και αυτή η επιλογή επιβεβαιώνει την ευαισθησία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις χώρες της ευρωπαϊκής περιφέρειας, μέσα στις οποίες βρίσκεται και η χώρα μας.

Εκεί η Κυβέρνησή μας, η Ελλάδα στο σύνολό της, έχοντας αποδείξει και τεκμηριώσει ότι αξιοποίησε σωστά σε μεγάλο βαθμό τους πόρους του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, ότι αγωνίζεται για την εξυγίανση και την ανάπτυξη της οικονομίας, ότι είναι στο σωστό δρόμο, μας δικαιώσε. Έδωσε τη δυνατότητα από κοινοτικούς, εθνικούς αλλά και ιδιωτικούς πόρους να έχουμε το πακέτο των 17,5 τρισεκατομμυρίων δραχμών για τα επόμενα έξι χρόνια. Εκεί που όλοι έλεγαν ότι θα έχουμε περικοπές κονδυλίων από τα αρχικά προϋπολογισθέντα, είχαμε μια υπέρβασή τους. Και αυτήν την υπέρβαση την πιστώνεται ο Πρωθυπουργός της χώρας, την πιστώνεται η Κυβέρνηση της χώρας, είναι στα θετικά της χώρας, της ελληνικής κοινωνίας, του παραγωγικού κόσμου, του εργαζόμενου Έλληνα πολίτη και πρέπει να το αναγνωρίσουμε όλοι.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν υπερέβη το αρχικώς προϋπολογισθέν ποσό για την Ελλάδα, επειδή ξαφνικά μας αγάπησε. Το έκανε γιατί αποδείξαμε ότι τους αρχικούς σχεδιασμούς και τις επιλογές τους τηρήσαμε στο μέγιστο βαθμό και ότι είμαστε στο σωστό δρόμο. Άλλωστε, μετά από λίγους μήνες στις 19 Ιουνίου του 2000, στη Σύνοδο Κορυφής στη Λισαβόνα, η είσοδός μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση δεν ήταν τίποτε άλλο παρά η επιβεβαίωση αυτής της εκτίμησης της Συνόδου Κορυφής του Βερολίνου, η επιβεβαίωση της ορθής πορείας της ελληνικής οικονομίας.

Θέλω ακόμη να προσθέσω ότι και το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης παρ' ότι δεν υπήρχαν οι μηχανισμοί, δεν υπήρχε η προετοιμασία και η τεχνογνωσία, προσέφερε στην ανάπτυξη της χώρας, παρ' ότι ήταν οριακή η αύξηση του εθνικού προϊόντος. Φανταστείτε να μην υπήρχαν και αυτοί οι πόροι για την Ελλάδα, πόσο θα υποχωρούσε η αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας αυτής.

Όμως, είναι πολύ σημαντική η εμπειρία που αποκτήθηκε, είναι πολύ σημαντικοί οι μηχανισμοί που διαμορφώθηκαν, είναι πολύ σημαντικό το αναπτυξιακό αποτέλεσμα, το οικονομικό και κοινωνικό αποτέλεσμα του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Αυτό έδωσε το μέσο όρο της αύξησης του εθνικού προϊόντος αυτήν την πενταετία γύρω στο 3,5% με 4%. Έδωσε όμως ακόμη περισσότερο εμπειρία, δημιούργησε φορείς, δημιούργησε αυτή τη θετική αφετηρία, από την οποία ξεκινούμε σήμερα.

Οι εταιρείες του δημοσίου "ΕΓΝΑΤΙΑ Α.Ε.", η ΕΡΓΟΣΕ, το ΕΛΚΕ, το ΕΚΕΠΙΣ, η ΜΟΔ είναι επιλογές, οι οποίες απέδωσαν, γιατί υποστήριξαν τη Δημόσια Διοίκηση στη μεγάλη αυτή προσπάθεια. Εκεί που παρήγαγε ένα δημόσιο έργο περιορισμένου όγκου τις προηγούμενες δεκαετίες, ξαφνικά αναγκάστηκε να δεκαπλασιάσει και να εικοσάπλασιάσει την παραγωγή του. Αν δεν είχαν υπάρξει αυτές οι θεσμικές τομές τότε δεν θα μπορούσαμε να είχαμε απορροφήσει τους πόρους του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Δεν θα είχαμε σήμερα το πρόπλασμα για να

συζητούμε το παρόν νομοσχέδιο, το οποίο ουσιαστικά ολοκληρώνει αυτές τις θεσμικές αλλαγές μέσα και από τα νέα κανονιστικά πλαίσια και οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πολύ γρήγορα θέλω να πω ακόμη πως αυτό το νομοσχέδιο διαμορφώνει σύγχρονους, ευέλικτους, αποτελεσματικούς μηχανισμούς που υποστηρίζουν ακόμη περισσότερο τη διαφάνεια στη διαχείριση των δημόσιων πόρων είτε αυτοί είναι εθνικοί είτε κοινοτικοί. Και αυτό κανείς δεν μπορεί να το αρνηθεί. Δίνουν τη δυνατότητα στα άλλα τμήματα της Δημόσιας Διοίκησης, με όλες τις αδυναμίες και τα κενά που έχουν, να στηρίξουν τη μεγάλη προσπάθεια, που είναι πράγματι η τελευταία ευκαιρία, με την έννοια ότι υπάρχει αυτό το πακέτο των κοινοτικών πόρων.

Όμως η Ελλάδα έχει προκριθεί πλέον για τη σύγχρονη και ανεπτυγμένη Ευρώπη του 21ου αιώνα και της δίνεται η ευκαιρία να βρεθεί στην κορυφή των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είμαι βέβαιος πως και εσείς κάτω από την πίεση της κοινής γνώμης, κάτω από την πίεση των πολιτών του παραγωγικού κόσμου, του κόσμου της εργασίας θα βρεθείτε μαζί μας σε αυτήν την προσπάθεια. Άλλωστε τα τέσσερα χρόνια που έχουμε μπροστά μας είναι πολλά να επαναπροσαρμόσετε νοοτροπίες, πρακτικές και πολιτικές για να διαμορφώσετε την εναλλακτική σας πρόταση εξουσίας με την οποία θα διεκδικήσετε το 2004 την κυβέρνηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Το λόγο έχει ο κ. Φώτης Κουβέλης, Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Συνασπισμού.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κύριε Υπουργέ, εγώ θα είμαι πάρα πολύ συγκεκριμένος και θα σας απευθύνω επίσης συγκεκριμένα ερωτήματα και πάντοτε στον πυρήνα του κρινόμενου από τη συζήτηση νομοσχεδίου.

Θέλω να σας βεβαιώσω ότι αναζητώντας μέσα στο νομοσχέδιο ρυθμίσεις αποφασιστικού ελέγχου διεπίστωσα ότι αυτοί οι πολλοί μηχανισμοί ελέγχου, οι οποίοι προβλέπονται δημιουργούν σύγχυση και πολυμερισμό της ευθύνης, με αποτέλεσμα ο έλεγχος να είναι ανέφικτος.

Επιλέγετε την Κεντρική Διαχειριστική Αρχή. Δεν μας λέτε όμως, κύριε Υπουργέ -και δεχθείτε ότι είναι καλόπιστη η κριτική μου- από ποιους θα απαρτίζεται αυτή η Κεντρική Διαχειριστική Αρχή, όταν αυτό είναι το κεντρικό όργανο και όταν η Βουλή των Ελλήνων πρέπει να έχει συγκεκριμένα μεγέθη και απτά προκειμένου να μπορεί να τα ελέγξει.

Αυτό το οποίο θέλετε να ρυθμίσετε με υπουργική απόφαση είναι απορίας άξιο, γιατί δεν το ρυθμίζετε με μία ευθεία διάταξη στο συζητούμενο νομοσχέδιο. Ποιος θα είναι ο πολιτικός έλεγχος αυτής της διαχείρισης την οποία εισηγάται το νομοσχέδιό σας; Τα παραπέμπετε αυτά τα θέματα μαζί και με άλλα πολλά στην έκδοση υπουργικών αποφάσεων και προεδρικών διαταγμάτων.

Δεν δέχεστε την πρόταση του Συνασπισμού για τη συγκρότηση μιας διακομματικής επιτροπής κεντρικού ελέγχου του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης; Δική σας η ευθύνη και δημόσια η κριτική που μπορεί να διατυπωθεί. Αλλά γιατί δεν μας λέτε από ποιους θα απαρτίζεται αυτή η Κεντρική Διαχειριστική Αρχή, για να μπορεί η Εθνική Αντιπροσωπεία να κρίνει τα μέλη της και να ασκήσει η Εθνική Αντιπροσωπεία στοιχειωδώς τον πολιτικό έλεγχο σε αυτό το σημαντικής σημασίας όργανο που θεσμοθετείται.

Θα προσλάβετε τρεις χιλιάδες επιστήμονες. Με ποια κριτήρια; Με ποιες διαδικασίες; Και εγώ δεν κάνω αναδρομή στο παρελθόν, διότι η σύγκριση είναι με τις ανάγκες του παρόντος και του μέλλοντος. Αλλά δεν αισθάνεστε την ανάγκη και όχι μόνο για τους τρεις χιλιάδες επιστήμονες, αλλά για το σύνολο των υπαλλήλων, οργάνων, παραγόντων, συμβούλων να μας πείτε ποια είναι η προβλεπόμενη δαπάνη;

Οφείλω να σας πω ότι με μεγάλη σχολαστικότητα ανέγνωσα την έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Κύριοι συνάδελφοι, η έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους αδυνατεί να προσδιορίσει και υποτυπωδώς τη δαπάνη αυτού του νομοσχεδίου. Και αυτά αναδεικνύονται προκειμένου να σας επιστημονώμεν περαιτέρω ότι φοβούμαστε τις αδιαφάνειες στη διαχείριση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, κύριε Υφυπουργέ,

με την κοινή νομίζω επισήμανση -κοινή μεταξύ ημών και μεταξύ όλων των συναδέλφων- ότι τώρα είναι η μεγάλη ευκαιρία, η οποία δεν πρέπει να χαθεί για τον τόπο.

Ποια είναι λοιπόν, η δαπάνη; Και το ερώτημά μου είναι ευθύ και ευθεία αναμένω να είναι η απάντησή σας, διότι εμάς δεν μας αφορά η επιλογή σας να συγκρίνεστε με τη Νέα Δημοκρατία ή να συγκρίνεστε με το παρελθόν. Εμάς μας ενδιαφέρει συγκεκριμένα να απαντήσετε στα ερωτήματα που σας θέτουμε.

Ένα άλλο ερώτημα. Στείλατε το τελικό σχέδιο για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση; Και θα σας παρακαλέσω χωρίς υπεκφυγές να μου απαντήσετε με ένα "ναι" ή με ένα "όχι". Και αν το στείλατε, επίσης ευθέως να μου απαντήσετε εάν υπάρχει εγκριτική πράξη. Όπως επίσης, ευθέως ερωτώ, αναμένοντας ευθεία απάντηση, αν έχετε στείλει έστω τα επιμέρους επιχειρησιακά σχέδια και αν έχετε λάβει γι' αυτά επίσημη εγκριτική απόφαση ή δεν έχετε λάβει. Όλα τα άλλα αιωρούνται.

Εδώ είναι τα συγκεκριμένα ζητήματα τα οποία θα αναδείξουν είτε την επιμέλειά σας είτε αν θέλετε τις αβλεψίες και τις παραλείψεις σας, οι οποίες εκ των προτέρων αν υπάρχουν -εγώ εύχομαι να μην υπάρχουν, αναμένω την απάντησή σας- υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Επειδή θα επανέλθω στην πορεία της συζήτησης, θέλω να σας επισημάνω, κύριε Υφυπουργέ, ότι απουσιάζει η ουσιαστική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών μηχανισμών. Πάλι μία συγκεντρωτική διέθυνση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, πάλι ένας ιδιότυπος υδροκεφαλισμός και ξανά πάλι εγερμένη υποψία ότι μέσα από αυτές τις δαιδαλώδεις διαδικασίες και ασφυξία δημιουργείτε και τον περιφερειακό σχηματισμό αφήνεται έξω από τις ρυθμίσεις και βεβαίως όσο, κύριοι συνάδελφοι, έχουμε συγκεντρωτικού χαρακτήρα επιλογές τόσο ευκολότερο είναι να προκύπτουν αδιαφάνειες περί τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος, διότι το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης δημόσιο χρήμα είναι εν ευρεία εννοία. Δεν μας το χαρίζουν. Το διακινούμεθα ανταποδοτικά και το παίρνουμε.

Όπως επίσης πρέπει να σας -πω και θα τελειώσω επί του παρόντος με αυτό- ότι η άρνησή σας αφ' ενός μεν να δεχθείτε την πρόταση του Συνασπισμού για το διακομματικό έλεγχο, αφ' ετέρου η άρνησή σας να μας πείτε από ποιους -και με ποιες διαδικασίες θα λειτουργεί και θα αποτελείται η κεντρική διαχειριστική αρχή, δικαιολογεί απόλυτα, έστω την υποψία, ότι και πάλι θα υπάρξει η διαχείριση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης η οποία δεν θα είναι συνεπής προς την κοινή διεκδίκηση του ελληνικού λαού για σαφήνεια, αποτελεσματικότητα και κυρίως διαφάνεια. Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα) : Το λόγο έχει ο κ. Ανδρέας Λοβέρδος.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ : Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κύριοι συνάδελφοι, πραγματικά μόνο όποιος δεν έχει ασκήσει διοίκηση και δεν έχει παρακολουθήσει τις διαδικασίες του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και όποιος επίσης δεν έχει πολιτικά αντιμετωπίσει αυτές τις διαδικασίες, τις δυσχέρειες και την υπέρβαση των δυσχερειών, μόνο αυτός είναι σε θέση να μην αναγνωρίζει τις προσπάθειες που έγιναν και είναι σε θέση να ασκεί κριτική εξαπολύοντας μομφές ότι αυτό το χρονικό διάστημα που πέρασε, το χρονικό διάστημα του Β' Κοινοτικού Πλαισίου δεν πέρασε άπρακτο, δίχως σωστές διαδικασίες και τελικά δεν έδωσε όφελος στη χώρα.

Πού θα επικέντρωνε κανείς αυτή την κριτική; Θα την επικέντρωνε στην απορροφητικότητα; Εδώ όμως οι αριθμοί τον διαψεύδουν και νομίζω ότι στην αίθουσα αυτή, αιτίαση μομφή για χαμηλή απορροφητικότητα δεν ακούστηκε.

Θα την επικέντρωνε στην ποιότητα των έργων; Αυτό ωστόσο πρέπει να γίνει με συγκεκριμένο τρόπο. Για ποια έργα, για ποιες περιοχές της χώρας, τι έγινε, τι θα μπορούσε να γίνει.

Για αδιαφανείς διαδικασίες; Αυτή είναι μία γενική μομφή είναι μια γενική κριτική η οποία αν δεν εκφραστεί με συγκεκριμένες αιτιάσεις, αν δεν προσδιοριστεί μέσα από συγκεκριμένες μομφές, νομίζω ότι δεν στέκει.

Όσο μου επιτρέπει η δική μου εμπειρία μπορώ να διαβεβαιώ-

σω ότι η μεγάλη προσπάθεια που έγινε στα χρόνια που πέρασαν έγκειται στο εξής: Μία Δημόσια Διοίκηση η οποία αντιλαμβανότανε τα χρήματα που έρχονταν με τις διάφορες μορφές από την ΕΟΚ και μετά από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αν λοιπόν, αυτή η διοίκηση δεν είχε αντιληφθεί ότι τα χρήματα αυτά δεν είναι ένας αυτοσκοπός δεν είναι απλώς μέσον που πρέπει να το καταναλώσουμε, δεν είναι μια σκέπη απορροφητικότητα, αν λοιπόν αυτή η διοίκηση δεν καταλάβαινε μόνο έτσι τα πράγματα αλλά καταλάβαινε από μόνη της, μέσα από τις δυνατότητές της ότι πραγματικά ζητώντας χρηματοδότηση με συγκεκριμένο τρόπο, έχοντας δηλαδή τη δυνατότητα να καταρτίσει επιχειρησιακά σχέδια, έχοντας τη δυνατότητα με εξορθολογισμένο τρόπο να απορροφήσει τα κοινοτικά χρήματα, αν είχαμε μια τέτοια διοίκηση, κυρία Πρόεδρε, τότε πραγματικά η κριτική μας στήριξη απέναντι στα όσα έγιναν από το 1994 έως το 2000, τότε θα είχε νόημα.

Επειδή, όμως, το εργαλείο μας, η Δημόσια Διοίκηση δεν μπορούσε, δεν είχε τεχνογνωσία και πολλές φορές από λόγους αδράνειας απέφευγε τα θέματα, γι' αυτό πραγματικά δεν μπορού να καταλάβω τι ακριβώς συζητάμε σήμερα. Το έζησα και το έζησα από κοντά ως πρόεδρος επιτροπής παρακολούθησης, τι σημαίνει να συνεργάζεσαι με ανθρώπους οι οποίοι το μόνο που μπορούν να σου πουν είναι οι επιθυμίες τους, οι στόχοι τους, ότι θέλουν λόγω χάριν μια αποτελεσματικότερη Δημόσια Διοίκηση, ότι θέλουν λόγω χάριν ένα αποτελεσματικό εργαλείο ελέγχου στο πεδίο του ΙΚΑ.

Πέρα από τους στόχους, κυρία Πρόεδρε, δεν υπήρχε η δυνατότητα η Δημόσια Διοίκηση να αρθρώσει συγκεκριμένα αυτό που ήθελε. Και βάσει αυτού που ήθελε να καταρτιστούν τα προγράμματα, να εγκριθούν τα προγράμματα, να χρηματοδοτηθούν, να υλοποιηθούν. Αυτή η μεγάλη αδυναμία, η οποία εντοπιζόταν τόσο μέσα στις επιτροπές παρακολούθησης όσο και στις συνεργασίες της κεντρικής επιτροπής παρακολούθησης με τις επί μέρους ήταν εμφανής, ήταν εμφανέστατη και οδηγούσε σε πολλές φορές σε αδυναμίες και στην έλλειψη δυνατότητας να απορροφήσουμε όχι καταναλωτικά, αλλά με ένα τρόπο εξορθολογισμένο το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Έζησα αυτή τη βασανιστική πορεία για λίγο καιρό βέβαια, μα, μου δόθηκε η ευκαιρία να καταλάβω πόσο σημαντικό έργο εκπονήσαμε τα περασμένα χρόνια και πόσο σημαντικό είναι, κύριε Υπουργέ, που στο τέλος είσθε σε θέση να κάνετε αυτόν τον απολογισμό, να μας μιλήσετε σήμερα για ένα ποσοστό που η Α-ντιπολίτευση δεν αμφισβητεί και που αγγίζει το 100% του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Αυτό ήταν πολύ σημαντικό. Ήταν στιγμές που δεν πίστευα ότι θα φτάναμε εκεί. Ήταν στιγμές που βλέποντας προγράμματα και ανθρώπους αντιλαμβανόμουν με όσες δυνάμεις κατανόησης είχα πως αυτό δεν θα προχωρούσε και όμως προχώρησε. Και αυτήν την καλή κουβέντα πρέπει να την πούμε.

Τελειώνοντας το Β', έρχεται το μεγάλο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και μας βρίσκει σε μια καλύτερη θέση, μας βρίσκει πιο έτοιμους γιατί διαθέτουμε πια τεχνογνωσία. Γνωρίζουμε με ποιο τρόπο δεν θα χάσουμε τα πρώτα χρόνια που είχαμε χάσει τότε το 1994 και μετά προσαπλώνοντας να καταλάβουμε τι ακριβώς θέλουμε και να διατάξουμε έτσι τη Δημόσια Διοίκηση ούτως ώστε να μπορέσει αυτή να προτείνει αποτελεσματικά. Διαθέτουμε αυτήν την τεχνογνωσία και πιστεύω πως αποτέλεσμα αυτής της καλής μας πια δυνατότητας είναι και αυτό το καινούριο που εμπεριέχεται στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης στις σχετικές διαδικασίες που ο σχετικός κανονισμός προβλέπει και που σήμερα εμείς ενσωματώνουμε και εξειδικεύουμε με το παρόν σχέδιο νόμου. Το ότι δηλαδή δεν είμαστε πια μόνο σε θέση να προγραμματίζουμε και να προτείνουμε, αλλά είμαστε πια και αρμόδιοι να ελέγχουμε και την πορεία εφαρμογής. Αν καλά κατάλαβα και από τον Υπουργό και από τον εισηγητή της Πλειοψηφίας αυτό είναι το καινούριο. Όλο πια το πρόγραμμα ανήκει στην Ελλάδα να το καταρτίσει, να το χρηματοδοτήσει με τη επιτροπή πληρωμών και τελικώς να ελέγξει την πορεία της εφαρμογής του. Αυτό το καινούριο εγώ νομίζω, ότι πρώτον, μας δίνει μια παραπάνω ευθύνη που δεν είχαμε και δεύτερον έρχεται να επιβεβαιώσει ότι πήγαμε πολύ καλά τα προηγούμενα έξι

χρόνια, κάτι που δεν αναγνωρίζεται μόνο από μας ως πλειοψηφία της Βουλής, μα και από την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ένα μόνο πράγμα θέλω να πω και εδώ θα σταματήσω ότι η τεχνογνωσία πια αυτή που διαθέτουμε, αναγνωρισμένη πια και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, πρέπει να μας οδηγήσει σε ταχύτατες διαδικασίες, ούτως ώστε να μη χαθεί χρόνος, να μη πιεστούμε μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, διότι αν ε-πίσης, έχω καταλάβει καλά, αυτήν τη στιγμή δεν έχουμε την πολυτέλεια της μεταφοράς χρημάτων από το ένα πρόγραμμα στο άλλο, από το ένα έργο στο άλλο. Δηλαδή, δεν θα είναι τελικά η χώρα ο τελικός δέκτης ούτως ή άλλως του ποσού αυτού που προβλέπεται για την περίοδο 2000-2006, αλλά χρήματα που δεν κατορθώνουμε με ορθολογικό τρόπο να απορροφούμε, θα φεύγουν πια από τη χώρα. Αυτό προσδίδει μια νέα ευθύνη, αυτό υποχρεώνει και την Κυβέρνηση και τη Δημόσια Διοίκηση να λειτουργήσουν καλύτερα μα, και αυξάνει τις υποχρεώσεις της Αντιπολίτευσης.

Δεν είναι δυνατόν τα αντιπολιτευτικά επιχειρήματα να εξα-ντλούνται πια σε μια γενική κριτική θεώρηση, αλλά πρέπει να αρθρώνονται επί του συγκεκριμένου, πρέπει η παρακολούθηση σε πολιτικό επίπεδο να γίνεται επί του συγκεκριμένου και η κριτική να αφορά τα συγκεκριμένα έργα και όχι γενικότητες. Αν στην πορεία αυτή εμφανιστούν και πάλι καθυστερήσεις και α-δράνειες, που ακόμα φυσικά υπάρχουν στη Δημόσια Διοίκηση και υπάρχει καθυστέρηση στα έργα, είτε για λόγους -όπως η Αντιπολίτευση θα το βλέπει- πολιτικών ευθυνών, αν κάτι τέτοιο αρνητικό στην πορεία εντοπίζεται θα πρέπει να λέγεται εδώ και όλοι μαζί να κοιτάμε αν τα σχετικά επιχειρήματα ευσταθούν ή όχι. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη - Ψαρούδα): Ο κ. Λιά-σκος έχει το λόγο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΛΙΑΣΚΟΣ: Κυρία Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα να πω στον εισηγητή του ΠΑΣΟΚ ότι εδώ δεν γράφου-με εκθέσεις ιδεών. Συζητάμε επί της πραγματικότητας, την ο-ποία πρόσφατα ο ίδιος ο Πρωθυπουργός περιέγραψε σ' αυτήν εδώ την Αίθουσα, λέγοντας επί λέξει "Αυτή είναι η Ελλάδα. Δεν την γνωρίζατε;". Είναι η Ελλάδα που δεν έχει πλοία, δεν έχει τρένα, δεν έχει αεροπλάνα, δεν έχει δρόμους κ.λπ.

Βέβαια εσείς ξαναπεριγράψατε σήμερα εδώ τις προεκλογι-κές σας ρεκλάμες με τα ταχύτατα τρένα, που τρέχουν σε κατα-πράσινα λιβάδια, παιδάκια που τρέχουν χαρούμενα, έργα που δεν έγιναν αλλά εγκαινιάστηκαν σε μακέτες κλπ.

Τελικά ποια είναι η πραγματικότητα; Αυτή του Πρωθυπουρ-γού σας ή η δική σας;

Ακούγοντας κανείς τον κύριο Υφυπουργό που δήλωσε ότι η Κυβέρνησή του διασφάλισε την ποιότητα στα δημόσια έργα, ό-ταν βλέπουμε καθημερινά τα οδικά έργα που μόλις παραδίδο-νται να θυμίζουν βομβαρδισμένο τοπίο και γενικότερα την κακο-τεχνία και προχειρότητα να βασιλεύει, θα του ερχόταν να γελά-σει αν δεν επρόκειτο για τραγωδία.

Ρωτώ: Υπάρχει ή δεν υπάρχει έκθεση όπου περιγράφει μεγά-λο ποσοστό κακοτεχνιών από την Ευρωπαϊκή Ένωση;

Η εμπειρία του παρελθόντος δεν δείχνει ότι η Κυβέρνηση α-ντιμετώπισε σοβαρά το πρόβλημα διαχείρισης κοινοτικών πό-ρων. Πολλά από τα χρήματα που εδικοιούτο ο ελληνικός λαός, έμειναν στα ράφια της Κοινότητας. Οι κακοτεχνίες, οι καθυστε-ρήσεις, ο πλημμελής έλεγχος είναι ως τώρα στην ημερήσια διά-ταξη.

Θεωρώ, λοιπόν, ότι με βάση τα παραπάνω το νομοσχέδιο εί-ναι πρόχειρο και δεν αντιμετωπίζει τα προβλήματα της απορρό-φησης και αξιοποίησης των κοινοτικών πόρων, καθώς βέβαια και του σχεδιασμού.

Οι επιτροπές και οι νέες αρχές δεν είναι δυνατό να ανατρέ-ψουν τη χαμηλή αποδοτικότητα του δημόσιου τομέα. Αντίθετα ενισχύεται ο υπερσυγκεντρωτικός χαρακτήρας και η βασική ε-πιτροπή παρακολούθησης με το νομοσχέδιο που καταθέτετε καθίσταται διακοσμητική, εφόσον σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 14, τίποτα δεν αποφασίζεται χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας.

Ο στόχος θα έπρεπε να είναι η απλοποίηση των διαδικασιών και ο καθορισμός των υπευθύνων με ταυτόχρονη καθιέρωση

αυστηρού ελέγχου και τη δραστηριοποίηση και τη συνεργασία του ιδιωτικού τομέα με τη Δημόσια Διοίκηση.

Το παράδειγμα της περιόδου 1990-1993 με την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας κατά την άποψή μας δείχνει το δρόμο.

Επειδή την περίοδο εκείνη ήμουν νομάρχης, η υλοποίηση του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, παρά το γεγονός της έλλει-ψης εμπειρίας, που ειπώθηκε εδώ μέσα, έγινε με υπευθυνότητα και με τις διαδικασίες που δημιούργησαν τη μεγαλύτερη αποτε-λεσματικότητα και πρωτοφανή για τα ευρωπαϊκά δεδομένα α-πορροφητικότητα.

Τότε η κυβέρνηση δεν έπαιζε με τον προγραμματισμό και την υλοποίηση των έργων και η τύχη του καθενός μας κρινόταν α-πό την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα υλοποίησης των έργων του Πλαισίου και βέβαια κρινόταν καθοριστικά και ουσιαστικά. Κάθε μήνα γινόταν σύσκεψη στο ΥΠΕΘΟ, όπου μέ-σω του κεντρικού υπολογιστή παρηκολοιούτο η πορεία όλων των έργων και οι επεμβάσεις σε τυχόν καθυστερήσεις ήταν ά-μεσες και δραστικές. Αλλά και ο καταμερισμός της ευθύνης σε όποιον δεν λειτουργούσε προς την κατεύθυνση της υλοποίησης και της απορρόφησης των κονδυλίων για έργα που αυτός ήταν υπεύθυνος. Πολλοί νομάρχες τότε, το είπα και το πρω-ί σε ένα συνάδελφο, στελέχη της κυβέρνησης, αλλά και περιφε-ρειάρχες αντικαταστάθηκαν με γνώμονα την ελλιπή απόδοσή τους προκειμένου να αξιοποιηθούν μέχρι δραχμής τα κοινοτικά κονδύλια. Είναι λάθος και δεν θα ήθελα να πω εκ του πονηρού αυτό που ειπώθηκε από τον εισηγητή του ΠΑΣΟΚ, ότι η απορ-ρόφηση με την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας έγινε σε βά-ρος της ποιότητας των έργων. Η άποψη αυτή κορευίσταθηκε με κατηχηματικό τρόπο από την επίσημη έκθεση απολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου εξαιρείται η επιτυχία της ελλη-νικής κυβέρνησης της περιόδου 1990-1993 που όχι μόνο, όπως αναγράφεται, αξιοποίησε το σύνολο των πιστώσεων και μάλι-στα με υπεραπορρόφηση, αλλά και με ταυτόχρονη επιτυχία στην ποιότητα των έργων. Αν, λοιπόν, η επιτυχία του ΠΑΣΟΚ για τις καθυστερήσεις είναι η δήθεν προσπάθεια για επιτυχία καλύ-τερης ποιότητας έργων, η πραγματικότητα δυστυχώς σας δια-ψεύδει.

Με το νομοσχέδιο που φέρνει η Κυβέρνηση, με τη θεσμοθέ-τηση τόσο περίπλοκων επιτροπών με διαφορετικές ευθύνες που δημιουργούν μόνο σύγχυση και δυσάρεστα αποτελέσματα στην ομαλή πορεία του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, απο-δεικνύει ότι, παρά την παρέλευση ετών στην εξουσία δεν αντι-λαμβάνεται ούτε τις ευθύνες της ούτε τις υποχρεώσεις της.

Ο τρόπος που χειρίστηκε το προηγούμενο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, θα έπρεπε να την αφυπνίσει για να αξιοποιηθεί από-λυτα αυτή η τελευταία ευκαιρία, όπως πολλές φορές ειπώθηκε εδώ μέσα. Δεν χρειάζεται να αναφερθώ λεπτομερώς με το τι έ-γινε στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Τα είπε άλλωστε και ο συνάδελφος κ. Καλλιώρας. Θα είναι όμως εγκληματικό και απα-ράδεκτο αυτή η τελευταία μας δυνατότητα σαν χώρα για την περίοδο 2000-2006, που αφορά ενέργειες συνολικής δαπάνης 17,5 τρισεκατομμυρίων να ακολουθήσει την πορεία προηγούμε-νων πολιτικών του ΠΑΣΟΚ. Η αποφασιστική ανάπτυξη της χώ-ρας και η οικονομική μας σύγκλιση, κύριοι συνάδελφοι, εξαρτώ-νται απόλυτα απ' αυτό το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Αυτό που χρειάζεται επίσης να γίνει κατανοητό είναι ότι πρέ-πει να υλοποιήσουμε το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο με εξαιρετικά δυ-σμενείς συγκυρίες. Είναι γνωστό ότι οι νέοι κανονισμοί δεν επι-τρέπουν μεταφορά χρημάτων στα επόμενα έτη. Έτσι, αν δεν α-ξιοποιηθούν στην προθεσμία τους, χάνονται, πηγαίνουν σε άλ-λη χώρα. Έχει ελέγξει η Κυβέρνηση το βαθμό ετοιμότητας υλο-ποίησης των προτεινομένων προς ένταξη έργων; Είναι ένα ερώ-τημα.

Επίσης, η υποχρεωτική μας δέσμευση, που έχουμε σαν χώρα μαζί με τις δεσμεύσεις του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου να απορρο-φήσουμε τα αναπορρόφητα κονδύλια του Β' Κοινοτικού Πλαισί-ου Στήριξης, είναι στοιχείο πολύ σημαντικό. Με την υπάρχουσα νομοθεσία που έχει επιβληθεί από τα μεγάλα εργολαβικά συμ-φέροντα που εκτός των άλλων έχουν και τη δυνατότητα μη τή-ρησης των χρονικών δεσμεύσεων υλοποίησης των έργων και με την κοντόφθαλμη πολιτική θεώρησης όλων των Κοινοτικών

Πλαισίων Στήριξης. Μέχρι τώρα ως μέσον εξυπηρέτησης ημετέρων, θα ξεπεράσετε τα παραπάνω εμπόδια; Πόσοι άραγε, έχετε αναρωτηθεί, εργολάβοι μεγάλων δημοσίων έργων με τέτοια ασυδοσία που παρατηρείται γύρω μας στην εκτέλεση αυτών των έργων, έχουν κηρυχθεί έκπτωτοι; Ειπώθηκε προηγουμένως από τον κ. Κωστόπουλο, πώς γίνονται αυτά. Διερωτηθήκατε πόσα έργα αμφιβόλου αξίας και σημασίας έχουν επιλεγεί για εξυπηρέτηση κομματικής σκοπιμότητας, πόσες επιδοτήσεις έγιναν σε μη βιώσιμες επιχειρήσεις, πόσα χρήματα χάθηκαν; Ακούστηκε το παράδειγμα των ΚΕΚ που είναι ταβέρνες ή αποθήκες.

Κυρίες και κύριοι, είναι ανάγκη να γίνει μια πραγματική επανάσταση ανατροπής της μέχρι σήμερα κατεστημένης κυβερνητικής νοοτροπίας. Πρέπει να αντιληφθούμε ότι αυτή η τελευταία ευκαιρία δεν είναι υπόθεση του ΠΑΣΟΚ, αλλά όλων των Ελλήνων. Πρέπει να υπάρξει συνεργασία όλων των κομμάτων για την επιλογή του σωστού, ευέλικτου και αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου, που θα επιτρέπει την έγκαιρη αξιοποίηση των πόρων με διασφάλιση υλοποίησης των έργων. Απαιτείται ένα άλλο νομοσχέδιο με συνεργασία των πολιτικών δυνάμεων, με στόχους τον καθορισμό συγκεκριμένων υπευθύνων, την απλοποίηση των διαδικασιών, τη δραστηριοποίηση του ιδιωτικού τομέα με κανόνες, την ενεργοποίηση των ικανών στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης, τη συμμετοχή ουσιαστικά της Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού και την καθιέρωση αυστηρών ελέγχων κατά τη διάρκεια της πορείας της υλοποίησης με παράλληλη παροχή κινήτρων.

Η δημιουργία επιτροπών διάσπασης του παρακολουθούμενου έργου, ενώ αγνοείται η βασική επιτροπή παρακολούθησης, δεν είναι η λύση. Ενώ η υπερσυγκέντρωση σχεδιασμού διαχείρισης ελέγχου και παρακολούθησης στο ΥΠΕΘΟ διογκώνουν όλα αυτά σε κεντρικό επίπεδο, υποβαθμίζοντας τους περιφερειακούς φορείς. Η συνταγή είναι εκ των προτέρων αποτυχημένη, όπως έχει αποδείξει το πρόσφατο παρελθόν. Εάν προσθέσουμε τη χαμηλή συμμετοχή της χώρας μας, που ήδη αναφέρθηκε στο Ταμείο Συνοχής σε σχέση με τα άλλα ευρωπαϊκά κράτη, το μέλλον είναι δυσόινο.

Δυστυχώς το ΠΑΣΟΚ αποδεικνύει για μια ακόμα φορά -ακούσαμε άλλωστε και τον Υπουργό του- ότι είναι το κόμμα των μεγαλοεπιχειρηματιών και των υπέροχων φραστικών, φανταστικών περιγραφών, αλλά του ανύπαρκτου έργου.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα) : Το λόγο έχει ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Κωνσταντίνος Γεϊτονας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΪΤΟΝΑΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βου - λής): Κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, νομίζω ότι η συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία της Κυβέρνησης, είναι από τις σημαντικότερες. Αυτό καθ' εαυτού πιστεύω ότι συνιστά μια συζήτηση υψηλού επιπέδου και όχι στερείς αντιπαράθεσεις ή συζήτηση σκοπιμοτήτων. Γιατί το συζητούμενο νομοσχέδιο έρχεται να δημιουργήσει προϋποθέσεις, που εξασφαλίζουν την ποιότητα των παρεμβάσεων, σε συνδυασμό με την αποτελεσματικότητα, έτσι ώστε η χώρα πραγματικά να αξιοποιηθεί πλήρως τη μεγαλύτερη αναπτυξιακή ευκαιρία και πρόκληση στη μεταπολεμική της ιστορία.

Διατίθενται 17,5 τρισεκατομμύρια δραχμές για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της χώρας μας, για την περίοδο 2000-2006. Είναι σημαντικό ποσό και είναι σημαντικές οι δράσεις, όπως έχουν σχεδιαστεί και ως και οι στόχοι και οι επιδιώξεις. Αλλά επειδή άκουσα κριτική από την πλευρά της Αντιπολίτευσης, ιδιαίτερα της Νέας Δημοκρατίας, άκουσα προ ολίγον και τον Κοινοβουλευτικό της Εκπρόσωπο, θα ήθελα να πω ότι αυτά τα λεφτά δεν ήλθαν από μόνα τους. Και αυτό τουλάχιστον ας το αναγνωρίσουμε στην Κυβέρνηση. Είναι προϊόν ενός επεξεργασμένου σχεδίου, μιας φοβερής προετοιμασίας, αλλά και μιας σκληρής διαπραγματεύσεως. Και το λέω αυτό για να σας θυμίσω ότι κάποτε, όταν γινόταν η συζήτηση τότε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πάλι ως Κασσάνδρες λέγατε, κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, ότι θα πάρουμε πολύ λιγότερα. Όμως τα κονδύλια είναι 80% παραπάνω από εκείνα του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

(Θόρυβος από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Λέγετε τώρα πάλι ό,τι θέλετε, έχετε πει και άλλοτε πολλά, αλλά, ευτυχώς, καταγράφονται και έρχεται ο χρόνος και σας διαψεύδει.

Η πλήρης απορρόφηση των πόρων και η συνετή διαχείρισή τους, με άλλα λόγια αυτό που λέμε διαφάνεια και αποτελεσματικότητα, είναι "εκ των ουκ άνευ" για να επιτύχουμε το βασικό στόχο, τη βασική επιδίωξη. Ένα δίδυμο στόχο, εάν θέλετε, για την οικονομία και την κοινωνία, ή να το πω αλλιώς αυτό που και σεις συνέχεια λέτε, το στόχο της πραγματικής σύγκλισης. Αλλά αυτό επιβάλλει αμέσως ότι θα πρέπει να προχωρήσουμε σε θεσμικές παρεμβάσεις και στα τρία επίπεδα και στη διαχείριση και στην παρακολούθηση και στον έλεγχο.

Για να δούμε τώρα ποια είναι τα νέα δεδομένα, για να δούμε πώς πρέπει να κινηθούμε και να κρίνουμε αν κινείται σωστά η Κυβέρνηση.

Δύο είναι τα νέα δεδομένα σε σχέση με τα προηγούμενα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης. Πρώτον, είναι η εμπειρία που αποκτήθηκε και πρέπει να αξιοποιηθεί. Και επειδή ακούω συνέχεια κριτική για το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, μην ξεχνάτε ότι το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης προετοιμασθηκε από εσάς, κύριοι της Ν.Δ., με χαρακτηριστικό τη χαμηλή ωρίμανση των έργων. Και ακόμα, ακούμπησε στην εμπειρία του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Άκουσα προηγουμένως τον εκλεκτό συνάδελφο της Ν.Δ. να το εκθειάζει αλλά δεν γνωρίζω, ότι εμείς γνωρίζουμε καλύτερα...

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ : Δεν τα λέτε καλά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΪΤΟΝΑΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βου - λής): Παρακαλώ να μην με διακόπτετε, κύριε Παυλίδη. Εγώ δεν διέκοψα κανέναν είτε από το Προεδρείο είτε από τα έδρανα. Σας άκουσα όλους με προσοχή. Να μην σας πειράζει η αληθεια. Είναι λοιπόν παράδειγμα προς αποφυγήν κατά κοινή παραδοχή το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και ως προς την επίτευξη των στόχων και ως προς τη διαχείριση.

Το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης λόγω της μη έγκαιρης προετοιμασίας των έργων και δράσεων -χαμηλή ωρίμανση- των αδυναμιών στους θεσμούς και στις δομές, αλλά και αντικειμενικά λόγω της πολυπλοκότητας καινούριων συνθέτων δράσεων που μπήκαν για πρώτη φορά στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, πραγματικά είχε προβλήματα και χρειάστηκε μία υπερπροσπάθεια, αλλά και παρεμβάσεις "καθ' οδόν" για να πετύχει. Και πέτυχε. Δεν χάθηκε ούτε ένα ΕCΥ. Ανατρέξτε στο τι έχετε πει κατά καιρούς εδώ, κύριοι της Ν.Δ....

Το θέμα της εμπειρίας, λοιπόν, πρέπει να το αξιοποιήσουμε για να κινηθούμε σωστά στο μέλλον. Δεν είναι όμως μόνο το θέμα της αξιοποίησης της εμπειρίας που πρέπει να ληφθεί υπ' όψη ως νέο δεδομένο. Είναι το νέο θεσμικό πλαίσιο και περιβάλλον σε σχέση με τα διαρθρωτικά ταμεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι οι νέοι όροι, εάν θέλετε, για την έγκριση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Επειδή αναφέρθηκε σ' αυτό ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας, δεν είμαστε εμείς το κακό παράδειγμα και η αφορμή για την αλλαγή των κανονισμών. Ακριβώς και η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση απέκτησε εμπειρίες από όλες τις χώρες για τη δική τους λειτουργία, έβαλε με τους νέους κανονισμούς νέους όρους, σημαντικά αυξημένες απαιτήσεις για τα κράτη-μέλη και ουσιαστικά περιορίστηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση στις ελεγκτικές διαδικασίες. Και σωστά κατά τη γνώμη μου, γιατί στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης έκανε παρεμβολές -όσοι το δουλέψαμε το είδαμε- οι οποίες δημιουργούσαν προβλήματα στη διαχείριση και στην υλοποίηση. Επίσης τα θέματα κατάργησης της προχρηματοδότησης, το v+2 που αναφέρθηκε, επέβαλαν την ανάγκη καινοτομικών, θεσμικών και διοικητικών παρεμβάσεων από πλευράς πολιτείας.

Εγώ θέλω να επισημάνω στον κύριο Υπουργό και από την εμπειρία μου ότι ορθά δίνει το βάρος η Κυβέρνηση στο νέο σύστημα και πλαίσιο διαχείρισης, ελέγχου και παρακολούθησης για τα έργα, αλλά θα πρέπει οπωσδήποτε να ρίξετε και το βάρος στην υψηλή ωρίμανση έργων και δράσεων γιατί έχετε συγκεκριμένα χρονικά περιθώρια στις απορροφήσεις. Τα λέω αυτά γιατί ως προς τους στόχους και τις επιδιώξεις του προγράμ-

ματος δεν μπορεί να έχει κανείς αντίρρηση. Είναι κοινός τόπος. Δεν μπορεί να έχει κανένας αντίρρηση ότι τομείς, όπως η αντιμετώπιση της ανεργίας, οι ίσες ευκαιρίες στην αγορά, η εκπαίδευση, η κατάρτιση, η κοινωνία της πληροφορίας, η ανταγωνιστικότητα, ιδιαίτερα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η ανάπτυξη της υπαίθρου και η άρση των περιφερειακών ανισοτήτων και η ποιότητα ζωής, ιδιαίτερα σε θέματα πολιτισμού, υγείας, πρόνοιας και περιβάλλοντος κλπ. είναι πράγματι πρώτες προτεραιότητες στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Άρα η συζήτηση θα πρέπει να γίνει πάνω σ' αυτά τα ζητήματα εφαρμογής και πολύ σωστά η Κυβέρνηση έδωσε σε αυτά την έμφαση. Το παρόν σχέδιο νόμου, το οποίο απορρίπτεται από την αντιπολίτευση, επιχειρεί να διαμορφώσει ένα σύγχρονο πλαίσιο με βάση και τα προβλήματα που εμφανίστηκαν κατά την εφαρμογή του Α' και Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και να θεσμοθετήσει αρχές διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου με διακριτούς ρόλους και αρμοδιότητες. Αυτό απορρέει και από τους κανονισμούς της ΕΕ, άρα είναι μία τυπική προσαρμογή και ουσιαστικά δημιουργεί προϋποθέσεις για να έχουμε αποτελεσματικότητα σε συνδυασμό με τη διαφάνεια.

Σε αυτό δεν μπορεί να έχετε αντίρρηση, κύριοι συνάδελφοι της Αντιπολίτευσης, και δεν αντιλαμβάνομαι γιατί καταψήφιστε το νομοσχέδιο. Άκουσα από τη μία μεριά κριτική ότι καθυστερούμε και από την άλλη πρόταση να αποσυρθεί το νομοσχέδιο και να έλθει ένα άλλο πάνω στο οποίο να γίνει διάλογος. Διαλέξετε τι επιτέλους θα προτιμούσατε. Εγώ πιστεύω ότι η άρνησή σας αυτή δεν δικαιολογείται.

Έχετε επιφυλάξεις, έχετε αντιρρήσεις, έχετε ενστάσεις. Σωστά δεν θα μπορούσε μέσα από μία παραγωγική συζήτηση όλα αυτά να μετατραπούν θετικά σε συγκεκριμένες προτάσεις βελτίωσης των διατάξεων ή και πολύ περισσότερο στη συνέχεια των αποφάσεων; Αυτή θα ήταν μία υπεύθυνη στάση. Άκουσα προηγούμενους συνάδελφοι Βουλευτή να λέει ότι το Γ' ΚΠΣ δεν είναι υπόθεση δική μας, του ΠΑΣΟΚ. Ασφαλώς δεν είναι υπόθεση μόνο αυτής της Κυβέρνησης. Είναι υπόθεση όλης της κοινωνίας, όλου του πολιτικού κόσμου. Είναι εθνική υπόθεση.

Εάν αισθάνεσθε πράγματι αυτήν την ευθύνη, κακώς καταψήφιστε το νομοσχέδιο, κατά την άποψή μου. Θα έπρεπε με συγκεκριμένες προτάσεις σας να συμβάλετε σε μία θετική κατεύθυνση για να υπάρξουν βελτιώσεις.

Υπάρχουν πράγματι ζητήματα που προκύπτουν απ' αυτό το νομοσχέδιο. Εγώ θέλω να βάλω ορισμένα ερωτηματικά, να θέσω ορισμένους προβληματισμούς για να διευκολύνω να ακουστούν προτάσεις στη συνέχεια της συζήτησης.

Πρώτον, ο πολυεπίπεδος αυτός μηχανισμός ελέγχου, που δημιουργούμε. Από τη μια μεριά σίγουρα εξασφαλίζει πλήρη διαφάνεια και παρέχει εγγυήσεις. Πώς όμως θα αποφύγουμε να μην αποτελέσει τροχοπέδη στην πορεία και να δημιουργήσει εμπλοκές λόγω επικάλυψης και δισταύρωσης αρμοδιοτήτων; Και για να γίνω πιο σαφής. Έχουμε τρία επίπεδα ελέγχου. Ερωτώ για να προβληματιστούμε. Εάν το αποτέλεσμα των ελέγχων στα διάφορα επίπεδα είναι διαφορετικό, ποιος είναι εκείνος που θα κρίνει τελικά; Ένα ερώτημα που θέλει απάντηση.

Δεύτερο θέμα που θα μπορούσαμε να συζητήσουμε: Οι αρμοδιότητες στα διάφορα επίπεδα διαχείρισης, με τις ειδικές υπηρεσίες και τις αρχές διαχείρισης είναι γενικά οριοθετημένες. Μήπως πρέπει να δούμε πιο επισημασμένα την οριοθέτηση ώστε να μην έχουμε συγχύσεις; Και αν όχι στις διατάξεις, κύριε Υπουργέ, τουλάχιστον στις αποφάσεις που θα εκδοθούν;

Τρίτο ερώτημα: Ακούστηκε ότι γίνεται υπερσυγκέντρωση αρμοδιοτήτων στο ΥΠΕΘΟ. Ως ένα σημείο σωστά, γιατί ένας πρέπει να υπάρχει στην κορυφή κάθε πυραμίδας...

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το προειδοποιητικό κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του Α' Αντιπροέδρου της Βουλής κ. Γείτονα)

Θα τελειώσω, κυρία Πρόεδρε, έχω ακόμη λίγο χρόνο.

Να δούμε όμως τη συγκέντρωση αρμοδιοτήτων στο ΥΠΕΘΟ και από την άλλη πλευρά. Συμβιβάζεται με τη δυνατότητα ανταπόκρισης των μέχρι σήμερα δομών του ΥΠΕΘΟ ή θα έχουμε εδώ προβλήματα; Και επιπλέον επειδή θα υπάρχουν και τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία για τη διαχείριση των προγραμμάτων

μήπως θα έχουμε συγκρούσεις και τριβές από τις επικαλύψεις των αρμοδιοτήτων των οργάνων Δημόσιας Διοίκησης στα υπουργεία;

Τέταρτο ερώτημα: Πάμε να αντιμετωπίσουμε τις αδυναμίες της Δημόσιας Διοίκησης. Πολύ σωστά. Σ' αυτήν την προσπάθεια θα έπρεπε να βρούμε τρόπους για να ανεβάσουμε συνολικά ποιοτικά τη Δημόσια Διοίκηση. Πώς θα αποφύγουμε μέσα από τις ειδικές υπηρεσίες, τις αρχές, τη δημιουργία τυχόν Δημόσιας Διοίκησης δύο ταχυτήτων κάτι που μπορεί να βρούμε εμπόδιο μπροστά μας;

Πέμπτο ερώτημα: Δεν πρέπει να έχουμε, κύριε Υπουργέ, ρεαλιστικά...

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του Α' Αντιπροέδρου της Βουλής κ. Γείτονα)

Θέλω ανοχή, κυρία Πρόεδρε, ενός λεπτού.

Δεν πρέπει να έχουμε τελικά, κύριε Υπουργέ, συγκεκριμένα ρεαλιστικά χρονοδιαγράμματα για να υλοποιηθούν όλες αυτές οι νέες υπηρεσίες, οι αρχές, μέσα από τις υπουργικές αποφάσεις για να μην καθυστερήσουμε; Το παράδειγμα της ΜΟΔ είναι αρνητικό, διότι συνεστήθη μεν η ΜΟΔ στα πλαίσια του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, αλλά άργησε ουσιαστικά στην πράξη να συγκροτηθεί και να λειτουργήσει. Κι έτσι πολύ λίγες υπηρεσίες προσέφερε. Άρα εδώ απαιτείται ένα χρονοδιάγραμμα αυστηρό και πρέπει να το μελετήσετε.

Και έκτον: Είναι πραγματικά επαρκές το όλο πλαίσιο; Επειδή υπάρχει συνεργασία, συνέργια του ιδιωτικού με το δημόσιο τομέα σε προγράμματα είναι επαρκές το πλαίσιο αυτής της συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα; Μήπως και εδώ θα χρειαστούμε ορισμένες συμπληρώσεις και βελτιώσεις;

Τα λέω αυτά για να αποδείξω ότι υπάρχει έδαφος για μια γόνιμη και παραγωγική συζήτηση. Και τα λέω και προς τον Υπουργό για να τα λάβει υπόψη του και κατά τη συζήτηση επί των άρθρων μαζί με άλλες προτάσεις που θα ακουστούν να προχωρήσει σε βελτιώσεις. Ή αν δεν μπορούν να γίνουν βελτιώσεις των άρθρων τουλάχιστον να ληφθούν υπ' όψη για τη σωστή προετοιμασία και διαμόρφωση των αποφάσεων. Διότι οι αποφάσεις, το πλήθος των αποφάσεων που προβλέπονται, θα είναι πράγματι ουσιαστικές και καθοριστικές για την ομαλή πορεία του προγράμματος.

Τελειώνοντας θέλω να πω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι -και σας ομιλώ μετά λόγου γνώσεως, διότι έτυχε να είμαι και σε υπεύθυνο πόστο, είχα το αξίωμα του Αναπληρωτή Υπουργού Δημοσίων Έργων την εποχή που εγκρίθηκε το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης αλλά και στη συνέχεια είχα την ευκαιρία ως Υπουργός σε διάφορα Υπουργεία να ασχοληθώ από τη σκοπιά των φορέων υλοποίησης του προγράμματος - ότι το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης είναι μια εθνική υπόθεση και όλοι έχουμε χρέος να το δούμε έτσι. Να στηρίζουμε με εποικοδομητικές προτάσεις την προσπάθεια. Κανένας δεν έχει δικαίωμα να είναι αρνητικός, να είναι απαθής ή να παριστάνει τον Πόντιο Πιλάτο. Και όλοι μαζί και η κοινωνία και η Βουλή θα πρέπει να στηρίζουμε το μεγάλο εγχείρημα. Και ιδιαίτερα η Βουλή -και το προτείνω αυτό- μέσα από τις προβλεπόμενες διαδικασίες του κοινοβουλευτικού ελέγχου θα πρέπει να καθιερώσει τακτικές ενημερωτικές συζητήσεις -πέρα από τον κοινοβουλευτικό έλεγχο- για την πορεία του προγράμματος. Έτσι πραγματικά θα δείξουμε στον ελληνικό λαό ότι ανταποκρινόμαστε όλοι στις ευθύνες μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αννα Μπενάκη Ψαρούδα): Το λόγο έχει ο κ. Ιωάννης Βαθειάς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΘΕΙΑΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η συζήτηση στην Εθνική Αντιπροσωπεία για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, όσον αφορά στο νομοσχέδιο που έχει έρθει για ψήφιση, έχει και στοιχεία και πολιτικής κριτικής της πορείας υλοποίησης και των προηγούμενων Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης.

Άρα το πρώτο ζήτημα που μπαίνει εδώ στην Εθνική Αντιπροσωπεία είναι η σύγκριση του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Είναι βέβαιο ότι το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ήταν και ποσοτικά και ποιοτικά πιο άρτιο από το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Αυτά τα στοιχεία είναι αδιαμφισβήτητα και ο καθένας με αντικειμενικό τρόπο

μπορεί να τα προσεγγίσει.

Το δεύτερο στοιχείο είναι η διαπραγμάτευση της ελληνικής Κυβέρνησης, της Κυβέρνησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ, όσον αφορά στα 17,5 τρισεκατομμύρια που έρχονται στην Ελλάδα. Εδώ πραγματικά τα 17,5 τρισεκατομμύρια είναι μια μεγάλη επιτυχία, η οποία έχει καταγραφεί όχι μόνο από την Εθνική Αντιπροσωπεία, αλλά και γενικότερα στο ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το τρίτο στοιχείο είναι, πού διατείνονται οι πόροι και πού προσανατολίζεται το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Το ζήτημα είναι πολιτικό και το πολιτικό αυτό ζήτημα το έλυσε η δέσμευση και η κατεύθυνση του Πρωθυπουργού ότι το 80% του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης θα πάει στην περιφέρεια για την ισόρροπη ανάπτυξη της Ελλάδος. Αυτό είναι αδιαμφισβήτητο στοιχείο για να μπορούμε να προσεγγίσουμε και να μπορέσουμε να κουβεντιάσουμε στη σημερινή διαδικασία.

Το τέταρτο στοιχείο είναι η ωρίμανση και η επιλεξιμότητα των έργων τα οποία θα μπουν στη διαδικασία του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Αυτό το ζήτημα που είναι κορυφαίο, έχει προγραμματιστεί και έχει διαμορφωθεί, είναι μπροστά μας, είναι στη διαδικασία που εξελίσσεται, διότι στο πέμπτο και σημαντικότερο στοιχείο, κατά την εκτίμησή μου, το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης δεν ολοκληρώνεται σε μία τετραετία. Ολοκληρώνεται σε μία εξαετία, που έχει εθνικά χαρακτηριστικά, έχει χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν την Ελλάδα της επόμενης δεκαετίας. Και φυσικά το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο μαζί με τους εθνικούς πόρους, με τον προγραμματισμό ο οποίος έχει υπάρξει, διαμορφώνει την Ελλάδα του 2010. Αυτήν την Ελλάδα θα προγραμματίσουμε.

Στη σημερινή συζήτηση όμως, υπάρχει το νομοσχέδιο, το οποίο είναι νομοσχέδιο με τεχνικά χαρακτηριστικά. Είναι νομοσχέδιο που προσδιορίζει τις ελεγκτικές αρχές και τη διαφάνεια των διαδικασιών. Άρα είναι σημαντικό, όμως είναι στην κατεύθυνση που έχει προσδιορίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση όσον αφορά στα νέα δεδομένα, κάτω από την εμπειρία που είχε διαμορφωθεί σε σχέση με το πώς αξιοποιήθηκαν και από το Ταμείο Συνοχής και από το πλαίσιο στήριξης στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και στην Ελλάδα και πάνω σε μια τέτοια διαδικασία διαμορφώθηκε το παρόν νομοσχέδιο.

Εάν θέλουμε σήμερα στην Αίθουσα του Κοινοβουλίου να είμαστε πραγματικά αξιόπιστοι, πρέπει και επί της αρχής και επί των άρθρων να δώσουμε τις δικές μας προτάσεις, όσον αφορά και στις διαχειριστικές αρχές και στο τι έχει γίνει μέχρι σήμερα και στο τι πρέπει να γίνει σε αυτήν τη διαδικασία.

Όμως, αντί να γίνει αυτό από την πλευρά της Αντιπολίτευσης, μπήκαν ζητήματα συγκρίσεων, μπήκαν θέματα ισοπεδωτικών λογικών και φυσικά αναγκάζεται ο κάθε ομιλητής και να κάνει προσαρμογές στην ομιλία του για το παρελθόν και να θυμίζει.

Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας κ. Κωστόπουλος -προσέρχεται συμπτωματικά αυτήν τη στιγμή στην Αίθουσα- έθεσε θέμα ποιότητας έργων ή οτιδήποτε άλλο. Εγώ ως νέος στην ηλικία του 1980 θυμάμαι, κύριε Κωστόπουλε, ότι κατέρρευσε η γέφυρα του Σταυρού. Θυμάμαι ότι κατέρρευσε η γέφυρα της Χαμοστέρνας.

Τώρα, αν αρχίσουμε να θυμόμαστε, ξέρουμε πολύ καλά τι έχει γίνει. Σας θυμίζω, λοιπόν, αυτά που έγιναν επι των ημερών σας. Και δεν σας θυμίζω κάποια που έγιναν στο Α Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Φυσικά πρέπει να επισημάνω αντιφάσεις και αντιθέσεις σε αυτήν την Αίθουσα. Από τη μια πρέπει να αποκεντρώσουμε τους θεσμούς και από την άλλη ένας αγορητής μας έλεγε στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας γινόντουσαν συσκέψεις παρακολούθησης. Είναι σαφής η αντίθεση. Και από την άλλη είπατε ότι η ροή που υπάρχει στη φυσιολογική ροή του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, θα ανατραπεί από το παρόν νομοσχέδιο το οποίο έχει δυσλειτουργίες επιτροπές και ανεξάρτητες διοικητικές αρχές. Από τη μια εγκαλούμεθα σε αυτήν την Αίθουσα για να δημιουργήσουμε ανεξάρτητες διοικητικές αρχές και από την άλλη μεριά το ξεχνάμε και βάζουμε άλλες διαδικασίες.

Πιστεύω ότι όλα αυτά γίνονται με μια συνολικότερη λογική που έχει μια καταστροφολογία ή μια ανησυχία, μήπως στην πο-

ρεία η χώρα μας πάει καλά και αποστερηθούμε επιχειρημάτων. Και αυτό διότι το μόνο επιχείρημα της Αντιπολίτευσης είναι το να λέει, πως όποιο έργο γίνεται στην Ελλάδα γίνεται για μίζες, διότι φοβόμαστε τις συγκρίσεις. Φοβόμαστε ότι η Ελλάδα την οποία διαμορφώνει σήμερα η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ για τα επόμενα χρόνια θα είναι μια σημαντική ευρωπαϊκή χώρα, διότι διαμορφώνουμε την πραγματική σύγκλιση της χώρας σε σχέση με τις άλλες οικονομίες των ευρωπαϊκών χωρών.

Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης συνδέει και συμπληρώνει την πορεία της ελληνικής οικονομίας που τη χαρακτηρίζουν υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης 4% και 5%. Φυσικά δεν μιλάμε για τα μεγάλα έργα. Εδώ πάρα πολλοί συνάδελφοι εντόπισαν το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης στη διαδικασία των έργων υποδομής. Δεν είναι μόνο αυτά. Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ουσιαστικά κατευθύνεται και στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, στον τουρισμό, στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οπουδήποτε δημιουργεί όρους ανάπτυξης για την Ελλάδα. Θα δημιουργήσουμε σημαντική ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Κανένας σε αυτήν την Αίθουσα δεν διαφώνησε για το ποσοστό που κατευθύνεται στην περιφέρεια, στις νομαρχίες, στους δήμους. Άρα, κανένας δεν πρέπει να διαμορφώνει τέτοιου είδους επιχειρήματα.

Και θα σας έλεγα να πάτε στο άρθρο 14, γιατί κάποιοι είπαν ότι απουσιάζουν οι φορείς. Στο άρθρο αυτό θα δείτε πόσοι εκπρόσωποι, πέρα από τους κυβερνητικούς φορείς, θα βρεθούν στη διαδικασία του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης που είναι ένα εθνικό θέμα. Η εμπειρία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας εγγυάται ότι και η διαχείριση και η διαφάνεια και η αξιοποίηση θα σηματοδοτήσουν τη μεγάλη πορεία της Ελλάδας, που θα προσεγγίσει το επίπεδο των ευρωπαϊκών χωρών.

Αν θέλετε να συμμετάσχετε σε αυτήν τη διαδικασία, η πρόκληση υπάρχει. Αποδεχθείτε την και δώστε με την παρουσία σας και τα επιχειρήματά σας την απόδειξη ότι αξίζει αυτός ο διάλογος και αυτή η πολιτική. Περιμένουμε να δεχθείτε αυτήν την πρόκληση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ο κ. Παυλός έχει το λόγο.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ακούγοντας και τον Υπουργό και τον εισηγητή και τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο, αλλά και τους συναδέλφους του ΠΑ.ΣΟ.Κ. που μίλησαν ως τώρα, επιβεβαίωσα δύο πράγματα σχετικά με την τακτική των κυβερνήσεων του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και ιδίως των κυβερνήσεων Σημίτη.

Πρώτα απ' όλα επιχειρούν να καλλιεργήσουν αυτό που λέμε "επιλεκτική μνήμη". Απ' ό,τι συμβαίνει σ' αυτόν τον Τόπο, προσπαθούν να κρατήσουν εκείνο που τους εξυπηρετεί.

Το δεύτερο, είναι αυτός ο παραμορφωτικός καθρέπτης της πραγματικότητας, ο οποίος κάθε φορά μπαίνει σε ενέργεια για να διαστρεβλωθεί η κοινή αλήθεια και να δοθεί μια άλλη εικόνα από εκείνη που όλοι βλέπουν.

Τα λέω αυτά, γιατί δεν είχα σκοπό να μιλήσω καν για το Α' και το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Είχα σκοπό να ασχοληθώ μόνο με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο.

Θα μου επιτρέψετε, όμως, να πω πόση αναλήθεια κρύβουν οι ισχυρισμοί που προβλήθηκαν από το Πασόκ για το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Θυμίζω ότι το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ήταν η πρώτη μεγάλη εμπειρία στην Ελλάδα για Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, από μια κυβέρνηση μάλιστα που εξαιτίας ενός φαύλου νόμου ο οποίος, που το 47% το έκανε περίπου εκατόν πενήντα έναν Βουλευτές, κλήθηκε τότε να αντιμετωπίσει την πρώτη μεγάλη αυτή εμπειρία. Αυτή η Κυβέρνηση το 1993 είχε καταφέρει να έχει απορροφητικότητα 93%. Το υπόλοιπο 7% ήταν απλώς και μόνο προϊόν της δυνατότητας η οποία υπήρχε να μετατεθεί η απορρόφηση για δύο χρόνια, όπως προέβλεπε η κοινοτική συμφωνία. Δηλαδή είχε πλήρη απορροφητικότητα, και πλήρη επίτευξη των στόχων. Και αυτό όχι με ισχυρισμούς της Κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας της εποχής εκείνης, αλλά με πιστοποιητικά της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αντ' αυτού, τι είναι εκείνο το οποίο εμφανίστηκε στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης; Είναι γνωστή ποια ήταν η απορροφητι-

κότητα σε βασικά σημεία, που αφορούν παραδείγματος χάριν την παιδεία, την υγεία και άλλα. Το γεγονός ότι υπήρξε μεγαλύτερη απορροφητικότητα τα τελευταία χρόνια, ξέρετε πού οφείλεται; Οφείλεται στο γεγονός ότι υπήρξε ανοχή εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπήρξε η δυνατότητα να εκμεταλλευτούμε κάποιες χρονικές δυνατότητες που μας έδινε και δυστυχώς έγιναν και απ' ευθείας αναθέσεις.

Ξέρετε, κύριε Υπουργέ, θα μου επιτρέψετε να σας πω ότι νομικά απ' ευθείας αναθέσεις είναι εκείνες -τις οποίες φαίνεται ότι ξεχνάτε- οι οποίες γίνονται για το αρχικό έργο και στη συνέχεια γίνονται απ' ευθείας αναθέσεις συνεχώς για τα συμπληρωματικά κομμάτια στον ίδιο εργολάβο.

Μήπως θέλετε να σας θυμίσω πως έγινε το Εφετείο Αθηνών, για να σας φέρω ένα παράδειγμα; Δεν το κοιτάτε λίγο;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας): Είναι στο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, κύριε συνάδελφε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Παρακαλώ! Θέλετε να σας απαντήσει ο κύριος Υφυπουργός, κύριε Παυλόπουλε;

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Όχι, δεν θέλω να μου απαντήσει. Θα απαντήσει όταν έρθει η ώρα του.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας): Ένα ερώτημα μόνο. Γιατί ξέρετε ότι έχετε κάνει λάθος.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν χρειάζεται να με διακόπτετε. Όπως ο κ. Γείτονας δεν δεχόταν ερωτήσεις, μη με διακόπτετε και εσείς τώρα.

Με ρωτήσατε ποιες ήταν οι απ' ευθείας αναθέσεις. Εσείς κάνετε διάκριση απ' ευθείας αναθέσεων μεταξύ εκείνων που επιπνύουν και εκείνων που δεν επιπνύουν; Την πολιτική ηθική σας κρίνω αυτήν την ώρα, για να δείτε σε ποιο νομικό πλαίσιο στηρίζεσθε για να κάνετε το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Έχουμε λοιπόν το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Πώς να σας εμπιστευτούμε ως Κυβέρνηση για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, όταν συμβαίνουν τα εξής: Πρώτα-πρώτα έρχεσθε στη Βουλή και μας λέτε. Έχετε δει ποιο ύψος πετύχαμε; Αυτό που έπρεπε να πάρουμε σαν Ελλάδα. Αλλά βεβαίως σαν Κυβέρνηση, επειδή έχετε συνηθίσει διαρκώς στις αποτυχίες, το να πάρουμε εκείνο που δικαιούμεθα το θεωρείτε μεγάλη επιτυχία. Είναι αυτό που σας λέμε. Είσθε ικανοποιημένοι όταν δεν εξευτελίζεται η χώρα. Και επαίρεσθε γιατί πήραμε από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης αυστηρά αυτό που εδικαιούμεθα, ενώ εμείς σας κατηγορούμε γιατί δεν πήραμε ό,τι θα μπορούσαμε να πάρουμε αν ήσασταν πιο προσεκτικοί και πιο αξιόπιστοι έναντι των εταίρων μας.

Και δεν σας εμπιστευόμαστε, διότι το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης έχει μία ιδιαιτερότητα: Δεν έχετε τις ανοχές που είχατε στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Και γνωρίζετε γιατί δεν έχετε τις ανοχές. Είναι οι τρεις βασικοί συντελεστές, οι οποίοι παίζουν σημαντικό ρόλο. Και αυτοί οι βασικοί συντελεστές είναι ο συντελεστής (ν + 2) σε ό,τι αφορά το χρόνο, είναι το 14,7% σε ό,τι αφορά την ετήσια απορρόφηση και είναι βεβαίως -όπως γνωρίζετε- και πέρα και η προκαταβολή του 7% την οποία χορηγεί η Ευρωπαϊκή Ένωση στην αρχή.

Όταν δεν τα καταφέρνατε με το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, όπου δεν είχατε αυτούς τους περιορισμούς, πώς θα τα καταφέρετε τώρα; Τι δείγματα αξιοπιστίας δώσατε ως σήμερα; Πήγαν καλά τα έργα τα οποία έχετε κάνει ως τώρα; Για τι έργα μιλάμε;

Ένας από σας δεν έχει κάνει το δρόμο Αθήνα-Λάρισα; Το δρόμο αυτό μόνο να κάνει. "Ράβε-ξήλωνε" από το πρωί ως το βράδυ. Και δεν αναφέρω τις κακοτεχνίες, που κανείς πρέπει προηγουμένως, αν είναι προνοητικός να φτιάξει τη διαθήκη του, όταν παίρνει το αυτοκίνητό του για να φθάσει ως εκεί.

Αυτή είναι η πραγματικότητα, την οποία αφήνετε και με την οποία ερχόσαστε εδώ να μας πείτε για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης με αυτό το σχέδιο νόμου. Λυπάμαι, αλλά αφιέρωσα περισσότερο χρόνο για να φρεσκάρω τη μνήμη σας σε ορισμένα πράγματα.

Έρχομαι στο σχέδιο νόμου: Ποιο σχέδιο νόμου; Εγώ δεν μπορώ να θυμηθώ μεγαλύτερη προχειρότητα σε σχέδιο νόμου απ' ό,τι αυτή. Είκοσι δύο άρθρα έχει αυτό το σχέδιο νόμου και τριάντα δύο εξουσιοδοτήσεις. Μιάμιση δηλαδή εξουσιοδότηση ανά άρθρο. Στην πραγματικότητα γράφουμε κάποιες αρχές και από εκεί και πέρα τα υπόλοιπα γίνονται με εξουσιοδοτήσεις.

Δεν φιλοτιμηθήκατε δε με τόσες εξουσιοδοτήσεις να βάλετε έστω και μία φορά ένα διάταγμα. Γιατί βεβαίως φοβάστε την επεξεργασία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Φοβάστε ότι θα σας το γυρίσει πίσω. Κανένα προεδρικό διάταγμα. Όλα υπουργικές αποφάσεις, απλές ή κοινές.

Και το εντυπωσιακότερο συμβαίνει στα άρθρα 2 και 3, που είναι δύο κρίσιμα άρθρα, τα οποία αφορούν τη διαχειριστική επιτροπή, το καίριο δηλαδή σημείο, την καρδιά του όλου νομοσχεδίου, στα οποία συνολικά -στα δύο αυτά άρθρα- υπάρχουν οκτώ εξουσιοδοτήσεις και σε ό,τι αφορά την αρμοδιότητα και σε ό,τι αφορά τη σύσταση.

Υπάρχουν ορισμένες νεφελώδεις λειτουργίες στην αρχή και όλα τα υπόλοιπα γίνονται με εξουσιοδοτήσεις. Και επαναλαμβάνω: Ούτε ένα διάταγμα. Γίνεται κατάφωρη παραβίαση του πνεύματος του άρθρου 43 παράγραφος 2 του Συντάγματος, το οποίο λέει ότι μόνο για ειδικότερα, λεπτομερειακά ή τεχνικά θέματα, είναι δυνατόν να υπάρχει κανονιστική πράξη υπουργού, δηλαδή άλλη κανονιστική πράξη πλην διατάγματος.

Αυτό το λέτε νομοσχέδιο; Μας φέρνετε δηλαδή ένα κείμενο και μας λέτε να το ψηφίσουμε, επειδή απλώς και μόνο θέτετε ορισμένες γενικές αρχές και για όλα τα υπόλοιπα εξουσιοδοτείτε τους αρμόδιους Υπουργούς; Μας λέτε να σας δώσουμε εξουσιοδότηση εν λευκώ;

Έρχεται δε ο κ. Γείτονας και μας λέει ότι δεν κάνουμε εποικοδομητικές προτάσεις. Δεν ρωτήσατε κανένα, όταν το φτιάχνατε -πέραν του ότι το φέρατε με τεράστια καθυστέρηση- και μας λέτε εδώ να κάνουμε εποικοδομητικές προτάσεις, πάνω σε τι; Σε ένα νομοσχέδιο που έχει τριάντα δύο εξουσιοδοτήσεις; Τι τροπολογίες να επιφέρουμε; Τροπολογίες στο να σας δώσουμε τη δυνατότητα να κάνετε ό,τι νομίζετε;

Με συγχωρείτε πολύ, αλλά αυτό το νομοσχέδιο θα μπορούσε να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τον Πιραντέλλο, όταν έγραφε το "Έτσι είναι, αν έτσι νομίζετε". Με τέτοιου είδους νομοσχέδια αντιλαμβάνεται κανείς πώς προοιωνίζεται για το μέλλον η ποιότητα και η αποδοτικότητα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Άφησα τελευταίο κάτι για το οποίο θα ήθελα να μιλήσω και το οποίο υπαινίχθηκε ο κύριος Υπουργός, όταν έκανα την πρώτη μου αναφορά για τις απευθείας αναθέσεις. Θέλω να σας πω το εξής πολύ απλό: Ξέρετε, κύριοι συνάδελφοι της Πλειοψηφίας, με ποιο θεσμικό πλαίσιο θα λειτουργήσουμε; Γιατί βεβαίως αυτό δεν μας το λέει ο κύριος Υπουργός. Μας λέει μόνο τι θα γίνει με τη διαχειριστική αρχή, αλλά όχι με ποιο θεσμικό πλαίσιο θα πάμε, όταν θα υπογραφούν οι σχετικές συμβάσεις των επιμέρους φορέων, οι οποίοι θα πραγματοποιήσουν το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Θα χρειαστώ δύο λεπτά, κυρία Πρόεδρε, όπως ο κ. Γείτονας. Ξέρετε ποιοί νόμοι ισχύουν, πώς θα συνάψουμε αυτές τις συμβάσεις; Γιατί αυτό είναι το κύριο. Πώς θα γίνουν αυτές οι συμβάσεις; Πριν από λίγες ημέρες μάλστα συνέβη το εξής: Ο κύριος Υπουργός Δικαιοσύνης έφερε εδώ και προεξέτεινε σε όλο το πλέγμα των συμβάσεων -έργων, προμηθειών, ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, των πάντων- τις διατάξεις αυτού του κατάπτυστου ν. 2522/1997, που ήταν ο προάγγελος του σημερινού νομοσχεδίου.

Σας θυμίζω τι λέει ο ν. 2522/97 στο άρθρο 4. Είναι ο νόμος εκείνος που ψηφίστηκε το 1997 -τότε περιοριζόταν στα έργα και στις προμήθειες- και λέει ούτε λίγο ούτε πολύ ότι και αν συναφθεί μία σύμβαση παρανόμως και αν ακυρωθεί στη συνέχεια από τα δικαστήρια, εκείνος ο οποίος πήρε παρανόμως το έργο, το συνεχίζει μέχρι τέλος. Και αυτός ο οποίος δικαιώνεται και ήταν ο νόμιμος, ως το πω, συμβασιούχος, αυτός παίρνει την αποζημίωση -παρακαλώ πολύ- για τη θετική ζημία την οποία υπέ-

στη, δηλαδή γιατί μετέσχε στο διαγωνισμό.

Αυτός ο νόμος, αυτό το άρθρο 4 του ν. 2522/97 που λέει ό,τι θέλει η Κυβέρνηση κάνει, σε όποιον θέλει το δίνει και μάλιστα νομιμοτρόπως, αυτός επεκτάθηκε παντού. Και με αυτό το νόμο, τον 2522/1997 και τις λοιπές διατάξεις που έβαλαν παραπέρα για τις λεγόμενες διαιτησίες, που αποτελούν θεσμικό μπάι-πας έναντι της δικαιοσύνης, πάτε να υλοποιήσετε στην πράξη το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Και αυτό δεν μας το είπατε. Δεν αναφερθήκατε καθόλου στο νομικό πλαίσιο της σύναψης των συμβάσεων, ούτε βεβαίως φιλοτιμηθήκατε στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, αλλά και εδώ, τουλάχιστον να σταθείτε συνεπείς σ' αυτά που λέγατε το 1993. 'Όταν ως Αντιπολίτευση τότε λέγατε ότι πρέπει να συσταθεί ειδική επιτροπή έργων και προμηθειών και των άλλων μεγάλων συμβάσεων.

Το φέρατε σαν σχέδιο νόμου το 1994 και το αποσύρατε στη συνέχεια. Το έφερε ο Χάρης ο Καστανίδης στο Υπουργικό Συμβούλιο και τον εκπαραθυρώσατε την εποχή εκείνη. Και δεν έφτανε μόνο αυτό, δεν έφτανε ότι δεν κάνατε αυτό που είχατε υποσχεθεί προεκλογικά το 1993, αλλά έρχεσθε αυτήν τη στιγμή, ψηφίζετε το 1997 το ν. 2522, τον προεκτείνετε σε όλων των ειδών τις συμβάσεις και μας φέρνετε το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και μας λέτε "ελάτε να το ψηφίσουμε".

Να ψηφίσουμε τι δηλαδή; Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, το οποίο θα πραγματοποιείται κάθε φορά στην πράξη μέσα από συμβάσεις, οι οποίες και αν ακυρωθούν ακόμα, παραμένουν σε εκείνους που παρανόμως επιλέξατε; Μας λέτε πολλές φορές "αν έχετε στοιχεία, να πάτε στον εισαγγελέα". Μα, πώς να πάμε;

Εδώ μας λέτε με ένα νόμο δικό σας, ο οποίος αποτελεί το νομικό υποστήλωμα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, ότι και παρανομία να υπάρχει διαπιστωμένη από δικαστήριο, δεν είναι παρανομία. Αυτό μας λέτε. Αυτά ξεχάσατε να μας τα πείτε. Αυτά είναι όμως στοιχεία αυτού του σχεδίου νόμου, το οποίο μας καλείτε να ψηφίσουμε.

Είναι ένα σχέδιο νόμου, που δεν εκλήθη κανείς να το συζητήσει προηγουμένως, ένα σχέδιο νόμου το οποίο γέμει εξουσιοδοτήσεων που στην ουσία παραπέμπουν στους Υπουργούς, ένα σχέδιο νόμου που δεν λέει τίποτε για το νομικό υπόστρωμα, το οποίο είναι διάτρητο. Και ένα σχέδιο νόμου, βεβαίως, το οποίο καλούμεθα να ψηφίσουμε, όταν έχουμε την εμπειρία του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Κύριε Παυλόπουλε, συντομεύετε, σας παρακαλώ.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Τελειώνω, κυρία Πρόεδρε.

'Όχι μόνο δεν μπορούμε να το ψηφίσουμε, αλλά έχουμε χρέος να μην το ψηφίσουμε, θυμίζοντάς σας ότι μέσα σε αυτό λέτε το 1/3 της αλήθειας. Το άλλο 1/3 που δεν λέτε, είναι ότι παραπέμπετε σε αδιαφανείς αποφάσεις και το υπόλοιπο 1/3 είναι το νομικό σκέλος, το οποίο στην πραγματικότητα θεσμοθετεί την αδιαφάνεια και αποτελεί δίοδο για τη διαπλοκή.

Κατόπιν τούτων, είναι θέμα αρχής για την φιλελεύθερη παράταξη, η οποία είχε την ευθύνη του να οδηγήσει τη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι θέμα τιμής και χρέους να καταψηφίσει ένα τέτοιο σχέδιο νόμου, το οποίο δεν προοιωνίζεται τίποτε το καλό για το μέλλον του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας): Κυρία Πρόεδρε, θέλω το λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Θα δευτερολογήσετε ή απλώς παρέμβαση θέλετε να κάνετε;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας): Δεν θα δευτερολογήσω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Απλώς σύντομη παρέμβαση θα κάνετε.

Ορίστε, κύριε Πάχτα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας): Δεν θέλω να δευτερολογήσω, θα κάνω μία σύντομη παρέμβαση, γιατί θα δευτερολογήσω ίσως μετά τους κυρίους συναδέλφους. Δεν θέλω να διακόψω τη σειρά των ομιλητών από την πλευρά

των κυρίων συναδέλφων.

'Όμως επειδή στη ζωή μου δεν έχω συνηθίσει να συμβιβάζομαι με θέματα ηθικής, θα ήθελα, αν είναι δυνατόν, ο Βουλευτής κ. Παυλόπουλος, που μόλις κατέβηκε από το Βήμα, να μας δώσει ένα παράδειγμα για έργα του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, που πέρα από τους νόμους του κράτους και έξω από τους Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανατέθηκαν.

Το δεύτερο, που θέλω να ρωτήσω τον κ. Παυλόπουλο, είναι επειδή μίλησε για θεσμοθέτηση αδιαφάνειας, να μου φέρει ένα παράδειγμα σε ένα σημείο του σχεδίου νόμου, που θεσμοθετεί την αδιαφάνεια.

Και επίσης με την ευκαιρία αυτή, θα το έλεγα αυτό όταν δευτερολογούσα, επειδή και ο κύριος Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας αναφέρθηκε σε θέματα αδιαφάνειας, επειδή εγώ δεν δέχομαι ανώνυμες καταγγελίες, αν υπάρχει κάτι συγκεκριμένο, να αναδειχθεί εδώ και να καταγγελθεί. Νομίζω ότι θα ήταν πάρα πολύ χρήσιμο, αλλά το θέλω με το ονοματεπώνυμό του, το θέλω με το γεγονός, το θέλω με την πράξη και αυτή νομίζω είναι η ευθύνη όλων των κοινοβουλευτικών, να το πράξουν.

Σε ό,τι αφορά τα έργα και τις συμβάσεις του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, εδώ είμαστε. Όλα θα γίνουν σύμφωνα με τους κανόνες του δικαίου, του κράτους και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά δεν είναι της ώρας. Εγώ έθεσα δύο, τρία συγκεκριμένα ερωτήματα. Και θα παρακαλούσα, αν είναι δυνατόν, να υπάρχει αυτή η απάντηση.

Γιατί το λέω αυτό, όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα; Γιατί ο μισός νόμος αγαπητέ συναδέλφε, είναι αρμοδιότητες. Και θα ήθελα πράγματι να μου πείτε επίσης ένα παράδειγμα όπου δεν μπορεί να βγει με κοινή υπουργική απόφαση. Ένα παράδειγμα. Γιατί πράγματι, επιμένω, υπάρχει λεπτομερής εξειδίκευση όλων των αρμοδιοτήτων και θα ήθελα να σας σχολιάσω μια σειρά από αρμοδιότητες που υπάρχουν.

Σας έθεσα λοιπόν τρία ερωτήματα. Μπορείτε να απαντήσετε στη δευτερολογία σας.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Κυρία Πρόεδρε, μπορώ να μιλήσω, για να δώσω την απάντηση στον κύριο Υπουργό, τώρα που είναι επίκαιρο το θέμα, τι θα πει αδιαφάνεια;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): 'Όχι κύριε Παυλόπουλε, αυτήν τη στιγμή δεν μπορείτε. Ξέρετε ότι δεν γίνεται σύμφωνα με τον Κανονισμό. Μπορεί να απαντήσει όμως ο κ. Κωστόπουλος και εσείς μετά στη δευτερολογία σας.

Ο κ. Κωστόπουλος έχει το λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ: Θα μιλήσω για ένα λεπτό, κυρία Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, σας κατήγγειλε και ο κ. Παυλόπουλος αλλά και εγώ, ότι ο ν. 2522/97 και νομίζω χρησιμοποίησα κατά την πρωτολογία μου τον όρο ότι "θεσμοθετείτε την αδιαφάνεια" επεκτείνετε σε όλο το δημόσιο τομέα και για όλες τις συμβάσεις.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Και όχι μόνο εσείς, αλλά και ο κ. Σταθόπουλος. Δικό σας δημιούργημα είναι.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ: Σας είπα λοιπόν ότι ο κ. Σταθόπουλος, ο Υπουργός Δικαιοσύνης, δηλαδή η Κυβέρνηση εν γνώσει της θεσμοθετεί την αδιαφάνεια.

Αναθέτετε όπου θέλετε τα έργα και τις προμήθειες και εκείνοι οι οποίοι δικαιώνονται στα δικαστήρια δεν αποζημιώνονται ή μη μόνο για τη θετική ζημία όπως νομικά πολύ σωστά είπε ο κ. Παυλόπουλος, -εγώ το λέω και άλλως πως- ή μη μόνο παίρνουν πίσω τα εξόδα τους. Τα υπόλοιπα τα νομιμοποιείτε μόνο και μόνο με αυτήν τη διάταξη.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Είναι ο ν. 2522 του 1997.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας): Κυρία Πρόεδρε, παρακαλώ το λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Κύριε Υπουργέ, περιμένουν πολλοί συνάδελφοι για να μιλήσουν. Σύντομα σας παρακαλώ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας): Δεν παρενέβη μέχρι τώρα, δεν θα παρέμβω και τώρα.

Το ερώτημά μου ήταν πολύ σαφές και προς τον κ. Κωστόπουλο και προς τον κ. Παυλόπουλο, όταν θα δευτερολογήσει. Τους ζήτησα να μου πουν ένα παράδειγμα αδιαφάνειας συγκεκριμέ-

να. Δεν το άκουσα.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Σας το είπαμε. Ο νόμος σας ο ίδιος είναι. Αφού λέτε αυτό που υπήρχε π.χ. παρανόμως το έργο ή την προμήθεια συνεχίζει, τι άλλο θέλετε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη - Ψαρούδα): Θα τα πείτε, κύριε Παυλόπουλε, αναλυτικότερα στη δευτερολογία σας.

Το λόγο έχει ο κ. Νικήτας Κακλαμάνης.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Κύριε Υπουργέ, όταν βάζετε ερωτήματα μη ζητάτε απαντήσεις από τους συναδέλφους της Αντιπολίτευσης. Σας τα έχουν πει μέσα στην Κοινοβουλευτική Ομάδα οι συνάδελφοι του ΠΑΣΟΚ. Βγαίνουν στα παράθυρα και σας τα λένε οι ίδιοι για την Κυβέρνηση, περί αδιαφάνειας, περί σκανδάλων, περί κοτέρων, περί το ένα και περί το άλλο. Τώρα κάθεστε και ρωτάτε εμάς; Ταυτόχρονα πρέπει να σας πω και κάτι άλλο. Εγώ σας συγχαίρω για το πολιτικό σας θάρρος, διότι εν όψει του επικείμενου ανασχηματισμού “αδειάσατε” απόψε τον Πρωθυπουργό, διότι εγώ ως “άδειασμα” εκλαμβάνω το ότι εσείς μας είπατε ότι ζούμε σε μία φανταστική χώρα, με μία κοσμογονία έργων και μόλις πριν ένα μήνα πράγματι εδώ μέσα ο κ. Σημίτης είπε: “Μα τι θέλετε κύριοι, αυτή είναι η Ελλάδα. Δεν έχει υποδομές, δεν έχει λιμάνια, δεν έχει δρόμους, δεν έχει τίποτα”, προσπαθώντας να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα.

Σας παρακαλώ, λοιπόν, πολύ να συντονιστείτε μεταξύ σας οι Υπουργοί και να συντονιστείτε λίγο και με τον Πρωθυπουργό. Είναι και άκομψο να τον “αδειάζετε” έτσι.

Επειδή ούτε λίγο ούτε πολύ θεωρήσατε και μεγάλο επίτευγμα το ότι πήραμε τόσα δισεκατομμύρια ευρώ, πρέπει να σας πω και το ξέρετε πάρα πολύ καλά- ότι δεν μας έκαναν καμία χάρη. Αντίθετα, μας έλεγαν λιγότερα στην αρχή για να πάρουμε περισσότερα στο τέλος και για να εκχωρήσετε κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδος στην Ευρώπη. Και ένα από αυτά που παραχωρήσατε είναι αυτό που θα σας βαραίνει σε όλη σας τη ζωή και εσάς και τον “τσάρο” της οικονομίας, τον κ. Παπαντωνίου, η επίσημη απάντησή του κ. Ντεσιλγκή, που λέει ότι στις 17 Νοεμβρίου του 1997, με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN και εσείς συναινέσατε- δεν θα απεικονίζονται τα νησιά του Αιγαίου στα κέρματα του ευρώ.

Εάν αυτό τώρα το συνδέσετε με όσα έγιναν προχθές στην άσκηση του ΝΑΤΟ, όπου στην ουσία εκχωρήσατε το μισό Αιγαίο επιχειρησιακά στους Τούρκους, παίρνετε και την απάντηση το τι σημαίνει η μη απεικόνιση των συγκεκριμένων νησιών, από Δωδεκάνησα μέχρι Λήμνο, στα κέρματα του ευρώ. Ενώ η δικαιολογία ήταν ότι δήθεν δεν υπάρχει χώρος, βρέθηκε χώρος για να απεικονισθούν στα κέρματα του ευρώ τα παράλια της Μικράς Ασίας, όχι βέβαια ως Μικρά Ασία, αλλά ως Τουρκία.

Αυτό θα σας κυνηγάει και θα είσθε υπόλογοι ενώπιον του ελληνικού λαού. Αυτά και άλλα εκχωρήσατε για να πάρετε αυτά τα δισεκατομμύρια ευρώ, που μας τα φέρατε απόψε εδώ ως επίτευγμα.

Δεύτερον, θέλω να μου πείτε, κύριε Υπουργέ, και να απαντήσετε απόψε πόσες επιστολές σας έχει στείλει ο επίτροπος, ο κ. Μπαρνιέ; Μία, δύο, τρεις ή μήπως τέσσερις; Θα μας πείτε πόσες και θα τις φέρετε αύριο στη Βουλή να τις καταθέσετε στα Πρακτικά, για να ενημερωθεί το ελληνικό Κοινοβούλιο και ο ελληνικός λαός για το τι σας γράφει ο κ. Μπαρνιέ σε σχέση και με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και με το Ταμείο Συνοχής και με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο. Και θα μας πείτε, επίσης, και θα δεσμευθείτε ότι είναι λάθος η πληροφόρηση που κάνω εγώ απόψε, ότι για το 2000 δεν θα εκταμειωθεί ούτε ένα φράγκο.

Γιατί καθυστερήσατε τρομερά να παρουσιάσετε αυτό το νομοσχέδιο. Έπρεπε να είχε υπογραφεί τον Απρίλιο η ιστορία και θα έπρεπε από τον Μάιο να το είχατε ψηφίσει. Θα δεσμευθείτε, λοιπόν, απόψε ότι εγώ ψεύδομαι και ότι θα πάρετε μέχρι το τέλος του 2000 λεφτά, από αυτά που είναι η πρώτη δόση.

Και μην περιμένετε, κύριοι συνάδελφοι, να μας πιέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση να επιταχύνουμε τις διαδικασίες. Τώρα κάνει ακριβώς το ανάποδο. Φόρτωσε τα πολλά λεφτά στα δύο πρώτα χρόνια, επειδή πλέον δεν μεταφέρονται, όπως μεταφέρονταν του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, για να μην τα απορροφάμε και να τα παίρνουν πίσω. Μην περιμένετε ότι θα μας δώσει με το καμπίσι “εντείνετε τις διαδικασίες”. Τίποτε από όλα αυ-

τά, ξεχάστε το.

Μας ρωτάτε γιατί δεν το ψηφίζουμε; Μα γιατί δεν σας εμπιστευόμαστε. Όταν είναι τριάντα δύο οι υπουργικές αποφάσεις που ρυθμίζουν τα πάντα, σοβαρά έρχεστε και ζητάτε από την Αντιπολίτευση να εξουσιοδοτήσει τον κ. Παπαντωνίου, εσάς και δεν ξέρω ποιους άλλους να διαχειριστείτε όλα αυτά τα πράγματα; Σοβαρολογείτε;

Και βεβαίως, είπατε και ψέματα στην επιτροπή, όταν είπατε ότι είναι επιταγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι αρχές διαχείρισης να είναι δημοσίου χαρακτήρα. Πού το είδατε αυτό; Ο Κανονισμός 1260/99 στο άρθρο 9 στο εδάφιο ιδ' που μιλάει για τις αρχές διαχείρισης λέει, ότι είναι τοπικού ή εθνικού επιπέδου, δημόσιου ή ιδιωτικού. Αντίθετα, οι αρχές πληρωμής -εκεί μάλιστα έχετε δίκιο- που είναι αμέσως στο παρακάτω εδάφιο λέει ότι πρέπει να είναι δημοσίου δικαίου.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας): Δεν το είπα ποτέ.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Και το έχετε πει σε συνεντεύξεις και ο κ. Παπαντωνίου το έχει πει και στα Πρακτικά έχει γραφτεί. Και εν πάση περιπτώσει, αν δεν το είπατε γιατί το κάνετε δημοσίου δικαίου όλα; Γιατί στην ουσία καταργείτε τη ΜΟΔ;

Και θέλετε πρόταση; Οι επικεφαλές των αρχών διαχείρισης να διορίζονται με την ίδια διαδικασία που διορίζονται οι Πρόεδροι των ΔΕΚΟ και οι Πρόεδροι των νοσοκομείων, μέσω της Βουλής. Τη δέχεστε; Να μην τους διορίζει ο Υπουργός. Σας ερωτώ, τη δέχεστε; Όταν ένας πρόεδρος νοσοκομείου, ο οποίος θα έχει να διαχειριστεί ένα δισεκατομμύριο το χρόνο περνάει από την επιτροπή της Βουλής, γιατί ο επικεφαλής της αρχής διαχείρισης που θα έχει να διαχειριστεί τρισεκατομμύρια ή εκατοντάδες δισεκατομμύρια ενδεχομένως σ'ένα πρόγραμμα, δεν δέχεστε να περνά από την επιτροπή της Βουλής; Να, λοιπόν, η πρώτη πρόταση, επειδή ο κ. Γείτονας ζητάγε προτάσεις.

Και γιατί δεν κάνετε και με τις αρχές διαχείρισης αυτό που είχατε κάνει με τη ΜΟΔ; Αλλά σας χαλούσε η μανέστρα εκεί σε ορισμένα. Να υπάρχουν εκπρόσωποι των κομμάτων μέσα, από ένας εκπρόσωπος των κομμάτων -όχι κατ' ανάγκη Βουλευτής- που θα ορίζει το κόμμα. Αυτή, λοιπόν, είναι η δεύτερη πρόταση που σας κάνω και να μου πείτε αν τη δέχεστε ή γιατί δεν τη δέχεστε. Και βέβαια στην κατ' άρθρο συζήτηση θα σας πω και τουλάχιστον άλλες τρεις- τέσσερις βασικές παραβιάσεις του Κανονισμού που σας έχει έρθει απ'έξω και που στην ουσία αυτό θα είναι έωλο, αν το ψηφίσετε έτσι όπως είναι και θα έχετε πρόβλημα στην υλοποίηση. Όχι μία και δύο, πολλές περισσότερες.

Από εκεί και πέρα βλέπω ότι και η έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους -δεν ξέρω αν τη διαβάσατε, κύριοι συνάδελφοι του ΠΑΣΟΚ- από τα επτά σημεία που έχει μόνο στα δύο ο βάζει δαπάνες.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ**)

Στα άλλα λέει “ακαθόριστη δαπάνη”. Τελικά, πόσο θα κοστίσει αυτό; Μόνο για πεντακόσια εκατομμύρια μας λέει, για μισό δισεκατομμύριο. Στα άλλα, που είναι και τα κυριότερα, εξαιτίας της ασάφειας του συγκεκριμένου νομοσχεδίου το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους έχει σηκώσει ψηλά τα χέρια και δεν μπορεί να προβλέψει δαπάνες.

Και μας λέτε ότι μας φέρατε ολοκληρωμένο νομοσχέδιο; Μας λέτε πως θα προσλάβετε. Εγώ είχα υπολογίσει και έλεγα “λίγοι είναι”, αλλά εσείς το είπατε μόνος σας απόψε. Εγώ νόμιζα ότι είναι περίπου χίλιοι πεντακόσιοι αυτοί που θα προσλάβετε, εσείς είπατε τρεις χιλιάδες. Πώς θα τους προσλάβετε; Με ποια διαδικασία; Με ποια προσόντα; Γιατί δεν τα βάζετε μέσα στο νόμο, για να ξέρουμε και εμείς; Εμείς τι θα κάνουμε; Τους ντεντέ-κτιβ και θα στεκόμαστε στην πλατεία Συντάγματος από κάτω για να βλέπουμε ποιος μπαίνει και ποιος βγαίνει και μήπως τυχόν είναι υποψήφιος να προσληφθεί στην αρχή διαχείρισης;

Δεν το κατάλαβα αυτό. Γιατί δεν μας λέτε πως θα γίνουν όλες αυτές εδώ οι προσλήψεις; Μπορείτε να μας το πείτε; Γιατί δεν βάζετε μέσα τουλάχιστον τα τυπικά προσόντα;

Και δεν μιλώ για το άρθρο 4 -εντάξει θα τα πούμε θα έρθει η κατ' άρθρον συζήτηση- που εκεί είναι η κατάφωρη παραβίαση:

Αυτός που εισηγείται είναι ταυτόχρονα ο ελέγχων.

Αλήθεια, μια που λέμε και για ελέγχους, είχατε αναθέσει σε εταιρεία του κ. Κόκκαλη -καλώς το κάνετε- και σας έφτιαξε ένα σχέδιο αξιολόγησης και καλύτερης αξιοποίησης και διαχείρισης του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Σας την παρέδωσε τη δουλειά και ήταν και αρκετά καλή, οφείλω να πω. Και φέρατε κάποιον Γάλλο ειδικό απέξω γι' αυτήν την ιστορία, να δει πως τη λειτουργήσατε την ιστορία της δουλειάς που σας παρέδωσε ο κ.Κόκκαλης.

Μήπως μπορείτε να μας φέρετε αύριο στη Βουλή την έκθεση αυτού του Γάλλου να δούμε τι σας έγραψε, που ήρθε μέρα αλλά έφυγε νύχτα;

Μην κοιτάτε έτσι περιέργα, ξέρετε σε ποιον αναφέρομαι. Να μας φέρετε και αυτήν την έκθεση.

Δηλαδή, εγώ θέλω τις τέσσερις επιστολές Μπαρνιέ -ή τη μία ή τις δύο, ή όσες υπάρχουν- να μας τις φέρετε αύριο εδώ. Θέλω την έκθεση αυτή και θέλω και την έκθεση της Κομισιόν για το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης -εγώ την ξέρω- να την καταθέσετε στα Πρακτικά της Βουλής.

Και για να δείτε γιατί δεν σας εμπιστευόμαστε, θα πάω μόνο στις κακοτεχνίες, κύριε Υπουργέ, που γνωρίζετε τι μπουγιουρντί σας ήρθε. Εξάλλου αυτό υπάρχει και σε επίσημες απαντήσεις σε ερωτήσεις του κ.Χατζηδάκη και του κ. Παπαγιαννάκη.

Για πείτε μου, από αυτούς που παρέλαβαν αυτά τα έργα με τις τόσες κακοτεχνίες πήγε ένας φυλακή; Εσείς μας λέγατε να σας πούμε μία ανάθεση.

Για να σας κάνω εγώ ανάποδα τώρα το ερώτημα: Από αυτούς που παρέλαβαν τα τεράστια έργα με τις κακοτεχνίες πήγε ένας φυλακή; Στείλατε ένα σε δικαστήριο; Επιβάλατε μία πειθαρχική κύρωση σε έναν από αυτούς; Και μας ρωτάτε γιατί δεν σας εμπιστευόμαστε; Για το όνομα του Θεού! Έως και αφελής είναι η ερώτηση αυτή την οποία μας κάνετε.

Και δεν φτάνει αυτό, αλλά ένα καλό όργανο που είχατε στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης την ΜΟΔ -δεν απέδωσε όσα περιμέναμε, αλλά απέδωσε- την αποδιοργανώνετε τελείως, την απονευρώνετε τελείως, γιατί ήταν και το μόνο όργανο το οποίο είχε διακομματική σύνθεση. Γιατί ήταν και το μόνο όργανο που είχε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Γιατί ήταν και το μόνο όργανο που λειτουργούσε κάπως αποτελεσματικά.

Όλη αυτή την εμπειρία την πολύ καλή από το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης την απονευρώνετε. Θα τα πούμε βέβαια και κατ' ιδίαν όταν έρθει η ιστορία των άρθρων.

Πάντως πολύ σας παρακαλώ, μα δεν σας παρακαλώ σας το ζητώ να φέρετε και να καταθέσετε, πρώτον, την έκθεση του Γάλλου, δεύτερον, τις επιστολές του Επιτρόπου Μπαρνιέ και τρίτον, την έκθεση της Κομισιόν για τις κακοτεχνίες στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας) : Κύριε Πρόεδρε, το λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας) : Ορίστε, κύριε Υπουργέ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας) : Δεν θα απαντήσω στο σύνολο των ερωτημάτων που έθεσε ο κύριος συνάδελφος ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας) : Έχετε δύο λεπτά.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας) : Ούτε δύο λεπτά, κύριε Πρόεδρε, ένα λεπτό, γιατί νομίζω ότι έχω τη δυνατότητα στη δευτερολογία μου να απαντήσω σε όλα αυτά που τέθηκαν από τον κύριο συνάδελφο.

Όμως επειδή δυο θέματα έρχονται και επανέρχονται συνέχεια, ήθελα να τα τονίσω εδώ για να μην επανέλθω στη συνέχεια. Σε ό,τι αφορά τις προκαταβολές, εάν η χώρα θα δεχθεί προκαταβολές από την Ευρωπαϊκή Ένωση για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Θα ήθελα να διαβεβαιώσω τον κύριο συνάδελφο ότι το σύνολο των πόρων που δικαιούμαστε από τον κοινοτικό προϋπολογισμό για τις μοναδικές προκαταβολές που μπορούμε να δεχθούμε -γιατί όλα τα άλλα γίνονται απολογιστικά, όπως γνωρίζετε και αφορά την έγκριση του 7% επί των προϋπολογισμών των ετησίων προγραμμάτων, άρα το 7% στο σύνολο του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, αναφέρομαι στα εξακόσια τριάντα δισεκατομμύρια δραχμές- θα εισπραχθούν α-

πό την Ελλάδα εντός του τρέχοντος οικονομικού έτους.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ : Μέχρι 31 Δεκεμβρίου εννοείτε;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας) : Δεύτερον, ρώτησε αν θα δεχθούμε προκαταβολές στο τρέχον οικονομικό έτος και τον διαβεβαιώνω ότι το σύνολο των προκαταβολών θα τις δεχθούμε εντός του τρέχοντος οικονομικού έτους ...

ΝΙΚΗΤΑΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ : Εννοείτε 31 Δεκεμβρίου, για να καταλάβω;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας) : Σας απήντησε, κύριε συνάδελφε.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας) : Οικονομικού έτους.

Τώρα σε ό,τι αφορά το θέμα των προσλήψεων, θέλω να τονίσω το εξής. Οι προσλήψεις στις οποίες αναφέρθηκα δεν αναφέρονται στις διαχειριστικές αρχές και μόνο. Αναφέρονται στους φορείς υλοποίησης. Απαντώντας σε ένα πάγιο ερώτημα των εισηγητών της Νέας Δημοκρατίας και του Συνασπισμού πώς θα στελεχώσουμε, πώς θα βοηθήσουμε τους φορείς υλοποίησης, τις νομαρχίες, τις περιφέρειες, τους δήμους, τα Υπουργεία για να στελεχωθούν με εξειδικευμένο προσωπικό.

Αναφέρθηκα, λοιπόν, σε αυτές τις προσλήψεις που αφορά τους φορείς υλοποίησης όχι τις διαχειριστικές αρχές και επαναλαμβάνω, ότι όλα αυτά θα γίνουν με τις ισχύουσες διατάξεις και βεβαίως όλες οι προσλήψεις στους φορείς υλοποίησης θα γίνουν μέχρι τα μέσα του 2001, σύμφωνα με τους νόμους του κράτους, δηλαδή μέσω του ΑΣΕΠ.

Μέσω του ΑΣΕΠ, λοιπόν, έχει αναλάβει την πρωτοβουλία το Υπουργείο Προεδρίας μετά από τη σύσκεψη που έγινε στο γραφείο του Πρωθυπουργού για να στηρίξουμε και να υποβοηθήσουμε την ωριμότητα και το σχεδιασμό όλων των έργων και των μελετών. Πρέπει να βοηθήσουμε τους φορείς υλοποίησης και έτσι απαντώ άμεσα στα ερωτήματα που έθεσαν οι κύριοι εισηγητές του Συνασπισμού και της Νέας Δημοκρατίας στην πρωτολογία τους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας) : Ο κ. Τσαμπζής έχει το λόγο.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ : Τις επιστολές του κ. Μπαρνιέ θα μας τις φέρετε αύριο; Εγώ ήθελα σ' αυτό να μας απαντήσετε. Αλλά δεν πειράζει θα τις φέρω εγώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας) : Γιατί κάθε φορά η απάντηση του Υπουργού πρέπει να προκαλεί θόρυβο;

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ : Δεν είναι θόρυβος αυτό είναι μια παρατήρηση ότι δεν τα γράφει αυτά που είπε ο κύριος Υφυπουργός το άρθρο 7.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας) : Δεν αφορά το σχέδιο νόμου, αφορά τους φορείς υλοποίησης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΑΜΤΖΗΣ : Κύριε Υπουργέ, επαίρεσθε για το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Εγώ σας ρωτώ γιατί. Πέστε μας πλέον και εσείς ένα από τα μεγάλα έργα τα οποία έχουν τελειώσει. Δεν έγινε ουσιαστικά ούτε το 1/2 των αυτοκινητοδρόμων που προβλέψατε. Το φυσικό αέριο δεν προχώρησε. Η Αττική Οδός προχωρά με ρυθμούς χελώνας. Το Μετρό της Θεσσαλονίκης το ξεχάσατε. Η Εγνατία Οδός προβλεπόταν να τελειώσει το 2000 τώρα θα πάει για μετά το 2004. Στο Ρίο-Αντίρριο επιτέλους ρίξατε ένα πέλμα. Τα έργα στο σιδηροδρομικό δίκτυο έχουν τελματώσει. Χαρακτηριστικό παράδειγμα στη Πέλλα στη Σκύδρα από το 1998 έχει φύγει ο εργολάβος και τα έργα κάθονται έτσι, δίχως να έχουν τελειώσει.

Μας είπε ο κ. Μαγκριώτης ότι δεν έχουμε στοιχεία και λέμε ανακρίβειες και γι' αυτό το λόγο ουσιαστικά βρισκόμαστε στην Αντιπολίτευση και δεν μας ψήφισε ο λαός. Όχι, κύριε Μαγκριώτη. Ο λαός παραπλανήθηκε γιατί του είπατε ψέματα, πολλά ψέματα και τον κοροϊδέψατε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ : Τόσες φορές;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΑΜΤΖΗΣ : Και να σας πω τι ψέματα του είπατε. Προεκλογικά, με τα λεφτά της Κοινότητας φτιάχνοντας το τμήμα Μελίσι-Μαυροβούνι και δίχως να έχετε καθόλου τσίπα δώσατε το δρόμο σε κυκλοφορία. Ξέρετε τι σημαίνει αυτό μισοτελειωμένο δρόμο, δίχως να παραληφθεί τον δώσατε στην κυκλοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας) : Οι εκφράσεις να είναι προσεκτικές.

ΙΩΡΔΑΝΗΣ ΤΖΑΜΤΖΗΣ : Σας παρακαλώ κύριε Πρόεδρε, είμαι πολύ προσεκτικός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας) : Μη χρησιμοποιείτε παρακαλώ τέτοιες εκφράσεις...

ΙΩΡΔΑΝΗΣ ΤΖΑΜΤΖΗΣ : Το δώσατε στην κυκλοφορία και μετά από ένα μήνα ήρθατε και τον ξανακλείσατε για να τον τελειώσετε. Και ήταν δύομισι μήνες ο δρόμος κλειστός, το τμήμα αυτό που φτιάξατε και βέβαια ακόμα δεν έχει τελειώσει, ακόμη κατασκευάζονται γέφυρες κλπ. Και μιλάμε για εθνική οδό. Μιλάμε ότι κάνατε έργο με τα χρήματα της Κοινότητας. Μιλάμε για ένα δρόμο έντεκα μέτρων και αυτό το δρόμο τον χαρακτηρίζεται εθνική οδό. Και μάλιστα ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ σε ερώτηση που είχα καταθέσει απάντησε ότι ε, είχατε οκτώ μέτρα δρόμο, τώρα ο δρόμος είναι έντεκα.

Πρέπει να σας πω ότι μ' αυτά τα χρήματα της Ευρώπης κάνατε πραγματικά πάρα πολλά πράγματα προεκλογικά για να αποσπάσετε την ψήφο του ελληνικού λαού. Και βέβαια φθάσατε στο σημείο να ρίχνετε τσιμέντα στους δρόμους στις 12 η ώρα το βράδυ και το πρωί να τα γκρεμίζετε ξανά γιατί τα καμώματα της νύχτας τα βλέπει η μέρα και γελάει. Και στην Πέλλα δυστυχώς από την μια κλαίνει και από την άλλη γελούν. Και να σας πω και το τραγελαφικό της υπόθεσης σ' αυτό το έργο; Ακόμη, οι αγρότες που τους πήρατε τα κτήματα πριν από τρία χρόνια που τα απαλλοτριώσατε είναι απλήρωτοι. Δεν έχετε ολοκληρώσει τη διαδικασία απαλλοτρίωσης. Και τολμάτε πλέον να έρχεσθε και να μας μιλάτε με ένα σωρό κακοτεχνίες να μας μιλάτε για ποιότητα στα έργα. Ποια ποιότητα; Όταν υπάρχουν εκθέσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση που λένε ξεκάθαρα ότι υπάρχουν προβλήματα;

Όταν η Κοινότητα, κύριε Υπουργέ, μας ζητά πίσω τα λεπτά τα ευρωπαϊκά τι γίνεται; Όταν το FEOGA μας ζητά πίσω τα χρήματα για τα έτη 1996-1997 και 1998, τι γίνεται; Και αυτό το λέω γιατί λέγατε προηγουμένως αν έχουμε παραδείγματα τέτοια να τα αναφέρουμε. Η Κοινότητα ζητά πίσω τριάντα δισεκατομμύρια. Τριάντα δισεκατομμύρια είναι υποχρεωμένη η Ελλάδα να επιστρέψει στην Κοινότητα. Ήδη έχει επιδικαστεί από το ευρωπαϊκό δικαστήριο για το έτος 1994 να επιστρέψει πέντε δισεκατομμύρια. Και το θέμα αυτό για τα έτη 1996-1997 και 1998 γυρνά πάλι στο ευρωπαϊκό δικαστήριο και είσθε υποχρεωμένοι να τα επιστρέψετε. Γιατί; Για κακοδιαχείριση μας τα ζητάνε πίσω οι Ευρωπαίοι.

Μιλήσατε, κύριε Υπουργέ, και για ισόρροπη ανάπτυξη της χώρας. Μα, πραγματικά μας θεωρείτε ότι ζούμε σε άλλη χώρα; Πρέπει λογικά εσείς να ζείτε κάπου αλλού. Έρχεσθε και μιλάτε για ισόρροπη ανάπτυξη όταν έχετε αφήσει νομούς ολόκληρους έξω από την Εγνατία Οδό;

Έχω στα χέρια μου το φυλλάδιο που βγάλατε μάλιστα προεκλογικά και το προπαγανδίζατε, κύριε Μαγκριώτη. Ο Νομός Πέλλας είναι ο μόνος νομός στην Βόρειο Ελλάδα που δεν συνδέεται με την Εγνατία Οδό. Είναι ο μόνος νομός που δεν έχει έξοδο προς τρίτη χώρα. Είναι ο μόνος νομός που έμεινε έξω από την ανάπτυξη. Και μάλιστα είναι ένας νομός ο οποίος είναι πρώτος νομός στις εξαγωγές και στην εισαγωγή συναλλάγματος στη χώρα. Είναι ο περισσότερο εξαγωγικός νομός στην Ελλάδα. Και όμως, αυτός ο νομός έχει αποκλειστεί. Και σας ρωτώ γιατί; Μήπως γιατί ο κόσμος εκεί στην Πέλλα ψήφισε κατά 50% τη Νέα Δημοκρατία; Τιμωρείτε δηλαδή το Νομό Πέλλας και τον αποκλείετε από την Εγνατία Οδό;

Για ποια, λοιπόν, ισόρροπη ανάπτυξη μιλάτε; Εγώ δεν θα γελοούσα στη θέση σας κ. Μαγκριώτη με αυτά που κάνατε. Για ποια ισόρροπη ανάπτυξη, επαναλαμβάνω, μιλάτε όταν η Πέλλα έχει μια εθνική οδό καρμανιόλα, όταν την τελευταία πενταετία σ' αυτόν το δρόμο έχουν σκοτωθεί ογδόντα επτά άνθρωποι και έχουν τραυματιστεί πεντακόσιοι είκοσι οκτώ και όταν έχουν πάθει χιλιάδες άνθρωποι ζημιές;

Καταλαβαίνετε, λοιπόν, ότι δεν πρέπει να μιλάτε για τέτοια πράγματα, γιατί δεν κάνατε ισόρροπη ανάπτυξη. Κάνατε ανάπτυξη όπου σας βόλευε. Τι κάνατε όμως για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης; Καθυστερείτε και χάνετε πολύτιμο χρόνο. Οι

αρχές διαχείρισης έπρεπε να είχαν έρθει από την αρχή του έτους και να έχουν ψηφιστεί στο πρώτο εξάμηνο. Διότι τώρα πλέον δεν μπορούμε να δεσμεύσουμε τα χρήματα όπως στο Β' για μια εξαετία. Τώρα, πλέον, στο Ταμείο Συνοχής, πρέπει να δεσμεύσουμε τα χρήματα μόνο για ένα χρόνο, στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης για δύο χρόνια κλπ. Δεν μπορείτε, λοιπόν, ούτε παραπάνω από το 4% του ΑΕΠ να συγκεντρώνετε χρήματα. Άρα, τι θα γίνει; Θα χαθούν χρήματα.

Ήδη, ο Μπαρνιέ έδωσε πρόσφατα απάντηση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ξεκαθάρισε. Η Ελλάδα δέσμευσε μέχρι σήμερα από τα δύο τρισεκατομμύρια τα οποία ζήτησε να δεσμεύσει το έτος 2000 στο Ταμείο Συνοχής, μόνο εκατόν τριάντα επτά δισεκατομμύρια, ποσοστό 4,9%.

Είπα προχθές σε επίκαιρη ερώτηση τον κύριο Υπουργό "μάγοι είσθε και θα κατορθώσετε να κάνετε τη δουλειά μέσα σε δύο ο μήνες;". Γιατί καθυστερείτε τόσο καιρό;

Πότε λοιπόν αυτά τα χρήματα θα απορροφηθούν;

Ένα ερώτημα που έβαλε κάποιος συνάδελφος είναι το εξής:

"Έχουν γίνει εγκρίσεις τομεακών και επιχειρησιακών προγραμμάτων"; Όχι. Τώρα συγκεντρώνετε προτάσεις, κύριε Υπουργέ. Τώρα οι νομαρχίες συγκεντρώνουν προτάσεις για συγκεκριμένα έργα. Και βέβαια τα περισσότερα απ' αυτά τα έργα είναι δίχως μελέτες. Και φταίτε εσείς γι' αυτό. Διότι οι κατευθύνσεις δεν δόθηκαν έγκαιρα. Γιατί δεν ήξεραν ούτε τα μέτρα ούτε τίποτα για να μπορέσουν να προχωρήσουν έγκαιρα, ώστε να μπορέσουν να κάνουν όλες αυτές τις ενέργειες.

Έρχεσθε, λοιπόν, σήμερα και φέρντε αυτό το νομοσχέδιο, το οποίο ουσιαστικά δίνει υπερεξουσίες σε σας. Είσθε ο απόλυτος άρχοντας. Παραγκωνίζετε ουσιαστικά η Νομαρχιακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση και τα έργα αυτά μπορείτε εσείς ανά πάσα στιγμή να τα αλλάξετε.

Σεις διορίζετε τις επιτροπές εμπειρογνομόνων, σεις διορίζετε τους πάντες και τα πάντα. Είσατε ο απόλυτος κυρίαρχος. Στην ουσία μιλάμε για ένα παιχνίδι one man show.

Έρχεστε και μας λέτε ότι θα πάρετε τρεις χιλιάδες επιστήμονες καινούριους. Και σας ρωτώ, κύριε Υπουργέ. Οι ειδικοί επιστήμονες που πήρατε στους δήμους και μας λέγατε εδώ μέσα και μας διατυμπανίζατε ότι αυτοί θα κάνουν τη δουλειά για τα ευρωπαϊκά προγράμματα, τι έγιναν; Χάθηκαν; Όχι. Τους μονιμοποιήσατε και μένουν. Τι θέλετε; Να δημιουργήσετε ξανά άλλη μια κομματική μεραρχία του ΠΑΣΟΚ με ημετέρους; Όχι, κύριε Υπουργέ. Είναι αδύνατον να συμφωνήσουμε σε τέτοια πράγματα.

Από εκεί και πέρα μας δίνετε την απάντηση ότι όλα θα γίνουν σύμφωνα με το νόμο. Έρχεστε στη συνέχεια και μας μιλάτε για πολλαπλά στάδια ελέγχου. Γιατί; Μήπως στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης υπήρξαν προβλήματα; Βεβαίως υπήρξαν προβλήματα και το ξέρετε. Θέλετε αυτό το συνονθύλευμα, κύριε Υπουργέ να το ψηφίσουμε. Λέμε ξεκάθαρα όχι. Δεν πρόκειται να στηρίξουμε ούτε τις ελλείψεις σας, ούτε την υπεροψία σας. Γι' αυτό και λέμε όχι σ' αυτό το νομοσχέδιο.

(Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας) : Το λόγο έχει ο Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Σγουριδής.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ (Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Κυρία και κύριοι συνάδελφοι, επιτέλους θα πρέπει μέσα σ' αυτήν την Αίθουσα να σκεφτόμαστε πολλές φορές πριν τοποθετούμε. Δεν μπορεί από τη μια να λέμε ο καλός Νομάρχης και ο κακός Υπουργός και όταν γίνονται κακοτεχνίες όλα να φορτώνονται στον Υπουργό και όχι στα υπόλοιπα τοπικά όργανα του κράτους που αυτά είναι ο νομάρχης και ο δήμαρχος. Θα πρέπει κάποια στιγμή να σοβαρευτούμε και όχι να συμβαίνει αυτό που συνέβη με την προηγούμενη τοποθέτηση του κ. Τζαμτζή, ο οποίος μας είπε ούτε λίγο ούτε πολύ ότι τώρα ο κύριος Υπουργός γίνεται απόλυτος άρχων και ότι στους νομάρχες και δημάρχους δεν υπάρχουν δικαιώματα ελέγχων. Όμως όταν στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης υπήρχαν κακοτεχνίες, για όλες αυτές έφταιγε ο Υπουργός και όχι ο νομάρχης και ο δήμαρχος. Επιτέλους θα πρέπει σ' αυτήν την Αίθουσα να πάψουμε να πετάμε πομφόλυγες, διότι όπως τις πετάμε έτσι θα σκάνε.

Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης είναι μια τρίτη ευκαιρία για

τη χώρα μας. Η πρώτη ήταν με το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Η δεύτερη ήταν με το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και η τρίτη τώρα ευκαιρία με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης δεν πρέπει να χαθεί.

Τα χρήματα που θα ανακυκλωθούν εντός της Ελλάδος στο διάστημα 2000-2006 είναι πολλά, μαζί με την ίδια συμμετοχή μας. Από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, Ταμείο Συνοχής, INTERREG ανέρχονται σε δεκαεπτάμισι τρισεκατομμύρια δραχμές, από την "Ατζέντα 2000" εννιάμισι τρισεκατομμύρια και να μην ξεχνάμε και τα σαράντα πέντε τρισεκατομμύρια του προϋπολογισμού που είναι η κοινωνική παρέμβαση του κράτους για την κοινωνική πολιτική που πρέπει να ασκήσουμε.

Δεν πρέπει, λοιπόν, αυτά τα χρήματα να τα αξιοποιήσουμε; Ασφαλώς και πρέπει. Το ό,τι πήραμε τόσα λεφτά, δεν είναι γιατί μας έκαναν χάρη οι Ευρωπαίοι. Δεν μας έδωσαν τα λεφτά γιατί είμασταν έξυπνοι και τους ξεγελάσαμε. Έγινε γιατί το κατά κεφαλήν εισόδημα και του Νομού Αττικής έφτασε να είναι κάτι λιγότερο από το 75% του κοινοτικού μέσου όρου. Γι' αυτό πήραμε όλα αυτά τα χρήματα.

Το επισημαίνω αυτό για να δώσω μια έμφαση, κύριοι συνάδελφοι και γιατί πρέπει μέσα σε αυτήν την Αίθουσα να είμαστε δίκαιοι. Το Κοινοτικό Δίκαιο εφαρμόζεται απαρέγκλιτα και πρέπει να το πάρουμε ειδίση. Είτε το καταλάβουμε είτε δεν το καταλάβουμε αυτό θα γίνεται. Δεν θα πρέπει τα οφέλη μας από την κοινότητα να τα θεωρούμε επιτεύγματά μας και όλες τις ζημιές να τις επιρρίπτουμε στην κακιά Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό το τροπάριο θα πρέπει να τελειώσει. Πρέπει να σταματήσει το τροπάριο ότι όποτε μας συμφέρει είναι έτσι και όποτε δεν μας συμφέρει είναι αλλιώς.

Και αυτό το επισημαίνω ως μέγιστη προϋπόθεση και έτσι πρέπει να συζητάμε μέσα στο Κοινοβούλιο για να αποκτήσουν οι πολίτες μας ευρωπαϊκή συνείδηση. Ειδάλλως δεν πρόκειται να αποκτήσουν οι πολίτες ευρωπαϊκή συνείδηση. Κάποιοι είπαν εδώ στην Αίθουσα ότι δεν θα υπάρξουν άλλες ευκαιρίες. Μέγα λάθος. Ίσως είναι μικρότερες σε οικονομικό μέγεθος, αλλά άλλες ευκαιρίες θα υπάρξουν. Θα υπάρξουν και άλλα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και άλλα πακέτα.

Η σύγκλιση των οικονομιών και των κοινωνιών μέσα στην Ευρώπη, θα γίνεται πάντα με διαδοχικές προσεγγίσεις και ανάλογα με τον κοινοτικό μέσο όρο. Και τα κοινοτικά ταμεία λειτουργούν ως μηχανισμοί αναδιανεμητικοί, προς όφελος φυσικά της ελληνικής κοινωνίας. Και για να αξιοποιήσουμε τα χρήματα, πρέπει να οργανωθούμε σωστά. Και το νομοσχέδιο αυτό, αυτό κάνει.

Έχουμε την εμπειρία του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Σίγουρα όμως θα πρέπει να δούμε και να επισημάνουμε, ότι υπάρχουν νεωτερισμοί στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Ο πρώτος νεωτερισμός είναι ότι ξεκινάμε με δικά μας λεφτά. Δεν μας δίνουν προκαταβολές. Άρα, πρέπει οπωσδήποτε να επιλέξουμε έργα ώριμα, ώστε να υπάρχουν και απορροφήσεις.

Ο δεύτερος νεωτερισμός είναι ότι...

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ :Μας το επέβαλαν.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ (Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής) : Είπα προηγουμένως κάτι, αλλά κύριε Παυλίδη, φαίνεται ότι εσείς αυτά που έχετε στο μυαλό σας, αυτά θέλετε να ακούτε. Είπα ότι πρέπει να αποκτήσουμε μια συγκεκριμένη συνείδηση, ώστε το Κοινοτικό Δίκαιο το οποίο δεν το κάνουν για μας, το κάνουν και για τους Γάλλους και για τους Βρετανούς και για τους Βέλγους. Αυτοί δηλαδή είναι καλά παιδιά και εμείς είμαστε τα κακά; Δεν το νομίζω αυτό. Και επιτέλους, αυτή η αυτοκριτική για τον Έλληνα είναι ο τελευταίος στην Ευρώπη πρέπει να σταματήσει. Δεν του αρμόζει του Έλληνα αυτό.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ : Στον Πρωθυπουργό να τα πείτε.

(Κωδωνοκρουσίες)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ (Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής) : Ο Πρωθυπουργός τα λέει πολύ σωστά, κύριε Παυλίδη, αλλά δυστυχώς εσείς για λόγους εσωκομματικής σας κατανάλωσης και κατανάλωσης κομματικής, προσπαθείτε να δημιουργείτε όλο αυτό το κλίμα το οποίο επικρατεί και στο τέλος, τορπιλίζετε τα θεμέλια του πολιτικού κόσμου.

Το δεύτερο και το βασικό είναι ότι αυτά τα λεφτά, πρέπει σε

δύο χρόνια να απορροφούνται. Αν δεν απορροφηθούν αυτά τα χρήματα, σαφώς και χάνονται. Και εδώ κοιτάξετε την εξής καινοτομία, ότι επιτέλους από την Κοινότητα ασκείται ο έλεγχος της νομιμότητας και όχι ο έλεγχος στην σκοπιμότητας. Δηλαδή πλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν έρχεται να σου πει γιατί εντάσσεις το κάθε έργο ή δεν το εντάσσεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση λέει, δικάς σας είναι οι ευθύνες και για την ένταξη και για την παρακολούθηση και για τη διαχείριση. Είναι σαφές αυτό. Και για την ένταξη και για την παρακολούθηση και για την διαχείριση, είμαστε υπεύθυνοι εμείς. Για τον έλεγχο τον κεντρικό έρχεται η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Και θα έλεγα εν κατακλείδι ότι το νομοσχέδιο αυτό κινείται στη σωστή κατεύθυνση. Αν και θα μπορούσε, κύριε Υπουργέ, να ήταν πιο απλό. Είναι γεγονός ότι είναι αρκετά σύνθετο το νομοσχέδιο. Θα μπορούσε να είναι πιο απλό. Αλλά όμως κανένας νόμος δεν είναι θέσφατος. Κανένας νόμος δεν κατεβαίνει από το Θεό, ώστε να είναι μέσα στις Δέκα Εντολές. Άρα, σημαίνει ότι κάποια στιγμή μπορεί να τον διορθώσουμε. Γι' αυτό υπάρχει και το Κοινοβούλιο, ειδικά, δεν θα χρειαζόμασταν, δεν θα υπήρχαμε. Από την άλλη, πρέπει να επισημάνουμε ότι οι νόμοι της Δημόσιας Διοίκησης λειτουργούν. Άκουσα προηγουμένως τον προ-προηγούμενο κατελθόντα εκ του Βήματος που είπε το εξής: Πώς θα προσλαμβάνονται αυτοί; Σιγά κύριοι συνάδελφοι αν σε κάθε νόμο λέμε ότι σ' αυτήν την περίπτωση προσλαμβάνονται μ' αυτά τα κριτήρια.

Το λέμε, κύριε Υπουργέ, αλλά όμως πρέπει να καταλάβουμε κάποια στιγμή ότι δεν χρειάζεται σε κάθε νόμο να επαναλαμβάνουμε τα ίδια και τα ίδια. Υπάρχει Δημόσια Διοίκηση. Όπως επίσης, όποιος νομίζει ότι υπάρχουν κακοτεχνίες, υπάρχει η δικαιοσύνη. Και γιατί δηλαδή αν υπάρχουν κάποιες κακοτεχνίες θα πρέπει σώνει και καλά να τον πάμε φυλακή; Υπάρχει η δικαιοσύνη. Πρέπει να επιλαμβάνεται το κράτος; Δηλαδή η δικαιοσύνη τι είναι;

Δράττομαι όμως της ευκαιρίας αυτής -δεν έχω να κάνω επί του νομοσχεδίου ειδικότερη κριτική- για να θέσω ένα ζήτημα γύρω από τη φιλοσοφία της ανάπτυξης στη χώρα μας, απ' αυτό που λέμε το βέλος της ανάπτυξης.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν έχει ξεκαθαρίσει ακόμα ποιο πολιτικό μοντέλο θα έχει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Θα είναι η διακυβερνητική Ευρώπη, θα είναι η Ευρώπη των περιφερειών, θα είναι η Ευρώπη των κρατών διά των περιφερειών, θα είναι η Ευρώπη των περιφερειών διά των κρατών; Φεντεραλιστικό μοντέλο; Δεν έχει ξεκαθαρίσει αυτό το πράγμα.

Όπως και να είναι όμως αποδεικνύεται ότι πυρήνας της Ευρωπαϊκής αυτής Ένωσης είναι, κύριοι συνάδελφοι, η περιφέρεια. Και η περιφέρεια θα παίξει σημαντικό ρόλο. Η Ελλάδα λοιπόν θα πρέπει να είναι έτοιμη να αντιμετωπίσει αυτήν την πρόκληση. Πρέπει να στραφούμε να ενισχύσουμε την ελληνική περιφέρεια.

Θα μου πείτε, κύριε Υπουργέ, μα η ανισότητα και η ανισορροπία ανάμεσα στις περιφέρειες της Ελλάδας από την πλουσιότερη στη φτωχότερη είναι μικρή. Είναι πολύ μικρότερη από την ανισότητα που υπάρχει ανάμεσα στις περιφέρειες της Γαλλίας, στις περιφέρειες του Βελγίου ανάλογα με το σύστημά τους.

Θα σας έλεγα ότι για μένα δεν είναι θέμα οικονομικό.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του Β' Αντιπροέδρου της Βουλής κ. Π. Σγουρίδη)

Συγγνώμη, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα ένα λεπτό για τις διακοπές που μου έγιναν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊνονας) : Ένα λεπτό, κύριε Σγουρίδη.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ : Δείξτε ανοχή στον κύριο Πρόεδρο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ : Μην είστε τόσο σκληρός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊνονας) : Όχι, κοιτάξετε να δείτε. Ο κ. Σγουρίδης ζήτησε την ανοχή του Προεδρείου και αυτή παρέχεται εφόσον και όλοι οι συνάδελφοι πριν απήλυσαν αυτό το προνόμιο...

Συνεχίστε, παρακαλώ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ (Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής) :

Άρα για μένα, κύριε Υπουργέ, δεν είναι θέμα οικονομικό. Είναι

κυρίως θέμα πληθυσμιακό. Το πρόβλημα της ελληνικής περιφέρειας είναι θέμα πληθυσμιακό. Πρέπει να δημιουργήσουμε μια τέτοια κρίσιμη μάζα πληθυσμού ώστε αφ'ενός να αυτοτροφοδοτείται αριθμητικά και αφ'ετέρου να δημιουργεί τοπική αγορά όπου θα επαναεπενδύει και θα ανακυκλώνει το τζίρο.

Σε πρώτη φάση προσπαθήσαμε και με τα δύο Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης να δημιουργήσουμε πλέγμα βιοτεχνικών βιομηχανιών, ώστε να συγκρατήσουμε τον υπάρχοντα πληθυσμό και παράλληλα να στηρίξουμε την αγροτική υποδομή και την ύπαιθρο. Σε δεύτερη φάση όμως θα πρέπει να δούμε τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να ενισχύσουμε πληθυσμιακά τις περιφέρειες. Θα παίξουν σημαντικό ρόλο μέσα σ' αυτήν την Ευρώπη, που δεν ξέρω σε ποια κατεύθυνση κινείται, αλλά πάντως θα είναι σημαντικό οι περιφερειές μας να είναι από πληθυσμιακής απόψεως γεμάτες.

Και δεν μπορώ να καταλάβω γιατί δεν προχωράμε σε μια περιφερειακή οργάνωση του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί ο ΟΣΕ σώνει και καλά, ενώ η καρδιά αν θέλετε των σιδηροδρόμων είναι η Λάρισα, θα πρέπει να έχει το κέντρο του εδώ. Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί το Ίδρυμα Παλιννοστούντων θα πρέπει να βρίσκεται σώνει και καλά στην Αθήνα. Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί ο Οργανισμός Επιδοτήσεων...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Παρακαλώ, ολοκληρώστε.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ (Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Θα τελειώσω, κύριε Πρόεδρε, με μία φράση.

Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί λοιπόν θα πρέπει ο οποιοσδήποτε άλλη ή βήτα οργανισμός ή Δημόσια Επιχείρηση να βρίσκεται στην Αθήνα. Άρα θα πρέπει να επιχειρήσουμε σε μια εποχή που το INTERNET είναι το μοναδικό εργαλείο μέσα από το οποίο γίνεται η επικοινωνία να κάνουμε μια τέτοια αλλαγή πάνω σε ένα δυσκίνητο και συγκεντρωτικό σύστημα. Άρα λοιπόν πρέπει να κατευθυνθεί ένα κομμάτι του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης στην περιφερειακή οργάνωση του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Έχει ζητήσει το λόγο ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Θα σας δώσω δύο λεπτά κύριε Μαγκριώτη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Πολύ γρήγορα, κύριε Πρόεδρε, για να ζωντανέψουμε λίγο τη συζήτηση. Είναι και έντεκα η ώρα.

Αγαπητέ Πρόεδρε, κατανώ την αλληλεγγύη που δείξατε στο μέλος του Προεδρείου. Άλλωστε είναι τόσο σημαντικά αυτά που έθιξε στην ομιλία του. Εμείς οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι είμαστε καταδικασμένοι να είμαστε σε διαρκή αντιπαράθεση. Δεν πρόκειται να φτιάξουμε τη δική μας συντεχνία μέσα στην Αίθουσα, δυστυχώς.

Θέλω όμως να πω απαντώντας στις προσκλήσεις του κ. Τζαμτζή ότι τον συγχαίρω για την αγόρευσή του και την ανάδειξη των θεμάτων της Πέλλας. Μόνο που εδώ δεν είναι η αίθουσα του Νομαρχιακού Συμβουλίου της Πέλλας, είναι η Αίθουσα του Εθνικού Κοινοβουλίου και συζητούμε γενικότερα θέματα αυτή τη στιγμή.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα το λόγο επί του Κανονισμού. Παρεκκλίνει των καθηκόντων του.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Καθόλου.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Ή θα μιλάτε σαν Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος ή θα μιλάτε σαν Βουλευτής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Σας παρακαλώ πολύ!

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Τι σχέση έχει αυτό το πράγμα..

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Υπάρχει Προεδρείο, υπάρχει Κανονισμός. Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος έχει δικαίωμα να ομιλήσει. Μπορείτε να του απαντήσετε στη συνέχεια επί της ουσίας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ: Στη δευτερολογία του.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Δεν κατάλαβα την έκφραση του κ. Παυλίδη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Παρακαλώ, κύριε

Μαγκριώτη, συνεχίστε να προχωρήσουμε στους ομιλητές.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Ευχαριστώ πολύ.

Θέλω να πω πάρα πολύ γρήγορα και στο χρόνο που μου δώσατε κύριε Πρόεδρε, ότι εάν πράγματι δόθηκε ο δρόμος του Μελισσοχωρίου πριν από τις εκλογές και έκλεισε πάλι μετεκλογικά, εάν εξυπηρετούσε κάποια προεκλογική σκοπιμότητα, εγώ συμφωνώ μαζί του, αυτό είναι καταδικαστέο.

Θα ήθελα να του πω, όμως, ότι υπάρχουν πολλά αντίστοιχα γεγονότα -θα πάω λίγο πιο πίσω- τον Οκτώβριο του 1981. Οι δρόμοι Σερρών-Θεσσαλονίκης, Καβάλας-Θεσσαλονίκης δόθηκαν στην κυκλοφορία άρον-άρον πριν από τις εκλογές για να προλάβει τις εκλογές η Νέα Δημοκρατία.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΑΜΤΖΗΣ: Κύριε συνάδελφε....

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Σας παρακαλώ, κύριε Τζαμτζή, δεν σας δέκοψα.

Πρέπει να σας πω ότι κάθε χρόνο δαπανά το δημόσιο πολλά...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΑΜΤΖΗΣ: Κύριε συνάδελφε....

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Κύριε Τζαμτζή, θα σας παρακαλέσω να μην παραβιάζετε τον Κανονισμό.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΑΜΤΖΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, με όλο το σεβασμό στο Προεδρείο, την ώρα που μιλούσα ο κ. Μαγκριώτης με διέκοψε ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Σας παρακαλώ!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Δεν σας διέκοψα. Χαμογέλασα μόνο και το αξιολογήσατε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Παρακαλώ, κύριε Μαγκριώτη, ολοκληρώστε. Μην πάμε τόσο πίσω στο '80.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Εδώ πήγαν στο '70 και είπαν για τα Σπάτα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Δεν πειράζει τώρα, τι να κάνουμε; Ας πάμε μπροστά στο μέλλον.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Θέλω, λοιπόν, να του θυμίσω, ότι πάλι φέτος και οι δύο δρόμοι έκλεισαν και έδωσε πολλά δυσκατομύμυρια η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για να τους ξανανοίξει. Γι' αυτές τις κακοτεχνίες οι υπεύθυνοι μήπως λογοδοτήσαν στη δικαιοσύνη; Ασφαλώς όχι. Καθημερινά ο πολίτης διαπιστώνει τις κακοτεχνίες, γιατί οι δρόμοι κλείνουν.

Σήμερα οι κακοτεχνίες διαπιστώνονται, διότι η Κυβέρνησή μας θεσμοθέτησε τον έλεγχο. Το ποσοστό του 55%, που επικαλούνται τις κακοτεχνίες, αποδείχθηκε και αποκαλύφθηκε από τον έλεγχο που κάνουν οι αρμόδιες υπηρεσίες και οι ελεγκτικοί μηχανισμοί με νόμο που κατοχύρωσε η δική μας Κυβέρνηση.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Σας παρακαλώ, κύριε Πρόεδρε, να ολοκληρώσω γιατί είχα και διακοπές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Ζητήσατε δύο λεπτά και έχετε μιλήσει ήδη τρία.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ: Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

Εάν πράγματι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν έκανε τίποτα όλα αυτά τα χρόνια και η Νέα Δημοκρατία, όπως είπε ο κ. Παυλόπουλος, είχε απορροφήσει από το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης μέχρι τον Οκτώβριο του '93 το 97%, τότε θα κέρδιζε και τις εκλογές. Ο ελληνικός λαός τόσο αγνώμων είναι και τους καταψήφισε καθολικά και απόλυτα τον Οκτώβριο του '93 και τους καταψηφίζει συνεχώς;

Μην υποτιμάτε τον ελληνικό λαό, αγαπητοί συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, τόσο πολύ. Μπορεί να μην τα κάναμε όλα ή να μην κάναμε όσα έπρεπε, σίγουρα όμως κάναμε πολλά περισσότερα από σας. Σίγουρα είμαστε πολύ πιο αξιόπιστοι από σας. Να είστε βέβαιοι ότι την τετραετία που έχουμε μπροστά θα έχουμε πολύ πιο υψηλή προσφορά, γιατί έχουμε προετοιμάσει πολύ καλά την τετραετία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Ο κ. Παυλίδης έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΑΜΤΖΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ το λόγο επί προσωπικού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Δεν υπάρχει προσωπικό θέμα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΑΜΤΖΗΣ: Ο κ. Μαγκριώτης αναφέρθηκε προ-

σωπικά. Πώς δεν υπάρχει προσωπικό θέμα;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας): Δεν υπάρχει. 'Ασκησε πολιτική κριτική πάνω στα όσα είπατε.

ΙΩΡΔΑΝΗΣ ΤΖΑΜΤΖΗΣ: Δεν είναι θέμα πολιτικής κριτικής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας): Σας παρακαλώ, κύριε Τζαμτζή, μη δημιουργείτε αυτή την ώρα τέτοιο θέμα. Δεν υπάρχει κανένα προσωπικό θέμα. Να είσατε σίγουρος ότι αν υπήρχε, το Προεδρείο θα σας έδινε το λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, πρέπει να του δώσετε το λόγο για ένα λεπτό να σας πει σε τι συνίσταται το προσωπικό του θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας): Ο κ. Παυλίδης έχει το λόγο.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Κύριοι συνάδελφοι, παραβλέπω την παρέμβαση, κατά την κρίση μου, όχι απαραίτητη, του κυρίου Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του ΠΑ.ΣΟ.Κ., διότι νομίζω πως το θέμα που έθιξε, δηλαδή συμψηφισμός των αμαρτημάτων, δεν δικαιώνει την πολιτική της Κυβέρνησεως του ΠΑ.ΣΟ.Κ. επί είκοσι χρόνια.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική 'Εδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ**)

Αυτή η νοοτροπία συμψηφισμού αμαρτημάτων του απωτάτου παρελθόντος με αμαρτήματα, βαρύτατα, του προσφάτου παρελθόντος μάλλον κατήλθε από το Βήμα. Γι' αυτό, λοιπόν, απομακρύνονται από την τοποθέτηση του κυρίου Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και επιστρέφω σε μία κατά την κρίση μου ιδιαίτερος σημαντική αναφορά άλλου στελέχους του ΠΑ.ΣΟ.Κ., του Αντιπροέδρου της Βουλής μας του κ. Σγουριδμή, ο οποίος προ ολίγου κατήλθε από το Βήμα. Έκανε μία αναφορά, κύριε Υπουργέ, ιδιαίτερος σημαντική. "Ας αξιοποιήσουμε ό,τι μας προσφέρει η συμμετοχή μας στην τρισεκατάρτη Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά τις απόψεις παλαιότερα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. για να κοιτάξουμε την περιφέρεια". Μία περιφέρεια κύριοι, η οποία αισθάνεται να είναι θετή θυγατέρα του Αθηνοκεντρικού κράτους.

Τα στοιχεία που έχουμε, εσείς και εγώ, λένε ότι το 54% των επενδύσεων που έγιναν δια των διαφόρων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων έχουν συγκεντρωθεί στο Λεκανοπέδιο Αττικής και το 46% σε όλη την υπόλοιπη Ελλάδα. Δικά σας είναι τα στοιχεία. Εάν πάρετε τα στοιχεία που δημοσιεύονται στο ογκώδες έργο "Νομοί της Ελλάδας" θα δείτε ότι η περιφέρεια δεν έχει τη φυσιογνωμία που θα μπορούσε να είχε. Και πώς είναι δυνατόν να έχει αυτήν τη φυσιογνωμία όταν σήμερα συζητάμε για την έναρξη μιας διαδικασίας που θα έπρεπε να έχει προηγηθεί κατά την κρίση μου τουλάχιστον κατά δώδεκα μήνες;

Κύριοι συνάδελφοι, το πρόγραμμα 2000-2006 στην ουσία σε άλλες χώρες έχει αρχίσει από την πρωτοχρονιά του 2000. Δηλαδή, όλες οι προπαρασκευαστικές εργασίες έγιναν πριν από την πρωτοχρονιά του 2000. Ο "Κανονισμός" ψηφίστηκε, από ό,τι λένε τα στοιχεία μου, το Μάρτιο του 1999. Υπήρχε λοιπόν χρόνος για τα κράτη που έκαναν νοικοκυρεμένη προπαρασκευή, καθόσον οι κατευθυντήριες γραμμές -εσείς κύριε Υπουργέ, το γνωρίζετε καλύτερα από εμένα- είχαν καθοριστεί από το 1997. Η λεπτομερέστερη επεξεργασία τους οδήγησε στο να ψηφιστεί ο κανονισμός το Μάρτιο του 1999, ώστε να δοθεί χρόνος άμεσης λειτουργίας μηχανισμού απορροφήσεως των σχετικών κοινοτικών πιστώσεων.

Ενώ είχατε χρόνο, λοιπόν, φέρνεται σήμερα, στο τέλος του 2000, να ψηφίσουμε διαδικασία, βάσει κοινοτικού Κανονισμού, που θα βοηθήσει ή θα συμβάλλει ή θα είναι αποκλειστική στο να απορροφήσουμε πιστώσεις που θα έπρεπε να είχαν απορροφηθεί από την πρωτοχρονιά του 2000. Δεν θεωρείτε ότι αυτό είναι αρνητικό για την εικόνα της Κυβέρνησής σας, αλλά και για την εικόνα της χώρας μας; Θα αναφερθώ στους κανονισμούς που έχουν οριστικοποιηθεί, κύριοι συνάδελφοι, για τα διάφορα π.χ. Ταμείο Συνοχής. Είναι πράγματι πολύ σκληρότεροι του παρελθόντος και αφορμή γι' αυτό έδωσαν χώρες σαν την Ελλάδα οι οποίες κινήθηκαν κατά ένα άσφαλο τρόπο. Προβληματίστηκαν οι Βρυξέλλες: πού θα πάει αυτή η κατάσταση της χαλαρής εφαρμογής κάποιων κανονισμών. Έτσι φθάσαμε στο σημείο -σας τα είπε αυτά ο κ. Μπαρνιέ προ ημερών- να λέμε ότι στο Ταμείο Συ-

νοχής δεν επιτρέπεται η μεταφορά πόρων από έτους εις έτος. Είναι ακριβές αυτό και οδηγεί σε πιθανή απώλεια πιστώσεων λόγω καθυστερήσεων, εξαιτίας σας.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας): Στα διαρθρωτικά ταμεία.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Δεν επιτρέπεται.

Μπορείτε να μας πείτε εάν η χώρα μας τήρησε αυτόν τον όρο το 2000; Θα έχουμε απώλεια ή δεν θα έχουμε;

Δεύτερο στοιχείο. Τα έχω σημειώσει για να ρωτήσω και τώρα που θα πάρετε το λόγο, να μας απαντήσετε. Η Ελλάδα είχε δεσμεύσει μέχρι το Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους το 45% των κονδυλίων για την ανάπτυξη αυτού του προγράμματος δηλαδή του Γ' Κ.Π.Σ. Το υπόλοιπο 55% πρέπει να το δεσμεύσουμε μέχρι την 1η Νοεμβρίου. Είναι περίπου ογδόντα δισεκατομμύρια. Έχει γίνει αυτό; Έχουν δεσμευθεί ογδόντα δισεκατομμύρια σε διάστημα δύο μηνών;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας): Το Ταμείο Συνοχής...

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Ακριβώς αυτό, το Ταμείο Συνοχής. Έγινε αυτό το πράγμα;

Οι πληροφορίες από τις υπηρεσίες σας λένε ότι έχετε παρεκκλίνει τελείως του προγράμματος. Θα κάνω τώρα μία απλή αριθμητική σκέψη. Μια ολόκληρη χρονιά είναι χαμένη, όχι γιατί εσείς λογιστικά έχετε τακτοποιήσει κάποια πράγματα και θα μου απαντήσετε τώρα ότι "λογιστικά τα μανουβράρατε". Δεν έπρεπε μέσα στο 2000 να έχουμε έργα εκτελούμενα και χρηματοδοτούμενα από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης;

Δεν θα μιλήσω εγώ για την Αθήνα ή θα για τη Θεσσαλονίκη. Τα γνωρίζετε. Θα σας μιλήσω για τη νησιωτική Ελλάδα. Γι' αυτό άλλωστε έκαμα αναφορά στην παρατήρηση του κ. Σγουριδμή. Ερωτώ, λοιπόν: "στην περιφέρεια", στη νησιωτική Ελλάδα ποιο έργο κάματε αυτήν τη χρονιά που είναι χρονιά Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης; Πριν μου απαντήσετε σας λέγω ότι επειδὺ οφείλω και εγώ να κάνω αναφορά στο πως εξετέλεσθη το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, θα σας ταξιδέψω στο Αιγαίο και θα μείνετε κατάπληκτος από τις εκκρεμότητες που έχει αυτή η περιοχή εξαιτίας της ολιγωρίας σας, της κακής διαχείρισης και της μη προσοχής προς τη περιφέρεια, προς την νησιωτική Ελλάδα.

Κύριε Υπουργέ, εάν έλθετε στην εκλογική μου περιφέρεια στα Δωδεκάνησα και πάτε στο Καστελόριζο θα μείνετε κατάπληκτος με την ανικανότητα της κυβερνήσεώς σας να μοιράσει είκοσι δύο σπίτια που χτίστηκαν με δαπάνες του ελληνικού δημοσίου. Κύριοι συνάδελφοι, εάν πάτε στη Κάσο, το λιμάνι της, ένα τόσο δα λιμανάκι, χτίζεται δεκαπέντε χρόνια. Αναγκάστηκε ο ίδιος ο Πρωθυπουργός, παραμονές των εκλογών, να υποσχεθεί ότι θα τελειώσει αυτό το έργο και όταν τελικά ξεσηκωθήκαμε οι Δωδεκανήσιοι και ήρθαμε στο Υπουργείο μας βάλατε να πληρώσουμε και το ρεφενέ. Υποσχέθηκε ένα δισεκατομμύριο ο Πρωθυπουργός και αξιώσατε από το ταλαίπωρο Λιμενικό Ταμείο Δωδεκανήσου, με δεκαοχτώ νησιά στη δικαιοδοσία του να σας δώσει διακόσια πενήντα εκατομμύρια για να βάλετε εσείς, το ΥΠΕΘΟ, τα τετρακόσια πενήντα και να συμμαζέψετε έτσι κάπως την κατάσταση. Πού είναι το τελευταίο Κοινοτικό Πλαίσιο; Από το 1994 μέχρι το 1999 εσείς είχατε τη διαχείριση, πάλι η ίδια Κυβέρνηση. Τι κάματε για την Κάσο;

Θέλετε να πάμε παραπάνω; Να σας πώ στη Κάρπαθο; Λιμανάκι στο Φοινίκι από το 1993 νεκρό, τίποτα. Ο "ανατολικός δρόμος" πρέπει να γίνει και δεν έχει μπει ούτε χλιοστό ασφάλτου. Το φράγμα του Σχοινιά να αναζητούμε στα χαρτιά και δεν το βρίσκουμε.

Σας κάνουμε αυτήν την αναφορά για να σας πούμε ότι εάν ταξιδέψουμε μαζί -εσείς που υποθέτω ότι έχετε μια καλή προαίρεση- δεν θα πιστεύετε αυτά που βλέπετε. Η Ρόδος είναι τουριστικό κέντρο. Πόσα χρόνια γίνεται το λιμάνι της Ρόδου; Δεν έχει λιμάνι η Ρόδος. Η μαρίνα της είναι και αυτή νεκρή. Το φράγμα του Γαδουρά έγινε φάντασμα, το φράγμα της Απολλοκιάς ολίγο αξιοποιείται, η νέα είσοδος στην πόλη της Ρόδου ούτε που φαίνεται στον ορίζοντα.

Στη γενέτειρά μου, την Κω, το ίδιο. Κάνατε ακροβασίες για να πάρει ο Δήμος τη μαρίνα και τον οδηγήσατε να δανεισθεί ένα

δισ. για τα κτιριακά.

Πού να σας πάω; Στο αεροδρόμιο της Καλύμνου; Κύριοι συνάδελφοι, ένας διάδρομος προσγείωσης οκτακοσίων μέτρων γίνεται δώδεκα χρόνια. Αυτή είναι η διαχείριση. Δική σας διαχείριση είναι αυτή.

Να πάμε στη Λέρο; Πού είναι το ειδικό πρόγραμμα Λέρου; Τι κάνατε για το ειδικό πρόγραμμα Λέρου, ποιο έργο υποδομής έγινε βάσει αυτού. Πού είναι το νέο αεροδρόμιο; Ρωτήστε ένα κάτοικο για ένα σημαντικό έργο που έγινε για να αλλάξει η δομή της κοινωνίας και γνωρίζετε ποιο είναι το κοινωνικό πρόβλημα της Λέρου.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΧΤΑΣ (Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας): Έχουν γίνει βήματα, κύριε Παυλιδίδη. Μην μας αδικείτε.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Δεν αδικώ κανέναν. Ίσα-ίσα είμαι εκ των πρωτεργατών της εφαρμογής του Κανονισμού 815 με τον κ. Έμπερτ τότε Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας, κανονισμό που τον είχατε στα χέρια σας νεκρό επί χρόνια. Δεν αδικώ κανέναν και όσα σας λέγω σας τα λέγω για να καταγραφούν στα Πρακτικά για εσάς και όχι για εμάς τους Δωδεκανήσιους που τα γνωρίζουμε. Εμείς γνωρίζουμε την εγκατάλειψη του λιμενικού έργου Πάτμου, την περιπέτεια της λιμνοδεξαμενής στη Σύμη, την απομόνωση του Αγαθονησιού, των Λειψών, της Αστυπάλαιας, της Νισύρου, της Τήλου, της Χάλκης και τις απίστευτες περιπέτειες όσων τολμού να κάμουν "επένδυση" στα νησιά μας.

Έρχεσθε, λοιπόν, σήμερα και θέλετε να μεταδώσετε ένα αίτημα αισιοδοξίας για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Με ποια νομοθεσία, κύριε Υφυπουργέ, και με ποια διοίκηση; Ελάτε στους νομούς μας και θα δείτε άδειες τις νομαρχίες, άδεια τα επαρχεία. Με ποιους υπαλλήλους -ακόμα και αυτούς που λέτε να πάρετε το 2001- θα κάμετε εφαρμογή προγραμμάτων; Ξέρετε τι κάματε εσείς; Εσείς αποδεχτήκατε διαδικασίες που από τις Βρυξέλες εκπορευόμενες είναι συμβατές με τις κεντρικές υπηρεσίες των Υπουργείων σας, αλλά δεν είναι συμβατές με τις υπηρεσίες που έχει η περιφέρεια.

Έγινε προχθές στη Ρόδο Σύσκεψη της "Συντονιστικής Επιτροπής Προώθησης των Δωδεκανησιακών Θεμάτων" παρόντων των Βουλευτών Δωδεκανήσου και άλλων παραγόντων. Ξέρετε γιατί συστήθηκε αυτή η επιτροπή; Η απόγνωση ότι δεν γίνεται τίποτα οδήγησε στην απόφαση μόνοι μας να αντιμετωπίσουμε τα πράγματα που η αδιαφορία σας έχει καταδικάσει στη στασιμότητα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Παρακαλώ, κύριε Πρόεδρε, να δείξετε και σε εμένα ανοχή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Δεν σας διέκοψε κανένας, προς Θεού! Εδώ κάνατε φασαρία για μένα, γιατί είχα τόσες διακοπές. Εσάς δεν σας διέκοψε κανένας και ζητάτε ανοχή.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Δεν βλάπτει η ανοχή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Θα σας την δώσουμε την ανοχή, αλλά προς Θεού, μονά-ζυγά δικά μας δεν θα είναι.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Σας λέω, κύριε Υφυπουργέ, με την ευκαιρία που έχουμε απόψε, ότι στις ειδικές δράσεις τον τουρισμό τον έχετε βάλει στο περιθώριο. Βλέπω την κατανομή των κονδυλίων. Έχει ανάγκη ο τουρισμός από ενισχύσεις. Πέρασε η εποχή που ερχόντουσαν οι τουρίστες για τον ήλιο και τη θάλασσά μας. Οι τουριστικοί παράγοντες ήλθαν στα γραφεία σας, σας επισκέφθηκαν όλοι διαμαρτυρόμενοι για την αναπαράξια τουριστικής πολιτικής. Επιπόλαιες μόνο επεμβάσεις. Τι θα κάμετε, τελικά με το γκολφ Αφάντου θα αποφασίσετε επιτέλους; Ερωτώ για τις άλλες δραστηριότητες στη νησιωτική Ελλάδα: Τι κάνετε για την αλιεία; Μετά από λίγο καιρό δεν θα έχουμε ψαράδες μιας και αναγκάζονται να πάρουν των ομματιών τους. Επισημαίνω, κύριοι συνάδελφοι, ότι τώρα που θα γίνει ή αρχίζει να γίνεται η "διεύρυνση" της Ένωσης με τις όποιες διαδικασίες, οι ισχυρισμοί ότι θα υπάρξουν και άλλες ευκαιρίες δεν είναι μεν απορριπταίοι, αλλά δεν θα είναι ευκαιρίες σαν αυτή του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Η "πίτα" των ενισχύσεων θα μοιραστεί μεταξύ περισσότερων κρατών από ότι σήμερα και ασφαλώς το βάρος θα ριφθεί στα νέα μέλη της Ευρωπαϊκής Έ-

νωσης.

Είναι ανάγκη λόγω αυτού του ενδεχομένου έγκαιρα η Ελληνική προ πάντων Κυβέρνηση να αναλάβει πρωτοβουλίες και κατά τη γνώμη μου η κατεπείγουσα είναι αυτή της σχεδίασεως "ολοκληρωμένης Νησιωτικής Πολιτικής" που πρέπει να φροντίσει να την υιοθετήσει η Ένωση.

Πολλοί διατυπώνουν την άποψη ότι η Κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. πέτυχε στη Συνθήκη του Άμστερνταμ να περιληφθεί το περίφημο άρθρο 158Α και η δήλωση 30 και ότι έτσι σώθηκε η νησιωτική Ελλάδα. Προσπαθώ να μεταδώσω σε όλους την ανάγκη να οργανώσει η χώρα μας νησιωτική πολιτική, που θα την περάσουμε μέσα από διάφορα κανάλια στις Βρυξέλες. Αν εμείς δεν έχουμε νησιωτική πολιτική, αξιώνουμε να έχουν οι εγκατεστημένοι στις Βρυξέλες; Το 158Α του Άμστερνταμ είναι ευχολόγιο μόνο. Κάποιοι προσφεύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για την ερμηνεία του.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Ας μην υπολογίζουμε λοιπόν σ' αυτό. Χρειαζόμαστε κάτι ισχυρότερο αφού εμείς προτείνουμε "πολιτική". Έχουμε σήμερα πολιτική θαλασσιών μεταφορών ή νομίζει ο Υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας ότι έχουμε με το να λέει ότι αίρεται το καμποτάζ πριν την ώρα του; Θα έπρεπε να επαναστατήσετε όλοι εσείς που ασχολείσθε με τα κοινοτικά, κύριε Υφυπουργέ, ακούγοντας τέτοια πρόταση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Σας παρακαλώ, κύριε Παυλιδίδη.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Θα έπρεπε να πείτε στο Υπουργικό Συμβούλιο: "για ποιο λόγο η χώρα μας να άρει προ της ώρας του το καμποτάζ; Για να το συμψηφίσουμε με το τραγικό ναύαγιο του "ΣΑΜΙΝΑ";

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριε Παυλιδίδη, σας παρακαλώ τελειώστε με μια φράση.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Εύχομαι το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης να έχει καλύτερη τύχη από το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Έχω όμως αμφιβολίες οι οποίες αφ' ενός μεν στηρίζονται στην κατάσταση την οποία βρίσκεται η Δημόσια Διοίκηση και αφ' ετέρου στη νομοθεσία εκτέλεσης δημοσίων έργων.

Κύριε Υπουργέ, μελέτη της οποίας η αμοιβή εξαρτάται από τον προϋπολογισμό κόστους του έργου απεδείχθη ότι οδηγεί στη σπατάλη. Εδώ να επέμβετε και όπου αλλού επιβάλλει η αντίληψη περί νοικοκυρεμένης διαχείρισης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Να μη γράφεται τίποτα απ' αυτά που λέει ο κ. Παυλιδής.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Γκελεστάθης έχει το λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, από τη μέχρι τη στιγμή αυτή συζήτηση αυτού του νομοσχεδίου αποδεικνύεται για άλλη μια φορά η επιβαλλόμενη τροποποίηση του Κανονισμού των εργασιών του Σώματος. Μίλησαν οι εισηγητές των τεσσάρων πολιτικών παρατάξεων από είκοσι λεπτά και μετά ο κύριος Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας για τριάντα λεπτά. Μετά μίλησαν οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι από είκοσι λεπτά. Δημιουργείται το εξής πρόβλημα: Τριάντα λεπτά μίλησε ο κύριος Υφυπουργός και είκοσι ο εισηγητής της Πλειοψηφίας. Είκοσι λεπτά μίλησε ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Δηλαδή μία ώρα και δέκα λεπτά μίλησαν λέγοντας τα ίδια πράγματα.

Έτσι φτάσαμε στις 23.30' για να πάρουμε το λόγο. Γι' αυτό η Αίθουσα δεν έχει πολλούς συναδέλφους.

Κύριοι συνάδελφοι, η πολιτική τακτική του ΠΑ.ΣΟ.Κ. όπως την ακούσαμε και σήμερα από τον κύριο Υφυπουργό Εθνικής Οικονομίας, από τον εισηγητή της Πλειοψηφίας και από τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι μια τακτική αντιπολιτεύσεως προς τη Νέα Δημοκρατία. Μα, επτάμισι χρόνια έκλεισε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. από τις εκλογές του Οκτωβρίου του 1993 μέχρι σήμερα στην εξουσία και εξακολουθεί ακόμα να κάνει αντιπολίτευση στη Νέα Δημοκρατία;

Αντί να παραθέσετε τα επιχειρήματα με τα οποία υποστηρίζετε τη ψήφιση αυτού του νομοσχεδίου, εξακολουθείτε να αναφέ-

ρεσθε στο τι έγινε στα τρία χρόνια διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας 1990-1993 και δεν μας λέτε τι έχει γίνει σ' αυτά τα είκοσι χρόνια περίπου που έχει κλείσει το ΠΑ.ΣΟ.Κ. στην εξουσία.

Το υπό συζήτηση νομοσχέδιο είναι ψευδεπίγραφο. "Διαχείριση Παρακολούθησης και έλεγχος του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης". Και αυτό διότι, οι πολλοί μηχανισμοί που προβλέπονται με τις επιμέρους διατάξεις του νομοσχεδίου επιχειρούν μια σύγχυση και κάθε άλλο παρά διασφαλίζουν τη διαχείριση με την επιβαλλόμενη διαφάνεια. Η κεντρική διαχειριστική επιτροπή δεν γνωρίζουμε από ποια πρόσωπα θα αποτελείται, με ποιες ιδιότητες και με ποιες διαδικασίες. Αντιλαμβάνεσθε ότι κάθε άλλο παρά θα διαχειριστούν και θα συντονίσουν συγκεντρωτικά το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης όπως προβλέπεται από την επιθυμία της εισηγητικής έκθεσης του νομοσχεδίου.

Η πρόσληψη τριών χιλιάδων επιστημόνων, οι οποίοι θα παρακολουθήσουν τις σχετικές εργασίες. Και παρά τα λεγόμενα από τον παριστάμενο κύριο Υφυπουργό, δεν θεσμοθετείται σφέεστα στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο ο τρόπος με τον οποίον θα προσληφθούν. Έχουμε πικρή πείρα των προσλήψεων της Κυβέρνησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κατά καταστρατήγηση του ν. 2190, που προβλέπει τις διαδικασίες με τις οποίες πρέπει να γίνονται οι προσλήψεις στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Άλλωστε και η έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους δεν μπορεί να προσδιορίσει τις δαπάνες οι οποίες θα απαιτηθούν, για την εφαρμογή των διατάξεων του νομοσχεδίου αυτού. Αντιλαμβάνεστε ότι έχουμε ένα νομοσχέδιο το οποίο είναι ευκαιριακό, έρχεται με μεγάλη καθυστέρηση και αντιμετωπίζει σπασμωδικά τα προβλήματα τα οποία θέλει να προβλέψει, να ρυθμίσει.

Κύριοι συνάδελφοι, το Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι από το 1990 μέχρι το 1993 εφαρμόστηκε με μία μεγάλη επιτυχία όπως στον τομέα του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος. Κατορθώσαμε τότε με την πληρότητα των προγραμματίων που υποβάλαμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση να απορροφήσουμε σχεδόν το 100% των χρηματοδοτήσεων. Το ίδιο έγινε στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας. Το ίδιο έγινε στις τηλεπικοινωνίες κλπ.

Δεν επιτρέπει ο χρόνος να αναφερθώ σε επιτεύγματα της περιόδου εκείνης, που είναι γνωστό ότι η Ελλάδα είχε γίνει ένα εργοτάξιο και έγιναν πάρα πολλά έργα υποδομής σε όλα τα διαμερίσματα της χώρας. Και βεβαίως ξεκίνησε η κατασκευή του μετρό στην Αθήνα και είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία ενάρξεως της κατασκευής του Διεθνούς Αεροδρομίου στα Σπάτα.

Έτσι λοιπόν παρακολουθούμε τα αποτελέσματα του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 1994-1999. Η απορροφητικότητα στους βασικούς τομείς, όπως η υγεία, η πρόνοια, η παιδεία, η καταπολέμηση του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας, ήταν εξαιρετικά χαμηλή. Αυτό είναι μία διαπίστωση, η οποία δεν μπορεί να αμφισβητηθεί σε καμία περίπτωση.

Παρακολουθούμε τώρα εδώ τα αποτελέσματα του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, ότι θα ήταν εν πάση περιπτώσει, ένα μάθημα για την Κυβέρνηση των "εκσυγχρονιστών Υπουργών" του κυρίου Σημίτη για το πώς θα έπρεπε να οδηγηθούν στην αντιμετώπιση και του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Έχετε καταρτίσει κανένα συνολικό κεντρικό επιχειρησιακό σχέδιο δράσης; Τα επιμέρους περιφερειακά σχέδια τα έχετε υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Ένωση; Έχουν εγκριθεί; Διότι την περασμένη Παρασκευή και το Σάββατο συνεδρίασε το Τακτικό Ετήσιο Συνέδριο της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού Φωκίδας και ο παριστάμενος Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος ζήτησε να καταρτιστούν από την Τοπική Αυτοδιοίκηση τα σχέδια και να υποβληθούν στην περιφέρεια και πήρε την απάντηση με ποιους μηχανικούς και με ποια τεχνική υποστήριξη θα καταρτιστούν τα σχέδια, τα οποία δεν πρόκειται να καταρτιστούν και θα έχουμε τα γνωστά αποτελέσματα.

Έχετε βεβαίως στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο τριάντα δύο εξουσιοδοτήσεις για να ρυθμίσετε τα σχετικά θέματα. Γεννάται το ερώτημα, είναι νομοσχέδιο το οποίο έρχεται ολοκληρωμένο για συζήτηση στην Εθνική Αντιπροσωπεία και δεν μπορεί τουλάχιστον να έχει ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κινηθείτε και ζη-

τάτε αυτές τις τριάντα δύο εξουσιοδοτήσεις για να εφαρμόσετε αυτά τα οποία επιδιώκετε με το υπό ψήφιση νομοσχέδιο;

Κύριε Πρόεδρε, και στους άλλους τομείς δραστηριότητας, όπως στα δημόσια έργα, η απορροφητικότητα είναι γνωστή, αλλά εν πάση περιπτώσει τα δημόσια έργα ελέγχονται και για τον τρόπο κατασκευής τους, για τις κακοτεχνίες και για όλα τα άλλα γνωστά παρατράγουδα.

Κύριε Πρόεδρε, πώς θα μπορούσαμε να έχουμε διαφορετικά αποτελέσματα από το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, αφού η Κυβέρνηση δεν κατόρθωσε να συγκροτήσει τελικά μία Δημόσια Διοίκηση, η οποία να μπορεί να λειτουργήσει έξω από το κομματικό πλαίσιο του ΠΑΣΟΚ, για να μπορέσει να βοηθήσει τους αναπτυξιακούς στόχους του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Υπήρχε ανεπαρκής σχεδιασμός ή παντελής έλλειψη σχεδιασμού. Το σύστημα ανάθεσης -και δεν μπορεί να αμφισβητείται αυτό, διότι οι τρόποι με τους οποίους καταστρατηγείται η διαδικασία της κατασκευής των έργων είναι γνωστοί και καταλήγουν ασφαλώς στο σύστημα της ανάθεσης- δεν είναι παραδεκτό. Ο ποιοτικός έλεγχος των δημόσιων έργων, η ασφάλιση των δημόσιων έργων, η επαγγελματική κατάρτιση, η οποία θα μπορούσε να δώσει το απαιτούμενο προσωπικό μέσα στο άνοιγμα των ετών αυτών, για να βοηθηθεί η εφαρμογή και του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, αλλά και του ερχόμενου Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, δεν υπάρχουν.

Επίσης, κύριε Πρόεδρε, η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα ή ήταν ανύπαρκτη ή ήταν μηδαμινή. Κατά συνέπεια το αποτέλεσμα ήταν βέβαιο και δεν μπορεί να αμφισβητηθεί κανείς ότι το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης δυστυχώς δεν αξιοποιήθηκε για τους αναπτυξιακούς στόχους που έπρεπε να υπάρχουν στην Κυβέρνηση.

Να αναφερθώ, κύριε Πρόεδρε, τηλεγραφικά στα έργα τα οποία επικαλείται η Κυβέρνηση του κ. Σημίτη ότι πραγματοποιήσε.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Δεν πρόκειται να αναφερθώ βέβαια στα μεγάλα αναπτυξιακά έργα, στο Μετρό της Θεσσαλονίκης, στην Εγνατία οδό, στο Φυσικό Αέριο, στο Ρίο-Αντίρριο, στα Σιδηροδρομικά, στην Αττική οδό, αλλά στη Φωκίδα.

Από το 1991 μέχρι τον Οκτώβριο του 1993 διατέθηκε ενάμιση δισεκατομμύριο δραχμές από την ΕΟΚ και κατασκευάστηκε το λιμενικό έργο της Μαρίνας Ιτέας για εκατόν είκοσι θέσεις τουριστικών σκαφών. Θα έρχονταν εκατόν είκοσι κότερα Ελλήνων ή ξένων πλοίων να επισκέπτονται τους Δελφούς, να αναπτύσσεται όχι μόνο ο τουρισμός της Φωκίδας, αλλά γενικότερα ο ελληνικός τουρισμός.

Από τον Οκτώβριο του 1993, όμως, το έργο αυτό παραμένει όπως ήταν. Δεν στάθηκε δυνατόν να διαθέσετε εκατό εκατομμύρια, για να διαμορφωθεί ο περιβάλλον χώρος, να συνδεθεί η αποχέτευση και ο ηλεκτροφωτισμός, να γίνει και ένα δωματάκι να κρατάνε τα χαρτιά, ώστε να λειτουργήσει το μεγάλο αναπτυξιακό τουριστικό αυτό έργο. Το ίδιο συμβαίνει και με τη Μαρίνα Τροιζωνίων.

Επίσης, ο δρόμος Θερμοπυλών-Αμφίσσης-Ναυπάκτου δεν είχε καμία βελτίωση τα χρόνια του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Ύστερα από επτάμισι χρόνια άρχισε η κατασκευή του δρόμου Αμφίσσης-Λιδωρικίου- Ναυπάκτου και υπάρχουν τόσα πολλά παρατράγουδα, που δεν μπορεί να προχωρήσει.

Η Κυβέρνησή σας, κύριε Υφυπουργέ Εθνικής Οικονομίας, είχε υποσχεθεί στο λαό της Φωκίδας...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Κύριε συνάδελφε, τελειώνετε σας παρακαλώ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ: Τελιώνω κύριε Πρόεδρε.

Είχε υποσχεθεί η Κυβέρνησή σας ότι θα συμπεριλάβει σε ειδικό κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης την προστασία της βρώσιμης ελιάς. Δεν έγινε τίποτε απολύτως.

Υπάρχει, όπως ξέρετε, η ζώνη οικιστικού ελέγχου του Δελφικού Τοπίου, η οποία έχει επεκταθεί κατά τρόπον απαράδεκτο. Ενώ πρέπει να γίνει προστασία μόνο του Δελφικού Τοπίου, εντούτοις έχει δεσμευθεί η ευρύτερη περιοχή και όλος ο ελαιώνας της περιοχής της 'Αμφισσας, που είναι ένα εκατομμύριο ε-

λαιόδενδρα από τα οποία γίνονται οι περίφημες βρώσιμες ελιές Σαλώνων.

Η παράταξή σας είχε υποσχεθεί προεκλογικά ότι θα κατόρθωνε να υπάρξει ένα αντισταθμιστικό τέλος από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τον περιορισμό που υπάρχει στην ευρύτερη περιοχή αυτή με τις δεσμεύσεις του.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριε Γκελεστάθη, τελειώνετε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, τελειώνω με αυτήν τη φράση. Στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης η Κυβέρνηση του κ. Σημίτη θα πρέπει να συνειδητοποιήσει τις ευθύνες της, διότι θα πρέπει την περίοδο αυτή να γίνουν έργα και ενέργειες συνολικής δαπάνης περίπου δεκαεπτάμισι τρισεκατομμυρίων δραχμών, δηλαδή εννέα τρισεκατομμύρια διακόσια δισεκατομμύρια δραχμές από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τέσσερα τρισεκατομμύρια πεντακόσια δισεκατομμύρια δραχμές από τον κρατικό προϋπολογισμό μας...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριε Γκελεστάθη, σας παρακαλώ!

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ: Και τρία δισεκατομμύρια οκτα-

κόσια δισεκατομμύρια από ιδιώτες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριε Γκελεστάθη, δεν θα γραφτεί τίποτα στα Πρακτικά. Σας παρακαλώ. Προς Θεού!

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, αντιλαμβανόμαστε ότι δεν πρόκειται ασφαλώς να έχει καμία επιτυχία με αυτές τις προϋποθέσεις η εφαρμογή, από την Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Σας ευχαριστώ πολύ αγαπητοί κύριοι συνάδελφοι και αγαπητέ, κύριε Πρόεδρε, για την ανοχή σας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Πολλές φορές όμως η ανοχή εκλαμβάνεται ως αδυναμία.

Έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος καταθέτει την έκθεσή της επί των αναθεωρητέων διατάξεων του Συντάγματος, όπως αυτές καθορίστηκαν με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής της Θ' Κοινοβουλευτικής Περιόδου.

Η έκθεση θα καταχωρισθεί στα Πρακτικά.

(Το κείμενο της παραπάνω εκθέσεως έχει ως εξής

**Ζ' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ**

**Ε Κ Θ Ε Σ Η
ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ**

ΠΡΟΣ ΤΗ Ζ' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, που συγκροτήθηκε με την υπ' αριθμ. 2676/1987/30.5.2000 απόφαση του Προέδρου της Βουλής, συνήλθε την 30η και 31η Αυγούστου, την 5η, 6η, 7η, 12η, 13η, 14η, 19η, 20η, 21η, 26η Σεπτεμβρίου και την 3η, 5η, 10η, 11η, 12η, 17η, 18η (δύο συνεδριάσεις) και 19η Οκτωβρίου 2000, σε είκοσι μία (21), συνολικά, συνεδριάσεις υπό την Προεδρία του Προέδρου αυτής, κ. Φοίβου Ιωαννίδη, στην Αίθουσα Γερουσίας του Μεγάρου της Βουλής, με αντικείμενο την επεξεργασία του περιεχομένου των αναθεωρητέων διατάξεων του Συντάγματος, όπως αυτές καθορίστηκαν με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής της Θ' Κοινοβουλευτικής Περιόδου.

Η Επιτροπή συγκροτήθηκε από 41 μέλη και συγκεκριμένα από τους Βουλευτές κ.κ. Αλέξανδρο Ακριβάκη, Γεράσιμο Αρσένη, Ευάγγελο Βενιζέλο, Ευάγγελο Γιαννόπουλο, Διονύσιο Γκούσκο, Γεώργιο Θωμά, Φοίβο Ιωαννίδη, Χαράλαμπο Καστανίδη, Βασίλειο Κοντογιαννόπουλο, Ιωάννη Κουτσούκο (συμμετοχή στις εργασίες της Επιτροπής μέχρι 27.9.2000), Παναγιώτη Κρητικό, Φλώρο Κωνσταντίνου, Ανδρέα Λοβέρδο, Λάζαρο Λωτίδη, Ιωάννη Μαγκριώτη, Αναστάσιο Μαντέλη, Έκτορα Νασιώκα, Γεώργιο Παπαγεωργίου, Ηλία Παπαηλία, Στυλιανό Παπαθεμελίη, Μιλτιάδη Παπαϊωάννου, Ελευθέριο Τζιόλα, Απόστολο Ανδρεουλάκο, Ιωάννη Βαρβιτσιώτη, Σταύρο Δήμα, Αχιλλέα Καραμανλή, Νικόλαο Κατσαρό, Ιωάννη Κεφαλογιάννη, Αλέξανδρο Λυκουρέζο, Χρήστο Μαρκογιαννάκη, Κωνσταντίνο Μητσotάκη, Θεοδώρα Μπακογιάννη, Άννα Μπενάκη, Αναστάσιο Νεράντζη, Πάνο Παναγιωτόπουλο, Ελευθέριο Παπαγεωργόπουλο, Προκόπη Παυλόπουλο, Βύρωνα Πολύδωρα, Ευριπίδη Στυλιανίδη, Αντώνιο Σκυλλάκο και Φώτιο Κουβέλη.

Μετά από πρόταση του Προέδρου της Βουλής, κ. Απόστολου Χρ. Κακλαμάνη, η Επιτροπή, ομοφώνως, εξέλεξε Διακομματικό Προεδρείο. Το αξίωμα του Προέδρου κατέλαβε ο κ. Φοίβος Ιωαννίδης, των Α' και Β' Αντιπροέδρων οι κ.κ. Νικόλαος Κατσαρός και Αντώνιος Σκυλλάκος, αντιστοίχως και του Γραμματέα ο κ. Φώτιος Κουβέλης.

Η Επιτροπή, ομοφώνως, αποδέχθηκε την κοινή πρόταση του Προεδρείου της Επιτροπής και των Εισηγητών των Κομμάτων για τη διεξαγωγή της συζήτησης σε επτά ενότητες.

Η πρώτη ενότητα (Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα) περιλαμβάνει τα άρθρα 4, 5, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 17, 19, 21, 22, 24, 25 και 116, η δεύτερη (Σύνταγμα και Διεθνής και Ευρωπαϊκή Έννομη Τάξη) τα άρθρα 28, 36 και 80 παρ. 2, η τρίτη (Πρόεδρος Δημοκρατίας – Κυβέρνηση) τα άρθρα 31, 32, 38 και 82, 83 και 86, η τετάρτη (Εκλογικό Σώμα – Status Βουλευτών) τα άρθρα 29, 51, 54, 56, 57 και 63, η πέμπτη (Οργάνωση και Λειτουργία της Βουλής) τα άρθρα 66, 68, 70, 72, 74, 76, 79 και 80 παρ. 1, η έκτη (Οργάνωση και Λειτουργία της Δικαιοσύνης) τα άρθρα 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 97, 98 και 100 και η εβδόμη ενότητα (Δημόσια Διοίκηση, Τοπική Αυτοδιοίκηση και Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές) τα άρθρα 101, 102, 103, 108 και 109.

Οι ψηφοφορίες έγιναν σε δύο συνεδριάσεις (την 18η και 19η Οκτωβρίου 2000) είτε επί του συνόλου των αναθεωρητέων διατάξεων εκάστου άρθρου είτε κατά παραγράφους άρθρων, όπως εμφανίζεται στην πρόταση της Επιτροπής, που παρατίθεται στο τέλος της Έκθεσης.

Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής έλαβαν το λόγο οι Γενικοί Εισηγητές της Πλειοψηφίας, κ. Ευάγγελος Βενιζέλος, της Μειοψηφίας, κ. Ιωάννης Βαρβιτσιώτης, του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας, κ. Αντώνιος Σκυλλάκος και του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου, κ. Φώτιος Κουβέλης, καθώς και Βουλευτές-μέλη της Επιτροπής.

Σε ορισμένες συνεδριάσεις της Επιτροπής παρέστη και εξέθεσε τις απόψεις του ο Υπουργός Δικαιοσύνης, κ. Μιχαήλ Κωνσταντίνος Σταθόπουλος.

Οι Εισηγήσεις των Γενικών Εισηγητών των Κομμάτων, έχουν ως ακολούθως:

**ΕΙΣΗΓΗΣΗ
ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΗ ΤΗΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ**

**Ι. Το γενικό πολιτικό και συνταγματικό πλαίσιο
της αναθεωρητικής διαδικασίας**

1. Αναθεώρηση συναινετική, ευρεία και συνταγματική

Μετά από μία μακρά, αλλά ουσιαστική προετοιμασία που διήρκεσε πέντε ολόκληρα χρόνια, η παρούσα Βουλή, η Ζ' Αναθεωρητική Βουλή των Ελλήνων, έχει το βαρύ καθήκον, αλλά και τη μεγάλη ευκαιρία να προβεί στην αναθεώρηση ενός πρωτοφανώς μεγάλου αριθμού συνταγματικών διατάξεων, η ανάγκη αναθεώρησης των οποίων διαπιστώθηκε σύμφωνα με τις διαδικαστικές προβλέψεις του άρθρου 110 του Συντάγματος, από την προηγούμενη Βουλή με την αναγκαία αυξημένη πλειοψηφία.

Ο,τιδήποτε σχετίζεται με το συνταγματικό κείμενο μίας χώρας, ο,τιδήποτε περιλαμβάνεται τελικά μέσα στο συνταγματικό χάρτη, αποκτά εκ μόνου του λόγου αυτού τεράστια πολιτική σημασία. Πρέπει, λοιπόν, να είναι σε όλους σαφές ότι η αναθεώρηση του Συντάγματος είναι εξ ορισμού μία μεζονος σημασίας θεσμική και πολιτική παρέμβαση.

Η προκειμένη δε αναθεώρηση, λόγω του εύρους της και λόγω του βάθους της, είναι το σημαντικότερο θεσμικό διάβημα που έχει γίνει στη χώρα μας, από τη θέση σε ισχύ του Συντάγματος του 1975 έως σήμερα.

Το πρώτο, όμως, προσόν που έχει η παρούσα διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος είναι το γεγονός πως είναι **νομικά ανεπλήρη**. Για πρώτη μόλις φορά στη μακρά πλέον και ενδιαφέρουσα - θα μου επιτρέψετε να πω - συνταγματική και πολιτική ιστορία του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους, η αναθεώρηση του 1985-1986 και τώρα για δεύτερη φορά η αναθεώρηση του 2000 είναι οι δύο μόνες κατά κυριολεξία αναθεωρήσεις του Συντάγματος, δηλαδή οι μόνες διαδικασίες που άρχισαν και εξελίχθηκαν, και αυτή τώρα ελπίζω ότι θα ολοκληρωθεί, «καθ' όν τρόπον ορίζει το Σύνταγμα».

Το λέω αυτό με δεδομένο ότι η κατάρτιση του Συντάγματος του 1975 ήταν μία πρωτογενής συντακτική διαδικασία που οδήγησε σε νέο Σύνταγμα, ενώ και όλες οι άλλες κατ' όνομα αναθεωρήσεις του Συντάγματος δεν συνετέλεσαν όπως προέβλεπαν τα τότε ισχύοντα Σύνταγματα, αλλά βεβαίως ίσχυσαν, επειδή ο συσχετισμός των δυνάμεων και η συγκυρία της εποχής επέβαλαν να οδηγηθούμε σε συνταγματικές μεταβολές.

Υπάρχει, όμως, και ένα δεύτερο προσόν στην αναθεώρηση που αρχίζει σήμερα: Δεν σέβεται απλώς το διαδικαστικό πλαίσιο του άρθρου 110 του Συντάγματος, αλλά και τον σκληρό πυρήνα των μη υποκειμένων σε αναθεώρηση διατάξεων. Δεν θίγει, δηλαδή, καμία από τις θεμελιώδεις διατάξεις που απαριθμεί η παράγραφος 1 του άρθρου 110.

Υπήρξαν μεταξύ των κομμάτων διαφωνίες ως προς τη σκοπιμότητα και την αναγκαιότητα της αναθεώρησης συγκεκριμένων διατάξεων. Υπάρχουν διαφωνίες -λίγες- ως προς την κατεύθυνση και την ουσία της αναθεώρησης. Αλλά δεν υπήρξε διαφωνία, ως τώρα, γύρω από το αν μία υπό αναθεώρηση διάταξη προσκρούει στο σκληρό πυρήνα του άρθρου 110 παράγραφος 1 του Συντάγματος και αυτό είναι ένα στοιχείο που νομίζω ότι πρέπει να πιστωθεί στο πολίτευμά μας και να αποτελέσει δείγμα ωριμότητας του πολιτικού συστήματος της χώρας.

Η αναθεώρηση του Συντάγματος, όπως είπα, έχει **πρωτοφανές εύρος**, γιατί με μονάδα μέτρησης συμβατικά

οριζόμενη την παράγραφο του συνταγματικού κειμένου -μια που στη χώρα μας έχουμε το πλεονέκτημα να διαθέτουμε όχι μόνο γραπτό και αυστηρό, δηλαδή τυπικό Σύνταγμα, αλλά και ενιαίο Σύνταγμα που περιλαμβάνεται σε έναν ευσυννοπτο συνταγματικό κώδικα 120 άρθρων - εισάγονται για αναθεώρηση περισσότερες από 115 συνταγματικές διατάξεις.

Από τον όγκο δε αυτόν των συνταγματικών διατάξεων, που διαπερνά όλα τα κεφάλαια του Συντάγματος, και άρα όλα τα μεγάλα θέματα της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής της χώρας, μόνον επτά διατάξεις πρέπει να συγκεντρώσουν στην παρούσα Βουλή αυξημένη πλειοψηφία, τουλάχιστον των τριών πέμπτων (3/5) του όλου αριθμού των Βουλευτών, δηλαδή πλειοψηφία εκατόν ογδόντα (180) Βουλευτών, προκειμένου να συντελεστεί η αναθεώρησή τους.

Για τις υπόλοιπες διατάξεις, για τη συντριπτική πλειοψηφία των διατάξεων, για εκατόν δέκα (110) περίπου διατάξεις, αρκεί τυπικά η απόλυτη πλειοψηφία του Σώματος, δηλαδή αρκεί τυπικά η πλειοψηφία που διαθέτει το ΠΑ.ΣΟ.Κ. στην παρούσα Βουλή.

Το τρίτο, όμως, στοιχείο της αναθεώρησης είναι ο **συναινετικός της χαρακτήρας**. Η πλειοψηφία του ΠΑ.ΣΟ.Κ. έχει μιν επωμισθεί τυπικά την ευθύνη να συντελέσει την αναθεώρηση του μεγάλου όγκου των διατάξεων, δεν έχει όμως τη διάθεση να κινηθεί με μονοκομματικά και στενόκαρδα κριτήρια, αλλά επιμένει στην ανάγκη να διατυπωθεί μία συνταγματική συμφωνία μεταξύ των κομμάτων, που θα διασφαλίζει τον ουσιαστικό διάλογο και τη σύμπραξη όλων των πολιτικών δυνάμεων στη διατύπωση των νέων διατάξεων. Άρα, το ΠΑ.ΣΟ.Κ. απευθύνει για μία ακόμη φορά, για την ακρίβεια ανανεώνει την πρόσκληση στα άλλα κόμματα να συζητήσουμε και να διαμορφώσουμε αυτήν την ευρεία συνταγματική συμφωνία, όχι γιατί αυτό είναι αναγκαίο από πλευράς συνταγματικής νομιμότητας, αλλά γιατί αυτό διευρύνει και διασφαλίζει την πολιτική νομιμοποίηση. Διευρύνει και διασφαλίζει την πολιτική και ιδεολογική αποδοχή των νέων ρυθμίσεων. Γιατί οι ρυθμίσεις ενός συνταγματικού κειμένου δεν κρίνονται μόνο με βάση την τυπική ισχύ των διατάξεων ούτε μόνο με βάση το κανονιστικό περιεχόμενο των διατάξεων, αλλά και το βαθμό αποδοχής, ιδεολογικής και πολιτικής του Συντάγματος, ως κειμένου που συμπυκνώνει και κωδικοποιεί ένα πλαίσιο πολιτικής και ιδεολογικής αναφοράς, το οποίο γίνεται αποδεκτό από μία κοινωνία και διέπει την κοινωνία αυτή, τη σχέση της με το κράτος και βεβαίως την ίδια τη συγκρότηση και την άσκηση της κρατικής εξουσίας.

Το λέω αυτό γιατί πρέπει να γίνει σαφές ότι το Σύνταγμα δεν περιορίζεται στο πεδίο της πολιτικής με τη στενή έννοια του όρου. Το Σύνταγμα -και άρα η αναθεώρησή του- δεν αφορά μόνο στη λειτουργία του θεσμικού συστήματος, δηλαδή τη λειτουργία του κράτους ως μηχανισμού. Αφορά στη λειτουργία του κράτους ως μίας κοινωνικής σχέσης που συμπυκνώνεται και οργανώνεται θεσμικά, άρα το Σύνταγμα ρυθμίζει και την οργάνωση του κράτους ως διοικητικού μηχανισμού, αλλά και την οργάνωση της κοινωνίας και την οργάνωση της οικονομίας και κυρίως ρυθμίζει το καθεστώς του ατόμου και ακόμη πιο συγκεκριμένα το νομικό καθεστώς του πολίτη.

Έχει, λοιπόν, πολύ μεγάλη σημασία να επιδιώξουμε αυτήν τη **μεγάλη συνταγματική συμφωνία**. Βέβαια, η συναινετική αναθεώρηση είναι μία αντίληψη που διέπει την πλειοψηφία και εύχομαι πως αυτό θα υπάρξει και από την πλευρά των κομμάτων της Αντιπολίτευσης. Η συναίνεση δεν καταργεί τη δημοκρατική αρχή ούτε αίρει την ευθύνη της πλειοψηφίας. Η Βουλή είναι υποχρεωμένη μέσα σε τακτές προθεσμίες, μέχρι το τέλος της πρώτης αυτής τακτικής συνόδου να ενεργήσει ως αναθεωρητική και να ολοκληρώσει τη διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος. Μέχρι, όμως, την τελευταία στιγμή θα επιδιώκουμε τις συναινέσεις και τις συμφωνίες, όπου αυτές είναι εφικτές, χωρίς να απειμπολούμε το δικαίωμα και την υποχρέωση να προβούμε στις θεσμικές μεταβολές που έχουν κριθεί αναγκαίες από την προηγούμενη Βουλή και η απόφαση αυτή της προηγούμενης Βουλής εμμέσως πλην σαφώς επικυρώθηκε και από το εκλογικό σώμα στις τελευταίες γενικές

βουλευτικές εκλογές.

Υπάρχουν, λοιπόν, τρία στοιχεία που πρέπει να αναδειχθούν εξ αρχής: Ο νόμιμος συνταγματικός χαρακτήρας της αναθεώρησης, ο συναινετικός χαρακτήρας της αναθεώρησης και ο ευρύς χαρακτήρας της αναθεώρησης.

2. Τα τέσσερα βασικά πεδία της αναθεώρησης

Θα μου επιτρέψετε να κάνω μία άλλη ανάγνωση των επτά κεφαλαίων, στα οποία κατανέμεται η ύλη της αναθεώρησης αναδεικνύοντας τα τέσσερα βασικά επίπεδα στα οποία κινείται το όλο εγχείρημα.

Πρώτον, η αναθεώρηση λειτουργεί **επιβεβαιωτικά**, επιστεγάζει και οριστικοποιεί θεσμικές μεταβολές που ήδη έχουν επέλθει στο επίπεδο της κοινής νομοθεσίας και του Κανονισμού της Βουλής. Είναι πολύ σημαντικό θεσμικές καινοτομίες, όπως ο ν.2190/94, όπως ο συνήγορος του πολίτη, όπως η νέα ρύθμιση για τους αντιρρησίες συνείδησης, να βρουν τη θέση τους στο συνταγματικό κείμενο, βέβαια με τη γενικότητα που απαιτείται, προκειμένου αυτές να οριστικοποιηθούν και να δεσμεύουν κάθε μελλοντική πλειοψηφία.

Το δεύτερο μεγάλο πεδίο είναι το πεδίο των νέων **θεσμικών τομών**. Νέες θεσμικές τομές επέρχονται εκεί όπου αυτό είναι αναγκαίο να γίνει σε επίπεδο συνταγματικών διατάξεων, γιατί νομικά δεν μπορεί να γίνει με πρωτοβουλία του κοινού νομοθέτη ή του Κανονισμού της Βουλής. Είναι πολύ σημαντικές οι τομές που γίνονται σε θέματα, όπως το εκλογικό συνταγματικό δίκαιο, η οργάνωση της Βουλής, η άσκηση του νομοθετικού έργου, ο ρόλος του Βουλευτή, αλλά και σε θέματα που αφορούν τα ατομικά δικαιώματα. Είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι εγκαθιδρύονται νέα συνταγματικά δικαιώματα.

Το τρίτο μεγάλο πεδίο, που το αντιμετωπίζω ως διακεκριμένο πεδίο γιατί έχει πολύ μεγάλη σημασία για την εποχή της κοινωνίας της πληροφορίας, είναι η υποχρέωση που έχει ο αναθεωρητικός νομοθέτης να προβεί σε μεγάλες **προγνώσεις ως προς τις τεχνολογικές και άρα ως προς τις κοινωνικές εξελίξεις**. Το Σύνταγμα, σε αντίθεση με τον κοινό νόμο, είναι υποχρεωμένο να οργανώσει το μακρό ιστορικό χρόνο. Το Σύνταγμα άλλοτε κάνει οριστικούς διακανονισμούς σε πολύ σημαντικά πολιτικά θέματα, τα οποία θέλει να τα ρυθμίσει γιατί δεν εμπιστεύεται την εκάστοτε πλειοψηφία και άρα τον κοινό νομοθέτη -και αυτό αφορά κυρίως τα ατομικά δικαιώματα- άλλοτε διαμορφώνει γενικά πλαίσια, ιδεολογικά, πολιτικά, φιλοσοφικά, τελικά νομικά, μέσα στα οποία έχει ένα περιθώριο διακριτικής ευχέρειας και κίνησης ο κοινός νομοθέτης. Είναι πολύ σημαντικό για την κοινωνία της πληροφορίας, την ψηφιακή οικονομία, τα δεδομένα της νέας οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο, για τις εξελίξεις στο πεδίο της βιοτεχνολογίας, να αποδείξουμε ότι έχουμε τη δυνατότητα, χωρίς επαρχιωτισμούς και μικρομεγαλισμούς, να εξοπλίσουμε το Σύνταγμα της χώρας με όλες τις αναγκαίες προγνώσεις που μπορούν να υποδεχθούν και να ρυθμίσουν με προοπτική τα φαινόμενα αυτά, τα οποία βλέπουμε ότι απασχολούν τη διεθνή κοινή γνώμη, χωρίς να υπάρχουν θεσμικές απαντήσεις ούτε από τους διεθνείς οργανισμούς, ούτε από τα συντάγματα πολλών βιομηχανικών χωρών.

Και βέβαια, το τέταρτο πεδίο, το οποίο είναι πάρα πολύ σημαντικό, είναι να εντοπίσουμε και να αναδείξουμε, τα προβλήματα που θέτει η αντιπροσωπευτική δημοκρατία, όχι με την κλασική μορφή της τριμερούς διάκρισης των εξουσιών, όχι με την κλασική πολιτική μορφή των σχέσεων μεταξύ των κομμάτων, άρα μεταξύ της πλειοψηφίας και της αντιπολίτευσης, αλλά με νέες μορφές που αφορούν τη σχέση της πολιτικής εξουσίας με άλλους θύλακες εξουσίας, οι οποίοι δεν υπόκεινται σε έλεγχο, οι οποίοι είναι αδιαφανείς, οι οποίοι έχουν μία νομιμοποίηση που βασίζεται ενδεχομένως στο κράτος δικαίου και στον πολιτικό φιλελευθερισμό, αλλά δεν έχουν δημοκρατική νομιμοποίηση. Και αναφέρομαι κυρίως στη σχέση μεταξύ πολιτικών οργάνων και δικαστικής εξουσίας, στη σχέση μεταξύ των οργάνων της δημοκρατικά νομιμοποιημένης

πολιτικής εξουσίας και άλλων μορφών άτυπης εξουσίας, όπως είναι η επικοινωνιακή εξουσία, η οικονομική εξουσία, η αισθητική εξουσία, η γνωσιολογική εξουσία κ.ο.κ..

3. Η λειτουργία του συνταγματικού κειμένου

Αυτά είναι τα τέσσερα βασικά πεδία, στα οποία εκτείνεται η αναθεώρηση. Βέβαια όλα τελικώς συμπεκνώνονται στο κείμενο του Συντάγματος. Άρα, όλα αυτά κρίνονται στο επίπεδο της νομοτεχνικής κατάστρωσης των διατάξεων.

Το Σύνταγμα είναι πάρα πολλά πράγματα. Είναι ο καταστατικός χάρτης. Είναι νόμος με αυξημένη τυπική ισχύ. Είναι κείμενο με μεγάλες ιδεολογικές και πολιτικές παραδοχές. Είναι ιστορικό φαινόμενο. Πρωτίστως, όμως, το Σύνταγμα είναι κείμενο και έχει πολύ μεγάλη σημασία αυτό, γιατί η αφετηρία, αλλά και το ακραίο όριο της ερμηνείας του Συντάγματος είναι το κείμενό του. Από τη γραμματική ερμηνεία ξεκινά κανείς και στη γραμματική ερμηνεία καταλήγει, όσα κριτήρια και όσες μεθόδους και αν επικαλεσθεί. Άρα, έχει πολύ μεγάλη σημασία το Σύνταγμα ως γλώσσα, το Σύνταγμα ως κείμενο. Έχει πολύ μεγάλη σημασία να αναλογισθούμε ότι το Σύνταγμα έχει μία εσωτερική οικονομία. Είναι ένα κείμενο πανίσχυρο νομικά, αλλά και λιγόλογο, ελλειπτικά διατυπωμένο. Έχει πολύ μεγάλη σημασία να ξέρουμε ότι το Σύνταγμα ρυθμίζει τα θέματα όχι μόνο με αυτά που λέει, αλλά και με αυτά που δεν λέει. Η σιωπή του Συντάγματος έχει τεράστιο νομικό και πολιτικό περιεχόμενο.

Χρειάζεται, λοιπόν, να σεβαστούμε την **οικονομία του συνταγματικού κειμένου**. Και βέβαια, πρέπει να έχουμε πλήρη συνείδηση του γεγονότος ότι μία νέα διάταξη, μία προσθήκη, μία τροποποίηση δημιουργεί μια σειρά από **ερμηνευτικές αντιδιαστολές**. Παράδειγμα, αν θελήσουμε να κατοχυρώσουμε το δικαίωμα στην προστασία της υγείας, ενδεχομένως αυτό να δημιουργήσει μια σειρά από αντιδιαστολές με την ισχύουσα διάταξη του άρθρου 5 για την προστασία της προσωπικότητας του ανθρώπου και για το δικαίωμα στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας αυτής καθώς και με το άρθρο 2 για το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου. Μπορεί μια εξειδίκευση να προκαλεί μια συστολή πολλών άλλων διατάξεων και άρα χρειάζεται εξαιρετικά μεγάλη προσοχή στο σεβασμό της γλωσσικής οικονομίας του Συντάγματος.

Και βεβαίως, χρειάζεται να σεβαστούμε την **αυτοτέλεια των συνταγματικών εννοιών**. Δεν μπορούμε να προβούμε σε μία επαναδιατύπωση συνταγματικών διατάξεων που θα ακολουθεί την ορολογία του κοινού νόμου. Διότι η ορολογία του κοινού νόμου μεταβάλλεται, ενώ ό,τι γράφεται στο Σύνταγμα μετατρέπεται σε συνταγματική έννοια. Πολλές δε συνταγματικές έννοιες, οι περισσότερες τελικά, άγονται σε δικαστικό έλεγχο και αυτός που προσδιορίζει το περιεχόμενό τους είναι ο δικαστής. Χρειάζεται, λοιπόν, μεγάλη προσοχή. Μπορεί ο κοινός νομοθέτης, για παράδειγμα, να χρησιμοποιεί με μεγάλη ευκολία τους όρους "δημόσιος τομέας" ή "ευρύτερος δημόσιος τομέας", αυτοί όμως οι όροι δεν απαντούν στο συνταγματικό κείμενο. Το αν θα χρησιμοποιήσουμε ή όχι τους όρους αυτούς, πού και πότε, είναι ένα πολύ μεγάλο ερμηνευτικό ζήτημα.

4. Το Σύνταγμα στη δημοτική

Υπάρχει, όμως, ένα άλλο βαρύνον και προέχον θέμα που αφορά τη διατύπωση των αναθεωρημένων διατάξεων. Πρέπει η Ζ' Αναθεωρητική Βουλή να αποφασίσει ποιο κείμενο του Συντάγματος θα είναι το αυθεντικό, επί ποίου κειμένου θα επέλθουν οι νομοτεχνικές μεταβολές, ποιο θα είναι το τελικό συναρμολογημένο και ισχύον κείμενο του Συντάγματος της χώρας. Όπως γνωρίζετε, το αυθεντικό κείμενο του 1975 είναι διατυπωμένο στην καθαρεύουσα. Η αναθεώρηση του 1986 διατυπώθηκε αυθεντικά με το Α' ψήφισμα της Στ' Αναθεωρητικής Βουλής, το Μάρτιο του 1986, επίσης στην καθαρεύουσα. Συναρμολογήθηκε το κείμενο στην καθαρεύουσα ως αυθεντικό κείμενο και μεταφέρθηκε όλο στη

δημοτική, πλην του προοιμίου που παραμένει διατυπωμένο στην καθαρεύουσα ("εις το όνομα της Αγίας και Ομοουσίου και Αδιαιρέτου Τριάδος"), με το Β' ψήφισμα της Στ' Αναθεωρητικής Βουλής.

Άρα, αυτήν τη στιγμή η χώρα διαθέτει ένα αυθεντικό συνταγματικό κείμενο στην καθαρεύουσα και ένα μεταγλωττισμένο κείμενο στη δημοτική. Τώρα θα επαναδιατυπώσουμε σωρεία συνταγματικών διατάξεων. Τώρα έχει καταξιωθεί η δημοτική ως νομική γλώσσα. Είναι πλέον δόκιμη γλώσσα για τη νομοτεχνική κατάστρωση. Εισηγούμαι τώρα πλέον αυθεντικά να διατυπωθούν οι αναθεωρημένες διατάξεις στη δημοτική. Η συναρμολόγηση να γίνει επί του μεταγλωττισμένου κειμένου, αλλά βεβαίως οι διατάξεις που δεν θα αναθεωρηθούν και θα μείνουν αλώβητες, αυθεντικά να είναι οι διατάξεις που είχαν διατυπωθεί στην καθαρεύουσα το 1975 ή το 1986.

Νομίζω ότι θα ήταν παράταιρο, νομίζω ότι θα ήταν μια αδικαιολόγητη οπισθοδρόμηση, να επανέλθουμε στο αυθεντικό κείμενο και να διατυπώσουμε τις νέες διατάξεις εν έτει 2000 στην καθαρεύουσα, προκειμένου να τις μεταφέρουμε μετά στη δημοτική.

Έχει, λοιπόν, πολύ μεγάλη σημασία με συμφωνία των κομμάτων, να καταλήξουμε πάλι σε ένα σχήμα τελικών ψηφισμάτων της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής, το οποίο θα αντιμετωπίζει όλα αυτά τα συστηματικά, γλωσσικά και νομοτεχνικά προβλήματα.

5. Αναθεώρηση και κοινή γνώμη

Εως τώρα για λόγους που δεν αφορούν στη Βουλή, αλλά για λόγους που αφορούν στη λειτουργία του επικοινωνιακού συστήματος, το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και των μέσων ενημέρωσης, έχει εστιαστεί σε ελάχιστες διατάξεις από αυτές που τελούν υπό αναθεώρηση. Το ενδιαφέρον των μέσων ενημέρωσης έχει ως τώρα κυριαρχήσει από το ζήτημα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας και δευτερευόντως από ζητήματα που αφορούν στην επιλογή των προσώπων που καταλαμβάνουν τις κορυφαίες θέσεις στη Δικαιοσύνη: τις θέσεις των Προέδρων και των Αντιπροέδρων των Ανώτατων Δικαστηρίων, του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και των γενικών επιτρόπων.

Πιστεύω βαθύτατα ότι αυτό έχει αδικήσει το εύρος της αναθεώρησης και δεν έχει διευκολύνει την ανάδειξη της σχέσης του πολίτη με την Αναθεώρηση, γιατί φυσικά ένας Έλληνας πολίτης έχει εύλογο πολιτικό ενδιαφέρον για τον Αρχηγό του Κράτους, αλλά μπορεί να έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον προσωπικά και κοινωνικά για το θεσμό της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, για τις χρήσεις γης, για τον πολεοδομικό σχεδιασμό ή για τα όρια της προφυλάκισης αυτού που κρίνεται προφυλακιστέος, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Συντάγματος.

Το σημαντικότερο κατά τη γνώμη μου είναι να στρέψουμε πλέον το φως στα άλλα θέματα της αναθεώρησης. Η αναθεώρηση, δεν μπορεί να δώσει απάντηση, ούτε αυτή ούτε καμιά άλλη αναθεώρηση σε οποιαδήποτε χώρα του κόσμου, στο μεγάλο πρόβλημα της κρίσης της σύγχρονης δημοκρατίας. Δεν πρόκειται να λύσουμε το πρόβλημα της κρίσης του αντιπροσωπευτικού συστήματος, ούτε το πρόβλημα της κρίσης αξιοπιστίας του πολιτικού λόγου. Αυτά είναι ζητήματα που αφορούν την ιδεολογική, πολιτική και κοινωνική βάση της σύγχρονης δημοκρατίας. Όλα, όμως, τα θέματα που αφορούν την κρίση της πολιτικής και το μεγάλο καθήκον που έχουμε να υπερασπίσουμε και να αναστηλώσουμε την πολιτική και το κύρος της συνδέονται είτε άμεσα είτε έμμεσα με τη διαδικασία της αναθεώρησης και με την ύλη της αναθεώρησης.

Δεν συνιστά από μόνη της μια πλήρη τομή η αναθεώρηση. Θα φανεί στη συνέχεια και σε μακρός χρόνος τι συνέχεια θα δώσει ο κοινός νομοθέτης, τι συνέχεια θα δώσει ο δικαστής, τι συνέχεια θα δώσει ο Κανονισμός της Βουλής. Θα αποδειχθεί στην πράξη ποιες νέες διατάξεις είναι δημοφιλείς, ποιες διατάξεις αξιοποιούνται ερμηνευτικά, ποιες επικαλείται ο πολίτης ως θώρακά του. Και θα δούμε άλλες διατάξεις που

τώρα μας φαίνονται ριζοσπαστικές να εγκαταλείπονται, να χάνουν το κανονιστικό τους εύρος, να χάνουν τη στιλπνότητά τους τη συνταγματική.

6. Οι τομές που επέρχονται με την αναθεώρηση

Προσπαθώντας να κάνω μια σύνοψη και μια αποτίμηση όλης της ύλης μπορώ να πω μετά λόγου γνώσεως -και θα το αποδείξουμε αυτό στη συζήτηση- ότι με την αναθεώρηση του Συντάγματος στα τέσσερα διακεκριμένα πεδία στα οποία αναφέρθηκαν προηγουμένως εισάγονται **δεκαοκτώ μεγάλες θεσμικές τομές**, δεκαοκτώ τομές με τεράστια πρακτική και πολιτική κρίσιμότητα για τον πολίτη, για το άτομο, για το κοινωνικό υποκείμενο, για τα κόμματα, για το πολιτικό σύστημα, για την οικονομία, για όλα όσα αφορούν το δημόσιο βίο.

Στο πεδίο του κοινωνικού κράτους δικαίου οφείλω να αναφέρω ως **πρώτη** μεγάλη καινοτομία το γεγονός ότι εισάγεται πλέον ρητά στο Σύνταγμά μας η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου, η αρχή της αναλογικότητας ως κριτήριο ερμηνείας όλων των συνταγματικών δικαιωμάτων και η αρχή της τριτενέργειας, δηλαδή η ισχύς των συνταγματικών δικαιωμάτων και στις ιδιωτικές σχέσεις στις οποίες προσιδιάζουν. Για μια εποχή στην οποία η ιδιωτική οικονομική εξουσία γίνεται σημαντικότερη πολλές φορές από την πολιτική εξουσία, η ισχύς των συνταγματικών δικαιωμάτων με ρητή διάταξη στο πεδίο των ιδιωτικών σχέσεων είναι μια πολύ μεγάλη καινοτομία.

Η **δεύτερη** πολύ μεγάλη παρέμβαση αφορά το άρθρο 116 του Συντάγματος, δηλαδή τη δυνατότητα να λαμβάνονται ενεργητικά μέτρα για την αποκατάσταση της ισότητας των δύο φύλων. Αυτή η δράση υπέρ της αποκατάστασης της ισότητας θεμελιώνεται τώρα ρητά στο άρθρο 116 και είναι μια ετεροχρονισμένη αλλά πολύ σημαντική συμπλήρωση του άρθρου 4, που εισήγαγε την ισότητα των δύο φύλων και λειτούργησε ως θεμέλιο για το νέο οικογενειακό δίκαιο, για το καθεστώς της γυναίκας μέσα στην ελληνική έννομη τάξη και την ελληνική κοινωνία.

Η **τρίτη** μεγάλη παρέμβαση αφορά την εισαγωγή νέων δικαιωμάτων. Αναφέρθηκαν ήδη στην προστασία της υγείας και στους βιοϊατρικούς πειραματισμούς. Θέλω να μην ξεχάσω το δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορίας και τα δικαιώματα των αλλοδαπών. Εισάγονται νέες εγγυήσεις κυρίως στον τομέα των προσωπικών δεδομένων και του ιδιωτικού απορρήτου και ενισχύονται παλιές εγγυήσεις, όπως αυτές που αφορούν τα ατομικά διοικητικά μέτρα ή τα μέγιστα όρια της προφυλάκισης.

Η **τέταρτη** μεγάλη καινοτομία είναι αυτή που αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και χωροταξικό πολεοδομικό και οικιστικό σχεδιασμό και τις χρήσεις γης. Νομίζω ότι πρέπει να τεθούν σε νέες βάσεις οι σχέσεις μεταξύ νομοθετικής και δικαστικής εξουσίας και να είναι σταθερότερο, διαφανέστερο και ασφαλέστερο το καθεστώς, προκειμένου να ξέρει και το κράτος και η διοίκηση και η αγορά και ο πολίτης πώς κινείται.

Το **πέμπτο** ζήτημα είναι η πρότασή μας για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Το **έκτο** ζήτημα είναι η μεγάλη θεσμική καινοτομία, που αφορά το εκλογικό σύστημα, δηλαδή η τροποποίηση του άρθρου 54 του Συντάγματος, έτσι ώστε η Βουλή να μη μπορεί να μεταβάλλει κατά το δοκούν το εκλογικό σύστημα, αλλά οι τροποποιήσεις του εκλογικού νόμου να ισχύουν από τις μεθεπόμενες εκλογές. Μία τροποποίηση μπορεί να εφαρμοσθεί άμεσα μόνο εάν συμφωνήσει η αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών. Σταθεροποιούνται οι όροι του πολιτικού παιχνιδιού και νομίζω ότι ανυψώνεται το επίπεδο αξιοπιστίας του πολιτικού μας συστήματος.

Το **έβδομο** ζήτημα αφορά τις νέες εγγυήσεις διαφάνειας και πολυφωνίας. Αναφέρω κυρίως στα οικονομικά των κομμάτων, στη χρηματοδότηση των κομμάτων και στη διαφάνεια των δαπανών των υποψηφίων βουλευτών και βεβαίως στα θέματα που αφορούν τη λειτουργία των μέσων ενημέρωσης, στην απαγόρευση συγκέντρωσης μέσων

ενημέρωσης, στον έλεγχο του πόθεν έσχες και στη διασφάλιση του ατόμου με το δικαίωμα απάντησης και την υποχρέωση επανόρθωσης όταν προσβάλλεται η προσωπικότητά του.

Η **όγδοη** μεγάλη καινοτομία αφορά την αναβάθμιση του ρόλου των επιτροπών και άρα του βουλευτή ατομικά κατά την άσκηση του νομοθετικού έργου της Βουλής, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται ο πολιτικός ρόλος της Ολομέλειας και το δικαίωμα όλων των βουλευτών, είτε μετέχουν είτε δεν μετέχουν στις επιτροπές, να μετέχουν στη συζήτηση ενός νομοσχεδίου με τροπολογίες και προτάσεις.

Η **ένατη** μεγάλη καινοτομία αφορά το συνταγματικό καθεστώς των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών. Οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές πρέπει να είναι λίγες, πρέπει να λειτουργούν εκεί όπου υπάρχει πρόβλημα προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων, αλλά εκεί όπου ιδρύεται και λειτουργεί ανεξάρτητη αρχή τα μέλη της πρέπει να επιλέγονται με τη σύμφωνη γνώμη της αυξημένης πλειοψηφίας του αρμοδίου κοινοβουλευτικού οργάνου.

Η **δέκατη** μεγάλη καινοτομία είναι η κατοχύρωση συλλογικών συμβουλευτικών οργάνων, όπως είναι η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής, όχι ως διακομματικό όργανο αλλά ως όργανο εμπειρογνομόνων με τη συμμετοχή και εκπροσώπων των κομμάτων.

Η **ενδέκατη** μεγάλη καινοτομία είναι αυτή που αφορά τη διεύρυνση της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των δικαστών. Ο δικαστής απαλλάσσεται από εντάσεις που έχουν να κάνουν με τις αποδοχές του και με την άσκηση διαιτητικών και διοικητικών καθηκόντων.

Η **δωδέκατη** μεγάλη καινοτομία αφορά τη νέα λειτουργία των ανωτάτων δικαστικών συμβουλίων και την εκπροσώπηση του κλάδου των κρινομένων δικαστών στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο.

Το **δέκατο τρίτο** σημείο αφορά τη διαδικασία επιλογής των κορυφαίων θέσεων της δικαιοσύνης.

Το **δέκατο τέταρτο** αφορά τον έλεγχο της συνταγματικότητας με την προσθήκη διάταξης που αφορά τον έλεγχο συνταγματικότητας από τις ολομέλειες των ανωτάτων δικαστηρίων, κάτι που προβλέπεται και από την κείμενη νομοθεσία.

Το **δέκατο πέμπτο** σημείο αφορά τη νέα ρύθμιση για την κατανομή της δικαιοδοσίας στους επιμέρους δικαστικούς κλάδους, έτσι ώστε να επιταχυνθούν οι δίκες, να γίνει ασφαλέστερη η λειτουργία του δικαστικού συστήματος και να διευκολυνθεί ο πολίτης ο οποίος θέλει αξιόπιστη, γρήγορη και αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης.

Το **δέκατο έκτο** σημείο αφορά την κατοχύρωση στο άρθρο 103 του Συντάγματος του βασικού πυρήνα του νόμου 2190/94 για τις προσλήψεις στο δημόσιο.

Το **δέκατο έβδομο** σημείο αφορά την αναβάθμιση της συνταγματικής θέσης της τοπικής αυτοδιοίκησης, όχι μόνο από πλευράς διοικητικής αυτονομίας και αρμοδιοτήτων, αλλά από πλευράς οικονομικής αυτοτέλειας, με τη δυνατότητα θέσπισης και είσπραξης τοπικών εσόδων από τους Ο.Τ.Α..

Και το **δέκατο όγδοο** σημείο είναι η ενίσχυση της αρχής της αποκέντρωσης στο άρθρο 101 του Συντάγματος, έτσι ώστε να αποκτήσουν μεγαλύτερο και σαφέστερο συνταγματικό έρεισμα τα περιφερειακά όργανα του κράτους.

Νομίζω, όμως, ότι μεγαλύτερη σημασία έχει να αντιληφθούμε -και νομίζω ότι η προηγούμενη Βουλή όπως και η Βουλή του 1993 αυτό το απέδειξε- πως η αναθεώρηση του Συντάγματος δεν είναι ένα εργαστηριακό προϊόν, ένα προϊόν που προσφέρεται για έναν ανταγωνισμό, για μια πλειοδοσία προτάσεων και ιδεών. Τώρα πια βρισκόμαστε ενώπιον του συνταγματικού κειμένου. Όλα όσα έχουμε πει, όλα όσα θα πούμε, πρέπει να προσλάβουν την πολύ συγκεκριμένη μορφή μιας συνταγματικής διάταξης. Και εκεί στη συγκεκριμένη διατύπωση κάθε διάταξης, νομίζω ότι έχουμε και τη δυνατότητα και την ικανότητα όλοι μας να αποδείξουμε ότι μπορούμε να χειριστούμε ένα κείμενο, το οποίο θα αποτελέσει το βασικό πλαίσιο αναφοράς του πολιτικού και κοινωνικού μας

συστήματος στην αρχή του 21ου αιώνα.

7. Η προστασία της διαφάνειας

Θα ήθελα πριν κλείσω την ομιλία μου να αναφερθώ ειδικότερα στο ζήτημα της διαφάνειας, το ζήτημα του κύρους της πολιτικής, το ζήτημα της διασφάλισης του κύρους και της ανεξαρτησίας των πολιτικών οργάνων σε σχέση με άλλους θύλακες εξουσίας που δεν είναι δημοκρατικά νομιμοποιημένοι, θύλακες οικονομικής, επικοινωνιακής ή άλλης εξουσίας. Αυτό είναι το μεγάλο, το σταυρικό πρόβλημα της σύγχρονης αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Η υπεράσπιση της πολιτικής είναι υπεράσπιση της δημοκρατίας. Η υπεράσπιση της δημοκρατίας είναι υπεράσπιση του πολίτη. Δεν υπάρχει άλλος χώρος άσκησης εξουσίας που να υπόκειται σε τόσο αυστηρό και διαρκή έλεγχο και σε τόσο απηγή κριτική όσο ο χώρος της πολιτικής εξουσίας. Όλες οι άλλες μορφές εξουσίας έχουν υψηλούς βαθμούς ασυλίας. Εν πάση περιπτώσει στους ίδιους εκπροσώπους της πολιτικής εξουσίας εναπόκεινται να αποδείξουν την αξιοπρέπειά τους και την ικανότητά τους να υπερασπίζονται την πολιτική, όπως επιτάσσει το Σύνταγμα και όπως εντέλλεται ο ελληνικός λαός. Άρα χρειάζεται πολιτική βούληση, χρειάζεται σθένος, ευρεία στηριξη αυτών των πρωτοβουλιών. Συνταγματικές διατάξεις δεν λείπουν. Δεν λείπουν ούτε κοινές νομοθετικές διατάξεις. Υπάρχουν.

Επιτρέψτε μου να αναφερθώ μόνο σε δυο δικές μου νομοθετικές πρωτοβουλίες, στο νόμο 2328/95 για τα μέσα ενημέρωσης και το νόμο 2741/99 για τον ΕΦΕΤ που επέβαλλε τον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί όλων των συμβάσεων έργων άνω του ενός δισεκατομμυρίου και προμηθειών αξίας άνω των πεντακοσίων εκατομμυρίων. Αυτά υπάρχουν και πιστεύω ότι υπάρχει η σταθερή και αδιάκοπη βούληση της κυβέρνησης να εφαρμόσει αυτές και άλλες ανάλογες διατάξεις.

Όμως, το Σύνταγμα, πρέπει να στείλει μηνύματα. Πρέπει να ισχυροποιήσει τις ρυθμίσεις αυτές και να ωθήσει συνταγματικά προς την εφαρμογή αυτών των διατάξεων. Αυτό το κάνει η αναθεώρηση, γιατί η διαφάνεια είναι ο κεντρικός άξονας της αναθεωρητικής πρωτοβουλίας. Αυτό γίνεται με τα άρθρα 14 και 15 για τα μέσα ενημέρωσης, όπου θέτουμε διατάξεις για την διαφάνεια, για την προέλευση των οικονομικών πόρων, για την απαγόρευση της συγκέντρωσης, για το ασυμβίβαστο ανάμεσα στην ιδιότητα του ιδιοκτήτη μ.μ.ε. και την ιδιότητα του εργολάβου ή προμηθευτή του δημοσίου, αλλά και διατάξεις για την προστασία του πολίτη που θίγεται, με διασφάλιση του δικαιώματος απάντησης και με επιβολή της υποχρέωσης επανόρθωσης από τα μέσα ενημέρωσης. Αυτό γίνεται με το άρθρο 29 για τα οικονομικά των κομμάτων και για τις εκλογικές δαπάνες, με το άρθρο 57 για το ασυμβίβαστο των βουλευτών, με το άρθρο 98 για τις αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με το άρθρο 101 Α' για τις ανεξάρτητες αρχές.

Δεν λείπουν συνεπώς οι συνταγματικές διατάξεις και σε λίγο θα έχουμε πολύ περισσότερες. Ούτε οι νομοθετικές διατάξεις λείπουν. Έχουμε και μπορούμε να αποκτήσουμε πολύ περισσότερες. Πρέπει, όμως, η εφαρμογή τους να είναι αυστηρή. Πρέπει δε και το κλίμα που κάθε φορά διαμορφώνεται να είναι τέτοιο που να αναδεικνύει σε κορυφαίο ζήτημα τη διαφάνεια. Διαφάνεια, όμως, δεν σημαίνει γενικόλογα, αοριστολογία ή όψιμη ευαισθησία. Πρέπει να υπάρχει συνέπεια, συνέχεια και ειλικρίνεια σ' αυτά που λέμε και πρέπει αυτά που λέμε να τα λέμε και να τα κάνουμε, όταν κατέχουμε θέσεις οι οποίες είναι εξοπλισμένες με την αντίστοιχη εξουσία και την αντίστοιχη αρμοδιότητα. Και το λέω αυτό γιατί, σε όποια υπουργική θέση υπηρέτησα, πήρα την πρωτοβουλία, άλλοτε με επιτυχία και άλλοτε με λιγότερη επιτυχία να εισηγηθώ διατάξεις οι οποίες έχουν ως σταθερή κατεύθυνση και προσανατολισμό την επιβολή ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών, προκειμένου να διασφαλίζεται η διαφάνεια. Ιδού η Ρόδος ιδού και το πήδημα.

Δεν αποδέχομαι, όμως, την εύκολη και δημαγωγική

καταγγελία εαυτών και αλλήλων μέσα σ' αυτή την αίθουσα. Ο ελληνικός πολιτικός κόσμος δεν πάσχει σε σχέση με τους ευρωπαίους ομολόγους του. Δεν πάσχει το πολιτικό σύστημα περισσότερο απ' όσο πάσχουν άλλοι χώροι του δημοσίου βίου. Πρέπει, λοιπόν, να κοιτάζουμε και τους δυο ασκούς. Αυτόν που έχουμε μπροστά μας και αυτόν που κρέμεται πίσω μας.

Και πρέπει αυτό να το κάνουμε όπου μπορούμε και όπως μπορούμε. Τώρα ως αναθεωρητική Βουλή, ως όργανο της δευτερογενούς συντακτικής εξουσίας έχουμε τη μεγάλη δυνατότητα να κάνουμε πολλά πράγματα. Και θα τα κάνουμε αυτά χωρίς να χρειαζόμαστε εξωκοινοβουλευτικές και όψιμες συστάσεις και προτροπές.

II. Αναθεώρηση και κοινωνικό κράτος δικαίου (άρθρα 4 – 25 και 116 παρ. 2)

Η πρώτη ενότητα για τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα είναι, κατά τη γνώμη μου, η πιο κρίσιμη και ουσιώδης ενότητα των υπό αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος. Μπορεί όλα τα άλλα κεφάλαια να αφορούν στη συγκρότηση του πολιτικού, του διοικητικού και του δικαστικού συστήματος της χώρας, μπορεί άλλα κεφάλαια, όπως αυτά που αναφέρονται στην οργάνωση και λειτουργία της Βουλής και στην οργάνωση και λειτουργία της δικαιοσύνης να μας φαίνονται εξαιρετικά σημαντικά, αλλά για τις σχέσεις του πολίτη με την κρατική εξουσία και με άλλες μορφές άτυπων ιδιωτικών εξουσιών αυτό το κεφάλαιο, το κεφάλαιο των ατομικών δικαιωμάτων, είναι το πιο κρίσιμο.

Είναι άλλωστε -και παρακαλώ να με προσέξετε σε αυτό- το κεφάλαιο στο οποίο δοκιμάζεται η δικαστική ερμηνεία και εφαρμογή του Συντάγματος. Είναι το κεφάλαιο των διατάξεων επί τη βάση του οποίου η δικαστική εξουσία προβαίνει συνήθως στον έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων και διαμορφώνει το πραγματικό Σύνταγμα της χώρας καθώς το Σύνταγμα στην πράξη δεν είναι αυτό που το κείμενό του περιλαμβάνει, αλλά αυτό που ο δικαστής νομίζει ότι είναι.

1. Το κεκτημένο του Συντάγματος του 1975

Έχει, λοιπόν, πάρα πολύ μεγάλη σημασία να σεβαστούμε τις αρχικές επιλογές του συντακτικού νομοθέτη του 1975, να τις εκσυγχρονίσουμε και να τις επικαιροποιήσουμε με βάση τα δεδομένα του 21ου αιώνα και της νέας χιλιετίας. Το εγχείρημα δεν είναι εύκολο. Και δεν είναι εύκολο γιατί το Σύνταγμα του 1975 παρά τις αρχικές προθέσεις του κυβερνητικού σχεδίου συντάγματος που είχε καταρτίσει η τότε κυβέρνηση Κωνσταντίνου Καραμανλή, είναι ένα Σύνταγμα που ενσωματώνει και αντανακλά το προοδευτικό κλίμα της εποχής της μεταπολίτευσης.

Και πρέπει ευθαρσώς να πούμε ότι και από πλευράς πολιτικού φιλελευθερισμού, δηλαδή από πλευράς σεβασμού προς το κράτος δικαίου και από πλευράς κοινωνικής ευαισθησίας, τα μέσα της δεκαετίας του '70 ιδίως για τη νότιο Ευρώπη, ιδίως για τις χώρες που έβγαιναν τότε από τη σκοτεινή εμπειρία των δικτατοριών ήταν μία περίοδος πολύ πιο προοδευτική και πολύ πιο ευαίσθητη από ό,τι η αυγή της νέας χιλιετίας. Διότι ο διεθνής συσχετισμός δυνάμεων ήταν διαφορετικός και γιατί βεβαίως τα ιδεολογικά και πολιτικά προτάγματα της δεκαετίας του '70 ήταν διαφορετικά ιδίως ως προς τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα. Πρέπει, λοιπόν, με πολύ μεγάλη σαφήνεια να πούμε ότι στο κεφάλαιο αυτό δόθηκε τότε μία πολύ μεγάλη πολιτική και ιδεολογική μάχη, ενσωματώθηκαν πολλές προτάσεις της τότε Αντιπολίτευσης και το ισχύον Σύνταγμα του 1975, το οποίο στο κεφάλαιο αυτό δεν μεταβλήθηκε καθόλου με την Αναθεώρηση του 1986, είναι ένα από τα πιο προοδευτικά συνταγματικά κείμενα των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως στον τομέα των αμυντικών δικαιωμάτων, δηλαδή των κατά κυριολεξία ατομικών δικαιωμάτων που οργανώνουν το status negativus, το χώρο ελεύθερης ύπαρξης και δράσης του ατόμου σε σχέση με την κρατική εξουσία.

2. Το κοινωνικό κράτος και η κοινωνία του μη αποκλεισμού

Το ίδιο, σε πολύ μεγάλο βαθμό, έχει συμβεί και με τις διατάξεις που συνθέτουν την αρχή του κοινωνικού κράτους. Μπορεί στο Σύνταγμά μας να καθιερώνεται ρητά η αρχή του κράτους δικαίου και να μην μνημονεύεται ρητά έως τώρα η αρχή του κοινωνικού κράτους και βέβαια στη σύνθεσή τους η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου, αλλά δεν υπήρξε ποτέ αμφιβολία ότι το Σύνταγμα του 1975 αποδέχεται και καθιερώνει την αρχή και του κράτους δικαίου και του κοινωνικού κράτους με ό,τι αυτό σημαίνει για την προστασία του ατόμου στα πολλαπλά επίπεδα δράσης του. Γιατί φυσικά το κάθε άτομο λειτουργεί ως άτομο, λειτουργεί ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, λειτουργεί ως εργαζόμενος, λειτουργεί ως ασφαλισμένος, λειτουργεί ως πολίτης, λειτουργεί ως μέλος του εκλογικού σώματος, λειτουργεί ως μέλος συσσωματώσεων και ομαδοποιήσεων μέσω των οποίων ασκούνται τα δικαιώματα ομαδικής δράσης.

Μπορεί στο κεφάλαιο αυτό να μην συζητούμε για τα κατά κυριολεξία πολιτικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι, αλλά τα δικαιώματα ομαδικής δράσης, όπως το δικαίωμα του συνέρχεσθαι ή του συνεταιρίζεσθαι, τα δικαιώματα της πνευματικής ελευθερίας, το δικαίωμα στην ελευθερία του λόγου και της γνώμης, η ελευθερία του Τύπου είναι δικαιώματα βαθύτατα πολιτικά, είναι δικαιώματα πάνω στα οποία οργανώνεται ο κοινωνικός και πολιτικός πλουραλισμός.

Στο κεφάλαιο αυτό των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων φαίνεται άλλωστε και κάτι που τόνισα στην εισαγωγή. Ότι το Σύνταγμα δεν ασχολείται μόνο με τον τρόπο συγκρότησης και άσκησης της κρατικής εξουσίας με τη στενή έννοια του όρου. Το Σύνταγμα δεν οργανώνει απλά και μόνο το κράτος ως θεσμικό μηχανισμό εξουσίας, αλλά οργανώνει το κράτος ως τη σύνθετη και μεγάλη κοινωνική σχέση, το κράτος ως συμπύκνωση του συσχετισμού των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων. Το Σύνταγμα, υπό την έννοια αυτή, οργανώνει το κράτος και οργανώνοντας το κράτος οργανώνει κατά βάση τη σχέση του κράτους με την κοινωνία, είτε την κοινωνία αυτήν την ονομάσουμε κοινωνία χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό, είτε την ονομάσουμε αστική ή ιδιωτική κοινωνία ή κοινωνία των πολιτών. Άρα, οργανώνει τη σχέση του κράτους και με την οικονομία. Αυτό έχει πολύ μεγάλη σημασία προκειμένου να δούμε τώρα απέναντι σε ποιες απειλές το Σύνταγμα πρέπει να προστατεύσει τον πολίτη. Γιατί φυσικά **οι δύο βασικές λειτουργίες του Συντάγματος, η οργανωτική του λειτουργία και η εγγυητική του λειτουργία, είναι αδιαίρετες**. Το Σύνταγμα οργανώνει και οργανώνοντας εγγυάται. Και εγγυάται όταν θωρακίζει τον πολίτη εξοπλίζοντας τον με δικαιώματα αλλά και με θεσμικές εγγυήσεις, που καθιστούν αποτελεσματικότερη στην πράξη την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών.

Το κεφάλαιο άλλωστε αυτό του Συντάγματος είναι και το πλέον ειλικρινές, γιατί εδώ το Σύνταγμα παραδέχεται ρητά ότι έχει να αντιμετωπίσει κοινωνικές ανισότητες και διαφορές. Το Σύνταγμα παραδέχεται εδώ ότι οι πολίτες είναι μεν ίσοι και ελεύθεροι, αλλά αυτό είναι μία νομική αφαίρεση, ή αν θέλετε, μία νομική διεκδίκηση. Γιατί, βεβαίως, ως προς την κοινωνική τους θέση μέσα στην παραγωγική διαδικασία, οι πολίτες είναι βαθύτατα άνισοι, ο καθένας ακολουθεί τη δική του μοίρα και εναπόκειται στο Σύνταγμα να δώσει μία πρώτη απάντηση όχι μόνο ως προς αυτό που λέγεται δικαιοκρατική αρχή, αρχή του κράτους δικαίου, δηλαδή πολιτικός φιλελευθερισμός, αλλά και ως προς αυτό που λέγεται κοινωνική ευαισθησία, κοινωνική αλληλεγγύη, κοινωνική συνοχή.

Θέλουμε φυσικά μια κοινωνία ελευθερίας, ισότητας και δικαιοσύνης. Αλλά, βεβαίως, για να διασφαλίσουμε αυτήν την κοινωνία, την **κοινωνία του μη αποκλεισμού**, που νομίζω ότι είναι το μεγάλο πολιτικό όραμα της νέας δεκαετίας και γιατί όχι και του νέου αιώνα, πρέπει τα συνταγματικά δικαιώματα να είναι τέτοια που διασφαλίζουν πράγματι τη λειτουργία του μη αποκλεισμού. Και μη αποκλεισμός σημαίνει πολλά πράγματα. Σημαίνει μη αποκλεισμός του πολίτη από την πολιτική ζωή.

Σημαίνει μη αποκλεισμός του εργαζομένου από την αγορά εργασίας. Σημαίνει μη αποκλεισμός του ασφαλισμένου από τη λειτουργία και τις προσδοκίες του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος, μη αποκλεισμός του δημοσίου υπαλλήλου από το κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι. Σημαίνει μη αποκλεισμός μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων από την αγορά και από τις κρατικές προμήθειες. Ο καθένας βρίσκει τη δική του ανάγκη και τη δική του αγωνία στο αίτημα του μη αποκλεισμού. Και πρέπει η ρύθμιση των ατομικών δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων ομαδικής δράσης και των κοινωνικών δικαιωμάτων να είναι τέτοια που να διαμορφώνει ένα σύγχρονο κοινωνικό κράτος δικαίου και να εγγυάται την κοινωνία του μη αποκλεισμού.

Αυτά δεν είναι καθόλου αυτονόητα, γιατί εδώ και δεκαετίες, εδώ και δυόμισι τουλάχιστον δεκαετίες, το λεγόμενο **ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο**, το κοινωνικό κράτος, όπως οργανώθηκε στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης υφίσταται τεράστιες πιέσεις. Η λεγόμενη δημοσιονομική κρίση του κοινωνικού κράτους είναι αυτή που καλλιέργησε ιδεολογίες άλλου τύπου, την ιδεολογία του οικονομικού φιλελευθερισμού, που τελικά θέλει να μεταφέρει το κάθε τι στο επίπεδο της αγοράς και πιστεύει ότι μπορούν να δοθούν λύσεις μέσα από την αγορά. Η αγορά βεβαίως δίνει λύσεις εκεί που μπορεί, αλλά δεν μπορεί να δώσει λύσεις εκεί όπου το κάθε κακό συμβάν, το κάθε ζημιολογικό γεγονός, η ασθένεια, το γήρας, το ατύχημα, η πολυτεχνία, η μητρότητα παύει να θεωρείται προσωπική περιπέτεια, "προσωπικό ατύχημα" και γίνεται πρόβλημα της κοινωνίας, πρόβλημα δηλαδή πολιτικό. Κι έχει πολύ μεγάλη σημασία να επιμεινουμε συνταγματικά στη διασφάλιση του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και να το ολοκληρώσουμε στη χώρα μας.

Με την αναθεώρηση, λοιπόν, του Συντάγματος επέρχονται πολύ σημαντικές μεταβολές που ισχυροποιούν το κράτος δικαίου, εισάγοντας νέα συνταγματικά δικαιώματα, νέες εγγυήσεις ή επεκτείνοντας και αναθεωρώνοντας παλιές κλασικές εγγυήσεις. Και, επίσης, εισάγονται νέες ερμηνευτικές αρχές, ενώ θωρακίζονται και επιβεβαιώνονται τα κοινωνικά δικαιώματα.

Δεν ξέρω αν έχουμε όλοι πλήρη και απόλυτη συνείδηση του γεγονότος ότι πηγαίνουμε κόντρα στο ρεύμα. Γιατί το ρεύμα δεν είναι η διαφύλαξη των εγγυήσεων του κοινωνικού κράτους. Το ρεύμα διεθνώς είναι, υπό το πρόσχημα της δημοσιονομικής κρίσης του κοινωνικού κράτους, να απομεινώνονται οι εγγυήσεις της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης. Είναι πολύ σημαντικό γεγονός για την ελληνική κοινωνία ως κοινωνία ασφάλειας, ως κοινωνία του μη αποκλεισμού, να έχουμε ένα Σύνταγμα το οποίο να ενισχύει τον κοινωνικό του χαρακτήρα με τη ρητή αναφορά στην αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου, η οποία χωρίς να μειώνει σε τίποτα τις εγγυήσεις του πολιτικού φιλελευθερισμού, τις δικαιοκρατικές δηλαδή εγγυήσεις - αντιθέτως ενισχύει τις εγγυήσεις αυτές - προσθέτει μία ακόμη αρχή, την αρχή του κοινωνικού πλέον κράτους που συνιστά ερμηνευτικό κανονιστικό οδηγό για το νομοθέτη και το δικαστή.

Είναι πολύ σημαντικό να αναφέρουμε εδώ ότι σε σχέση με τα Συντάγματα της τελευταίας 25ετίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το Σύνταγμα του 1975 κατείχε μία μέση θέση. Το Σύνταγμα της Γερμανίας, ο Θεμελιώδης Νόμος της Βόννης του 1949 είναι ένα συνταγματικό κείμενο που με μια πολύ λιτή διατύπωση, με μία αναφορά μόνο στο κοινωνικό κράτος θεμελίωσε το κοινωνικό κράτος. Τα Συντάγματα της Ιταλίας του 1948, αλλά ιδίως της Ισπανίας και της Πορτογαλλίας που είναι Συντάγματα μεταδικτατορικά της 10ετίας του '70 ήταν και είναι Συντάγματα πάρα πολύ αναλυτικά. Είναι, λοιπόν, σημαντικό το γεγονός να δούμε σ' αυτόν τον χάρτη, που τοποθετείται το ισχύον Σύνταγμα. Το ισχύον Σύνταγμα του 1975 τοποθετείται σε μία ενδιάμεση στρατηγική θέση, διότι έχει ένα λιτό αλλά επαρκές κατάλογο κοινωνικών δικαιωμάτων στα άρθρα 21, 22 και 24 του Συντάγματος. Έτσι έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία, έτσι έχει εξειδικευτεί και ερχόμαστε τώρα με τη ρητή προσθήκη της αρχής του κοινωνικού κράτους δικαίου και επιστεγάζουμε και ολοκληρώνουμε τη συνταγματική κατοχύρωση του κοινωνικού μοντέλου.

Το ζήτημα στο οποίο αναφέρομαι είναι εξαιρετικά επίκαιρο και κρίσιμο. Γιατί το ζήτημα συνδέεται με όλη τη συζήτηση για τη ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων. Το ζήτημα συνδέεται με όλη τη μελλοντική συζήτηση για τη μεταρρύθμιση του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος. Το κρίσιμο ερώτημα είναι εάν το Σύνταγμά μας κατοχυρώνει το λεγόμενο **κοινωνικό κεκτημένο**. Ποια είναι η ευχέρεια του νεότερου νομοθέτη σε σχέση με το καθεστώς προστασίας των κοινωνικών δικαιωμάτων.

Γνωρίζετε, ότι λίγο ή πολύ υποστηρίζονται διεθνώς, αλλά και στη χώρα μας τέσσερις απόψεις. Η πρώτη είναι ότι δεν υπάρχει καμμία κατοχύρωση του κοινωνικού κεκτημένου και ότι τα κοινωνικά δικαιώματα είναι κατευθυντήριες διατάξεις, ουσιαστικά δηλαδή είναι ιδεολογικό και πολιτικό ευχολόγιο. Αυτή η άποψη δεν ισχύει στην Ελλάδα. Δεν γίνεται δεκτή από το δικαστή, δεν είναι θέση κανενός.

Η δεύτερη αντίληψη είναι αυτή που υποστηρίζει - μεμονωμένα - ότι οι διατάξεις αυτές έχουν πλήρες κανονιστικό περιεχόμενο και άμεση εφαρμογή. Ο νομοθέτης ουσιαστικά δεν έχει παρά να εκτελέσει τις διατάξεις αυτές. Αυτό είναι μία φενάκη, είναι μία ψευδαίσθηση, δεν είναι η πραγματικότητα του κοινωνικού κράτους.

Υπάρχει η τρίτη αντίληψη ότι όταν ο νομοθέτης έρχεται να ρυθμίσει ένα κοινωνικό δικαίωμα, ο νεότερος νομοθέτης δεν μπορεί να κάνει καμμία μεταβολή. Αυτό συνιστά ακινησία, είναι μία ανιστόρητη προσέγγιση περί απολύτου κεκτημένου.

Η ορθή θέση είναι η τέταρτη θέση για το σχετικό κοινωνικό κεκτημένο που διασφαλίζει πάντα ένα κοινωνικό ισοζύγιο υπέρ των ασθενεστέρων τάξεων και των ασθενεστέρων πολιτών, αλλά επιτρέπει στο νομοθέτη να κάνει νεότερες ειδικότερες ρυθμίσεις, πάντοτε, όμως, προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης και της διασφάλισης του συνολικού κοινωνικού αποτελέσματος.

Δεν περίμενε ούτε ο νομοθέτης, ούτε ο δικαστής να έρθουμε εμείς να τα πούμε αυτά. Το κοινωνικό κράτος στην Ελλάδα είναι μία παλιά ιστορία η οποία έχει οικοδομηθεί στην κλασική διάταξη της αρχής της ισότητας. Η αρχή της ισότητας, το σημερινό άρθρο 4 παράγραφος 1 του Συντάγματος και ιδίως η αρχή της αναλογικής ή διαφοροποιητικής ισότητας, δηλαδή η αρχή σύμφωνα με την οποία οι άνισες καταστάσεις επιβάλλουν μία άνιση, δηλαδή ευνοϊκή μεταχείριση από το νόμο, είναι η συνταγματική διάταξη πάνω στην οποία οικοδομήθηκε το κοινωνικό κράτος, το κράτος πρόνοιας σε όλα τα χρόνια από το μεσοπόλεμο μέχρι σήμερα. Και είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι εμείς κάνουμε τη μεγαλύτερη προσθήκη σ' αυτό το οικοδόμημα τώρα πάλι σε σχέση με την αρχή της ισότητας των δύο φύλων, δηλαδή με το άρθρο 116 παράγραφος 2 με το οποίο επιτρέπουμε τα μεταβατικά θετικά μέτρα υπέρ των γυναικών όταν αυτά είναι αναγκαία, προκειμένου να αποκατασταθούν χρονίζουσες, συμπυκνωμένες ανισότητες σε ένα τομέα.

Είναι δε επίσης πάρα πολύ σημαντικό να τονίσουμε ότι αυτό που γίνεται με αφορμή την αναθεώρηση του Συντάγματος, δηλαδή η συζήτηση για τα ατομικά δικαιώματα, η συζήτηση για τα κοινωνικά δικαιώματα, η συζήτηση για την κοινωνία του μη αποκλεισμού, για την κοινωνία της συμμετοχής είναι μία συζήτηση κρίσιμη γιατί εδώ διακυβεύονται τα συνταγματικά δικαιώματα, ατομικά και κοινωνικά. Εάν συγκρίνουμε τη συζήτηση αυτή με τη συζήτηση που γίνεται στις Βρυξέλλες για τη Χάρτα των θεμελιωδών δικαιωμάτων, τότε θα δούμε ότι το κρίσιμο κείμενο είναι το Εθνικό Σύνταγμα. Το κρίσιμο κείμενο είναι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Είναι ο ευρωπαϊκός κοινωνικός χάρτης, αλλά πάντα στο επίπεδο του εθνικού κράτους δοκιμάζονται και εν τέλει διασφαλίζονται τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Έχει, λοιπόν, πάρα πολύ μεγάλη σημασία να δούμε ποια είναι η προδιάθεση του Συντάγματος απέναντι στα μεγάλα ερωτήματα της νέας εποχής. Και τα μεγάλα ερωτήματα της νέας εποχής είναι αυτά που συνδέονται με την κατανομή του κόστους της ανάπτυξης, με την κατανομή του κόστους της μεταβιομηχανικής εποχής, με την κατανομή δηλαδή του πλούτου που παράγεται στον τόπο αυτό. Το ζήτημα της

ανακατανομής του κοινωνικού πλεονάσματος είναι στον πυρήνα αυτού που εγώ ονομάζω "κοινωνία του μη αποκλεισμού".

Εάν θέλουμε το Σύνταγμά μας να έχει ένα τόνο όχι απλά και μόνο τεχνικό, επιστημονικό, αλλά και ένα τόνο πολιτικό και ιδεολογικό, όπως πρέπει να έχει κάθε συνταγματικό κείμενο, τότε πρέπει σε αυτήν την ενότητα, στην ενότητα των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, να πούμε ότι ο άξονας είναι η διαφάνεια, άξονας είναι η προστασία της προσωπικότητας και της ελευθερίας του ατόμου, άξονας είναι ο σεβασμός του ιδιωτικού και οικογενειακού απορρήτου. Αλλά βεβαίως κοινός παρονομαστής όλων αυτών και πρόταγμα του Συντάγματος μας και άρα της αναθεώρησης, είναι η συνταγματική διασφάλιση των προϋποθέσεων που μπορούν να οδηγήσουν σε μια κοινωνία του μη αποκλεισμού. Αυτό δεν είναι μία πολιτική δήλωση. Είναι μια ερμηνευτική κατεύθυνση και έχει σημασία να δούμε πώς αυτό θα το εξειδικεύσουμε σε όλες τις συνταγματικές διατάξεις, όχι μόνο μέχρι το άρθρο 25 αλλά μέχρι το άρθρο 120 του Συντάγματος. Γιατί φυσικά τα πάντα τελικώς επαφίενται στον πατριωτισμό των Ελλήνων, δηλαδή στην ευαισθησία του ελληνικού λαού.

Η Ελλάδα, ως κοινωνία και ως κράτος, παραμένει πιστή στο ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο, στην κοινωνία συνοχής και αλληλεγγύης. Γι αυτό θα αρχίσω τις παρατηρήσεις μου από το άρθρο 25, που είναι το επιστέγασμα όλων αυτών των διατάξεων.

3. Το άρθρο 25 και η ερμηνευτική του σημασία

Το άρθρο 25 είναι μία διάταξη που εμπνέει ερμηνευτικά το σύνολο των σχετικών διατάξεων. Αυτήν επικαλούνται τα δικαστήρια κι εκεί κωδικοποιούνται οι γενικές αρχές που διέπουν το σύστημα των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Οι μεγάλες καινοτομίες που εισάγονται στο άρθρο 25, παράγραφος 1 είναι: Πρώτον, η **ρητή καθιέρωση της αρχής του κοινωνικού κράτους δικαίου**. Μπορεί αυτό να είναι μία πολύ μικρή φράση, αλλά είναι μία πάρα πολύ μεγάλη κανονιστική και ιδεολογική μεταβολή, γιατί πλέον υπάρχει μία νέα ρητή αρχή που δεσμεύει το δικαστή, το νομοθέτη και τη διοίκηση.

Η δεύτερη μεγάλη καινοτομία στο άρθρο 25, παράγραφος 1 είναι ότι εισάγεται πλέον η υποχρέωση όλων των κρατικών οργάνων, νομοθετικών, διοικητικών και δικαστικών, να διασφαλίζουν όχι μόνο την προστασία, αλλά και **τους όρους πραγματικής άσκησης και απόλαυσης των συνταγματικών δικαιωμάτων**.

Η τρίτη μεγάλη μεταβολή στο άρθρο 25 είναι ότι εισάγεται ρητά η **αρχή της τριπενέργειας**, δηλαδή η ισχύς των συνταγματικών δικαιωμάτων και στις ιδιωτικές σχέσεις τις οποίες τα δικαιώματα αυτά προσιδιάζουν, κάτι το οποίο είναι ζήτημα τεράστιας σημασίας ιδίως για τις εργασιακές σχέσεις, αλλά όχι μόνο. Επηρεάζει τις οικογενειακές σχέσεις και κάθε είδους σύγκρουση ανάμεσα σε ένα ανίσχυρο άτομο και έναν ισχυρό θύλακα εξουσίας, είτε αυτός είναι κρατικός είτε είναι ιδιωτικός.

Και η τέταρτη μεγάλη μεταβολή, πολύ σημαντική, είναι η ρητή εισαγωγή της **αρχής της αναλογικότητας** ως προς τους περιορισμούς των συνταγματικών δικαιωμάτων. Οι περιορισμοί πρέπει να προβλέπονται με το νόμο, να δικαιολογούνται με βάση το γενικό συμφέρον και βεβαίως να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας, δηλαδή να μην είναι περισσότεροι από όσοι απαιτούνται, προκειμένου να εξυπηρετηθεί ένας συνταγματικά επιβεβλημένος ή ανεκτός σκοπός, ο οποίος και οδηγεί στο λελογισμένο περιορισμό. Η αρχή της αναλογικότητας είναι ο ισχυρότερος "περιορισμός των περιορισμών" των συνταγματικών δικαιωμάτων. Αυτή είναι, κατά τη γνώμη μου, μία δέσμη τεσσάρων μεγάλων καινοτομιών, που καταγράφονται στο άρθρο 25 παρ. 1. Μία λέξη, μία φράση, ένα εδάφιο μπορεί να αλλάξει την ερμηνευτική νοοτροπία, από την οποία διέπεται ο δικαστής, και εν τέλει ο νομοθέτης και η διοίκηση.

4. Η προστασία της διαφάνειας

Η δεύτερη παρατήρησή μου αφορά το κόκκινο νήμα της διαφάνειας. Η διαφάνεια είναι ο κεντρικός άξονας της αναθεωρητικής πρωτοβουλίας. Όλα τα κεφάλαια της αναθεώρησης διέπονται από έναν κοινό παρονομαστή, που είναι η επιδίωξη της διαφάνειας ως υποχρέωση της σύγχρονης αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, η οποία οφείλει, απευθυνόμενη στους πολίτες της και στην κοινωνία της, να δώσει μια αξιόπιστη απάντηση με σαφήνεια, σε συνταγματικό επίπεδο, ως προς τη διαφάνεια.

Η διαφάνεια δεν είναι μία αόριστη έννοια, είναι κάτι που συνδέεται με την καθημερινή λειτουργία του κράτους, της οικονομίας, της κοινωνίας, με τις οικονομικές λειτουργίες του κράτους. Η διαφάνεια διέπει όλες τις ενότητες, αρχής γενομένης από την πρώτη, όπου στα άρθρα 14 και 15 έχουμε να αντιμετωπίσουμε τον ισχυρότερο ίσως θύλακα εξουσίας, που είναι η λεγόμενη επικοινωνιακή εξουσία, η εξουσία των Μ.Μ.Ε., η οποία πλέον επεκτείνεται μέσα στους μηχανισμούς του διαδικτύου και των τηλεπικοινωνιών, καθώς η διάκριση ανάμεσα σε ενημέρωση και επικοινωνία είναι αδύνατη. Η επικοινωνία από ένα σημείο που είναι ο πομπός, προς πολλά σημεία που είναι το βασικό χαρακτηριστικό του μέσου ενημέρωσης, σε αντιδιαστολή προς την τηλεπικοινωνία, που είναι η επικοινωνία από σημείο σε σημείο, είναι μία διάκριση πρακτικά και τεχνολογικά αδύνατη, μια που ό,τι συμβαίνει στο διαδίκτυο είναι πλέον αποτέλεσμα της εκρηκτικής σύζευξης ανάμεσα στην πληροφορική, τις τηλεπικοινωνίες και βεβαίως τη ραδιοηλεκτρονική, που δίνει νέες πολλαπλασιαστικές διαστάσεις στα φαινόμενα αυτά.

Άρα, οι διατάξεις του Συντάγματος δεν μπορεί να είναι ειδικότερες και λεπτομερέστερες από τις διατάξεις του νόμου. Και η νομοθεσία μας περιέχει διατάξεις, αλλά, δεν αρκεί να υπάρχουν διατάξεις. Και εγώ ο ίδιος, γνωρίζετε πολύ καλά, ότι έχω φροντίσει κατά καιρούς να εισηγηθώ στη Βουλή τέτοια νομοθετήματα τα οποία ψηφίστηκαν και ισχύουν. Το Σύνταγμα, όμως, είναι ένα κείμενο το οποίο λειτουργεί πολλαπλά. Το Σύνταγμα είναι ένα κείμενο που λειτουργεί κανονιστικά, ρυθμιστικά, νομικά. Και αλίμονο να μη λειτουργούσε νομικά. Επηρεάζει την ερμηνεία και τον τρόπο εφαρμογής παλαιότερων νομοθετικών διατάξεων. Το Σύνταγμα, όμως, είναι και ένα κείμενο που λειτουργεί παιδαγωγικά με την ευρεία έννοια του όρου. Είναι ένα κείμενο που λειτουργεί στέλνοντας μηνύματα προς όλες τις κατευθύνσεις. Είναι ένα κείμενο που προωθεί ορισμένες απόψεις και ορισμένες αντιλήψεις.

Το γεγονός ότι το συνταγματικό κείμενο εξοπλίζεται με νέες σαφέστερα και εντονότερα διατυπωμένες διατάξεις σε σχέση με τη διαφάνεια, σε σχέση με τη συγκέντρωση μέσων ενημέρωσης, σε σχέση με τον τρόπο απόκτησης και με τις μεθόδους ελέγχου των οικονομικών μέσων των επικοινωνιακών μηχανισμών, είναι πάρα πολύ σημαντικό. Διότι έτσι κωδικοποιείται και αποσαφηνίζεται μια μεγάλη πολιτική απόφαση, που πρέπει να γίνει συνταγματική απόφαση και πρέπει να βρει τη στήριξη όλης της Βουλής, όλων των συντελεστών του δημοσίου βίου. Γιατί πιστεύω ότι εκείνοι που έχουν σχέση με τους επικοινωνιακούς μηχανισμούς και με τις οικονομικές λειτουργίες του κράτους, πρέπει να είναι οι πρώτοι που οφείλουν να αποζητούν, να θέλουν και να επιδιώκουν τη λειτουργία αποτελεσματικών, πρακτικά εφαρμόσιμων μηχανισμών ελέγχου.

Στο ζήτημα της διαφάνειας πρέπει η παρούσα αναθεωρητική Βουλή να αποδείξει ότι έχει πλήρη συνείδηση του προβλήματος και ότι έχει και τη βούληση και την ικανότητα να θωρακίσει τη λειτουργία του πολιτεύματος, να θωρακίσει το δημόσιο βίο γενικότερα με εγγυήσεις συνταγματικού επιπέδου. Όχι γιατί είναι ανεπαρκής η κοινή νομοθεσία, αλλά γιατί η εφαρμογή της κοινής νομοθεσίας χρειάζεται συνταγματικό έρεισμα και πρόσθετη συνταγματική “επιτάχυνση”. Νομίζω ότι είναι μία λαμπρή ευκαιρία η αναθεώρηση όλης της δέσμης των διατάξεων που συνδέονται με τη διαφάνεια, προκειμένου να το πετύχουμε αυτό.

Και δεν αναφέρομαι μόνο στα υπό συζήτηση άρθρα 14 και 15 αλλά και στο άρθρο 29 και στο άρθρο 57 και στο άρθρο 98 και στο άρθρο 101Α' του Συντάγματος που τα έχω εντάξει στην “πεντάδα της διαφάνειας”, όπως αυτή περιλαμβάνεται μέσα στην πρόταση αναθεώρησης του Συντάγματος. Είναι, όμως, επίσης εξαιρετική η ευκαιρία της αναθεώρησης, προκειμένου να οριοθετήσουμε τα φαινόμενα αυτά για να τα κατανοήσουμε και για να τα αντιμετωπίσουμε. Θα μου επιτρέψετε, λοιπόν, να διατυπώσω δέκα σύντομες προτάσεις, που νομίζω ότι οριοθετούν το τεράστιο πρόβλημα της διαφάνειας και της διαπλοκής.

Πρώτον, αυτό που λέγεται διαφάνεια δεν αφορά μόνο τα μέσα ενημέρωσης, αλλά αφορά όλους τους μηχανισμούς πολιτικής και επικοινωνιακής προβολής και όλους τους μηχανισμούς άσκησης αθέμιτης πίεσης.

Δεύτερον, όλα αυτά που λέμε δεν αφορούν μόνο ή κυρίως την τηλεόραση, αλλά προφανώς και τα άλλα μέσα ενημέρωσης, όχι μόνο τα εθνικά, αλλά και τα τοπικά. Η άσκηση πιέσεων και κυρίως αθέμιτων πιέσεων δεν γίνεται μόνο ή κυρίως από την τηλεόραση, αλλά και από το ραδιόφωνο, ιστορικά δε και παραδοσιακά από τα έντυπα μέσα ενημέρωσης.

Τρίτον, το φαινόμενο που μας απασχολεί δεν είναι μόνο εγχώριο, αλλά είναι ευρωπαϊκό και διεθνές.

Τέταρτον, όλα όσα μας απασχολούν δεν στρέφονται μόνο σε ένα μέρος των οικονομικών λειτουργιών του κράτους, δηλαδή στις οικονομικές λειτουργίες του κράτους που συνδέονται με έργα, προμήθειες και παροχή υπηρεσιών, αλλά στο σύνολο των οικονομικών λειτουργιών του κράτους, του κράτους νοουμένου με την ευρύτερη δυνατή έννοια του όρου, δηλαδή όχι μόνο της κεντρικής διοίκησης, αλλά και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Και αυτό αφορά τη λειτουργία της αγοράς χρήματος και κεφαλαίου, αφορά τις ιδιωτικοποιήσεις, αφορά τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, αφορά τα μικρά έργα, αφορά τα πάντα.

Πέμπτον, το φαινόμενο της διαφάνειας δεν συνδέεται μόνο με την τυπική ή άτυπη ιδιοκτησία μέσων ενημέρωσης, αλλά φυσικά και με την άσκηση άτυπης και αδιαφανούς επιρροής στον ευρύτερο επικοινωνιακό χώρο. Έχω πει κατ' επανάληψη ότι υπάρχουν επιχειρηματικά συμφέροντα πολύ πιο “διακριτικά”, πολύ ευφυέστερα, τα οποία δεν διεκδικούν ούτε προβολή, ούτε ιδιοκτησιακό έλεγχο μέσων ενημέρωσης, αλλά χρησιμοποιούν άλλους αδιόρατους και αποτελεσματικούς τρόπους επιρροής.

Η **έκτη** μου παρατήρηση είναι ότι όλα αυτά δεν αφορούν μόνο τον πολιτικό κόσμο. Η αδιαφάνεια και η διαπλοκή θέλει δύο πόλους. Ο ένας πόλος είναι τα οικονομικά συμφέροντα. Ο δεύτερος πόλος δεν είναι μόνο ή κυρίως το πολιτικό στελεχικό δυναμικό της χώρας. Τέτοιος πόλος μπορεί να είναι και ο διοικητικός μηχανισμός του κράτους και ο τεχνοκρατικός μηχανισμός διοίκησης των νομικών προσώπων και των επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και η δικαστική εξουσία και οι απλοί λειτουργοί των μέσων ενημέρωσης.

Η **έβδομη** παρατήρησή μου είναι ότι φυσικά όλα αυτά δεν αφορούν μόνο την εκάστοτε κυβέρνηση και την εκάστοτε πλειοψηφία. Αφορούν όλα τα κόμματα, αφορούν και την αντιπολίτευση.

Η **ογδόη** παρατήρησή μου είναι αυτό που ήδη τόνισα, ότι το φαινόμενο της αδιαφάνειας και της διαπλοκής δεν κινείται μόνο σε εθνικό κεντρικό επίπεδο, αλλά ίσως πολύ περισσότερο σε τοπικό, δημοτικό, νομαρχιακό και περιφερειακό επίπεδο.

Η **ένατη** παρατήρησή μου είναι ότι τα φαινόμενα αυτά δεν αφορούν μόνο τη νέα οικονομία, τις τεχνολογίες αιχμής, αλλά αφορούν όλα τα ζητήματα, όλους τους τομείς, άρα και τους παραδοσιακούς και συμβατικούς τομείς της οικονομίας.

Η **δέκατη** παρατήρησή μου είναι ότι συμμετοχή στο παιχνίδι της αδιαφάνειας και της διαπλοκής δεν έχουν μόνο τα οικονομικά συμφέροντα που συνήθως “κερδίζουν”, αλλά και εκείνα που κατά περίπτωση φαίνεται να χάνουν και διεκδικούν μια καλύτερη εξέλιξη γι' αυτά. Άρα, λοιπόν, πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί.

Οι οικονομικές λειτουργίες του κράτους, στις οποίες

αναφέρθηκα, νομίζω ότι μας δίνουν και μια απάντηση για το ποιες πρέπει να είναι οι **εγγυήσεις ως προς τη διαφάνεια**. Οι εγγυήσεις είναι, **πρώτον, ο δικαστικός έλεγχος**. Ο δικαστικός έλεγχος, έτσι όπως αναθεωρείται και το κεφάλαιο περί δικαστικής εξουσίας στο Σύνταγμά μας, είναι ο έλεγχος που ασκείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο και μάλιστα προληπτικά, επί όλων των σημαντικών και σοβαρών συμβάσεων, με διάταξη που είχα την τιμή να εισηγηθώ κατά την ψήφιση του νόμου 2741/1999. Είναι ο έλεγχος, βεβαίως, ο οποίος διενεργείται από τα διοικητικά δικαστήρια με προσφυγή του καθενός που θίγεται. Είναι ο έλεγχος ο οποίος ασκείται από τα πολιτικά δικαστήρια όταν αυτά έχουν δικαιοδοσία. Είναι ο έλεγχος που ασκείται από το Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, είναι ο έλεγχος που ασκείται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των δικαιωμάτων του ανθρώπου και βεβαίως είναι ο έλεγχος που ασκείται από τον εισαγγελέα και από την ποινική δικαιοσύνη. Ιδιαίτερα θέλω να αναφερθώ στο άρθρο 98 του Συντάγματος, με το οποίο διευρύνεται η αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου να ασκεί προληπτικό έλεγχο επί όλων των συμβάσεων. Τώρα πια αυτό γίνεται και συνταγματική διάταξη. Δε θα μιλήσω σήμερα για τις ανεξάρτητες αρχές, διότι σ' αυτό αφιερώνουμε ειδικό άρθρο, το άρθρο 101Α' του Συντάγματος, αλλά πρέπει να μην μονοτεύσω ειδικά το μηχανισμό του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Πιστεύω ότι ο πιο σημαντικός, ο αναντικατάστατος και καίριος μηχανισμός διασφάλισης της διαφάνειας είναι ο κοινοβουλευτικός έλεγχος. Και βέβαια, το πέμπτο στοιχείο μέσα σε ένα πολυφωνικό, πλουραλιστικό κράτος δικαίου είναι ο έλεγχος της αγοράς, δηλαδή είναι ο έλεγχος που προκύπτει μέσα από τον ίδιο τον ανταγωνισμό και από τη νόμιμη προώθηση θεμιτών, ανταγωνιζομένων συμφερόντων.

Θέλω εδώ να προσθέσω τρεις άλλους ελέγχους που δεν τους έχουμε μηνμονεύσει.

Πρώτον, τη νέα διάταξη για τα ασυμβίβαστα των Βουλευτών, στην οποία θα αναφερθούμε κατά την τέταρτη ενότητα. Αναφέρομαι στη νέα διατύπωση του άρθρου 57.

Δεύτερον, το άρθρο 29, για το οποίο θα μιλήσουμε επίσης στην τέταρτη ενότητα για τα οικονομικά των κομμάτων και τις εκλογικές δαπάνες.

Τρίτον, για τις αρμοδιότητες που έχει και ασκεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία πολύ συχνά επιλαμβάνεται καταγγελλιών συγκρουσμένων οικονομικών συμφερόντων που συνδέονται με έργα ή προμήθειες του δημοσίου.

Τι απάντηση δίνουμε εμείς τώρα στα άρθρα 14 και 15.

Πρώτον, προστατεύουμε τον πολίτη με τον οποίο έχουμε πολύ λίγο ασχοληθεί εδώ, λιγότερο απ' ό,τι ασχολούμαστε με τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος, δηλαδή με τα θέματα που ενδιαφέρουν το πολιτικό προσωπικό της χώρας. Η πλήρης διασφάλιση του δικαίωματος απάντησης, όχι μόνο για τα ανακριβή, αλλά και για απλώς υβριστικά δημοσιεύματα ή εκπομπές και η διασφάλιση της υποχρέωσης επανόρθωσης ή έστω της υποχρέωσης δημοσίευσης ή μετάδοσης της απάντησης είναι ο μόνος αποτελεσματικός μηχανισμός προστασίας του ατόμου και της προσωπικότητάς του.

Η δεύτερη διάταξη είναι αυτή που προβλέπει την επιτάχυνση των δικών που αφορούν τον Τύπο και τη συνταγματική θεμελίωση όχι μόνο της ποινικής, αλλά και της αστικής ευθύνης του Τύπου με τη νέα διατύπωση της παραγράφου 7 του άρθρου 14. Στη δε παράγραφο 9 εισάγονται τρεις σημαντικές επάλληλες εγγυήσεις, η διαφάνεια, η πολυφωνία και βεβαίως οι θεσμικές εγγυήσεις που συνδέονται με τη λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης.

Η διαφάνεια εξειδικεύεται σε τέσσερις διαφορετικές ρυθμίσεις.

Πρώτον, στη δυνατότητα πλήρους ελέγχου του ιδιοκτησιακού καθεστώτος.

Δεύτερον, στη δυνατότητα ελέγχου, όχι απλά και μόνο του "πόθεν έσχες", αλλά κάτι πολύ βαθύτερου, που είναι η οικονομική κατάσταση των μέσων ενημέρωσης και των μετόχων τους.

Τρίτον, στη δυνατότητα ελέγχου όλων των μέσων

χρηματοδότησης των μέσων ενημέρωσης.

Τέταρτον, στην απαγόρευση χρήσης μέσων καταστρατήγησης και ιδίως παρενθέτων προσώπων. Παρένθετα δε πρόσωπα μπορεί να είναι συγγενικά πρόσωπα, υπάλληλοι, οικονομικώς εξαρτημένα πρόσωπα κ.ο.κ.

Ένα πέμπτο σημείο το οποίο είναι σημαντικό και το οποίο πρέπει να μην μονοτευθεί στο πλαίσιο της διαφάνειας, ειδικά και με έμφαση, είναι η συνταγματική πλέον θέσπιση του ασυμβίβαστου ανάμεσα στην ιδιότητα του ιδιοκτήτη, του εταίρου ή του μετόχου μέσων ενημέρωσης και του ιδιοκτήτη, εταίρου ή μετόχου επιχείρησης που αναλαμβάνει έναντι του δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα την εκτέλεση έργων, προμηθειών ή την παροχή υπηρεσιών. Πιστεύω ότι αυτή η εγγύηση με τη συνοδευτική εγγύηση για την απαγόρευση καταστρατήγησης και οι μηχανισμοί ελέγχου για τους οποίους έχουμε μιλήσει διαμορφώνουν ένα συνταγματικό πλαίσιο διαφάνειας στα μέσα ενημέρωσης που είναι λεπτομερές και πλήρες, αλλά βεβαίως πάντοτε εξειδικεύεται από το νομοθέτη. Και μη μου πείτε γιατί δεν εφαρμόζεται ο νόμος. Ο νόμος υπάρχει, πρέπει να εφαρμόζεται και η εφαρμογή του νόμου δεν είναι υπόθεση μόνο της Κυβέρνησης αλλά και υπόθεση της Βουλής και υπόθεση της δικαιοσύνης και υπόθεση των δημοσιογράφων και υπόθεση των πολιτών. Προτίστω είναι υπόθεση της Κυβέρνησης και της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας.

Ως προς τις εγγυήσεις πολυφωνίας και την απαγόρευση συγκέντρωσης μέσων ενημέρωσης έχουμε την ρητή εγγύηση, για την απαγόρευση της συγκέντρωσης. Έτσι όπως είναι διατυπωμένη η διάταξη για την πολυφωνία θέτει τον τύπον των ήλων σε ένα άλλο ζήτημα, το οποίο θέλω να αναφέρω ρητά. Στο ζήτημα της υπερσυγκέντρωσης τηλεθέασης, ακροαματικότητας ή αναγνωσιμότητας. Διότι η πολυφωνία δεν διασφαλίζεται μόνο ιδιοκτησιακά, αλλά διασφαλίζεται και επικοινωνιακά σε σχέση με το βαθμό επιρροής στην κοινή γνώμη. Πολυφωνία σημαίνει "όχι ομοιομορφία". Σημαίνει δυνατότητα επιλογής και έτσι όπως είναι διατυπωμένη η συνταγματική διάταξη επιβάλλει στον κοινό νομοθέτη να λάβει σχετικά μέτρα. Και βέβαια το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης αποκτά αποφασιστικές αρμοδιότητες. Θα συζητήσουμε τη συγκεκριμένη διατύπωση, θα δούμε δε στο άρθρο 101Α πως πρέπει να γίνεται η επιλογή όλων των ανεξαρτήτων αρχών, προκειμένου να έχουν υψηλό κύρος, ευρεία συναίνεση και αποτελεσματικότητα.

Όσα αφορούν τα Μ.Μ.Ε., έντυπα και ηλεκτρονικά, είτε με τη μορφή που τα ξέραμε ως τώρα είτε με τη νέα σύγχρονη μορφή τους μέσω του διαδικτύου, αποκτούν τεράστιες ιδεολογικές, πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις. Γι αυτό υπάρχουν οι εγγυήσεις της διαφάνειας ως προς την απόκτηση, τη συσσώρευση και τον πολλαπλασιασμό οικονομικών μέσων από τα μέσα ενημέρωσης, οι εγγυήσεις που αφορούν την απαγόρευση συγκέντρωσης μέσων ενημέρωσης και επικοινωνίας σε λίγα χέρια, στα ίδια χέρια.

Οι διατάξεις οι οποίες αφορούν την προστασία του πολίτη σε σχέση με τους επικοινωνιακούς μηχανισμούς, είναι διατάξεις που έχουν τεράστια σημασία. Και αρχίζω από αυτό το τελευταίο, γιατί εμάς μπορεί να μας απασχολούν τα ζητήματα της διαφάνειας και της απαγόρευσης της συγκέντρωσης και ορθώς μας απασχολούν, αλλά τον πολίτη τον απασχολεί η προστασία της προσωπικότητάς του, η προστασία του ιδιωτικού του βίου, του οικογενειακού του βίου και του οικογενειακού του απορρήτου. Είμαστε υποχρεωμένοι να διασφαλίσουμε το απόρρητο αυτό και σε σχέση με το κράτος και σε σχέση με τις ιδιωτικές παραβάσεις και σε σχέση με τα δημόσια Μ.Μ.Ε.. Έχει πολύ μεγάλη σημασία το γεγονός ότι κατοχυρώνεται συνταγματικά, με αυστηρό και επιτακτικό τρόπο, τόσο το δικαίωμα απάντησης του θιγομένου προσώπου, που φυσικά πρέπει να δημοσιευτεί ή να μεταδοθεί, όσο και η υποχρέωση επανόρθωσης εκ μέρους των Μ.Μ.Ε.. Η ρύθμιση αυτή έρχεται σε απόλυτη αρμονία με μία μεγάλη δέσμη διατάξεων, που προστατεύουν το ιδιωτικό απόρρητο.

5. Το ιδιωτικό απόρρητο

Πρόκειται κυρίως για το άρθρο 9Α, με το οποίο εισάγεται πλέον και σε επίπεδο Συντάγματος η απαγόρευση της συλλογής και επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Η συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων πρέπει να γίνεται υπό τους αυστηρούς όρους των σχετικών διατάξεων του διεθνούς και του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου και υπό τη θεσμική εγγύηση ανεξάρτητης αρχής, που συγκροτείται σύμφωνα με το άρθρο 101Α, για το οποίο θα συζητήσουμε στην έβδομη και τελευταία ενότητα.

Δεν αρκεί, όμως, το άρθρο 9, ούτε το άρθρο 9Α. Δεν αρκεί, δηλαδή, η διάταξη για το απόρρητο του ιδιωτικού βίου και το οικιακό άσυλο, ούτε η διάταξη για την απαγόρευση της παράνομης συλλογής και επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Όλα σχετίζονται με το κλασσικό δικαίωμα του απορρήτου των επικοινωνιών, με την κλασσική διάταξη του άρθρου 19 του Συντάγματος, η οποία ισχυροποιείται με μια δικονομική κύρωση υψίστης σημασίας, που είναι πλέον η εκ του Συντάγματος απαγόρευση της χρήσης παράνομων αποδεικτικών μέσων. Δηλαδή, μέσω των οποίων αποκτά ο κάτοχός τους κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 9, 9Α και 19 του Συντάγματος.

6. Η συμμετοχή στην κοινωνία της πληροφορίας

Όλα αυτά έχουν και το ομόλογό τους από τη θετική πλευρά, δηλαδή σχετίζονται με τη διάταξη του άρθρου 5Α που προτείνουμε να εισαχθεί, η οποία προβλέπει ρητά το γενικό και απεριόριστο δικαίωμα στην πληροφόρηση, το δικαίωμα δηλαδή πρόσβασης στις πηγές πληροφόρησης για κάθε πολίτη με όριο τα ζητήματα εθνικής ασφάλειας και άμυνας και το σεβασμό των δικαιωμάτων τρίτων, επιχειρηματικών για παράδειγμα δικαιωμάτων, ή δικαιωμάτων βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας. Μεγάλη σημασία έχει, όμως, η παράγραφος 2 του άρθρου 5Α που θεσπίζει το δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορίας και το δικαίωμα να αντλεί κανείς ηλεκτρονικά μεταδιδόμενες πληροφορίες. Αποκτά έτσι το Σύνταγμα μας μια ειδική βάση προκειμένου να υποδεχθεί και να ρυθμίσει το φαινόμενο της κοινωνίας της πληροφορίας, της ψηφιακής κοινωνίας, της νέας οικονομίας κ.ο.κ..

Αναφέρομαι τώρα σε μια σειρά από άλλες διατάξεις, οι οποίες σχετίζονται άμεσα με το κοινωνικό κράτος, αλλά προσθέτουν σ' αυτό διαστάσεις αμυντικού χαρακτήρα, οι οποίες είναι πάρα πολύ σημαντικές.

7. Η προστασία της υγείας και της γενετικής ταυτότητας.

Το Σύνταγμα μας στο άρθρο 21 διασφαλίζει το δικαίωμα στην παροχή υπηρεσιών υγείας, αλλά το δικαίωμα στην υγεία, αυτό καθαυτό, δεν προστατεύεται ρητά στο ισχύον συνταγματικό κείμενο. Συνάγεται από το άρθρο 2 παράγραφος 1 και το άρθρο 5 παράγραφος 1. Νομίζω, όμως, ότι πρέπει τώρα πλέον να προστεθεί ρητή διάταξη, το άρθρο 5Γ, ως προς το ατομικό δικαίωμα στην προστασία της υγείας, αλλά και στην προστασία της γενετικής ταυτότητας του ατόμου. Οι εξελίξεις στη βιοτεχνολογία, γενικότερα οι επιστημονικές και οι τεχνολογικές εξελίξεις, είναι πηγή ευημερίας, πηγή ευτυχίας για τον άνθρωπο όταν τις ελέγχει, αλλά είναι ταυτόχρονα και πηγή πολλαπλών κινδύνων. Ποτέ δεν μπόρεσε η ανθρωπότητα να λύσει αυτή η βασική αντίφαση. Και η αντίφαση αυτή ως τώρα έχει λειτουργήσει θετικά για την ανθρωπότητα, εάν δούμε μακροσκοπικά την εξέλιξη του ανθρώπινου πολιτισμού.

Έχει, όμως, πολύ μεγάλη σημασία, χωρίς περιττούς επαρχιωτισμούς, χωρίς μικρομεγαλισμούς -γιατί τα θέματα αυτά δεν λύνονται σε επίπεδο εθνικού συντάγματος μιας μεσαίας χώρας, αλλά σε επίπεδο διεθνών συσχετισμών και διεθνών οργανισμών- να δώσουμε επαρκείς, λιγόλογες και διορατικές απαντήσεις, ευρύχωρες, αλλά με σαφήνεια. Αυτό γίνεται στο άρθρο 5Γ με τη ρητή κατοχύρωση του ατομικού δικαιώματος στην υγεία και στην προστασία της γενετικής

ταυτότητας με παραπομπή στο νόμο, προκειμένου αυτός να εξειδικεύσει το σύστημα προστασίας του ατόμου έναντι των βιοιατρικών επεμβάσεων, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η χώρα μας αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, σε σχέση με τις εφαρμογές της βιολογίας και της ιατρικής του Συμβουλίου της Ευρώπης που κυρώθηκε με το νόμο 2619/98. Πρέπει να τονίσω ότι η Σύμβαση αυτή, περιέχει ένα ενδελεχές σύστημα ελέγχων της συναίνεσης, της ελεύθερης και αβίαστης συναίνεσης του ατόμου, αλλά ταυτόχρονα λύνει και όλα τα πρακτικά θέματα για τους διανοητικά αδύνατους, για τα παιδιά, γι' αυτούς που είναι σε κώμα κ.ο.κ..

8. Ενίσχυση των κλασσικών εγγυήσεων

Όλα αυτά τα νεωτερικά δικαιώματα είναι πάρα πολύ σημαντικά. Αλλά σημαντικότερα είναι τα κλασσικά παραδοσιακά δικαιώματα, τα οποία πρέπει να θωρακίσουμε με νέες εγγυήσεις. Τέτοιο δικαίωμα είναι αυτό του άρθρου 5 παράγραφος 4 με το οποίο απαγορεύεται η **επιβολή ατομικών διοικητικών μέτρων**. Γνωρίζετε ότι η διάταξη αυτή, παρότι δεν προκάλεσε προβλήματα λόγω εφαρμογής της στην πράξη, προκάλεσε προβλήματα στη συζήτηση του Συντάγματος του 1975. Πιστεύω ότι τώρα είναι μία ευκαιρία να καταργήσουμε ουσιαστικά τα διοικητικά μέτρα και να προβλέψουμε τη δυνατότητα λήψης παρόμοιων μέτρων μόνο με τη μορφή παρεπόμενης ποινής, δηλαδή με απόφαση ποινικού δικαστηρίου.

Στο άρθρο 6 παράγραφος 4 έχει ήδη προταθεί και εγκριθεί από την προηγούμενη Βουλή η προσθήκη εδαφίου, ώστε να εισαχθεί μία πρόσθετη εγγύηση που θα αποτρέπει την καταστρατήγηση των **ανωτάτων ορίων της προφυλάκισης**, κάτι που ήδη έχει γίνει σε επίπεδο κοινού νόμου με το νόμο 2408/96, που τροποποίησε την παράγραφο 2 του άρθρου 288 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Με το άρθρο 7 παράγραφος 3 καταργείται και ρητά η **θανατική ποινή**, με εξαίρεση κακουργήματα που τελούνται εν καιρώ πολέμου. Αυτό ήδη έχει γίνει με κοινό νόμο. Έχει γίνει, ούτως ή άλλως, μέσω της κύρωσης του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και του δεύτερου προαιρετικού πρωτοκόλλου του. Η κύρωση αυτή έχει γίνει με το ν. 2462/97 και άρα ουσιαστικά το Σύνταγμα έρχεται εδώ να επιστεγάσει μια μεταβολή που έχει γίνει σε επίπεδο κανόνων σχετικά αυξημένης τυπικής ισχύος.

Υπάρχουν μια σειρά από δικαιώματα που αφορούν στη σχέση του πολίτη με το διοικητικό μηχανισμό του Κράτους. Το πιο κλασσικό από τα δικαιώματα αυτά είναι **“το δικαίωμα του αναφέρεσθαι”**, το άρθρο 10 του Συντάγματος. Νομίζω ότι αυτό πρέπει να ενισχυθεί με τη θέσπιση μιας σειράς ομόλογων υποχρεώσεων της δημόσιας διοίκησης, η οποία τώρα έχει πλέον την υποχρέωση να απαντά μέσα σε εύλογο χρόνο σε κάθε αίτημα για παροχή πληροφοριών ή για χορήγηση αντιγράφων, δικαιολογητικών και βεβαιώσεων. Ο δε ισχύων κώδικας διοικητικής διαδικασίας προσδιορίζει το χρόνο αυτό στις εξήντα ημέρες. Το νέο στοιχείο είναι η συνταγματική θεμελίωση της υποχρέωσης για αποζημίωση του πολίτη εάν παραβιαστεί η υποχρέωση αυτή, αποζημίωση η οποία είναι ανεξάρτητη από άλλες κυρώσεις, από άλλα ένδικα βοηθήματα, από άλλες διαδικασίες, οι οποίες, ούτως ή άλλως, υπάρχουν και αφορούν στην ουσία του ζητήματος.

Με το άρθρο 12 πάντοτε είχαμε το πρόβλημα του υπερβολικού και δυσανάλογου περιορισμού των δικαιωμάτων ομαδικής δράσης και τελικά των πολιτικών δικαιωμάτων των δημοσίων υπαλλήλων και των εργαζομένων του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Τώρα οι περιορισμοί στο **δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι των δημοσίων υπαλλήλων** και των υπαλλήλων του ευρύτερου δημόσιου τομέα περιορίζονται μόνο για λόγους σχετιζόμενους με την εθνική άμυνα και ασφάλεια της χώρας. Έχουμε, λοιπόν, μια ουσιαστικά ελάφρυνση των περιορισμών για ένα μεγάλο κύκλο πολιτών και έτσι έχουμε μια

πληρέστερη εφαρμογή του άρθρου 12 για όλους τους δικαιούχους του. Άλλωστε, ούτως ή άλλως, με την 151 διεθνή σύμβαση εργασίας, που κυρώθηκε με το νόμο 2405/96, αυτό έχει γίνει, ενώ με το νόμο 2265/94 έχει εισαχθεί το περιορισμένο συνδικαλιστικό δικαίωμα και για τους αστυνομικούς υπαλλήλους.

9. Ιδιοκτησία και απαλλοτριώσεις

Έρχομαι τώρα σε μια δέσμη διατάξεων που απασχολεί καθημερινά τα ελληνικά δικαστήρια, που είναι ένα πεδίο έντονης άσκησης δικαστικού ελέγχου. Πρόκειται για το κλασικό ατομικό δικαίωμα στην προστασία της ιδιοκτησίας και για το θεσμό της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης και για το νεότερο βεβαίως δικαίωμα στην προστασία του περιβάλλοντος στο άρθρο 24 του Συντάγματος, δηλαδή σε ένα δίπολο το οποίο έχει γίνει ο μοχλός της εξαιρετικά εντατικής άσκησης του δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων, ιδίως στο πεδίο του άρθρου 24 από το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Η αναθεώρηση του Συντάγματος είναι μια ευκαιρία, προκειμένου να εξισορροπήσουμε τα δικαιώματα που συγκρούονται στο πεδίο του άρθρου 17 του Συντάγματος.

Στο πεδίο του άρθρου 17 συγκρούονται ουσιαστικά δύο δικαιώματα: Το ατομικό δικαίωμα στην προστασία της ιδιοκτησίας και το δικαίωμα του κοινωνικού συνόλου στη διαμόρφωση των αναγκών έργων υποδομής. Προκειμένου να εξισορροπήσουμε, με όσο γίνεται πιο σύγχρονο και δικαιο τρόπο, τα συγκρουόμενα αυτά δικαιώματα, νομίζω ότι πρέπει να ενισχύσουμε έναν και έναν τα δικαιώματα αυτά. Με την αναθεωρημένη παράγραφο 2 του άρθρου 17 εισάγεται μια νέα εγγύηση για τον πολίτη, έτσι ώστε όταν ο οριστικός καθορισμός τιμής μονάδος γίνεται σε χρόνο μεγαλύτερο του έτους από τον προσωρινό καθορισμό, να λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό της τιμής μονάδος ο χρόνος συζήτησης για τον οριστικό καθορισμό. Προβλέπεται, επίσης, η *in natura* αποζημίωση με τη συναίνεση του θυγομένου ιδιοκτήτη, έτσι ώστε να ανοίξουμε ξανά τη συζήτηση ως προς τη μεταφορά του συντελεστού δομήσεως, εφόσον φυσικά αυτό γίνεται και μέσα στο πλαίσιο των εγγυήσεων του άρθρου 24 του Συντάγματος. Προβλέπεται, επίσης, από την άλλη πλευρά η υποχρέωση ειδικής αιτιολόγησης της δυνατότητας κάλυψης της δαπάνης αποζημίωσης, έτσι ώστε να είναι πιο λελογισμένη η δράση της διοίκησης ως προς την κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων.

Η αρμοδιότητα προσδιορισμού της αποζημίωσης οδηγείται στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια όπου και φυσικά ανήκει μετά την ολοκλήρωσή τους, ενώ προβλέπεται η δυνατότητα κατά παρέκκλιση από το άρθρο 94 που καθιερώνει την κατανομή των δικαιοδοσίων, να προβλέπεται ο νόμος την εκδίκαση όλων των συναφών υποθέσεων από μια δικαιοδοσία, έτσι ώστε να επιταχυνθούν οι σχετικές δίκες και να υπάρχει ενότητα νομολογίας. Τώρα πολύ συχνά μια υπόθεση άγεται και στο Συμβούλιο της Επικρατείας και στα πολιτικά δικαστήρια. Ο νομοθέτης μπορεί στο μέλλον να νοποιοήσει τη δικαιοδοσία αυτή.

Από την άλλη μεριά, το κράτος μπορεί να προβαίνει στην κατάληψη των ακινήτων τα οποία έχουν κηρυχθεί αναγκαστικώς απαλλοτριωμένα και πριν την καταβολή της αποζημίωσης, εφόσον ο πολίτης διασφαλίζεται με την παροχή πλήρους εγγύησης από την άποψη αυτή. Αυτό νομίζω ότι μπορεί, χωρίς να θίγει την ιδιοκτησία, να επιταχύνει την εκτέλεση των αναγκών τεχνικών έργων σε όσες περιπτώσεις αυτό είναι επιβεβλημένο μετά λόγου γνώσεως. Άλλωστε, έχει πολύ μεγάλο δημοσιονομικό κόστος η παροχή της πλήρους εγγυήσεως.

10. Η προστασία του περιβάλλοντος

Το άρθρο 24 για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, με ειδικότερες αναφορές στην προστασία των

δασών, των μνημείων και των παραδοσιακών περιοχών και στοιχείων, θεωρήθηκε και είναι μία από τις πιο μεγάλες καινοτομίες του Συντάγματος του 1975. Με το άρθρο 24 προστέθηκε στην ελληνική συνταγματική τάξη μία νέα διάσταση – αυτή του οικολογικού συντάγματος. Άλλωστε η κατάρτιση και η θέση σε ισχύ του μεταπολιτευτικού καταστατικού χάρτη της χώρας συνέπεσε με την ωρίμανση της συζήτησης για την ανάγκη ενός ολοκληρωμένου νομικού συστήματος προστασίας του περιβάλλοντος σε διεθνές, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, άρα με διατάξεις αφενός μεν διεθνών συμβάσεων, αφετέρου δε των εθνικών συνταγμάτων.

Το άρθρο 24 του Συντάγματος έγινε έτσι μία από τις πιο δημοφιλείς στη θεωρία και τη νομολογία διατάξεις του ισχύοντος Συντάγματος. Αποτελεί τη βάση αφενός μεν πολλών και συχνά ριζοσπαστικών θεωρητικών προσεγγίσεων, αφετέρου δε ενός πρωτοφανούς δικαστικού ακτιβισμού, δηλαδή ενός πολύ εντατικού δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων – ιδίως από το Ε' τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Η προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων (με τον συνδυασμό των άρθρων 24 παρ.1 και 117 παρ. 3 και 4), η κατανομή των πολεοδομικών αρμοδιοτήτων μεταξύ κρατικών και περιφερειακών οργάνων του κράτους αλλά και μεταξύ κρατικών οργάνων και οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης, η χρονικά απεριόριστη προστασία των μνημείων και των παραδοσιακών περιοχών και στοιχείων (άρθρο 24 παρ.6), το «πολεοδομικό κεκτημένο» και οι δυνατότητες νομοθετικής μεταβολής των επιμέρους ρυθμίσεων του ΓΟΚ υπήρξαν μερικά από τα βασικά πεδία αυτής της νομολογιακής, κυρίως, δραστηριότητας.

Το συνολικό αποτέλεσμα είναι αναμφισβήτητα θετικό. Χωρίς το άρθρο 24 και χωρίς την ευαισθησία και την επαγρύπνηση της νομολογίας, ιδίως του ΣτΕ, είναι βέβαιο ότι δεν θα είχε επιτευχθεί μία αρκετά αποτελεσματική προστασία του συνολικού περιβαλλοντικού ισοζυγίου τα τελευταία εικοσιπέντε χρόνια. Αυτό, όμως, συνέπεσε με μία συνολική μεταβολή των περιβαλλοντικών αντιλήψεων, με την ένταξη της Ελλάδας στις (τότε) Ευρωπαϊκές Κοινότητες, με την μετάβαση από μία βιομηχανική σε μία μεταβιομηχανική αντίληψη για το αναπτυξιακό μοντέλο, με άλλες προτεραιότητες και ισορροπίες, με την συνεχή και ταχύρυθμη επεξεργασία ιδεών και προτάσεων που συνθέτουν το λεγόμενο *soft law* το οποίο «παράγεται» σε πάμπολες διεθνείς διασκέψεις και συναντήσεις.

Η πίεση της **νομολογίας** οφειλόταν εν πολλοίς στον εμπειρικό και αποσπασματικό τρόπο με τον οποίο ήθελε (και εν μέρει εξακολουθεί να θέλει) να αντιμετωπίσει τα ζητήματα ο κοινός νομοθέτης, με κορυφαίο παράδειγμα την κατά καιρούς προσπάθεια για νομιμοποίηση της αυθαίρετης δόμησης. Από την άλλη όμως μεριά η επαγρύπνηση του δικαστή προκειμένου μέσα από τον ακυρωτικό έλεγχο των διοικητικών πράξεων και το δικαστικό έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων να προστατεύει το περιβάλλον, μετατράπηκε σιγά - σιγά σε μία έμμεση, αλλά σαφή και σε πολλές περιπτώσεις απροκάλυπτη, υποκατάσταση της δικαιοσύνης στις αρμοδιότητες του νομοθέτη αλλά και στα καθήκοντα της επιστημονικής προετοιμασίας και πρόγνωσης που πρέπει να βρίσκεται στο θεμέλιο της νομοθετικής ρύθμισης.

Η επιβράβευση του συγκεκριμένου πρακτικού αποτελέσματος μιας δικαστικής απόφασης δεν πρέπει να αγνοεί τις μεθοδολογικές επιλογές πάνω στις οποίες βασίζεται η απόφαση – ιδίως όταν αυτή θέτει πολλά σοβαρά ζητήματα κατανομής και οριοθέτησης των εκατέρωθεν θεσμικών ρόλων, δηλαδή σοβαρά προβλήματα διάκρισης των εξουσιών και σεβασμού της δυνατότητας αλλά και της υποχρέωσης του νομοθέτη (και της κανονιστικής διοίκησης) να προβαίνει σε σταθμίσεις, προγνώσεις και ρυθμίσεις.

Μετά από όλη αυτή την εμπειρία και έχοντας υπόψη της ένα πλούσιο θεωρητικό και νομολογιακό υλικό η παρούσα Ζε Αναθεωρητική Βουλή καλείται να διασφαλίσει αλλά και να ολοκληρώσει το συνταγματικό πλαίσιο της περιβαλλοντικής προστασίας και επιπλέον να οριοθετήσει αλλά και να

προσανατολίζει ορθά τόσο τον κοινό νομοθέτη όσο και το δικαστή. Άλλωστε τα σχετικά προβλήματα είναι διεθνή, ενώ η οικολογική ευαισθησία δεν είναι, μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ίδιον ούτε μόνον της χώρας μας, ούτε μόνον της ελληνικής νομολογίας. Όλα, μάλιστα, αυτά συντελούνται στο πλαίσιο ενός δημοκρατικού κοινωνικού κράτους δικαίου βασικός θεσμός του οποίου είναι ο δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων και ο ακυρωτικός έλεγχος της νομιμότητας (άρα και της συνταγματικότητας) των διοικητικών πράξεων. Εξίσου όμως βασικός θεσμός είναι η δημοκρατική νομιμοποίηση του νομοθέτη και η αρμοδιότητά του να προβαίνει σε προγνώσεις και σταθμίσεις. Θεμελιώδης δε υποχρέωση του δημοκρατικού κράτους δικαίου είναι να παρέχεται ασφάλεια δικαίου στον διοικούμενο που αδυνατεί να αντιληφθεί ότι ως γραπτό και αυστηρό Σύνταγμα της χώρας μπορεί η νομολογία να εκλαμβάνει τις θεωρητικές απόψεις των μελών των αρμόδιων δικαστικών σχηματισμών, οι οποίες μάλιστα δεν συνάγονται ερμηνευτικά από την οικεία συνταγματική διάταξη, αλλά προτάσσονται στην μεζονά σκέψη του δικανικού συλλογισμού ως οιονεί θεσπισμένος συνταγματικός κανόνας. Θα ήταν, αν μη τι άλλο, παράδοξο για την ίδια τη διάρθρωση της έννομης τάξης, οι θεωρητικές απόψεις ορισμένων (και πολύ περισσότερο πρώην) μελών ανωτάτων δικαστηρίων να εκλαμβάνονται ως «παράρτημα» του συνταγματικού κειμένου, δηλαδή ενός κειμένου κατεξοχήν λιτού και συστηματικού.

Κατά μείζονα λόγο δημιουργείται πρόβλημα όταν όλα αυτά μετατρέπονται σε έναν περιεργο πολιτικοideολογικό λόγο για το ρόλο και την υπεροχή του δικαστή. Λόγο ο οποίος με δικανική επίφαση και χάριν ενός σκοπού που είναι κρίσιμος και άκρως συμπαθής (όπως η προστασία του περιβάλλοντος και η διασφάλιση της αειφορίας), υπονομεύει κατά βάση τα θεμέλια της δημοκρατικής και δικαιοκρατικής οργανωμένης, άρα και θεσμικά «ισορροπημένης» έννομης τάξης. Και όλα αυτά με δικονομικές μεθοδεύσεις που μπορεί να αγνοούν τη σχέση των τμημάτων του Συμβουλίου της Επικρατείας με την Ολομέλεια του ίδιου δικαστηρίου ή τη νομοθετική πρόβλεψη για την ύπαρξη μεζόνων σχηματισμών (π.χ. 7μελούς σύνθεσης) στους οποίους πρέπει να εισάγονται οι σπουδαιότερες υποθέσεις και με όχι πάντοτε δικαιολογημένες διαφοροποιήσεις ως προς την επιτάχυνση ή την επιβράδυνση των ρυθμών προσδιορισμού και συζήτησης των υποθέσεων ή ολοκλήρωσης των διασκέψεων και δημοσίευσης των αποφάσεων. Δεν είναι αδιάφορο για τον αναθεωρητικό νομοθέτη το να υπάρχει κλιμάκωση της έντασης του δικαστικού ακτιβισμού στα θέματα αυτά μεταξύ τμήματος και Ολομέλειας ή μεταξύ δύο διαφορετικών τμημάτων του ίδιου ανωτάτου δικαστηρίου ή μεταξύ ενός ανωτάτου δικαστηρίου και του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου.

Είναι βλαπτικό για το ίδιο το κράτος δικαίου ο διοικούμενος να μην γνωρίζει πότε είναι συνετής και νομιμόφρων, επειδή η νομολογία αρκετό καιρό μετά τη θέση σε ισχύ ενός νόμου μπορεί να διαφωνήσει με τις χωροταξικές ή πολεοδομικές προγνώσεις του ως προς τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. Απαιτείται συνεπώς ο μεν νομοθέτης να βασίζεται σε πλήρη επιστημονική τεκμηρίωση και να είναι πάντοτε συστηματικός, ο δε δικαστής να είναι ακριβής στον ακυρωτικό έλεγχό του ως έλεγχος των νομικών ορίων της διακριτικής ευχέρειας του νομοθέτη και της διοίκησης. Αυτό ισχύει πολύ περισσότερο κατά την άσκηση του δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων. Αυτά προσπαθεί να αντιμετωπίσει, να συνθέσει και να διασφαλίσει η νέα νομοτεχνική κατάσταση των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 24 που αξιώνει καλύτερης ποιότητας περιβαλλοντική νομοθεσία αλλά και καλύτερης ποιότητας νομολογία χάριν των πολιτών και του περιβάλλοντος.

Μια ειδικότερη όψη των ζητημάτων αυτών είναι η **συνταγματική προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων** και ιδίως των δεύτερων που καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της χερσαίας επιφάνειας της χώρας. Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός πως οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 117 δεν τελούν υπό αναθεώρηση. Με τις διατάξεις αυτές, πρώτον, επιβάλλεται, η διατήρηση του δασικού

χαρακτήρα – με υποχρεωτική αναδάσωση και απαγόρευση διάθεσης για άλλο προορισμό – των δημοσίων ή ιδιωτικών δασών και δασικών εκτάσεων που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιές ή που αποψιλώθηκαν ή που αποψιλώνονται με άλλο τρόπο. Και, δεύτερον, η αναγκαστική απαλλοτρίωση δασών ή δασικών εκτάσεων που ανήκουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου επιτρέπεται μόνον υπέρ του δημοσίου, ενώ διατηρείται πάντως αμετάβλητη η μορφή τους ως δασική. Αυτές οι δύο συνταγματικές ρυθμίσεις (που κακώς στεγάζονται στο άρθρο 117) πρέπει συνεπώς να εναρμονισθούν με το άρθρο 24 παρ.1 που τελεί υπό αναθεώρηση.

Ενόψει όλων αυτών η **νέα νομοτεχνική κατάσταση** της παρ. 1 του άρθρου 24 και η νέα παρ. 3 που προστίθενται μετά την παρ. 2 του ίδιου άρθρου (με αναρίθμηση των υπολοίπων παραγράφων) περιέχουν τις ακόλουθες ρυθμίσεις:

Πρώτον, με την νέα μορφή του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 24 θεσπίζεται ρητά ως ατομικό δικαίωμα το δικαίωμα του καθενός στην προστασία και την απόλαυση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και των καλύτερων δυνατών όρων διαβίωσης. Το ατομικό αυτό δικαίωμα – που συνάγεται ερμηνευτικά αλλά τώρα κατοχυρώνεται με απόλυτη σαφήνεια - συνοδεύεται από την αντίστοιχη υποχρέωση του κράτους να προστατεύει το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και να διαμορφώνει τους καλύτερους δυνατούς όρους διαβίωσης.

Δεύτερον, με την νέα διατύπωση του τετάρτου εδαφίου της παρ.1 του άρθρου 24 ο νόμος επιβάλλεται να ορίσει «τα σχετικά με την έννοια και την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων». Η έννοια του δάσους (που είναι προφανής) αλλά και της δασικής έκτασης δεν ορίζεται, βέβαια, ούτε στην σημερινή διατύπωση της παρ.1 του άρθρου 24 σύμφωνα με την οποία «νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και γενικά των δασικών εκτάσεων». Ο νομοθετικός ορισμός του δάσους και της δασικής έκτασης πρέπει να γίνει κατά τους κανόνες της δασολογικής επιστήμης, οι δε σχετικές έννοιες τελούν υπό δικαστικό έλεγχο, όπως προκύπτει και από τη σχετική πρόσφατη απόφαση 27/1999 του ΑΕΔ που αίρει δικαίωμα μεταζύ του ΣτΕ και του Αρείου Πάγου ως προς τον ορισμό του δάσους κατά την ισχύουσα δασική νομοθεσία (ν.998/79). Όπως όμως προκύπτει και από το ν.998/79 και από την απόφαση 27/99 του ΑΕΔ, ενώ ο ορισμός του δάσους είναι απλός και σαφής σύμφωνα με τα πορίσματα της επιστήμης της δασικής οικολογίας (αλλά και την κοινή πείρα), δεν συμβαίνει το ίδιο με τον νομικό ορισμό και την τυπολογία των δασικών εκτάσεων την οποία είχε την καλοσύνη να μου αναλύσει σε ειδικό σημείωμά του ο πρόεδρος των ελλήνων δασολόγων καθηγητής Σ.Ντάφης. Ο νομοθέτης οφείλει συνεπώς για λόγους ασφαλείας δικαίου αλλά και ουσιαστικής προστασίας των δασών να ορίσει με όσο γίνεται μεγαλύτερη σαφήνεια τις κατηγορίες των δασικών εκτάσεων που αναγνωρίζει και αποδέχεται η δασολογική επιστήμη και να καθορίσει τους αποτελεσματικούς και πρόσφορους τρόπους προστασίας τους χάριν του συνολικού περιβαλλοντικού ισοζυγίου, της προστασίας των οικοσυστημάτων και της αειφορίας γενικότερα.

Τρίτον, θεσπίζεται η ρητή συνταγματική υποχρέωση του νομοθέτη να οργανώσει δασολόγιο για την πλήρη καταγραφή και την αποτελεσματική προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων (νέο εδάφιο πέμπτο της παρ.1 του άρθρου 24).

Τέταρτον, επιβάλλεται με την νέα κατάσταση του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 24 η απαγόρευση της μεταβολής του προορισμού όλων των (δημόσιων και ιδιωτικών) δασών και δασικών εκτάσεων εκτός εάν προέχει για λόγους δημοσίου συμφέροντος η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη χρήση τους στο πλαίσιο της παρ.3 του ίδιου άρθρου. Κατά την ισχύουσα μορφή της διάταξης αυτής η απαγόρευση μεταβολής του προορισμού καταλαμβάνει μόνο τα δημόσια δάση και τις δημόσιες δασικές εκτάσεις, ενώ η μεταβολή αυτή είναι δυνατή «αν προέχει για την εθνική οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση, που την επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον».

Είναι συνεπώς προφανές ότι με τη νέα διατύπωση που προτείνει με ευρύτατη πλειοψηφία η Επιτροπή Αναθεώρησης, η μεταβολή του προσορισμού δεν εξαρτάται από οικονομικά κριτήρια (δηλαδή από λόγους σχετικούς με την εθνική οικονομία) αλλά από ευρύτερους και πιο ισορροπημένους λόγους δημοσίου συμφέροντος στους οποίους περιλαμβάνεται π.χ. η εθνική άμυνα ή η εκπαίδευση, ενώ κάθε τέτοια μεταβολή πρέπει να συνδέεται με το γενικότερο χωροταξικό σχεδιασμό (της παρ.3) και να μην είναι αποσπασματική. Αρα η νέα διατύπωση του τελευταίου εδαφίου της παρ.1 του άρθρου 24 είναι συστηματικά εναρμονισμένη και με τις παρ. 2 και 3 του άρθρου 24 για τον χωροταξικό σχεδιασμό αλλά και με τις απαγορεύσεις του άρθρου 117 παρ.3 και 4. Από την οπτική δε αυτή γωνία μπορεί να είναι πιο συστηματικός και ο δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας των σχετικών νόμων ή διοικητικών πράξεων.

Πέμπτον, μετά την ισχύουσα παρ.2 του άρθρου 24 που είχε θεωρηθεί ιδιαίτερα καινοτομική και σύμφωνα με την οποία «η χωροταξική αναδιάρθρωση της χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης», προστίθεται μία νέα παράγραφος 3. Η νέα αυτή παράγραφος συμπληρώνει το κανονιστικό περιεχόμενο της παρ.2 και προβλέπει ότι ο χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός και ο καθορισμός των χρήσεων γης γίνεται με νόμο (κάτι που είναι αυτονόητο καθώς πως αλλιώς θα μπορούσε να γίνει αν όχι με τυπικό νόμο που παρέχει στη συνέχεια όλες τις αναγκαίες νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις για την έκδοση κανονιστικών πράξεων της διοίκησης δηλαδή ουσιαστικών νόμων) και έχει επίσης ως σκοπό (πέρα δηλαδή των σκοπών που θέτει η παρ.2) την διασφάλιση του δικαιώματος στην κατοικία για όλο τον πληθυσμό και τις αναγκαίες υποδομές (ως ειδικότερο και εκ των ων ουκ άνευ στοιχείο των καλών όρων διαβίωσης), έτσι ώστε σε κάθε περίπτωση να διατηρείται το συνολικό περιβαλλοντικό ισοζύγιο (εισάγεται δηλαδή μία έννοια ιδιαίτερα κρίσιμη και περιβαλλοντικά αλλά και νομολογικά). Στο πλαίσιο αυτό η νέα παρ.3 του άρθρου 24 επιτάσσει στο νομοθέτη (τυπικό και κανονιστικό) να λαμβάνει υπόψη του και να σταθμίζει όλα τα δεδομένα (δηλαδή να προβαίνει σε συστηματικές και όχι αποσπασματικές ρυθμίσεις και να κάνει όλη την αναγκαία επιστημονική προεργασία). Επιτάσσει ακόμη στο νομοθέτη (τυπικό και κανονιστικό) οι τεχνικές κρίσεις και αξιολογήσεις που κάνει να γίνονται κατά τους κανόνες της (χωροταξικής και πολεοδομικής) επιστήμης.

Αυτό το τελευταίο είναι που προκαλεί την αντίδραση εκείνων που είχαν διαμορφώσει ή είχαν άκριτα επαινέσει την τάση της νομολογίας να μην αρκείται σε ακυρωτικό έλεγχο των διοικητικών πράξεων ή σε δικαστικό έλεγχο της συνταγματικότητας, αλλά να υποδύεται τον χωροτάκτη και τον πολεοδόμο που επιβάλλει συγκεκριμένες χωροταξικές και πολεοδομικές αντιλήψεις ως συνταγματικούς κανόνες, χωρίς ούτε να γνωρίζει ούτε να παρακολουθεί τη διεθνή επιστημονική συζήτηση για τα θέματα αυτά και χωρίς φυσικά να έχει αυτή την αρμοδιότητα. Το ότι οι σχετικές σταθμίσεις και αξιολογήσεις του νομοθέτη (και της κανονιστικής διοίκησης) είναι τεχνικές και πρέπει να γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης σημαίνει ως προς τον δικαστικό έλεγχο ότι, όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση, ο έλεγχος αυτός είναι οριακός. Είναι έλεγχος αντισυνταγματικότητας, δηλαδή έλεγχος τυχόν αντίθεσης προς το Σύνταγμα. Προς το σκοπό αυτό ο δικαστής εξετάζει εάν υπήρξε η αναγκαία επιστημονική προετοιμασία του νομοθέτη και αν ακολουθήθηκε μια επιστημονικά αποδεκτή μέθοδος. Ο δικαστής επιβάλλει έτσι μία συστηματική και καλής ποιότητας νομοθεσία που προστατεύει το περιβάλλον αλλά δεν υπαγορεύει εμμέσως ή και ευθέως τις δικές του χωροταξικές και πολεοδομικές επιλογές και σταθμίσεις στο νομοθέτη και την κανονιστική διοίκηση.

Χαρακτηριστική **ορισμένων δικαστικών αντιλήψεων** γύρω

από τα θέματα αυτά είναι η «απειλή» που διατυπώθηκε προσφάτως ότι η αναθεώρηση του άρθρου 24 (κατά την ίδια λογική γιατί όχι και οποιαδήποτε άλλη συνταγματική διάταξη) είναι άνευ σημασίας, εφόσον ο δικαστής μπορεί να ελέγξει την συνταγματικότητα της ίδιας της αναθεώρησης με κριτήριο στην αρχή του κράτους δικαίου και άρα να προσδώσει στο Σύνταγμα το κανονιστικό περιεχόμενο που αυτός θέλει και όχι αυτό που του προσδίδει ο συντακτικός ή ο αναθεωρητικός νομοθέτης. Και να μην η αναθεωρητική λειτουργία είναι δευτερογενής και συντεταγμένη, είναι όμως εξοπλισμένη με τη μεγαλύτερη δυνατή νομική ισχύ, δηλαδή με τη δύναμη αλλαγής του τυπικού (γραπτού και αυστηρού) συντάγματος της χώρας. Ο έλεγχος συνεπώς της συνταγματικότητας της είναι απολύτως οριακός και λαμβάνει κατ'ανάγκη υπόψη το γεγονός ότι το κείμενο που ψηφίζεται από την αναθεωρητική Βουλή (όταν μάλιστα ψηφίζεται με ευρύτατη αποδοχή), ψηφίζεται με την σαφή πολιτική πρόθεση να ισχύσει ως σύνταγμα της χώρας. Ο δικαστής όταν προβαίνει σε έλεγχο της συνταγματικότητας της αναθεώρησης του Συντάγματος συναντάει με την κορυφαία εκδήλωση της δημοκρατικής αρχής. Γι'αυτό πρέπει να είναι ιδιαίτερα φειδωλός και προσεκτικός και κυρίως να μην εμφανίζεται ως ο «κυρίαρχος» της ερμηνείας και εφαρμογής του Συντάγματος, γιατί αυτό προκαλεί την δημοκρατική και δικαιοκρατική ευαισθησία της αναθεωρητικής Βουλής. Δεν είναι άλλωστε αδιάφορο το γεγονός ότι στις περισσότερες από τις διατάξεις του κεφαλαίου των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων ο αναθεωρητικός νομοθέτης θέλει, χάριν του κράτους δικαίου, να προστατεύσει τα ατομικά δικαιώματα έναντι των κινδύνων παραβίασής τους από τον δικαστή και τη νομολογία (άρθρα 4 παρ.6, 6 παρ.4, 7 παρ.3, 9 Α, 19, 25 παρ.1).

Είναι συνεπώς αναγκαίο όσοι θέλουν – κι αυτό είναι χρήσιμο και ευπρόσδεκτο – να εκφράσουν την άποψή τους για την αναθεώρηση του άρθρου 24 να λάβουν υπόψη τους την καταστρωμένη των σχετικών διατάξεων στο σύνολό τους καθώς και την μεγάλη συζήτηση που έγινε ήδη γι'αυτές στην Επιτροπή Αναθεώρησης. Συζήτηση που θα ολοκληρωθεί στην Ολομέλεια της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής.-

11. Η ισότητα ανδρών και γυναικών

Μία νέα, η τελευταία, καινοτομία της δέσμης αυτής, στην οποία θέλω να αναφερθώ, είναι το ουσιαστικό βήμα που γίνεται σε σχέση με την ισότητα των δύο φύλων. Στο άρθρο 4 παράγραφος 2 του Συντάγματος του 1975 η ισότητα των ανδρών και των γυναικών ήταν ουσιαστικά το εφελτήριο για το νέο οικογενειακό δίκαιο, για τη μεταβολή της νομικής και ως ένα βαθμό και της πραγματικής θέσης της γυναίκας μέσα στην ελληνική κοινωνική και δημόσια γενικότερα ζωή. Όμως, το άρθρο 116 παράγραφος 2 -μία μεταβατική διάταξη- παρέμεινε μέσα στο ισχύον συνταγματικό κείμενο, προβλέποντας τη δυνατότητα να εισάγονται παρεκκλίσεις, για λόγους γενικού συμφέροντος.

Η αλήθεια βέβαια είναι ότι η νομολογία και ιδίως η νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας έκανε μία εξαιρετικά προσεκτική και λελογισμένη χρήση του άρθρου 116, επέκτεινε την ισότητα ανδρών και γυναικών, όπου αυτό ήταν δυνατόν, αλλά δεν παύει μία ρητή διάταξη του Συντάγματος να προκαλεί ερμηνευτικά προβλήματα και να χρειάζεται εξομάλυνση.

Με τη νέα διατύπωση του άρθρου 116 παράγραφος 2 του Συντάγματος αντιστρέφεται ουσιαστικά το κανονιστικό περιεχόμενο της παραγράφου αυτής. Επιτρέπονται οι παρεκκλίσεις όταν πρόκειται να ληφθούν θετικά μέτρα, προκειμένου να αποκατασταθούν μακροχρόνιες ανισότητες. Είναι, δηλαδή, δυνατή η νομοθετική εισαγωγή μίας προσωρινής ανισότητας υπέρ των γυναικών, προκειμένου συνολικά να εξισορροπηθούν τα πράγματα και να αποκατασταθεί σε γενικότερο επίπεδο η ισότητα των δύο φύλων.

Αυτή η αρχή της θετικής δράσης υπέρ των γυναικών, που έχει προκύψει μέσα από τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών και στη συνέχεια μέσα από τη νομολογία ευρωπαϊκών συνταγματικών δικαστηρίων,

αλλά και μέσα από την πρόσφατη νομολογία του ελληνικού Συμβουλίου της Επικρατείας, βρίσκει τη θέση της πλέον στο συνταγματικό κείμενο.

Κάθε λέξη, κάθε σημείο στίξης, κάθε παρέμβαση σε όλο το συνταγματικό κείμενο, αλλά ιδίως στο κεφάλαιο των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, είναι γεμάτη από κανονιστικό περιεχόμενο και από ιδεολογικά και πολιτικά μηνύματα. Πιστεύω ότι η αναθεώρηση, όπως την έχει επεξεργαστεί η προηγούμενη Βουλή και όπως θα την ολοκληρώσουμε εμείς καταστρώνοντας νομοτεχνικά τις συνταγματικές διατάξεις, είναι μία σπάνια και πολύ σημαντική ευκαιρία να εκσυγχρονίσουμε, αλλά κυρίως να επιβεβαιώσουμε το κράτος δικαίου και κυρίως να εκσυγχρονίσουμε, να επεκτείνουμε και να ενισχύσουμε τους μηχανισμούς κοινωνικής αλληλεγγύης και συνοχής.

Η Ελλάδα μπορεί να είναι ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό κοινωνικό κράτος δικαίου, η παράδοσή μας, η ιστορία μας και η ευαισθησία της ελληνικής κοινωνίας και μας το επιτρέπει και μας το επιβάλλει και πιστεύω ότι η Βουλή μπορεί να στείλει αυτό το πολύ σημαντικό μήνυμα σε όλο τον ελληνικό λαό.

III. Αναθεώρηση, ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και διεθνής έννομη τάξη. (άρθρα 28,36, 80 παρ. 2)

Η δεύτερη ενότητα αφορά το πιο δυναμικό ίσως από τα προβλήματα που θα κληθεί να αντιμετωπίσει το Σύνταγμα μας και η έννομη τάξη γενικά, αλλά και ο πολιτικός, κοινωνικός και οικονομικός βίος της χώρας στα επόμενα χρόνια, το πρόβλημα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, το ζήτημα του ποια θέση θα κατέχει η χώρα μέσα στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, όχι μόνο το θεσμικό, αλλά φυσικά και το οικονομικό, το πολιτιστικό, κ.ο.κ.

Η δέσμη των άρθρων 28,36 και 80, αλλά συμπληρωματικά και του άρθρου 70 που αφορά τις αρμοδιότητες της Βουλής, είναι η δέσμη εκείνη που φέρνει σε επαφή το ελληνικό Σύνταγμα, την ελληνική έννομη τάξη με το διεθνές γίγνεσθαι, με το διεθνές δίκαιο εθνικό και συμβατικό, με τα προβλήματα της νέας οικονομίας, με το περιβόητο ζήτημα της παγκοσμιοποίησης.

Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός, ότι το Σύνταγμα του 1975 ψηφίστηκε στις 7 Ιουνίου του 1975, δημοσιεύτηκε στις 9 Ιουνίου και άρχισε να ισχύει στις 11 Ιουνίου. Και την ίδια μέρα η τότε Κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή υπέβαλε την αίτηση ένταξης της χώρας στις τότε Ευρωπαϊκές Κοινότητες. 'Αρα, λοιπόν, η βασική επιδίωξη του άρθρου 28 που είναι το πιο σημαντικό άρθρο αυτής της δέσμης, ήταν να λειτουργήσει ως συνταγματικό θεμέλιο, ως συνταγματική υποδοχή για την ένταξη της χώρας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

Επί είκοσι έξι χρόνια αυτό αποδείχτηκε επαρκές. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα- μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που όλα αυτά τα χρόνια, από το 1980 μέχρι σήμερα, δεν χρειάστηκε να προβεί σε αναθεώρηση του Συντάγματός της προκειμένου να συμμετάσχει στα μεγάλα θεσμικά βήματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Όλες οι άλλες χώρες αναγκάστηκαν να προβούν σε μια ή περισσότερες αναθεωρήσεις των συνταγμάτων τους. Σε όλες σχεδόν τις χώρες προκλήθηκαν μεγάλες δικαστικές αμφισβητήσεις για την ερμηνεία του Συντάγματος και για τη σχέση μεταξύ εθνικού Συντάγματος και κοινοτικού δικαίου.

Εμείς μπορέσαμε να κυρώσουμε τις συμβάσεις με τις οποίες διευρύνθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση και μπορέσαμε να συμμετάσχουμε στα μεγάλα βήματα της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης το 1986-1987, της Συνθήκης του Μάαστριχτ το 1992, της Συνθήκης του Άμστερνταμ το 1997, χωρίς να αναγκαστούμε να προβούμε σε αναθεώρηση του Συντάγματος.

Αυτό ήδη από μόνο του σημαίνει κάτι πολύ σημαντικό. Σημαίνει ότι η αποκλειστική διαδικασία αναθεώρησης είναι η διαδικασία του άρθρου 110 του Συντάγματος. Σημαίνει πως, παρά τις αντίθετες απόψεις που είχαν υποστηριχθεί κάποτε, το άρθρο 28 δεν συνιστά μια δεύτερη παράλληλη διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος, αλλά προβλέπει μια

συντεταγμένη διαδικασία.

Πρέπει δε να σας πω ότι, μετά τις συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ, όλες οι παλιές συγκρούσεις μεταξύ των εθνικών συνταγμάτων από τη μια μεριά και του κοινοτικού νομικού οικοδομήματος από την άλλη, δηλαδή μεταξύ των εθνικών συνταγμάτων και του πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου, ουσιαστικά εξομαλύνθηκαν μέσα από τον αμοιβαίο σεβασμό, μέσα από την αλληλοπεριχώρηση, μέσα από την αναγνώριση του ρόλου και της σημασίας των εθνικών συνταγματικών τάξεων. Γιατί, φυσικά, πάντοτε οι μεγάλες τροποποιήσεις των ιδρυτικών συνθηκών γίνονται με τη ρητή πρόβλεψη πως, ως πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις αυτές, πρέπει να κυρωθούν, να επικυρωθούν και να τεθούν σε ισχύ σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από τα Συντάγματα των Κρατών-Μελών διαδικασίες. Και στο δικό μας Σύνταγμα αυτές οι διαδικασίες προβλέπονται στο άρθρο 36 παράγραφος 2 και στο άρθρο 28 του Συντάγματος.

Το παράδοξο σε σχέση με την αναθεώρηση είναι πως οι κρίσιμες διατάξεις της δέσμης αυτής, δηλαδή ο πυρήνας του προβλήματος, που είναι οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 28 υπόκεινται σε αναθεώρηση με την απλή πλειοψηφία των 151 Βουλευτών. Αντίθετα, δύο δευτερεύουσας σημασίας διατάξεις, που είναι η παράγραφος 1 του άρθρου 28 και η παράγραφος 2 του άρθρου 36, πρέπει να συγκεντρώσουν αυξημένη πλειοψηφία εκατόν ογδόντα Βουλευτών. Δεν γνωρίζω γιατί οι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας δεν συνήνεσαν στην προηγούμενη Βουλή στην ανάγκη αναθεώρησης, αλλά πάντως έχουμε τώρα αυτό το παράδοξο φαινόμενο.

Το άρθρο 28, είχε εξαρχής ένα πρόβλημα συσχέτισης των προβλέψεων που κάνει σε κάθε μια από τις παραγράφους του. Είχε προκύψει πολύ έντονη ερμηνευτική αμφισβήτηση, ήδη από την πρώτη στιγμή, δηλαδή από τη διαδικασία της κύρωσης της Συνθήκης των Αθηνών για την ένταξη της Χώρας στις τότε ευρωπαϊκές κοινότητες. Όταν ψηφίστηκε ο ν.945/1979, το μεγάλο ερώτημα ήταν ποια συνταγματική διάταξη θα εφαρμοστεί. Πρόκειται για μια απλή κυρωτική διαδικασία, κατά το άρθρο 28 παρ.1, που αξιώνει συνήθη πλειοψηφία, πρόκειται για κύρωση σύμβασης που μεταφέρει κατά το Σύνταγμα αρμοδιότητες σε όργανα διεθνών οργανισμών, οπότε κατά την παρ. 2 του άρθρου 28 απαιτείται πλειοψηφία 3/5, ή πρόκειται για περιορισμό στην εθνική κυριαρχία που πρέπει να επιβληθεί κατά την παρ.3 του άρθρου 28 με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών;

Στη Βουλή εκείνης της περιόδου έγινε μια πολύ μεγάλη σύγκρουση. Το Π.Α.Σ.Ο.Κ. και το Κ.Κ.Ε. απεχώρησαν. Τα μικρότερα κόμματα της Αντιπολίτευσης, η ΕΔΗΚ το ΚΟΔΗΣΟ, το Κ.Κ.Ε. Εσωτερικού και η ΕΔΑ παρέμειναν. Τελικά, ο ν.945/1979, υπερψηφίστηκε με πλειοψηφία πολύ μεγαλύτερη των εκατόν ογδόντα Βουλευτών, αλλά η τότε Κυβέρνηση είχε επιφυλαχθεί πως αυτό δεν δημιουργεί προηγούμενο και δεν δεσμεύεται ως προς την ερμηνεία του άρθρου 28. Είναι χαρακτηριστική η φράση με την οποία ο αείμνηστος Δημήτριος Παπασπύρου συνήγαγε το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας. Είπε τότε: "Συνεπώς, το νομοσχέδιο εγένετο δεκτό και εις το σύνολο με την αναφερομένη εις το άρθρο 28 του Συντάγματος πλειοψηφία" χωρίς να προσδιορίζει παράγραφο "και μάλιστα με πλειοψηφία υπερβαίνουσα τα 3/5 του όλου αριθμού των Βουλευτών". Η δε κυρωτική ρήτρα ήταν κατ'εξοχήν αόριστη, όπως είχε προτείνει ο αείμνηστος Καθηγητής Δημήτριος Ευρυγένης. Λέει ο νόμος 945: "Κυρούται και αποκτά την κατά το άρθρο 28 ισχύν η σύμβαση" χωρίς να προσδιορίζει αν είναι το άρθρο 28 παρ. 1, ή το άρθρο 28 παρ. 2, κλπ.

Το 1987, οι ρόλοι είχαν αντιστραφεί. Τότε, έπρεπε να κυρωθεί η Ενιαία Πράξη, η οποία μάλιστα είχε επικυρωθεί από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας πριν την κύρωσή της, με μια ερμηνεία του άρθρου 36, η οποία δεν είναι ερμηνεία άνευ αντιρρήσεων, γιατί η λογική σειρά είναι να προηγείται η κύρωση ως πράξη της εσωτερικής έννομης τάξης και να ακολουθεί η επικύρωση και η ανταλλαγή των αναγκαίων διπλωματικών εγγράφων που κατατίθενται στο θεματοφύλακα -στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η Ιταλική Δημοκρατία- μετά την

κύρωση.

Γι' αυτό, πρέπει να αναθεωρήσουμε το άρθρο 28 παρ. 1 και να χρησιμοποιήσουμε τους σωστούς όρους, γιατί τώρα το άρθρο 28 παρ. 1 μιλά για επικύρωση με νόμο, ενώ το σωστό είναι η κύρωση με νόμο και η επικύρωση στη συνέχεια ως πράξη του Προέδρου της Δημοκρατίας. Τότε λοιπόν ο αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών είπε ότι δεν αξιώνει 3/5 η Κύρωση, γιατί είναι συνέχεια άλλης συνθήκης. Δεν έγινε ονομαστική ψηφοφορία και άλλαξε η κυρωτική ρήτρα λέγοντας τώρα πια ότι "κυρώνονται και έχουν την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος", οι συνθήκες που συναπετέλεσαν την Ενιαία Πράξη.

Το 1997, όταν ετέθη το ζήτημα της κύρωσης της Συνθήκης του Σέγκεν που χειρίστηκε ο τότε Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Ευάγγελος Γιαννόπουλος, το Κ.Κ.Ε. και το ΔΗΚΚΙ πρότειναν να εφαρμοστεί η παράγραφος 3 του άρθρου 28, δηλαδή να απαιτείται πλειοψηφία εκατόν πενήντα ενός βουλευτών. Η Βουλή ήρε αυτήν την αμφισβήτηση με ψηφοφορία δι' εγέρσεως και απερίφωτη αυτή η άποψη. Στη συνέχεια έγινε ονομαστική ψηφοφορία για την κύρωση με βάση το άρθρο 28 παρ. 1 και η κύρωση έγινε με εκατόν σαράντα δύο ψήφους υπέρ και ογδόντα ψήφους κατά.

Στη Συνθήκη του Άμστερνταμ που είναι το τελευταίο παράδειγμα, δηλαδή στο ν.2691/1999, η ρήτρα είναι πάλι ότι "κυρώνεται και ότι αποκτά την κατά το άρθρο 28 παρ. 1 ισχύ". Όμως, στη ψηφοφορία που έγινε, συγκεντρώθηκαν διακόσια σαράντα έξι ναι, δέκα εννέα όχι και εννέα παρών. Το ίδιο έγινε και με το Μάαστριχτ το 1992. Και με το Μάαστριχτ η ρήτρα είναι ίδια και η πλειοψηφία που συγκεντρώθηκε ήταν πολύ μεγαλύτερη των εκατόν ογδόντα Βουλευτών γιατί ψήφισαν και τα δύο μεγάλα Κόμματα.

Αντιλαμβάνεσθε, ότι πρέπει τώρα το Σύνταγμα αναθεωρούμενο να αντιμετωπίσει αυτό το ζήτημα με μια διορατικότητα σε σχέση με τις επόμενες φάσεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Δεν είναι εύκολο να πει κανείς, ότι τα βήματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης υπάγονται όλα σε μια από τις παραγράφους του άρθρου 28. Η ορθή άποψη, λοιπόν, είναι να προστεθεί μια ερμηνευτική δήλωση η οποία λέει το αυτόνοτο. Όμως, τίποτα δεν είναι ερμηνευτικά αυτόνοτο και τίποτα δεν είναι περιττό σε ένα κανονιστικό κείμενο. Δηλαδή, η ερμηνευτική δήλωση να λέει ότι "το άρθρο 28 συνιστά το θεμέλιο συμμετοχής της χώρας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης."

Οι διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στο μέτρο που συνιστούν τροποποίηση των ιδρυτικών συνθηκών και συνδέονται με μεταφορά κατά το Σύνταγμα αρμοδιοτήτων σε όργανα διεθνών οργανισμών αξιώνουν την εφαρμογή της παραγράφου 2 και άρα αυξημένη πλειοψηφία 3/5. Στο μέτρο που τα επόμενα βήματα στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση διατηρούν τον διακυβερνητικό, δηλαδή το διακρατικό χαρακτήρα και τελικώς αποφασίζει διακρατικό όργανο και όλα εξαρτώνται από την κύρωση και την επικύρωση από το Εθνικό Κοινοβούλιο και από τον Έλληνα Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ενδέχεται να συνιστούν και απλό περιορισμό στην άσκηση της εθνικής κυριαρχίας. Τότε, εφόσον δεν έχουμε μεταφορά αρμοδιοτήτων, αλλά η αρμοδιότητα διακρατείται υπέρ διακρατικού οργάνου, μπορεί να ισχύσει η παράγραφος 3. Άρα, πλειοψηφία εκατόν πενήντα ενός.

Είναι, όμως, δυνατόν το βήμα προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση να είναι απλή κύρωση διεθνούς σύμβασης. Για παράδειγμα, η προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως τέτοιας σε μια σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία ισχύει ούτως ή άλλως στα κράτη-μέλη. Τότε μπορούμε να πούμε απλά, ότι ισχύει το άρθρο 28 παρ. 1. Δεν χρειάζεται αυξημένη πλειοψηφία. Άρα, με βάση αυτό το κριτήριο θα προχωρήσουμε στα επόμενα βήματα.

Αντίστοιχο είναι και το ζήτημα του άρθρου 80 παρ. 2 που αναφέρεται στο νόμισμα, έτσι ώστε να πούμε ότι άρθρο 80 παρ. 2 δεν παρεμποδίζει φυσικά τη συμμετοχή στο ευρώ και στη ζώνη του ευρώ που είναι μια φάση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ή ενοποίησης. Για μένα, οι όροι είναι ισοδύναμοι.

Τώρα, όπως σας είπα, παραδόξως υπήρξαν αντιρρήσεις για το άρθρο 28 παρ. 1 και για το άρθρο 36 παρ. 2. Για το άρθρο 28 παρ. 1 η αναθεώρηση είναι μόνο νομοτεχνική, διότι πρέπει να αφαιρεθεί ο όρος της αμοιβαιότητας που δεν μπορεί να ελεγχθεί στις πολυμερείς συμβάσεις. Είναι κενό γράμμα και ανεπίκαιρο. Πρέπει να τοποθετηθεί ο όρος κύρωση αντί του όρου επικύρωση και γενικά να φτιαχτεί η διάταξη αξιοπρεπώς νομοτεχνικά. Η αντίρρηση για την παρ. 2 του άρθρου 36, προφανώς συνδεόταν με τις αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας. Όμως το άρθρο 36 παρ. 2 δεν είναι αρμοδιότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Είναι αρμοδιότητα της Βουλής. Το άρθρο 36 παρ. 1 είναι αρμοδιότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Άρα, πρέπει να ορίσουμε τις συμβάσεις για τις οποίες απαιτείται κύρωση με νόμο και κυρούμενες με τυπικό νόμο αυτές οι συμβάσεις να αποκτούν τη σχετικά αυξημένη τυπική ισχύ του άρθρου 28 παρ. 1. Και αυτές είναι οι φορολογικές, επειδή το επιβάλλει το άρθρο 78. Η φορολογία δια νόμου. Αυτές για τις οποίες απαιτείται ούτως ή άλλως αυξημένη πλειοψηφία, διότι αυξημένη πλειοψηφία σημαίνει Βουλή, σημαίνει νόμο, και αυτές που επιβαρύνουν ατομικά τους Έλληνες, που είναι συνήθως φορολογικές, αλλά εν πάση περιπτώσει ακόμη και αν είναι ζητήματα τελών ή άλλων βαρών πρέπει να κυρώνονται με τυπικό νόμο. Άρα, ουσιαστικά εκλογικεύεται το σύστημα της κύρωσης των διεθνών συνθηκών στο άρθρο 36 παρ. 2 και εναρμονίζεται αυτό το άρθρο με το άρθρο 28 παρ. 1. Και αυτό γιατί το άρθρο 36, παράγραφος 2 ορίζει ποιές συμβάσεις κυρώνονται με νόμο και το άρθρο 28, παράγραφος 1 ορίζει πως αν η σύμβαση κυρωθεί με νόμο αποκτά αυξημένη σχετικά τυπική ισχύ.

Βέβαια, όπως είπα και προηγουμένως, πολύ σημαντική είναι και μία διάταξη που θα δούμε στο κεφάλαιο περί Βουλής, η διάταξη του άρθρου 70 παράγραφος 2, η οποία σέβεται και εκτελεί το πρωτόκολλο για το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων που είναι προσαρτημένο στη Συνθήκη του Άμστερνταμ, έτσι ώστε το Εθνικό μας Κοινοβούλιο να παρακολουθεί τα νομοθετικά μέτρα, τα κοινοτικά, και τις μεγάλες εξελίξεις στο κοινοτικό γίγνεσθαι, να ενημερώνεται, να συζητά. Και βέβαια με το πρωτόκολλο αυτό που έχει προσαρτηθεί στη Συνθήκη του Άμστερνταμ αποκτά ιδιαίτερο ρόλο η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Βουλής και η Συνδιάσκεψη των Επιτροπών Ευρωπαϊκών Υποθέσεων των κοινοβουλίων των κρατών-μελών.

Τα θέματα αυτά βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας, στην πρώτη γραμμή του πολιτικού προβληματισμού σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Όλη η συζήτηση για τον ευρωπαϊκό φεντεραλισμό, όλη η συζήτηση για το πολιτικό μέλλον της Ευρώπης, όλη η συζήτηση για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση και για την προοπτική του ευρώ συνδέεται λίγο ή πολύ με τις διατάξεις αυτές. Μάλιστα νομίζω ότι η εξέλιξη που υπάρχει στη σχέση ανάμεσα στο ευρώ και στο δολλάριο, με το γιέν από την άλλη μεριά είναι χαρακτηριστικό του γεγονότος πως στην Ευρώπη υπάρχει το λεγόμενο όχι δημοκρατικό, αλλά πολιτικό έλλειμμα, διότι, αν δεν υπάρχει πολιτική βούληση, αν δεν υπάρχει πολιτική γραμμή, αν δεν υπάρχει οικονομική πολιτική, δεν μπορεί να υπάρξει ούτε ισχυρό νόμισμα, το οποίο μέσα στον παγκόσμιο καταμερισμό να μπορεί να καταλάβει το χώρο που του αναλογεί.

Άρκεσε πριν από δύο μήνες η πολιτική δήλωση των υπουργών οικονομικών και οικονομίας των κρατών-μελών για να αναστηλωθεί το ευρώ στην πίεση που δεχόταν τότε από το δολλάριο, αλλά και από το γιέν. Και πιστεύω ότι η ανάγκη να αποκατασταθεί το κύρος της πολιτικής στα κράτη, στο επίπεδο του εθνικού κράτους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανάγκη να διασφαλιστεί ένας χώρος πολιτικής δράσης και πολιτικής απόφασης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Όλα όσα τονίζουμε για τη διαφάνεια, για τη διαπλοκή, για την ανάγκη υπεράσπισης του κύρους και της αξιοπιστίας της πολιτικής, σημαίνουν ότι η κρίσιμη βαθμίδα για τη δημοκρατία, την πολιτική και τον πολίτη εξακολουθεί να είναι το εθνικό κράτος. Και πρέπει να διασφαλίσουμε ένα χώρο λειτουργίας της πολιτικής και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αν θέλουμε το

οικοδόμημα αυτό να έχει προοπτική, να έχει νεύρο, να έχει υπόσταση, να έχει προσανατολισμό. Βέβαια για να επηρεάσεις την ευρωπαϊκή πολιτική, πρέπει να έχεις ένα εθνικό εφαλτήριο, δηλαδή, και όταν ακόμα βλέπουμε πως το κρίσιμο πολιτικό όργανο είναι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, είναι η Σύνοδος Κορυφής, πρέπει ο τρόπος μέσα από τον οποίο συγκροτείται αυτό το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να είναι τέτοιος που να ενισχύει την πολιτική, την αντιπροσωπευτική δημοκρατία, τη συμμετοχή των πολιτών. Και δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι μετά το Μάαστριχτ άρχισε να ξανασυζητείται και πολύ έντονα μάλιστα το ζήτημα της κοινωνικής Ευρώπης, το ζήτημα της απασχόλησης, το ζήτημα του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Οι ρήτρες του Άμστερνταμ, της Λισαβώνας, δεν είναι τυχαίες. Ουσιαστικά είναι η διεκδίκηση μιας πολιτικής νομιμοποίησης των ευρωπαϊκών πολιτικών αποφάσεων.

Έχει, λοιπόν, σημασία να έχουμε και συνταγματικές διατάξεις, οι οποίες επιτρέπουν στην Ελλάδα να παίζει ένα ενεργό ρόλο στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και στην ευρωπαϊκή πολιτική. Το Εθνικό Σύνταγμα όμως είναι αυτό, στο οποίο κρίνονται τα περισσότερα ζητήματα, όπως τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα. Η συζήτηση που κάναμε στο πρώτο κεφάλαιο στο άρθρο 4 έως 25 του Συντάγματός μας είναι σας διαβεβαιώ μία συζήτηση πρακτικά πιο κρίσιμη από την πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση που γίνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην Ειδική Συνέλευση που έχει συγκροτηθεί για τη Χάρτα των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Γιατί το Σύνταγμα έχει την αυξημένη τυπική του ισχύ, ενώ αποδεικνύεται από την πράξη ότι όλη η συζήτηση για το Ευρωπαϊκό λεγόμενο Σύνταγμα, όπως δείχνει η εξέλιξη της Χάρτας, είναι μια συζήτηση η οποία είναι ακόμα πάρα πολύ ανώριμη και όλα αυτά καταλήγουν στις διακυβερνητικές διασκέψεις, στις διακρατικές διαδικασίες και όλα αυτά θα πάρουν, αν πάρουν, μορφή πολυμερών διεθνών συμβάσεων που πρέπει να κυρωθούν και να επικυρωθούν κατά τις συνταγματικές διαδικασίες των κρατών-μελών.

Δεν είναι πολύ εύκολο η Ευρωπαϊκή Ένωση να απογαλακτισθεί από αυτόν τον διακυβερνητικό - διακρατικό χαρακτήρα και να αποκτήσει πρωτογενή συντακτικά χαρακτηριστικά. Μπορεί αυτό να είναι καλό και κάποτε να είναι αναγκαίο, βέβαια στο μέτρο που διασφαλίζει το ρόλο του πολίτη, που διασφαλίζει το ρόλο της πολιτικής, που εγγυάται το κοινωνικό μοντέλο και τα κοινωνικά δικαιώματα, στο μέτρο που τελικά διαμορφώνει ένα ενιαίο πράγματι ευρωπαϊκό συνταγματικό χώρο ως χώρο ελευθερίας και ασφάλειας και ως χώρο κοινωνικής ευαισθησίας και συνοχής. Γιατί, αν δεν υπάρχει κοινωνική αλληλεγγύη και κοινωνική συνοχή, είναι μία απλή νομική φενάκη, μία ψευδαίσθηση η εμμονή σε δικαιώματα είτε πολιτικά, είτε ατομικά, είτε κοινωνικά.

Άρα, λοιπόν, το κρίσιμο πολιτικό παιχνίδι εξακολουθεί να παίζεται σε σχέση με το Σύνταγμα και μπορούν τα εθνικά συντάγματα να είναι το εφαλτήριο για να διαμορφωθεί ένα ευρωπαϊκό και ένα πραγματικό σύνταγμα το οποίο, όμως, θα εγγυάται όλα τα στοιχεία που ανέφερα προηγουμένως.

Άρα, είναι εξαιρετικά κρίσιμες οι διατάξεις αυτές και είναι μία ευκαιρία να αποκτήσει η χώρα μας σύγχρονο και αποτελεσματικό θεμέλιο για τη συμμετοχή της στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, έτσι ώστε να προστατεύεται και η εθνική της υπόσταση και η πολιτιστική της ταυτότητα και η γλώσσα της, αλλά βέβαια και η θέση της στον ευρωπαϊκό καταμερισμό και στον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Δεν είναι εύκολο το παιχνίδι αυτό. Η ευρωπαϊκή ενοποίηση είναι μία ανοιχτή, διαρκής και σκληρή διαπραγμάτευση. Μία διαπραγμάτευση που έχει έντονα διακρατικά, δηλαδή διακυβερνητικά χαρακτηριστικά, μία διαπραγμάτευση στην οποία οι ευρωπαϊκές ομάδες πίεσης, άρα τα οργανωμένα συμφέροντα σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, παίζουν πάρα πολύ σημαντικό ρόλο και πολλές φορές διαμορφώνουν τη στρατηγική και δίνουν τον τόνο. Εμείς είμαστε υποχρεωμένοι να διαμορφώσουμε το συνταγματικό θεμέλιο, να έχουμε ένα σύγχρονο και πλήρες πλαίσιο για να παίζουμε το ρόλο μας στην προοπτική αυτή και να μετάσχουμε με αποφασιστικότητα, αλλά και αξιοπρέπεια και αποτελεσματικότητα στα επόμενα βήματα της ευρωπαϊκής

ολοκλήρωσης.

IV. Αναθεώρηση και πολιτικό σύστημα: Α' Η εκτελεστική εξουσία (άρθρα 31, 32, 38, 82, 86)

Η τρίτη ενότητα αναφέρεται στην εκτελεστική εξουσία. Δηλαδή, στον τρόπο ανάδειξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, στην αναπλήρωση του Πρωθυπουργού, στα συμβουλευτικά όργανα που με την αναθεώρηση προστίθενται στο πλευρό της Κυβέρνησης και με το θεσμό της ποινικής ευθύνης των Υπουργών, ο οποίος, βεβαίως, βρίσκεται στο μεταίχμιο μεταξύ της ενότητας αυτής και της έκτης ενότητας που αφορά τη Δικαιοσύνη.

Θα μου επιτρέψετε να αντιστρέψω τη λογική σειρά των πραγμάτων και να αρχίσω την εισήγησή μου από τις διατάξεις αυτής της ενότητας στις οποίες δεν έχει εστιαστεί ως τώρα το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και των Μέσων Ενημέρωσης, καθώς η συζήτηση έχει ουσιαστικά επικεντρωθεί στον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, δηλαδή, στο άρθρο 32 του Συντάγματος.

1. Τα προσόντα εκλογιμότητας του ΠτΔ

Στην ενότητα, όμως, αυτή περιλαμβάνεται και το άρθρο 31 του Συντάγματος, η διάταξη που προβλέπει τα θετικά προσόντα εκλογιμότητας του Προέδρου της Δημοκρατίας. Με την αναθεώρηση, η εκ πατρός καταγωγή του Προέδρου της Δημοκρατίας, που πρέπει να είναι φυσικά Έλληνας πολίτης προ πενταετίας, παύει να είναι ο μόνος τρόπος απόκτησης των προσόντων, καθώς εξισώνεται και με την εκ μητρός καταγωγή. Νομίζω ότι αυτό είναι μια ουσιαστική και όχι απλώς τυπική συμπλήρωση της βασικής διάταξης του άρθρου 4 παράγραφος 2, για την αρχή της ισότητας των δύο φύλων. Σας θυμίζω ότι ήδη έχουμε, ομοφώνως, αποφασίσει να αναθεωρήσουμε το άρθρο 116 παράγραφος 2, που εντάσσεται επίσης στην ενότητα αυτή, της ενίσχυσης της ισότητας των δύο φύλων.

2. Η αντικατάσταση του Πρωθυπουργού

Με τη διάταξη του άρθρου 38, το Σύνταγμά μας αποκτά τον εξοπλισμό που είναι αναγκαίος, προκειμένου να μην προκαλούνται πολιτειακές δυσλειτουργίες, σε περίπτωση αδυναμίας του Πρωθυπουργού να ασκήσει τα καθήκοντά του ή σε περίπτωση θανάτου ή μακροχρονίου κωλύματος του Πρωθυπουργού. Βέβαια, η ισχύουσα διάταξη του άρθρου 38 δεν εμπόδισε την ομαλή διαδοχή του Πρωθυπουργού την περίοδο του 1995-1996, δεν αποψύγαμε, όμως, μια σειρά από πολιτικές και ερμηνευτικές τριβές.

Τώρα, με την προτεινόμενη διατύπωση της παραγράφου 3 του άρθρου 38, η αντικατάσταση του εν ενεργεία Πρωθυπουργού, λόγω αδυναμίας άσκησης των καθηκόντων του, ρυθμίζεται επί τη βάση των δύο εκδοχών που μπορούν να εμφανισθούν σε ένα κοινοβουλευτικό σύστημα, το οποίο, είτε αναδεικνύει αυτοδύναμη κοινοβουλευτική πλειοψηφία είτε αναδεικνύει κυβέρνηση συνεργασίας ή ανοχής της Βουλής.

Στην πρώτη περίπτωση, το όργανο που προτείνει την αντικατάσταση, λόγω αδυναμίας, είναι η κοινοβουλευτική ομάδα του κυβερνώντος κόμματος. Στη δεύτερη περίπτωση η διαδικασία κινείται, με πρωτοβουλία των 2/5 του όλου αριθμού των Βουλευτών, δηλαδή, εκατόν είκοσι Βουλευτών στην περίπτωση κατά την οποία δεν υπάρχει μία συμπαγής απόλυτη κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

Έτσι η Βουλή είναι ως αρμόδιο όργανο ο κυρίαρχος του ζητήματος αυτού, το ζήτημα, όμως, αυτό εισάγεται ενώπιον της Βουλής, είτε με πρόταση της κοινοβουλευτικής ομάδας του κυβερνώντος κόμματος, είτε με πρόταση εκατόν είκοσι Βουλευτών, ανάλογα με το ποιά από τις δύο εκδοχές του κοινοβουλευτικού συστήματος εφαρμόζεται στην κάθε περίπτωση.

Η πρώτη εκδοχή αφορά τις μονοκομματικές κυβερνήσεις,

με απόλυτη κοινοβουλευτική πλειοψηφία, η δεύτερη περίπτωση αφορά τις κυβερνήσεις συνεργασίας που είτε έχουν την πλειοψηφία της Βουλής είτε έχουν την ανοχή της Βουλής, κατά το άρθρο 84 του Συντάγματος.

Πιστεύω ότι έτσι γίνεται πλήρης η διάταξη αυτή του άρθρου 38 και η προτεινόμενη διατύπωση εκφράζει τις απόψεις όλων των κομμάτων, τουλάχιστον, όπως είχαν καταγραφεί στην προηγούμενη Βουλή.

3. Η ΟΚΕ και το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής

Με την προσθήκη των δύο μεγάλων συμβουλευτικών οργάνων, της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής ασχολούνται αντίστοιχες πρόσθετες παράγραφοι των άρθρων 82 και 83. Μάλιστα η πρότασή μου, από πλευράς συστηματικής ερμηνείας και συναρμολόγησης του συνταγματικού κειμένου, είναι και οι δύο αυτοί νέοι θεσμοί να στεγαστούν τελικά σε παραγράφους του άρθρου 82 του Συντάγματος.

Και η μεν Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή είναι ένας διαμορφωμένος σε λειτουργία θεσμός, που έχει αποδείξει εν πολλοίς τη χρησιμότητά του, πιστεύω, όμως, ότι πρέπει να αποκτήσει συνταγματική περιωπή και να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο. Το δε Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής, διευκρινίζω προς αποφυγή κάθε ερμηνευτικής ή πολιτικής παρεξήγησης, πως δεν είναι ένα διακομματικό όργανο διαμόρφωσης και άσκησης εξωτερικής πολιτικής, δεν είναι το Συμβούλιο των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων με τη συμμετοχή του Υπουργού των Εξωτερικών που ασχολείται με τέτοια θέματα, αλλά είναι, όπως λέει και το όνομα του, ένα Εθνικό Συμβούλιο που λειτουργεί συμβουλευτικά, στο οποίο μετέχουν και εκπρόσωποι των κομμάτων, αλλά μετέχουν και άλλοι οι οποίοι μπορεί να συνεισφέρουν γνώση και εμπειρία, είναι, δηλαδή, ένα σχετικά πολυμελές συμβουλευτικό όργανο στο οποίο εκπροσωπούνται τα κόμματα, αλλά δεν είναι διακομματικό.

Είναι ένα όργανο της εκτελεστικής εξουσίας, ένα όργανο το οποίο προφανώς ασχολείται με τον στρατηγικό σχεδιασμό και όχι με την καθημερινή διαχείριση της εξωτερικής πολιτικής, ένα όργανο που δεν υποκαθιστά ούτε την Κυβέρνηση, άρα την κυβερνητική ευθύνη, ούτε τη Βουλή και τη Διαρκή Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων και Άμυνας της Βουλής, η οποία ούτως ή άλλως αναβαθμίζεται, όπως και οι άλλες διαρκείς επιτροπές με όσα προτείνουμε στη δέσμη περί Βουλής, δηλαδή, στην πέμπτη ενότητα των υπό αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος.

4. Η ποινική ευθύνη των Υπουργών

Το άρθρο 86 που, επίσης προτείνεται να αναθεωρηθεί, αγγίζει ένα δυσάρεστο μιν, αλλά αναγκαίο θεσμό στο πολίτευμά μας, το θεσμό της ποινικής ευθύνης των υπουργών.

Ο θεσμός της ποινικής ευθύνης των υπουργών όπως μας έχει δοθεί πολλές φορές η ευκαιρία να πούμε είτε κατά τη διάρκεια της αναθεωρητικής διαδικασίας είτε κατά την τακτική νομοθετική διαδικασία, είναι ένας θεσμός πολιτικής καταγωγής. Μάλιστα, όσο και αν φαίνεται περίεργο στους μη νομικούς, πρέπει να τονισθεί ότι ιστορικά η ποινική ευθύνη των υπουργών προηγείται της πολιτικής ευθύνης των υπουργών. Ο θεσμός της πολιτικής ευθύνης είναι μετεξέλιξη και εκκρίπνιση του θεσμού της ποινικής ευθύνης, όπως αυτός εμφανίστηκε ιστορικά κυρίως στο αγγλικό πολιτικό σύστημα και στην αγγλική κοινοβουλευτική ιστορία. Και βέβαια, όπως εξελίχθηκε στη συνέχεια ο θεσμός της ποινικής ευθύνης, συνδέεται σε πολύ μεγάλο βαθμό και με την πολιτική ευθύνη, την ευθύνη ενώπιον της Βουλής και την ευθύνη ενώπιον του εκλογικού σώματος.

Το κοινοβουλευτικό σύστημα, όμως, εξελίσσεται. Έτσι οι εγγυήσεις οι οποίες αφορούσαν την ποινική ευθύνη των υπουργών στο αρχικό στάδιο του φαινομένου αυτού ήταν εγγυήσεις, οι οποίες έπρεπε να προστατεύσουν τον Υπουργό, σε σχέση κυρίως με την μοναρχική εξουσία. Στη συνέχεια, οι

εγγυήσεις -και αυτό ισχύει για ένα πολύ μεγάλο διάστημα- έπρεπε να προστατεύσουν την εκάστοτε αντιπολίτευση που ήταν προηγούμενως κυβέρνηση και εκαλείτο να απολογηθεί, για τη δική της προηγούμενη κυβερνητική θητεία από το μένος, το ενδεχομένως εκδικητικό, της νέας πλειοψηφίας και άρα της νέας κυβέρνησης.

Σιγά-σιγά νομίζω ότι και αυτό το στάδιο έχει ξεπεραστεί. Υπάρχει τώρα ένα πολύ οξύ και πιεστικό πολλές φορές πρόβλημα προστασίας του θεσμού αυτού από ενδεχόμενες υπερβολές και καταστρατηγήσεις που δεν προέρχονται μόνο από την εκάστοτε κοινοβουλευτική πλειοψηφία και στρέφονται εις βάρος της εκάστοτε μειοψηφίας που ήταν πριν κυβέρνηση, αλλά προέρχονται από την ίδια τη δικαστική εξουσία, η οποία έχει τον τελικό λόγο, έχει την αρμοδιότητα να αποφαίνεται για την ενοχή ή την αθωότητα, με τεράστιες πολιτικές επιπτώσεις από την άποψη αυτή.

Υπάρχει και είναι αρκετά διαδεδομένη η άποψη ότι η δίκη, η ακροαματική διαδικασία είναι μια πολιτική διαδικασία που επιτρέπει να λάμψει η αθωότητα και τελικώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πολύ σημαντικό όπλο στα χέρια του κατηγορούμενου πολιτικού. Αυτό, βέβαια, εξαρτάται από την απόφαση. Και δεν πρέπει να λησμονούμε ότι η ακροαματική διαδικασία είναι το τελικό στάδιο μιας μακράς και επώδυνης ποινικής και κοινοβουλευτικής διαδικασίας, κατά τη διάρκεια της οποίας μπορεί να συμβεί ο απόλυτος διασυσμός των κατηγορουμένων πολιτικών προσώπων. Χρειάζονται, λοιπόν, εγγυήσεις οι οποίες δεν λειτουργούν μόνο στο τελικό στάδιο της ακροαματικής διαδικασίας και της δικαστικής απόφασης, αλλά λειτουργούν σε όλο το στάδιο αυτής της διαδικασίας.

Με την πρόταση αναθεώρησης, η οποία εν πολλοίς εναρμονίζεται με το σχετικά πρόσφατο νόμο περί ευθύνης Υπουργών που εισηγήθηκε το 1997 ο τότε Υπουργός Δικαιοσύνης, ο κ. Ευάγγελος Γιαννόπουλος, επέρχονται ορισμένες σημαντικές τομές.

Η πρώτη τομή αφορά τη συγκρότηση του Ειδικού Δικαστηρίου. Το Ειδικό Δικαστήριο εξακολουθεί να υπάρχει και να λειτουργεί ως δικαστήριο πρώτου και τελευταίου βαθμού, η σύνθεσή του, όμως, παύει να είναι σύνθεση αμιγώς από δικαστές της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, αλλά εισέρχονται στη σύνθεσή του και τα μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας. Σας θυμίζω ότι με μία από τις συντακτικές πράξεις για την αποκατάσταση της δημοκρατικής νομιμότητας, το 1974, οι αρμοδιότητες της τότε ελλείπουσας Βουλής, για την άσκηση δίωξης κατά τη νομοθεσία περί ποινικής ευθύνης, είχαν ανατεθεί στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας. Στη δε Αναθεωρητική Βουλή, τη λεγόμενη τέταρτη, είχε επίσης προταθεί, με το σχέδιο της Επιτροπής του Β' Ψηφίσματος, η συμμετοχή των μελών του Συμβουλίου της Επικρατείας, στη σύνθεση αυτού του ειδικού δικαστικού οργάνου, το οποίο σε τελευταία ανάλυση καλείται να αποφανθεί για ευθύνη Υπουργών, δηλαδή, πολύ συχνά για τη νομιμότητα πράξεων διοικητικών, που συνδέονται με την τέλεση ποινικών αδικημάτων.

Η δεύτερη μεγάλη καινοτομία αφορά την κλήρωση ανωτάτων δικαστών οι οποίοι συγκροτούν δικαστικό συμβούλιο παρά τω ειδικώ δικαστηρίω, έτσι ώστε η ποινική διαδικασία να καταλήγει με την έκδοση απαλλακτικού ή παραπεμπτικού βουλεύματος και να αποφεύγεται η διεξαγωγή δίκης όταν από την διαδικασία έχει αποδειχθεί ότι δεν πρέπει να γίνει κατηγορία.

Το τρίτο πολύ σημαντικό στοιχείο είναι ότι καταργείται ο θεσμός των κατηγορών Βουλευτών, που δίνει έντονο πολιτικό χαρακτήρα στην ακροαματική διαδικασία, οξύνει την πολιτική αντιδικία, αδικεί ενδεχομένως την ποιότητα του πολιτικού λόγου και εμφανίζει κάποιες πολιτικές δυνάμεις να αντιδικούν "ποινικά" με τους αντιπάλους τους.

Μία επόμενη καινοτομία είναι η πλειοψηφία που απαιτείται, προκειμένου να αποφασισθεί η ποινική δίωξη. Η πλειοψηφία αυτή είναι κατ'αρχάς η αυξημένη πλειοψηφία των 3/5 του όλου αριθμού των Βουλευτών. Αν όμως αυτή η πλειοψηφία δεν επιτευχθεί, μετά από μία μικρή προθεσμία διάσκεψης, δηλαδή,

μετά από μία μικρή προθεσμία ώριμου χρόνου, όπως λέμε στο δημόσιο δίκαιο, προκειμένου να σταθμίσει τα πολιτικά δεδομένα η Βουλή, η διαδικασία επαναλαμβάνεται και στην περίπτωση αυτή αρκεί για την άσκηση ποινικής δίωξης η απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών, η οποία βεβαίως - απόλυτη πλειοψηφία - πρέπει να έχει και απόλυτη συνείδηση της ευθύνης που συνεπάγεται η λήψη μιας τέτοιας οριακής απόφασης.

Τέλος, ρυθμίζονται όλα τα άλλα θέματα, ακροθιγώς βεβαίως, όπως επιβάλλεται σε μία συνταγματική διάταξη που παραπέμπει στο νόμο για τα θέματα αυτά, δηλαδή, τα θέματα της παραγραφής, τα θέματα των συμμετόχων, τα θέματα τα οποία συνδέονται με την ανάγκη πλήρους τυποποίησης του ποινικού φαινομένου, διότι φυσικά το άρθρο 86 του Συντάγματος, σέβεται τις προδιαγραφές του άρθρου 7 του Συντάγματος και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Πιστεύω ότι έτσι διαμορφώνεται μία διάταξη η οποία είναι ισορροπημένη, μία διάταξη η οποία είναι σώφρων, η οποία έχει τα νεωτερικά στοιχεία που πρέπει να έχει και η οποία, βεβαίως, διατηρεί το θεσμό του Ειδικού Δικαστηρίου, ζήτημα το οποίο το είχαμε συζητήσει και στην προηγούμενη Βουλή. Διότι πιστεύω ότι η απλή άρση της ασυλίας και η παραπομπή στα κοινά ποινικά δικαστήρια δεν περιβάλλει τους Υπουργούς, τα πολιτικά πρόσωπα, με τις εγγυήσεις που πρέπει ένα σύγχρονο πολίτευμα να έχει, προκειμένου να μη διολισθαίνει σε φαινόμενα βαρβαρότητας η πολιτική ζωή της χώρας.

5. Η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας

Έρχομαι τώρα, στον κορμό αυτής της ενότητας που είναι ο τρόπος ανάδειξης του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Στην αρχική πρόταση αναθεώρησης που υπέβαλε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. τον Ιανουάριο του 1995, το άρθρο 32 που διέπει την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, δεν είχε περιληφθεί στις υπό αναθεώρηση διατάξεις. Το άρθρο 32 προσετέθη το φθινόπωρο του 1996, μετά την ανάδειξη της νέας Βουλής, επειδή είχε στο μεταξύ μεσολαβήσει η συναινετική εκλογή του κ. Κωνσταντίνου Στεφανόπουλου στη θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας. Είχε αποδειχθεί στην πράξη ότι μπορεί να διαμορφώνονται παρόμοιες αυξημένες πλειοψηφίες, οι οποίες οδηγούν στην ανάδειξη συναινετικών Προέδρων της Δημοκρατίας και μάλιστα στην ανάδειξη προσώπων που έχουν πολιτική προέλευση διαφορετική από αυτήν της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας.

Ίσως η διάταξη αυτή να έπρεπε να είχε περιληφθεί στην αναθεώρηση του 1985-1986. Γιατί, όπως και ο αγαπητός φίλος και συνάδελφος, ο Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας, ο κ. Βαρβιτσιώτης, είχε εντοπίσει σε ένα κείμενο του δημοσιευμένου μετά την αναθεώρηση του 1986, η διατήρηση αυτού του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, ενώ έχουν μειωθεί οι αρμοδιότητες του Προέδρου, δεν έχει καμία μα καμία απολύτως λογική.

Στο σημείο αυτό έχω να καταθέσω ενώπιόν σας μία σημαντική πολιτειολογικού χαρακτήρα διαφωνία με τα όσα λέει η Νέα Δημοκρατία. Δεν πιστεύω -και αυτή είναι σθεναρή πεποίθησή μου- ότι ο αρχηγός του κράτους που συμβολίζει την ενότητα του τόπου αυτού πρέπει να είναι εξοπλισμένος με ουσιαστικές αρμοδιότητες οι οποίες έχουν αντιπληροφητικό ή αντικυβερνητικό χαρακτήρα. Η πράξη μάλιστα έχει δείξει ότι το ηθικό κύρος και η πολιτική αποτελεσματικότητα, τελικά, του αρχηγού του κράτους είναι αντιστρόφως ανάλογη των αρμοδιοτήτων που έχει.

Ένας Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έχει ανάγκη από συγκεκριμένες αρμοδιότητες, αλλά έχει ανάγκη από επάρκεια λόγου, έχει ανάγκη από ηθικό κύρος, έχει ανάγκη από την αποδοχή, τη συμπάθεια και την αγάπη της μεγάλης πλειοψηφίας του ελληνικού λαού. Και είναι ευτύχημα για το πολίτευμά μας, είναι σημείο ισορροπίας και δείγμα υγείας του πολιτικού μας συστήματος το γεγονός ότι έχουμε, εδώ και αρκετά πλέον χρόνια, έναν Πρόεδρο της Δημοκρατίας που

κατέχει τη θέση αυτή και έχει διαμορφώσει γύρω από το θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας ένα κλίμα συμπάθειας, αποδοχής, έχει δηλαδή, προσδώσει ηθικό και πολιτικό κύρος στο θεσμό και στο ρόλο του.

Η διάταξη αυτή, σύμφωνα με την πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ., πρέπει να αναθεωρηθεί, προκειμένου να διαφυλαχθεί ο πολιτικός και πολιτειακός ρόλος του Προέδρου της Δημοκρατίας. Για να γίνει κατανοητό αυτό, νομίζω ότι πρέπει να εξετάσουμε ποιο είναι το αποτέλεσμα που έχει προκύψει από την έως τώρα εφαρμογή της ισχύουσας διάταξης του άρθρου 32 του Συντάγματος.

Το άρθρο 32 του Συντάγματος, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, διαμορφώθηκε, έτσι όπως ισχύει σήμερα, μέσα στο γενικότερο πλέγμα των ρυθμίσεων που η αρχική διατύπωση του Συντάγματος του 1975 έκανε για το θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Η αρχική διατύπωση του Συντάγματος του 1975 αποτύπωνε ουσιαστικά μία εκκρεμότητα, που νομίζω ότι συνειδητά θέλησε να διαμορφώσει τότε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής και η κοινοβουλευτική πλειοψηφία στην πρώτη μεταδικτατορική Βουλή.

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής δεν είχε αποφασίσει τότε ποια μορφή θέλει να προσλάβει το πολίτευμά μας οριστικά και ποιο ρόλο θέλει να παίξει ο ίδιος στη μεταπολιτευτική πολιτική πραγματικότητα της χώρας. Δεν είχε αποφασίσει ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, μέχρι τον Ιούνιο του 1975, εάν το κεντρικό πρόσωπο της δικέφαλης εκτελεστικής εξουσίας θα είναι ο Πρόεδρος ή ο Πρωθυπουργός και έτσι ήθελε να αφήσει ανοικτή την εναλλακτική ερμηνεία των σχετικών διατάξεων, προκειμένου το πολίτευμα να μπορεί να λειτουργήσει και υπό τη μία και υπό την άλλη εκδοχή.

Όλα αυτά ήταν θεωρητικές υποθέσεις έως ότου είδαν το φως της δημοσιότητας, αφ'ενός μεν το αρχείο Κωνσταντίνου Καραμανλή, αφ'ετέρου δε τα πρόσφατα απομνημονεύματα του Κωνσταντίνου Τσάτσου, "Η απολογία μιας ζωής", όπου πλέον είναι σαφές και διατυπώνεται ρητά και κατηγορηματικά ότι ακόμη και μετά την εκλογή του Κωνσταντίνου Τσάτσου ως πρώτου οριστικού Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, ο αείμνηστος Κωνσταντίνος Καραμανλής ήθελε να διατηρήσει ανοικτό το ενδεχόμενο αυτό. Ζητούσε από τον Κωνσταντίνο Τσάτσο να συγκαλέσει το Υπουργικό Συμβούλιο και να προεδρεύσει αυτού ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, προκειμένου να δημιουργήσει ένα ερμηνευτικό προηγούμενο. Ήταν σαφές ότι ο Κωνσταντίνος Καραμανλής θα έλυνε το πρόβλημα αυτό μετά τη δική του μεταπήδηση στην Προεδρία της Δημοκρατίας και τη διαδοχή του στην ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας, όταν θα υπήρχε το πολιτικό σχήμα ενός Προέδρου της Δημοκρατίας και ενός Πρωθυπουργού, που προέρχονται από την ίδια παράταξη και που συνδέονται με εσωτερικό δεσμό ιεραρχίας, γιατί φυσικά ο ένας είναι ο πολιτικός αρχηγός του άλλου.

Αν μάλιστα διαβάσει κανείς προσεκτικά το αρχείο Κωνσταντίνου Καραμανλή και δει πως ο τότε Πρόεδρος της Δημοκρατίας αντελήφθη πολιτειολογικά και συνταγματολογικά τα πρώτα χρόνια της συνύπαρξής του με την Κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και με τον Ανδρέα Παπανδρέου ως Πρωθυπουργό, θα καταλάβει πως η αντίληψη από την οποία διεπόταν ο τότε Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ήταν μία αντίληψη η οποία αναδείκνυε τον αυτοτελή ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Το αρχείο Κωνσταντίνου Καραμανλή, όπως συμπληρώνεται από την αυτογραφία του Κωνσταντίνου Τσάτσου, ρίχνει άλλο ερμηνευτικό φως στην αναθεωρητική πρωτοβουλία του 1985 και στην πολύ μεγάλη συνταγματοπολιτική ένταση που οδήγησε στην εκλογή του κ. Σαρτζετάκη ως Προέδρου της Δημοκρατίας και σε όλα τα συναφή προβλήματα και βεβαίως στην αναθεώρηση, τελικά, του Συντάγματος, στο κεφάλαιο περί του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Αυτό όμως αποδεικνύεται και με πολύ απλό τρόπο. Η διάταξη του άρθρου 32, όσες φορές εφαρμόστηκε μέχρι τώρα, ήταν μία μήτρα πολιτικής έντασης, δημιούργησε προβλήματα

και στην πλειοψηφία και στην αντιπολίτευση, προκάλεσε συγκρούσεις. Οδήγησε τις περισσότερες φορές σε επιτυχές αποτέλεσμα, δηλαδή, σε εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας, αλλά η εκλογή αυτή δεν νομίζω ότι τελικά προσέδωσε κύρος και αξιοπιστία στα πολιτικά κόμματα και στο πολιτικό σύστημα συνολικά.

Το 1980 εκλέγεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Αλλά η εκλογή του Κωνσταντίνου Καραμανλή στην τρίτη ψηφοφορία με την πλειοψηφία των εκατόν ογδόντα Βουλευτών, συνδέεται με την τότε συζήτηση για τη διάλυση της ΕΔΗΚ, με την προσχώρηση στελεχών, δηλαδή, με την επιχείρηση της λεγόμενης, διεύρυνσης στο χώρο της Νέας Δημοκρατίας, με τη συμμετοχή του αείμνηστου Βουλευτή Λαρίσης Καρδαρά, ο οποίος έδωσε και την κρίσιμη ψήφο για την εκλογή του Κωνσταντίνου Καραμανλή, ενώ ήταν Βουλευτής της ΕΔΗΚ. Δηλαδή, ουσιαστικά με ένα σκηνικό έντασης, με ένα σκηνικό αμφισβήτησης, με ένα σκηνικό κρίσης, με ένα σκηνικό έκπτωσης της αξιοπιστίας και της ποιότητας του πολιτικού λόγου και βίου της χώρας.

Το 1985 ο Χρήστος Σαρτζετάκης εκλέγεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας στην τρίτη ψηφοφορία με την οριακή πλειοψηφία των εκατόν ογδόντα Βουλευτών. Αλλά η διαδικασία προκαλεί ένταση, προκαλεί ερμηνευτικές αμφισβητήσεις. Πιστεύω και έχω υποστηρίξει ήδη από τότε, ότι η εκλογή του 1985 ήταν μία διαδικασία νόμιμη, ήταν μία διαδικασία στην οποία καλώς μετείχε ο Πρόεδρος της Βουλής, αλλά πάντως ήταν μία διαδικασία η οποία προκάλεσε την ισχυρότερη συνταγματοπολιτική ένταση που έχουμε ζήσει την περίοδο της μεταπολίτευσης.

Η εκλογή του 1990 ήταν μία εκλογή, η οποία θεμελιώθηκε στην καταστρατήγηση του Συντάγματος. Διότι είχαμε φθάσει στο παράδοξο φαινόμενο τα κόμματα να μπορούν να συγκροτήσουν οικουμενική κυβέρνηση, αλλά να μην μπορούν να συμφωνήσουν στην εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας. Η ατελέσφορη εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας στη δεύτερη Βουλή του 1989 χρησιμοποιήθηκε ως πρόσχημα για τη διάλυση της Βουλής, για τη διεξαγωγή των εκλογών της άνοιξης του 1990 και στη συνέχεια ο Κωνσταντίνος Καραμανλής εκλέχθηκε από τη Βουλή του 1990 για δεύτερη φορά Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αλλά με μόνη την πλειοψηφία της Νέας Δημοκρατίας. Ήταν, δηλαδή, ένας Πρόεδρος ο οποίος εκλέχθηκε με απλή πλειοψηφία μονοκομματική. Και δεν θα σχολιάσω τώρα πως είχε συγκροτηθεί εκείνη η οριακή πλειοψηφία των εκατόν πενήντα συν ένας, εκατόν πενήντα ενός Βουλευτών.

Το 1995 το ΠΑΣΟΚ, με την πρότασή του για την εκλογή του κ. Κωνσταντίνου Στεφανόπουλου, κατόρθωσε να συγκεντρώσει, με συνταγματικά ανεπίληπτο τρόπο, την αναγκαία πλειοψηφία και να αναδειχθεί, ως ένα πρόσωπο για το οποίο ήδη μίλησα, στο θώκο του Προέδρου της Δημοκρατίας. Αλλά το γεγονός ότι η Νέα Δημοκρατία αρνήθηκε τότε ψήφο στον Κωνσταντίνο Στεφανόπουλο, είναι γεγονός το οποίο νομίζω ότι δημιουργεί μία ιστορική δυσκολία στη Νέα Δημοκρατία και δεν δείχνει γενναιοδωρία και υπεύθυνη θεσμική στάση της τότε και νυν αντιπολίτευσης ως προς την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Και το 2000, που είναι η τελευταία περίπτωση εφαρμογής της διάταξης αυτής, βεβαίως, ο Κωνσταντίνος Στεφανόπουλος επανεκλέγεται πανηγυρικά με συντριπτική πλειοψηφία, αλλά η διάταξη του άρθρου 32, όπως έχει σήμερα, αιχμαλώτισε τη Νέα Δημοκρατία, την εμφάνισε να παλινδρομεί και να παλινωδεί, την εμφάνισε να δείχνει βεβαίως "φιλοτιμία", αλλά μετέτρεψε την ανάγκη της σε φιλοτιμία ως προς την επανεκλογή του Κωνσταντίνου Στεφανόπουλου. Απεδείχθη, δηλαδή, ότι η διάταξη αυτή λειτουργεί ως πολύ μεγάλο πολιτικό βάρος όχι τόσο σε σχέση με την εκάστοτε κυβέρνηση, όσο σε σχέση με την εκάστοτε αντιπολίτευση, η οποία έχει να απαντήσει στο εξής περίεργο θεσμικό δίλημμα. Ή σέβεται τον αντιπολιτευτικό της εαυτό και την αντιπολιτευτική της δυναμική και προκαλεί διάλυση της Βουλής, χωρίς να λαμβάνει υπόψη της το θεσμικό ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας ή δείχνει μια θεσμική

ευθύνη ειλικρινή, ή κατ'ανάγκη και δείχνοντας τη θεσμική ευθύνη πρέπει να εξηγεί γιατί δεν οδηγεί τη χώρα σε εκλογές. Γι' αυτό και η Νέα Δημοκρατία, όταν αναγκάστηκε να παλινδρομήσει, όταν αναγκάστηκε την ανάγκη της φιλοτιμίας ποιούμενη να δώσει θετική ψήφο στον Κωνσταντίνο Στεφανόπουλο, ταυτόχρονα είπε "ναι", αλλά θέλω εκλογές. Ακριβώς γιατί έπρεπε να δείξει ότι διατηρεί μια αντιπολιτευτική δυναμική και αξιοπιστία.

Άρα, συμπέρασμα: η διάταξη αυτή του άρθρου 32 δεν βοηθά το πολίτευμα. Παράγει εντάσεις, οδηγεί σε καταστρατηγήσεις, δυσκολεύει τη λειτουργία του πολιτεύματος και φέρνει σε εξαιρετικά δύσκολη θέση κυρίως την εκάστοτε αντιπολίτευση και μάλιστα την αξιωματική αντιπολίτευση, αλλά φυσικά και την Κυβέρνηση, η οποία μπορεί να βρεθεί αντιμετώπιση, με την απειλή των πρόωγων εκλογών για λόγους τελείως άσχετους από την πορεία εφαρμογής του κυβερνητικού της προγράμματος.

Τι θέτει εν κινδύνω η διάταξη αυτή; Η διάταξη αυτή θέτει εν κινδύνω το συνταγματοπολιτικό αγαθό της κυβερνητικής σταθερότητας. Υπάρχει άποψη που λέει ότι κάθε προσφυγή στις κάλπες, κάθε γενική βουλευτική εκλογή είναι κάτι το καλό. Διότι το εκλογικό Σώμα, ο λαός, η πηγή της λαϊκής κυριαρχίας εκφράζεται και όσο συχνότερα εκφράζεται ο λαός τόσο το καλύτερο. Όμως, η συχνή προσφυγή στις κάλπες ή η χωρίς λόγο προσφυγή στις κάλπες είναι κάτι που ταλάνισε το πολίτευμά μας προδικτατορικά, κάτι που ταλάνισε τα ευρωπαϊκά κοινοβουλευτικά πολιτεύματα την περίοδο του μεσοπολέμου. Και έτσι, ήδη από τότε έχει αναδειχθεί ο στόχος της κυβερνητικής σταθερότητας, προκειμένου να εφαρμοστεί και να αξιολογηθεί πολιτικά από το λαό ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα, σε αυτοτελή, πολύ σημαντικό, συνταγματοπολιτικό στόχο και αγαθό.

Άρα, λοιπόν, υπονομεύει την κυβερνητική σταθερότητα και θέτει σε πολύ μεγάλα διλήμματα όλα τα κόμματα η διάταξη αυτή. Η δε πρακτική εφαρμογή της διάταξης αυτής συνδέεται και με στιγμές που δεν περιποιούν τιμή στο κοινοβουλευτικό πολίτευμα και στην πολιτική ιστορία της χώρας. Χρειάζεται να αναθεωρήσουμε τη διάταξη αυτή. Και χρειάζεται να αναθεωρήσουμε τη διάταξη αυτή, σεβόμενοι τον κοινοβουλευτικό χαρακτήρα του πολιτεύματός μας, αλλά και την ανάγκη να είναι συναινετική η διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να μη θεμελιώνει την εκλογή του σε μία μονοκομματική πλειοψηφία, αλλά σε μία πλειοψηφία ευρύτερου κομματικού φάσματος.

Η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι μία πρόταση, η οποία επιβάλλει τη συναίνεση, προβλέπει την εκλογή μόνο με αυξημένη πλειοψηφία εκατόν ογδόντα Βουλευτών, δεν κάνει καμία έκπτωση από την ανάγκη να συγκεντρώνεται αυτή η αυξημένη πλειοψηφία, άρα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, σε κάθε περίπτωση, εκλέγεται με τη βούληση περισσοτέρων του ενός κομμάτων. Είναι Πρόεδρος συναινετικός, είναι Πρόεδρος που καλύπτει ευρύ πολιτικό φάσμα.

Η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ., καθώς προβλέπει τη διαγραφή πια της απειλής διάλυσης της Βουλής, αποσυνδέει την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από την πορεία εφαρμογής του κυβερνητικού προγράμματος και απελευθερώνει την εκάστοτε αντιπολίτευση από το μεγάλο πολιτικό άγχος να αποδείξει ότι είναι αντιπολιτευτική με δυναμική, η οποία χρησιμοποιεί κάθε ευκαιρία, προκειμένου να φέρει σε δύσκολη θέση την Κυβέρνηση.

Είναι μια πρόταση, η οποία δεν έχει κανένα αδιέξοδο, διότι, αν παραταθεί η διαδικασία εκλογής, παρατείνεται ισόχρονα η θητεία του απερχόμενου Προέδρου της Δημοκρατίας. Εάν δε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει πεθάνει, κωλύεται ή έχει παραιτηθεί, τα καθήκοντά του τα ασκεί ο Πρόεδρος της Βουλής, ο οποίος καλείται σε αναπλήρωσή του.

Είναι, επίσης, μία ρύθμιση, μία πρόβλεψη η οποία, σε κάθε περίπτωση, προστατεύει το κύρος της Βουλής, διότι η Βουλή δεν θα αναλωθεί σε αλλεπάλληλες περιττές ψηφοφορίες, καθώς οι ψηφοφορίες θα γίνουν μόνο τότε και μόνο, όταν οι

διαβουλευσεις μεταξύ των κομμάτων θα έχουν δείξει ότι υπάρχει ώριμη σκέψη, ότι υπάρχει πρόσωπο ικανό να συγκεντρώσει την αναγκαία πλειοψηφία ή, εν πάση περιπτώσει, βρίσκεται πολύ κοντά στη συγκέντρωση της αναγκαίας πλειοψηφίας.

Ούτε αδιέξοδα υπάρχουν ούτε ευτελείς διαδικασίες υπάρχουν, όλα είναι διασφαλισμένα. Μόνο προσόντα και πλεονεκτήματα έχει η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ., σε σχέση με την ισχύουσα διάταξη, αλλά βεβαίως και σε σχέση με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, η οποία είναι κατά τη γνώμη μου μια πρόταση παράδοξη. Και είναι παράδοξη γιατί είναι δεδομένο ότι οι αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι αυτές που προβλέπονται στο αναθεωρημένο Σύνταγμά μας. Δεν μπορούμε τώρα, ως Αναθεωρητική Βουλή, να αναμορφώσουμε το κεφάλαιο που αφορά τις αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας. Άρα, τι νόημα έχει με δεδομένες τις αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας, η πρόταση που κάνει το κόμμα της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης για άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας;

Πιστεύω ότι πρόκειται για ένα θεσμικό ατόπημα, διότι η πρόταση για άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας θέτει πριν από στιδήποτε άλλο ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα συνταγματικής νομιμότητας. Σύμφωνα με το άρθρο 110 παρ.1 του Συντάγματος, στο σκληρό πυρήνα των μη υποκείμενων σε αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος περιλαμβάνονται πρωτίστως οι διατάξεις που καθορίζουν τη βάση και τη μορφή του πολιτεύματος ως Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας. Η μορφή του πολιτεύματος καθορίζεται με βάση τον τρόπο ανάδειξης του αρχηγού του κράτους. Το πολίτευμά μας είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι στοιχείο και του κοινοβουλευτικού, αλλά και του προεδρευόμενου χαρακτήρα του πολιτεύματος μας. Είναι στοιχείο της προεδρευόμενης μορφής και της κοινοβουλευτικής βάσης του πολιτεύματός μας. Η άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας προσκρούει, λοιπόν, στο σκληρό πυρήνα των μη υποκείμενων σε αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος, θέτει ζήτημα συνταγματικής νομιμότητας. Δεν είναι μία πρόταση θεσμικά υπεύθυνη, όταν υποβάλλεται από το κόμμα της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Αλλωστε το άρθρο 30 που προβλέπει την εκλογή του αρχηγού του κράτους από τη Βουλή δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο των υπό αναθεώρηση διατάξεων.

Το κρισιμότερο, όμως, είναι ότι η πρόταση αυτή, αν υποθεθεί ότι γίνεται κάποια στιγμή δεκτή, ουσιαστικά διαμορφώνει δύο άμεσα όργανα του κράτους, τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, που έχουν ισοδύναμη αναφορά στο εκλογικό Σώμα, έχουν ίδιας ποιότητας και ίδιας έντασης δημοκρατική νομιμοποίηση. Δημιουργείται έτσι ένας εσωτερικός διπολισμός στο κοινοβουλευτικό μας πολίτευμα, που ανεξάρτητα από τις αρμοδιότητες μπορεί να προκαλέσει διχασμό στις λειτουργίες του κράτους και σύγκρουση στο εσωτερικό της εκτελεστικής εξουσίας. Είναι μια πρόταση που αντιβαίνει στο άρθρο 110 παρ.1, μία πρόταση συνταγματικά παράνομη και μία πρόταση η οποία στη δυναμική της παράγει ένταση και προκαλεί κρίση, διότι ουσιαστικά αμφισβητεί το μονοσήμαντο χαρακτήρα της δημοκρατικής νομιμοποίησης του ίδιου του Κοινοβουλίου, από το οποίο εξαρτάται η κυβέρνηση και στο οποίο υπάγονται όλες φυσικά οι άλλες πολιτικές αρχές και εξουσίες μέσα στο πολίτευμά μας.

Το κρισιμότερο, όμως, είναι ότι η πρόταση αυτή της Νέας Δημοκρατίας δεν έχει κανένα, μα κανένα συναινετικό χαρακτήρα. Είναι μια πρόταση, που δεν διακρίνεται από το στοιχείο της πολιτικής και ιστορικής ευθύνης, γιατί είναι μια πρόταση που παράγει σύγκρουση, σε αντίθεση με την πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ., η οποία είναι μια πρόταση που παράγει συναίνεση. Και παράγει σύγκρουση η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, διότι άμεση εκλογή σημαίνει ότι τελικά οι υποψήφιοι Πρόεδροι της Δημοκρατίας είναι οι σημαίες των προεκλογικών εκστρατειών των αντιστοίχων κομμάτων, οι υποψήφιοι Πρόεδροι της Δημοκρατίας είναι οι επικεφαλής των

κομμάτων τους, που ζητούν την ψήφο του ελληνικού λαού και ο πρόεδρος τελικά θα εκλεγεί είτε σε ένα γύρο με σχετική πλειοψηφία, είτε σε δύο γύρους με απόλυτη πλειοψηφία, θα είναι πρόεδρος που στην καλύτερη περίπτωση εκφράζει το μισό του εκλογικού Σώματος, ενώ έχει συναντήσει την αντίθεση και την καταψήφισή του άλλου μισού εκλογικού Σώματος. Άρα, πρόκειται για μια διαδικασία αντισυναινετική, για μια διαδικασία συγκρουσιακή, για μια διαδικασία που υποβιβάζει τον αρχηγό του κράτους στο επίπεδο του επικεφαλής ενός κόμματος ή μιας παράταξης. Και βέβαια είναι μια πρόταση, η οποία δεν διασφαλίζει την ευρύτερη πλειοψηφία. Διότι, αν ακολουθήσουμε το μοντέλο της εκλογής σε ένα γύρο, πρόεδρος θα εκλέγεται όποιος συγκεντρώνει τη σχετική πλειοψηφία, αν πάμε στην πολυτελή εκδοχή του δεύτερου γύρου, πρόεδρος θα εκλέγεται αυτός που συγκεντρώνει την εκβιασμένη απόλυτη πλειοψηφία το πολύ. Διότι θα έχουν φυσικά αποκλειστεί οι υπόλοιποι υποψήφιοι στον πρώτο γύρο.

Εγκαλούμε ως ΠΑ.ΣΟ.Κ. τη Νέα Δημοκρατία, γιατί η πρόταση της αυτή, η οποία φυσικά δεν μπορεί αριθμητικά να γίνει δεκτή, είναι μια πρόταση θεσμικά ανεύθυνη, συγκρουσιακή, η οποία παραβιάζει το Σύνταγμα και η οποία υποβαθμίζει το ρόλο του αρχηγού του κράτους. Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας δεν αντιλαμβάνεται τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον αρχηγό του κράτους, ως σύμβολο ενότητας και ως εκφραστή της συναίνεσης του ελληνικού λαού, αλλά ως πεδίο κομματικής και μάλιστα μικροκομματικής αντιπαράθεσης.

Τι, όμως, θέλει να καταφέρει η Νέα Δημοκρατία; Διότι φυσικά η πρότασή της είναι εξ ορισμού ατελέσφορη για λόγους αριθμητικούς. Θέλει να παρεμποδίσει την αναθεώρηση του σημερινού άρθρου 32, δηλαδή, θέλει να διατηρηθεί σε ισχύ μια διάταξη, η οποία έχει ιστορικά στραφεί κυρίως εις βάρος της Νέας Δημοκρατίας, η οποία έχει δημιουργήσει πολιτικά προβλήματα κυρίως στη Νέα Δημοκρατία. Μας ενδιαφέρει αυτό στο μέτρο που ενδιαφέρει συνολικά τη λειτουργία του πολιτεύματος και του πολιτικού συστήματος. Και εν πάση περιπτώσει, πρέπει να πω προς τους κυρίους και τις κυρίες συναδέλφους της Νέας Δημοκρατίας, ότι αυτές οι προτάσεις οφείλονται σε κάτι πάρα πολύ απλό. Οφείλονται στο γεγονός ότι η Νέα Δημοκρατία έχει αποκτήσει ανατακτατικά μόνιμη αντιπολίτευση. Δεν μπορεί πια να διανοηθεί η Νέα Δημοκρατία ότι μπορεί να είναι κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Γι' αυτό και είναι ετεροβαρείς οι προτάσεις, που υποβάλλει στα θέματα αυτά. Δεν σκέφτεται το ενδεχόμενο ότι μπορεί στη μακρά ιστορική πορεία εφαρμογής του Συντάγματος να είναι και αυτή κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Αλλά δεν λειτουργούν έτσι τα πολιτεύματα, ούτε σχεδιάζονται και διαμορφώνονται έτσι οι συνταγματικές διατάξεις.

Η πρόταση, λοιπόν, του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι μια πρόταση, η οποία σέβεται απολύτως τον κοινοβουλευτικό χαρακτήρα του πολιτεύματος. Είναι μια πρόταση, η οποία εξασφαλίζει πάντοτε και σε κάθε περίπτωση τη συναίνεση των κομμάτων. Είναι μια πρόταση που αναβαθμίζει τον πολιτειακό ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας. Είναι μια πρόταση, η οποία διασφαλίζει το κύρος και τη λειτουργία της Βουλής. Είναι, επίσης, μια πρόταση η οποία δεν περισπά την προσοχή του εκλογικού Σώματος. Γιατί αν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πρόκειται να κάνουμε μια άμεση εκλογική διαδικασία για να εκλέξουμε Πρόεδρο της Δημοκρατίας, με ανοιχτό το ενδεχόμενο να διαμορφωθεί μια πλειοψηφία διαφορετική από την κυβερνητική, γιατί να μην κάνουμε βουλευτικές εκλογές, εκκαθαρίζοντας το τοπίο, έτσι ώστε να έχουμε και νέα Βουλή και νέα κυβέρνηση και Πρόεδρο της Δημοκρατίας, που θα ψηφιστεί από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία; Αν επρόκειτο να προσφύγουμε στο λαό, ως αποδεχθούμε τις εκλογές για ανάδειξη κυβέρνησης και Βουλής, η οποία θα εκλέξει και Πρόεδρο. Αλλά αυτή είναι η ισχύουσα διάταξη. Και η ισχύουσα διάταξη έχει όλα τα ερμηνευτικά, πολιτειολογικά και ιστορικά κακά, που επεσήμανα προηγουμένως.

Και τελειώνω: Εδώ ουσιαστικά δεν αντιπαρά τίθενται δύο διαφορετικές διατυπώσεις του άρθρου 32. Συγκρούονται και αντιπαρά τίθενται δύο διαφορετικές αντιλήψεις, σε σχέση με τη

λειτουργία των θεσμών. Η Νέα Δημοκρατία μπορεί, αν θέλει και αν παραμείνει συμπαγής και πειθαρχημένη με τους Βουλευτές που διαθέτει, να παρεμποδίσει την αναθεώρηση της διάταξης αυτής, για την οποία πρέπει να συγκεντρωθούν 180 ψήφοι. Στην περίπτωση αυτή θα μείνουμε στο ισχύον άρθρο 32, αλλά θα έχουμε επίσης μπροστά μας και βέβαια και ενώπιον της ιστορίας του πολιτεύματός μας κατατεθειμένες δύο προτάσεις και δύο αντιλήψεις. Η πρόταση του ΠΑΣΟΚ είναι υπεύθυνη, διασφαλίζει τη λειτουργία του πολιτεύματος και αναδεικνύει το ρόλο των μεγάλων οργάνων του πολιτεύματος. Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας είναι μια πρόταση η οποία λειτουργεί υπονομευτικά για το πολίτευμα, μια πρόταση χωρίς προοπτική, μια πρόταση που αντιβαίνει στο Σύνταγμα. Ο καθένας μπορεί να επιλέξει και να αξιολογήσει, είτε τη στάση της θεσμικής ευθύνης που είναι η στάση του ΠΑ.ΣΟ.Κ., είτε τη στάση της θεσμικής προχειρότητας, για να μην πω ανευθυνότητας, που είναι η στάση της Νέας Δημοκρατίας.

V. Αναθεώρηση και πολιτικό σύστημα: Β' Το εκλογικό σώμα και η θέση του βουλευτή (άρθρα 51- 57)

Η τέταρτη ενότητα, περιλαμβάνει τις διατάξεις που θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε διατάξεις του συνταγματικού εκλογικού δικαίου και φυσικά την διάταξη για την συνταγματική θέση του Βουλευτή.

1. Η επιστολική ψήφος των αποδήμων

Η πρώτη από αυτές τις διατάξεις, η διάταξη του άρθρου 51 του Συντάγματος αφορά δύο ζητήματα τα οποία παλαιότερα είχαν προκαλέσει πολύ έντονη συζήτηση, την ψήφο των εκτός επικρατείας Ελλήνων πολιτών, την ψήφο των αποδήμων Ελλήνων και τον υποχρεωτικό χαρακτήρα του εκλογικού δικαιώματος. Με την προτεινόμενη αναθεώρηση του άρθρου 51, η οποία συγκέντρωσε υψηλό βαθμό συναίνεσης στην προηγούμενη Βουλή, θεσπίζεται ρητά η μορφή της επιστολικής ψήφου ή άλλη ανάλογη πρόσφορη μορφή ως τρόπος άσκησης του εκλογικού δικαιώματος των εκτός επικρατείας ευρισκομένων Ελλήνων πολιτών είτε αυτοί βρίσκονται νόμιμα είτε βρίσκονται παροδικά εκτός ελληνικής Επικρατείας, έτσι ώστε να μην υπάρχει κανένα πρόβλημα ερμηνευτικής πρόσκρουσης στην κλασσική αρχή που διέπει την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος στην Ελλάδα που είναι η αρχή της ταυτόχρονης διεξαγωγής των εκλογών.

Είναι προφανές ότι για τεχνικούς λόγους η επιστολική ψήφος καθώς και όλες οι άλλες ανάλογες μορφές ψηφοφορίας δεν μπορούν να οργανωθούν ταυτόχρονα με την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από τους Έλληνες πολίτες που βρίσκονται μέσα στην Επικράτεια. Για το λόγο αυτό διασφαλίζεται η καταμέτρηση και η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων ταυτόχρονα με την ανακοίνωση και καταμέτρηση σε όλη την Επικράτεια, η επιστολική ψήφος προηγείται χρονικά κατά δύο ή μια ημέρες, όσο απαιτείται, προκειμένου να διευκολυνθεί στην πράξη η άσκηση του ενεργητικού εκλογικού δικαιώματος από τους απόδημους Έλληνες. Φυσικά ο νόμος είναι αυτός ο οποίος θα εξειδικεύσει τα σχετικά θέματα και θα επιβάλει τις προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται, προκειμένου ένας απόδημος Έλληνας να ασκήσει ενεργητικά το εκλογικό του δικαίωμα. Είναι, όμως, αυτονόητο, και το δηλώνω ρητά για να γραφεί και στα Πρακτικά, ότι όταν μιλάμε για Έλληνες που βρίσκονται εκτός Επικρατείας εννοούμε προφανώς Έλληνες πολίτες που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν, που είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους μιας από τις εκλογικές περιφέρειες κ.ο.κ. και ακόμα για Έλληνες πολίτες που δεν εμπίπτουν σε περιοριστικούς όρους που τίθενται από το νόμο περί ιθαγενείας και εφόσον οι ίδιοι εκτιμούν ότι η χώρα φιλοξενίας δεν τους δημιουργεί κανένα πρόβλημα στην άσκηση αυτού του ενεργητικού εκλογικού δικαιώματος.

Με την παράγραφο 5 του άρθρου 51 παραμένει η γενική αρχή πως η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι

υποχρεωτική, άρα παραμένει και διατυπώνεται ρητά ο λειτουργικός χαρακτήρας του ενεργητικού λειτουργικού δικαιώματος, ο οποίος συνάδει με το γεγονός πως η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος, δηλαδή, ενός πολιτικού δικαιώματος, είναι προϋπόθεση για την άσκηση των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων του εκλογικού σώματος. Και άρα, να μεν ο πολίτης έχει πολιτικά δικαιώματα μεταξύ των οποίων κορυφαίο είναι το ενεργητικό εκλογικό δικαίωμα, το εκλογικό σώμα, όμως, ως άμεσο συλλογικό όργανο του κράτους ασκεί αρμοδιότητες και ο συνδυασμός αυτών των δύο νομικών φύσεων οδηγεί στην αποδοχή του λειτουργικού χαρακτήρα του ενεργητικού εκλογικού δικαιώματος. Η διάταξη έχει συμβολικό, "διαπαιδαγωγικό" χαρακτήρα και νομίζω πως ως τέτοια πρέπει να παραμείνει στο Σύνταγμά μας.

2. Ο καθορισμός του εκλογικού συστήματος

Κορμός της ενότητας αυτής είναι η διάταξη του άρθρου 54, παράγραφοι 1 και 2 του Συντάγματος. Πρόκειται για το συνταγματικό θεμέλιο του κοινού εκλογικού δικαίου. Πρόκειται για τη διάταξη που θέτει το πλαίσιο, μέσα στο οποίο μπορεί να κινείται ο εκλογικός νομοθέτης, όταν θέτει ή τροποποιεί το εκλογικό σύστημα.

Παρά την περί του αντιθέτου διαδεδομένη αντίληψη, πως η χώρα μας είναι, δηλαδή, μια χώρα στην οποία υπάρχει υψηλός βαθμός αστάθειας ως προς το εκλογικό σύστημα, αστάθειας που συνάδει με τριτοκοσμικές και όχι με ευρωπαϊκές χώρες, η αλήθεια είναι ότι, όπως έχει αποδείξει και η επιστημονική έρευνα, από το 1958 έως σήμερα, με τη μαύρη φυσικά παρένθεση της δικτατορίας, τα κατά καιρούς ισχύσαντα εκλογικά συστήματα, με εξαίρεση ίσως το εκλογικό σύστημα με το οποίο διεξήχθησαν οι εκλογές του 1989 και του 1990, θα οδηγούσαν σε ίδια αποτελέσματα, αν εφαρμοζόταν το καθένα σε όλες τις άλλες εκλογικές αναμετρήσεις, δηλαδή, αν η εκλογική αναμέτρηση του 1961, του 1963, του 1964 κ.ο.κ. και μέχρι και όλη την περίοδο της μεταπολίτευσης είχε γίνει με το εκλογικό σύστημα του 1961, ή του 1965 και λοιπά, θα σχηματιζόταν σε γενικές γραμμές η ίδια κοινοβουλευτική πλειοψηφία και η ίδια κυβέρνηση. Αυτό αναδεικνύει μια εικόνα, όπως είπα, αντίστροφη από την κρατούσα στην κοινή και δημοσιογραφική συζήτηση. Η διαδεδομένη αντίληψη, ότι υπάρχει υψηλός βαθμός αβεβαιότητας και πάρα πολύ συχνές μεταβολές στο εκλογικό σύστημα, είναι μια εικόνα, που στην πράξη και κατ'αποτέλεσμα δεν ισχύει.

Εν πάση περιπτώσει, αυτό φάνηκε τα τελευταία χρόνια. Το 1993, το 1996 και το 2000 το κόμμα της σημερινής κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας, το ΠΑ.ΣΟ.Κ., ανεδείχθη νικητής των εκλογών επί τη βάση ενός εκλογικού νόμου, που ψήφισε η προηγούμενη κυβέρνηση, η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, η Κυβέρνηση του κ. Μητσοτάκη, η οποία στη συνέχεια ηττήθηκε στις εκλογές του 1993 επί τη βάση του νόμου που η ίδια ψήφισε.

Νομίζω ότι αυτό αναδεικνύει και το πρώτο σημαντικό ιστορικό μάθημα από τη μελέτη των εκλογικών συστημάτων και της εκλογικής ιστορίας της χώρας, δηλαδή, πως κυβερνήσεις, οι οποίες επιχειρούν να μεταβάλουν το εκλογικό σύστημα, συνήθως υφίστανται τα επίχειρα αυτής της προσπάθειάς τους ή εν πάση περιπτώσει αποδεικνύει συνέπεια. Ο καθένας μπορεί να δει τα πράγματα από τη μια ή από την άλλη πλευρά. Το αποτέλεσμα λέει ότι όποιος αποπειράται να αλλάξει για οποιονδήποτε λόγο, ακόμη και τον πιο γενναίο δωρο και ηθικό, το εκλογικό σύστημα, το πιθανότερο είναι να υποστεί τις συνέπειες της αλλαγής αυτής.

Για το λόγο αυτόν, το ΠΑ.ΣΟ.Κ. προτείνει να αναθεωρηθεί η παράγραφος 1 του άρθρου 54, προκειμένου το εκλογικό σύστημα και οι εκλογικές περιφέρειες να ορίζονται με νόμο, που ισχύει από τις μεθεπόμενες εκλογές. Άρα, οποιαδήποτε μεταβολή του εκλογικού νόμου, που αφορά το εκλογικό σύστημα, δηλαδή, τον τρόπο υπολογισμού της κατανομής των εδρών επί τη βάση του αριθμού των ψήφων και τις εκλογικές περιφέρειες, θα ισχύσει από τις μεθεπόμενες εκλογές, εκτός

αν με ρητή διάταξη του ψηφιζόμενου νόμου προβλέπεται η ισχύς του άμεσα από τις επόμενες εκλογές. Αλλά στην περίπτωση αυτήν, η ρητή διάταξη, θα πρέπει να έχει συγκεντρώσει την πλειοψηφία των 2/3.

Ο ορισμός του αριθμού των βουλευτικών εδρών γίνεται πάντα με Προεδρικό Διάταγμα, με βάση το νόμιμο πάντα πληθυσμό, σύμφωνα, όμως, με την τελευταία απογραφή. Και η τελευταία απογραφή που ισχύει, είναι αυτή που πράγματι διεξήχθη, διότι τώρα πλέον μετά από ένα χρόνο, σε όποιο στάδιο και αν βρίσκεται η επεξεργασία των αποτελεσμάτων, εκ του Συντάγματος θα ισχύουν τα αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής.

3. Η νομική θέση του βουλευτή

Πριν έρθω στα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα, τα οποία προκάλεσαν πολύ μεγάλη συζήτηση και γενικώς συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον και των συναδέλφων, αλλά και της κοινής γνώμης, θα ήθελα να αναφερθώ δι' ολίγον στο άρθρο 63, που αφορά τα σχετικά με το κύρος και το καθεστώς του βουλευτικού αξιώματος, τα σχετικά με τη βουλευτική αποζημίωση και τις δαπάνες άσκησης του βουλευτικού λειτουργήματος.

Σύμφωνα με τη νέα διατύπωση, που έχετε ήδη ενώπιόν σας στο άρθρο 63, προβλέπεται ότι οι Βουλευτές για την άσκηση του λειτουργήματος πρώτον, απολαμβάνουν της προσήκουσας τιμής και σεβασμού απ'όλες τις δημόσιες αρχές και υπηρεσίες, από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τις επιχειρήσεις τους, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα δημόσια νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, τις δημόσιες επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις η διοίκηση των οποίων ορίζεται άμεσα ή έμμεσα από το δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχο.

Καταργούνται, δεύτερον, οι ατέλειες και εκ του Συντάγματος προβλέπεται αποζημίωση και κάλυψη των δαπανών, το ύψος των οποίων καθορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας και είναι ανάλογη προς το αξίωμα του Βουλευτή, καθώς και προς τις ανάγκες αξιοπρεπούς και αποτελεσματικής άσκησης των καθηκόντων του. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται πάντως οι δαπάνες γραφείου, μετακίνησης και επικοινωνίας.

Επίσης, δικαιούνται της αναγκαίας υπαλληλικής, διοικητικής και επιστημονικής υποστήριξης, η ειδικότερη μορφή και έκταση της οποίας καθορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής. Στη δε παράγραφο 2 του άρθρου 63, με τη νέα διατύπωση, προβλέπεται η έκδοση εκτελεστικού του Συντάγματος νόμου που θα ορίζει τα σχετικά με τη θέση του Βουλευτή στο πρωτόκολλο των δημοσίων εκδηλώσεων και κάθε άλλο συναφές ζήτημα, προκειμένου ο Βουλευτής να μην είναι ο παρίας της δημόσιας δραστηριότητας της πολιτείας υπό την ευρεία έννοιά της. Η διάταξη αυτή μπορεί να μην έχει βέβαια άμεση εφαρμογή, να προϋποθέτει αφ'ενός μεν τις συγκεκριμένες αποφάσεις της Ολομέλειας, αφ'ετέρου δε το νόμο, αλλά είναι το συνταγματικό έρεισμα και το συνταγματικό πλαίσιο για μια άλλη αντιμετώπιση του Βουλευτή και κατά τη δημόσια δραστηριότητα που περιλαμβάνει τα πάντα, όλο το "δημόσιο χώρο" αλλά και κατά τη σχέση τους με τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Η δε αναξιοπρεπής, όπως χαρακτηρίστηκε από πολλούς, έννοια της ατέλειας, της κοινωνικοπολιτικής και τηλεφωνικής και ταχυδρομικής, αντικαθίσταται από την υποχρέωση που υπάρχει να καλύπτονται οι δαπάνες που είναι αναγκαίες, προκειμένου να ασκεί αξιοπρεπώς και αποτελεσματικά τα καθήκοντά του ο Βουλευτής και διαμορφώνεται στο Σύνταγμα ένας αυτονόητος σκληρός πυρήνας δαπανών, που σε κάθε περίπτωση πρέπει να προβλέπονται, για το γραφείο του και τις επικοινωνίες του και τις μετακινήσεις του, έτσι ώστε να μην είναι εξαρτημένος από αμφίβολης ποιότητας και σκοπιμότητας βοήθειες, υποστηρίξεις, χορηγίες ή άλλες διευκολύνσεις. Εάν θέλουμε να καταστήσουμε το Βουλευτή κέντρο του δημοσίου βίου και εάν θέλουμε να τον καταστήσουμε ανεξάρτητο από εξαρτήσεις

παντοίων ειδών, τότε πρέπει και η Ολομέλεια της Βουλής να πάρει τις ορθές αποφάσεις, σε σχέση με την αποζημίωση και τις δαπάνες, αλλά και οι δημόσιες υπηρεσίες και οι δημόσιες αρχές να συμπεριφέρονται στο Βουλευτή καθ' όν τρόπο πρέπει να του συμπεριφέρονται.

4. Κωλύματα και ασυμβίβαστα των βουλευτών

Και τώρα εισέρχομαι στα άρθρα 56 και 57, δηλαδή, στα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα.

Γνωρίζετε πάρα πολύ καλά ότι οι διατάξεις αυτές έχουν προκαλέσει πολύ μεγάλη θεωρητική συζήτηση και ακόμη μεγαλύτερη νομολογιακή συζήτηση. Η νομολογιακή επεξεργασία είναι πολυετής και λεπτεπίλεπτη, χωρίς, όμως, να λείπουν τα παράπονα, οι αντιφάσεις, τα απροσδόκητα. Δεν υπάρχει ούτε ασφάλεια δικαίου, αλλά ούτε και εσωτερική ισορροπία στις διατάξεις των άρθρων 56 και 57, όπως ισχύουν σήμερα. Υπάρχουν ιδιότητες ή θέσεις με τις οποίες μπορεί να ασκήσει κανείς πάρα πολύ μεγάλη και αθέμιτη ενόχληση επιρροή στη διαμόρφωση του εκλογικού σώματος, ενώ υπάρχουν άλλες ιδιότητες τυπικές που θεωρούνται κώλυμα, οι οποίες τελικώς οδηγούν στην έκπτωση ενός Βουλευτή, αν εκλεγεί παρά την ύπαρξη των ιδιοτήτων αυτών και οι οποίες στην πράξη δεν συνδυάζονται από πραγματικές δυνατότητες επιρροής προς το εκλογικό σώμα. Χρειάζεται, λοιπόν, να αναδιατυπώσουμε τις διατάξεις αυτές, χρειάζεται να προβούμε σε μία τομή σε σχέση με το θεσμό των κωλυμάτων και των ασυμβίβαστων.

Χρησιμοποιώ τους όρους αυτούς, επειδή έχουν επικρατήσει στην πράξη. Ο θεωρητικός χαρακτηρισμός των ιδιοτήτων αυτών δεν είναι πάντα τέτοιος. Πολλοί αποφεύγουν την έννοια του κωλύματος. Αρκούνται στην έννοια του ασυμβίβαστου, που και διεθνώς είναι η μόνη ισχύουσα έννοια, αλλά επειδή πρέπει να σεβόμαστε την παράδοσή μας και την ορολογία μας, κάνω και εγώ χρήση των όρων "κώλυμα" και "ασυμβίβαστο".

Το άρθρο 56, λοιπόν, του Συντάγματος θεσπίζει τα κωλύματα, δηλαδή τις ιδιότητες που απαγορεύουν τελικώς την εκλογή -μάλιστα υπάρχουν και ιδιότητες που απαγορεύουν την ανακήρυξη- ενώ στο άρθρο 57 καταγράφονται οι ιδιότητες που δεν πρέπει να συντρέχουν στο πρόσωπο του Βουλευτή, μετά την εκλογή του και κατά τη διάρκεια της θητείας του.

Η διάκριση αυτή είχε πάρα πολύ μεγάλο πρακτικό ενδιαφέρον μέχρι και το Σύνταγμα του 1952. Από το 1911, λοιπόν, μέχρι και το 1967, τα κωλύματα του άρθρου 71 του προϋσχύσαντος Συντάγματος οδηγούσαν σε δικαστικό έλεγχο από το εκλογοδικείο. Ενώ τα ασυμβίβαστα του άρθρου 72, διάταξη αντίστοιχη με το σημερινό άρθρο 57, οδηγούσαν σε κοινοβουλευτικό έλεγχο. Η χώρα μας ανήκε, έως και το Σύνταγμα του 1952, στις χώρες του μεικτού συστήματος, δικαστικού και κοινοβουλευτικού ελέγχου των κωλυμάτων και των ασυμβίβαστων των Βουλευτών.

Υπάρχουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρες στις οποίες ισχύει το σύστημα της κοινοβουλευτικής εξέλεξης του κύρους των εκλογών, άρα και ο κοινοβουλευτικός έλεγχος τυχόν υφισταμένων κωλυμάτων ή ασυμβίβαστων. Τέτοιο φαινόμενο υπάρχει και στο κοινοτικό δίκαιο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ελέγχει το ίδιο τα κοινοτικά ασυμβίβαστα των μελών του -τα κοινοτικά, όχι τα εθνικά- υπάρχουν δε πολλές χώρες, όπως το Βέλγιο, η Ιταλία, η Δανία, η Νορβηγία, η Ολλανδία στην οποία ισχύει το σύστημα του κοινοβουλευτικού ελέγχου των κωλυμάτων και του κοινοβουλευτικού ελέγχου των εκλογών γενικότερα.

Πιστεύω, όμως, ότι το δικαστικό σύστημα ελέγχου είναι στοιχείο διαφάνειας και προστασίας, τελικώς, του πολιτικού κόσμου και άρα παραμένουμε σε αυτό. Ούτως ή άλλως ούτε η διάταξη του άρθρου 58, ούτε η διάταξη του άρθρου 100 τελούν υπό αναθεώρηση. Μπορούμε, όμως, και οφείλουμε να αλλάξουμε το κανονιστικό περιεχόμενο των άρθρων 56 και 57 και να εναρμονίσουμε το περιεχόμενο αυτό με τις απειλές που η σύγχρονη οικονομική, κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα εκτοξεύει κατά το κύρος της πολιτικής ζωής και κατά της

διαφάνειας στο δημόσιο βίο.

Στην παράγραφο 1, λοιπόν, του άρθρου 56 θεσπίζεται ένα γενικό αλλά σχετικό κώλυμα, όπως γνωρίζετε, δηλαδή, ένα κώλυμα που ισχύει για όλες τις περιφέρειες, αλλά αίρεται με την παραίτηση του ενδιαφερομένου, ο οποίος παραιτούμενος μπορεί να υποβάλει υποψηφιότητα και να ανακηρυχθεί Βουλευτής.

Η διατύπωση συλλαμβάνει όλες τις ιδιότητες, σύμφωνα και με τα νέα νομοθετικά δεδομένα που υπάρχουν, αλλά με αυτοτελείς συνταγματικές έννοιες. Άρα, λοιπόν, σε αυτό το γενικό, αλλά σχετικό κώλυμα της παραγράφου 1 του άρθρου 56 υπάγονται οι έμμισθοι δημόσιοι λειτουργοί και υπάλληλοι, άλλοι υπάλληλοι του δημοσίου που δεν έχουν την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου, οι υπηρετούντες στις ένοπλες δυνάμεις και στα Σώματα Ασφαλείας -άρα όχι μόνο οι αξιωματικοί- οι υπάλληλοι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τα αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού -δηλαδή με βάση τα σημερινά δεδομένα οι δήμαρχοι και οι πρόεδροι κοινοτήτων- κ.ο.κ., οι διοικητές, υποδιοικητές ή πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων ή διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή δημοσίων επιχειρήσεων -και επειδή η έννοια της δημόσιας επιχείρησης μεταβάλλεται ραγδαίως- ή επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος ή επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και οι συμβολαιογράφοι ή φύλακες μεταγραφών και υποθηκοφύλακες.

Εδώ επέρχεται μια πολύ σημαντική τομή ως προς την επαναφορά των δημοσίων υπαλλήλων. Τώρα προβλέπεται πως πρέπει να παραμείνουν εκτός υπηρεσίας για ένα τουλάχιστον έτος. Αυτό δημιουργεί τεράστια προβλήματα επιβίωσης και είναι τιμωρία εις βάρος των οικογενειών των υποψηφίων που απέτυχαν να εκλεγούν, άρα καταργείται ο εκ του Συντάγματος περιορισμός του ενός έτους, προκειμένου να επανέλθουν στην υπηρεσία τους οι δημόσιοι υπάλληλοι που παραιτούνται. Και θεσπίζεται ένα κώλυμα νέου τύπου που αφορά τα ανώτερα αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης δεύτερου βαθμού, δηλαδή, με βάση τα ισχύοντα δεδομένα για τους νομάρχες.

Προβλέπεται, λοιπόν, στο άρθρο 56, παράγραφος 1 ότι τα ανώτερα αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεύτερου βαθμού δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι ούτε να εκλεγούν βουλευτές κατά τη διάρκεια της θητείας για την οποίαν εξελέγησαν, ακόμη και αν παραιτηθούν. Αυτό σημαίνει πάρα πολύ πρακτικά -για να δώσω μία ευθεία και σαφή απάντηση- ότι δεν προστίθεται κανένα νέο κώλυμα για τους δημάρχους, αλλά οι νομάρχες, καθ' όλη τη διάρκεια της τετραετίας για την οποίαν εξελέγησαν δεν μπορούν να εγκαταλείψουν το νομαρχιακό τους αξίωμα για να θέσουν βουλευτική υποψηφιότητα. Την επομένη ημέρα της λήξης της νομαρχιακής τους θητείας μπορούν να είναι υποψήφιοι, χωρίς να απαιτείται να μεσολαβήσει κανένα χρονικό διάστημα.

Θέλω, επίσης, στο σημείο αυτό να διευκρινίσω τα εξής πραγματολογικά στοιχεία: Με βάση τα δεδομένα αυτά, όσοι νομάρχες παύσουν να είναι νομάρχες το 2002 με το τέλος της τρέχουσας νομαρχιακής περιόδου δεν θα έχουν κώλυμα συμμετοχής στις επόμενες εκλογές, εφόσον επακολουθήσουν, που φυσιολογικά θα επακολουθήσουν. Αλλά όποιος εκλέγεται νομάρχης και αναλαμβάνει τη δέσμευση αυτή, ενώπιον του εκλογικού σώματος της περιφέρειάς του, πρέπει να εξαντλήσει τη θητεία για την οποία εκλέγεται.

Άρα, ακόμη και αν παραιτηθεί για άλλους λόγους κατά τη διάρκεια της νομαρχιακής του θητείας για την οποίαν εξελέγη, έχει κώλυμα. Την επομένη ημέρα δεν έχει. Και οι δήμαρχοι δεν έχουν διότι, πλην μιας εξαιρέσεως, δεν ταυτίζονται τα όρια κάποιου δήμου με τα όρια εκλογικής περιφέρειας και επίσης, διότι υπάρχει παράδοση μετακίνησης δημάρχων στα βουλευτικά έδρανα.

Θέλω, ακόμα, να διευκρινίσω το εξής πολιτικά και

παρακαλώ να προσεχθεί, αν έχετε την καλοσύνη: Ο αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης στο θεματικό συνέδριο που πραγματοποίησε η Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων για την αναθεώρηση του Συντάγματος στο Ηράκλειο Κρήτης έλαβε το λόγο και είπε πως το κόμμα του τάσσεται κατά της θέσπισης κωλύματος της παραγράφου 3 του άρθρου 56 προφανώς, για τους αιρετούς νομάρχες. Θέλω να διευκρινίσω και στο σημείο αυτό πως η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, που υποβλήθηκε το 1997 ως προς το άρθρο 56 παράγραφος 3 με την υπογραφή του κ. Καραμανλή και όλων των Βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας προέβλεπε τη θέσπιση κωλύματος για τους νομάρχες για τρία χρόνια πριν από τις εκλογές στην περιφέρειά τους. Αυτό βέβαια ο κ. Καραμανλής δεν το ανέφερε ενώπιον των νομαρχών στο συνέδριο της ΕΝΑΕ το Σάββατο στην Κρήτη.

Εν πάση περιπτώσει, το ΠΑΣΟΚ δεν προτείνει κώλυμα της παραγράφου 3 για τους νομάρχες, αλλά η πρότασή μας είναι, κατά τη διάρκεια της ανειλημμένης ενώπιον του εκλογικού σώματος τετραετούς νομαρχιακής θητείας, να μην μπορούν να φύγουν για να θέσουν υποψηφιότητα για άλλα αξιώματα. Την επόμενη ημέρα, όμως, εάν ο λαός τους καταξιώσει, τους αποζητήσει ή τους υπερψηφίσει μπορούν να αλλάξουν ιδιότητα.

Ερχομαι στο τοπικό αλλά απόλυτο κώλυμα της παραγράφου 3: Προβλέπεται ότι το κώλυμα αυτό ισχύει, αλλά για κρίσιμο χρόνο ο οποίος είναι σταθερός και ασφαλής. Τώρα το κώλυμα της παραγράφου 3 καταλαμβάνει την τριετία πριν από τις εκλογές. Εφόσον, όμως, ο χρόνος διεξαγωγής των εκλογών - και σε ένα κοινοβουλευτικό σύστημα προβλέπεται ο θεσμός της διάλυσης της Βουλής και η διάλυση της Βουλής είναι πάντα πρόωρη, γιατί στα τέσσερα χρόνια έχουμε λήξη της βουλευτικής περιόδου και όχι διάλυση της Βουλής - είναι αβέβαιος εξ ορισμού πρέπει να βρούμε ένα κριτήριο, προκειμένου να είναι καθαρός και σαφής ο χρόνος κατά τον οποίον ισχύει το τοπικό αλλά απόλυτο κώλυμα της παραγράφου 3. Ο χρόνος αυτός προτείνουμε τώρα να είναι το τελευταίο δεκαοκτάμηνο της τετραετούς βουλευτικής περιόδου.

Πρέπει, λοιπόν, ο χρόνος να είναι σαφής, έτσι ώστε όποιος έχει κοινοβουλευτικές φιλοδοξίες να γνωρίζει ότι δεκαοκτώ μήνες πριν τη λήξη της τετραετίας οφείλει να εγκαταλείψει τη θέση που συνιστά κώλυμα. Αυτός είναι ένας απλός κανόνας που ισχύει τώρα για τους διοικητές, υποδιοικητές, προέδρους διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες και εντεταλμένους συμβούλους των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, πλην των σωματειακών, γιατί στα σωματειακά είναι αιρετοί, είναι θεσμός της καθ' ύλην αυτοδιοίκησης τα σωματειακά πρόσωπα δημοσίου δικαίου: επιμελητήρια, επιστημονικοί σύλλογοι κ.λπ..

Τα ίδια ισχύουν και για τους διοικητές των δημοσίων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων, η διοίκηση των οποίων ορίζεται άμεσα ή έμμεσα από το δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, γιατί όπως εξήγησα και προηγουμένως η έννοια της δημόσιας επιχείρησης μετεξελίσσεται και μπορεί να υπάρξουν ερμηνευτικά προβλήματα στο μέλλον.

Η δεύτερη κατηγορία είναι οι ανώτεροι και ανώτατοι αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας. Και η τρίτη κατηγορία είναι οι έμμισθοι υπάλληλοι του δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεών τους, καθώς και των νομικών προσώπων και επιχειρήσεων της περίπτωσης α', δηλαδή, και των δημοσίων νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και των δημοσίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, που κατείχαν, όμως, θέση προϊσταμένου διεύθυνσης, όπως ειδικότερα ο νόμος ορίζει.

Στο σημείο αυτό διασπάται ο κανόνας του εκ του Συντάγματος ορισμού των κωλυμάτων κατά τρόπο πλήρη, γιατί η πραγματικότητα μεταβάλλεται και πρέπει ο νόμος να μπορεί να ορίσει ποιες θέσεις διευθυντών είναι αυτές που πράγματι έχουν κώλυμα. Γιατί υπάρχουν θέσεις διευθυντών που δεν έχουν καμία επαφή με το κοινό και καμία δυνατότητα επιρροής,

ενώ υπάρχουν άλλες θέσεις διευθυντών σε νομαρχιακό επίπεδο, οι οποίες εξοπλίζουν τον κάτοχό τους με πολύ μεγάλο δικαίωμα επιρροής.

Ως προς τις θέσεις δε ευρύτερης τοπικής αρμοδιότητας, των κεντρικών δηλαδή, υπηρεσιών ή των περιφερειακών υπηρεσιών, το κώλυμα υπάρχει για εκείνους τους υπαλλήλους οι οποίοι κατέχουν θέση Γενικού Διευθυντή, όπως την ορίζει ο νόμος. Στα κωλύματα αυτά δεν εμπίπτουν οι Βουλευτές Επικρατείας. Και δεν εμπίπτουν επίσης οι μετακλητοί υπάλληλοι που επιλέγονται με πολιτικά κριτήρια προσωρινά πλιν των Γενικών Γραμματέων Υπουργείων και όσων εξομοιώνονται με αυτούς. Δηλαδή, οι Γενικοί Γραμματείς περιφέρειας, οι Γενικοί Γραμματείς των αυτοτελών γενικών γραμματειών, όλοι αυτοί εμπίπτουν στο κώλυμα του δεκαοκταμήνου.

Ως προς τα ασυμβίβαστα, ως προς τα λεγόμενα οικονομικά ασυμβίβαστα του άρθρου 57, έχει γίνει μία προσπάθεια να συλληφθεί όλο το φαινόμενο των οικονομικών λειτουργιών του κράτους και της σχέσης πολιτικής και οικονομικής εξουσίας, προκειμένου να διασφαλιστεί η οικονομική ουδετερότητα από την άποψη αυτή του Βουλευτή.

Τα καθήκοντα, λοιπόν, του Βουλευτή σύμφωνα με το άρθρο 57 παράγραφος 1, είναι ασυμβίβαστα με τα έργα ή την ιδιότητα του ιδιοκτήτη ή εταίρου ή μετόχου ή διοικητή ή διαχειριστή ή μέλους του διοικητικού συμβουλίου ή γενικού διευθυντή ή των αναπληρωτών τους ή υπαλλήλου ή νομικού ή άλλου συμβούλου επιχείρησης που: α) αναλαμβάνει έργα ή μελέτες ή προμήθειες του δημοσίου ή παροχή υπηρεσιών προς το δημόσιο ή συνάπτει με το δημόσιο άλλου είδους συμβάσεις αναπτυξιακού ή επενδυτικού χαρακτήρα, β) απολαμβάνει ειδικών προνομίων, γ) υπάγεται σε καθεστώς επενδυτικών επιχορηγήσεων ή κινήτρων, δ) ασκεί κατά παραχώρηση δημόσια επιχείρηση ή επιχείρηση κοινής ωφέλειας, ε) μισθώνει ακίνητα του δημοσίου ή δέχεται κάθε μορφής παραχωρήσεις στα ακίνητα αυτά. Για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής, ως δημόσιο νοούνται και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα δημόσια νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, οι δημόσιες επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις των ΟΤΑ και οι άλλες επιχειρήσεις τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος. Και επειδή η έννοια του μετόχου είναι βεβαίως μία έννοια πολύ γενική, ο νόμος πρέπει να ορίζει το ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου που πρέπει να κατέχει ένας μέτοχος, προκειμένου να υπαχθεί στους περιορισμούς της παραγράφου αυτής. Διότι φυσικά κάποιος με μία μετοχή στη διασπορά του Χρηματιστηρίου δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι υπάγεται στους περιορισμούς.

Η παράβαση συνεπάγεται έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα και ακυρότητα των σχετικών συμβάσεων ή πράξεων, όπως νόμος ορίζει. Γιατί φυσικά υπάρχουν πολλές κατηγορίες πράξεων, πολλές κατηγορίες συμβάσεων και απαιτείται ένας νόμος ο οποίος θα εξειδικεύσει τις κυρώσεις αυτές. Έτσι ενοποιούνται σε μία διάταξη όλα τα ασυμβίβαστα του άρθρου 57 και πιστεύω ότι συλλαμβάνουμε όλη την ύλη. Πρέπει να τονισθεί ότι οι ραδιοτηλεοπτικές επιχειρήσεις υπάγονται ρητά στην παράγραφο 1 του άρθρου 57.

Άρα, εάν οποιοσδήποτε έχει αμφιβολία περί του αν υπάγεται στην παράγραφο 1 και η εκδοτική και ραδιοτηλεοπτική επιχείρηση -που εγώ πιστεύω ότι υπάγεται- είμαι έτοιμος να το προσθέσω ως στ' περίπτωση ρητά. Περιμένω, όμως, τη συζήτηση για να δούμε τι εύρος περιορισμού θέλουν και τα κόμματα και η Επιτροπή ως τέτοια. Πιστεύω, λοιπόν, ότι έχει γίνει μια προσπάθεια στο ευαίσθητο αυτό ζήτημα των κωλυμάτων και των ασυμβιβάστων να δοθεί μία απάντηση η οποία είναι σύγχρονη και η οποία είναι και σαφής.

Λέω τούτο μόνο: Όταν θεσπίστηκαν τα κωλύματα τον 17ο αιώνα στην Αγγλία, το ζήτημα ήταν η διαφύλαξη της πολιτικής ουδετερότητας της Βουλής σε σχέση με το στέμμα. Στη συνέχεια, τα κωλύματα ήθελαν να διαφυλάξουν την πολιτική ουδετερότητα του κράτους συνολικά και βεβαίως να θέσουν φραγμούς στον αθέμιτο πολιτικό και εκλογικό ανταγωνισμό.

Τώρα εν μέρει μόνο τα κωλύματα λειτουργούν ως μέθοδος προστασίας της πολιτικής ουδετερότητας της δημόσιας διοίκησης. Λειτουργούν ως μέσο διακανονισμού των ενδοκομματικών σχέσεων και ως τρόπος κατανομής του ρόλου των πολιτικών στελεχών.

Εκείνο που έχει σημασία είναι στα ασυμβίβαστα, είναι να υπάρξει ένας φραγμός σαφής και απόλυτα αυστηρός ανάμεσα στην πολιτική λειτουργία του κράτους και τη λειτουργία της οικονομίας.

Αυτό είναι δύσκολο να γίνει, αλλά μπορούμε να το επιδιώξουμε και να το πετύχουμε σε πολύ μεγάλο βαθμό με τη νέα διατύπωση του άρθρου 57.

VI. Αναθεώρηση και πολιτικό σύστημα : Γ' Τα πολιτικά κόμματα – Οργάνωση και λειτουργία της Βουλής (άρθρα 29 και 66 – 80)

1. Η συνταγματική θέση των πολιτικών κομμάτων

Το κόμμα ως πραγματικό πολιτικό φαινόμενο και ως συνταγματικός και κοινοβουλευτικός θεσμός διέγραφε τους τελευταίους δύο αιώνες μια αρκετά παράδοση διαδρομή, καθώς πέρασε σταδιακά από το χώρο της παρανομίας ή της απλής κοινοβουλευτικής πρακτικής, στο χώρο αρχικά της κοινοβουλευτικής και στη συνέχεια της συνταγματικής νομιμότητας.

Όποια τυπολογία πολιτικών κομμάτων και αν ακολουθήσει κανείς, όποια κατηγοριοποίηση κομματικών συστημάτων και αν υιοθετήσει, αυτή είναι η πραγματικότητα. Τα κόμματα είτε πρόκειται για συντηρητικά και φιλελεύθερα κόμματα στελεχών κοινοβουλευτικής καταγωγής, είτε πρόκειται για σοσιαλιστικά, εργατικά ή σοσιαλδημοκρατικά κόμματα συνδικαλιστικής, κυρίως, καταγωγής είναι μια κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα πολύ πριν γίνουν θεσμοί. Και η νομική υιοθέτηση και η νομική οργάνωση του φαινομένου των κομμάτων ξεκινά φυσικά από τους κανονισμούς των κοινοβουλίων και στη συνέχεια, με πολύ μεγάλη καθυστέρηση, τα συντάγματα χρησιμοποιούν την έννοια του κόμματος και οργανώνουν το κομματικό φαινόμενο μετατρέποντάς το σε συνταγματικό θεσμό.

Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός πως το κόμμα ως λέξη εγγράφεται για πρώτη φορά σε ελληνικό συνταγματικό κείμενο το 1975, με την μεταπολίτευση και μετά την εμπειρία της δικτατορίας.

Μπορεί να διανοηθεί κανείς τη λειτουργία του δημοκρατικού, κοινοβουλευτικού πολιτεύματος και ιδίως τη λειτουργία της Βουλής χωρίς κόμματα; Μπορεί να διανοηθεί κανείς τη διεξαγωγή της πολιτικής αντιπαράθεσης χωρίς κόμματα; Τη διεξαγωγή των γενικών βουλευτικών εκλογών χωρίς κόμματα; Και όμως, όλα αυτά βρισκόντουσαν στο περιθώριο του συνταγματικού δικαίου, καθώς υπήρχαν προβλέψεις στον Κανονισμό της Βουλής και στην εκλογική νομοθεσία, αλλά δεν υπήρχε ένα σύστημα διατάξεων στην κορυφή και στην βάση του οποίου να υπάρχει μια συνταγματική διάταξη αφιερωμένη στο θεσμό των πολιτικών κομμάτων.

Όλα αυτά μέχρι και πριν από δέκα περίπου χρόνια θα ήταν μια επαρκής ανάλυση για το κομματικό φαινόμενο και για τα προβλήματα της συνταγματικής τυποποίησής του. Γιατί το κόμμα συνδέεται, όπως είναι προφανές, με την αντιπροσωπευτική δημοκρατία, συνδέεται με αυτό που λέγεται δημοκρατικό κράτος δικαίου, δηλαδή ουσιαστικά με το κράτος της βιομηχανικής εποχής, της βιομηχανικής κοινωνίας. Και οι δύο τελευταίοι αιώνες είναι οι αιώνες στους οποίους κυρίως διαμορφώθηκαν και ωρίμασαν οι θεσμοί της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Συμβαίνει όμως, να αναθεωρούμε το ελληνικό Σύνταγμα και να συζητούμε περί πολιτικών κομμάτων στην αυγή του 21ου αιώνα και ενώ έχει κυριαρχήσει διεθνώς η συνείδηση -και ευτυχώς-, πως έχουμε προ πολλού μεταβεί από την βιομηχανική στην μεταβιομηχανική εποχή. Το ερώτημα είναι αν αυτή η μεταβιομηχανική εποχή οδηγεί σε μια μεταβιομηχανική

δημοκρατία και αν αυτή η δημοκρατία της ψηφιακής εποχής, της εποχής της "παγκοσμιοποίησης", είναι μια δημοκρατία η οποία μπορεί να λειτουργήσει και χωρίς πολιτικά κόμματα. 'Η, για να το πω διαφορετικά, αν τα πολιτικά κόμματα πρέπει να μετεξελιχθούν, πρέπει να αποκτήσουν άλλη φυσιογνωμία και άλλες λειτουργίες, προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της σύγχρονης δημοκρατίας.

Εδώ πρέπει ευθαρσώς να πούμε ότι υπάρχουν αγκυλώσεις, υπάρχουν υστερήσεις, υπάρχουν στερεότυπα που κυριαρχούν στο λόγο μας και στον προβληματισμό μας, μια δημοκρατία μεταβιομηχανική δεν μπορεί να είναι μια μετακομματική δημοκρατία. Δεν υπάρχει δημοκρατία χωρίς πολιτικά κόμματα. Αλλά τα κόμματα της σύγχρονης εποχής πρέπει να είναι κόμματα άλλης αντίληψης και άλλης νοοτροπίας, με άλλη οργάνωση, κόμματα που έχουν άλλη σχέση με τη κοινωνία, με την κοινωνία των πολιτών, κόμματα που έχουν άλλη σχέση με τον πολίτη, κόμματα των πολιτών, κόμματα που πρέπει να λειτουργούν ως δίκτυο οργάνωσης που είναι πάρα πολύ καλά ριζωμένες στις τοπικές κοινωνίες.

'Όλα αυτά βέβαια γίνονται στο όνομα του λαού που κάθε κόμμα φιλοδοξεί με το δικό του τρόπο να εκπροσωπήσει, η πολυσυλλεκτικότητα, όμως, δεν σημαίνει και ουδετερότητα. Η πολυσυλλεκτικότητα δεν σημαίνει ότι καταργούνται οι ιδεολογικές και πολιτικές διαφορές και ότι χάνει το νόημά της η διατύπωση πολιτικών θέσεων και απόψεων.

Δυστυχώς, δεν είναι αυτή η ευθεία οδός που μας φέρνει στο άρθρο 29, όπως επαναδιατυπώνεται. Θα ήταν ευτύχημα για την πολιτική ζωή της Χώρας και για την αναθεωρητική Βουλή και για την Επιτροπή μας, εάν προσεγγίζαμε το κομματικό φαινόμενο και αν διαμορφώναμε το νέο άρθρο 29 στο Σύνταγμα, αντιλαμβανόμενοι τα θέματα με τέτοια σφαιρικότητα και αν τα προσεγγίζαμε από την ευθεία και βασιλική οδό.

Δυστυχώς, στο άρθρο 29 είμαστε υποχρεωμένοι να πάμε από μια πολύ δύσκολη και επικίνδυνη ατραπό. Αυτή που αναφέρεται στα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων και των βουλευτών και των υποψηφίων βουλευτών και των πολιτικών προσώπων εν γένει. Από μια πολύ δύσκολη και δυσάρεστη ατραπό που έχει σχέση με το "πολιτικό χρήμα", που θέτει δηλαδή επί τάπητος το πρόβλημα των σχέσεων, ανάμεσα στην πολιτική και την αγορά, ανάμεσα στην πολιτική εξουσία και την οικονομική εξουσία.

Ποιο είναι κατά βάθος το πρόβλημα; Το πρόβλημα κατά βάθος είναι εάν έχει τη δυνατότητα, την αντοχή και τη βούληση η δημοκρατικά νομιμοποιημένη πολιτική εξουσία, να ασκήσει το ρόλο της, να διαφυλάξει το χώρο της δικής της αρμοδιότητας και ευθύνης ή εάν υποκύπτει και υποκλίνεται στην υπερσυγκέντρωση πλούτου και επιρροής που είναι συσσωρευμένη με την ίδια τη λογική και τη λειτουργία της αγοράς, διότι φυσικά τα φαινόμενα που αντιμετωπίζουμε δεν είναι καινούργια. Ούτε καν η παγκοσμιοποίηση δεν είναι καινούργιο οικονομικό φαινόμενο, γιατί και ο όγκος του διεθνούς εμπορίου και η διακίνηση των κεφαλαίων είναι παμπάλαια φαινόμενα, αλλά είναι βεβαίως καινούργιο φαινόμενο, από ιδεολογικής και πολιτιστικής πλευράς, καθώς αυτό που θέτει επί τάπητος είναι η ομοιόμορφη αντίληψη για τον πολιτισμό και την ιδεολογία.

'Αρα, λοιπόν, είμαστε υποχρεωμένοι να χρησιμοποιήσουμε το άρθρο 29 ως έναν θώρακα που θα προστατεύσει την πολιτική εξουσία από τις πιέσεις, τις παρεμβάσεις και τις εξαρτήσεις. Βέβαια το άρθρο 29 είναι μια συνταγματική διάταξη, η οποία πρέπει να είναι λιτή και λιγόλογη. Πρέπει, όμως, να προσφέρει και την πλήρη βάση στον κοινό νομοθέτη, προκειμένου αυτός να έρθει και να οργανώσει τα ζητήματα με τον πρόσφορο και κατάλληλο τρόπο, έτσι ώστε, αν μη τι άλλο, να διασφαλίζονται οι προϋποθέσεις της διαφάνειας, ουσιαστικά θα έλεγα οι προϋποθέσεις της αυτονομίας της πολιτικής. Γιατί το ερώτημα που τίθεται στο άρθρο 29 είναι το ερώτημα της εντιμότητας και ταυτόχρονα της αυτονομίας της πολιτικής.

Και μακάρι η συζήτηση αυτή να γινόταν με τους ίδιους καθαρούς όρους και για άλλους χώρους εξουσίας. Μακάρι να γινόταν και για τη δικαιοσύνη και για την επικοινωνιακή εξουσία,

όπως γίνεται για την πολιτική εξουσία και για τη δημόσια διοίκηση. Γιατί συζητούμε πάρα πολύ για φαινόμενα αδιαφάνειας και διαπλοκής στην πολιτική εξουσία, συζητούμε πάρα πολύ για φαινόμενα διαφθοράς και αδιαφάνειας στη δημόσια διοίκηση και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, αλλά αφήνουμε φυσικά εκτός του πεδίου της συζήτησης τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, αφήνουμε πολύ συχνά εκτός συζήτησης τη δικαιοσύνη, αφήνουμε εκτός συζήτησης τους λειτουργούς του συστήματος επικοινωνίας, ενώ όλα αυτά συγκροτούν τον δημόσιο βίο, όλα αυτά συγκροτούν μια ενιαία πολιτική, κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα.

Με αυτές τις σκέψεις, προτείνουμε μια επαναδιατύπωση του άρθρου 29, που δίνει με σαφήνεια κατευθύνσεις στον κοινό νομοθέτη και επιτρέπει στη συνέχεια να ληφθούν όλα τα πρόσφορα μέτρα, ακόμη και μέτρα τα οποία πρέπει να είναι ριζοσπαστικά. Δεν είναι σωστό τα μέτρα αυτά να εξειδικευτούν στο άρθρο 29, αλλά τα πρακτικά των συζητήσεών μας και οι πολιτικές μας εξαγγελίες και δεσμεύσεις, είναι ένα υλικό, υπό το φως του οποίου πρέπει να ερμηνεύεται στη συνέχεια το άρθρο 29.

Η πρώτη, λοιπόν, μεγάλη καινοτομία που εισάγεται με τη νέα διατύπωση του άρθρου 29, είναι το συνταγματικό δικαίωμα των κομμάτων στην οικονομική ενίσχυσή τους από το κράτος. Και η οικονομική αυτή ενίσχυση αποσαφηνίζει τελικά, ότι δεν αφορά μόνο τις εκλογικές, αλλά και τις λειτουργικές δαπάνες των κομμάτων.

Ταυτόχρονα, όμως, πρέπει ο νόμος να ορίζει τις εγγυήσεις διαφάνειας, όχι μόνο για τις εκλογικές δαπάνες, αλλά γενικά για την οικονομική διαχείριση, άρα και την καθημερινή οικονομική διαχείριση των λειτουργικών δαπανών των κομμάτων, των υποψηφίων βουλευτών, φυσικά των βουλευτών, όλων των πολιτικών προσώπων και αυτών που ενεργοποιούνται στην τοπική αυτοδιοίκηση, για να μην πω ότι πρέπει κάποια στιγμή να προστεθούν και πολύ σημαντικές αρετές της κατ' ύλην αυτοδιοίκησης, που διαθέτουν πολύ μεγάλη επιρροή, όπως είναι για παράδειγμα ο συνδικαλισμός ή τα μεγάλα επιμελητήρια και οι μεγάλες επιστημονικές ενώσεις.

Ο νόμος επιβάλλει επίσης ανώτατο όριο εκλογικών δαπανών. Πιστεύω, όμως, ότι το μόνο πρακτικό είναι να απαγορεύονται, όπως εν μέρει συμβαίνει ήδη, αλλά αυτό το προβλέπει το Σύνταγμα, ορισμένες μορφές προεκλογικής προβολής που έχουν ιδιαίτερα υψηλό κόστος. Και όλα αυτά συνδέονται πλέον με το άρθρο 58 του Συντάγματος, μπορούν δηλαδή να συνιστούν εκλογική παράβαση που ελέγχεται από το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο και μπορεί να φτάσει μέχρι και στην έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα. 'Αρα, η παραπομπή στο άρθρο 58 σημαίνει κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων, που ρυθμίζουν τα σχετικά με την οικονομική διαχείριση και τις εκλογικές δαπάνες, αλλά είναι προφανές ότι, όπως και οι παραβάσεις μπορούν να είναι πολλών επιπέδων και πολλών βαθμών έντασης, έτσι και οι κυρώσεις πρέπει να είναι κλιμακωμένες και να φτάνουν στην έκπτωση, όταν η παραβίαση είναι σοβαρή. Το άρθρο 58 δεν είναι υπό αναθεώρηση, όπως και το άρθρο 100. 'Αρα, τα σχετικά ζητήματα υπάγονται στο δικαστικό έλεγχο του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου.

Με την παράγραφο 3 του άρθρου 29, η απαγόρευση οποιασδήποτε κομματικής δραστηριότητας παραμένει για τον σκληρό πυρήνα του κράτους, δηλαδή για τους δικαστικούς λειτουργούς και όσους υπηρετούν στις 'Ενοπλες Δυνάμεις και τα Σώματα Ασφαλείας, ενώ για όλους τους άλλους, για τους δημοσίους υπαλλήλους και τους εργαζομένους του ευρύτερου δημόσιου τομέα, η απαγόρευση της κομματικής δραστηριότητας αφορά τα καθήκοντά τους ή συνδέεται, για να το πω ακριβέστερα, με την άσκηση των καθηκόντων τους. 'Αρα, στόχος δεν είναι να τους θέσει εκτός νομίμου κομματικής δραστηριότητας, αλλά στόχος είναι να προστατεύσει την αμεροληψία και την αντικειμενικότητα της δημόσιας διοίκησης, να προστατεύσει δηλαδή τον πολίτη που έρχεται σε επαφή με τη δημόσια διοίκηση και τους οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Αυτή είναι η πρόταση που υποβάλλει το ΠΑΣΟΚ για το

άρθρο 29, αλλά εκ προοιμίου σας δηλώνω ότι είμαστε ανοικτοί σε οποιαδήποτε συζήτηση, προκειμένου να διαμορφώσουμε μηχανισμούς και εγγυήσεις διαφάνειας, που θα αποσείσουν από τον πολιτικό κόσμο αυτή την δυσβάστακτη και υπονομευτική υποψία ότι κάτι συμβαίνει. Δεν είναι δυνατόν να ανεχόμαστε αυτή την συζήτηση, να ανεχόμαστε αυτόν τον υπαινιγμό και να λειτουργούμε αμυντικά.

Πρέπει οι πρωτοβουλίες μας να είναι πρωτοβουλίες θετικές και επιθετικές, αλλά αυτό απαιτεί και μια θεσμική αλληλεγγύη όλων των πολιτών και όλων των πολιτικών κομμάτων, γιατί αυτό δεν είναι ζήτημα που αφορά την εκάστοτε κυβέρνηση, αλλά είναι ζήτημα που αφορά το ήθος και την ποιότητα της δημοκρατίας. Και στα θέματα αυτά δεν ισχύει η διαφοροποίηση μεταξύ πλειοψηφίας και μειοψηφίας, αλλά ισχύει ο κοινός και ενιαίος παρονομαστής της ευθύνης που έχουμε ενώπιον του ελληνικού λαού.

2. Η οργάνωση της Βουλής

Εισέρχομαι τώρα στα άρθρα 66 έως 88 παράγραφος 1 και που αφορά την οργάνωση και τη λειτουργία της Βουλής, ιδίως, κατά την άσκηση του νομοθετικού της έργου και του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Η πρώτη καινοτομία που εισάγεται με τις ρυθμίσεις αυτές, είναι η έντονη ενίσχυση του ρόλου των κοινοβουλευτικών επιτροπών. Οι κοινοβουλευτικές επιτροπές αποκτούν κατ'αρχάς την αρμοδιότητα να επιτελούν πλήρες και ολοκληρωμένο νομοθετικό έργο με τη συζήτηση και την ψήφιση των τρεχόντων νομοσχεδίων.

Δεύτερον, οι επιτροπές αποκτούν συνταγματικά θεμελιωμένες αρμοδιότητες άσκησης κοινοβουλευτικού ελέγχου. Αυτό σημαίνει ότι διατηρείται αλώβητος ο κοινοβουλευτικός έλεγχος, όπως ασκείται από την Ολομέλεια, με τα γνωστά μέσα άσκησης κοινοβουλευτικού ελέγχου, αναφορές αιτήσεις καταθέσεως εγγράφων, ερωτήσεις, επίκαιρες ερωτήσεις, επερωτήσεις κλπ., αλλά στη συνέχεια ο Κανονισμός πρέπει να οργανώσει, για να εξειδικεύσει αυτή τη νέα διάταξη του Συντάγματος, νέα μέσα άσκησης κοινοβουλευτικού ελέγχου στο επίπεδο των επιτροπών. Πρέπει δηλαδή να οργανωθούν μέσα, όπως οι μηνιαίες ακροάσεις των Υπουργών από τις αντίστοιχες διαρκείς επιτροπές ή οι προφορικές και χωρίς προειδοποίηση ερωτήσεις εφ'όλης της ύλης του Υπουργείου σε κάθε Υπουργό μια φορά την εβδομάδα ή μια φορά στις 15 ημέρες.

Η τρίτη μεγάλη καινοτομία είναι αυτή που αφορά τη δυνατότητα ακροάσεων από τις διαρκείς επιτροπές, καθώς με τη νέα διατύπωση του άρθρου 66, οι επιτροπές μπορούν να καλούν όχι μόνο τον αρμόδιο Υπουργό, τον προσωπικά αρμόδιο, αλλά και οποιονδήποτε δημόσιο λειτουργό ή υπάλληλο, είτε ιδιώτη, χωρίς κανέναν φραγμό και χωρίς αυτό να εξαρτάται από τον Κανονισμό, γιατί ορίζεται πλέον ρητά από το Σύνταγμα.

Παράλληλα, η Ολομέλεια διατηρεί τις αρμοδιότητές της και ενισχύεται ως βασικό πολιτικό όργανο, ως forum, επί του οποίου διεξάγεται ο ουσιαστικός πολιτικός διάλογος, γιατί το μεγάλο στοίχημα για τα κοινοβούλια διεθνώς είναι το αν μπορούν να παραμείνουν το συμβολικό και -ει δυνατόν- και το πραγματικό βήμα επί του οποίου διεξάγεται η πολιτική αντιπαράθεση και επί του οποίου συμπυκνώνεται ο συσχετισμός των πολιτικών δυνάμεων. Άρα, λοιπόν, η Ολομέλεια διατηρεί αλώβητα τα δικαιώματά της, θα έλεγα καλύτερα, τις αρμοδιότητές της σε σχέση με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, ενώ προσδιορίζονται με πολύ μεγαλύτερη σαφήνεια οι κατηγορίες σχεδίων και προτάσεων νόμων, που υπάγονται ούτως ή άλλως στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Βουλής.

Αποσαφηνίζεται, όμως, ότι συμβάσεις που ψηφίζονται με τη συνήθη πλειοψηφία, μπορούν να ψηφίζονται, να κυρώνονται δηλαδή από τις αρμόδιες επιτροπές, ενώ για όσες απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία, παραμένει εκ του Συντάγματος η αρμοδιότητα της Ολομέλειας και επίσης διασφαλίζεται ότι όλα

τα νομοσχέδια, χωρίς καμία εξαίρεση, ακόμη δηλαδή και τα πιο απλά και τρέχοντα νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων που συζητούνται και ψηφίζονται από τις αντίστοιχες διαρκείς επιτροπές, θα συζητούνται για μια τουλάχιστον συνεδρίαση στην Ολομέλεια, αν το ζητήσει ο αρχηγός οποιουδήποτε κόμματος της Βουλής ή ένας ελάχιστος αριθμός βουλευτών.

Είναι επίσης αυτονόητο ότι η Κυβέρνηση μπορεί να ζητήσει την εισαγωγή και συζήτηση οποιουδήποτε νομοσχεδίου στην Ολομέλεια, αντί της αρμόδιας επιτροπής. Διασφαλίζεται επομένως ότι τίποτε δεν θα καθίσταται νόμος του κράτους, αν δεν μεσολαβήσει η Ολομέλεια, εφ'όσον κρίνεται πολιτικά αναγκαίο, έστω και από ένα κόμμα, να γίνει η συζήτηση αυτή.

Υπάρχει επίσης μια πολύ σημαντική δέσμη διατάξεων, για να καταπολεμηθούν παθογένειες, παλιές και γνωστές, του κοινοβουλευτικού βίου, ιδίως σε σχέση με το νομοθετικό έργο:

Οι υπουργικές τροπολογίες απαγορεύεται να εισάγονται, αν δεν υποβληθούν, πριν την έναρξη της συζήτησης του αντίστοιχου νομοσχεδίου στην επιτροπή ή αν επιλαμβάνεται απευθείας η Ολομέλεια, στην Ολομέλεια. Το νομοσχέδιο δεν μπορεί να περιλαμβάνει άσχετες διατάξεις και αυτό πια ελέγχεται από τον Πρόεδρο της Βουλής προσωπικά και δεν εξαρτάται από μία τυπική ψηφοφορία με την απλή πλειοψηφία. Το ίδιο συμβαίνει και με την εισαγωγή ασχέτων τροπολογιών. Και επ' αυτών αποφαίνεται ο Πρόεδρος του Σώματος έτσι ώστε να υπάρχει εξατομικευμένη ευθύνη και θέματα πολύ σημαντικά να μην εξαλείφονται με μία ψηφοφορία.

Επίσης, διασφαλίζεται στο σύστημα των νέων διατάξεων η συμμετοχή όλων των βουλευτών σ' όλες τις διαδικασίες. Γιατί φυσικά και οι βουλευτές που δεν είναι μέλη της αντίστοιχης επιτροπής μπορούν να μετάσχουν στη συζήτηση, εφόσον έχουν να υποβάλουν πρόταση προσθήκης ή τροπολογία ή έγγραφες παρατηρήσεις επί της αρχής του νομοσχεδίου μέσα από την οποία εκδηλώνεται φυσικά και το ενδιαφέρον του, αλλά θα μπορούσαμε να συζητήσουμε και άλλους μηχανισμούς που να διασφαλίζουν τη δυνατότητα συμμετοχής όλων των βουλευτών. Τώρα αυτό, όπως γνωρίζετε, δεν διασφαλίζεται ούτε για τις επιτροπές ούτε για τα τμήματα, ενώ είναι αυτονόητο ότι ένα νομοσχέδιο που συγκεντρώνει το ενδιαφέρον πολλών βουλευτών εκ των πραγμάτων πρέπει να συζητηθεί στην Ολομέλεια, διότι αλλιώς θα ήταν απρόσφορο να μετατραπεί η διαρκής επιτροπή σε οιονεί ολομέλεια.

Σημαντική είναι και η μεταβολή που επέρχεται στις διατάξεις για την ψήφιση του προϋπολογισμού και του απολογισμού του Κράτους, γιατί επιβάλλεται πλέον εκ του Συντάγματος η υποχρέωση, ο προϋπολογισμός να υποβάλλεται δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη του οικονομικού έτους. Ενώ καινοτομική -αλλά εδώ απαιτείται η αυξημένη πλειοψηφία των 3/5 του όλου αριθμού των Βουλευτών- είναι η πρόταση για την αναδιτύπωση του άρθρου 80 παράγραφος 1 του Συντάγματος.

Με την ισχύουσα διατύπωση απαιτείται η εγγραφή στον προϋπολογισμό των μισθών και κάθε είδους αποδοχών, συντάξεων ή χορηγιών. Η νέα διατύπωση προβλέπει ότι πέρα από την υποχρέωση εγγραφής των μισθών, των εν γένει αποδοχών, των συντάξεων και των χορηγιών, η εγγραφή στον προϋπολογισμό είναι υποχρεωτική και προκειμένου να γίνει επεκτατική εφαρμογή μισθολογικών ή άλλων συναφών διατάξεων σε πρόσωπα ή κατηγορίες προσώπων που δεν προβλέπονται ρητά στη σχετική διάταξη και άρα, δεν προβλέπονται στη σχετική εγγραφή στον προϋπολογισμό. Πολλές φορές η δημοσιονομική πολιτική του κράτους υφίσταται πιέσεις μέσα από αλόγιστες επεκτάσεις που γίνονται από τη νομολογία. Και νομίζω ότι αξίζει το κόπο να δούμε, αν ο μηχανισμός του άρθρου 80 παράγραφος 1, όπως επαναδιατυπώνεται, είναι ένας μηχανισμός ο οποίος μπορεί να θέσει κάποιο φραγμό στο φαινόμενο αυτό, παρότι πρέπει να σας πω -το γνωρίζετε όλοι πάρα πολύ καλά- ότι ως επιστημονική ένσταση αυτό είχε προβληθεί κατά κόρον στη δεκαετία του 1950 και στη δεκαετία του 1960, αλλά είχε υπερκεραστεί από τη νομολογία τότε του Αρείου Πάγου που δίκαιε ως αρμόδιο δικαστήριο τα σχετικά θέματα, τα οποία στη

συνέχεια μεταφέρθηκαν στο πεδίο αρμοδιότητας του Συμβουλίου της Επικρατείας, όταν φυσικά ολοκληρώθηκε το σύστημα εκδίκασης των διοικητικών διαφορών ουσίας και άρα οι σχετικές υποθέσεις ήχθησαν κατ' αναίρεση στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

3. Ο θεσμικός ρόλος της Βουλής

Το στοίχημα της σύγχρονης δημοκρατίας είναι ταυτόχρονα και στοίχημα για το Κοινοβούλιο, για το κάθε Κοινοβούλιο. Το Κοινοβούλιο είναι ένας συμβολικός τόπος, όπως είπα και προηγουμένως. Κάποτε το Κοινοβούλιο εκπροσωπούσε ως πολιτικά και κοινωνικά ομοιογενές και συμπαγές όργανο την αστική τάξη απέναντι στη μοναρχική εξουσία. Στη συνέχεια το Κοινοβούλιο έγινε η συμβολική συμπύκνωση του συσχετισμού των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων.

Τώρα το Κοινοβούλιο είναι ο χώρος που μπορεί να εγγυηθεί και να διασφαλίσει τη διαφάνεια και να δώσει την αίσθηση στον πολίτη ότι οι αποφάσεις συζητούνται και λαμβάνονται κάτω από προϋποθέσεις, οι οποίες δεν τον αποκόπτουν τον ίδιο το λαό από τον πυρήνα της εξουσίας. Αυτή η εγγυητική λειτουργία του Κοινοβουλίου είναι εξίσου σημαντική με την νομοθετική και ελεγκτική λειτουργία του.

Πρέπει λοιπόν να αποκαταστήσουμε τις θεσμικές ισορροπίες και να δώσουμε στο Κοινοβούλιο τα πολιτικά χαρακτηριστικά που διεκδικεί και που ιστορικά δικαιούται. Και για να δώσουμε στο Κοινοβούλιο τα χαρακτηριστικά αυτά πρέπει να διαχωρίσουμε τα ήσσονος σημασίας από τα μεζονος σημασίας θέματα, πρέπει να μετατρέψουμε το Κοινοβούλιο σε όργανο πολιτικού προβληματισμού και πολιτικής συζήτησης και επίσης, να βρούμε τρόπους ενίσχυσης του προσωπικού πολιτικού ρόλου και του πολιτικού λόγου του Βουλευτή.

Πιστεύω, λοιπόν, ότι με αυτή τη νέα κατανομή αρμοδιοτήτων ανάμεσα στις επιτροπές και την Ολομέλεια ουσιαστικά οργανώνουμε έναν μηχανισμό αναβάθμισης του προσωπικού ρόλου όλων των βουλευτών, γιατί μέσα στην επιτροπή και για τα αντικείμενα της επιτροπής το ειδικό βάρος του κάθε μέλους της επιτροπής είναι πολύ μεγαλύτερο. Και αυτό δεν αφορά μόνο τη συζήτηση στην επιτροπή ή στην Ολομέλεια, αλλά αφορά και την προκοινοβουλευτική διαδικασία, αφορά την προνομοθετική διαδικασία, την κατάρτιση των νομοσχεδίων από τα Υπουργεία που είναι και η πιο ζωτική φάση, γιατί εκεί διαμορφώνονται οι αρχές και γίνονται οι επιλογές που καλείται να ψηφίσει στη συνέχεια η Βουλή.

Η Βουλή δεν πρέπει να είναι και πάντως δεν πρέπει να παραμείνει ένας τυπικός μηχανισμός "συμβολαιογραφικής" καταγραφής νομοσχεδίων που εισάγονται από την εκάστοτε κυβέρνηση. Άρα, πρέπει να διασφαλιστεί η ενεργός συμμετοχή της σε όλες τις φάσεις της προετοιμασίας των σχεδίων νόμων και βέβαια πρέπει να διασφαλιστεί η ενεργός και ουσιαστική συμμετοχή των Βουλευτών στις διαδικασίες αυτές, φυσικά κυρίως στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες, που ανήκουν και στην τυπική αρμοδιότητα της Βουλής.

Πιστεύω ότι με την πρόταση και με την νέα οργάνωση των εργασιών της Βουλής προσεγγίζουμε και τους δύο στόχους: Τη μετατροπή της Βουλής σε ένα κορυφαίο πολιτικό forum, στο κορυφαίο πολιτικό forum και ταυτόχρονα την αναβάθμιση του ρόλου του Βουλευτή μέσω των επιτροπών.

Θέλω να φαντασθούμε -και αυτό μπορούν να το κάνουν οι πιο πεπειραμένοι από μας- πώς θα λειτουργεί το σύστημα αυτό. Νομίζω ότι μπορεί να λειτουργήσει με πολύ ζωογονητικό τρόπο για τη Βουλή, μπορεί να την κάνει το κέντρο, σε καθημερινή βάση, του πολιτικού και δημοσιογραφικού ενδιαφέροντος και κυρίως του ενδιαφέροντος του εκλογικού σώματος, του ενδιαφέροντος της κοινωνίας, του ενδιαφέροντος του ελληνικού λαού. Μέσα μάλιστα από τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση αυτούσιων των συζητήσεων και της Ολομέλειας, αλλά και των σημαντικότερων συζητήσεων στις επιτροπές, μπορεί να γίνει κατανοητό κι αισθητό από τον απλό πολίτη, το τι ακριβώς συντελείται εδώ μέσα. Έχει για μένα πολύ μεγάλη

σημασία η αυτούσια μετάδοση των σημαντικότερων τμημάτων των κοινοβουλευτικών συζητήσεων και όχι η αποσπασματική, η επιλεκτική μετάδοση σπαραγμάτων από τις συζητήσεις που, καθώς τοποθετούνται έξω από τα κοινοβουλευτικά και πολιτικά τους συμπαράζόμενα, μπορεί να παίρνουν διαστάσεις, οι οποίες σε τελευταία ανάλυση υπονομεύουν το κύρος της Βουλής. Πιστεύω δε ότι τώρα με την πρόοδο της ψηφιακής τεχνολογίας και με τον πολλαπλασιασμό των δυνατοτήτων για τηλεοπτική πρόσβαση που έχει ο κάθε πολίτης μέσα από τη δορυφορική τηλεόραση είναι πολύ απλό και εύκολο για όσους το επιθυμούν να υπάρχει απευθείας σύνδεση με ό,τι συμβαίνει εδώ. Αυτό σε μεγάλο βαθμό έχει ήδη επιτευχθεί με την τεχνολογία της δορυφορικής τηλεόρασης για τις εργασίες της Ολομέλειας. Εάν λάβετε υπόψη σας ότι εδώ έχουμε τη δυνατότητα να παρακολουθούμε απευθείας τις εργασίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αντιλαμβάνεστε πόσο εύκολο είναι να οργανωθεί τηλεοπτικά η μετάδοση των συζητήσεων και άρα η επαφή του πολίτη με το κοινοβουλευτικό γίγνεσθαι. Πιστεύω ότι αυτό μπορεί να είναι μία από τις μεγαλύτερες καινοτομίες της Αναθεώρησης του Συντάγματος.

VII. Οργάνωση και λειτουργία της Δικαιοσύνης (άρθρα 88 – 100 Α)

1. Η διάκριση των εξουσιών και η θέση της Δικαιοσύνης

Η έκτη ενότητα που είναι αφιερωμένη στα άρθρα 88 έως και 100 του Συντάγματος, δηλαδή στα ζητήματα της δικαιοσύνης είναι ίσως η πρακτικά κρίσιμότερη ενότητα της Αναθεώρησης. Γιατί σε αντίθεση με τις περισσότερες από τις άλλες ενότητες, στο πεδίο της οργάνωσης και λειτουργίας της δικαιοσύνης τα περιθώρια παρέμβασης του κοινού νομοθέτη είναι πάρα πολύ μικρά, σε πολλά δε θέματα είναι τελείως ανύπαρκτα, γιατί οι συνταγματικές ρυθμίσεις είναι διεξοδικές και πλήρεις ιδίως, τα θέματα που αφορούν τη δικαιοδοσία και την αρμοδιότητα και τα θέματα που αφορούν τις βασικές εγγυήσεις της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των δικαστών, ρυθμίζονται τόσο διεξοδικά από το ισχύον Σύνταγμα, ώστε μόνο με την αναθεωρητική διαδικασία μπορεί να γίνουν οι αναγκαίες τομές.

Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, είναι μία από τις βασικές συνιστώσες του δημοκρατικού κράτους δικαίου. Η διάκριση των εξουσιών σε ένα κοινοβουλευτικό πολίτευμα, σε ένα πολίτευμα που από τη φύση του είναι πολίτευμα μετριάσμενης διάκρισης των εξουσιών, γιατί η ίδια η εκτελεστική εξουσία στο σύνολό της εξαρτάται από την εμπιστοσύνη της Βουλής, έχει νόημα κυρίως με τη μορφή της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης.

Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης συνδέεται, όχι μόνο με το δικαιοκρατικό χαρακτήρα του πολιτεύματος, αλλά και με αυτόν τον ίδιο το δημοκρατικό χαρακτήρα, γι'αυτό και δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι οι δικαστικές αποφάσεις εκδίδονται και εκτελούνται στο όνομα του ελληνικού λαού. Παρ'όλα αυτά σε ένα δημοκρατικό κράτος δικαίου, λειτουργούν δύο παράλληλες διαδικασίες νομιμοποίησης των εξουσιών: Η διαδικασία της δημοκρατικής νομιμοποίησης (που από τη λαϊκή κυριαρχία, οδηγεί στο Κοινοβούλιο και από το Κοινοβούλιο στη νομιμοποίηση της εκάστοτε εκτελεστικής εξουσίας), αλλά και η δικαιοκρατική διαδικασία νομιμοποίησης των πολιτειακών αποφάσεων. Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, όμως -και θέλω αυτό να το αποσαφηνίσω ευθὺς εξ αρχής- δεν σημαίνει ισοτιμία των πολιτειακών λειτουργιών. Οι λειτουργίες σε ένα σύγχρονο, εξελιγμένο, δημοκρατικό αντιπροσωπευτικό πολίτευμα είναι διακεκριμένες, αλλά σε πολλά ζητήματα διασταυρώνονται. Οι εξουσίες είναι διακεκριμένες, γιατί φυσικά αυτό επιβάλλει η ιστορική πορεία διαμόρφωσης του σύγχρονου δημοκρατικού αντιπροσωπευτικού πολιτεύματος, αλλά δεν είναι ισοτίμες. Και ήδη αναφέρθηκα στο πιο σημαντικό παράδειγμα από την άποψη αυτή, που είναι η υπεροχή της νομοθετικής εξουσίας σε σχέση με την εκτελεστική εξουσία.

Η ίδια ακριβώς υπεροχή υπάρχει και σε σχέση με τη συντακτική εξουσία που είναι η ύπατη μορφή εκδήλωσης της λαϊκής κυριαρχίας σε σχέση με τη δικαστική εξουσία. Δηλαδή,

με άλλα λόγια και για να το πω αυτό με απόλυτη σαφήνεια, το τι είναι Σύνταγμα της χώρας, το τι ορίζεται και ισχύει ως Σύνταγμα της χώρας είναι κάτι που ανήκει πρωτίστως στην αρμοδιότητα του συντακτικού νομοθέτη, του πρωτογενούς και του δευτερογενούς, και όχι στην αρμοδιότητα του δικαστικού ερμηνευτή και εφαρμοστή του Συντάγματος.

Η ισοτιμία των εξουσιών δυστυχώς έχει τεθεί ως πρόβλημα τα τελευταία χρόνια μέσα από την, κατά τη γνώμη μου, απαράδεκτη και υπονομευτική του κύρους της δικαιοσύνης προσπάθεια που έχει γίνει να επεκταθούν κάθε είδους μισθολογικού χαρακτήρα ρυθμίσεις και στους δικαστικούς λειτουργούς μέσα από τις συνήθειες δικονομικούς οδούς. Έτσι έφθασε και το εξαιρετικά προσεκτικό και φειδωλό, από την άποψη αυτή, Συμβούλιο της Επικρατείας στο να διατυπώσει τη θέση ότι η αρχή της ανεξαρτησίας, άρα, κατά την άποψή του, της ισοτιμίας των λειτουργιών επιβάλλει οι αποδοχές των κορυφαίων θέσεων της δικαιοσύνης να κινούνται σε επίπεδα παραπλήσια με το σύνολο των αποδοχών του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ή οδήγησε σε νομολογιακές λύσεις, όπως είναι η επέκταση και στους δικαστές των φορολογικών ρυθμίσεων του Ζ' ψηφίσματος της Ε' Αναθεωρητικής Βουλής, σύμφωνα με το οποίο θεσπίστηκε ειδικό αφορολόγητο για τους Βουλευτές.

Σε μια σειρά αποφάσεων του ήδη από το 1990, προκειμένου να επεκταθεί το ειδικό αφορολόγητο του Ζ' ψηφίσματος της Ε' Αναθεωρητικής Βουλής για τους Βουλευτές, οργανώθηκε μεθοδολογικά η θεωρία της ισοτιμίας των κρατικών λειτουργιών, προκειμένου να θεμελιωθεί η επέκταση των ειδικών αυτών προνομίων στους δικαστικούς λειτουργούς. Δεν είναι όμως αυτό το κυριότερο. Το κυριότερο είναι ότι πρέπει να αποσαφηνίσουμε τη διπλή φύση της δικαιοσύνης. Η δικαιοδοτική λειτουργία και στη χώρα μας, αλλά και γενικά εμφανίζεται με ένα διπλό πρόσωπο. Είναι ταυτόχρονα μια κλασική παραδοσιακή όψη της κρατικής εξουσίας, θα έλεγα ότι είναι ένα από τα στοιχεία του σκληρού πυρήνα του κράτους, γιατί στη δικαστική εξουσία ανήκει η τελευταία λέξη για πάρα πολλά ζητήματα. Ο δικαστής έχει το δεσμεύει και το λύει για την τιμή, την περιουσία, μέχρι και τη ζωή του πολίτη, ενώ από την άλλη μεριά αυτή η δικαιοδοτική λειτουργία που ανήκει στο σκληρό πυρήνα του κράτους οφείλει να λειτουργεί, και πολλές φορές πράγματι με επιτυχία λειτουργεί, ως θεσμός πίεσης, ως μία θεσμική εγγύηση που περιβάλλει το άτομο και προστατεύει το σύνολο των συνταγματικών του δικαιωμάτων. Αυτή η διπλή φύση της δικαιοσύνης είναι η μεγάλη γοητεία, αλλά και το μεγάλο πρόβλημα της δικαιοδοτικής λειτουργίας.

Ποτέ δεν έχει δοθεί μια ιστορικά ασφαλής απάντηση στο ερώτημα ποιος είναι αυτός που εφαρμόζει, σέβεται, άρα ερμηνεύει ορθά το Σύνταγμα της χώρας και ποιος είναι αυτός που το καταστρατηγεί ή το παραβιάζει, ο δημοκρατικά νομιμοποιημένος νομοθέτης ή ο δικαιοκρατικά νομιμοποιημένος δικαστής; Ποτέ δεν έχει δοθεί μια οριστική και ασφαλής απάντηση στο ερώτημα ποιος είναι αυτός που προστατεύει και ποιος είναι αυτός που παραβιάζει στην πράξη τα ατομικά δικαιώματα, ο δημοκρατικά νομιμοποιημένος αλλά ενδεχομένως όχι φιλελεύθερος νομοθέτης ή ο δικαιοκρατικά νομιμοποιημένος αλλά ενδεχομένως αυταρχικός δικαστής; Για το λόγο αυτό το Σύνταγμα πρέπει να διαμορφώνει τη στενή οδό μέσα από την οποία μπορεί να πορεύεται το άτομο, ο πολίτης προκειμένου να προστατεύει την ατομική του σφαίρα και γενικά τα συνταγματικά του δικαιώματα απέναντι στις απειλές που μπορεί να προέρχονται, κατά περίπτωση, είτε από τη δημοκρατικά νομιμοποιημένη πλειοψηφία είτε από τη δικαιοσύνη.

2. Οι στόχοι της αναθεώρησης στο κεφάλαιο περί Δικαιοσύνης

Χρειαζόμαστε, λοιπόν, ένα σύγχρονο συνταγματικό χάρτη που να μπορεί να θωρακίσει και από τη μια και από την άλλη πλευρά το άτομο και τις ομάδες, όταν έχουμε να κάνουμε με δικαιώματα ομαδικής δράσης, γιατί μόνο έτσι το Σύνταγμα επιτελεί την ιστορική του αποστολή και ανταποκρίνεται στην

βασική πολιτική υποχρέωση που έχει απέναντι στην κοινωνία, απέναντι στο λαό. Το λέω αυτό διότι η καχυποψία του Συντάγματος, άρα η καχυποψία του συντακτικού νομοθέτη πρέπει να είναι καχυποψία καθολική, πανοπτική. Αφορά και τον μελλοντικό κοινό νομοθέτη, αλλά και το δικαστή και κάθε φορέα εξουσίας, ακόμα και αν αυτός είναι φορέας μιας άτυπης, αλλά πολύ σημαντικής οικονομικής, κοινωνικής ή επικοινωνιακής εξουσίας.

Είναι πολύ σημαντικό, λοιπόν, να αντιληφθούμε έτσι το ζήτημα της Αναθεώρησης και σε σχέση με το κεφάλαιο περί δικαιοσύνης, τόσο με το μέρος του που αφορά την προσωπική κατάσταση των δικαστών, τις εγγυήσεις της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας τους, όσο και κατά το μέρος που αυτό αφορά τα ζητήματα δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας.

Οι στόχοι της Αναθεώρησης είναι νομίζω ευκρινείς και επ' αυτών υπάρχει ευρεία συμφωνία. Ο πρώτος στόχος είναι να ενισχυθούν οι εγγυήσεις συνολικά της εξωτερικής ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης. Επ' αυτού δεν υπάρχει καμιά αντίρρηση. Άλλωστε οι εγγυήσεις αυτές είναι ιδιαίτερα αυξημένες στην ελληνική έννομη τάξη. Δεν υπάρχει ίσως άλλο ευρωπαϊκό Σύνταγμα που να προβλέπει τόσες και τέτοιες εγγυήσεις της εξωτερικής ανεξαρτησίας.

Ο δεύτερος στόχος είναι η ενίσχυση της εσωτερικής ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών, γιατί μέσα σε ένα συνολικά ανεξάρτητο έναντι της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας θεσμικό κέλυφος, αναπτύσσονται άνισες και αυταρχικές συμπεριφορές των ανώτερων σε βάρος των κατώτερων δικαστικών λειτουργιών. Άρα η ενίσχυση της εσωτερικής ανεξαρτησίας είναι θεμελιώδης στόχος της αναθεωρητικής μας προσπάθειας.

Ο τρίτος στόχος, ο ιδιαίτερα κρίσιμος για τον πολίτη και το διάδικο, είναι να αποσαφηνιστούν σε επίπεδο συνταγματικών διατάξεων τα ζητήματα δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας, προκειμένου να υπάρχει ασφάλεια δικαίου και να μην προκαλεί το ίδιο το Σύνταγμα επιβράδυνση στην απονομή της δικαιοσύνης ή να μην επιτρέπει οδούς διαφυγής προς την κατεύθυνση της στρεψοδικίας ή της αρνησιδικίας.

3. Ενίσχυση της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των δικαστών

Με βάση, λοιπόν, αυτές τις αρχές και αυτούς τους στόχους, η πρόταση του ΠΑΣΟΚ θέλει πρωτίστως να διασφαλίσει τη συνταγματική θέση των δικαστικών λειτουργιών και να ενισχύσει, όπως είπα κατ' επανάληψη, τις εγγυήσεις της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Η πιο σημαντική δόση τέτοιων εγγυήσεων είναι εκείνες οι διατάξεις με τις οποίες προστατεύεται και ενισχύεται το κύρος του δικαστικού λειτουργού με την αποφυγή περισπάσεων, με την αποφυγή διαδικασιών ή δραστηριοτήτων που μπορεί να υπονομεύουν στην πράξη ή να θέτουν σε αμφισβήτηση συνολικά το κύρος του δικαστικού σώματος.

Ένα τέτοιο ζήτημα είναι η εκδίκαση των διαφορών σε σχέση με τις **αποδοχές και τις συντάξεις**, γιατί δεν μπορεί ο δικαστής να κρίνει, ούτε άμεσα ούτε έμμεσα, την ιδίαν αυτού υπόθεση και να δικάζει ως ανεξάρτητος δικαστής pro domo. Τέτοιο ζήτημα είναι τα διοικητικά καθήκοντα των δικαστικών λειτουργών και οι διαιτησίες.

Πιστεύω ότι με τις προτάσεις που έχουν κατατεθεί ήδη από την προηγούμενη Βουλή δίδεται μία απάντηση, η οποία διασφαλίζει τον δικαστικό λειτουργό από τον κίνδυνο περιπτώσεων παρεξηγήσεων, που δεν νομίζω ότι έχουν προσφέρει ως τώρα κύρος στο δικαστικό σώμα. Αναφέρθηκα ήδη σε ορισμένα παραδείγματα. Θα σας πω μόνο ότι μέχρι το χρονικό εκείνο σημείο κατά το οποίο οι υποθέσεις οι σχετικές με αποδοχές δικαστικών λειτουργών ανήκαν στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων, η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ήταν ιδιαίτερα προσεκτική στην άσκηση ελέγχου συνταγματικότητας με κριτήριο την αρχή της ισότητας και στο φαινόμενο της λεγόμενης επεκτατικής εφαρμογής ευνοϊκών νομοθετικών ρυθμίσεων και σε ομάδες μη προβλεπόμενες ρητά

από την ευνοϊκή ρύθμιση. Από τότε που ολοκληρώθηκε η δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και άρα τα ζητήματα τα σχετικά με αποδοχές δικαστικών λειτουργών άγονται στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια και κατ' αναίρεση στο Συμβούλιο της Επικρατείας, άλλαξε ριζικά η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να διασφαλίζεται μέσα από τους μηχανισμούς αυτούς της επεκτατικής εφαρμογής ευνοϊκών διατάξεων το καλύτερο δυνατό οικονομικό αποτέλεσμα.

Και η αλήθεια είναι ότι η εκτελεστική εξουσία και η νομοθετική εξουσία, η προηγούμενη Βουλή και η προηγούμενη Κυβέρνηση με Υπουργό Δικαιοσύνης τον κ. Γιαννόπουλο ανέλαβε την πρωτοβουλία να επιλύσει ριζικά θα έλεγα, το ζήτημα του μισθολογίου των δικαστικών λειτουργών και έτσι να δώσει μία εν τω πράγματι απάντηση σε όλη αυτή τη διεκδικητική δικονομική μεθόδευση. Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι λύθηκε και το συνταγματικό ζήτημα των αποδοχών των δικαστικών λειτουργών.

Γι' αυτό προβλέπεται οι σχετικές με αποδοχές και συντάξεις διαφορές να εισάγονται στο δικαστήριο του άρθρου 99, δηλαδή στο Δικαστήριο Αγωγών Κακοδικίας και μάλιστα με παραλλαγμένη κάπως σύνθεση έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι οι υποθέσεις αυτές θα εκδικάζονται από ένα ειδικό δικαστήριο προβλεπόμενο από το Σύνταγμα, στο οποίο όμως δεν θα πλειοψηφούν οι δικαστικοί λειτουργοί. Προβλέπει το Σύνταγμα τη σύνθεση του Ειδικού Δικαστηρίου και αυτή πρέπει ad hoc να βελτιωθεί έτσι ώστε και τακτικοί δικαστές να μετέχουν, αλλά και αυτοί να μην έχουν την πλειοψηφία του δικαιοδοτικού οργάνου που επιλαμβάνεται των δικών τους θεμάτων.

Κατά την ίδια λογική με εξαίρεση επιστημονικά και νομοπαρασκευαστικά έργα και έργα σχετικά με την εκπαίδευση των δικαστικών λειτουργών, δηλαδή έργα σχετικά με τη Σχολή Δικαστών, απαγορεύεται στους δικαστικούς λειτουργούς **η άσκηση διοικητικών καθηκόντων**. Ενώ το ζήτημα των διαιτησιών, το οποίο έχει ήδη λυθεί ικανοποιητικά σε πολύ μεγάλο βαθμό με διατάξεις της κοινής νομοθεσίας, αντιμετωπίζεται και συνταγματικά έτσι ώστε οι **διαιτησίες** να είναι τμήμα των υπηρεσιακών καθηκόντων των δικαστικών λειτουργών, όταν ως διαιτητής ορίζεται το δικαστήριο στο οποίο υπηρετούν και όχι αυτοί ατομικά.

Συναφής είναι και η ρύθμιση για τη δημοσίευση της επώνυμης **μειοψηφίας** στις δικαστικές αποφάσεις, διάταξη για την οποία απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία στην παρούσα Βουλή και διάταξη στην οποία δεν έχουμε κανένα λόγον να επιμείνουμε, γιατί ούτως ή άλλως η κοινή νομοθεσία αντιμετωπίζει, όπως πρέπει το ζήτημα αυτό. Αντιθέτως αξίζει να προβληματιστούμε σε σχέση με την άρνηση εφαρμογής της ρητής συνταγματικής υποχρέωσης, σύντομης έστω **απαγγελίας στο ακροατήριο** της αιτιολογίας της απόφασης των ποινικών δικαστηρίων, για να γνωρίζει ο κατηγορούμενος ποιο είναι, έστω επιγραμματικά, το σκεπτικό, δύναμει του οποίου κηρύσσεται η αθωότητά του ή επιβάλλεται η καταδίκη του.

4. Το ανώτατο δικαστικό συμβούλιο

Ο κορμός όμως των σχετικών ρυθμίσεων, είναι ο παραδοσιακός θεσμός του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου.

Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης ταυτίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στη χώρα μας -αλλά μόνο στη χώρα μας αυτό συμβαίνει τόσο πολύ και τόσο απόλυτα- με την αυτοδιοίκηση της δικαιοσύνης. Και η αυτοδιοίκηση της δικαιοσύνης ταυτίζεται με τη διοίκηση της δικαιοσύνης μόνον από τους ανώτατους δικαστές του αντίστοιχου δικαιοδοτικού κλάδου.

Αυτά δεν είναι ούτε γραμμικά, ούτε αυτονόητα. Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης δεν σημαίνει πλήρη και απόλυτη αυτοδιοίκηση, γιατί σε όλες τις ευνομούμενες και πολιτισμένες θεσμικά χώρες του κόσμου υπάρχει παρεμβολή και της εκτελεστικής εξουσίας και της νομοθετικής εξουσίας σε ορισμένες διαδικασίες επιλογής, ιδίως, όταν πρόκειται για ανώτατα ή συνταγματικά δικαστήρια. Και πολύ περισσότερο,

αυτοδιοίκηση της δικαιοσύνης δεν σημαίνει διοίκηση με έναν "ολιγαρχικό" τρόπο, μόνο από τους λίγους ανώτατους δικαστές κάθε κλάδου.

Προσπαθούμε λοιπόν, χωρίς να αλλάξουμε την πρακτική και την παράδοση, σεβόμενοι το θεσμό του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, να επιφέρουμε τις βελτιώσεις που είναι αναγκαίες για να διασφαλιστεί η θέση του κατώτερου δικαστή, για να διασφαλιστεί δηλαδή η εσωτερική ανεξαρτησία της δικαιοσύνης.

Άρα, ο θεσμός του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου παραμένει και παραμένει χωριστά για κάθε δικαιοδοτικό κλάδο. Στην σύνθεσή του μετέχουν ανώτατοι δικαστές, στη συντριπτική πλειοψηφία και μετά ψήφου μάλιστα, οι οποίοι κληρώνονται με τις διευθετήσεις που είναι αναγκαίες. Και οι διευθετήσεις είναι: 'Οτι ο κρινόμενος κλάδος εκπροσωπείται με δύο τουλάχιστον δικαστές, οι οποίοι μετέχουν άνευ ψήφου στη σύνθεση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, με βαθμό τουλάχιστον εφέτη ή ισότιμο προς τον εφέτη. Η δεύτερη προσθήκη είναι πως το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, πλην του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, προστίθενται και δύο αντιεισαγγελείς μεταξύ των προερχομένων από τον εισαγγελικό κλάδο και επίσης είμαι πρόθυμος να δεχθώ το αίτημα της Ένωσης Εισαγγελέων. Οι αντιεισαγγελείς του Αρείου Πάγου να μετέχουν μετά ψήφου στη διοικητική ολομέλεια, όταν αυτή συγκροτείται για να αποφανθεί επί προσφυγής δικαστικού λειτουργού κατά αποφάσεως του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου.

Πρέπει εδώ, επίσης, να αποσαφηνίσω για τα Πρακτικά ότι το ίδιο γίνεται και σε σχέση με το Γενικό Επίτροπο στο Ελεγκτικό Συνέδριο και σε σχέση με το Γενικό Επίτροπο των Διοικητικών Δικαστηρίων και κατά τον τρόπο αυτό καθίσταται συνταγματικός πια ο θεσμός του Γενικού Επιτρόπου και της Γενικής Επιτροπείας των Γενικών Δικαστηρίων, θεσμός που είχε προκαλέσει σωρεία αμφισβητήσεων και ουσιαστικά είχε οδηγήσει στην αποβολή του γενικού επιτρόπου των Διοικητικών Δικαστηρίων από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας και των διοικητικών δικαστηρίων. Βέβαια, ο γενικός επίτροπος μετέχει στα θέματα που αφορούν στους διοικητικούς δικαστές, τους δικαστές των λεγομένων τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

Ένα άλλο ζήτημα, το οποίο είναι πολύ σημαντικό στην πράξη, είναι να έχουμε συνειδηση του γεγονότος πως με την προτεινόμενη αναθεώρηση η δυνατότητα προσφυγής του θιγομένου δικαστικού λειτουργού στην Ολομέλεια του οικείου ανωτάτου δικαστηρίου δεν προβλέπεται μόνο σε περίπτωση παράλειψης για προαγωγή, αλλά σε κάθε περίπτωση που ο κοινός νόμος θεσπίζοντας και τις σχετικές προϋποθέσεις, θα κρίνει σοβαρή έτσι ώστε να πρέπει να απασχολήσει την Ολομέλεια. Γιατί μπορεί μία μετάθεση ή μία τοποθέτηση να είναι πολύ πιο σημαντική ή πολύ πιο επιβαρυντική από την παράλειψη προαγωγής. Και πιστεύω ότι έτσι θα βρεθεί η χρυσή τομή, ώστε και ο δικαστής να νοιώθει ότι έχει προστασία και η Ολομέλεια, να μην επιβαρύνεται με υπερβολικά μεγάλο διοικητικό φόρτο.

5. Προαγωγές και μετατάξεις

Το σταυρικό όμως σημείο στο θέμα αυτό είναι το ζήτημα των προαγωγών και των εξελίξεων. Το ζήτημα των προαγωγών και των εξελίξεων αντιλαμβάνεστε ότι είναι ζωτικό για ένα άτομο που αφιερώνει τη ζωή του και τη σταδιοδρομία του στην υπηρεσία της δικαιοσύνης και θέλει να νοιώθει ότι έχει ανοιχτή πρόσβαση στις υψηλότερες θέσεις με διαφάνεια και αξιοκρατία. Είναι από την άποψη αυτή πολύ γνωστό το **πρόβλημα της δυνατότητας εξέλιξης, των δικαστικών λειτουργών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στο Συμβούλιο της Επικρατείας**. Η ερμηνεία που το ίδιο το Συμβούλιο της Επικρατείας έκανε, των άρθρων 88 και 90 του Συντάγματος, οδήγησε ως τώρα στην άρνηση αποδοχής της ίδιας της θεωρητικής δυνατότητας εξέλιξης των τακτικών διοικητικών δικαστών στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

Διαμορφώνεται έτσι μια εκ γενετής, εξ ορισμού, θεσμική ανισότητα μεταξύ της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης από τη μια μεριά και της διοικητικής δικαιοσύνης από την άλλη, γιατί είναι ακώλυτη η εξέλιξη των πολιτικών και ποινικών δικαστών στον Άρειο Πάγο, ενώ είναι διαφορετικά σώματα, τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια από τη μια μεριά και το Συμβούλιο της Επικρατείας από την άλλη.

Είναι γεγονός πως το Συμβούλιο της Επικρατείας, ως ανώτατο διοικητικό δικαστήριο, με ειδική εσωτερική διάρθρωση και με μια μεγάλη πια παράδοση από το 1929 έως σήμερα, λειτούργησε και λειτουργεί ως βασικός εγγυητής του κράτους δικαίου και της αρχής της νομιμότητας. Παρά τις μεγάλες αντιρρήσεις που μπορεί να έχει κανείς για επιμέρους εκφάνσεις της νομολογίας και της πρακτικής του Συμβουλίου της Επικρατείας, παρά ακραία φαινόμενα δικαστικού ακτιβισμού που εμφανίζονται, η αλήθεια είναι πως το Συμβούλιο της Επικρατείας λειτουργεί ως ευαίσθητος και πρακτικός ταυτόχρονα και αποτελεσματικός εγγυητής της αρχής της νομιμότητας, προσσταθεί και διαμορφώνει το κράτος δικαίου και πιστεύω ότι και η Επιτροπή Αναθεώρησης και η Ζ' Αναθεωρητική Βουλή πρέπει με σαφήνεια να τιμήσουν το Συμβούλιο της Επικρατείας γι' αυτόν τον ιστορικό του ρόλο.

Αυτό, όμως, δεν σημαίνει πως τα πράγματα στο χώρο της διοικητικής δικαιοσύνης έχουν μείνει στο σημείο που βρίσκονταν το 1929 ή στο σημείο στο οποίο τα βρήκε η Ε' Αναθεωρητική Βουλή το 1975. Τα διοικητικά δικαστήρια έχουν εξελιχθεί, έχουν ολοκληρωθεί, έχει σε πολύ μεγάλο βαθμό ολοκληρωθεί η δικαιοδοσία τους, έχουν αποκτήσει μια πλήρη δομή και έχουν στελεχωθεί με εκατομμύρια περίπου δικαστικούς λειτουργούς, από του βαθμού του παρέδρου των διοικητικών πρωτοδικείων, μέχρι του βαθμού του προέδρου εφετών διοικητικών δικαστηρίων, που ζητούν και αυτοί να έχουν την προοπτική της εξέλιξης στις ανώτατες βαθμίδες του κλάδου τους, δηλαδή σε εκείνες τις βαθμίδες, που ούτως ή άλλως τώρα ασκούν πλήρη διοίκηση στα διοικητικά δικαστήρια. Γιατί το ανώτατο δικαστικό συμβούλιο της διοικητικής δικαιοσύνης συγκροτείται από μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας, τα διοικητικά δικαστήρια επιθεωρούνται από το Συμβούλιο της Επικρατείας και οι αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων προσβάλλονται κατ' έφεση ή κατ' αναίρεση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Άρα, πρέπει ο αναθεωρητικός νομοθέτης να ανοίξει την οδό πρόσβασης των διοικητικών δικαστών στο Συμβούλιο της Επικρατείας στο βαθμό του Συμβούλου της Επικρατείας. Το ίδιο το Συμβούλιο της Επικρατείας δείχνει αυτή η δυνατότητα πρόσβασης να προβλεφθεί για το βαθμό του παρέδρου. Η αλήθεια όμως είναι ότι είναι εξαιρετικά δύσκολο, έναν πεπειραμένο δικαστή ο οποίος ήδη λειτουργεί ως μετά ψήφου δικαστής από το βαθμό του παρέδρου πρωτοδικών μέχρι το βαθμό του Προέδρου Εφετών ή του Εφέτη, να τον μετατρέψεις σε πάρεδρο μέλος ενός δικαστηρίου, δηλαδή σε δικαστή με συμβουλευτική ψήφο. Άλλωστε υπάρχει ο κίνδυνος έτσι να αποστερηθεί η διοικητική δικαιοσύνη από τους σημαντικότερους και ικανότερους εφέτες που αποτελούν και τη ραχοκοκαλιά των διοικητικών εφετείων, τα οποία έχουν επωμισθεί ένα πολύ μεγάλο βάρος για την εκδίκαση και διοικητικών διαφορών ακυρωτικών και ουσίας.

Πρέπει, λοιπόν, να διασφαλιστεί η πρόσβαση στο βαθμό του συμβούλου και βεβαίως, πρέπει να εξετάσουμε το ενδεχόμενο, να οριστεί με ακρίβεια ποσοστό (το ένα πέμπτο των θέσεων των Συμβούλων Επικρατείας) στο οποίο πρέπει να γίνεται η προαγωγή αυτή, γιατί η πρόταση, αυτό να γίνεται χωρίς ποσοστιαίες αναλογίες και εγγυήσεις, έχει βεβαίως μία σαφήνεια και καθαρότητα, από την άλλη όμως μεριά πρέπει με ειλικρίνεια να πούμε ότι έτσι μπορεί να μην επιλεγεί και κανείς διοικητικός δικαστής, για να προαχθεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

Με τη νέα διατύπωση της παραγράφου 6 του άρθρου 88 και της ερμηνευτικής δήλωσης που βρίσκεται κάτω από αυτό επέρχονται και άλλες τρεις σημαντικές μεταβολές :

Πρώτον, καταργείται το σημερινό σύστημα επιλογής των

παρέδρων και των συμβούλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, διασφαλίζεται η δομή του δικαστηρίου και η ευθύγραμμη εξέλιξη των εισηγητών του (που τώρα προέρχονται από την Εθνική Σχολή Δικαστών) σε παρέδρους και των παρέδρων σε συμβούλους.

Δεύτερον, χειραφετείται ο εισαγγελικός κλάδος με την κατάργηση της δυνατότητας μετάταξης λειτουργών της «καθημένης» δικαιοσύνης σε θέσεις αντεισαγγελέων του Αρείου Πάγου. Διασφαλίζεται επίσης η συμμετοχή της εισαγγελίας του Αρείου Πάγου στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο και την ολομέλεια όταν αυτή επιλύει υπηρεσιακά θέματα καθώς και η επιλογή του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου μεταξύ των αντεισαγγελέων του.

Τρίτον, παρέχεται η δυνατότητα ενοποίησης του α' βαθμού δικαιοδοσίας των πολιτικών δικαστηρίων (Ειρηνοδικεία / Πρωτοδικεία) και ρύθμιση της θέσης των ειρηνοδικών μετά όμως από σοβαρή κρίση και αξιολόγηση.

Ως προς το **μείζον και περιβόητο θέμα της επιλογής των προσώπων που θα στελεχώσουν τις θέσεις των Προέδρων και των Αντιπροέδρων των Ανωτάτων Δικαστηρίων, του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και των Γενικών Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου και των Διοικητικών Δικαστηρίων** ήθελα να πω τα εξής:

Το ισχύον σύστημα έχει κατηγορηθεί πολλαπλώς, γιατί πολλοί έχουν την αντίληψη ότι μπορεί να είναι εξαρτημένος πολιτικά ένας πρωτοδίκης ή ένας αντεισαγγελέας πρωτοδικών, με τη σκέψη πως μπορεί, μετά από τριάντα χρόνια, κάποια κυβέρνηση να τον κρίνει για πιθανή προαγωγή στο βαθμό του αντιπροέδρου ή του προέδρου ή του εισαγγελέως. Πρέπει να σας πω ότι η Ελλάδα είναι η Χώρα, στην οποία η εκτελεστική εξουσία παρεμβαίνει στο μικρότερο δυνατό βαθμό στην εξέλιξη την υπηρεσιακή των δικαστικών λειτουργών. Είναι γνωστό ότι ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών επιλέγει το σύνολο των μελών του ανωτάτου δικαστηρίου, ο διορισμός των οποίων εγκρίνεται από την Γερουσία. Το Γερμανικό Κοινοβούλιο επιλέγει τα μέλη του Γερμανικού Ανωτάτου Δικαστηρίου, ο Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Γερουσίας και της Βουλής επιλέγουν ανά τρία τα εννιά μέλη του Γαλλικού Συνταγματικού Συμβουλίου, ενώ σε πάρα πολλές χώρες στις οποίες αρμόδιο για την εξέλιξη των δικαστικών λειτουργών είναι ένα ανώτατο συμβούλιο δικαιοσύνης -και αυτό συμβαίνει και στην Ιταλία και στην Ισπανία και στην Πορτογαλία- αυτό το ανώτατο συμβούλιο δικαιοσύνης συγκροτείται κατά το μεγαλύτερο μέρος με αποφάσεις πολιτικών οργάνων των κοινοβουλίων ή των κορυφαίων θέσεων της εκτελεστικής εξουσίας και δεν συγκροτείται μόνο από δικαστές, αλλά και από άλλους παράγοντες του νομικού κόσμου.

Εμείς έχουμε μία παράδοση, η οποία βεβαίως έχει πολλά αρνητικά, αλλά έχει και το θετικό της σαφήνειας ως προς την πολιτική ευθύνη. Γιατί η κυβέρνηση που επιλέγει ένα πρόσωπο για κάποια από τις κορυφαίες αυτές θέσεις, φέρει διαχρονικά την ευθύνη για τις πράξεις και τις παραλείψεις αυτού του προσώπου, όταν το πρόσωπο αυτό υπερβαίνει τα δικαστικά του καθήκοντα και εκτίθεται πολιτικά.

Η αρχική πρόταση του ΠΑΣΟΚ ήταν να περιβληθεί το σύστημα αυτό με δύο εγγυήσεις. Η πρώτη εγγύηση αφορά τη δέσμευση του Υπουργικού Συμβουλίου από μία φάση προεπιλογής η οποία ανατίθεται σε ένα ειδικά συγκροτούμενο όργανο, ένα ειδικό δικαστικό συμβούλιο, το οποίο σύμφωνα με την πρότασή μας αποτελείται κατά τα 2/3 από δικαστικούς λειτουργούς. Η ομάδα αυτή των δικαστικών λειτουργών αποτελείται κατά τα 2/3 από ανώτατους δικαστικούς βαθμούς και κατά το 1/3 από ανώτερους λειτουργούς βαθμού, τουλάχιστον, εφέτη ή ισότιμοι και κατά το υπόλοιπο 1/3 από καθηγητές νομικών σχολών και δικηγόρους που έχουν τα προσόντα να είναι μέλη συνταγματικά προβλεπόμενων οργάνων, όπως το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, το Δικαστήριο Κακοδικίας, το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο των δικαστικών λειτουργών. Η προεπιλογή μπορεί να γίνεται σε έναν περιορισμένο, αλλά όχι πολύ μικρό αριθμό. Θα περιλαμβάνει ουσιαστική αξιολόγηση και θα δεσμεύει το Υπουργικό

Συμβούλιο, το οποίο πρέπει να επιλέξει από τον κατάλογο των προεπιλεγμένων προσώπων. Η τελική, όμως, επιλογή, πρέπει να ανήκει σε ένα πολιτικό όργανο, το οποίο έχει ευθύνη ενώπιον του εκλογικού σώματος, έχει δημοκρατική νομιμοποίηση. Η δε δεύτερη μεγάλη εγγύηση είναι η θέσπιση ανωτάτου ορίου παραμονής στις θέσεις των προέδρων των ανωτάτων δικαστηρίων και του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και η τελική πρότασή μας είναι το όριο αυτό να είναι τεσσάρων ετών. Αναγνωρίζω ότι αυτό είναι αρκετά υψηλό, ενώ πρέπει να προβλέπεται επικουρικός μηχανισμός, ώστε εάν ο πρόεδρος ή ο εισαγγελέας η θητεία του οποίου λήγει, να αποχωρεί με πλήρη συνταξιοδοτική κάλυψη.

Οι προτάσεις που ακούστηκαν έχουν όλες μειονεκτήματα. Σταθμίζοντας τα δεδομένα αυτά, έχω την άποψη, ότι τα λιγότερα μειονεκτήματα τα έχει η επιλογή από το Υπουργικό Συμβούλιο αλλά με θέσπιση ανωτάτων χρονικών ορίων παραμονής στις κορυφαίες θέσεις.

6. Οι δικαστικοί υπάλληλοι

Στο άρθρο 92, επιλύεται το ζήτημα της δυνατότητας συμμετοχής των δικαστικών υπαλλήλων στα υπηρεσιακά τους συμβούλια, στα οποία βεβαίως η πλειοψηφία πρέπει να αποτελείται από δικαστικούς λειτουργούς και αποσαφηνίζεται ότι και οι υπάλληλοι των υποθηκοφυλακείων έχουν την ιδιότητα του δικαστικού υπαλλήλου, γιατί τώρα, όπως γνωρίζετε, υπάρχει το παράδοξο ο προϊστάμενός τους να θεωρείται δικαστικός υπάλληλος, ενώ οι υφιστάμενοι της ίδιας υπηρεσίας κοινοί διοικητικοί υπάλληλοι.

7. Ζητήματα δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας

Η μεγάλη τομή που γίνεται στο άρθρο 94 είναι η μετατροπή της έννοιας της διοικητικής διαφοράς, ακυρωτικής και ουσιαστικής, και της έννοιας της ιδιωτικής διαφοράς σε έννοιες που μπορεί να τις διαπλάσει ο κοινός νομοθέτης. Ο κανόνας για τις διοικητικές διαφορές είναι η υπαγωγή τους στην ενιαία δικαιοδοσία του Συμβουλίου της Επικρατείας και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Στο Συμβούλιο της Επικρατείας, λοιπόν, και στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια υπάγονται όλες οι διοικητικές διαφορές, ακυρωτικές και ουσιαστικές, όπως νόμος ορίζει. Το ίδιο συμβαίνει και με τις ιδιωτικές διαφορές οι οποίες υπάγονται φυσικά στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων.

Υπάρχουν εδώ δυο καινοτομίες, στο άρθρο 94 που είναι η πιο κρίσιμη για τον πολίτη διάταξη αυτού του κεφαλαίου. Η πρώτη καινοτομία είναι, όπως προτείνει και το Συμβούλιο της Επικρατείας με το 6/2000 πρακτικό του, η δυνατότητα κατηγορίες ομοειδών υποθέσεων επί των οποίων εφαρμόζεται το ίδιο νομοθετικό πλαίσιο, να υπάγονται σε έναν δικαιοδοτικό κλάδο, παρότι παραβιάζουν το σχήμα της διάκρισης μεταξύ διοικητικών και ιδιωτικών διαφορών. Άρα, μπορεί μια δέσμη υποθέσεων ιδιωτικών διαφορών να υπαχθεί στα διοικητικά δικαστήρια ή το αντίστροφο, εάν εφαρμόζεται το ίδιο νομοθετικό πλαίσιο. Κλασικό παράδειγμα είναι η νομοθεσία των δημοσίων έργων, που ισχύει σε όλο το δημόσιο τομέα, αλλά με το οργανικό κριτήριο τα δημόσια και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου παράγουν διοικητικές διαφορές εκδικαζόμενες από τα διοικητικά δικαστήρια. Οι δημόσιες επιχειρήσεις και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου παράγουν ιδιωτικές διαφορές εκδικαζόμενες από τα πολιτικά δικαστήρια. Τώρα αυτά μπορούν να ενοποιηθούν.

Και η δεύτερη μεγάλη καινοτομία είναι η δυνατότητα ανάθεσης στα δικαστήρια πολιτικά ή διοικητικά, όχι μόνο υποθέσεων διοικητικής φύσης, δηλαδή υποθέσεων της εξουσίας δικαιοδοσίας, αλλά και υποθέσεων που σχετίζονται με τη λήψη μέτρων για τη συμμόρφωση της διοίκησης με τις δικαστικές αποφάσεις.

Αρα μπορεί να προβλεφθεί μια ειδική δικονομική διαδικασία δικαστικής επίλυσης του ζητήματος της συμμόρφωσης της διοίκησης με τις δικαστικές αποφάσεις. Στο δε άρθρο 95 επεκτείνεται η υποχρέωση συμμόρφωσης της διοίκησης, όχι

όπως τώρα στις αμετάκλητες αποφάσεις, αλλά και στις τελεσίδικες που δεν έχουν ανασταλεί νόμιμα. Αυτό σημαίνει ότι τώρα για παράδειγμα οι ακυρωτικές αποφάσεις του διοικητικού εφετείου είναι εξίσου δεσμευτικές με τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, εκτός και αν το ίδιο το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει αναστείλει την εκτέλεση μιας τελεσίδικης απόφασης του διοικητικού εφετείου. Πρόκειται για δύο πολύ σημαντικές μεταβολές που επιτάσσουν τη συμμόρφωση της κρατικής εξουσίας στις αποφάσεις των δικαστηρίων και όχι μόνο του Συμβουλίου της Επικρατείας και όχι μόνο των ακυρωτικών, όπως λέει το ισχύον Σύνταγμα. Πρόκειται για μία πολύ σημαντική τομή.

Η επόμενη διάταξη της δέσμης αυτής είναι η διάταξη του άρθρου 95 και της αρμοδιότητας του Συμβουλίου της Επικρατείας. Μια διάταξη που έχει προκαλέσει αδικαιολόγητες δημοσιογραφικές "παρεξηγήσεις", ίσως επειδή όσοι κάνουν τα σχόλια αυτά, δεν έχουν εμπειρία ή ειδική γνώση.

Σύμφωνα με την πρότασή μου στο Συμβούλιο της Επικρατείας, όπως προτείνει η Ολομέλεια του δικαστηρίου στο πρακτικό 6/2000, υπάγεται κατ'αρχάς ο αναιρετικός έλεγχος των τελεσίδικων αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων, αλλά όπως ο νόμος ορίζει, κάτι που προστίθεται σε σχέση με το ισχύον Σύνταγμα και κάτι που ζητάει η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας προκειμένου να αποσυμφορηθεί από περιττές αιτήσεις αναίρεσας για ήσσονος σημασίας υποθέσεις.

Και δεύτερον υπάγονται όλες οι αιτήσεις ακυρώσεως, υπάγεται ο ακυρωτικός δηλαδή έλεγχος, σε όσες υποθέσεις ο νόμος θεωρεί ότι πρέπει να υπαχθούν λόγω της σημασίας τους απευθείας στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Αυτό σημαίνει ότι, όσες δεν υπάγονται απευθείας στο Συμβούλιο της Επικρατείας, άγονται σε αυτό δια των ενδίκων μέσων, που συνήθως είναι η έφεση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Το πρακτικό του Συμβουλίου της Επικρατείας στο οποίο αναφέρθηκε υπερακοντίζει την πρόταση αυτή και ζητά από τον αναθεωρητικό νομοθέτη να προβλέψει πως ο δευτεροβάθμιος ακυρωτικός έλεγχος διεξάγεται είτε από το Συμβούλιο της Επικρατείας, είτε από τα διοικητικά εφετεία. Άρα αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο κάποιες υποθέσεις να μην άγονται καθόλου στο Συμβούλιο της Επικρατείας, γιατί εκδικάζονται ακυρωτικά και πρωτοβαθμώς και δευτεροβαθμώς, από τα διοικητικά δικαστήρια.

Εγώ είμαι έτοιμος να αποδεχθώ την πρόταση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας και να προσθέσουμε στο άρθρο 95 παράγραφος 1 περίπτωση α' εδάφιο σύμφωνα με το οποίο "ο δευτεροβάθμιος ακυρωτικός έλεγχος διενεργείται από το Συμβούλιο της Επικρατείας ή τα διοικητικά εφετεία, όπως νόμος ορίζει". Αυτή είναι η προτεινόμενη από το Συμβούλιο της Επικρατείας διατύπωση.

Το άλλο θέμα που τίθεται είναι το ζήτημα του τεκμηρίου αρμοδιότητας. Δηλαδή εάν ο νομοθέτης δεν προβλέψει αρμόδιο δικαστήριο άλλο, η αρμοδιότητα να καταλείπεται στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Αυτό το θεωρώ αυτονόητο και βεβαίως όταν δεν ορίζει άλλο δικαστήριο ο κοινός δικονομικός νομοθέτης, ο ακυρωτικός δικαστής είναι το Συμβούλιο της Επικρατείας. Άρα η διατύπωση είναι ότι στο Συμβούλιο της Επικρατείας υπάγονται οι σοβαρές υποθέσεις και όσες δεν έχουν υπαχθεί αλλού. Αυτό έχει πολύ μεγάλη σημασία, γιατί η μεταφορά ακυρωτικών διαφορών από το Συμβούλιο της Επικρατείας στα διοικητικά δικαστήρια προβλέπεται και από την ισχύουσα παράγραφος 3. Όμως το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει ερμηνεύσει την ισχύουσα παράγραφο 3 του άρθρου 95 υπό την ρητή επιφύλαξη πως θα ελέγχει διαρκώς, εάν διασφαλίζεται ο πυρήνας της ακυρωτικής αρμοδιότητας του. Δηλαδή έχει εξαγγείλει το Συμβούλιο της Επικρατείας ένα αφηρημένο δικαστικό έλεγχο της συνταγματικότητας του μελλοντικού νόμου.

Αυτό το σχήμα, όμως, δεν προβλέπεται στο Σύνταγμα μας. Είναι μία ατυχής νομολογία αυτή. Πιστεύω ότι η σημερινή παράγραφος 3 του άρθρου 95 πρέπει να ενσωματωθεί στην παράγραφο 1 του άρθρου 95 στην περίπτωση α', στην οποία θα

προβλέπεται ότι “στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας ανήκουν ιδίως “ α) η μετά από αίτηση ακύρωσης των εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών για υπέρβαση εξουσίας ή για παράβαση νόμου σε όσες περιπτώσεις κρίνονται από το νόμο αναγκαίο να υπαχθούν απευθείας σε αυτό και σε όσες περιπτώσεις δεν έχει οριστεί ως αρμόδιο άλλο διοικητικό δικαστήριο. Ο δευτεροβάθμιος ακυρωτικός έλεγχος διενεργείται από το Συμβούλιο της Επικρατείας ή το διοικητικό εφετείο, όπως νόμος ορίζει”. Στο άρθρο 97, όπου κατοχυρώνονται τα μικτά ορκωτά δικαστήρια, γίνεται μία προσπάθεια διαφύλαξης του πυρήνα της αρμοδιότητας των μικτών ορκωτών δικαστηρίων, διότι ο ρυθμός μεταφοράς υποθέσεων επί κακουργημάτων στα εφετεία είναι τέτοιος που ενδέχεται να μην απομείνουν τελικά τίποτα στα μικτά ορκωτά δικαστήρια. Και όπως θα αναλύσουν και άλλοι συνάδελφοί μου, θέλω να πιστεύω ότι είναι τραγικό για την ποιότητα της δικαιοσύνης να επιδιώκεται η εκδίκαση δέκα ή δεκαπέντε ποινικών υποθέσεων κακουργηματικών σε μία δικάσιμο ενός τριμελούς εφετείου κακουργημάτων.

Με το άρθρο 98 που είναι αφιερωμένο στις αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποσαφηνίζονται οι τρεις κύκλοι αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Ο πρώτος κύκλος είναι οι ελεγκτικές αρμοδιότητες, οι οποίες είναι άκρως σημαντικές και οι οποίες ενισχύονται ιδίως στον τομέα των συμβάσεων έργων και προμηθειών. Και αυτό κατοχυρώνεται πλέον και συνταγματικά. Αυτό που είχα την τιμή να εισηγηθώ ως Υπουργός Ανάπτυξης στο νόμο 2741/99, και ισχύει πλέον ως νόμος του κράτους, τώρα αποκτά και συνταγματική υπόσταση. Ο δεύτερος κύκλος είναι οι δικαστικές αρμοδιότητες οι οποίες είναι γνωστές και ο τρίτος κύκλος είναι οι γνωμοδοτικές αρμοδιότητες, οι οποίες είναι επίσης πολύ σημαντικές και οι οποίες επίσης διευρύνονται.

8. Ο έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων

Τέλος στο άρθρο 100, έχει προταθεί από τη προηγούμενη Βουλή να προστεθεί μια παράγραφος η οποία κατοχυρώνει και συνταγματικά αυτό που ήδη έχει γίνει με τη κοινή νομοθεσία, με μία διάταξη που είχα ετοιμάσει όταν ήμουν Υπουργός Δικαιοσύνης και είχε την κλοσύνη να διατηρήσει και να προτείνει στη Βουλή ο κ. Γιαννόπουλος, με την οποία προβλέπεται -και αυτό εφαρμόζεται με επιτυχία στην πράξη- ότι, όταν ένα ζήτημα συνταγματικότητας εισάγεται ενώπιον Ανωτάτου Δικαστηρίου, ο δικαστικός σχηματισμός που επιλαμβάνεται, προκειμένου να ταμεί το ζήτημα αυτό είναι η δικάζουσα ολομέλεια του δικαστηρίου, έτσι ώστε να μην υπάρχουν συνταγματικές αποφάσεις μεταξύ των μικρότερων δικαστικών σχηματισμών, εκτός και αν η ολομέλεια έχει ήδη αποφανθεί επί του ζητήματος αυτού και το μήγμα επαναλαμβάνει την δεδομένη νομολογία.

Αυτή η ειδική δίκη περί συνταγματικότητας, όπως προβλέπει και τώρα η κοινή νομοθεσία, έχει και ορισμένες προϋποθέσεις δημοσιότητας και επιτρέπει ορισμένες ειδικές παρεμβάσεις είτε του Υπουργού Δικαιοσύνης, είτε κάποιου που έχει έννομο συμφέρον για το ζήτημα της συνταγματικότητας.

Και έτσι γίνεται με πολύ πιο σοβαρούς οικονομικούς όρους και με πολύ μεγαλύτερη διαφάνεια μια δίκη περί συνταγματικότητας που τυπικώς μεν αφορά την υπόθεση και τους διαδίκους και τα όρια του δεδικασμένου αυτής της απόφασης ουσιαστικά, όμως, αφορά τους πάντες, γιατί ενδέχεται να παραμερισθεί ως αντισυνταγματική μια διάταξη νόμου.

Θέλω να πω τώρα και με αυτό κλείνω ότι στο πρακτικό 6/2000 του Συμβουλίου της Επικρατείας έχει διατυπωθεί μια σκέψη που για μένα - ως ειδικό θα μου επιτρέψετε να πω, των θεμάτων αυτών - έχει τεράστιο ενδιαφέρον.

Η σκέψη της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι πως το σύστημα του διαχύτου, συγκεκριμένου και παρεμπιπτόντος ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων, που κατοχυρώνονται στο άρθρο 93 του Συντάγματός μας, δεν αποκλείει στον κοινό νομοθέτη να προβλέψει έναν μηχανισμό

οικονομικό σύμφωνα με τον οποίο το κατώτερο δικαστήριο, το δικαστήριο της ουσίας μπορεί, ευρισκόμενο ενώπιον ερωτήματος περί της πιθανής αντισυνταγματικότητας νόμου, εάν το θέλει να παραπέμψει το ερώτημα στο οικείο ανώτατο δικαστήριο, προκειμένου να συντομευθεί ο συνολικός χρόνος της δίκης με την αποφυγή ενδίκων μέσων, αναρρέσεων, αντιφάσεων κλπ.

Αυτό δεν απαιτεί καμία μεταβολή στο Σύνταγμα, ούτε τίθεται τώρα εν όψει της αναθεώρησης, αλλά θεωρώ ότι μια που κάνουμε αυτή τη συζήτηση για το άρθρο 100 πρέπει να αναφερθεί εδώ και πρέπει να καταγραφεί στα πρακτικά της Επιτροπής Αναθεώρησης αυτή η σκέψη του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία είναι πάρα πολύ σημαντική και η οποία με βρίσκει σύμφωνο από πλευράς συνταγματικής νομιμότητας.

Πιστεύω δηλαδή ότι ένα τέτοιο σχήμα είναι συνταγματικά θεμιτό και μπορεί, αν θέλει, να το οργανώσει ο κοινός οικονομικός νομοθέτης υπό την προϋπόθεση, που αποδέχεται και το Συμβούλιο της Επικρατείας, ότι το κατώτερο δικαστήριο με τη βούλησή του θα παραπέμψει το ερώτημα στο οικείο ανώτατο δικαστήριο. Θα αναστέλλεται η πρόοδος της δίκης αλλά το συνολικό κέρδος χρόνου θα είναι πολύ μεγαλύτερο. Δεν είναι της παρούσης το να εισέλθουμε σε λεπτομέρειες, αλλά είναι πολύ σημαντική η σκέψη αυτή. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πιστεύω, ότι έτσι όπως έχει διαμορφωθεί η πρόταση και έτσι όπως έχει αναλυθεί από τις συζητήσεις στην προηγούμενη Βουλή, αλλά και από τις συζητήσεις στην επιστημονική κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων και των δικαστικών ενώσεων και των ανωτάτων δικαστηρίων, μπορούμε με ασφάλεια και με ωριμότητα να προχωρήσουμε σε αναθεωρητικές τομές οι οποίες βελτιώνουν πάρα πολύ τις συνταγματικές ρυθμίσεις για τη δικαιοσύνη και τους δικαστικούς λειτουργούς.

VIII. Διοικητική οργάνωση του Κράτους – Τοπική αυτοδιοίκηση και άλλα θέματα (άρθρα 101 – 109)

Η έβδομη ενότητα αναφέρεται σε θέματα δημόσια διοίκησης, αυτοδιοίκησης και σε διάφορα άλλα συναφή ζητήματα, όπως για παράδειγμα το συνταγματικό καθεστώς των ανεξαρτήτων αρχών, η συνταγματική κατοχύρωση του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού και η πρόθετη διάταξη στο άρθρο 109 του Συντάγματος για τη διαχείριση και τη διοίκηση των κληροδοτημάτων, των δωρεών και των ιδρυμάτων.

1. Το αποκεντρωτικό σύστημα

Το ελληνικό διοικητικό σύστημα βασίζεται εδώ και πολλές δεκαετίες πια στην αποκεντρώση. Ισχύει δηλαδή στη χώρα μας το αποκεντρωτικό σύστημα διοίκησης που ορίζεται ως το σύστημα εκείνο στο οποίο υπάρχουν περιφερειακά όργανα του κράτους εξοπλισμένα με αποφασιστικές αρμοδιότητες.

Είναι σημαντικό το γεγονός ότι με την αναδιτύπωση της παραγράφου 3 του άρθρου 101 του Συντάγματος, με ευρυτάτη πλειοψηφία όπως δείχνουν τα πράγματα και όπως φάνηκε και από τις συζητήσεις στην προηγούμενη Βουλή, επιβεβαιώνουμε τη συνταγματική αυτή αρχή του αποκεντρωτικού συστήματος διοίκησης του κράτους και ενισχύουμε τη χειραφέτηση των περιφερειακών οργάνων σε σχέση με τα κεντρικά όργανα του κράτους, με τις κεντρικές υπηρεσίες, οι οποίες βεβαίως εξακολουθούν να διατηρούν την αρμοδιότητα να παρέχουν γενικές κατευθύνσεις και οδηγίες. Αλλά η αποφασιστική αρμοδιότητα κατά βάση ανήκει στα περιφερειακά όργανα του κράτους, στο πεδίο βέβαια στο οποίο κινείται το καθένα από αυτά.

2. Η συνταγματική θέση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Το σημαντικότερο όμως που έχουμε να αντιμετωπίσουμε ως ζήτημα στο πλαίσιο αυτής της έβδομης ενότητας είναι η συνταγματική θέση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η τοπική αυτοδιοίκηση ως συνταγματικός θεσμός, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχει το μεγάλο πλεονέκτημα της διπλής της φύσης. Η τοπική αυτοδιοίκηση έτσι όπως έχει διαμορφωθεί στη χώρα μας αλλά και διεθνώς, είναι ένας από τους θεμελιώδεις θεσμούς πολιτικής συμμετοχής.

Το δικαίωμα στην τοπική αυτοδιοίκηση είναι ένα πολιτικό δικαίωμα. Οι δραστηριότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης, η ανάπτυξη των αρχών της τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και η λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι μία πολύ ουσιαστική, προσιτή και πρακτική μέθοδος άσκησης των πολιτικών δικαιωμάτων.

Μάλιστα θα έλεγα ότι η λειτουργία αυτή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης υπερβαίνει τις τυπικές αρμοδιότητες που έχουν τα όργανα της γιατί πολύ συχνά η Τοπική Αυτοδιοίκηση λειτουργεί και ως θεσμός πολιτικής πίεσης και όχι μόνο ως μηχανισμός άσκησης αρμοδιοτήτων. Είναι λοιπόν προφανές ότι το σημαντικότερο ίσως στοιχείο που διέπει την Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι αυτό το στοιχείο της πολιτικής συμμετοχής είτε τυπικά με αρμοδιότητες, είτε άτυπα με την άσκηση πίεσης.

Ταυτόχρονα όμως η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι διοίκηση, είναι μια από τις πολύ συγκεκριμένες και απτές όψεις του κρατικού φαινομένου στο σύνολό του. Αυτή η διπλή φύση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η οποία λειτουργεί ταυτόχρονα ως φορέας πολιτικών δικαιωμάτων και ως φορέας πολιτικής και διοικητικής εξουσίας, νομίζω ότι πρέπει να είναι η μήτρα των προβληματισμών για την αναδιάρθρωση του άρθρου 102 του Συντάγματος.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι αναπόσπαστο στοιχείο της σύγχρονης αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, λειτουργεί παράλληλα προς το αντιπροσωπευτικό σύστημα διακυβέρνησης. Αυτό όμως δεν την εξιλεώνει, γιατί σε σχέση με τον πολίτη - δημότη ο οποίος είναι ταυτόχρονα και δικαιούμενος, η Τοπική Αυτοδιοίκηση εμφανίζεται ως φορέας εξουσίας.

Μας απασχολεί λοιπόν ταυτόχρονα και το να κατοχυρώσουμε τη συμμετοχή του πολίτη - δημότη και την ενεργό άσκηση των πολιτικών του δικαιωμάτων, αλλά και το να διασφαλίσουμε τα δικαιώματα του πολίτη - δημότη ως δικαιούμενου έναντι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Οι ρυθμίσεις του άρθρου 102 αναφέρονται στη σχέση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και κρατικής εξουσίας, έχουν όμως πάντοτε κατά νου τον πολίτη χάριν του οποίου και καταστρώνονται οι διατάξεις αυτές. Το γεγονός ότι τα όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι όργανα αιρετά, είναι όργανα δημοκρατικά νομιμοποιημένα στο επίπεδο της τοπικής κοινωνίας, δεν καθιστά εξ ορισμού τις πράξεις τους ούτε νόμιμες ούτε σωστές.

Ήρα έχει πολύ μεγάλη σημασία να διασφαλίσουμε τη θεσμική υπόσταση και λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε σχέση με την κρατική εξουσία, αλλά ταυτόχρονα να διασφαλίσουμε την ποιότητα της διοίκησης που παρέχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στον πολίτη, στην ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχει στο δημότη. Και αυτό μπορεί να γίνει μόνο όταν απaráβατος κανόνας είναι ο σεβασμός της αρχής της νομιμότητας. Και ο σεβασμός της αρχής της νομιμότητας αφορά τόσο τη διοικητική όσο και την οικονομική λειτουργία των οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι οποίοι τώρα χειρίζονται πολύ σημαντικά κονδύλια, αναθέτουν σημαντικά έργα και πραγματοποιούν σημαντικές προμήθειες.

Πρέπει λοιπόν όσα μας προβληματίζουν σε σχέση με τη διαφάνεια στο εθνικό επίπεδο ή σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, να μας προβληματίσουν εξίσου και σε νομαρχιακό και σε δημοτικό επίπεδο, γιατί τα φαινόμενα αυτά είναι φαινόμενα διάχυτα και έτσι πρέπει και η μέριμνα του Συντάγματος να είναι εξίσου διάχυτη.

Αναθεωρώντας το άρθρο 102 του Συντάγματος, είμαστε υποχρεωμένοι να προβούμε σε ένα ρητό διάλογο με τη νομολογία, γιατί πολλές από τις βασικές έννοιες που χρησιμοποιεί η ισχύουσα διατύπωση του άρθρου 102 τις επεξεργάστηκε ή και τελικά τις διέπλεσε η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ήρα όταν ο αναθεωρητικός

νομοθέτης έρχεται να παρέμβει τώρα εκ των υστέρων, βρίσκεται σε έναν διάλογο με τη νομολογία καθώς πρέπει να διατυπώσει τη συντακτική του βούληση με σαφήνεια προκειμένου η Τοπική Αυτοδιοίκηση να αποκτήσει και τα πολιτικά και τα νομικά και τα διοικητικά χαρακτηριστικά που ο ίδιος ο συντακτικός νομοθέτης, ο δευτερογενής στην προκειμένη περίπτωση, θέλει.

Το Σύνταγμα του 1975 γνωρίζετε πάρα πολύ καλά ότι κατοχυρώνει ρητά την πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση την οποία και κατονομάζει λέγοντας ότι οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού είναι οι δήμοι και οι κοινότητες. Παρέχει την εξουσιοδότησή του στον κοινό νομοθέτη να ρυθμίσει τα σχετικά με τους άλλους βαθμούς. Στο πλαίσιο δε αυτό μετά από διαταγούς, παλινωδίες, αμχανίες ήρθε ο νομοθέτης και κατοχύρωσε τη δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση, την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, που από το 1994 και μετά είναι μια πραγματικότητα στη χώρα μας, μια πραγματικότητα με προβλήματα, μια πραγματικότητα που διανύει τα πρώτα βήματά της, αλλά μια πραγματικότητα η οποία νομίζω ότι έχει αλλάξει τον πολιτικό και σε πολλά σημεία και τον διοικητικό και αναπτυξιακό χάρτη της χώρας.

Με το Σύνταγμα του 1975 έγινε λοιπόν ένα πάρα πολύ μεγάλο βήμα. Πιστεύω ότι στη διοικητική ιστορία της χώρας η ίδρυση στην πράξη της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης είναι μια πολύ μεγάλη τομή, τομή εφάμιλλη με άλλες που έγιναν είτε στα μέσα του αιώνα που κλείνει ή τον περασμένο αιώνα. Τώρα οφείλουμε να κατοχυρώσουμε ρητά τον πρώτο και δεύτερο βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης χωρίς να προσδιορίζουμε στο Σύνταγμα τη συγκεκριμένη ονομασία και το συγκεκριμένο επίπεδο στο οποίο οργανώνεται ο πρώτος και ο δεύτερος αυτός βαθμός και θα έλεγα ότι είναι φενάκη να συζητήσουμε για ένα τρίτο βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης όταν ακόμη δεν έχει ολοκληρωθεί η λειτουργία του δεύτερου βαθμού και όταν δεν έχει ακόμη αποσαφηνιστεί πλήρως η σχέση μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η Ελλάδα κινείται άλλωστε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αξιοποιεί μια πλούσια θεσμική εμπειρία άλλων χωρών. Τα μεγέθη της χώρας μας, που είναι μια χώρα πληθυσμιακά μεσαία στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η γεωγραφική της διάθροιση, καθιστούν πιστεύω επικίνδυνη πολυτέλεια την ύπαρξη τριών βαθμών αυτοδιοίκησης, ενώ επιβάλλουν την ορθολογική και συστηματική οργάνωση των δύο επιπέδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Επαναλαμβάνω εδώ παρότι αυτό είναι αυτονόητο, ότι είναι άλλο αυτό και άλλο ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται η διοικητική αποκέντρωση, δηλαδή ο τρόπος με τον οποίο οργανώνονται τα περιφερειακά όργανα του κράτους και βέβαια ο τρόπος με τον οποίο αυτά συσχετίζονται με τα όργανα των κεντρικών υπηρεσιών. Γιατί και τώρα στη βασική βαθμίδα αποκέντρωσης που είναι η περιφέρεια, μπορούν να λειτουργήσουν χωρίς κανένα συνταγματικό φραγμό συλλογικά όργανα δημοκρατικά νομιμοποιημένα που να παίζουν ένα πολύ σημαντικό αναπτυξιακό ή και διοικητικό ρόλο όπως τα περιφερειακά συμβούλια.

Αναφερόμαστε λοιπόν στον πρώτο και δεύτερο βαθμό αφήνοντας στον κοινό νομοθέτη την ευχέρεια, δίδοντας έμμεσα θα έλεγα την εντολή στον κοινό νομοθέτη να οργανώσει το σύστημα με τον πληρέστερο και αποτελεσματικότερο τρόπο. Το κρισιμότερο όμως που γίνεται με την αναθεώρηση είναι ότι θωρακίζονται οι αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Και θωρακίζονται διπλά. Πρώτον με την εισαγωγή για πρώτη φορά του τεκμηρίου αρμοδιότητας για τις τοπικές υποθέσεις υπέρ των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο νόμος περιορίζεται στο να κατανέμει τις τοπικές υποθέσεις ανάλογα με το εύρος τους στους οργανισμούς πρώτου και δεύτερου βαθμού. Αυτό διασφαλίζει συνταγματικά την έννοια της τοπικής υπόθεσης και δεν επιτρέπει στον κοινό νομοθέτη να ορίζει την τοπική υπόθεση κατά το δοκούν, όπως έχει δεχθεί και η πρόσφατη ακόμη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, νομολογία του 1998 στις βασικές αποφάσεις 3442 έως 3444.

Από την άλλη πλευρά το μέγα πρακτικό πρόβλημα που

έχουμε να αντιμετωπίσουμε είναι η δυνατότητα του νομοθέτη να αναθέτει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης την άσκηση κρατικών ως προς τη φύση τους αρμοδιοτήτων που δεν συνιστούν κατά νομική ακριβολογία τοπική υπόθεση, αλλά που πρέπει να ασκούνται σε τοπικό επίπεδο.

Πρόκειται κυρίως για αρμοδιότητες που το Σύνταγμα συνδέει με κρατικές αποστολές, όπως είναι η προστασία του περιβάλλοντος, ο χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός, η προστασία της υγείας, η οργάνωση της παιδείας κ.ο.κ. Με την αναδιάρθρωση της πρώτης παραγράφου του άρθρου 102 διασφαλίζεται η δυνατότητα του κοινού νομοθέτη να αναθέτει τέτοιες αρμοδιότητες στους ΟΤΑ πρώτου ή δεύτερου βαθμού. Είναι προφανές ότι οι αρμοδιότητες αυτές μπορούν να μετουσιώνονται είτε στην έκδοση ατομικών, είτε στην έκδοση γενικών, είτε στην έκδοση κανονιστικών διοικητικών πράξεων. Άρα, λοιπόν, είναι δυνατή η ανάθεση αρμοδιοτήτων κάθε μορφής.

Είναι δυνατή η ανάθεση και των κανονιστικών αρμοδιοτήτων, όταν πρόκειται φυσικά για τη ρύθμιση θεμάτων τοπικού ενδιαφέροντος στο πλαίσιο του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, που τυποποιεί το φαινόμενο της νομοθετικής εξουσιοδότησης.

Η δεύτερη πολύ μεγάλη τομή, που επέρχεται με το άρθρο 102 όπως το αναδιατυπώνουμε, είναι η δραστική ενίσχυση της διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλει των ΟΤΑ. Η διοικητική αυτοτέλεια διασφαλίζεται με τη χειραφέτηση της τοπικής αυτοδιοίκησης σε σχέση με την κρατική εξουσία. Η κρατική εξουσία διά του αρμοδίου Υπουργού περιορίζεται τώρα στον κατασταλτικό έλεγχο νομιμότητας των πράξεων, που εκδίδουν οι ΟΤΑ.

Θα έλεγα ότι αυτό είναι ήδη μία πάρα πολύ σημαντική τομή, το ίδιο σημαντική με την τομή που επέρχεται και στην οικονομική αυτοτέλεια, γιατί η οικονομική αυτοτέλεια πολλές φορές είναι μία φενάκη για τους ΟΤΑ, ιδίως όταν η μεταφορά αρμοδιοτήτων από το κράτος στην τοπική αυτοδιοίκηση δεν συνοδεύεται και με αντίστοιχη μεταφορά πόρων.

Η ισχύουσα τελευταία παράγραφος του άρθρου 102 έχει τα χαρακτηριστικά μίας διάταξης, που τελικά δεν ερμηνεύτηκε ως διάταξη άμεσης εφαρμογής, αλλά ως κατευθυντήρια διάταξη. Αλλάζει η νομική φύση της διάταξης αυτής και γιατί καθορίζεται με πολύ πιο επιτακτικό τρόπο η υποχρέωση του κράτους να λαμβάνει όλα τα αναγκαία κανονιστικά, νομοθετικά, διοικητικά και δημοσιονομικά μέτρα προκειμένου να διασφαλίζεται η οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ και γιατί διατηρείται σε ισχύ η ευχέρεια του νομοθέτη να επιβάλει και να εισπράττει φόρους και τέλη, που αποδίδονται στη συνέχεια στην τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού. Κυρίως όμως γιατί εισάγεται μια τρίτη ρύθμιση στην παράγραφο αυτή, που είναι και η κυρίως ρύθμιση, η καινοτομική ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία παρέχεται εκ του Συντάγματος στους ΟΤΑ μία δημοσιονομική χαρακτηριστική εξουσία να επιβάλουν οι ίδιοι με πράξη τους και να εισπράττουν τοπικά έσοδα.

Τα τοπικά αυτά έσοδα χαρακτηρίζονται έτσι, πρώτον γιατί δεν είναι φόροι κατά την έννοια του άρθρου 78 του Συντάγματος και δεύτερον, γιατί δεν είναι απλά, κλασσικά ανταποδοτικά τέλη, μια που το ανταποδοτικό τέλος, όπως ακριβώς λέει και το όνομά του, επιβάλλεται και εισπράττεται ενόψει μιας πολύ συγκεκριμένης αντιπαροχής, μιας πολύ συγκεκριμένης υπηρεσίας δηλαδή, που παρέχεται από τον ΟΤΑ προς τους χρήστες της υπηρεσίας αυτής. Το τοπικό έσοδο είναι τοπικό, επιβάλλεται με κανονιστική πράξη του οικείου ΟΤΑ, εισπράττεται με τους μηχανισμούς τους δημοσιονομικούς του ΟΤΑ και δεν έχει άμεσα ανταποδοτικό χαρακτήρα, αλλά έχει έμμεσα, διότι προφανώς χρηματοδοτείται ο ΟΤΑ, για να παρέχει καλύτερης και αποτελεσματικότερης ποιότητας υπηρεσίες στους δημότες ή στους παρεπιδημούντες.

Σε πάρα πολλές ευρωπαϊκές χώρες τα τελευταία χρόνια, δηλαδή μετά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, διενεργήθηκε ένας πολύ εκτεταμένος και σοβαρός διάλογος για τη δημοσιονομική αυτονομία των ΟΤΑ και για το πώς και έως ποιο βαθμό πρέπει η δημοσιονομική πολιτική των ΟΤΑ να εναρμονίζεται με τη

γενικότερη κυβερνητική πολιτική στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας, στο πλαίσιο των ονομαστικών στόχων που είχε θέσει η Συνθήκη του Μάαστριχτ για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Πανευρωπαϊκά στη δεκαετία του '90 εμφανίστηκαν δύο μοντέλα συμπεριφοράς της κρατικής εξουσίας σε σχέση με την τοπική αυτοδιοίκηση. Από τη μία μεριά έχουμε το μοντέλο που επικράτησε στη Μεγάλη Βρετανία, την Ολλανδία, τη Δανία, όπου είχαμε πολύ σοβαρούς περιορισμούς στη δημοσιονομική ευχέρεια της τοπικής αυτοδιοίκησης και από την άλλη μεριά είχαμε το μοντέλο της Αυστρίας και της Φιλανδίας κυρίως, όπου είχαμε μία, θα έλεγα, διεύρυνση της διακριτικής ευχέρειας της τοπικής αυτοδιοίκησης στα θέματα αυτά.

Άρα, και μεν η τοπική αυτοδιοίκηση αποκτά αυτήν τη δημοσιονομική δυνατότητα εκ του Συντάγματος, την ασκεί όμως μέσα σε ένα νομοθετικό πλαίσιο, η αρμοδιότητα θέσπισης του οποίου ανήκει πάντα στη Βουλή των Ελλήνων, διότι αλλιώς θα μπορούσαμε να οδηγηθούμε σε ακραία και ασυμβίβαστα με την ίδια την ενιαία μορφή του κράτους φαινόμενα. Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό βήμα, το οποίο όμως πρέπει να ερμηνευθεί σε αρμονία με το χαρακτήρα του κράτους και με το χαρακτήρα του πολιτεύματός μας.

Είναι γεγονός ότι το 1994 το βασικό περιφερειακό όργανο του κράτους που ήταν ο μετακλητός νομάρχης έδωσε τη θέση του σε ένα νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, σε ένα νέο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης δεύτερου βαθμού που είναι η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μεταφερθούν εκ γενετής στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση αρμοδιότητες οι οποίες αναφέρονται σε τοπικές υποθέσεις και αρμοδιότητες κατά την φύση τους κρατικές. Αυτό ήταν λογικό να προκαλέσει μια σειρά από αμφισβητήσεις τις οποίες τελικά κλήθηκε να αντιμετωπίσει η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Πιστεύω ότι με τη νέα διατύπωση του άρθρου 102 παραγράφος 1 αντιμετωπίζουμε όλα αυτά τα προβλήματα, δηλαδή αποσαφηνίζουμε ότι η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, όπως και οι δήμοι ως οργανισμοί πρώτου βαθμού, έχουν εκ του Συντάγματος τεκμήριο αρμοδιότητας για τις τοπικές υποθέσεις και δύναμη να ασκούν τις κρατικές υποθέσεις που τους αναθέτει ο νόμος.

Όμως ο νόμος δεν μπορεί να χαρακτηρίζει μια υπόθεση ως τοπική και να την αποχαρακτηρίζει κατά το δοκούν γιατί τίθεται συνταγματικός φραγμός. Διατηρεί όμως την ευχέρεια να αναθέτει και να αφαιρεί αρμοδιότητες οι οποίες ως προς τη φύση τους είναι κρατικές. Και αυτό διότι η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, μέσω των άρθρων 102 και 43 του Συντάγματος αποκλείει σε πολλά κρίσιμα πεδία ακόμα και αυτό το πράγμα παρότι υπάρχει η σαφής βούληση του νομοθέτη να το κάνει.

Υπήρξε όμως μια μετατόπιση του επιπέδου της περιφερειακής οργάνωσης του κράτους. Αυτό που μέχρι το 1994 ήταν κυρίως ο μετακλητός νομάρχης, δηλαδή η βασική φιγούρα μέσα στο αποκεντρωμένο σύστημα διοίκησης, τώρα είναι ο γενικός γραμματέας της περιφέρειας, ο οποίος είναι το περιφερειακό όργανο του κράτους δια του οποίου υποστασιοποιείται το αποκεντρωτικό σύστημα οργάνωσης και ασκείται η κρατική εξουσία σε περιφερειακό επίπεδο.

Συλλειτουργούν και συνυπάρχουν τα όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης και τα όργανα του κράτους. Τέτοια συνύπαρξη είχαμε και θα έχουμε διότι πολύ πριν το 1994 οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ είχαν αναλάβει κρατικές ως προς τη φύση τους αρμοδιότητες. Και τώρα έχουν κρατικές αρμοδιότητες αλλά και αρμοδιότητες τοπικές. Η πιο κλασσική και τυπική αρμοδιότητα που ασκούν οι δήμοι και οι κοινότητες, όσες έχουν απομείνει, η ληξιαρχική αρμοδιότητα, η τήρηση των μητρώων αρρένων και των δημοτολογίων που συνδέεται με την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη, δηλαδή με την ιθαγένεια και με το δικίο της προσωπικής κατάστασης είναι μια αρμοδιότητα κατά τη φύση της κρατική. Είναι η κατ' εξοχήν κρατική αρμοδιότητα διότι έτσι αποκτά το άτομο την ιδιότητα του πολίτη εντασσόμενο στο λαό της χώρας στην οποία ανήκει. Πιστεύω ότι με το άρθρο 102 κάνουμε μια πολύ μεγάλη τομή. Διασφαλίζεται ο πρώτος και ο δεύτερος

βαθμός. Παρέχεται η δυνατότητα στο νομοθέτη να οργανώσει με σύγχρονο και λειτουργικό τρόπο και τον πρώτο και τον δεύτερο βαθμό. Αφήνουμε ανοικτή τη συζήτηση για τα μητροπολιτικά συστήματα διοίκησης στις μεγάλες πόλεις και φυσικά για την αναδιοργάνωση και του ενός και του άλλου βαθμού. Εγγυόμαστε και διασφαλίζουμε τις αρμοδιότητες των ΟΤΑ και ενισχύουμε τόσο τη διοικητική τους αυτοτέλεια περιορίζοντας το κράτος στον κατασταλακτικό έλεγχο νομιμότητας όσο και την οικονομική τους αυτοτέλεια με τον θεσμό των τοπικών εσόδων.

Το σχήμα είναι απλό, είναι καθαρό και πρόκειται για μια μεγάλη θεσμική τομή στο χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η μόνη διαφωνία που είχαμε με τους εκπροσώπους της ΕΝΑΕ σ' αυτό το θέμα ήταν για το αν θα εισαχθεί στο άρθρο 102 ρητά η αρχή της επικουρικότητας. Τόσο εγώ όσο και ο συνάδελφος κ. Παυλόπουλος μιλώντας και υπό τις δύο ιδιότητές μας και ως μέλη της Βουλής, αλλά και ως καθηγητές του Δημοσίου Δικαίου αντικρούσαμε την επιθυμία της ΕΝΑΕ να εισαχθεί ρητά η αρχή της επικουρικότητας γιατί έτσι εισάγεται μια νέα αόριστη έννοια που δεν ξέρουμε πώς θα την ερμηνεύσει ο δικαστής, ενώ γνωρίζουμε πώς έχει ερμηνεύσει την έννοια της τοπικής υπόθεσης και της κρατικής αρμοδιότητας. Με το Σύνταγμα δίνουμε μια απάντηση στα όσα έχουν ειπωθεί γύρω απ' αυτά τα θέματα, ενώ δεν θα μπορούσαμε στη συνέχεια να απαντήσουμε στην κακή χρήση της έννοιας της επικουρικότητας.

Δεύτερον δε γιατί πολλοί γοητεύονται εκ του γεγονότος ότι η έννοια της επικουρικότητας χρησιμοποιείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και "εκτελωνίζεται" από τις Βρυξέλλες ενώ είναι μια έννοια ιστορικά και θεωρητικά επικίνδυνη, μια έννοια που είχε εκπηγεί απ' το κανονικό δίκαιο της καθολικής εκκλησίας για να διακανονίσει τις σχέσεις κράτους εκκλησίας τον 17ο και τον 16ο αιώνα στη Δυτική Ευρώπη. Είναι μια έννοια που χρησιμοποιήθηκε στην εποχή των παλαιών οικονομικά φιλελεύθερων απόψεων για να περιορίσει το κοινωνικό κράτος και να το διατηρήσει "ως κράτος νυκτοφύλακα" χωρίς καμιά αρμοδιότητα στο κοινωνικό πεδίο. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση από το 1992 και μετά, από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ μέχρι σήμερα η αρχή της επικουρικότητας χρησιμοποιείται για να ανακόψει κοινοτικές πρωτοβουλίες και για να εμποδίζει τη χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό της Ένωσης κοινών πολιτικών και μάλιστα σε τομείς όπως ο πολιτισμός που έχουν πολύ μικρό κόστος αλλά πολύ μεγάλη πολιτική και ιδεολογική σημασία. Γι' αυτούς τους λόγους είμαι πεπεισμένος ότι δεν πρέπει να εισαχθεί ρητά η αρχή της επικουρικότητας στο άρθρο 102. Αλλά έτσι όπως ορίζονται οι τοπικές υποθέσεις και έτσι όπως διασφαλίζεται η δυνατότητα μεταφοράς κρατικών αρμοδιοτήτων έχουμε ένα πλήρες σύστημα που εγγυάται το θεσμικό ρόλο και τη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης όπως την παρουσίασα προηγουμένως.

3. Οι ανεξάρτητες αρχές

Έρχομαι στο ευαίσθητο θέμα των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών. Αυτές οι αρχές είναι ένα σχετικά πρόσφατο φαινόμενο στις έννομες τάξεις των ευρωπαϊκών χωρών. Στη χώρα μας τη δεκαετία του 1970 δημιουργήθηκε η επιτροπή ανταγωνισμού, η οποία για πολλά χρόνια λειτουργούσε ως η μόνη ανεξάρτητη αρχή. Το 1987 ιδρύθηκε η επιτροπή τοπικής ραδιοφωνίας, η οποία ήταν μια ανεξάρτητη αρχή πενταμελούς συνθέσεως που την αποτελούσαν οι πρόεδροι του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και της ΕΣΗΕΑ. Αυτοί με τη σειρά τους εξέλεξαν δύο καθηγητές, ένα νομικό και ένα τεχνικό ως τέταρτο και πέμπτο μέλος της επιτροπής. Είχα τότε τη τιμή να εκλεγώ από τους τρεις προέδρους ως τέταρτο μέλος. Το φαινόμενο των ανεξάρτητων αρχών είναι ένα πολιτικό και νομικό υβρίδιο. Τρεις είναι οι λόγοι που έχουν οδηγήσει στη δημιουργία και μάλιστα με αυξανόμενο ρυθμό ανεξάρτητων αρχών.

Είναι πρώτον η ανάγκη να περιβληθούν με θεσμικές εγγυήσεις ατομικά δικαιώματα που απειλούνται κυρίως μέσα από την τεχνολογική εξέλιξη. Δεν είναι τυχαίο ότι ανεξάρτητες

αρχές έχουμε διεθνώς στον χώρο της προστασίας του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών, στον χώρο της προστασίας του ιδιωτικού απορρήτου και στον χώρο προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Το Σύνταγμα μας ιδρύει δύο αρχές με το άρθρο 9 Α και με το άρθρο 19 ακριβώς σ' αυτά τα ζητήματα, για τα προσωπικά δεδομένα και για το απόρρητο των ανταποκρίσεων.

Ο δεύτερος λόγος είναι η πολιτική αμηχανία που έχει επικρατήσει στα όργανα της κρατικής εξουσίας, τα οποία αδυνατούν να χειριστούν με αποτελεσματικότητα ορισμένους ευαίσθητους και ανταγωνιστικούς τομείς του δημόσιου βίου και έτσι εμφανίζεται το αντιφατικό και παράδοξο φαινόμενο της ουδετεροποίησης πολύ σημαντικών λειτουργιών της κρατικής εξουσίας.

Για παράδειγμα, το πεδίο των μέσων ενημέρωσης και γενικότερα της επικοινωνίας είναι ένα πεδίο, στο οποίο εκδηλώνεται πολύ συχνά πολιτική αμηχανία και σημαντικές αρμοδιότητες ανατίθενται σε μη πολιτικά όργανα, σε ανεξάρτητες αρχές, προκειμένου να επιτευχθεί αυτό που δεν μπορεί να επιτευχθεί μέσα από τις αρμοδιότητες των πολιτικών οργάνων.

Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η δημιουργία ανεξαρτήτων αρχών σε τομείς, όπως οι κρατικές προμήθειες, όπου για λόγους προφύλαξης του κύρους και της ηθικής των πολιτικών προσώπων και των πολιτικών οργάνων, καταφεύγουμε κατ'ανάγκη πολύ συχνά στη δημιουργία ανεξάρτητων αρχών, είτε τις ονομάζουμε έτσι είτε όχι. Αναφέρομαι κυρίως στις διακομματικής σύνθεσης επιτροπές για τις κρατικές προμήθειες υψηλής οικονομικής ή τεχνολογικής αξίας.

Το ακόμη πιο σημαντικό παράδειγμα, όμως, για το τι σημαίνει νέα ουδετεροποίηση των κρατικών λειτουργιών είναι το φαινόμενο των κεντρικών τραπεζών. Η ουδετεροποίηση των κεντρικών τραπεζών και στις ΗΠΑ, αλλά κυρίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλεται στο ότι κρίσιμα και ζωτικά κεφάλαια της οικονομικής πολιτικής, όπως η νομισματική και η συναλλαγματική πολιτική, επιδιώκεται να τεθούν εκτός πολιτικού ανταγωνισμού, δηλαδή ουσιαστικά εκτός δημοκρατικού ελέγχου και ανατίθενται σε ανεξάρτητα όργανα, όπως είναι οι κεντρικές τράπεζες.

Κατά τη γνώμη μου ήταν εντυπωσιακή η ανάλυση που πριν από ένα περίπου μήνα έκανε στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ ο διασημότερος Αμερικανός οικονομολόγος, δάσκαλος πολλών νεότερων καθηγητών, ο Πωλ Σάμουelson, ο οποίος λάβρος επιτέθηκε κατά της ιδέας της πολιτικής ουδετερότητας των κεντρικών τραπεζών. Ήταν μετάφραση ενός άρθρου του που είχε δημοσιευτεί στους Los Angeles Times.

Η τρίτη αιτία που έχει οδηγήσει στη μεγέθυνση του φαινομένου των ανεξάρτητων αρχών, είναι η ανάγκη να λειτουργεί η δημόσια διοίκηση με διαφάνεια, με πλήρη αιτιολογία, άρα με μια διαδικασία, η οποία είναι οιοιδήποτε δικαστική διαδικασία. Αυτή η μετατροπή της λειτουργίας της διοίκησης, της διοικητικής διαδικασίας, σε ενδικοφανή διαδικασία, είναι που έχει μετατρέψει πολλά συλλογικά όργανα της διοίκησης σε ανεξάρτητες αρχές.

Φτάνουμε έτσι σ'ένα φαινόμενο που έχει ένα όνομα, ανεξάρτητες αρχές, αλλά κρύβει μέσα του πολλές ειδικότερες όψεις. Θα μου επιτρέψετε να πω πολύ συνοπτικά ότι υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες ανεξάρτητων αρχών: Αυτές που λειτουργούν ως θεσμικές εγγυήσεις, προστατεύουν ατομικά δικαιώματα και είναι γνήσιες ανεξάρτητες αρχές, όπως οι δύο που ανέφερα για τα προσωπικά δεδομένα και τις επικοινωνίες.

Αυτές που ασκούν εποπτεία σε μεγάλους τομείς της δημόσιας διοίκησης και έτσι προστατεύουν την αμεροληψία της δημόσιας διοίκησης, όπως ο Συνήγορος του Πολίτη και το ΑΣΕΠ.

Αυτές που είναι -κατά τη γνώμη μου-καταχρηστικά ανεξάρτητες αρχές και που ασχολούνται με τη λειτουργία της αγοράς και με τη διαφύλαξη του οικονομικού ανταγωνισμού, όπως η Επιτροπή Ανταγωνισμού, η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων.

Και, τέταρτη και σημαντικότερη κατηγορία, οι μεικτές ανεξάρτητες αρχές που λειτουργούν και ως θεσμική εγγύηση για την προστασία ατομικών δικαιωμάτων και ως μηχανισμός εποπτείας ενός μεγάλου τομέα της διοίκησης και ως ρυθμιστικές αρχές της αγοράς. Τέτοια χαρακτηριστική περίπτωση είναι το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, το οποίο προστατεύει τον πολίτη σε σχέση με την εξουσία των μέσων ενημέρωσης, εποπτεύει επί των μέσων ενημέρωσης στο όνομα του κράτους και βεβαίως ρυθμίζει την αγορά και την επικοινωνιακή και την διαφημιστική.

Πρέπει, λοιπόν, με βάση όλα αυτά που είπα προηγουμένως, να είμαστε -και είμαστε- ιδιαίτερα φειδωλοί και προσεκτικοί στη σύσταση ανεξαρτήτων αρχών. Το Σύνταγμα προβλέπει πέντε αρχές. Την αρχή προστασίας των προσωπικών δεδομένων, την αρχή προστασίας των φορέων των επικοινωνιών, που μπορούν και να ενωθούν με πρωτοβουλία του νομοθέτη, το ΑΣΕΠ, τον Συνήγορο του Πολίτη, και το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης.

Ο νομοθέτης μπορεί να προσθέσει και άλλες, αρκεί να το κάνει μετά λόγου γνώσεως, να το κάνει δηλαδή παραπέμποντας στο άρθρο 101 Α' του Συντάγματος, που οργανώνει συνολικά το φαινόμενο των ανεξαρτήτων αρχών.

Και πώς το οργανώνει; Πρώτον, παρέχοντας εγγυήσεις προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας στα μέλη των ανεξαρτήτων αρχών ή στον έναν, ο οποίος καταλαμβάνει θέση του μονοπροσώπου οργάνου, όπως ο Συνήγορος του Πολίτη.

Δεύτερον, συνδέει την ανεξάρτητη αρχή με τη Βουλή, με τις αρμόδιες Διαρκείς Κοινοβουλευτικές Επιτροπές. Έτσι, η ανεξάρτητη αρχή γίνεται το "μακρύ χέρι" της Βουλής στα θέματα αυτά και ως εκ τούτου, υπόκειται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο. Διότι δεν είναι δυνατόν να υπάρχουν χώροι εξουσίας, οι οποίοι είναι εκτός κοινοβουλευτικού, άρα εκτός δημοκρατικού ελέγχου.

Και τρίτον, εισάγεται μια ειδική διαδικασία επιλογής των προσώπων που συγκροτούν τη μονοπρόσωπη ή τη συλλογική ανεξάρτητη αρχή. Αυτό είναι και το σταυρικό σημείο. Διότι θέλουμε να έχουμε αρχές ανεξάρτητες, αλλά όχι αρχές διακομματικές, που λειτουργούν δηλαδή συμψηφιστικά μεταξύ των κομμάτων. Θέλουμε να έχουμε αρχές που συγκροτούνται από κομματικότητες και όχι από εκπροσώπους των πολιτικών κομμάτων, ή των κοινωνικών ομάδων. Θέλουμε αρχές οι οποίες να λειτουργούν με ευρεία αποδοχή, αλλά να μη λειτουργούν συμβιβαστικά και εξισορροπητικά μεταξύ πολιτικών παρατάξεων ή κοινωνικών και παραγωγικών φορέων. Θέλουμε αρχές οι οποίες να έχουν ευρεία νομιμοποίηση, αλλά να μην είναι αδρανείς, να είναι αποτελεσματικές. Θέλουμε αρχές που να είναι, όπως είπα και προηγουμένως, ανεξάρτητες θεσμικά, αλλά όχι ανεξέλεγκτες κοινοβουλευτικά και δημοκρατικά. Και θέλουμε αρχές οι οποίες να έχουν κύρος, αλλά φυσικά να αποδίδουν και πολιτικό αποτέλεσμα.

Δεν είναι εύκολο να βρει κανείς μια μέθοδο επιλογής προσώπων που να μπορούν να διασφαλίσουν όλους αυτούς τους στόχους. Έγινε αντιληπτό από τη συζήτηση του πρώτου κεφαλαίου, των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, και από τη συζήτηση του νομοσχεδίου του Υπουργείου Τύπου στην Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης και Δικαιοσύνης πριν από δύο βδομάδες, ότι η αρχική πρόταση του ΠΑΣΟΚ, η επιλογή να γίνεται μετά από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού με αυξημένη πλειοψηφία 3/5 από τη Διάσκεψη των Προέδρων, δεν γίνεται τελικά αποδεκτή από την αντιπολίτευση, η οποία θεωρεί ότι το εκάστοτε κυβερνών κόμμα μπορεί να διασφαλίσει την πλειοψηφία των 3/5 στη Διάσκεψη των Προέδρων.

Σταθμίζοντας όλη αυτή τη συζήτηση και όλους τους στόχους που θέλουμε να εξυπηρετήσουμε και επιδιώκοντας τη διαμόρφωση της ευρύτερης δυνατής συναίνεσης, η οποία θα στείλει και ένα μήνυμα για την ισχυρή πολιτική βούληση της Επιτροπής και της Αναθεωρητικής Βουλής για την ανάγκη να επιβληθούν νέες εγγυήσεις διαφάνειας, θεωρώ σχεδόν ισοτόμημα δύο σχήματα για τον τρόπο επιλογής των μελών των ανεξαρτήτων αρχών.

Σύμφωνα με το πρώτο σχήμα, η πρόταση για τα πρόσωπα

που θα συγκροτήσουν τις ανεξάρτητες αρχές, προέρχεται από τον Πρόεδρο της Βουλής. Ο Πρόεδρος της Βουλής είναι στέλεχος του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος, αλλά ο θεσμικός του ρόλος, το κύρος του, η θεμιτή επιδίωξη να έχουν οι προτάσεις του ευρεία αποδοχή, είναι κατάλληλος για να διατυπώσει μια πρόταση η οποία έχει πιθανότητες να γίνει δεκτή. Εφ'όσον συμφωνήσουμε ότι ο Πρόεδρος της Βουλής είναι αυτός που θα υποβάλει την πρόταση, η πρόταση του Προέδρου, δεν μπορεί να τίθεται υπό ψηφοφορία στην αρμόδια διαρκή επιτροπή.

Άρα το σχήμα είναι: ο Πρόεδρος της Βουλής συνεκτιμώντας όλα τα δεδομένα και κάνοντας όλες τις αναγκαίες διαβουλεύσεις προτείνει τα πρόσωπα που θα απαρτίζουν τις ανεξάρτητες αρχές στη Διάσκεψη των Προέδρων. Η Διάσκεψη των Προέδρων είναι όργανο κατάλληλο και πρόσφορο για να γίνει μια διαβούλευση και για να παραχθεί συναίνεση. Η Διάσκεψη των Προέδρων αποφασίζει επιδιώκοντας να υπάρξει ομοφωνία ή έστω αυξημένη πλειοψηφία των 4/5 των μελών της. Αν όμως μετά από αλληπάλληλες προσπάθειες αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί, τότε η Διάσκεψη των Προέδρων αποφασίζει έστω προσωρινά με την πλειοψηφία των 3/5 και το ζήτημα επανέρχεται για τα μέλη αυτά μετά από έξι μήνες. Σας υπενθυμίζω ότι αυτό το σχήμα έχει εφαρμοστεί με επιτυχία για την επιλογή του Προέδρου και του Αναπληρωτή Προέδρου του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και στις τέσσερις περιπτώσεις που εφαρμόστηκε ως τώρα η διάταξη αυτή. Η Διάσκεψη των Προέδρων πρότεινε ομοφώνως τα πρόσωπα που κατέλαβαν τις θέσεις αυτές.

Το δεύτερο σχήμα έχει ως αφετηρία του μια πρόταση που υποβάλλει ο αρμόδιος Υπουργός μετά φυσικά από διαβούλευση και με τα κόμματα και με τους κοινωνικούς φορείς. Εφόσον η πρόταση προέρχεται από τον Υπουργό, ο οποίος είχε τη φιλοδοξία να δει την πρότασή του να υπερψηφίζεται, η πρόταση υποβάλλεται στην αρμόδια διαρκή επιτροπή. Η αρμόδια διαρκή επιτροπή επιδιώκει την ευρύτερη δυνατή πλειοψηφία, την πλειοψηφία των 3/5. Την επιδιώκει δυο ή τρεις φορές και εν τέλει και αν δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί η πλειοψηφία αυτή, προκειμένου να μη μείνει ανενεργό ένα τόσο σημαντικό όργανο όσο η ανεξάρτητη αρχή, λαμβάνεται απόφαση με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της επιτροπής, για τα μέλη όμως αυτά το ζήτημα επανέρχεται μετά από έξι μήνες.

Από τις συζητήσεις που έγιναν κυρίως στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης και Δικαιοσύνης, προκύπτει ότι ο Συνασπισμός, για παράδειγμα, δια του Προέδρου του του κ. Κωνσταντόπουλου, δέχεται το πρώτο από τα σχήματα αυτά, που είναι και κατά τη γνώμη μου το προτιμότερο από τα δυο σχήματα και το εισαγόμενο τελικά στην Επιτροπή Αναθεώρησης προκειμένου να βρεθεί μια λύση η οποία να μπορεί να συγκεντρώσει την ευρύτερη δυνατή αποδοχή.

4. Εγγυήσεις διαφάνειας

Πρέπει να δείξουμε ότι παίρνουμε τις μεγαλύτερες και εντονότερες πολιτικές πρωτοβουλίες σε σχέση με τη διαφάνεια. Χαίρομαι γιατί ως τώρα έχουμε ομοφωνήσει σε ορισμένες πολύ σημαντικές τομές. Ομοφωνήσαμε στην διατύπωση του άρθρου 14, ομοφωνήσαμε στην ανάγκη να αποκτήσει πλήρεις και αποφασιστικές αρμοδιότητες το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης με το άρθρο 15, διαμορφώσαμε με ικανοποιητικό τρόπο το άρθρο 29 για τα οικονομικά των κομμάτων και των πολιτικών προσώπων και πιστεύω ότι το άρθρο 29 μπορεί να αποτελέσει τη βάση για πολύ σοβαρές νομοθετικές πρωτοβουλίες, οι οποίες κατά τη γνώμη μου πρέπει να φθάνουν μέχρι την πλήρη απαγόρευση της ιδιωτικής χρηματοδότησης των κομμάτων, έτσι ώστε η χρηματοδότηση να είναι αμιγώς κρατική και να υπόκειται και σε αυστηρό διαχειριστικό έλεγχο.

Επίσης, συμφωνήσαμε στην αύξηση των ελεγκτικών αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, συμφωνήσαμε στα

αυστηρά κοινοβουλευτικά ασυμβίβαστα σε σχέση με τις οικονομικές λειτουργίες του κράτους και τώρα έχουμε την ευχέρεια να κάνουμε μια τομή σε σχέση με τις ανεξάρτητες αρχές.

Θα μου επιτρέψετε εδώ να πω και κάτι άλλο: Το γεγονός ότι ανεξάρτητες αρχές συνδέονται με το ελεγκτικό έργο της Βουλής είναι κατά τη γνώμη μου ίσως η σημαντικότερη μεταρρύθμιση που γίνεται με την αναθεώρηση του Συντάγματος. Διότι έτσι ο έλεγχος που ασκούν οι ανεξάρτητες αρχές γίνεται συμπλήρωμα και πυλώνας ενός αυστηρού και ενεργητικού κοινοβουλευτικού ελέγχου. Και πιστεύω ότι η Βουλή πρέπει να επιβάλει -και αυτό μπορεί να το κάνει ο Κανονισμός της, ή μπορούμε να το προβλέψουμε και στο άρθρο 101Α- τη συγκρότηση ενός οργάνου το οποίο θα αποτελείται από τους προέδρους ή τους εκπροσώπους όλων των ανεξαρτήτων αρχών και κυρίως των ανεξαρτήτων αρχών που συνδέονται με τις οικονομικές λειτουργίες του κράτους. Γιατί πρέπει να σας πω ότι είναι πολύ σημαντικό να αναπτύσσει δραστηριότητα η Επιτροπή Ανταγωνισμού ή η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Αλλά είναι ακόμη σημαντικότερο να διαμορφώνεται μια κρίσιμη μάζα από την κοινή δράση των αρχών αυτών. Γιατί όταν οι αρχές αυτές λειτουργούν συντονισμένα και παράλληλα, μπορούν να επιτύχουν πολλαπλάσιο αποτέλεσμα και αυτό είναι κατά τη γνώμη μου πολύ σημαντικό.

5. Ο πυρήνας του ν.2190/94

Με τις νέες παραγράφους 7 και 8 του άρθρου 103 διασφαλίζεται η φιλοσοφία και ο πυρήνας του ν.2190/94 που επέβαλε την πρόσληψη στο δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα με διαφανείς και αξιοκρατικούς όρους υπό τον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής, του ΑΣΕΠ. Κατά την ίδια λογική απαγορεύεται πλέον συνταγματικά η μονιμοποίηση (ή η μετατροπή των συμβάσεων τους σε αορίστου χρόνου) όσων προσλαμβάνονται ως έκτακτοι με συμβάσεις ορισμένου χρόνου. Πρόκειται για ένα πλέγμα εγγυήσεων της ισότητας των πολιτών κατά την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες.

6. Ο Συνήγορος του Πολίτη

Με τη νέα παράγραφο 9 του άρθρου 103 κατοχυρώνεται συνταγματικά ο «Συνήγορος του Πολίτη» ως ανεξάρτητη αρχή (άρθρο 101 Α')

7. Τα ΣΑΕ

Με την προσθήκη παραγράφου στο άρθρο 108 καθίστανται πλέον όργανο συνταγματικής περιωπής το Συμβούλιο Απόδοσης Ελληνισμού που εκφράζει όλες τις δυνάμεις του απανταχού ελληνισμού.

8. Δωρεές και κληροδοτήματα

Η προσθήκη, τέλος, νέας παραγράφου στο άρθρο 109 φιλοσοφεί να καταστήσει αποτελεσματικότερη και διαφανέστερη την διαχείριση των δωρεών κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων που ανάγονται στην μεγάλη παράδοση του «ευεργετισμού».

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΗ ΤΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ

Ι. Το Γενικό Πλαίσιο της Αναθεώρησης του Συντάγματος

Ευθύς εξ αρχής θέλω να τονίσω και να επισημάνω ότι το έργο της επιτροπής μας είναι ιδιαίτερα σημαντικό και η ευθύνη μας ακόμη μεγαλύτερη. Στα πορίσματα της επιτροπής θα

στηριχθεί η Ολομέλεια για να διαμορφώσει τελικά το οριστικό κείμενο των υπό αναθεώρηση διατάξεων και άρθρων του Καταστατικού Χάρτη της Χώρας, ο οποίος θα διέπει όλο το πλέγμα των διατάξεων και των σχέσεων μεταξύ κράτους και πολίτη, καθώς και τη λειτουργία του κοινοβουλευτικού μας πολιτεύματος. Και είναι διατάξεις οι οποίες θα ισχύσουν τουλάχιστον για την προσεχή δεκαετία, λόγω της χρονοβόρας και δυσκίνητης διαδικασίας αναθεωρήσεως.

Το Σύνταγμα του 1975, το οποίο κατά βάση αναθεωρούμε σήμερα, είναι δημιούργημα της δικής μας παρατάξεως. Έχει γίνει πια κοινά αποδεκτό ότι είναι το πιο δημοκρατικό Σύνταγμα που γνώρισε ο τόπος και αποδείχθηκε ότι απήντησε με αποτελεσματικότητα στις ανάγκες της εποχής εκείνης. Ακολούθησε η συνταγματική αναθεώρηση του Συντάγματος το 1986. Η συνταγματική εκείνη αναθεώρηση εφευρέθηκε και χρησιμοποιήθηκε για την εξυπηρέτηση μικροκομματικών σκοπιμοτήτων.

Και τέλος, η συνταγματική αναθεώρηση που τώρα εισέρχεται στη δεύτερη και τελική της φάση άρχισε πάλι με δική μας πρωτοβουλία, πρωτοβουλία στην οποία σύρθηκε το σήμερα κυβερνών κόμμα.

Θα έλεγα, επίσης, ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. έχει ακόμα μια μεγαλύτερη ευθύνη, διότι, λόγω των πρόωρων εκλογών του 1996, η διαδικασία εκείνη διεκόπη. Σήμερα, βρισκόμαστε στη δεύτερη φάση της αναθεωρητικής διαδικασίας. Επιδίωξή μας είναι να υπάρξει μία ευρύτερη συνεννόηση όλων των πολιτικών δυνάμεων, για να βγει ένα Σύνταγμα, όσο το δυνατόν, πιο άρτιο.

Δεν μπορεί το Σύνταγμα να είναι πεδίο πολιτικών αντιπαράθεσεων. Δεν μπορεί το Σύνταγμα να επιδιώκει μικροκομματικές σκοπιμότητες. Το Σύνταγμα πρέπει να το δούμε στο βάθος του χρόνου και έτσι να αισθανθούμε ότι επιτελέσαμε το καθήκον μας.

Προεισαγωγικά, θα ήθελα να επισημάνω την πλήρη αδιαφορία που επιδεικνύει η κοινή γνώμη για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Και αν δεν υπήρχε το ζήτημα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, κανείς, μα κανείς δεν θα είχε αντιληφθεί ότι επίκειται αναθεώρηση του Συντάγματος. Γιατί, όμως, υπάρχει αυτή η αδιαφορία; Η βαρεία ευθύνη ανήκει στους πολιτικούς σχηματισμούς της Χώρας, ανήκει σε εμάς τους ίδιους. Διότι, αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς, πλην της προσυνεδριακής διαδικασίας της Νέας Δημοκρατίας, κανένας άλλος πολιτικός σχηματισμός δεν αναφέρθηκε προεκλογικά στην αναθεώρηση του Συντάγματος. Ας ελπίσουμε ότι, τώρα, θα υπάρξει μία αφύπνιση του ενδιαφέροντος των πολιτών και ας ελπίσουμε ότι η συμβολή των μέσων μαζικής ενημέρωσης, ηλεκτρονικών και εντύπων, θα βοηθήσει στη δημιουργία ενός κλίματος ενδιαφέροντος.

Μία άλλη προεισαγωγική μου παρατήρηση αναφέρεται στους ισχυρισμούς που διατυπώθηκαν από έγκριτα χείλη, από διαπρεπείς επιστήμονες, ότι η παρούσα αναθεώρηση είναι άνευρη, ότι κινείται χωρίς φαντασία και ότι στερείται από τα στοιχεία εκείνα που είναι απαραίτητα για την πορεία της Χώρας στον 21ο αιώνα. Εγώ, προσωπικά, προσθέτω ότι η παρούσα αναθεώρηση είναι άτολη. Άλλωστε, έχω γράψει επανειλημμένα στο παρελθόν και άρθρα και βιβλία για να στηρίξω ότι η παρούσα αναθεώρηση δεν κάνει τις τομές εκείνες, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη νέα πορεία του τόπου.

Βεβαίως, ο έντονος αυτός σκεπτικισμός δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να μειώσει ούτε την αξία ούτε τη σημασία της αναθεωρήσεως. Γιατί η προκείμενη αναθεώρηση είναι η μόνη αναθεώρηση -δεν αναφέρομαι στην προσχηματική του 1986- που γίνεται στη σύγχρονη πολιτική ιστορία, κάτω από συνθήκες πλήρους πολιτικής ομαλότητας. Παρέχεται, λοιπόν, η ευχέρεια να αντιμετωπίσουμε μερίζονα ζητήματα της καθημερινής πραγματικότητας, χωρίς έξαρση παθών και χωρίς διαστρεβλώσεις, που αυτά επιφέρουν.

Είναι, βέβαια, αλήθεια ότι ορισμένες από τις προτεινόμενες τροποποιήσεις δεν ήταν απαραίτητο να περιβληθούν το μανδύα της συνταγματικής διατάξεως. Θα αρκούσε μια απλή νομοθετική ρύθμιση. Η έντονη, όμως, δυσπιστία, η οποία

δυστυχώς φορτίζει ακόμα και σήμερα τις σχέσεις μεταξύ των πολιτικών σχηματισμών, δημιουργεί την ανάγκη προσφυγής σε συνταγματική ρύθμιση. Κραυγαλέο παράδειγμα είναι το ότι επιχειρείται με συνταγματική διάταξη να καθορισθεί ο χρόνος εφαρμογής του εκλογικού νόμου. Θεωρώ τη διάταξη πάρα πολύ σημαντική, τη θεωρώ πάρα πολύ σωστή, αφού υπάρχει αυτή η δυσπιστία. Θα μπορούσε, όμως, και ο κοινός νομοθέτης να καθορίσει το χρόνο εφαρμογής του εκλογικού νόμου, αλλά η πρόσφατη πολιτική μας ιστορία είναι, δυστυχώς, γεμάτη από παραδείγματα όπου κόμματα προσπάθησαν, τροποποιώντας την ύστατη στιγμή τον εκλογικό νόμο, να τον μεταβάλουν σε όργανο ικανοποίησης των κομματικών σκοπιμοτήτων. Εδώ, όμως, υπάρχει ένα θέμα στο οποίο το Π.Α.Σ.Ο.Κ. οφείλει να απαντήσει. Θα ψηφίσουμε διάταξη, σύμφωνα με την οποία ο εκλογικός νόμος, ψηφιζόμενος από τη Βουλή, θα ισχύει για τις μεθεπόμενες εκλογικές αναμετρήσεις. Είναι σωστή η διάταξη, ανέφερα τους λόγους για τους οποίους επιβάλλεται αυτή η διάταξη, θα πρέπει, όμως, το Π.Α.Σ.Ο.Κ. να απαντήσει, αν θα τροποποιήσει τον ισχύοντα εκλογικό νόμο μέχρι της ψηφίσεως του Συντάγματος. Ναι, ή όχι. Αυτό είναι καίριο σημείο. Διότι, αν το Π.Α.Σ.Ο.Κ. θελήσει να τροποποιήσει τον εκλογικό νόμο, εν όψει της συνταγματικής διατάξεως, θα προβεί σε μια πολιτική απρέπεια. Θα πρέπει, λοιπόν, να ξεκαθαριστεί το θέμα απόλυτα. Ποιος θα είναι ο εκλογικός νόμος με τον οποίο θα πάμε στις επόμενες εκλογές. Εμείς δεν φοβόμαστε να πάμε με τον ισχύοντα εκλογικό νόμο.

Αλλά, μήπως σ' αυτήν τη δυσπιστία, στην οποία αναφέρθηκε, δεν εντάσσεται και η εμμονή να ενταχθούν ως συνταγματικές διατάξεις η κατοχύρωση της εναλλακτικής θητείας και η αναγραφή των ονομάτων της μειοψηφίας στις δικαστικές αποφάσεις; Και για τα δύο θέματα υπάρχει νόμος του κράτους. Γιατί παρά ταύτα επιμένει; Είναι ένα ερώτημα το οποίο θα απαντηθεί βεβαίως, κατά τη συζήτηση των άρθρων. Γιατί επιμένει στη συνταγματική κατοχύρωση των δύο διατάξεων, οι οποίες μάλιστα, περιλαμβάνονται στο πλέγμα των επτά διατάξεων, που δεν έχουν λάβει από την προηγούμενη Βουλή τις αναγκαίες εκατόν ογδόντα ψήφους.

Ο πρώτος μεγάλος στόχος της αναθεώρησης είναι η ενίσχυση της προστασίας των ατομικών ελευθεριών, με την προοπτική του αιώνα που έρχεται και με τις ανάγκες που, εν τω μεταξύ, έχουν προκύψει. Η προστασία των συνταγματικών δικαιωμάτων, των ατομικών ελευθεριών που περιέχει το ισχύον Σύνταγμα, αποτελούν αναμφισβήτητα ένα από τα πιο επιτυχημένα στοιχεία του. Δεν έχουν σημειωθεί μείζονες παραλείψεις που πρέπει να αποκατασταθούν. Υπάρχουν, όμως, διαδικαστικές παρεμβάσεις που ενισχύουν το ρυθμιστικό περιεχόμενο, ήδη, προστατευομένων δικαιωμάτων, ενώ, επίσης, η πρόοδος της επιστήμης μας επιβάλλει να δημιουργήσουμε και νέα προστατευόμενα δικαιώματα.

Ιδιαίτερη έμφαση στο κεφάλαιο αυτό η Νέα Δημοκρατία δίνει -και το υπογραμμίζει με την πρότασή της- στην εξασφάλιση της ελευθεροτυπίας στην ευρύτερη δυνατή μορφή της. Για να πραγματοποιηθεί, όμως, αυτό, χρειάζεται η συνταγματική κατοχύρωση του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης. Εάν θέλουμε, πράγματι, να κοπεί ο ομφάλιος λώρος μεταξύ διαπλεκόμενων συμφερόντων και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, πρέπει να αναγάγουμε το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο σε ανεξάρτητη διοικητική αρχή, να προβλέψουμε, ώστε ο τρόπος αναδείξεως των μελών του να μην εξαρτάται από την κοινοτική πλειοψηφία, να προβλέψουμε ότι οι αποφάσεις του θα έχουν αποφασιστικό χαρακτήρα, και όχι συμβουλευτικό, για τον Υπουργό και τέλος, να προβλεφθεί ότι θα έχει ίδιους πόρους, ώστε να μπορεί να λειτουργεί ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή. Και μια που αναφέρθηκε στην ανεξάρτητη αυτή διοικητική αρχή, νομίζω ότι ήλθε, πλέον, η ώρα, να προχωρήσουμε στη θεσμοθέτηση ορισμένων ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών που θα ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα της διοίκησης και θα αντιμετωπίσουν τα φαινόμενα διαφθοράς και αδιαφάνειας. Θα έλεγα -και αυτή είναι η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας- ότι θα πρέπει να προχωρήσουμε και στην ίδρυση, εκτός του Εθνικού

Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου, και άλλων ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών, όπως αρχής για τον έλεγχο συμβάσεων έργων και προμηθειών του δημοσίου, όπως αρχής για τις ιδιωτικοποιήσεις, όπως αρχής, αντιστοίχως προς το Α.Σ.Ε.Π.. Και βεβαίως, θα μπορούσαμε ακόμη να μεταβάλουμε σε ανεξάρτητη διοικητική αρχή και την Επιτροπή Διαρκούς Κωδικοποίησης της Νομοθεσίας, ώστε να πάψει ο πολίτης να περιπλανάται, πολλές φορές ανεπιτυχώς, στον κυκεώνα των νομοθετικών ρυθμίσεων. Για να γίνει, όμως, αυτό, εμείς επιμένουμε ότι τα μέλη των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών θα πρέπει να εκλέγονται από την αρμόδια Επιτροπή της Βουλής με αυξημένη πλειοψηφία των 3/5 και όχι από τη Διάσκεψη των Προέδρων, όπως ανέφερε ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας. Εκεί κυριαρχεί η μεγάλη πλειοψηφία του Π.Α.Σ.Ο.Κ. και, ανεξάρτητα από την αυξημένη πλειοψηφία, πάντοτε το Π.Α.Σ.Ο.Κ. θα έχει την πλειοψηφία. Θέλετε να έχουμε ανεξάρτητες διοικητικές αρχές; Θέλετε να βοηθήσουν πράγματι στη δόμηση ενός σωστού πολιτεύματος; Η λύση είναι μία. Τα μέλη τους να εκλέγονται με αυξημένη πλειοψηφία, ώστε να έχουν και το απαραίτητο κύρος, από την αρμόδια Επιτροπή της Βουλής.

Θα έλεγα, επίσης, ότι σ' αυτήν την ενότητα, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας ρίχνει ιδιαίτερο βάρος στην προστασία του περιβάλλοντος και στην εδραίωση του κοινωνικού κράτους δικαίου. Η ευρύτερη λειτουργία της Βουλής συνιστά το δεύτερο στόχο της αναθεωρητικής προσπάθειας. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το Σύνταγμα του 1975 δημιούργησε προϋποθέσεις για μια τακτική και σύννομη λειτουργία της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και αυτή απέδωσε. Δεν μπορεί, όμως, κανείς να παραβλέψει το γεγονός, ότι σήμερα η εξουσία πλέον δεν ασκείται από τη Βουλή, αλλά από την Εκτελεστική Εξουσία και μάλιστα, προσωπικά από τον Πρωθυπουργό. Το πρωθυπουργοκεντρικό σύστημα του Συντάγματος του 1986 μείωσε τη σημασία και τη δυνατότητα παρεμβάσεως της Βουλής. Πρέπει, λοιπόν, να οδηγηθούμε σε μια αναβάθμιση της λειτουργίας του Κοινοβουλίου. Μια πρόσφατη έρευνα της MRB έδειξε ότι το 87% των ερωτηθέντων του μεγάλου δείγματος θεωρεί τον πολιτικό κόσμο της χώρας αναξίопιστο. Δεν ξέρω αν το ποσοστό είναι τόσο υψηλό, ή είναι χαμηλότερο. Δεν ξέρω αν το ποσοστό αυτό απεικονίζει την πραγματικότητα. Θα ήταν, όμως, ασυγχώρητη αφέλεια να μην αναγνωρίζαμε ότι η κοινή γνώμη έχει κατατάξει, στο σύνολό του, τον πολιτικό κόσμο σε χαμηλά επίπεδα αποδοχής.

Σ' αυτό, βεβαίως, έχει συμβάλει η τεχνητά και σκόπιμα καλλιεργούμενη, από διάφορα κέντρα ενημέρωσης της κοινής γνώμης, περιφρόνηση στο Κοινοβούλιο. Αλλά, δεν είναι μόνο αυτός ο λόγος που έχει πέσει σε τόσο χαμηλά επίπεδα στην κοινή γνώμη, ο πολιτικός κόσμος της Χώρας. Είναι και τα δικά μας λάθη. Πόσες φορές έχουμε παραστεί όλοι μας, σε συζήτηση θεμάτων μεγάλης σημασίας, ενώπιον κενών εδρών; Πόσες φορές έχουμε παραστεί στην ψήφιση ασχέτων τροπολογιών τις μεταμεσονύκτιες ώρες; Πόσες φορές δεν έχουμε παρακολουθήσει τις αιφνιδιαστικές και χωρίς καμία σχέση με το νομοσχέδιο, τροπολογίες που εισάγονται; Πόσες φορές δεν έχουμε απορρίψει αιτήσεις άρσεως ασυλιών συναδέλφων για αδικήματα, που δεν έχουν καμία σχέση με την πολιτική δραστηριότητα; Και πόσες φορές ο καταναγκασμός των συναδέλφων στην κακώς νοούμενη κοινοτική πειθαρχία τους εμποδίζει να εκφράσουν τη γνώμη τους από το Βήμα της Βουλής;

Αλλά, μήπως, εμπαιγμός δεν αποτελεί το "πόθεν έσχες", έτσι όπως λειτουργεί; Μήπως εμπαιγμός δεν είναι οι δαπάνες των υποψηφίων Βουλευτών, κατά την προεκλογική περίοδο, έτσι όπως ελέγχονται και κατά τον τρόπο που παρουσιάζονται; Δεν αποτελούν όλα αυτά τραυματισμό του κοινοβουλευτικού μας συστήματος; Δεν αποτελούν στοιχεία, τα οποία λαμβάνει υπ' όψη της η κοινή γνώμη, ώστε να απαξιώσει τον πολιτικό κόσμο, στο σύνολό του;

Θα έλεγα, και σημειώνω ενδεικτικά ότι, στο κεφάλαιο αυτό, θα πρέπει να προχωρήσουμε με μεγάλη τόλμη στον ουσιαστικό έλεγχο των οικονομικών των κομμάτων. Τα οικονομικά των κομμάτων, ίσως, αποτελούν και τη βάση της διαπλοκής. Ο

έλεγχος, λοιπόν, στα οικονομικά των κομμάτων θα πρέπει να είναι σε βάθος και ουσιαστικός, αλλά, επίσης, να περιλαμβάνει και την επιβολή αυστηρών κυρώσεων για υπέρβαση του ανωτάτου ορίου δαπανών των υποψηφίων Βουλευτών, κατά την προεκλογική περίοδο.

Εμείς προτείνουμε, ο υποψήφιος που θα υπερβεί το ανώτατο όριο, να έχει ως ποινή την έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα. Αυτό, άλλωστε, ισχύει στη Γαλλία, ισχύει σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες και αποτελεί, αν θέλετε, έναν περιορισμό ουσιαστικό, ώστε τα χρηματικά μέσα να μην παίζουν ουσιαστικό ρόλο στην εκλογή των Βουλευτών.

Επίσης, πιστεύουμε ότι οι αιφνιδιαστικές κα άσχετες τροπολογίες θα πρέπει, επιτέλους, να πάψουν να διασύρουν τη νομοθετική μας λειτουργία. Εμείς προτείνουμε για τις περιπτώσεις αυτές τη δυνατότητα κρίσεως της δικαστικής εξουσίας.

Η ενίσχυση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης είναι ο άλλος μεγάλος στόχος της αναθεωρήσεως. Τα κρίσιμα θέματα, τα οποία ανακύπτουν στο κεφάλαιο αυτό αναφέρονται πρώτον, στον τρόπο αναδείξεως της ηγεσίας της δικαιοσύνης. Το ισχύον σύστημα έχει κατακριθεί κατά καιρούς αυστηρά, ιδίως εξ αιτίας επιλογών που έγιναν με καθαρά κομματικά κριτήρια και κατά προφανή και βάνουση, θα έλεγα, παραβίαση των αρχών της αξιοκρατίας και της ιεραρχίας.

Εμείς έχουμε σαφή και συγκεκριμένη πρόταση: Το Υπουργικό Συμβούλιο θα επιλέγει μεταξύ τριών μελών, που θα υποδεικνύονται με μυστική ψηφοφορία από την οικεία ολομέλεια του αντίστοιχου δικαστηρίου. Θέλουμε να υπάρχει η διασύνδεση δικαιοσύνης με την εκτελεστική εξουσία, διότι έτσι υπεισέρχεται ο παράγων της λαϊκής κυριαρχίας.

Δεν έχω αντιληφθεί ακόμη, ποια είναι η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Περιπλανήθηκε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. σε διάφορες προτάσεις, λύσεις και απόψεις. Ακόμη, ειλικρινά δεν έχω αντιληφθεί, τι προτείνεται. Πάντως, η ιδέα του ΠΑ.ΣΟ.Κ., που κυριαρχούσε στην προηγούμενη Επιτροπή Αναθεωρήσεως του Συντάγματος, να γίνει ένα ευρύτατο εκλεκτορικό σώμα, καταδικάστηκε ομόφωνα από όλες τις ολομέλειες των ανωτάτων δικαστηρίων. Κλειδί, όμως, ανεξάρτητα από τον τρόπο επιλογής της ηγεσίας, στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης είναι ο καθορισμός ανωτάτου ορίου θητείας των προέδρων των δικαστηρίων. Η πρότασή μας αναφέρεται σε πενταετία. Νομίζω ότι ο χρόνος είναι μεγάλος. Νομίζω ότι τέσσερα χρόνια θα είναι αρκετά για τους προέδρους των Ανωτάτων Δικαστηρίων να επιτελέσουν το καθήκον τους. Αυτή η διάταξη, αυτή η ρύθμιση, σε συνδυασμό και με άλλες ρυθμίσεις, όπως είναι η αύξηση των αρμοδιοτήτων του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, δημιουργεί τις προϋποθέσεις, ώστε να μην υπάρχει ισχυρός πόλος μέσα στο δικαστικό σώμα.

Η δεύτερη διάταξη, η οποία χρήζει μιας ιδιαίτερης μελέτης, είναι η διέξοδος που πρέπει να δοθεί στους διοικητικούς δικαστές προς το Συμβούλιο της Επικρατείας. Το θέμα έχει πολλές πτυχές. Η Νέα Δημοκρατία έχει καταθέσει τις απόψεις της, κατά τρόπο κρυστάλλινο. Εν των μεταξύ διαβάζω, ότι υπάρχει διάλογος μεταξύ της Ενώσεως Διοικητικών Δικαστών και της ηγεσίας του Συμβουλίου της Επικρατείας. Αυτός ο διάλογος φαίνεται ότι βρίσκεται σε εξέλιξη. Φρόνιμο είναι, λοιπόν, αφού άλλωστε δεν επεγόμεθα να πάρουμε θέση σ' αυτό, να περιμένουμε το αποτέλεσμα του διαλόγου.

Σημειώνω, τέλος, την πρωτοποριακή, θα έλεγα, για τα ελληνικά δεδομένα πρότασή μας, να επιτραπεί η αναγκαστική εκτέλεση κατά του δημοσίου και κατά των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ως προς την ιδιωτική τους περιουσία, δηλαδή όταν αυτά ενεργούν ως *fiscus* και όχι υπό την κυριαρχική τους λειτουργία. Θα τερματιστεί έτσι, πιστέψτε με, ένα μεσαιωνικό καθεστώς της ασυδοσίας του κράτους.

Επίσης, στο κεφάλαιο της δικαστικής εξουσίας θα πρέπει, πάση θυσία, να ενισχυθεί το Ελεγκτικό Συνέδριο και σε προσωπικό και σε τεχνικά μέσα, ώστε να μπορεί να επιτελέσει ουσιαστικό έλεγχο στον τομέα της αρμοδιότητάς του.

Τέλος, η αναδιάρθρωση της δημοσίας διοικήσεως πρέπει να καταστεί ο πρώτιστος στόχος της αναθεωρήσεως. Είναι

γνωστά, και τα διαπιστώνουμε όλοι μας, τα εγγενή προβλήματα που έχει η κρατική μηχανή, τα οποία για να διορθωθούν χρειάζονται αφενός μεν δομικές παρεμβάσεις, αφετέρου δε αλλαγή νοοτροπίας. Και το μεν Σύνταγμα δεν μπορεί να αλλάξει τη νοοτροπία. Μπορεί, όμως, να προβεί στις δομικές εκείνες μεταβολές, ώστε, συν τω χρόνω και με προσπάθεια μεγάλη, να υπάρξει κάποια βελτίωση της λειτουργίας της κρατικής μηχανής.

Νομίζω ότι μπροστά μας έχουμε μία ευκαιρία και πιστεύω ότι πρέπει να προχωρήσουμε, χωρίς να φοβόμαστε, στη συνταγματική κατοχύρωση και στην ανάδειξη σε ανεξάρτητη διοικητική αρχή του, όποιου, Α.Σ.Ε.Π., υπό την προϋπόθεση ότι η ανεξάρτητη αυτή διοικητική αρχή θα έχει σαφείς και προσδιορισμένες αρμοδιότητες, ώστε αυτές να μην μεταβάλλονται εκάστοτε από τη βούληση του όποιου υπουργού ή της όποιας κυβερνήσεως.

Θα πρέπει, επίσης, να τονωθεί και να ενισχυθεί ο ρόλος και η αποστολή του Επιτρόπου Διοικήσεως. Έτσι τον λέμε εμείς. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. τον ονομάζει Συνήγορο του Πολίτη. Η ορολογία με αφήνει αδιάφορο. Πάντως, το όργανο αυτό πρέπει να ενισχυθεί.

Η θλιβερή ιστορία των μονιμοποιήσεων εκτάκτων συμβασιούχων θα πρέπει να τελειώσει και κάθε άλλη κατηγορία μη μονίμως απασχολούμενων στο δημόσιο. Τα όσα έζησε η ελληνική Βουλή τις τελευταίες ημέρες, νομίζω ότι ήταν απαράδεκτα. Δεν πρέπει να επαναληφθούν. Θα πρέπει να υπάρξει μία συνταγματική ρύθμιση που να απαγορεύει στο μέλλον τις πάσης φύσεως μονιμοποιήσεις αυτών των εργαζομένων στο δημόσιο. Θα πρέπει να έχουμε το πολιτικό θάρρος να λύσουμε αυτόν το γόρδιο δεσμό.

Όσον αφορά στην τοπική αυτοδιοίκηση, πρέπει να λάβουμε μία κρίσιμη απόφαση για την πορεία του τόπου. Πώς θέλουμε την τοπική αυτοδιοίκηση; Τη θέλουμε κυρία του σπιτιού της ή εξαρτώμενη από το αθηνοκεντρικό κράτος; Θέλουμε την τοπική αυτοδιοίκηση να παίρνει αποφάσεις τοπικού χαρακτήρα μόνη της ή θέλουμε να ελέγχεται μονίμως από την εξουθενωτική κεντρική γραφειοκρατία και από τις αγκυλώσεις του παρελθόντος;

Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να ελέγχεται η αυτοδιοίκηση. Πρέπει να ελέγχεται, αλλά να μην υπάρχει έλεγχος σκοπιμότητας των αποφάσεών της, αλλά μόνον έλεγχος νομιμότητας. Η πολιτεία της Κυβέρνησης σε αυτό το θέμα μέχρι τώρα είναι αντιφατική. Άλλοτε έδινε αρμοδιότητες και άλλοτε τις έπαιρνε πίσω. Άλλοτε εκχωρούσε ορισμένα θέματα στην αυτοδιοίκηση, αλλά με την αλλαγή του υπουργού αυτά τα θέματα αφαιρούντο και επανήρχοντο στην κεντρική διοίκηση.

Εκεί, όμως, που η κατάσταση είναι ακόμα πιο ζοφερή, είναι στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Εκεί το καπλώμα του διορισμένου από την Κυβέρνηση περιφερειάρχη στους εκλεγμένους από το λαό νομάρχες είναι πλήρες. Το ερώτημα, λοιπόν, είναι, εάν θέλουμε ή δεν θέλουμε και τι είδους νομαρχιακή αυτοδιοίκηση θέλουμε. Και δεν είναι μόνο να πούμε ότι θέλουμε τοπική αυτοδιοίκηση βæ βαθμού. Η τοπική αυτοδιοίκηση θα πρέπει να ενισχυθεί με πόρους για να μπορεί να επιλέγει το έργο, για το οποίο την προορίζουμε. Συμπερασματικά, θέλω να πω ότι η Νέα Δημοκρατία έχει ταχθεί, σαφώς, υπέρ της ενισχύσεως και των δύο βαθμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, με τόνωση των αρμοδιοτήτων τους αφενός και αφετέρου με τη θεσμοθέτηση πόρων γι' αυτές.

Η ελληνική ιστορία είναι γεμάτη από χαμένες ευκαιρίες. Η παρούσα προσπάθεια αναθεωρήσεως της συνταγματικής βάσεως της ελληνικής πολιτείας δεν μπορούσε να διαφέρει. Και τούτο γιατί, αν και είναι η πρώτη αναθεώρηση που γίνεται με νηφαλιότητα και σε ήρεμο πολιτικό κλίμα, δεν μπορέσαμε ή δεν μπόρεσαν ορισμένοι κομματικοί μηχανισμοί ή σχηματισμοί να υπερβούν ξεπερασμένα ιδεολογικά συμπλέγματα και ξεπερασμένες προκαταλήψεις.

Πρώτο παράδειγμα ατολμίας είναι η αδυναμία αναγνώρισεως στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ορισμένων ρυθμιστικών του αρμοδιοτήτων. Ουσιαστικά, όλες οι

αρμοδιότητες του Προέδρου καταργήθηκαν με το Σύνταγμα του 1986. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αποσιώπησε από κάθε δυνατότητα ρυθμιστικών παρεμβάσεων.

Η πρότασή μας για επαναφορά μερικών από αυτές τις αρμοδιότητες συνάντησε την κάθετη αντίθεση του κυβερνώντος κόμματος. Έτσι, όμως, χάνεται μία ιστορική ευκαιρία για να αποκαταστήσουμε μία θεσμική ισορροπία μεταξύ των παραγόντων του πολιτεύματος. Αυτή η παρατήρησή μου έχει άμεση συνάφεια με τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ύστερα από περίοδο πλήρους ασάφειας και συγχύσεως και υποβολής πολλών προτάσεων εκ μέρους του ΠΑ.ΣΟ.Κ. η άποψη της κυβερνητικής πλειοψηφίας είναι ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα εκλέγεται από τη θητεύουσα Βουλή με εκατόν ογδόντα ψήφους σε αλληπάλληλες ψηφοφορίες.

Είμαστε κατηγορηματικά αντίθετοι σε αυτήν την άποψη. Πιστεύουμε ότι ο απεριόριστος αριθμός ψηφοφοριών για την ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας, με την αναπόφευκτη εναλλαγή προσώπων μεταξύ της μιας και της άλλης ψηφοφορίας ευτελίζει το αξίωμα. Ποιός κύρος μπορεί να έχει, όμως, ένας Πρόεδρος Δημοκρατίας που θα έχει εκλεγεί με την 15η ψηφοφορία; Αυτά έχουν συμβεί στην Ιταλία. Θα έχουμε, λοιπόν, μία διαδικασία με αλληπάλληλες ψηφοφορίες, που, εάν είναι πολλές, θα διαρκούν εβδομάδες. Και μετά κάποια στιγμή, αφού θα έχουμε εναλλαγή προσώπων ως υποψηφίων, τελικά κάποιος θα εκλεγεί. Πιστεύετε ότι αυτός που θα εκλεγεί θα έχει κύρος; Έχει ευτελιστεί το αξίωμα με την αφαίρεση των αρμοδιοτήτων. Θέλετε να ευτελίσουμε ακόμα περισσότερο το αξίωμα με τις απεριόριστες ψηφοφορίες;

Υποστήριξε ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας ότι η απαίτηση διαλύσεως της Βουλής και προκηρύξεως εκλογών προκειμένου να εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας, εάν δεν είχε εκλεγεί κατά την πρώτη φάση, βαρύνει υπέρμετρα το πολίτευμα και διαταράσσει την κυβερνητική πορεία της Χώρας. Το επιχείρημα αυτό είναι ψευδεπίγραφο. Δεν υπάρχει καμία ανησυχία ότι δεν θα βρεθεί τρόπος να συμφωνήσουν οι πολιτικοί σχηματισμοί της Χώρας, ώστε στην τρίτη ψηφοφορία να εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Αλλά και η διατύπωση απλώς αυτού του φόβου πιστοποιεί την υποβάθμιση, στην οποία έχει περιπέσει ο θεσμός. Άλλωστε, το πρόσφατο παράδειγμα της εκλογής του κυρίου Στεφανόπουλου, αποδεικνύει ότι τα κόμματα βρήκαν έναν τρόπο να συμφωνήσουν, χωρίς να παραστεί ανάγκη για απεριόριστο αριθμό ψηφοφοριών.

Και άλλωστε -και αυτό είναι απάντηση στον Εισηγητή της Πλειοψηφίας- εάν τελικά τα κόμματα δεν συμφωνήσουν και οδηγηθούμε στο λαό, ορθώς το Σύνταγμα προβλέπει ότι τότε μπορεί να εκλεγεί με εκατόν πενήντα μία (151) ψήφους. Γιατί; Διότι είναι πρόσφατη η λαϊκή ετυμολογία, η οποία ουσιαστικά επικυρώνει την όποια επιλογή των κομμάτων.

Θα ήθελα δε εδώ να προσθέσω, ότι εμείς πιστεύουμε, πως θα πρέπει να προχωρήσουμε στην άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από το λαό. Αυτό είναι η απόφαση του Συνεδρίου Αρχών και Θέσεων της Νέας Δημοκρατίας. Και βεβαίως, ο κατ' αυτόν τον τρόπο εκλεγόμενος Πρόεδρος πρέπει να έχει στη φαρέτρα του και ορισμένες αρμοδιότητες.

Αλλά δεν είναι η μόνη -αν θέλετε- χαμένη ευκαιρία. Η άλλη μεγάλη χαμένη ευκαιρία είναι ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν μπόρεσε να αντιληφθεί ότι πρέπει να υπάρχουν δραστικές παρεμβάσεις στον τομέα της παιδείας.

Ο κόσμος γύρω μας αλλάζει, η οικονομία της αγοράς διαρκώς επεκτείνεται και επικρατεί διεθνώς. Οι απαιτήσεις της εποχής επιβάλλουν άλλες μορφές μαθήσεως. Και το ΠΑ.ΣΟ.Κ. έμεινε μέχρι τέλους στην άποψη να απορρίψει την πρότασή μας για τη δυνατότητα ιδρύσεως μη κρατικών, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα πανεπιστημίων.

Διάβασα ότι η Κυβέρνηση θα προχωρήσει στην αναγνώριση πτυχίων που δίδονται από πανεπιστήμια του εξωτερικού στην Ελλάδα.

Έτσι, από τη μια μεριά η Κυβέρνηση αρνείται τη δυνατότητα ιδρύσεως μη κρατικών, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα πανεπιστημίων και από την άλλη δίνονται τέτοιες

δυνατότητες στα ήδη λειτουργούντα ξένα πανεπιστήμια στη Χώρα μας.

Η στείρα, όμως, εμμονή στις αγκυλώσεις του παρελθόντος φαίνεται κατά τον πιο εναργή τρόπο στην άρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. να δεχθεί τον εξορθολογισμό της βουλευτικής ασυλίας.

Υποστηρίξαμε ότι η βουλευτική ασυλία έχει γίνει για να προστατεύεται ο Βουλευτής από τα αδικήματα, στα οποία υποπίπτει και τα οποία, όμως, έχουν σχέση με την πολιτική του δραστηριότητα. Δεν μπορεί να έχει οιονεί ασυδοσία ο Βουλευτής, να μη δίνει λόγο των πράξεών του για αδικήματα τα οποία διαπράττει, καμία σχέση έχοντα με την πολιτική του δραστηριότητα.

Είχαμε περιπτώσεις στο παρελθόν, όπου η Βουλή αρνήθηκε την άρση ασυλίας συναδέλφων για παράνομη κατάληψη αιγιάλου, για παράνομη ανέγερση οικοδομής, για παραβίαση οικοδομικής αδείας.

Πιστεύω ότι ήταν τραγικό λάθος το ότι δεν προχωρήσαμε στον εξορθολογισμό της βουλευτικής ασυλίας. Θα έλεγα ότι η κοινή γνώμη, αλλά και όλοι μας στις κατ' ιδίαν συζητήσεις μας αναγνωρίζουμε ότι η βουλευτική ασυλία πρέπει να περιοριστεί. Εμείς πιστεύουμε στην ορθότητα αυτής της απόψεώς μας. Και θα προσπαθήσουμε πλέον, διά του Κανονισμού της Βουλής, να περιορίσουμε τις δυσμενείς αυτές επιπτώσεις στον πολιτικό κόσμο, που συνεπάγεται η συνέχιση του σημερινού απαράδεκτου καθεστώτος.

Θέλω, όμως, να επισημάνω, απευθυνόμενος στην τρέχουσα κυβερνητική πλειοψηφία, ότι σε καμία περίπτωση το Σύνταγμα δεν πρέπει να συνταχθεί με τη λογική εξυπηρετήσεως εφήμερων συμφερόντων του κυβερνώντος κόμματος. Και θα έλεγα, επίσης, προς την κυβερνητική πλειοψηφία ότι πρέπει να συνειδητοποιήσει ότι στο δημοκρατικό μας πολίτευμα η εναλλαγή των κομμάτων αποτελεί τον κανόνα.

Θα έλεγα, επίσης, ότι η πολιτική ιστορία διδάσκει ότι τα κόμματα που προσπάθονταν να εκμεταλλευτούν τους θεσμούς για ίδιο όφελος, μπορεί να είχαν κάποια βραχυπρόθεσμη κομματική υπεροχή, στο τέλος, όμως, ήταν αυτά που ζημιώθηκαν περισσότερο.

Η ευκαιρία που ανοίγεται μπροστά μας είναι πολύ σημαντική και δεν πρέπει να χαθεί. Και το στοιχείο είναι μεγάλο. Θέλω να πιστεύω ότι όλοι μας, με ισχυρό αίσθημα ευθύνης, θα ανταποκριθούμε στις παρούσες στιγμές, οι οποίες είναι κρίσιμες για την πορεία του τόπου.

Όπως είχα προβλέψει -και δυστυχώς επαληθεύθηκα- ο τρόπος εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας μονοπώλησε τη δημοσιότητα. Και, βεβαίως, αδίκησε τη συζήτηση. Διότι να μεν είναι ένα σοβαρό θέμα, αλλά δεν είναι το μόνο, ούτε το πρώτο που απασχολεί το μέσο Έλληνα πολίτη. Ο μέσος Έλληνας πολίτης θα έπρεπε να ενημερωθεί για άλλες διατάξεις που τον προσπατεύουν άμεσα. Οι προτάσεις της Νέας Δημοκρατίας για τον εξορθολογισμό της διαδικασίας της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως ή για την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων κατά του δημοσίου, είναι θέματα που αφορούν και αγγίζουν άμεσα τον Έλληνα πολίτη.

Δυστυχώς, όμως, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης έρριξαν όλο το φως της δημοσιότητας στο θέμα του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Το επανέφερε σήμερα ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας. Δεν θα παρακολουθήσω, βεβαίως, την ιστορική αναδρομή την οποία έκανε. Διότι, αν θα την παρακολουθούσα, θα ήθελα να του υπενθυμίσω τα ομοιόμορφα ψηφοδέλτια της εκλογής Σαρτζετάκη, και γενικότερα τις αθλιότητες που έγιναν τότε, μέσα στην Αίθουσα της Βουλής. Η απάντησή μας στην πρόκληση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας είναι η άμεση εκλογή. Διότι πιστεύουμε ότι η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. των αλληπάλληλων και απεριόριστων ψηφοφοριών για την τελική ανάδειξη από τη θητεύουσα Βουλή του Προέδρου της Δημοκρατίας ευτελίζει το αξίωμα.

Ποιο θα είναι, επαναλαμβάνω, το κύρος του Προέδρου της Δημοκρατίας, ο οποίος θα εκλεγεί στην τριακοστή ή στην εικοστή ή στη δεκάτη πέμπτη ψηφοφορία, αφού εν τω μεταξύ θα έχουν αλλάξει και οι υποψήφιοι; Ποιο κύρος θα έχει; Με τι κύρος αυτός ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα ενώνει το

Έθνος, θα εκφράζει την ενότητα του Έθνους; Απλούστατα θα είναι αποτέλεσμα αλληπάλληλων συμβιβασμών που θα γίνουν στην Αίθουσα της Βουλής.

Πιστεύω απόλυτα ότι εκεί οδηγεί η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ.: Στον ευτελισμό του αξιώματος. Και εμείς δεν είμαστε διατεθειμένοι να συμβάλουμε σε αυτό τον ευτελισμό. Εμείς επιμένουμε ότι η άμεση εκλογή από το λαό είναι εκείνη η λύση που αγγίζει το πρόβλημα στην ουσία του. Αλλά επειδή δεν βλέπω στο σημείο αυτό καμιά σύγκλιση απόψεων, διότι βλέπω δύο απόψεις εκ διαμέτρου αντίθετες, εκτιμώ ότι με τη σημερινή σύνθεση της Βουλής η διάταξη θα παραμείνει ως έχει. Και θα έλεγα ότι όσο γρηγορότερα κλείσουμε το θέμα αυτό, τόσο θα ρίξουμε περισσότερο φως της δημοσιότητας στα άλλα σοβαρά θέματα.

Ο κύριος Υπουργός Δικαιοσύνης έθιξε ένα τεράστιο θέμα, το οποίο νομίζω ότι χρειάζεται να επισημανθεί: Είναι ο έλεγχος της μεγάλης συγκεντρώσεως οικονομικών μέσων στα χέρια ολίγων και δι' αυτού του τρόπου στην ποδηγέτηση της πολιτικής μας ζωής. Το θέμα είναι τεράστιο. Και βεβαίως συνάπτεται άμεσα με τη διαφάνεια.

Ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας προσπάθησε να μας πει ότι δεν χρειάζεται συνταγματική ρύθμιση, διότι η ισχύουσα νομοθεσία είναι ικανοποιητική. Φαίνεται ότι ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας ζει σε άλλους κόσμους! Είναι κανείς στην Ελλάδα ο οποίος να πιστεύει ότι η ισχύουσα νομοθεσία σήμερα καλύπτει πλήρως το θέμα της διαφάνειας; Ότι η αδιαφάνεια δεν κυριαρχεί, ότι η συναλλαγή δεν βρίσκεται σε ημερήσια διάταξη; Πιστεύω ότι μπορούμε να βρούμε λύση. Και μπορούμε να βρούμε λύση χρησιμοποιώντας το θεσμό των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών, αλλά και δραστηριοποιώντας την Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού στην Ελλάδα είναι μια επιτροπή χωρίς ουσία, χωρίς δυνατότητα παρεμβάσεως. Να σας θυμίσω πως λειτουργεί, πώς ενεργεί, πώς δρα η Επιτροπή Ανταγωνισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής; Ανάγκασε μόλις προ ολίγων ημερών την Microsoft, την κυρίαρχη εταιρεία στο λογισμικό, να σπάσει σε δύο-τρία κομμάτια. Έχει πάρει καμιά σημαντική απόφαση η ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού; Φοβάμαι καμιά.

Επανερχομαι, λοιπόν. Με την καθιέρωση από το Σύνταγμα ανεξάρτητης διοικητικής αρχής που θα έχει τον έλεγχο των έργων και των συμβάσεων του δημοσίου, είναι δυνατόν να ρίξουμε φως στην αδιαφάνεια που επικρατεί σήμερα. Βέβαια το πρόβλημα δεν είναι να ιδρύσουμε, να θεσμοθετήσουμε μία ανεξάρτητη διοικητική αρχή. Το θέμα είναι πώς η ανεξάρτητη αυτή αρχή θα συντεθεί. Και βεβαίως πρέπει να έχει δημοκρατική νομιμοποίηση. Ποια είναι η δημοκρατική νομιμοποίηση των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών; Η εκλογή τους με αυξημένη πλειοψηφία από την αρμόδια επιτροπή της Βουλής.

Ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας έκανε άλλη τοποθέτηση. Είπε ότι οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές με αυξημένη πλειοψηφία θα εκλέγονται από τη Διάσκεψη των Προέδρων. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όλοι παροικούμε στην Ιερουσαλήμ και όλοι γνωρίζουμε ότι η μεγάλη πλειοψηφία στη Διάσκεψη των Προέδρων ανήκει στο κυβερνών κόμμα. Ας αφήσουμε τότε την απλή πλειοψηφία. Θα είναι πιο τίμιο, παρά αυτό το καρύκευμα, αυτό το στίλβωμα που προσπαθήσατε να δώσετε για την υπερκομματικότητα των εκλεγμένων προσώπων.

Θα αναφερθώ στο φλέγον θέμα του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου. Επιτελεί το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο την αποστολή του; Και πώς μπορεί να την επιτελέσει, όταν τα εκάστοτε πρόσωπα τα οποία αναλαμβάνουν, έχουν εκλεγεί μόνον από την εκάστοτε πλειοψηφία της Βουλής; Είναι κατά συνέπεια οι αρεστοί της κυβερνητικής πλειοψηφίας.

Και πώς μπορεί να βάλει τάξη στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, όταν οι αποφάσεις του Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου δεν έχουν παρά μόνο συμβουλευτική ισχύ, όταν το συμβούλιο αυτό δεν έχει έναν ίδιο προϋπολογισμό για να κινηθεί και εξαρτάται

εκάστοτε από τις πιστώσεις του Υπουργού Τύπου; Αν θέλουμε να καταστήσουμε ανεξάρτητες τις διοικητικές αρχές, στις οποίες, βεβαίως, πρέπει να υπάρχει μια φειδώ και όχι να είναι ανεξέλεγκτος ο αριθμός τους, αυτές θα πρέπει να εκλέγονται με αυξημένη πλειοψηφία από την αρμόδια επιτροπή της Βουλής, θα πρέπει να έχουν αποφασιστικές αρμοδιότητες και, βεβαίως, θα πρέπει να υπόκεινται στον έλεγχο της Βουλής.

Αναφέρθηκε ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας και στον εκλογικό νόμο. Πράγματι, ένα μεγάλο αγκάθι στην πολιτική μας ζωή ήταν η ευκαιριακή μεταβολή του εκλογικού νόμου, παραμονές συνήθως των εκλογών, προς όφελος και προς εκμετάλλευση από το εκάστοτε κυβερνών κόμμα.

Δεν θυμόμαστε, τι έγινε το 1989 παραμονές των εκλογών με τον περίφημο εκλογικό νόμο που ψήφισε η τότε πλειοψηφία του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και με εισηγητή τον Μένιο Κουτσόγιωργα; Δεν αποτέλεσε αυτό πολιτική απρέπεια; Και, όμως, επιτέλους πλέον υπάρχει μια συμφωνία από τα δύο κόμματα και νομίζω ότι από όλες τις άλλες πτέρυγες της Βουλής, ανεξάρτητα από τις θέσεις τους για πάγιο εκλογικό σύστημα, ότι ο εκλογικός νόμος θα πρέπει να ψηφίζεται σε χρόνο αδιάβλητο, σε χρόνο που δεν έχει σχέση με την εκλογική αναμέτρηση και να ισχύει για μεταγενέστερο χρόνο.

Αποτελεί, πράγματι, συμβολή το γεγονός ότι συμφωνούμε ότι ο εκλογικός νόμος δεν μπορεί να γίνεται μέσον αλλοιώσεως του εκλογικού φρονήματος.

Ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας υποστήριξε και κάτι άλλο, ότι θα μπορεί ο εκλογικός νόμος να αλλάζει, αν συγκεντρώνει μια πλειοψηφία των εκατόν ογδόντα ψήφων.

Δεν θα είχα αντίρρηση στη μεταβολή του εκλογικού νόμου, αλλά από μια ευρύτερη πλειοψηφία. Θα έλεγα, δηλαδή, ότι θα πρέπει, ανεξαρτήτως του εάν η αναλογία των ψήφων συνάδει, ή δεν συνάδει, με την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, να υπάρχει μια ευρύτερη συναίνεση του Σώματος για την αλλαγή του εκλογικού νόμου. Θα δεχόμουν, δηλαδή, με διακόσιους ψήφους, τα 2/3 της Βουλής, να μπορεί να αλλάζει και να εφαρμόζεται άμεσα ο εκλογικός νόμος. Δεν αφορά τη Νέα Δημοκρατία το θέμα, όπως αντιλαμβάνεσθε. Διαθέτει εκατόν είκοσι τρεις ψήφους στο Κοινοβούλιο, κατά συνέπεια και αν ακόμη η πρόταση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας παραμείνει ως έχει, δεν την αφορά! Αλλά πιστεύω ότι είναι πολύ πιο ορθό, πιο τίμιο, πιο ηθικό, να υπάρχει μια ευρύτερη συνεννόηση και αυτή την ευρύτερη συνεννόηση την εκφράζει ο αριθμός των διακοσίων ψήφων.

Θα τελειώσω με την αναφορά του Εισηγητή της Πλειοψηφίας στον τρόπο της επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης. Στην εισήγησή του διευκρινίζει, για πρώτη φορά, πως εννοεί τη σύνθεση αυτού του εκτελεστικού σώματος, το οποίο θα προτείνει όχι περιορισμένο αριθμό, αλλά απεριόριστο αριθμό προσώπων.

II. Πρώτη Ενότητα: Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα

Πρωτοποριακή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η προστασία των συνταγματικών δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη από το Σύνταγμα του 1975. Τα συνταγματικά δικαιώματα, οι ατομικές ελευθερίες, πάντοτε παραδοσιακά προστατεύονταν από τα ελληνικά συντάγματα. Το Σύνταγμα, όμως, του 1975 περιέλαβε και μία ολόκληρη καινούργια γενιά, κοινωνικού, θα έλεγα, περισσότερο, χαρακτηριστικά δικαιωμάτων. Ανταποκρίθηκε, έτσι, πλήρως στις ανάγκες της εποχής εκείνης.

Θα μπορούσε να πει κανείς ότι το Σύνταγμα εκείνο στο κεφάλαιο των ατομικών δικαιωμάτων, των συνταγματικών δικαιωμάτων, δεν έχει τίποτα να ζηλέψει από τα πιο πρωτοποριακά συντάγματα άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Έτσι, οι προτάσεις που συζητάμε ακολουθούν, θα έλεγα, τη βασική φιλοσοφία του ισχύοντος Συντάγματος. Όμως, από τότε πέρασαν είκοσι πέντε ολόκληρα χρόνια και μέσα σ' αυτά σημειώθηκε μία κοσμογονική επανάσταση σε ορισμένους επιστημονικούς κλάδους, όπως είναι η πληροφορική, η γενετική και άλλοι, που καθιστούν αναγκαία, επιβεβλημένη και επιτακτική τη διεύρυνση των συνταγματικών ρυθμίσεων.

Παράλληλα, όμως, πρέπει να τονιστεί στο σημερινό συνταγματικό κείμενο η αρχή του κράτους δικαίου, καθώς και ο κοινωνικός χαρακτήρας της πολιτείας. Βέβαια, αυτή η τροποποίηση για την κοινωνική αποστολή της πολιτείας έχει μάλλον διακηρυκτικό χαρακτήρα. Η ουσιαστική του σημασία έγκειται στο ότι δίνει την κατευθυντήρια γραμμή στον κοινό νομοθέτη και μπορεί να αποκτήσει ουσία από τη δικαστηριακή πρακτική.

Θα ήθελα, επίσης, προεισαγωγικά να πω ότι υπάρχει μία ευρεία, αν θέλετε, σύμπτωση απόψεων μεταξύ των κομμάτων της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και των άλλων κομμάτων στις αναθεωρητέες διατάξεις. Γι' αυτό, άλλωστε, οι περισσότερες ψηφίστηκαν με ευρεία πλειοψηφία. Κρίθηκαν, όμως, αναθεωρητέες, δηλαδή ότι υπάρχει ανάγκη της αναθεωρήσεως, αλλά δεν υπάρχει, όμως, όπως θα καταδείξω στη συνέχεια, σύμπτωση απόψεων στη διατύπωση που μας εμφάνισε ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας.

Το μείζον και κορυφαίο θέμα σ' αυτήν την ενότητα που συζητάμε είναι οι διατάξεις των άρθρων 14 και 15. Η κατοχύρωση των ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, καθώς και η απρόσκοπτη λειτουργία τους οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στο ρόλο που διεδραμάτισε στο παρελθόν και σε παρόμοιο επίπεδο ο Τύπος. Γι' αυτό ακριβώς, η ελευθερία του Τύπου εντάχθηκε σε όλα τα Συντάγματα και μάλιστα στο σκληρό πυρήνα των ατομικών δικαιωμάτων.

Σήμερα, όμως, μετά την επανάσταση που έγινε στην οπτικοακουστική τεχνολογία, ο ρόλος του Τύπου έχει περιοριστεί σημαντικά. Την πρωτοπορία στο χώρο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης έχουν καταλάβει μέσα που εκπέμπουν ήχο και εικόνα μαζί και τα οποία διανύουν μία περίοδο συνεχούς μετεξέλιξης. Έχουμε τη δορυφορική, έχουμε την καλωδιακή, έχουμε την μικροκυματική τηλεόραση. Αυτή είναι η πραγματικότητα, την οποία δεν δικαιούμεστε να αγνοήσουμε.

Δεν μπορεί, κατά συνέπεια, να αγνοήσουμε το γεγονός ότι η επίδραση των τηλεοπτικών μέσων ενημέρωσης γίνεται στην καθημερινή ζωή του ατόμου, του πολίτη, διαρκώς αποφασιστικότερη. Είτε μας αρέσει είτε δεν μας αρέσει, η τηλεόραση μπαίνει στο σπίτι, στην κρεβατοκάμαρα του κάθε ελληνικού χωριού και δεν επηρεάζει μόνο το μορφωτικό επίπεδο των Ελλήνων, επηρεάζει και διαμορφώνει σε σημαντικό βαθμό και την πολιτική του συμπεριφορά.

Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο το ισχύον Σύνταγμα μας θεμελίωσε με την παράγραφο 2, του άρθρου 15, το δικαίωμα του κράτους για έλεγχο.

Η παράγραφος 2 αναφέρει: "Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του κράτους και έχουν σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων, καθώς και προϊόντων του λόγου και της τέχνης". Πρέπει πάντως να εξασφαλίζεται η ποιοτική στάθμη των εκπομπών που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή τους και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας".

Το ερώτημα, όμως, είναι αν εφαρμόζεται αυτή η διάταξη. Πρέπει όλοι μας να ομολογήσουμε ότι όλες οι διατάξεις των άρθρων 14 και 15 έχουν ουσιαστικά καταστεί ανενεργές. Είναι αλήθεια ότι η πολιτεία με τέσσερα νομοθετικά κείμενα, (νόμος 1730/1987, νόμος 1866/1989, νόμος 2173/1993, νόμος 2328/1995) επεχείρησε να ρυθμίσει τον κρατικό έλεγχο στα οπτικοακουστικά μέσα, ώστε αυτά να λειτουργούν σύμφωνα με τη συνταγματική επιταγή. Όλες, όμως, αυτές οι προσπάθειες δεν ανταποκρίθηκαν στις προσδοκίες τους, γιατί είχαν εξ υπαρχής το σπέρμα της αποτυχίας.

Ο τελευταίος νόμος, ο νόμος του 1995, προέβλεπε την έκδοση δεκαπέντε προεδρικών διαταγμάτων, δώδεκα κοινών υπουργικών αποφάσεων, δώδεκα αποφάσεων του Υπουργού Τύπου. Από μια έρευνα που είχα κάνει πριν από δυο χρόνια, καμιά από αυτές δεν είχε εκδοθεί. Δεν ξέρω αν έχουν εκδοθεί σήμερα. Χωρίς, λοιπόν, έλεγχο από το κράτος τα ραδιοηλεκτρονικά μέσα, τα οποία ελέγχονται από τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα, παίζουν τα δικά τους παιχνίδια.

Είναι προφανές ότι η προσπάθεια που καταβάλλεται από τα οικονομικά αυτά συμφέροντα, να ποδηγετήσουν την πολιτική

μας ζωή και να φαλκιδεύσουν και τη λαϊκή κυριαρχία χρησιμοποιούν ως μέσον τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και το χρήμα.

Όλοι μας παρακολουθούμε αυτές τις μέρες το όργιο των μεταγραφών που γίνεται στον τηλεοπτικό χώρο, στόχος των οποίων είναι η ισχυροποίηση των συγκεκριμένων ραδιοηλεκτρονικών σταθμών, για να αποκτήσουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη πίττα στην τηλεοπτική αγορά, άρα και μεγαλύτερη επιρροή, ώστε να επιβάλουν στην πολιτεία τις δικές τους επιθυμίες, τα δικά τους συμφέροντα.

Αυτή είναι η διαπλοκή, η μορφή διαπλοκής την οποία θέλει να αγνοεί ο κύριος Πρωθυπουργός. Αυτή είναι η διαπλοκή, για την οποία ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας είπε ότι υπάρχει το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο. Αυτή είναι η διαπλοκή για την οποία μίλησε και ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας, και πρόσφατα ο Υπουργός Εθνικής Αμύνης, και, μέσα στην Αίθουσα αυτήν, ο συνάδελφος κ. Καστανίδης.

Ζούμε στην Ελλάδα και γνωρίζουμε ότι έτσι είναι η κατάσταση. Δε νομίζω ότι πρέπει να θεωρούμε τους Έλληνες αφελείς, αποδεχόμενοι αυτό που υποστηρίζει ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας, ότι το παρόν θεσμικό πλαίσιο καλύπτει αυτήν τη διαπλοκή. Βρισκόμαστε μπροστά σε ένα νοσηρό φαινόμενο. Τα διαπλεκόμενα αποτελούν ένα απόστημα, το οποίο πρέπει να ανοίξει.

Θέλουμε -και εδώ είναι το ερώτημα- ή δε θέλουμε να εξυγιανθεί η πολιτική μας ζωή; Θέλουμε να μειώσουμε την επιρροή των εξωθεσμικών παραγόντων πάνω στην εξουσία; Η απλυστία των οικονομικών συμφερόντων και η δύναμη την οποία διαθέτουν, αποτελεί μελανό σημείο της πολιτικής μας ζωής. Ξέρετε σε τι ποσά ανέρχονται τα οικονομικά συμφέροντα, τα οποία βρίσκονται εν εξελίξει; Είναι το Τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, είναι η απελευθέρωση της αγοράς τηλεπικοινωνιών και ενέργειας, είναι τα ολυμπιακά έργα, είναι οι εξοπλισμοί των Ενόπλων Δυνάμεων. Όλο αυτό το πακέτο υπερβαίνει τα είκοσι τρισεκατομμύρια (20.000.000.000.000) δραχμές.

Κατά συνέπεια, βλέπετε ότι τα συμφέροντα είναι τόσο μεγάλα, ώστε δε θα διστάσουν να χρησιμοποιήσουν κάθε μέσο για να αποκτήσουν δια της διαπλοκής μεγαλύτερη δύναμη, για να επιβάλουν τις απόψεις τους στην εξουσία.

Πώς μπορούμε, κατά τη γνώμη μας, να αντιμετωπίσουμε αυτό το θέμα. Πιστεύω ότι πρέπει το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοηλεκτρονικών να αναχθεί σε ένα όργανο ουσιαστικό. Και το πρώτο είναι η σύνθεσή του.

Όλα τα μέλη του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοηλεκτρονικών - και όχι μόνο ο Πρόεδρος - πρέπει να εκλέγονται με αυξημένη πλειοψηφία από την αρμόδια Επιτροπή της Βουλής. Έτσι διασφαλίζεται η κομματική ουδετερότητα του οργάνου. Έτσι τα πρόσωπα αυτά, απολαμβάνοντας μία ευρύτερη αποδοχή, μπορούν να εκτελέσουν καλύτερα το καθήκον τους, χωρίς να εξαρτώνται από κομματικούς συσχετισμούς και από κομματικές παρεμβάσεις.

Άφησε, όμως, ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας μία νύξη, για το πώς βλέπει τις ανεξάρτητες διοικητικές αρχές. Είπε ότι βεβαίως θα πρέπει να εκλέγονται με αυξημένη πλειοψηφία, αλλά από ποιον; Από τη Διάσκεψη των Προέδρων. Προφανώς αυτή η άποψη αποτελεί πρόκληση στη νομοσύνη μας. Αποτελεί πρόκληση όχι μόνο στη νομοσύνη μας, αλλά και στη νομοσύνη του ελληνικού λαού και υποβιβάζει το επίπεδο της συζητήσεως. Όταν στο όργανο της Διασκέψεως των Προέδρων έχει την απόλυτη, την πολύ μεγάλη πλειοψηφία, το κυβερνών κόμμα, τα 3/5 είναι εύκολο να επιτευχθούν. Και έτσι η εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία θα επιλέγει πάντοτε τους αρεστούς της, αυτούς που θα είναι πρόθυμοι να εκτελούν τις εντολές και επιθυμίες της.

Αλλά δεν είναι μόνον, ειδικά για το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοηλεκτρονικών, ο τρόπος εκλογής των μελών του. Θα πρέπει να θωρακιστεί και με δύο άλλες αρμοδιότητες.

Η πρώτη αρμοδιότητά του είναι ότι οι αποφάσεις του θα πρέπει να εκτελούνται από τη διοίκηση. Δεν μπορεί να έχουν συμβουλευτικό χαρακτήρα για τον Υπουργό. Είχαμε πρόσφατα

παραίτησεις δύο κορυφαίων επιστημόνων από την προεδρία του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ακριβώς διότι οι αποφάσεις τις οποίες έλαβε το Συμβούλιο πετάχτηκαν από τον αρμόδιο Υπουργό στον «κάλαθο των αχρήστων».

Θέλουμε να έχουμε Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο υψηλού επιπέδου; Δεν μπορούμε παρά να δεχτούμε ότι οι αποφάσεις του θα έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα για τον Υπουργό.

Και τέλος, θα προσυπογράψω μια παρατήρηση, η οποία έγινε από διαπρεπή και κορυφαίο, θα έλεγα, συνταγματολόγο ότι δεν αρκεί μόνο ο τρόπος επιλογής των προσώπων, δεν αρκεί μόνο η δεσμευτικότητα των αποφάσεων. Χρειάζεται αυτό το όργανο να έχει δικό του προϋπολογισμό, διότι αλλιώς ο Υπουργός Τύπου θα μπορεί, κλείνοντας ή ανοίγοντας τη τσρόφιγγα των πιστώσεων, να αφήνει να λειτουργεί ή να μην λειτουργεί το όργανο.

Είναι διατεθειμένη η κυβερνητική πλειοψηφία να προχωρήσει σ' αυτά; Θα είμαι ο πρώτος -και σας το λέω εν τιμή- που θα χειροκροτήσω. Αν, όμως, η κυβερνητική πλειοψηφία εξακολουθήσει να επιμένει στις απόψεις, τις οποίες διαισθάνομαι ή τις απόψεις οι οποίες μισοδιατυπώθηκαν από τον Εισηγητή της Πλειοψηφίας τότε ο καθένας από εμάς κι ο καθένας από τον ελληνικό λαό, ας βγάλει τα συμπεράσματά του. Η ευκαιρία είναι πολύ μεγάλη και δεν θα πρέπει να χαθεί.

Βέβαια, το θέμα της διαπλοκής δεν εξαντλείται μόνο στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και στη ρύθμιση της λειτουργίας τους.

Δύο διατάξεις, οι οποίες έχουν προκαλέσει έντονη συζήτηση στην προηγούμενη Βουλή, αλλά και στον Τύπο είναι πρώτον αναφορικά με τη συνταγματική κατοχύρωση της κατάργησης της θανατικής ποινής και δεύτερον, η ερμηνευτική διάταξη, η οποία αφορά τους αντιρρησίες συνειδήσεως.

Εγώ έχω ταχθεί, χωρίς καμία επιφύλαξη, υπέρ της κατάργησης της θανατικής ποινής και της συνταγματικής κατοχύρωσής της κατάργησης της θανατικής ποινής. Δεν είναι μόνον ότι η Ελλάδα έχει υπογράψει διεθνείς συμβάσεις, έχει αναλάβει διεθνείς υποχρεώσεις για την κατάργησή της. Δεν είναι μόνον το γεγονός ότι τα τελευταία 25-30 χρόνια δεν έχει εκτελεστεί καμία θανατική ποινή. Είναι, επίσης, ότι πολλές φορές υπάρχουν λάθη, τα οποία παρεισφρύουν κατά τη δικαστική διερεύνηση της υποθέσεως, λάθη τα οποία δεν επανορθώνονται, αν έχει εκτελεστεί η θανατική ποινή.

Θα ήθελα, επίσης, να σημειώσω ότι συζητείται τώρα το σχέδιο του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, διάταξη του οποίου ρητώς αναφέρεται στην κατάργηση της θανατικής ποινής. Θα είμαστε, λοιπόν, ανακόλουθοι και προς το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι και προς τις διεθνείς μας υποχρεώσεις.

Βεβαίως, πρόσφατη δημοσκοπήση εμφανίζει ένα υψηλότατο ποσοστό υπέρ της διατηρήσεως της θανατικής ποινής και το ποσοστό αυτό της κοινής γνώμης ξεκινάει από την άποψη ότι υπάρχουν ορισμένα αδικήματα τα οποία ενοχλούν - και δικαίως ενοχλούν- την κοινή γνώμη, όπως είναι η εμπορία των ναρκωτικών ή τα ιδιαίτερος ειδεχθή εγκλήματα. Δεν θα πρέπει, όμως, σε καμία περίπτωση να αποστούμε από τη γενική αρχή ότι θα πρέπει να καταργηθεί η θανατική ποινή, πλην των κακουργημάτων που τελούνται εν καιρώ πολέμου.

Πρέπει το Υπουργείο Δικαιοσύνης να προχωρήσει με θάρρος και ρεαλισμό στην αναμόρφωση όλου του συστήματος εκτελέσεως ποινών.

Έχει καταλήξει, όταν καταδικάζεται κάποιος ισόβια, αυτό να είναι δεκάξι χρόνια. Θα πρέπει, λοιπόν, να υπάρξει μια αναμόρφωση του συστήματος εκτελέσεως των ποινών, ώστε πράγματι και η κοινή γνώμη να ικανοποιείται από την τιμωρία τέτοιων κατά της κοινωνίας αδικημάτων.

Αλλά, θα πρέπει να προχωρήσει ο Υπουργός Δικαιοσύνης και σε ένα άλλο νομοθέτημα. Είναι η αναμόρφωση της νομοθεσίας μας για τις αποζημιώσεις των αδικώς καταδικασθέντων.

Έστειλα πρόσφατα επιστολή στον κύριο Υπουργό Δικαιοσύνης. Είχα στείλει και το 1997 επιστολή στον τότε

Υπουργό Δικαιοσύνης, αλλά δεν έγινε τίποτα. Ελπίζω τώρα ότι και τα δύο αυτά προβλήματα, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους, θα αντιμετωπιστούν.

Σχετικά με την ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 4 παράγραφος 6, για τους αντιρρησίες συνειδήσεως, για την οποία απαιτείται πλειοψηφία εκατόν ογδόντα Βουλευτών, δεν έχω αντίρρηση, προσωπικά, να τεθεί αυτή η ερμηνευτική δήλωση, αλλά θα διετύπωνα το ερώτημα: Προς τι η ερμηνευτική δήλωση, όταν υπάρχει νόμος; Οι δύο, όμως, αυτές διατάξεις, αλλά και όλες οι διατάξεις που αναφέρονται στα ατομικά συνταγματικά δικαιώματα, είναι θέμα συνειδησιακό κάθε Βουλευτή.

Το άρθρο 60 παράγραφος 1 του Συντάγματος ορίζει ότι οι Βουλευτές έχουν απεριόριστο το δικαίωμα της γνώμης και της ψήφου κατά συνείδηση. Εδώ, βέβαια, είναι πράγματι ένα θλιβερό φαινόμενο, από εμάς τους ίδιους, καταστρατηγήσεως διατάξεως του Συντάγματος, διότι είναι βέβαιον ότι αυτή η συνταγματική "ευχή" έχει φαλκιδευτεί με τη λεγόμενη κομματική πειθαρχία και έτσι υποχρεώνονται οι Βουλευτές, παρά τα όσα πιστεύουν, να ψηφίσουν την άλφα ή τη βήτα διάταξη, έστω και αν λίγες ώρες πριν έχουν εκφωνήσει φιλιππικούς εναντίον της. Στα δύο, όμως, αυτά θέματα προβάλλει, θα έλεγα, έντονα ο συνειδησιακός χαρακτήρας της διατάξεως και κατά συνέπεια, νομίζω ότι οι Βουλευτές θα πρέπει να ψηφίσουν κατά συνείδηση, όπως πιστεύω εγώ, σχεδόν σε όλες τις διατάξεις που έχουν σχέση με την αναθεώρηση του Συντάγματος.

Μερικές επιμέρους παρατηρήσεις:

Άρθρο 6 παράγραφος 4: Πράγματι πρέπει να υπάρξει μια πρόβλεψη, ώστε να μην υπάρχει υπέρβαση των ορίων της προφυλακίσεως, αλλά θα ήθελα ο κύριος Υπουργός Δικαιοσύνης κυρίως να λάβει σοβαρώς υπόψη του την ακόλουθη σκέψη. Η διατύπωση η οποία είναι ταυτοσημη τόσο με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας όσο και με αυτή του ΠΑ.ΣΟ.Κ. ορίζει τα εξής: "Απαγορεύεται η υπέρβαση των ανωτάτων ορίων της προφυλακίσεως με τη διαδοχική επιβολή του μέτρου αυτού για επιμέρους πράξεις της ίδιας υπόθεσης". Εγώ θα έλεγα ότι θα ήταν πολύ συνετό να προσθέταμε «της ίδιας εκκρεμής υπόθεσης».

Το άρθρο 5Γ αναφέρει ότι «νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία κάθε προσώπου έναντι των βιοϊατρικών παρεμβάσεων». Είναι ίδια ακριβώς και η διατύπωση της Νέας Δημοκρατίας.

Μήπως, όμως, αυτή η ρύθμιση δεν είναι επαρκής; Μήπως πρέπει να προχωρήσουμε ακόμα περισσότερο στην προστασία του ατόμου; Διαβάζω στις εφημερίδες ότι τώρα γίνεται σάλος στη Μεγάλη Βρετανία, διότι η Κυβέρνηση Μπλερ επέτρεψε την κλωνοποίηση εμβρύου. Η κλωνοποίηση εμβρύου περιλαμβάνεται στις βιοϊατρικές παρεμβάσεις; Εγώ πιστεύω ναι. Αλλά μπορεί να βρεθεί κάποιος, ο οποίος να πει ότι δεν περιλαμβάνεται.

Εν πάση περιπτώσει, εγώ νομίζω ότι πρέπει να δούμε με μεγάλη προσοχή την περαιτέρω προστασία του ανθρώπου και της κοινωνίας από τέτοιου είδους παρεμβάσεις και δεν μου αρκεί ότι θα το πει ο νόμος. Εγώ θέλω η διάταξη του Συντάγματος να δίνει το κατευθυντήριο λάκτισμα προς τον κοινό νομοθέτη.

Είναι σημαντική η διάταξη του άρθρου 9Α. Παρεμφερή διάταξη είχαμε καταθέσει και εμείς. Βεβαίως καθένας έχει δικαίωμα προστασίας έναντι της συλλογής, αποθήκευσης και επεξεργασίας, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα ή άλλα συναφή μέσα των προσωπικών πληροφοριών και άλλων προσωπικών δεδομένων, όπως ο νόμος ορίζει. Εγώ πιστεύω ότι πρέπει να προβλέψουμε και την προστασία έναντι χρήσεως αυτών των δεδομένων. Δεν είναι δυνατόν να έχει δικαίωμα προστασίας μόνο από τη συλλογή, αποθήκευση και επεξεργασία, αλλά και από την παράνομη χρήση, πρέπει να υπάρξει προστασία. Διότι αυτά τα ηλεκτρονικά δεδομένα, φοβάμαι ότι μπορεί να αλλάξουν ριζικά τη ζωή πολλών συνανθρώπων μας. Είναι φανερός ο κίνδυνος της περιθωριοποίησης ανθρώπων μέσα από τη διαδικασία του επαγγελματικού αποκλεισμού, του

αποκλεισμού από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς, αφού θα είναι γνωστά ή αφού μπορεί να γίνονται γνωστά τα στοιχεία της οικονομικής κατάστασης ή το γενετικό υλικό και η κατάσταση της υγείας του συγκεκριμένου ατόμου.

Στην Αμερική, που ισχύει αυτό, έχει προβλέψει η νομοθεσία ότι δεν μπορεί να είναι ένας ο φορέας που θα συλλέγει όλες αυτές τις πληροφορίες. Διότι, αν είναι ένας ο φορέας που θα συλλέγει τις πληροφορίες για την οικονομική κατάσταση, τις πληροφορίες για την υγεία, τις πληροφορίες για τις ασφαλιστικές υποχρεώσεις, καταλαβαίνετε πως ο φορέας αυτός -ο οποίος φορέας-γίνεται παντοδύναμος. Η αμερικάνικη νομοθεσία προβλέπει ότι δεν μπορεί να είναι ο ίδιος φορέας που θα συγκεντρώνει όλες αυτές τις πληροφορίες.

Ως προς την απαλλοτρίωση, πράγματι είναι θετικές οι τροποποιήσεις τις οποίες εισηγήθηκε ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας, οι οποίες, όμως, υπολείπονται των δικών μας προτάσεων και θέλω να σημειώσω:

Πρώτον, πιστεύουμε ότι, αφού θα πρέπει να είναι μια δικαιοδοσία, όπως λέει η διάταξη της κυβερνητικής πλειοψηφίας, γιατί να μην ορίσουμε ποια είναι η δικαιοδοσία από τώρα; Είναι τα πολιτικά δικαστήρια.

Δεύτερον, θα πρέπει σε κάθε περίπτωση με τις απαλλοτριώσεις να εξομοιούνται και οι περιορισμοί της ιδιοκτησίας, που επιβάλλονται για την εξυπηρέτηση πολεοδομικών σκοπών. Όταν επιβάλλεται περιορισμός, στην ουσία δεν είναι απεμπόληση του δικαιώματος ιδιοκτησίας; Γιατί να μην έχει την ίδια προστασία και αυτός που υφίσταται αυτήν την πολεοδομική επιβάρυνση; Τέλος, χάρη των ανθρώνων που υφίστανται αυτήν την ακούσια απώλεια της περιουσίας, νομίζω πως θα πρέπει να προβλέψουμε ότι η αποζημίωση αυτή δεν υπόκειται σε κανένα φόρο, κράτηση ή τέλος. Δεν το πουλάει μόνος του, αναγκάζεται να αποξενωθεί, θα πρέπει τουλάχιστον να έχει αυτή την ευνοϊκή μεταχείριση.

Το άρθρο 21 είναι θετικό. Είναι βέβαια μεγάλο το πρόβλημα της υπογεννητικότητας του τόπου, η Ελλάδα φθίνει καθημερινά ως Έθνος και δεν θα πρέπει αυτή η ευχή, η οποία διατυπύεται στο άρθρο 21 να μείνει απλή ευχή στο Σύνταγμα, αλλά να υπάρξει ολοκληρωμένη δημογραφική πολιτική. Φοβάμαι, όμως, ότι θα παραμείνει ευχή. Στην προηγούμενη Βουλή λειτουργήσε Διακομματική Επιτροπή για το δημογραφικό, έβγαλε πόρισμα και πρότεινε ομόφωνα λύσεις στις κυβερνήσεις. Καμία, όμως, κυβέρνηση δεν το έλαβε υπόψη της. Είναι θετική η ευχή, αλλά να μην μείνουμε μόνο στην ευχή!

Επίσης, θετική είναι η διάταξη του άρθρου 116 παράγραφος 2, αν και διαφωνώ στη διατύπωση. Όταν λέμε ότι είναι μεταβατικού χαρακτήρα, τι τον θέλουμε τον εύλογο χρόνο; Άμα είναι μεταβατικός χαρακτήρας δεν χρειάζεται εύλογος χρόνος, διότι θα είναι για εύλογο χρόνο. Και δεύτερον "και είναι απολύτως αναγκαία" τι θέλουμε τη λέξη "απολύτως";

Η συνταγματική αναθεώρηση μας δίνει την ευκαιρία να βάλουμε «το μαχαίρι στο κόκαλο» στα διαπλεκόμενα συμφέροντα και μπορούμε στη συγκεκριμένη ενότητα να προβλέψουμε ρυθμίσεις ικανοποιητικές. Αν δεν το πράξουμε, τότε η πολιτική ζωή του τόπου καθημερινά θα ευτελίζεται όλο και περισσότερο.

III. Δεύτερη Ενότητα: Σύνταγμα και Διεθνής Έννομη Τάξη

Χαίρομαι ειλικρινά, γιατί γίνεται, κατά τον πανηγυρικότερο τρόπο, η απόδειξη της ορθής πολιτικής που ο Κωνσταντίνος Καραμανλής και η Νέα Δημοκρατία ακολούθησε στον ευρωπαϊκό προσανατολισμό της Χώρας. Είμαστε υπερήφανοι γι' αυτήν την πολιτική μας, είμαστε υπερήφανοι για τις εθνικές μας επιλογές, τις οποίες με πολλή καθυστέρηση αναγκάστηκε να αποδεχθεί και το Π.Α.Σ.Ο.Κ..

Είμαστε, όμως, υπερήφανοι και για την προβλεπτικότητα του άρθρου 28, διότι χάρις στην προβλεπτικότητα αυτή, όλες οι μεταβολές που έγιναν στην ευρωπαϊκή δομή δεν είχαν ανάγκη συνταγματικής αναθεώρησης, όπως συνέβη σε άλλες χώρες.

Συμφωνούμε, λοιπόν, με την ερμηνευτική δήλωση, η οποία τίθεται υπό τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 28. Δεν

συμφωνούμε με την τροποποίηση της διατάξεως της παραγράφου 1, του άρθρου 28. Και δεν συμφωνούμε για τον εξής απλούστατο λόγο: Διότι αφαιρείται από την προηγούμενη διάταξη η αμοιβαιότητα. Είναι δυνατόν οι διεθνείς συμβάσεις να μην έχουν μία αμοιβαιότητα; Είναι δυνατόν μονομερώς να ισχύουν από την Ελλάδα και να μην ισχύουν αντιστοίχως από τις άλλες αντισυμβαλλόμενες χώρες; Δεν αντιλαμβάνομαι, γιατί γίνεται αυτή η αφαίρεση του όρου της αμοιβαιότητας από τον εισηγητή του Π.Α.Σ.Ο.Κ..

Στο άρθρο 36 έχουμε, επίσης, επιφυλάξεις. Το προηγούμενο άρθρο ανεφάρτετο σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων για τα οποία εχρειάζετο η ψήφιση νόμου. Αφορούσαν το εμπόριο, αφορούσαν τη φορολογία, αφορούσαν την οικονομική συνεργασία και αφορούσαν τη συμμετοχή σε διεθνείς οργανισμούς. Τώρα, περιορίζονται μόνο σε θέματα φορολογικά. Έχουμε, λοιπόν, έντονη αντίρρηση για τη συρρίκνωση του εύρους των θεμάτων του άρθρου 36.

Στο άρθρο 80, παράγραφος 2 δεν έχουμε αντίρρηση, διότι αυτό θα διευκολύνει την εισαγωγή του ΕΥΡΩ στη δική μας ζωή. Το πρόβλημα, όμως, είναι πού βαδίζει σήμερα η Ευρώπη. Είναι η Ευρώπη εκείνη που οραματίστηκαν οι ιδρυτές της; Είναι η Ευρώπη για την οποία ο Κωνσταντίνος Καραμανλής είχε τόσες φιλοδοξίες και τόσο μεγάλο όραμα; Η Ευρώπη έχει μέλλον; Και ποιο είναι το μέλλον της;

Και δεν είναι μόνο ποιο είναι το μέλλον της Ευρώπης. Είναι, ποιες θα είναι οι θεσμικές μεταβολές, οι οποίες προετοιμάζονται από τη Διακυβερνητική και οι οποίες θα γίνουν, κατά πάσα πιθανότητα, δεκτές στη Διάσκεψη Κορυφής του Δεκεμβρίου.

Υπάρχει ένα μεγάλο δίλημμα: Θέλουμε διεύρυνση ή εμβάθυνση της Ευρωπαϊκής Ενώσεως; Διότι το ένα συνδέεται με το άλλο. Αν πάμε στη διεύρυνση, η οποία τόσο πολύ έχει προβληθεί, τότε είναι απαραίτητη η εμβάθυνση. Αλλά, μήπως πρέπει να γίνει εμβάθυνση, πριν πάμε στη διεύρυνση;

Μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση μία πρόσφατη δήλωση, η οποία δεν ήταν μία τυχαία δήλωση, του Γερμανού Επιτρόπου Γκύντερ Φερχόιγκεν, ο οποίος ζήτησε δημοψήφισμα στη Γερμανία για τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Και είναι βέβαιο ότι το δημοψήφισμα αυτό θα καταλήξει εναντίον της διεύρυνσης. Ενώ, λοιπόν, αναπτρώνουμε τη φιλοδοξία των κρατών, τουλάχιστον, της Κεντρικής Ευρώπης για την ένταξή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, από την άλλη μεριά τη ναρκοθετούμε.

Θα έλεγα, επίσης, ότι φοβάμαι πως η Ευρώπη πάσχει και σε ένα άλλο σημείο. Αυτή η ελεύθερη πτώση του ΕΥΡΩ, το οποίο έχει απολέσει το 30% περίπου της αξίας του έναντι του δολαρίου από την 1η Ιανουαρίου 1999, δημιουργεί μια οικονομική αστάθεια, δημιουργεί έλλειψη αισιοδοξίας, γι' αυτό το μεγάλο όραμα που είναι το κοινό νόμισμα. Μήπως, και η αύξηση της τιμής των καυσίμων δεν δημιουργεί τεράστια προβλήματα στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα;

Φοβάμαι, λοιπόν, ότι τα μεγάλα οράματα της εποχής της συστάσεως της κοινότητας των έξι ή σήμερα των δεκαπέντε, έχουν εκλείψει. Φοβάμαι ότι οι σημερινοί ηγέτες έχουν μεταβληθεί σε μικρολογιστές, που ασχολούνται, βέβαια πως θα καταναλωθούν τα βουνά του βουτύρου, αλλά χάνουν από μπροστά τους ολόκληρο το δάσος, που είναι η ολοκλήρωση της Ευρώπης. Ασχολούνται μ' αυτά τα ενδιάφέροντα και σημαντικά θέματα, αλλά δεν ασχολούνται ή μάλλον παραιτούνται από το να ασχοληθούν με το τι συνέβη στη Γιουγκοσλαβία.

Ως προς τη Γιουγκοσλαβία και τα όσα συνέβησαν στη γειτονική χώρα, θα ήθελα να πω ότι η Ευρώπη ήταν εκείνη που δημιούργησε το πρόβλημα της διαλύσεως της Γιουγκοσλαβίας. Η Ευρώπη ήταν εκείνη που θα μπορούσε από την πρώτη στιγμή να αποτρέψει αυτή την σύρραξη. Δεν το έπραξε. Και όταν δεν θέλησε ή δεν μπόρεσε να το πράξει, τότε υπήρξε η αμερικανική παρέμβαση. Φοβάμαι ότι στο θέμα αυτό η Ευρώπη σύρθηκε πίσω από τον αγγλοαμερικανικό άξονα, χωρίς να έχει ούτε δικές της πρωτοβουλίες, ούτε δική της φωνή.

Όμως, ο Ευρωπαίος πολίτης -και εμείς πρέπει να αισθανόμαστε ως Ευρωπαίοι πολίτες- αισθάνεται ότι

συμμετέχει στις αποφάσεις της Ευρώπης; Αισθάνεται ότι μετέχει στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι; Ή ο Ευρωπαίος πολίτης -και δεν αναφέρομαι μόνο στον Έλληνα πολίτη, ο οποίος πράγματι έχει μια, αν θέλετε, μειωμένη ευαισθησία σ' αυτό το θέμα έναντι των άλλων χωρών που έχουν αυξημένη ευαισθησία- αισθάνεται ότι βρίσκεται μέσα στο κέντρο των αποφάσεων; Δυστυχώς, το σύστημα, όπως έχει διαμορφωθεί, της ευρωπαϊκής ενώσεως, αγνοεί παντελώς τις τοπικές Βουλές, τις Βουλές των κρατών-μελών. Έτσι η συμμετοχή η ενεργός του πολίτη είναι ακόμα πιο μειωμένη.

Ως προς τη Διακυβερνητική, θέλω να εκφράσω τον προβληματισμό μου. Η Διακυβερνητική ασχολείται με τέσσερα θέματα. Με την επέκταση της λήψης αποφάσεως με πλειοψηφία, με περιορισμό, δηλαδή, του δικαιώματος αρνησικυρίας, με τη μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και με την αναστάθμιση των ψήφων που είναι υπέρ των μεγαλύτερων κρατών. Επίσης ασχολείται -προσετέθη από τη γαλλική προεδρία- και με το θέμα της διευρυμένης συνεργασίας.

Όλα αυτά τα θέματα -τα οποία όλα βεβαίως είναι σε βάρος των μικρών κρατών- αν μη γελιόμαστε, θα είχαν μία λογική. Πάμε σε μια μεγάλη διεύρυνση. Δεν είναι δυνατό να υπάρχουν τριάντα πέντε επίτροποι, δεν είναι δυνατό να αυξήσουμε τον αριθμό των μελών του Κοινοβουλίου, από εβδομήντα πέντε, είναι σήμερα, σε χίλια διακόσια, και βεβαίως πρέπει να οδηγηθούμε και σε μια αναστάθμιση των ψήφων, ώστε να συμμετέχει στο κριτήριο της ψήφου και ο πληθυσμός των κρατών. Όλα αυτά θα είχαν μια λογική και θα μπορούσα να τα δεχθώ, εάν πηγαίναμε σε διεύρυνση.

Φοβάμαι όμως -κι εκεί είναι η βαριά ευθύνη της Ελληνικής Κυβερνήσεως- ότι τα μέτρα αυτά, τα οποία είναι όλα σε βάρος των μικρών κρατών, θα ληφθούν ως αποφάσεις στη Σύνοδο Κορυφής του Δεκεμβρίου και θα εφαρμοστούν αμέσως, ανεξάρτητα από το αν θα γίνει διεύρυνση ή όχι.

Βλέπω, λοιπόν, μπροστά μου μια Ευρώπη, η οποία θα είναι η Ευρώπη των μεγάλων κρατών και στην οποία όλοι οι μικροί θα ακολουθούν ασθμαίνοντες, εκόντες ή άκοντες.

Θα ήθελα, τέλος, να πω ότι είναι μια σωστή προσπάθεια, αυτή που γίνεται με το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Το πρόβλημα είναι ένα και μοναδικό, το οποίο δεν έχει ακόμα αποφασιστεί. Θα είναι δεσμευτικός ή διακηρυκτικός ο χαρακτήρας του Χάρτη αυτού; Διότι, αν είναι διακηρυκτικός, τι σημασία θα έχει; Αν θέλουμε να πάμε στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και νομίζω ότι πρέπει αυτά να είναι τα βήματά μας, θα πρέπει να έχει δεσμευτικό χαρακτήρα, ώστε να αποτελεί το πρόπλασμα ενός ευρωπαϊκού συντάγματος.

Με όσα ανέφερα θα δημιουργηθεί, ίσως, η εντύπωση ότι έχω μετακινηθεί στην πτέρυγα των ευρωσκεπτικιστών, ότι έχω φύγει από την παλιά και σταθερή προσήλωσή μου για την ευρωπαϊκή πορεία της Χώρας και ότι ένας έντονος σκεπτικισμός έχει καταλάβει τη σκέψη μου. Δεν είμαι ευρωσκεπτικιστής. Και δεν είμαι, γιατί είμαι Έλληνας. Γιατί πιστεύω ότι η πορεία της Ελλάδος μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μονόδρομος και πρέπει να τον στηρίξουμε. Αλλά πρέπει να τον στηρίξουμε, χωρίς να κάνουμε παραχωρήσεις σε σημεία τέτοια, που τελικά θα ζημιώσουν τον τόπο μας.

IV. Τρίτη Ενότητα: Πρόεδρος Δημοκρατίας - Κυβέρνηση

Αποτελεί κοινό τόπο ότι η συνταγματική αναθεώρηση του 1986, μια προσχηματική και άστοχη αναθεώρηση, οδήγησε στη μείωση των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας και βεβαίως στην επακόλουθη συρρίκνωση του ρόλου του, με αποτέλεσμα, η γενική αρμοδιότητα που είχε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και η οποία ήταν η ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ κυβερνήσεως, Βουλής και λαού ως εκλογικού Σώματος, να περιοριστεί σε μια σειρά δέσμιων διαδικασιών, σύμφωνα με τις οποίες ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έχει τη δυνατότητα λήψης καμίας πρωτοβουλίας και δεν μπορεί να συμβάλει στην ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος. Αποτέλεσμα είναι ότι μόνο κατ'όνομα ο απογοιμωμένος πλέον Πρόεδρος της

Δημοκρατίας εξακολουθεί να ονομάζεται στο άρθρο 31 του Συντάγματος ρυθμιστής του πολιτεύματος.

Έτσι, όμως, οι λεπτές ισορροπίες που καθιέρωνε το Σύνταγμα του 1975, ανατράπηκαν. Και έχουμε σήμερα - και το αναγνωρίζουν οι πάντες - ένα πρωθυπουργικοκεντρικό σύστημα με όλες τις δυσμενείς συνέπειες που αυτό κουβαλάει μαζί του.

Η Νέα Δημοκρατία στις προτάσεις της προσπάθησε να επαναφέρει κάποια ισορροπία στη διαταραχθείσα ισορροπία με την τροποποίηση του 1986 και προέτεινε την επαναφορά ορισμένων από τις αρμοδιότητες που είχε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με το Σύνταγμα του 1975. Καμία απ'αυτές τις προτάσεις δεν έχει περιληφθεί στις αναθεωρητέες διατάξεις, διότι απλούστατα το Π.Α.Σ.Ο.Κ. δεν μπόρεσε να ξεπεράσει τα ιδεολογικά συμπλέγματα και τις ξεπερασμένες προκαταλήψεις του. Και έτσι, το πολιτειακό μας σύστημα παραμένει «κολοβό».

Αυτή η άποψη συνδέεται απόλυτα με τον τρόπο εκλογής του Προέδρου Δημοκρατίας. Το Π.Α.Σ.Ο.Κ. ύστερα από μια μακρά περίοδο κυοφορίας -αρχικά δεν είχε κάνει καν την πρόταση για αναθεώρηση του άρθρου 32 του Συντάγματος, την προέβαλε για πρώτη φορά το 1996, και αφού πέρασε από μια σειρά ασαφειών και κενολογιών, σχετικά με τον τρόπο εκλογής του Προέδρου Δημοκρατίας- κατέληξε στην πρόταση που συμπυκνούνται σε δύο λέξεις. Η θητεύουσα Βουλή με 180 ψήφους και με απεριόριστες ψηφοφορίες θα εκλέγει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Είμαστε κατηγορηματικά αντίθετοι μ' αυτήν την άποψη. Πιστεύουμε ότι ο απεριόριστος αριθμός ψηφοφοριών για την ανάδειξη του Προέδρου Δημοκρατίας και με την αναπόφευκτη εναλλαγή υποψηφίων, μεταξύ της μιας και της άλλης ψηφοφορίας, ευτελίζει το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, ο οποίος θα εκλεγεί τελικά ύστερα από αλληπάλληλες ψηφοφορίες και αφού εν τω μεταξύ έχουν περάσει από την πασαρέλα των υποψηφίων ονόματα επί ονομάτων.

Δεν νομίζω ότι υπάρχει άνθρωπος στην Αίθουσα του Κοινοβουλίου, αλλά και στον ελληνικό λαό που να μην αντιλαμβάνεται ότι με τη διάταξη και τη διαδικασία αυτή, που εισηγείται το Π.Α.Σ.Ο.Κ., οδηγούμαστε αναπόφευκτα στον ευτελισμό του αξιώματος.

Υπεστήριξε ακόμη ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας ότι πρέπει να αποσυνδεθεί η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής. Είπε ότι θα πρέπει να παραμείνει απεριόριστη η Κυβέρνηση στην ολοκλήρωση του έργου της και η μη εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας δημιουργεί πρόβλημα για πρόωρη προσφυγή στις κάλπες. Το επιχείρημα του Εισηγητή της Πλειοψηφίας είναι ψευδεπίγραφο και το γεγονός ότι επισημαίνεται είναι ακριβώς σε ενίσχυση της δικής μου θέσεως.

Πρώτα απ' όλα, διότι μέχρι τώρα δεν συνέβη αυτό. Δεν συνέβη η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας να παρεμποδίσει την ολοκλήρωση του κυβερνητικού έργου, διότι πάντοτε, πλην μιας περιπτώσεως το 1989 -αλλά αυτό δεν είναι ένα παράδειγμα το οποίο μπορεί να αναχθεί σε κανόνα- πάντοτε η Βουλή έκανε τις διαδικασίες εκείνες οι οποίες εξέλεξαν τελικά Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Άλλωστε, εάν στις τρεις πρώτες ψηφοφορίες δεν εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας και οδηγηθούμε στο λαό, τότε είναι φυσικό και είναι σοφή η διάταξη του ισχύοντος Συντάγματος, τότε μπορεί να εκλέξει η επόμενη Βουλή με εκατόν πενήντα μια ψήφους, διότι θα είναι πλέον νωπή η λαϊκή ετυμηγορία.

Και να θυμίσω, ή μάλλον να επισημάνω και κάτι άλλο, ότι, αν ένα κόμμα οδηγήσει κατά τρόπο παράλογο τον τόπο σε εκλογές, τότε το εκλογικό σώμα είναι βέβαιο ότι θα τιμωρήσει το κόμμα αυτό, το οποίο εκμεταλλεύτηκε μια συνταγματική διάταξη για να προκαλέσει προεκλογική αναμέτρηση. Και θα έλεγα ότι ο λαός και γνωρίζει και έχει το ένστικτο να τιμωρεί όλους εκείνους, οι οποίοι για κομματικά συμφέροντα θέλουν να παίξουν με τους θεσμούς.

Επανερχομαι, όμως, στη σκέψη του Εισηγητή της Πλειοψηφίας, της αποσυνδέσεως της εκλογής του Προέδρου

της Δημοκρατίας από τη διάλυση της Βουλής. Εάν αυτό είναι το κύριο επιχείρημα του Εισηγητή του ΠΑ.ΣΟ.Κ., τότε η λύση είναι η άμεση εκλογή, διότι η εκλογή αποσυνδέεται πλήρως από τη διάλυση της Βουλής.

Η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, δεν διαταράσσει το κυβερνητικό έργο, διότι, όποιος και να εκλεγεί, δεν έχει δυνατότητες παρεμβάσεως, λόγω των μειωμένων ή ανυπαρκτών αρμοδιοτήτων.

Κατά συνέπεια, λοιπόν, αν θέλετε να στηρίζετε σ' αυτό το επιχείρημα, προχωρήστε στην αποδοχή της προτάσεώς μας για άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από το λαό.

Υποστήριξε, όμως, ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας, ότι η άμεση εκλογή μετατρέπει το πολίτευμά μας και το μεταβάλλει από Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία σε Προεδρική, κατά παράβαση του άρθρου 110 του Συντάγματος, που απαγορεύει τη μεταβολή του πολιτεύματος καθ' οιονδήποτε τρόπο.

Το επιχείρημα, κατά τη γνώμη μου, δεν είναι ορθό, διότι το άρθρο 110 του Συντάγματος, που απαγορεύει την αναθεώρηση των θεμελιωδών διατάξεών του, τι επιδιώκει; Επιδιώκει την κατοχύρωση τριών αρχών. Πρώτον, τη δημοκρατική αρχή του πολιτεύματος σαν θεμέλιο της λαϊκής κυριαρχίας. Και η λαϊκή κυριαρχία ενισχύεται ακόμη περισσότερο με την άμεση επιλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Δεύτερον, κατοχυρώνει την αρχή του αιρετού ανωτάτου άρχοντος και τρίτον κατοχυρώνει το κοινοβουλευτικό σύστημα, οι βασικές αρχές του οποίου, με τη μεταβολή του τρόπου αναδείξεως, παραμένουν αναλλοίωτες. Και εδώ ήθελα να κάνω και μια σύντομη αναφορά, επειδή έχετε γίνει φιλοευρωπαίοι, ιδιαίτερα φανατικοί οι κύριοι του ΠΑ.ΣΟ.Κ., μια αναφορά στο τι ισχύει στις άλλες χώρες της Ευρώπης.

Οκτώ χώρες διατηρούν την κληρονομική διαδοχή του ανωτάτου άρχοντος. Δύο, η Ιταλία και η Γερμανία, έχουν έμμεση εκλογή και οι υπόλοιπες έξι έχουν άμεση εκλογή. Θα έλεγα οι πέντε έχουν άμεση εκλογή και είναι η Αυστρία, η Ιρλανδία, η Ισλανδία, η Φιλανδία και η Πορτογαλία.

Να αναφερθώ δι' ολίγον στη διάταξη 38 παράγραφος 2, η οποία προέκυψε από την ανάγκη η οποία είχε δημιουργηθεί από την παρατεταμένη ασθένεια του τότε Πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου. Θυμόσαστε το Χέρφιλντ, θυμόσαστε το Ωνάσειο, θυμόσαστε όλη αυτή την παραφιλολογία, η οποία είχε αναπτυχθεί. Θυμόσαστε ότι ουσιαστικά η Χώρα δεν είχε κυβέρνηση για πολλούς μήνες. Τότε δημιουργήθηκε η πεποίθηση στη Νέα Δημοκρατία, ότι πρέπει να υπάρξει μια συνταγματική ρύθμιση, ώστε να αποφευχθούν στο μέλλον τα γεγονότα εκείνης της εποχής.

Θα έλεγα, επίσης, ότι, αν κανείς παραβάσει τις δύο διατάξεις -τη διάταξη όπως τη διατυπώνει η Νέα Δημοκρατία και τη διάταξη όπως τη διατυπώνει το ΠΑ.ΣΟ.Κ.- θα δει πόσο λιτή και πόσο πιο σωστή είναι η διάταξη της Νέας Δημοκρατίας.

Έρχομαι τώρα στα άρθρα 82 και 83, τα οποία ορθώς συγχωνεύονται σε ένα άρθρο και με το οποίο συνιστώνται δύο όργανα. Και με την παράγραφο 3 συνιστάται Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Εμείς στην πρότασή μας ονομάζουμε "Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο". Και πιστεύω ότι είναι ορθότερη η ονομασία του Συμβουλίου παρά της Επιτροπής, διότι εκ του τίτλου και μόνο υπάρχει μια υποβάθμιση της αποστολής του οργάνου αυτού.

Πέραν αυτού, με την πρόταση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας, η Επιτροπή αυτή έχει «κολοβωμένες» αρμοδιότητες. Ποιος είναι ο ρόλος της Επιτροπής; Να εκφράζει γνώμες, να εκφράζει απόψεις για τα θέματα της οικονομικής πολιτικής και να τοποθετείται στα σχέδια νόμου τα οποία εμφανίζονται στη Βουλή.

Περιορίζει, λοιπόν, με την πρότασή του ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας, ότι μόνον η Κυβέρνηση έχει δικαίωμα να ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής. Γιατί μόνον η Κυβέρνηση; Δεν θα μπορεί η αντιπολίτευση να ζητήσει γνώμη; Δεν θα μπορεί η ίδια η Επιτροπή να αναλάβει πρωτοβουλία για να εκφράσει γνώμη; Γιατί κάνετε ένα όργανο τόσο «κολοβωμένο» από απόψεως αρμοδιότητας; Εκτός εάν

πιστεύουμε, ότι πρέπει να υπάρχει ένα συμβουλευτικό όργανο αυτού του κύρους και αυτής της αρμοδιότητας.

Θα έλεγα, επίσης, ότι δεν προβλέπεται καθόλου η σύνθεση της Επιτροπής από την πρόταση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας. Εμείς κάνουμε ρητή αναφορά στη συμμετοχή εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων, αλλά και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Πιστεύω ότι στο Σύνταγμα, σε οποιοδήποτε σύνταγμα, δεν πρέπει να μπαίνουν τέτοιες διατάξεις. Το Σύνταγμα πρέπει να είναι ένα κείμενο λιτό, ένα κείμενο που να δίνει κατευθυντήριες γραμμές και να αφήνει τον εκάστοτε κοινό νομοθέτη να ρυθμίζει τις επιμέρους λεπτομέρειες.

Εάν έχουμε φθάσει στο σημείο σε πάρα πολλές διατάξεις του Συντάγματος να μεταβάλλουμε το συντακτικό σε κοινό νομοθέτη και να βάζουμε μέσα στο Σύνταγμα ουσιαστικά διατάξεις νόμου, αυτό συμβαίνει, διότι υπάρχει μια έκδηλη και παρατεταμένη δυσπιστία μεταξύ των πολιτικών σχηματισμών του τόπου. Και αυτή η δυσπιστία δεν μπορεί να εκλείψει, διότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. έχει αποδείξει επανειλημμένα, ότι χρησιμοποιεί θεσμούς για να αποκομίσει μικροκομματικά οφέλη.

Έτσι, λοιπόν, φθάνουμε να βάζουμε στο Σύνταγμα διατάξεις για τις οποίες ο μελλοντικός ερμηνευτής θα διερωτάται, γιατί μπήκαν στο Σύνταγμα. Η εξήγηση είναι ότι δυσπιστούμε μεταξύ μας και δεν μπορούμε να έχουμε μια συνιστώσα, η οποία θα οδηγεί σε μια σταθερή πορεία.

Με την παράγραφο 4 του άρθρου 83, συνιστάται Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής. Το ονομάζει η πρόταση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας "Εθνικό Συμβούλιο", όπως έχουμε το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης κ.λ.π.. Δεν κατάλαβα, γιατί "Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής"; Γιατί πρέπει να γίνουν όλα εθνικά; Όλα τα άλλα είναι αντεθνικά; Γιατί μεγαλοποιούμε όλους αυτούς τους όρους και τους βάζουμε μάλιστα στο Σύνταγμα;

Δεν υπάρχει, λοιπόν, αμφιβολία ότι πρέπει να υπάρξει ένα όργανο απαραίτητο για τη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής. Ασφαλώς δεν θα υποκαταστήσει την Κυβέρνηση. Ασφαλώς δεν θα μπαίνει στις καθημερινές λειτουργίες της κυβερνητικής μηχανής στον εξωτερικό τομέα. Αλλά, αν δεν έχουμε ένα όργανο, που να χαράσσει για το μέλλον τις προοπτικές της εξωτερικής μας πολιτικής, τότε φοβάμαι ότι θα βρεθούμε -όπως βρίσκμαστε σήμερα- μπροστά σε τραγικά αδιέξοδα για τα εθνικά μας θέματα. Και όχι μόνο σε τραγικά αδιέξοδα, αλλά βρίσκμαστε μπροστά στο φαινόμενο ο σημερινός Υπουργός Εξωτερικών να ανατρέπει άρδην την πολιτική του προκατόχου του στην ίδια κυβέρνηση.

Θα έλεγα, επίσης, ότι η εξωτερική πολιτική που ακολουθείται σήμερα, οδηγεί ευθέως σε εθνικές παραχωρήσεις. Και δεν χρειάζεται μεγαλύτερη απόδειξη από το να δείτε τις σχέσεις της Ελλάδας με όλους τους γείτονές της: Στην Τουρκία παραχωρήσαμε ιδιαίτερα σοβαρά αιτήματα της γείτονος χώρας, χωρίς η Τουρκία να κάνει ούτε ένα βήμα πίσω από τις πάγιες, παράλογες και υπερβολικές διεκδικήσεις της, που πρώτο στόχο έχουν τώρα το καθεστώς στο Αιγαίο. Το είπε πριν από λίγες ημέρες ο κ. Ετζεβίτ. Είπε ότι ήλθε η ώρα να κουβεντιάσουμε για τον εναέριο χώρο, ήλθε η ώρα να κουβεντιάσουμε για τα χωρικά ύδατα, ήλθε η ώρα να κουβεντιάσουμε για την αποστρατικοποίηση των νήσων. Και δεν το είπε μόνον ο κ. Ετζεβίτ. Τα ίδια περιλαμβάνονται στη συνέντευξη του κ. Τζεμ και στο άρθρο του στην ιταλική «Repubblica», αλλά και η πάγια τακτική της Τουρκίας επιδιώκει το μοίρασμα του Αιγαίου.

Άλλωστε και αυτές οι συνομιλίες που γίνονται στη Νέα Υόρκη μεταξύ των δύο Υπουργών Εξωτερικών και αφορούν στα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης εκεί οδηγούν: Στην παραχώρηση εθνικών κυριαρχικών μας δικαιωμάτων.

Θα έλεγα ότι ούτε η πορεία του Κυπριακού είναι ικανοποιητική. Και είναι βαρεία η ευθύνη του κ. Σημίτη, ο οποίος ουσιαστικά οδήγησε, με το λόγο του στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, σε ομηρία τον κ. Κληρίδη. Διότι τότε έθεσε ο κ. Σημίτης ως τετελεσμένο γεγονός τη συνέχιση των συνομιλιών, οι οποίες γίνονται κάτω από ένα βαρύ κλίμα, ύστερα από τις

δηλώσεις του Κόφι Ανάν και του Ετζεβίτ πρόσφατα, ο οποίος είπε ότι δεν δεχόμαστε την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, διότι αυτό ουσιαστικά θα σημαίνει μονομερή ένωση.

Μήπως, όμως, με την Αλβανία είναι καλύτερες οι σχέσεις μας; Η Αλβανία στηρίζει την οικονομία της ουσιαστικά στην Ελλάδα. Έχουμε περίπου πεντακόσιες χιλιάδες νόμιμους ή παράνομους Αλβανούς μετανάστες και αντί η Αλβανία να ευγνωμονεί θέτει θέμα Τσάμηδων.

Οι σχέσεις με την Αλβανία είναι ικανοποιητικές; Είσαστε ευχαριστημένοι, όταν έδωξαν την ελληνική στρατιωτική δύναμη οι Αλβανοί, όταν πρόσφατα δημιούργησαν πρόβλημα στις ελληνικές επιχειρήσεις, όταν έδωσαν -και υπάρχει αυτή τη στιγμή υπό ανάπτυξη- τουρκική ναυτική βάση στο Δυρράχιο; Και υπάρχουν πληροφορίες ότι υπάρχουν και τουρκικές βάσεις πυραύλων στην Αλβανία.

Δεν θα αναφερθώ ούτε στη "μεγάλη" πολιτική που ακολουθήσατε στη Γιουγκοσλαβία με το διασυρμό του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εξωτερικών, που ανακατεύθηκαν, χωρίς να υπάρχει κανένας λόγος στις εκλογές της γείτονος χώρας, ούτε βεβαίως στο ότι εγκατέλειψε η Κυβέρνηση τελείως το θέμα της ονομασίας των Σκοπίων.

Θα αναφέρω μόνο κάτι, το οποίο δεν το είπα εγώ, δεν διεκδικώ την πατρότητα της φράσεως. Τη διεκδικεί συνάδελφός από το ΠΑ.ΣΟ.Κ., ο οποίος επί μακρά σειρά ετών κατείχε υψηλότερη θέση στο Υπουργείο Εξωτερικών. Είπε ο κ. Καψής, λοιπόν, ότι η διπλωματία σήμερα στο Υπουργείο Εξωτερικών ασκείται από «παιδική χαρά». Ο νούν νοεϊτω.

Έρχομαι τώρα στο άρθρο 86, το οποίο αφορά ένα τεράστιο θέμα και είναι η ποινική ευθύνη των Υπουργών.

Και με την πρόταση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας και με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, η δίωξη των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών παραμένει -και παραμένει ορθώς- στην αρμοδιότητα της Βουλής. Δεν αντιλαμβάνομαι, όμως, τις δύο ψηφοφορίες τις οποίες ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας προτείνει. Δεν αντιλαμβάνομαι, γιατί η πρώτη ψηφοφορία πρέπει να είναι με εκατόν ογδόντα (180) και η δεύτερη με εκατόν πενήντα ένα (151) Βουλευτές, αφού ουσιαστικά μπορεί να καταλήξουμε στη δεύτερη. Εκτός εάν αυτές οι δύο ψηφοφορίες δημιουργούνται για τον έμμεσο πλην σαφή επηρεασμό των δικαστών.

Θέλετε να υπάρχει ένα διάστημα διασκέψεως, ώστε οι συνάδελφοι να ξανασκεφθούν, εάν πρέπει ή όχι να παραπεμφθεί συνάδελφός τους στην ποινική δικαιοσύνη; Κάντε δύο ψηφοφορίες με εκατόν πενήντα ένα (151) Βουλευτές.

Δεν κατάλαβα, λοιπόν, τι κρύβεται πίσω από την πονηρή αυτή σκέψη, η πρώτη με εκατόν ογδόντα (180) ψήφους και η άλλη με εκατόν πενήντα ένα (151) ψήφους.

Η δική μας πρόταση έχει μία λογική σειρά ενεργειών που δεν την έχει η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ.. Λέει ότι, πριν αποφασίσει η Βουλή, αν θα παραπεμφθεί ή δεν θα παραπεμφθεί Υπουργός, γίνεται μία προκαταρκτική εξέταση από επιτροπή της Βουλής, η οποία ή θα θεμελιώσει τις ενδείξεις που υπάρχουν ή θα τις αποδυναμώσει. Μετά ταύτα αποφαινεται η Βουλή και καθιερώνεται για πρώτη φορά μία ενδιάμεση διαδικασία, η διαδικασία του Δικαστικού Συμβουλίου.

Και περαιτέρω, μετά την ανάκριση η οποία θα γίνει, θα πάει σε ένα δικαστικό συμβούλιο που θα απαρτίζεται από πέντε Αρεοπαγίτες, με κλήρωση, οι οποίοι θα αποφανθούν, αν πρέπει να γίνει παραπομπή ή όχι.

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας είναι πεντακάθαρη. Και η Νέα Δημοκρατία δέχεται ότι οι κατηγοροί δεν πρέπει να είναι Βουλευτές.

Δεν δεχόμαστε ότι πρέπει να υπάρχει ανάμειξη της Βουλής κατά την εκδίκαση αυτής της ποινικής υπόθεσης. Δεχόμαστε, όμως, ότι δεν μπορεί να μην υπάρχει Εισαγγελέας. Πρέπει να υπάρχει Εισαγγελέας. Και εισαγγελικά καθήκοντα πρέπει να ασκεί είτε ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου ή ο νόμιμος αναπληρωτής του. Είναι πραγματικά παγκόσμια εφεύρεση, θα έλεγα, είναι ένα στοιχείο που μπορεί να γραφτεί στο βιβλίο Γκίνες, πώς σε μία ποινική δίκη δεν θα υπάρχει κατηγορούσα αρχή.

Κατά συνέπεια, νομίζω ότι αυτό το εφεύρημα πρέπει να το ξανασκεφθεί ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας και να δει πόσο σωστότερη είναι η πρόταση η δική μας.

Τέλος, η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. μεταβάλλει τη σύνθεση. Ως τώρα, μέλη του Ειδικού Δικαστηρίου εκληρώνοντο μεταξύ των Αρεοπαγιτών και των Προέδρων Εφετών. Τώρα, οι μισοί δικαστές θα κληρώνονται από τα μέλη του Αρείου Πάγου και οι άλλοι μισοί από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Άλλη παγκόσμια εφεύρεση. Σε ποινική δίκη θα βάλετε δικαστή διοικητικού δικαστηρίου.

Εγώ πιστεύω ότι η σύνθεση του δικαστηρίου πρέπει να είναι αμιγώς από δικαστές της πολιτικής και της ποινικής δικαιοσύνης. Αυτό που μας είπε ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας ότι μπορεί να προκύψουν και θέματα διοικητικού δικαίου δεν ενοσταθεί, διότι και οι δικαστές της πολιτικής δικαιοσύνης αντιμετωπίζουν και θέματα διοικητικού δικαίου. Και, κυρίως, τα αδικήματα για τα οποία παραπέμπεται υπουργός, είναι ποινικά αδικήματα, ας μη γελιόμαστε. Διερωτώμαι, όμως, γιατί αυτή η αλλαγή; Οι απόψεις της Νέας Δημοκρατίας πάνω στο θέμα αυτό είναι κρουστικές, διαυγείς και λιτές. Δεν έχουν τον πλασιασμό και τη λεξιλαγνεία που ακολουθεί ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας στις προτάσεις του.

Πιστεύω ότι τα θέματα αυτά έχουν μία ιδιαίτερη κρισιμότητα και σοβαρότητα. Πρέπει να αποφασίσουμε έξω και μακριά από κόμματα και μικροκομματικές σκοπιμότητες, με μόνο γνώμονα την προστασία των θεσμών.

V. Τετάρτη Ενότητα: Εκλογικό Σώμα – Status Βουλευτών

Με το άρθρο 51 παράγραφος 4, ορθώς και η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας και η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. προβλέπουν ότι μπορεί να δοθεί δικαίωμα ψήφου και στους εκτός της Ελλάδος ευρισκόμενους. Φοβάμαι, όμως, ότι, έτσι όπως είναι διατυπωμένη η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ., με τη φράση «νόμος μπορεί να ορίζει», δίνεται η ευχέρεια στον κοινό νομοθέτη να μην ορίσει ποτέ. Ίσως θα ήταν σκόπιμο αντί του «μπορεί να ορίζει», να θέσουμε «νόμος ορίζει».

Έχουμε, σαφώς παραδείγματα, όπου ο κοινός νομοθέτης αγνόησε τη συνταγματική προτροπή. Θα έλεγα, όμως, επίσης ότι έχουμε και ένα παράδειγμα της σημερινής πραγματικότητας. Ο νόμος προβλέπει την έκδοση διαταγμάτων για την ψήφο των ετεροδημοτών. Τα διατάγματα αυτά, αν και έχει περάσει πολύς χρόνος, δεν εξεδόθησαν ποτέ. Θα πρέπει, λοιπόν, ο κοινός νομοθέτης να αντιληφθεί ότι πρέπει και οι εκτός Ελλάδος Έλληνες υπήκοοι να μπορούν να ψηφίσουν και να φροντίσει το ταχύτερο δυνατό στην έκδοση του σχετικού νόμου, όπως και νομίζω ότι πρέπει να ακουστεί και αυτή η άποψη- η Υπουργός Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης πρέπει να εκδώσει επιτέλους τα διατάγματα που αφορούν την ψήφο των ετεροδημοτών.

Στην επόμενη παράγραφο εξακολουθεί να υπάρχει κύρωση σε περίπτωση μη συμμετοχής στην εκλογική διαδικασία. Βεβαίως, η κύρωση αυτή, όπως άλλωστε και η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, περιορίζεται μόνο στην επιβολή προστίμου και δεν προβλέπει την επιβολή άλλων ποινικών ή διοικητικών μέτρων. Προσωπικά νομίζω ότι αποτελεί νομική παραδοξολογία η παράλειψη ασκήσεως ενός πολιτικού δικαιώματος να συνεπάγεται οποιαδήποτε ποινή. Πιστεύω, δηλαδή, ότι πρέπει να οδηγηθούμε σε κατάργηση της οποιασδήποτε ποινής, έστω και του προστίμου, σε περίπτωση που ο εκλογεύς δεν συμμετάσχει στην εκλογική διαδικασία. Και αυτό, διότι πρέπει να ξέρουμε, ότι και η αποχή από τη συμμετοχή στις εκλογές μπορεί να αποτελεί πολιτική πράξη.

Κατά συνέπεια, θα πρέπει να στερήσουμε από αυτόν ο οποίος θέλει να κάνει δια της αποχής του πολιτική πράξη το δικαίωμα αυτό, επισύροντας οποιαδήποτε ποινή, έστω και του προστίμου; Εγώ νομίζω ότι καθήκον του κράτους είναι να διαπαιδαγωγεί τους πολίτες, ώστε να συμμετέχουν στην εκλογική διαδικασία. Καθήκον του κράτους είναι να τους εμψυχήσει το αίσθημα της υπευθυνότητας για τη συμμετοχή στην πολιτική διαδικασία και να μην καταφεύγει στην, αν

θέλετε, εκβιαστική αυτή διατύπωση ότι, αν δεν ψηφίσεις, θα υφίστασαι κάποια κύρωση. Θα προσέθετα δε και ένα επιπλέον στοιχείο για να διαγραφεί η διάταξη περί κυρώσεων, σε περίπτωση που κάποιος δεν ψηφίσει, αφού η διάταξη αυτή, η οποία ισχύει πολλά χρόνια, ουδέποτε εφαρμόστηκε. Βάζουμε, δηλαδή, στο Σύνταγμα διατάξεις, οι οποίες γνωρίζουμε εκ των προτέρων, ότι δεν πρόκειται να εφαρμοστούν. Θα πρέπει, λοιπόν, να είμαστε πιο συνεπείς με τον εαυτό μας.

Ως προς το θέμα του εκλογικού νόμου. Ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας προσπάθησε να μας πείσει ότι η Νέα Δημοκρατία είχε αντίθετη άποψη. Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας έλεγε τα εξής: "Το εκλογικό σύστημα και οι εκλογικές περιφέρειες ορίζονται με νόμο που μπορεί να ψηφίζεται μόνο κατά τη διάρκεια της πρώτης συνόδου της βουλευτικής περιόδου. Σε διαφορετική περίπτωση, ισχύει για τις μεθεπόμενες εκλογές". Είχαμε, δηλαδή, και εμείς την ίδια βασική σκέψη με την πρόταση -όπως τώρα τελικά διαμορφώθηκε- του ΠΑ.ΣΟ.Κ. ότι ο εκλογικός νόμος δεν μπορεί να είναι εργαλείο ενός κόμματος για να τον εκμεταλλευτεί και να αποκομίσει, ψηφίζοντάς τον παραμονές εκλογών, μικροκομματικά οφέλη. Η άποψή μας ήταν μία: Ο κανόνας είναι ότι θα ισχύει για τις μεθεπόμενες εκλογές, πλην αν στην πρώτη σύνοδο της Βουλής υπάρξει μεταβολή του εκλογικού συστήματος. Κατά τη συζήτηση, όμως, στην επιτροπή της παρελθούσης Βουλής συνταχθήκαμε απολύτως με την άποψη ότι η ισχύς του νόμου θα είναι για τη μεθεπόμενη εκλογική αναμέτρηση. Κατά συνέπεια, όλα αυτά τα οποία υπεστήριξε ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας είναι μάλλον έωλα και έγιναν χάριν εντυπώσεων.

Θα έλεγα, επίσης, επειδή θα ακουστεί η άποψη αυτή, ότι είμαστε τελείως αντίθετοι με την άποψη την οποία εκφράζει και ο Συνασπισμός και το Κ.Κ.Ε., της καθιέρωσης ενός παγίου εκλογικού συστήματος. Και τα δύο κόμματα της Αριστεράς τοποθετούνται σ' αυτήν τη βάση με την προοπτική ότι ο πάγιος εκλογικός νόμος θα είναι η απλή αναλογική.

Είναι παραδοξολογία να επιμένουμε να θέσουμε στο Σύνταγμα ένα πάγιο εκλογικό σύστημα, δοθέντος ότι το Σύνταγμα πάρα πολύ δύσκολα αναθεωρείται, θέλει χρονοβόρες διαδικασίες και κανείς δεν μπορεί να προβλέψει τις εξελίξεις του μέλλοντος. Γι' αυτό δεν πρέπει να περιχαρακίσει τον εκλογικό νόμο το Σύνταγμα. Άλλωστε, το σύστημα του παγίου εκλογικού νόμου το είχε το Σύνταγμα της Ιταλίας μέχρι πρότινος και είχε πάντοτε ως σύστημα την απλή αναλογική. Από το 1946 μέχρι το 1993, στα 48 αυτά χρόνια στον ιταλικό πολιτικό βίο σχηματίστηκαν 47 βραχύβιες κυβερνήσεις. Οι κυβερνήσεις στην Ιταλία δεν είχαν χρόνο διαρκείας περισσότερο από ένα έτος και έτσι αναγκάστηκε η Ιταλία με αναθεώρηση του Συντάγματος τους να καταργήσουν το πάγιο εκλογικό σύστημα και την απλή αναλογική.

Δέχομαι την εισήγηση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας, ότι θα μπορεί να τροποποιηθεί ο εκλογικός νόμος και να ισχύει αμέσως, εφόσον τα δύο τρίτα (2/3) της Βουλής αποφασίσουν σχετικά, διότι πράγματι είναι μια μεγάλη πλειοψηφία. Ίσως, να υπάρξουν γεγονότα τα οποία ο συνταγματικός νομοθέτης, ο σημερινός, να μην μπορεί να προβλέψει, κατά συνέπεια, ας δώσουμε την ευχέρεια αυτή σε ένα μεγάλο τμήμα της Βουλής να μπορεί να μεταβάλει και να εφαρμόσει άμεσα τον εκλογικό νόμο. Τα δύο τρίτα είναι μια πλειοψηφία που δεν απαιτεί μόνο τη σύμπραξη της αξιωματικής αντιπολίτευσης, αλλά και άλλων κομμάτων. Πιστεύουμε ότι τα δύο τρίτα σημαίνουν ευρύτερη πολιτική συμφωνία μεταξύ περισσότερων πολιτικών σχηματισμών. Και θα έλεγα ότι έχει μια λογική η πρόταση να μπορεί μια μεγάλη πλειοψηφία της Βουλής να αλλάξει τον εκλογικό νόμο. Γι' αυτό αποδεχόμαστε την πρόταση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας.

Εκείνο που μου κάνει εντύπωση είναι ότι αναφέρεται για πρώτη φορά η διάκριση βουλευτικών περιφερειών σε ελάσσονες και μείζονες. Δεν είχε αναφερθεί ποτέ ως τώρα σε καμιά συζήτηση στην προηγούμενη Βουλή αυτό το θέμα. Διερωτώμαι, γιατί πρέπει να τεθεί στο Σύνταγμα η διάκριση των περιφερειών σε ελάσσονες και μείζονες. Δεν καταλαβαίνω ποια είναι η έννοια του εδαφίου αυτού. Μήπως δι' αυτού του τρόπου

θέλει να επαναφέρει την αύξηση του αριθμού των Βουλευτών Επικρατείας, την οποία τόσο είχε πολεμήσει το ΠΑ.ΣΟ.Κ., όταν συνεζητείτο η σχετική διάταξη; Αλλιώς, δεν μπορώ να αντιληφθώ ποιος είναι ο δικαιολογητικός λόγος για τον οποίο εισάγεται αυτή η διάταξη.

Εγώ βεβαίως προσωπικά και η Νέα Δημοκρατία είμαστε υπέρ της αύξησης των Βουλευτών Επικρατείας. Εάν θέλετε δι' αυτού του τρόπου να αυξήσετε τον αριθμό των Βουλευτών Επικρατείας, των μη εκλεγμένων με σταυρό Βουλευτών -διότι περί αυτού πρόκειται- να το πει καθαρά το ΠΑ.ΣΟ.Κ..

Θα αναφερθώ τώρα στον τρόπο καθορισμού του αριθμού των βουλευτικών εδρών κατά περιφέρεια. Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας ήταν πολύ πιο σωστή. Έλεγε ότι ο αριθμός των βουλευτικών εδρών κάθε περιφέρειας προκύπτει από την τελευταία απογραφή των εγγεγραμμένων στα δημοτολόγια των Δήμων και Κοινοτήτων της αντίστοιχης περιφέρειας, διότι δεν περιλαμβάνονται στο νόμιμο πληθυσμό οι μετανάστες που βρίσκονται στο εξωτερικό. Αυτό οδηγεί σε μια αδικία και πλήττει την ελληνική επαρχία, διότι οι μετανάστες που βρίσκονται στη Γερμανία δεν απογράφονται πουθενά, κατά συνέπεια, δεν περιλαμβάνονται στο νόμιμο πληθυσμό, όπως ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας ισχυρίζεται. Έρχονται, όμως, και ψηφίζουν. Κατά συνέπεια, υπάρχουν περιφέρειες των οποίων οι έδρες μειώθηκαν εξ αυτού και μόνο του λόγου, όπως της Δράμας του Έβρου και των Σερρών. Αντίστοιχα αυξήθηκαν οι έδρες της Β' Περιφέρειας Αθηνών και του υπολοίπου Αττικής. Εάν οδηγηθούμε στη λογική του Εισηγητή της Πλειοψηφίας, σιγά-σιγά θα υπάρξει αποψίλωση όλων των ελληνικών περιφερειών. Δεν πρέπει να λαμβάνεται ο νόμιμος πληθυσμός, μόνο όπως είναι διατυπωμένος σήμερα, αλλά ο νόμιμος πληθυσμός ο οποίος προκύπτει από την απογραφή στα δημοτολόγια των δήμων και κοινοτήτων. Επιμένω σ' αυτό, αν και είναι εναντίον του προσωπικού μου συμφέροντος, διότι νομίζω ότι είναι πολύ πιο ορθολογικό να λάβουμε ως βάση για τον καθορισμό των εδρών τους εγγεγραμμένους στα δημοτολόγια. Όλα τα άλλα δημιουργούν προβλήματα.

Το άρθρο 56 περιλαμβάνει δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία καθιερώνει κωλύματα για την ανακήρυξη ορισμένων προσώπων, αν δεν παραιτηθούν, πριν απ' αυτήν και η δεύτερη κατηγορία αναφέρει ότι ορισμένα πρόσωπα δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι ούτε να εκλεγούν, εφόσον υπηρέτησαν περισσότερο από τρεις μήνες στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια.

Χαίρομαι, γιατί ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας περιέλαβε στους Γενικούς Γραμματείς των Υπουργείων και αυτοτελών Γενικών Γραμματειών καθώς και τους Γενικούς Γραμματείς των περιφερειών. Και περαιτέρω η σημερινή διατύπωση είναι ορθότερη, διότι, όπως ήταν διατυπωμένη η ισχύουσα διάταξη, ήταν ανεπαρκής.

Θα έλεγα ότι η ιστορία των κωλυμάτων έχει μια σκοπιμότητα αναμφισβήτητη, διότι αποβλέπει στον αποκλεισμό της πιθανότητας να εκμεταλλευθούν τα πρόσωπα αυτά τη θέση την οποία κατέχουν. Παρά τη σκοπιμότητά της, όμως, η διάταξη αυτή έχει δημιουργήσει τεράστια προβλήματα. Έχει οδηγήσει σε παράλογες αποφάσεις το Εκλογοδικείο. Πρόσφατα παραδείγματα είναι τα εξής: Ο συνάδελφος κ. Γκιουλέκας έχασε την έδρα του, διότι είχε σύμβαση εργασίας με το δημοτικό τηλεοπτικό σταθμό της Θεσσαλονίκης. Ο κ. Ασκητής δεν έχασε την έδρα του, παρά το γεγονός ότι είχε μια έντονη παρουσία στο κρατικό κανάλι της Αθήνας, διότι είχε σύμβαση έργου. Με παλαιότερη απόφαση του Εκλογοδικείου δεν είχε κώλυμα ο διοικητής του Ι.Κ.Α., ενώ έχει κώλυμα ο υποδιοικητής. Έχουμε το πρόσφατο παράδειγμα ότι εξέπεσε η κ. Σακοράφα από το αξίωμά της, διότι ήταν πρόεδρος κάποιου ν.π.δ.δ., που ησχολείτο με την άθληση στο Δήμο Αμαρουσίου.

Όλα αυτά αποτελούν παραλογισμούς. Αυτή η λεπτομερειακή ρύθμιση οδηγεί σε μια ευχέρεια στο Εκλογοδικείο τότε να δέχεται τη μία άποψη και τότε να δέχεται την άλλη. Εγώ πιστεύω πως όποια ρύθμιση κι αν κάνουμε, εκείνο που πρέπει να έχουμε σαν στόχο είναι να μην αφήνονται πολλά περιθώρια στο Εκλογοδικείο να γίνεται εκλογομαγειρείο.

Αυτό μπορεί να γίνει, αν κάνουμε εξορθολογισμό των κωλυμάτων.

Υπάρχουν δύο τάσεις. Η μία τάση είναι να αυξήσουμε τα κωλύματα, η άλλη είναι να τα μειώσουμε. Εγώ προσωπικά πιστεύω ότι τα κωλύματα πρέπει να μειωθούν για τον εξής λόγο. Βάζουμε κώλυμα στο γιατρό του Ι.Κ.Α. και δεν μπορεί να εκλεγεί βουλευτής ή αν εκλεγεί, εκπίπτει. Δεν βάζουμε, όμως, κώλυμα στον διοικητή του Ι.Κ.Α.. Δεν είναι παραλογισμός αυτός; Θα πω και κάτι άλλο. Βάζουμε κώλυμα στον οποιοδήποτε προϊστάμενο μιας δημόσιας υπηρεσίας και δεν βάζουμε κώλυμα στον υπουργό. Ποιος έχει μεγαλύτερη δυνατότητα επεμβάσεως και παρεμβάσεως; Ο προϊστάμενος μίας τοπικής υπηρεσίας ή ο υπουργός; Εδώ θα θέσω κι ένα ερώτημα, το οποίο δεν έχει σχέση με το Σύνταγμα, αλλά είναι μία πολιτική μου απορία, ένας πολιτικός προβληματισμός. Βουλευτές που κηρύσσονται έκπτωτοι από το Εκλογοδικείο για οποιονδήποτε λόγο, διατηρούνται ως υπουργοί στην κυβέρνηση. Είναι τόσο πολύ απαραίτητοι, ώστε πρέπει να διατηρήσουν το υπουργικό αξίωμα ή μήπως η κυβέρνηση δι' αυτού του τρόπου θέλει να εκδηλώσει έμπρακτα ότι δεν συμφωνεί με την απόφαση του Εκλογοδικείου ή ότι επιβεβαιώνει και επιβραβεύει την παρανομία στην οποία υπέπεσαν οι συνάδελφοι;

Ένα θέμα το οποίο ετέθη προς συζήτηση είναι τι θα γίνει με τους νομάρχες και τους δημάρχους. Ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας έκανε μια διαφοροποίηση. Άλλο καθεστώς ισχύει για τους νομάρχες και άλλο καθεστώς ισχύει για τους δημάρχους.

Εγώ πιστεύω ότι αυτή η διαφοροποίηση του καθεστώτος μεταξύ νομαρχών και δημάρχων δεν έχει καμία λογική. Η άποψή μου είναι ότι και οι νομάρχες και οι δήμαρχοι πρέπει να έχουν το δικαίωμα να είναι υποψήφιοι, παραιτούμενοι από το αξίωμά τους, πριν την ανακήρυξή τους.

Ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας είπε ότι ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας στο συνέδριο της ΕΝΑΕ, νομίζοντας ότι μιλάει σε μια ειδικευμένη "αγορά", άλλαξε γνώμη. Πράγματι υπάρχει μια διαφοροποίηση από τη γνώμη την οποία υποστηρίξαμε, όταν καταθέσαμε το 1997 τις προτάσεις μας, γιατί έγινε μια ευρύτατη συζήτηση σε όλα τα κομματικά όργανα, μια συζήτηση η οποία πήρε πολλές ώρες και πολλές μέρες για να ολοκληρωθεί. Αποφασίσαμε, λοιπόν, ότι είναι ορθότερο να υπάρχει η ίδια μεταχείριση μεταξύ νομαρχών και δημάρχων.

Αντιθέτως, το Π.Α.Σ.Ο.Κ. μεταβάλλει σε συνταγματικούς κανόνες τα εσωτερικά του προβλήματα. Και αυτό είναι το λάθος. Αποφασίστηκε στο Κ.Τ.Ε. ότι ενοχλεί η υποψηφιότητα των νομαρχών και αυτό μεταβάλλεται σε συνταγματική διάταξη. Μεταβάλλει τις απόψεις του, γιατί ποτέ δεν είχε απόψεις. Τώρα προσπαθεί να φέρει κάποιο ολοκληρωμένο κείμενο, το οποίο, όμως, είναι αποτέλεσμα των εσωτερικών του προβλημάτων, όπως αυτά είδαν το φως της δημοσιότητας από την τελευταία συνεδρίαση του Κ.Τ.Ε..

Πιστεύω ότι πρέπει να είμαστε πιο ανοιχτοί. Δεν είναι η εποχή του Συντάγματος του 1952 με τις επιρροές που, ενδεχομένως, είχαν οι τοπικοί παράγοντες. Τώρα παίζει τεράστιο ρόλο η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και εμείς θα μείνουμε στα κωλύματα, τα οποία απαγορεύουν στον υπάλληλο του Ι.Κ.Α. ή στον υπάλληλο της Οικονομικής Εφορίας να είναι υποψήφιος βουλευτής; Νομίζω ότι πρέπει να δούμε ευρύτερα το θέμα. Να περιορίσουμε τα κωλύματα, ώστε να μπορέσουμε να δώσουμε ευχέρεια σε μεγαλύτερο αριθμό ατόμων να εκφράσουν τις πολιτικές τους φιλοδοξίες.

Πάνια άποψή μου, επίσης, είναι ότι οι βουλευτές δεν μπορεί να είναι συγχρόνως υπουργοί. Δηλαδή, οι βουλευτές, γινόμενοι υπουργοί, πρέπει να παραιτούνται του βουλευτικού τους αξιώματος, διότι, αφού δεν μπορούμε να φθάσουμε στο άλλο άκρο, που είναι ότι ο Υπουργός δεν θα μπορεί να πολιτεύεται στις επόμενες εκλογές, τουλάχιστον ας κάνουμε το πρώτο βήμα.

Βουλευτής, λοιπόν, γινόμενος υπουργός θα παραιτείται της

βουλευτικής ιδιότητας. Αυτή είναι η άποψή μου. Πιστεύω ότι αυτό θα είναι και για τον πρωθυπουργό πολύ πιο ευεργετικό, αλλά και για τους ίδιους τους συναδέλφους, οι οποίοι δεν θα επιδιώκουν να γίνουν υπουργοί, όταν θα γνωρίζουν ότι από τη μια μέρα στην άλλη μπορεί να χάσουν τη βουλευτική τους έδρα και το υπουργικό αξίωμα.

Το άρθρο 63, με τη νέα του διατύπωση, αναφέρει ότι οι βουλευτές για την άσκηση του λειτουργήματός τους απολαμβάνουν της προσήκουσας τιμής και σεβασμού από όλες τις δημόσιες αρχές και στο δεύτερο εδάφιο αναφέρει ότι νόμος ορίζει τα σχετικά με τη θέση του βουλευτή στο πρωτόκολλο των δημοσίων εκδηλώσεων. Είμαι τελείως αντίθετος. Είναι δυνατόν να βάλουμε στο Σύνταγμα διάταξη ότι ο βουλευτής απολαμβάνει της προσήκουσας τιμής και σεβασμού; Εγώ πιστεύω ότι, βάζοντας διάταξη ότι ο βουλευτής απολαμβάνει τιμής και σεβασμού, είναι σαν οι ίδιοι να μην πιστεύουμε ότι πρέπει να έχουμε τιμή και σεβασμό, ως εκπρόσωποι του λαού.

Εμείς οι βουλευτές, παρά τα όσα έχουν γραφτεί, έχουμε δείξει ιδιαίτερη ευαισθησία στη βουλευτική μας αποζημίωση. Είμαστε εκείνοι που δεχτήκαμε την αλλαγή του τρόπου φορολογήσεως, είμαστε εκείνοι που δεχτήκαμε να μην ακολουθήσουμε τις άλλες μισθολογικές εξελίξεις, είμαστε εκείνοι που αποζημιωνόμαστε με γλίσχρες αποδοχές. Δεν θα κάνω σύγκριση των αποζημιώσεων του βουλευτή με τους μισθούς στον ιδιωτικό τομέα. Αλλά δεν μπορώ να μην εξεγερθώ με τους μισθούς, που είδαν το φως της δημοσιότητας, στον Οργανισμό «ΑΘΗΝΑ 2004». Είναι δυνατόν οι σύμβουλοι να αμείβονται με 10.000.000 δραχμές ή ο νομικός σύμβουλος με 5.500.000 δραχμές και αυτό να είναι χρήμα του ελληνικού λαού; Αν το δίνει μία ιδιωτική επιχείρηση, καλώς το δίνει ή κακώς το δίνει. Δεν με αφορά. Είναι η δική της περιουσία. Μπορεί, όμως, ένας οργανισμός, ο οποίος ουσιαστικά στηρίζει όλα τα οικονομικά του στην επιχορήγηση του κράτους, να δίνει τέτοιους μισθούς; Στον Ο.Τ.Ε., κατά την τελευταία συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, αποκαλύφθηκε ότι διαθέτει, αυτήν τη στιγμή, ογδόντα ειδικούς συμβούλους. Οι μηνιαίες αποδοχές των ογδόντα αυτών ειδικών συμβούλων κυμαίνονται από 850.000 δραχμές, μέχρι 3.500.000 δραχμές. Ογδόντα σύμβουλοι, οι οποίοι δεν έχουν πατήση ποτέ το πόδι τους, τους οποίους κανείς δεν έχει ποτέ δει και δεν γνωρίζει τι έργο πράττουν. Αντιλαμβάνομαι ότι οι κομματικές ανάγκες για το βόλεμα υψηλόβαθμων στελεχών επικράτησαν και εδώ.

Εγώ πιστεύω ότι η Αναθεώρηση του Συντάγματος είναι μια ιστορία χαμένων ευκαιριών. Μία από τις χαμένες ευκαιρίες είναι το ότι δεν προχωρήσαμε στην αναθεώρηση του τρόπου που η Βουλή λειτουργεί, σχετικά με τη βουλευτική ασυλία.

Δε νομίζω ότι το καθεστώς της βουλευτικής ασυλίας, όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα, μπορεί να συνεχιστεί. Αποτελεί προσβολή στο κοινό αίσθημα. Η άποψή μου είναι μια και μόνη και η άποψη της Νέας Δημοκρατίας είναι αυτή: Δεν μπορεί να υπάρξει ασυλία για τα αδικήματα του βουλευτή, τα οποία δεν έχουν καμία σχέση με την πολιτική του δραστηριότητα. Δυστυχώς το Π.Α.Σ.Ο.Κ., εμμένοντας σε παλαιοκομματικές απόψεις και -αν θέλετε- ανατρέχοντας σε άλλες εποχές, δεν περιέλαβε τη σχετική διάταξη στις αναθεωρητέες. Θα προσπαθήσουμε, όμως, διά του Κανονισμού της Βουλής, να ευρεθεί ένας άλλος τρόπος εξορθολογισμού της βουλευτικής ασυλίας.

VI. Πέμπτη Ενότητα: Οργάνωση και λειτουργία της Βουλής

Έχει γίνει μεγάλη συζήτηση για την πάταξη της διαπλοκής. Δεν έχουμε, όμως, θέσει τον δάκτυλο επί τον τύπον των ήλων. Η ρίζα της διαπλοκής μπορεί να βρίσκεται στα οικονομικά των κομμάτων και στις εκλογικές δαπάνες των υποψηφίων βουλευτών αφού -ας είμαστε ειλικρινείς μεταξύ μας- η διαπλοκή προϋποθέτει δύο μέρη, τον δίδοντα και τον λαμβάνοντα.

Αναφέρομαι στην κάλυψη από ιδιωτικές πηγές των υπερόγκων δαπανών των κομμάτων αλλά και των πολιτικών. Το

κόμμα ή ο πολιτικός που δέχονται μεγάλα χρηματικά ποσά αποδέχονται ότι αναλαμβάνουν δεσμεύσεις, ότι υπογράφουν γραμμάτια, τα οποία θα πρέπει να εξοφληθούν, κάποτε, μαζί με τους τόκους. Η οικονομική λειτουργία των κομμάτων είναι σκοτεινή. Κατά κανόνα, τα κόμματα δηλώνουν ότι καλύπτουν τις συνήθως υπέρογκες εκλογικές τους δαπάνες από την κρατική επιχορήγηση. Αυτός ο ισχυρισμός είναι αυταπόδεικτα αναληθής, διότι η διαφορά μεταξύ κρατικής επιχορήγησης και δαπανών είναι τεράστια.

Κραυγαλέο παράδειγμα είναι η διαφημιστική δαπάνη του ΠΑ.ΣΟ.Κ., κατά το 1999, χρονιά μη προεκλογική. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εταιρείας Media Servises, τα οποία δημοσιεύτηκαν στον Ημερήσιο Τύπο, για τα οποία δεν υπήρξε καμία αντίδραση, το ΠΑ.ΣΟ.Κ., κατά το 1999 κατέβαλε 3.412.416.000 δραχμές για διαφημιστική δαπάνη. Όμως κανείς από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν αισθάνθηκε την υποχρέωση να απολογηθεί για να δικαιολογήσει αυτά τα υπέρογκα ποσά ή έστω να διαψεύσει. Είναι, λοιπόν, δυνατόν να δεχθούμε ότι ένα κόμμα καταβάλλει, σε μια προεκλογική χρονιά, 3.500.000.000 δραχμές μόνο για τηλεοπτική δαπάνη και ότι αυτά καλύπτονται από την κρατική επιχορήγηση;

Όλα αυτά γίνονται, διότι ουσιαστικά ούτε σωστός μηχανισμός ελέγχου μπορεί να υπάρχει, ούτε κυρώσεις μπορούν να επιβληθούν, αφού η επιβολή κυρώσεων για παράβαση των διατάξεων αυτών επαφίεται στη Βουλή. Έτσι ο έλεγχος του ετήσιου ισολογισμού, τον οποίο τα πολιτικά κόμματα οφείλουν να υποβάλουν το πρώτο τρίμηνο κάθε έτους, διακρίνοντας μεταξύ λειτουργικών και προεκλογικών δαπανών, γίνεται από διακομματική επιτροπή.

Ειδικότερα για τις εκλογικές δαπάνες, το άρθρο 6 του ισχύοντος νόμου 1443/1984 προβλέπει ότι όλα τα κόμματα έχουν υποχρέωση δημοσίευσης των σχετικών λογαριασμών μέσα σε τρεις μήνες από την ημερομηνία διενέργειας των εκλογών. Αν, οφείποτε, η επιτροπή διαπιστώσει παράβαση των σχετικών διατάξεων, τότε διακόπτεται η καταβολή της κρατικής ενισχύσεως των κομμάτων με απόφαση του Προέδρου της Βουλής. Αυτό δεν έχει γίνει ποτέ μέχρι σήμερα.

Το πρόβλημα, όμως, δεν περιορίζεται μόνο στην έλλειψη νομοθετικού πλαισίου, νομοθετικών ρυθμίσεων. Το πρόβλημα συνίσταται στο αν υπάρχει πολιτική βούληση για την εξεύρεση ουσιαστικής λύσεως. Η κυβερνητική πλειοψηφία απέδειξε, με τις ενέργειές της και με τις παραλείψεις της ότι δεν επιθυμεί το φως, αλλά επιθυμεί την διατήρηση της αδιαφάνειας και του σκοτους. Διότι αλλιώς, πώς μπορεί να εξηγηθεί το γεγονός ότι όλες οι προσπάθειες οι νομοθετικές που έγιναν μέχρι σήμερα, από το 1984 μέχρι τώρα, έγιναν για να ρίξουμε στάχτη στα μάτια των κόσμου, διότι είχαν εξ υπαρχής το σπέρμα της αποτυχίας.

Θα κάνω μια σύντομη αναδρομή στις νομοθετικές αυτές προσπάθειες για να στηρίξω τον ισχυρισμό μου.

Όταν ψηφίστηκε ο Ν. 1443/84, προέβλεπε τη ρύθμιση την οποία προείπα. Ψηφίστηκε, όμως, κάτω από το κράτος της «λίστας» και έτσι δεν προέβλεπε για τις εκλογικές δαπάνες των βουλευτών. Τέτοια ρύθμιση για τις εκλογικές δαπάνες των βουλευτών έγινε το 1989, που ψηφίστηκε ο Ν. 1847. Τα μειονεκτήματα του νόμου αυτού προδιέγραφαν, προδήλως, την αποτυχία του. Διότι, ενώ επιβαλόταν δημοσιότητα των εκλογικών δαπανών των υποψηφίων, δεν υπήρχε, αντίστοιχα, κανένα ανώτατο όριο δαπανών. Κατά συνέπεια, αντιλαμβάνεστε ότι ο νόμος αυτός ουσιαστικά δεν είχε κανένα νόημα. Όταν «φούντωσε» στο τέλος της δεκαετίας του '80 η επιταγή της κοινής γνώμης να ξεκαθαρίσουν οι υποψήφιοι βουλευτές και τα κόμματα τα οικονομικά τους, ψηφίστηκε τελικά ο Ν. 2429 το 1996.

Τα πρώτα συμπεράσματα από την εφαρμογή του νόμου αυτού είναι απογοητευτικά. Στις 31 Μαρτίου 1997 η Επιτροπή Ελέγχου των Εκλογικών Δαπανών που συνεδρίασε τότε υπό την προεδρία του Αντιπροέδρου της Βουλής, κ. Λουκά Αποστολίδη, έδωσε στη δημοσιότητα το πόρισμά της, το οποίο, βεβαίως, αναμενόταν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, μετά τις καταγγελίες που είχαν γίνει για υπέρογκες δαπάνες των υποψηφίων βουλευτών.

Το πόρισμα αναφερόταν στο ότι όλοι, ανεξαιρέτως, οι υποψήφιοι δήλωναν ως προεκλογικές δαπάνες ποσά πολύ μικρότερα απ' αυτά που πραγματικά δαπάνησαν. Παρά το προσχηματικό-θα έλεγα- της διαδικασίας, το πόρισμα διαπίστωνε και τα εξής: Τα ονόματα δεκαπέντε εν ενεργεία βουλευτών που είχαν διαφημιστεί παράνομα από εφημερίδες και ραδιοτηλεοπτικά μέσα και θα έπρεπε να τους επιβληθούν πρόστιμα δέκα εκατομμυρίων δραχμών στον καθένα και φυλάκιση δύο ετών, δεν έγιναν ποτέ επισήμως γνωστά.

Προέβλεπε, επίσης, το πόρισμα της επιτροπής ότι πέντε από τους υποψήφιους που είχαν εκλεγεί βουλευτές είχαν υπερβεί το ανώτατο όριο των δαπανών, ενώ κάποιοι άλλοι είχαν δεχτεί παράνομη χρηματοδότηση ή άλλου είδους παροχές από φυσικά πρόσωπα και θα έπρεπε να τιμωρηθούν με πρόστιμα τριών εκατομμυρίων δραχμών. Αντίστοιχες παραβάσεις της νομοθεσίας διαπιστώθηκαν για άλλους χίλιους εκατόν ογδόντα δύο υποψήφιους που δεν εξελέγησαν βουλευτές.

Το πόρισμα ήταν σαφές. Παρά την προσχηματική του διαδικασία, είχε στοιχεία. Τελικά δεν έγινε τίποτε, διότι επεβλήθησαν μερικά πρόστιμα από πεντακάσιες πενήντα χιλιάδες έως τρία περίπου εκατομμύρια σε υποψηφίους που δεν εξελέγησαν, ούτε, όμως, αυτά κατεβλήθησαν και έτσι το κεφάλαιο των κυρώσεων του νόμου που ψήφισε η Βουλή έμεινε ατελέσφορο. Ήτοι η ίδια η Βουλή έρριξε στο καλάθι των αχρήστων το νόμο, που η ίδια είχε ψηφίσει.

Στις αρχές Μαρτίου του 2000 όλοι όσοι ήμασταν τότε βουλευτές παρακολουθήσαμε μια απίστευτη φαρσοκωμωδία που εκτυλίχθηκε στην Αίθουσα του Κοινοβουλίου. Ψηφίστηκε τότε μια τροπολογία για τον έλεγχο των εκλογικών δαπανών κομμάτων και υποψηφίων. Ήταν μια διαδικασία για την οποία δεν μπορεί να είναι περήφανη η Βουλή.

Πρώτον, η τροπολογία για τις εκλογικές δαπάνες κομμάτων και υποψηφίων εντάχθηκε σε ένα τελείως άσχετο νομοσχέδιο, το οποίο αφορούσε την εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Δεύτερον, όλοι όσοι μίλησαν, δήλωναν ότι θα καταψήφισουν την τροπολογία. Και ίσχυσε τότε το λεγόμενο τεκμήριο της πλειοψηφίας.

Τρίτον, εξ ίσου τραγελαφικό με τα δύο προηγούμενα, είναι ότι η Βουλή τροποποιούσε ένα νόμο, τον οποίο η ίδια δεν είχε εφαρμόσει ποτέ.

Είμαι βέβαιος, λοιπόν, ότι για τις παραβάσεις οι οποίες θα διαπιστωθούν ότι έγιναν στις εκλογές, που πρόσφατα διεξήχθησαν, δεν θα υπάρξει καμία κύρωση.

Θα ήθελα, όμως, να σημειώσω ότι η Νέα Δημοκρατία κατά τη συζήτηση όχι μόνο της τροπολογίας, αλλά και όλων των νόμων που προανέφερα, είχε επισημάνει τις αδυναμίες, τις ελλείψεις και την αναποτελεσματικότητα των ρυθμίσεων. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. αγνόησε όλες τις δικές μας επιστημονικές, γιατί απλούστατα δεν έχει την πολιτική βούληση να λύσει το μεγάλο αυτό θέμα.

Δύο είναι οι βασικές αδυναμίες των μέχρι σήμερα ισχυουσών ρυθμίσεων. Πρώτον ότι τον έλεγχο των οικονομικών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών τον κάνει η ίδια η Βουλή και δεύτερον ότι οι κυρώσεις είναι αναποτελεσματικές.

Εμείς προτείνουμε ο έλεγχος των οικονομικών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών να γίνεται από το Ελεγκτικό Συνέδριο και δεύτερον, ειδικά για τα φυσικά πρόσωπα η μόνη αποτελεσματική κύρωση για υπέρβαση του ανωτάτου ορίου των δαπανών είναι η έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα και όχι αυτό που προτείνει, κατά τρόπο ασαφή και περίτεχνο, ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας. Πρέπει να οδηγηθούμε ευθέως στο ότι, όταν υποψήφιος βουλευτής υπερβαίνει το ανώτατο όριο δαπανών, θα εκπέσει του αξιώματός του. Άλλωστε, αυτή η διάταξη την οποία προτείνουμε, μπορεί να είναι πρωτόγνωρη στο ελληνικό δίκαιο, αλλά δεν είναι πρωτόγνωρη σε κανένα άλλο δίκαιο του κόσμου. Θα σας θυμίσω ότι εξέπεσε το 1883 στη Μεγάλη Βρετανία ο Κάπταιν Γκρην, ο οποίος είχε εκλεγεί Βουλευτής στην περιφέρεια του Ήστ Ντόρσετ, διότι μοίρασε στους ψηφοφόρους του πορτραίτα του ιδίου. Από το 1883

εφαρμόζεται αυτή η διάταξη ανελλιπώς από το αγγλικό Κοινοβούλιο.

Η ίδια αυστηρή νομοθεσία ισχύει στις Ηνωμένες Πολιτείες. Θα ήθελα να πω κάτι για το Κομμουνιστικό Κόμμα. Το Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής εξήρεσε του ελέγχου των οικονομικών των κομμάτων το Κομμουνιστικό Κόμμα με την αιτιολογία ότι το κόμμα δεν έχει προοπτική εξουσίας, κατά συνέπεια δεν χρειάζεται να γίνει ο έλεγχος, αλλά και διότι την ίδια εποχή διεξήχθη μια έρευνα κατά του Κομμουνιστικού Κόμματος από το F.B.I. και το Ανώτατο Δικαστήριο δέχθηκε ότι η αποκάλυψη των οικονομικών του Κομμουνιστικού Κόμματος μπορεί να συντελέσει στην περαιτέρω διερεύνηση από το F.B.I. και έτσι το απαγόρευσε.

Στη Γερμανία τι γίνεται; Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τα οικονομικά των κομμάτων και γνωρίζετε όλοι και παρακολουθείτε τη μεγάλη περιπέτεια την οποία έχει ο πρωτεργάτης της ενώσεως των δύο Γερμανιών, ο γίγαντας αυτός της γερμανικής και ευρωπαϊκής πολιτικής ο Χέλμουτ Κολ, διότι τμήμα ή μέρος ή κάποια εισφορά προσώπου, τη διέθεσε στα κομματικά ταμεία, χωρίς να γραφτεί το όνομα του δωρητή στα βιβλία του κόμματος.

Στη Γαλλία είναι κανόνας η έκπτωση του Βουλευτή σε υπέρβαση του ορίου των δαπανών. Θέλω να πω, μόνο για τη Γαλλία, ότι η νομολογία του Γαλλικού Συνταγματικού Συμβουλίου, μόνο για το 1996, περιέλαβε είκοσι δύο περιπτώσεις εκπτώσεως από το βουλευτικό αξίωμα, λόγω υπερβάσεως δαπανών και η χαρακτηριστικότερη είναι η περίπτωση του Ζακ Λάνγκ, ο οποίος υπερέβη κατά τις εκλογικές του δαπάνες και εξέπεσε του βουλευτικού του αξιώματος.

Αλλά, για να είμαστε δίκαιοι, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι τα κόμματα έχουν και ανάγκες. Και βεβαίως η κρατική επιχορήγηση δεν μπορεί να επαρκέσει στις ανάγκες αυτές, ιδίως, κατά την προεκλογική περίοδο.

Αλήθεια, ποιες είναι οι υπέρογκες δαπάνες των κομμάτων στις προεκλογικές περιόδους; Η πρώτη αφορά στη μετακίνηση των ετεροδημοτών και μια δεύτερη δαπάνη, μεγαλύτερη από την πρώτη, αφορά στα έξοδα της τηλεοπτικής καλύψεως. Η μετακίνηση, λοιπόν, των ετεροδημοτών είναι ένα μεγάλο κονδύλι, το οποίο δαπανούν τα κόμματα στην προεκλογική περίοδο. Γι' αυτό θέλω να κάνω έκκληση να εφαρμοσθεί ο νόμος και να εκδοθούν τα διατάγματα. Πρέπει, επιτέλους να τελειώσει αυτό το θέμα, που ταλανίζει οικονομικά τα κόμματα. Γιατί δεν εκδίδει η Υπουργός Εσωτερικών τα διατάγματα, ώστε να υλοποιηθεί ο νόμος που καθορίζει ότι οι ετεροδημοτές θα ψηφίζουν στον τόπο της διαμονής τους; Ο νόμος έχει ψηφισθεί πολλούς μήνες -πλέον του ενός έτους- και όμως τα διατάγματα δεν εκδίδονται και αυτό είναι ύποπτο.

Η δεύτερη μεγάλη δαπάνη, μεγαλύτερη της μετακινήσεως των ετεροδημοτών, είναι τα ποσά που απαιτούνται για την, μέσω της τηλεοράσεως, κυρίως, αλλά και των ραδιοφωνικών σταθμών, προβολή των θέσεων των κομμάτων. Εδώ η πρότασή μας είναι σαφής. Προτείνουμε συγκεκριμένα στους ιδιωτικούς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς που λειτουργούν κατά παραχώρηση του κράτους, εκμεταλλευόμενοι κρατική περιουσία -τη συχνότητα δηλαδή την οποία τους παραχωρεί το κράτος- να επιβληθεί η υποχρέωση, κατά την προεκλογική περίοδο, να παρέχουν δωρεάν χρόνο στα κόμματα, ανάλογα με την δύναμή τους. Και παράλληλα, εφόσον θα παραχωρείται δωρεάν χρόνος, θα πρέπει να απαγορευθούν οι άλλες διαφημίσεις των κομμάτων, μέσω της τηλεοράσεως. Έτσι, αν το λήψει η κυβερνητική πλειοψηφία -γιατί η θέση της Νέας Δημοκρατίας είναι σαφής- θα φθάσουμε «το μαχαίρι στο κόκαλο».

Συμφωνούμε με την παράγραφο 3 του άρθρου 29, διότι πράγματι έχουμε μπει σε μία περίοδο πολιτικής υφέσεως, εξημερώσεως των πολιτικών ηθών και των παθών. Κατά συνέπεια, νομίζω ότι είναι ορθή η διατύπωση της παραγράφου 3 του άρθρου 29, διατύπωση άλλωστε την οποία προέβλεπε το σχέδιο της Νέας Δημοκρατίας.

Ριζική είναι η αναθεώρηση του τρόπου διεξαγωγής του

κοινοβουλευτικού έργου και πρέπει να γίνει. Πιστεύω, δηλαδή, ότι πρέπει να αναβαθμισθούν οι διαρκείς επιτροπές, ώστε να φθάσουμε στο σημείο και νομοσχέδια να ψηφίζουν και ακροάσεις να κάνουν και έλεγχο υπό κάποια μορφή να έχουν τη δυνατότητα να κάνουν, διότι πιστεύουμε ότι πρέπει να αναβαθμισθεί ο ρόλος της Ολομέλειας. Ο ρόλος της Ολομέλειας πρέπει να φθάσει σε ένα σημείο, ώστε να γίνει πολύ πιο σοβαρός και πολύ πιο έντεχνος, υπό την έννοια ότι δεν είναι δυνατόν να μην έχει μία επικαιρότητα η συζήτηση στη Βουλή, δεν είναι δυνατόν να μην υπάρχει μία μεγαλύτερη άνεση στους βουλευτές, τόσο στο νομοθετικό έργο όσο και στο κοινοβουλευτικό έργο.

Βέβαια, δεν μένει χωρίς αντίλογο αυτή η τροποποίηση. Και ο αντίλογος είναι ότι τα μικρά κόμματα δεν θα έχουν τη δυνατότητα να έχουν εκπροσώπους, αν συνεδριάζουν ταυτόχρονα πολλές επιτροπές. Τα μικρά κόμματα θα περιφέρονται από αίθουσα σε αίθουσα για να προλάβουν το έργο των επιτροπών. Και επίσης υπάρχει και μία άλλη αντίρρηση ότι ο βουλευτής θα περιορισθεί σε μία μονομέρεια, ασχολούμενος με τα έργα της επιτροπής του και δεν θα έχει τη δυνατότητα να αποκτήσει το εύρος και το πλάτος των γνώσεων που απαιτείται για να αντιμετωπίσει το έργο της Ολομέλειας.

Δεν υποτιμώ την αξία των επιχειρημάτων αυτών, προσωπικά όμως, κύριοι συνάδελφοι, προτιμώ τη Βουλή ως ζώντα οργανισμό και όχι ως μηχανισμό παραγωγής νομοθετικής ύλης. Διότι, ως είμαστε ειλικρινείς, η Βουλή τώρα έχει μεταβληθεί σε ένα μηχανισμό παραγωγής νομοθετικής ύλης, ο οποίος δε λειτουργεί ικανοποιητικά, αφού η πλειονότητα των βουλευτικών «καπελώνεται» συνέχεια, είτε από τους κοινοβουλευτικούς εκπροσώπους των κομμάτων, είτε από τους υπουργούς και φθάνει ο βουλευτής στο σημείο, όταν έλθει η ώρα να μιλήσει, να είναι πλέον αργά και να μην έχει δυνατότητα να δει τις απόψεις του διατυπωμένες στον έντυπο Τύπο.

Θα έλεγα, λοιπόν, ότι θα πρέπει να προχωρήσουμε σε αυτές τις ρυθμίσεις. Θεωρώ ατύχημα το γεγονός ότι η προηγούμενη Βουλή δεν περιέλαβε στις αναθεωρητέες διατάξεις την παράγραφο 2 του άρθρου 68 που αφορά στις εξεταστικές επιτροπές. Και είναι ατύχημα, κύριοι συνάδελφοι, διότι η εξεταστική επιτροπή είναι το κύριο όπλο της Αντιπολιτεύσεως. Έτσι όπως είναι διατυπωμένη η διάταξη, έτσι όπως ερμηνεύτηκε από μας η διάταξη, από τη Νέα Δημοκρατία, είναι όπλο στα χέρια της πλειοψηφίας, ενώ η εξεταστική επιτροπή θα έπρεπε να είναι ένα όπλο στα χέρια της μειοψηφίας.

Τέλος, δε συμφωνώ με τη ρύθμιση που κάνει ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας για τις λεγόμενες «εντροπολογίες». Εγώ τις ονομάζω «τροπολογίες», διότι είναι ντροπή ο τρόπος με τον οποίο ψηφίζονται οι τροπολογίες, ο τρόπος που όλο αυτό το πλέγμα λειτουργεί.

Πιστεύω, λοιπόν, ότι πρέπει να υπάρχει και εκεί κύρωση. Θα μπορούσε ο Πρόεδρος της Βουλής να εφαρμόζει και τώρα τη διάταξη, κατά τρόπο ελαστικότερο και να αποφασίζει αυτός, αν μία τροπολογία είναι σχετική ή όχι με το συζητούμενο νομοσχέδιο. Ο κύριος Πρόεδρος της Βουλής μένει στερεά στην άποψη του γράμματος του Συντάγματος και, κατά συνέπεια, πάντοτε η πλειοψηφία δέχεται ότι είναι σχετική η τροπολογία, έστω και αν είναι ασχετότατη. Πρέπει, λοιπόν, στη διάταξη περί τροπολογιών να έχουμε μεγαλύτερη αυστηρότητα και η διατύπωση της Νέας Δημοκρατίας στην πρότασή της είναι σαφώς πιο ουσιαστική και πιο ολοκληρωμένη. Διότι πάλι θα βρεθούμε, ύστερα από λίγο καιρό και σ' αυτές τις περιπτώσεις, με την διάταξη που προτείνει ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας, να έχουμε τροπολογίες μεταμεσονύκτιες, τροπολογίες άσχετες με το νομοσχέδιο, τροπολογίες ύποπτες. Και αυτό το όλο θέμα, το οποίο θίγει το κύρος του Κοινοβουλίου, θίγει -αν θέλετε- την υπόσταση και του ίδιου του βουλευτού και πρέπει να τελειώσει.

Είπα στη γενική τοποθέτησή μου επί του άρθρου 29, που αναφέρεται στα οικονομικά των κομμάτων, το επανέλαβα και θα το επαναλάβω για μία ακόμη φορά ότι δεν μπορούμε να χτυπήσουμε τη διαπλοκή, αν δεν φθάσουμε σε σοβαρό έλεγχο των οικονομικών των κομμάτων και των οικονομικών των

υποψηφίων βουλευτών και γενικότερα των πολιτικών, διότι πιστεύουμε ότι εκεί είναι η ρίζα του κακού. Αν, λοιπόν, δεν υπάρξει έλεγχος ουσιαστικός και παραμείνουμε στον έλεγχο, ο οποίος θα διενεργείται από διακομματική επιτροπή της Βουλής, είναι βέβαιο ότι δεν θα φέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Είδα την έντονη αντίδραση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας, στην πρότασή μας ότι πρέπει το Ελεγκτικό Συνέδριο να αναλάβει αυτό το βαρύ έργο, ο οποίος αναφέρθηκε ότι έτσι δικαιολογείται η πολιτική μας ζωή.

Εμείς εμμένουμε ότι ο έλεγχος αυτός πρέπει να ανατεθεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Προ της γρανιτώδους, όμως, αντιδράσεως του Εισηγητή της Πλειοψηφίας, ο οποίος μάλιστα έφθασε να πει ότι, αν πάμε σε αυτή τη λύση, ενδεχομένως, θα γελοιοποιηθεί το σύστημα, προτείνω μία -αν θέλετε- λύση ανάγκης, η οποία ελπίζω να γίνει δεκτή. Να παραμείνει το σύστημα ελέγχου στη Βουλή, αλλά να υπάρχει προηγούμενη έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Δηλαδή, για να συγκεκριμενοποιήσω την πρότασή μου, αφού η πλειοψηφία δεν δέχεται την πρότασή μας, να υπαχθεί ο έλεγχος των οικονομικών των κομμάτων αποκλειστικά στο Ελεγκτικό Συνέδριο, τουλάχιστον προ της συνεδρίασεως της διακομματικής αυτής επιτροπής, να υπάρχει εισήγηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ίσως, αυτή η πρόταση γίνει αποδεκτή. Εμείς πάντως πιστεύουμε ότι πρέπει να γίνει ολοκληρωτικά ο έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Επίσης, δεν δεχόμαστε σε καμία περίπτωση την αμφιλεγόμενη διατύπωση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας για υπέρβαση των προεκλογικών δαπανών των υποψηφίων βουλευτών. Εμείς πιστεύουμε ότι οποιαδήποτε υπέρβαση των προεκλογικών δαπανών πρέπει να συνεπάγεται έκπτωση, διότι αλλιώς που θα οδηγηθούμε; Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. λέει ότι πρέπει να υπάρχει κλιμάκωση στην υπέρβαση και είπατε μάλιστα ότι, αν είναι μικρή η παράβαση, το πρόστιμο θα είναι ένα ισχυρό ράπισμα στον παραβάντα τον εκλογικό νόμο. Αντιθέτως, φοβάμαι ότι θα είναι τίτλος τιμής ότι εγώ υπερέβην τις δαπάνες και δεν λογαριάζω κανέναν και τιμωρήθηκα με ένα μικρό πρόστιμο. Πιστεύω ότι, αν θέλουμε να πατάξουμε αυτή την υπερβολική προκλητικότητα κατά τον προεκλογικό αγώνα, πρέπει να είμαστε απόλυτοι. Γιατί, δηλαδή, η Γαλλία είναι oligότερο δημοκρατική από μας; Γιατί η Γαλλία έχει λιγότερες ευαισθησίες από όσες έχει η ελληνική πολιτική ζωή; Πιστεύω ότι εδώ πρέπει να είμαστε κατηγορηματικοί.

Χαίρομαι, διότι έγινε δεκτή η πρότασή μας, για παροχή δωρεάν τηλεοπτικού χρόνου στα κόμματα, ώστε να μειωθεί ο όγκος των εξόδων κατά την προεκλογική περίοδο. Αλλά η πρόταση αυτή είχε δύο σκέλη: Πρώτον, δωρεάν τηλεοπτικός χρόνος και δεύτερον απαγόρευση εκ μέρους των κομμάτων άλλων τηλεοπτικών εκπομπών και χρησιμοποίησε της τηλεόρασης για άλλα προεκλογικά «σποτ». Αν βάλετε, λοιπόν, μόνο το «δωρεάν παροχή τηλεοπτικού χρόνου», είναι πρόταση «κουτσουρεμένη». Πρέπει να τεθεί ότι θα απαγορεύεται στα κόμματα, αφού θα έχουν δωρεάν τηλεοπτικό χρόνο, η διενέργεια άλλων τηλεοπτικών διαφημιστικών εκπομπών. Αυτές είναι θέσεις μας στο άρθρο 29.

Έρχομαι τώρα στη λειτουργία της Βουλής. Είναι δεδομένο ότι είναι ριζική η αναθεώρηση του τρόπου διεξαγωγής του νομοθετικού έργου της Βουλής. Συμφωνούμε κατά βάση. Άλλωστε αυτό προέβλεπε και η πρότασή μας.

Ανέπτυξα, κατά την πρωτολογία μου, τα αντιχειρίσματα που υπάρχουν και υπάρχουν πολλά. Αλλά είπα -και επαναλαμβάνω- ότι προτιμώ τη Βουλή ως ζώντα οργανισμό και όχι ως όργανο παραγωγής νομοθετικής ύλης. Και συμφωνώ, βεβαίως, ότι αυτό το φαινόμενο της πολυνομίας, που απαντάται στη ζωή μας, είναι απαράδεκτο.

Έχουμε -σύμφωνα με έρευνα που έχω κάνει- διπλάσια παραγωγή νόμων απ' ό,τι έχει ο μέσος όρος όλων των ευρωπαϊκών κρατών. Και δεν είναι μόνο αυτό το νοσηρό σύμπτωμα. Υπάρχει και ένα άλλο νοσηρό σύμπτωμα το οποίο, βεβαίως, δεν μπορεί να θεραπευθεί από το Σύνταγμα και είναι η χαμηλή ποιότητα των νόμων.

Θυμόσαστε πριν από μερικά χρόνια, όταν Υπουργός

Παιδείας ήταν ο Γεώργιος Παπανδρέου, που ψηφίστηκαν το ίδιο βράδυ ίδιες διατάξεις, δύο φορές με τροπολογίες; Ψηφίστηκαν και ως πρώτη τροπολογία και ως τέταρτη τροπολογία με το ίδιο περιεχόμενο. Αυτή, λοιπόν, είναι μια παρατήρηση, η οποία βεβαίως εκφεύγει των διατάξεων του Συντάγματος. Αλλά πάντως πρέπει να λειτουργήσουν οι νομοπαρασκευαστικές επιτροπές κατά κάποιο καλύτερο τρόπο.

Θα έλεγα ότι δεν συμφωνούμε με τις προτάσεις της πλειοψηφίας, σχετικά με τις άσχετες διατάξεις και τροπολογίες στο νομοσχέδιο. Πιστεύουμε ότι η λύση την οποία προτείνει η πλειοψηφία δεν είναι τελεσφόρος. Διότι βεβαίως έχουμε εκτίμηση στον εκάστοτε Πρόεδρο της Βουλής, αλλά νομίζω ότι πάρα πολλές φορές ο Πρόεδρος της Βουλής, ο κάθε Πρόεδρος της Βουλής υποκύπτει στην κομματική πίεση.

Αέτσι, λοιπόν, αν ένα νομοσχέδιο περιέχει διατάξεις άσχετες με το κύριο αντικείμενό του θα κρίνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής. Αν προσθήκη ή τροπολογία είναι άσχετη με το κύριο αντικείμενο του νομοσχεδίου θα κρίνεται πάλι από τον Πρόεδρο της Βουλής, αλλά και από τον Πρόεδρο της αρμόδιας Διαρκούς Επιτροπής. Ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας έχει τόσο μεγάλη εμπιστοσύνη και στους έξι Προέδρους των Διαρκών Επιτροπών;

Πρέπει να θέσουμε και όριο καταθέσεως των τροπολογιών. Λέτε «προσθήκες ή τροπολογίες Υπουργών συζητούνται μόνο αν έχουν υποβληθεί πριν την έναρξη της συζήτησης στην αρμόδια διαρκή επιτροπή ή την Ολομέλεια». Εγώ θα έλεγα, πάντως, τουλάχιστον τρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση στην επιτροπή.

Δεν είναι δυνατόν να αιφνιδιάζεται πάντοτε ο βουλευτής, δεν είναι δυνατόν να πηγαίνει στη διαρκή επιτροπή για να συζητήσει ένα νομοσχέδιο και να βρίσκεται εκείνη τη στιγμή μπροστά σε όγκο τροπολογιών του υπουργού. Το σωστό είναι να μην καταθέτει ο υπουργός τροπολογίες, διότι αυτό σημαίνει ότι έχει κάνει καλή προετοιμασία του νομοσχεδίου του, έχει δουλέψει πάνω σ' αυτό και δεν το φέρνει απροετοίμαστος. Αλλά ας δεχθώ ότι μπορεί να υπάρχουν ορισμένες ανάγκες. Και πάντως η κατάθεση πρέπει να γίνεται τουλάχιστον τρεις μέρες πριν από την έναρξη της συζήτησεως. Αφήστε τις συναινέσεις. Είδα το θέμα των συναινέσεων των κομμάτων στη Βουλή και είμαι αντίθετος. Πολλές φορές τα κόμματα συναινούν για άλλους λόγους. Εγώ θέλω ένα Σύνταγμα που ανεξάρτητα και πάνω από τα κόμματα και τις συναινέσεις τους, θα λειτουργεί για να σταματήσει αυτό το αίσχος των «εντροπολογιών».

Στην παράγραφο 5 του άρθρου 70, επαναλαμβάνεται η ισχύουσα διάταξη. Νομίζω ότι είναι ώρα να διορθώσουμε κάποιο άτοπο. Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος ασκείται από τη Βουλή σε Ολομέλεια, όμως, το Τμήμα Διακοπής των Εργασιών της Βουλής κάνει ουσιαστικά όλο το νομοθετικό έργο και στερείται του δικαιώματος του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Δεν είναι λογικό να ασκεί και το Τμήμα Διακοπών κοινοβουλευτικό έλεγχο, αφού ουσιαστικά είναι Βουλή;

Περιορίζεται η άσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου στην Ολομέλεια και στερείται η Αντιπολίτευση της δυνατότητας κοινοβουλευτικού ελέγχου για περίοδο τεσσάρων μηνών.

Επιμένω ότι πρέπει ο κοινοβουλευτικός έλεγχος να ασκείται και από το Τμήμα των Διακοπών.

Έρχομαι τώρα στο θέμα του προϋπολογισμού, στο άρθρο 79. Είναι μια πρόοδος, το ότι θα κατατίθεται ο προϋπολογισμός δύο μήνες πριν τη λήξη του οικονομικού έτους. Σήμερα, το σύνολο των ημερών μέσα στις οποίες εξετάζεται αυτή η κορυφαία πράξη στο Κοινοβούλιο, περιλαμβάνει πέντε συνεδριάσεις στην Ολομέλεια και τρεις στη Διαρκή Επιτροπή. Είναι δυνατόν, μέσα σε οκτώ μέρες, να ψηφίζεται ο προϋπολογισμός του κράτους;

Αν συγκρίνουμε τον τρόπο που ψηφίζουμε τον προϋπολογισμό, με τον τρόπο που τον ψηφίζουν άλλα ευρωπαϊκά κράτη, θα δείτε ότι στη Γαλλία, παραδείγματος χάρι, η διαδικασία ψηφίσεως του προϋπολογισμού διαρκεί εβδομήντα ημέρες, στην Ιταλία πενήντα ημέρες και στην Πορτογαλία πενήντα ημέρες, επίσης. Δε νομίζω ότι αυτό το κενό καλύπτεται με τους δύο μήνες. Αυτή είναι η πρόταση της

Νέας Δημοκρατίας. Η προσωπική μου άποψη είναι ότι πρέπει να ορισθούν τρεις μήνες. Έτσι θα εξορθολογίσουμε τη λειτουργία του Κοινοβουλίου και θα καταστήσουμε τη ψήφιση του προϋπολογισμού κορυφαία πράξη. Αλλιώς, φοβούμαι ότι οι οκτώ μήνες που έχουμε σήμερα θα γίνουν δεκάκι και δεν θα έχουμε κανένα αποτέλεσμα. Να ορίσετε τρεις μήνες, τουλάχιστον, για να υπάρχει μια συνέχεια και μια προοπτική για τον πολίτη, ο οποίος συνήθως ευρίσκεται προ δυσαρέστων εκπληξεων από τους διάφορους φορολογικούς νόμους, οι οποίοι συλλήβδην ψηφίζονται και συλλήβδην μεταβάλλονται.

Και δεν είναι δυνατόν ο απολογισμός του προηγούμενου έτους να ψηφίζεται τυπικά από τη Βουλή. Τώρα, το ίδιο βράδυ ψηφίζουμε και τον απολογισμό του προηγούμενου έτους. Αυτό είναι τελείως απαράδεκτο. Ας εξετάσετε και την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για τον απολογισμό. Είναι σαφής, πλήρης και θεμελιωμένη. Θα σας δώσει ιδέες. Ας κάνετε και εδώ μια τομή.

VII. Έκτη Ενότητα: Οργάνωση και λειτουργία της Δικαιοσύνης

Η κατοχύρωση της λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης συνιστά, θα έλεγα, τον ακρογωνιαίο λίθο της ομαλής λειτουργίας του πολιτεύματός μας και περιλαμβάνεται, ήδη, στις κατακτήσεις του Συντάγματος του 1975. Όμως, παρά τη σημαντική αυτή κατάκτηση, υπάρχουν ορισμένα προβλήματα στα σημεία τριβής, όπου η δικαστική εξουσία εμπλέκεται με την εκτελεστική, ή όπου η δικαστική εξουσία εμπλέκεται με την πολιτική ηγεσία, καθώς και στον έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων, οπότε η δικαστική εξουσία διασταυρώνεται με την νομοθετική.

Κορυφαίο θέμα νομίζω της ενότητας αυτής είναι ο τρόπος εκλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης. Το ζήτημα της εκλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης έχει καταστεί πολλές φορές αντικείμενο σχολίων, άλλοτε δικαίων, άλλοτε αδικών. Πάντως, θα έλεγα, ότι πρέπει να προχωρήσει ο συνταγματικός νομοθέτης σε ένα πλήρες ξεκαθάρισμα αυτής της αμφισβητήσεως, η οποία γεννήθηκε στο παρελθόν, κυρίως, διότι, κατά παράβαση της επετηρίδας, κυρίως, έγιναν επιλογές με καθαρά πολιτικά κριτήρια. Και θα πρέπει να κατοχυρωθεί και να διασφαλισθεί πλήρως η πλήρης ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και η προς τα έξω σωστή εμφάνισή της.

Δεν είναι, όμως, δυνατόν να δεχθούμε, ότι η εκτελεστική εξουσία θα απεμπολήσει πλήρως τα δικαιώματά της, δηλαδή, θα υπάρξει πλήρης απεμπόληση του κυριαρχικού δικαιώματος του Λαού στην επιλογή της ηγεσίας της Δικαιοσύνης. Κατά καιρούς έχουν υποστηριχθεί διάφορα συστήματα. Έχω υποστηρίξει και εγώ στο παρελθόν, τη θεσμοθέτηση εκλεκτορικού σώματος. Το απέβαλα, όμως, ως νόθο τέκνο, διότι πιστεύω ότι είναι η χειρότερη λύση.

Έχει υποστηριχθεί από διαπρεπείς επιστήμονες μία άλλη λύση, ότι πρέπει να γίνονται οι προαγωγές με τη σύμφωνη γνώμη όλων των κομμάτων. Έχει υποστηριχθεί ότι πρέπει να γίνονται πρόεδροι οι αρχαιότεροι κάθε δικαστηρίου, με περιορισμένη θητεία ενός έτους. Έχει υποστηριχθεί ότι πρέπει να επιλέγονται από την Ολομέλεια του δικαστηρίου. Και πρόσφατα η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου προέτεινε, με πλειοψηφία, ότι θα πρέπει να επιλέγεται η ηγεσία της δικαιοσύνης από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Εγώ πιστεύω ότι όλα αυτά τα συστήματα έχουν βαρύτατα μειονεκτήματα. Δεν είναι ανάγκη να αναφερθώ στα μειονεκτήματα των συστημάτων αυτών, αλλά πάντως εκείνο που είναι γεγονός είναι ότι οι ολομέλειες όλων των δικαστηρίων, παμψηφεί, έχουν καταδικάσει τη δημιουργία ενός εκλεκτορικού σώματος.

Η δική μας πρόταση είναι πιο σαφής, πιο συγκροτημένη και έρχεται πολύ πιο κοντά στην πραγματικότητα.

Υποστηρίζουμε ότι οι Αντιπρόεδροι και οι Πρόεδροι των Ανωτάτων Δικαστηρίων και ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου θα επιλέγονται από τις ολομέλειες των δικαστηρίων με μυστική

ψηφοφορία. Θα επιλέγονται τρεις με μυστική ψηφοφορία και από αυτούς τους τρεις υποχρεούται η Κυβέρνηση να επιλέξει τον ένα. Δεν νομίζω ότι η άποψη του Εισηγητή της Πλειοψηφίας ότι θα υπάρξει φατριασμός περί την ψηφοφορία είναι σωστή. Έχω εμπιστοσύνη στους ανώτατους δικαστές, οι οποίοι είναι βέβαιο ότι θα εξαρθούν πάνω από τις όποιες προσωπικές αντιδικίες και κατά συνέπεια, θα κάνουν σωστές επιλογές, όταν μάλιστα θα πρόκειται για μυστική ψηφοφορία.

Το άλλο σχήμα το οποίο προτείνει το ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι ένα σχήμα στο οποίο θα εμπλέκονται Καθηγητές των Νομικών Σχολών και δικηγόροι οι οποίοι μετέχουν στο Ειδικό Δικαστήριο, ένα σχήμα το οποίο νομίζω ότι θα είναι πιο πολύ ευάλωτο σε κατηγορίες από την κρίση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Διότι ποιός θα με πείσει ότι ο Καθηγητής της Νομικής Σχολής δεν θα ψηφίσει ανάλογα με τις προσωπικές επιδιώξεις, που έχει από το δικαστή, τον οποίο ψηφίζει;

Ποια θα είναι η σκοπιμότητα της ψήφου του συναδέλφου προς συνάδελφο; Εδώ έχουμε -εάν θέλετε να δεχθώ την όχι σωστή- δημιουργία εντυπώσεως, ότι πάντως, οι δικηγορικές υποθέσεις του Καθηγητού της Νομικής Σχολής θα μεταφράζονται σε ψήφο υπέρ του άλφα ή του βήτα υποψηφίου. Ενώ είναι βέβαιο, ότι το σύστημα το δικό μας είναι πολύ πιο εξορθολογισμένο.

Θα έλεγα επίσης ότι και η πρόταση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία έρχεται πολύ κοντά στο δικό μας σύστημα, είναι δυνατόν να συζητηθεί. Αλλά πάντως, εγώ νομίζω ότι πρέπει να βρούμε από κοινού ένα σύστημα, ώστε να μην πάμε στην Ολομέλεια της Βουλής με διαφορετικές απόψεις. Θα έλεγα ότι αποτελεί μεγάλο βήμα η καθιέρωση χρόνου παραμονής του Προέδρου των Ανωτάτων Δικαστηρίων στη θέση του. Δεν είναι δυνατόν να μη δεχθούμε ότι μακρά παραμονή δημιουργεί καταστάσεις εξαμβλωματικές, δημιουργεί καθεστώς το οποίο δεν πρέπει να υπάρχει.

Ως Εισηγητής προέτεινα στο κόμμα μου τη θητεία -είναι αδόκιμος ο όρος- των προέδρων των Ανωτάτων Δικαστηρίων. Η πρότασή μου, τότε, ήταν για θητεία τριών χρόνων. Η κυρία Μπενάκη με τον κ. Παυλόπουλο έδωσαν τότε μάχη για την αύξηση του χρόνου της παραμονής των προέδρων των ανωτάτων δικαστηρίων και έτσι η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας προβλέπει πενταετία. Εγώ πιστεύω ότι είναι μακρύς ο χρόνος.

Πιστεύουμε δε ότι ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου πρέπει να επιλέγεται μεταξύ των εισαγγελικών λειτουργών και μόνο. Δεν έχει κανένα λόγο πλέον η εισήδηση από τους δικαστές της καθημένης δικαιοσύνης στην κορυφαία αυτή θέση της δικαιοσύνης. Μπορεί να είχε κάποιο λόγο στα παλαιότερα χρόνια. Τώρα οι εισαγγελικοί λειτουργοί είναι υψηλού επιπέδου και δεν υπολείπονται σε τίποτα από απόψεως νομικής καταρτίσεως από τους δικαστές της καθημένης δικαιοσύνης. Άλλωστε αυτή η τροποποίηση θα προκαλέσει και μεγαλύτερη προσέλευση λειτουργών στον κλάδο τον εισαγγελικό.

Και έρχομαι τώρα στο δεύτερο σημαντικό θέμα, που είναι η μετάταξη των δικαστικών λειτουργών. Η μετάταξη δικαστικών λειτουργών, κατά το Σύνταγμα, απαγορεύεται. Σύμφωνα με την πρόταση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας επιτρέπεται "κατ' εξαίρεση μετάταξη τακτικών δικαστών για την πλήρωση θέσεων Αντεισαγγελέων του Αρείου Πάγου και ως το μισό αριθμό τους". Είμαστε αντίθετοι. Δεν πρέπει να υπάρξει καμία μετάταξη, κανενός τακτικού δικαστού στον εισαγγελικό κλάδο και δη στη θέση του Αντεισαγγελέως του Αρείου Πάγου.

Αναφέρομαι στο μεγάλο θέμα το οποίο δημιούργησε μία συζήτηση μία μακρά τοποθέτηση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας, σχετικά με την προαγωγή εφετών και προέδρων εφετών των διοικητικών δικαστηρίων στο βαθμό του Συμβούλου της Επικρατείας.

Ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας παρέλειψε να πει ότι με το νόμο του 1958, που ιδρύθηκαν τα φορολογικά τότε δικαστήρια, παρείχτο η ευχέρεια για την προαγωγή εφετών και προέδρων εφετών στο βαθμό του Συμβούλου της Επικρατείας. Καταργήθηκε από τη δικτατορία και έκτοτε έχουμε ένα κλάδο της δικαιοσύνης «κολοβωμένο». Είναι δυνατόν να φανταστούμε

ότι ένας ολόκληρος κλάδος δεν θα έχει διέξοδο προς την κορυφή και θα παραμένει στο βαθμό του προέδρου εφετών; Άλλωστε η δημιουργία της Σχολής Δικαστών δημιούργησε τις προϋποθέσεις, ώστε οι πάντες εισάγονται σε όλους τους κλάδους της δικαιοσύνης, ομοιομόρφως. Κατά συνέπεια, αν υπήρχε στο παρελθόν κάποια αιτίαση ότι το επίπεδο των δικαστών του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι ανώτερο, λόγω του ειδικού διαγωνισμού, ο οποίος ελάμβανε χώρα, τώρα το επιχείρημα αυτό δεν ισχύει. Πρέπει, λοιπόν, να δεχθούμε ότι πρέπει να υπάρξει μία ροή των Εφετών και των Προέδρων Εφετών των Διοικητικών Δικαστηρίων προς το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας έθεσε ένα ερώτημα, στο οποίο, όμως, δεν απάντησε. Αν θα πρέπει να τεθεί ποσοστό των θέσεων που θα καταλάβουν οι εκ της διοικητικής δικαιοσύνης προερχόμενοι. Είναι ένα πάγιο αίτημα του Συμβουλίου της Επικρατείας ότι θα πρέπει, για λόγους -αν θέλετε και δικαίως ικανοποιήσεως των υπηρετούντων στο Συμβούλιο της Επικρατείας, που εισήλθαν υπό άλλες προϋποθέσεις- να υπάρξει κάποιο ποσοστό. Το σωστό θα ήταν να μην υπάρχει. Αλλά έχουμε μια δημιουργημένη κατάσταση. Και αποκλίνω ότι πρέπει να υπάρξει ένα ποσοστό για την πλήρωση των θέσεων των Συμβούλων της Επικρατείας από τους δικαστές της τακτικής δικαιοσύνης.

Ποιο θα είναι το ποσοστό; Θα είναι το 1/6; Εγώ θα πρότεινα να είναι ένα ποσοστό το οποίο θα συζητήσουμε και το οποίο θα κυμαίνεται μεταξύ του 1/6 και του 1/4. Νομίζω ότι είναι ένα λογικό ποσοστό.

Νομίζω ότι δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε και τη δημιουργημένη πραγματικότητα. Και η δημιουργημένη πραγματικότητα είναι ότι και οι πάρεδροι του Συμβουλίου της Επικρατείας εισήλθαν υπό άλλες προϋποθέσεις και επιδιώκουν κάποια στιγμή να γίνουν και αυτοί σύμβουλοι.

Θα έλεγα ότι θα πρέπει, αφού θα καταλήξουμε σ' αυτήν τη λύση, να υπάρξει παράλληλη αύξηση των θέσεων των Συμβούλων της Επικρατείας. Ο Άρειος Πάγος έχει 48 αρεοπαγίτες, το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει 42 συμβούλους. Μπορεί να αυξηθούν οι θέσεις των αρεοπαγιτών και να αυξηθούν, κατά 6, οι θέσεις των Συμβούλων Επικρατείας.

Θέτω, λοιπόν, έναν άλλο προβληματισμό: Πράγματι τώρα η εισαγωγή όλων των δικαστών γίνεται δια της Σχολής Δικαστών. Θα αφήσουμε το οποίο ποσοστό εσαεί ή μήπως θα πρέπει να δεχθούμε ότι, μετά την πάροδο ορισμένου χρονικού διαστήματος, να καταργηθεί αυτό το ποσοστό; Προβληματισμό καταθέτω, δεν έχω άποψη. Μήπως πρέπει αυτό το περιορισμένο ποσοστό, το οποίο ποσοστό, να έχει χρονική διάρκεια και μετά ταύτα να αφαιρεθεί ελεύθερο; Το θέτω για προβληματισμό.

Και έρχομαι τώρα στο άρθρο 88 παράγραφος 2, όπου ορθώς τίθεται η διάταξη ότι "κατά παρέκκλιση από τα άρθρα 94, 95 και 98 οι διαφορές σχετικά με τις κάθε είδους αποδοχές εκδίδονται από το ειδικό δικαστήριο κακοδικίας του άρθρου 99". Έχει, όμως, και ένα δεύτερο εδάφιο, στο οποίο αναφέρεται ότι "εάν η κρίσιμη υπόθεση αφορά όλους τους δικαιοδοτικούς κλάδους, το δικαστήριο συγκροτείται κατά διάφορο τρόπο". Είμαι αντίθετος. Δεν μπορεί να αλλάζουμε τις συνθέσεις των δικαστηρίων, κατά το δοκούν. Έχουμε εμπιστοσύνη στο δικαστήριο κακοδικίας; Σ' αυτό το δικαστήριο να υπαχθούν όλες οι διαφορές και να μην αλλάζουμε εκάστοτε τη σύνθεση του δικαστηρίου, αν και θα έλεγα ότι θα πρέπει να ευρεθεί μια άλλη πιο εύληχη ονομασία του δικαστηρίου κακοδικίας.

Στο άρθρο 89 και στις παραγράφους 2 και 3, θα ήθελα να παρατηρήσω, ότι εμείς πιστεύουμε ότι η εξαιρέση από τον κανόνα της απαγορεύσεως της αναθέσεως διοικητικών καθηκόντων στους δικαστικούς λειτουργούς πρέπει να περιορίζεται μόνο στην εκλογή μελών της Ακαδημίας ή Καθηγητών Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Δεν δεχόμαστε την άποψη να μετέχουν σε συμβούλια και σε νομοπαρασκευαστικές ή άλλες επιτροπές, έστω και αν η συμμετοχή τους προβλέπεται από ειδικό νόμο.

Επίσης, δεν δεχόμαστε σε καμία περίπτωση τη διενέργεια διαιτησιών, υπό κάθε μορφή, από δικαστικούς λειτουργούς. Νομίζω ότι αυτό πρέπει να λήξει, διότι έχει ταλαιπωρήσει πάρα πολύ τη δικαιοσύνη. Έχει δημιουργήσει δυσμενέστατα σχόλια. Δεν νομίζω ότι πρέπει να αφήσουμε να δημιουργείται ακόμα αυτή η εντύπωση των διενεργειών των διαιτησιών και των παχυλοτάτων αμοιβών, οι οποίες απορρέουν από αυτές.

Χαίρομαι, διότι ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας, στο άρθρο 90, θεσμοθετεί, επιτέλους, συνταγματικά τον Γενικό Επίτροπο της Διοικητικής Δικαιοσύνης. Ήταν μια παράλειψη του συνταγματικού νομοθέτη. Έρχεται τώρα να την καλύψει. Συμφωνώ απολύτως. Δεν συμφωνώ, όμως, στο ότι, όταν κρίνονται θέματα εισαγγελικών λειτουργιών, θα μετέχει στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο, ex officio, ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου και δύο -ένα είχε στην πρόταση- Αντεισαγγελείς. Γιατί πρέπει να είμαστε τόσο στενόκαρδοι έναντι του εισαγγελικού κλάδου; Πιστεύω ότι, όταν κρίνονται θέματα εισαγγελικών λειτουργιών πρέπει να μετέχουν περισσότεροι Αντεισαγγελείς του Αρείου Πάγου και όχι μόνο δύο. Εγώ θα έλεγα, τουλάχιστον, τρεις. Αναφέρθηκα στη θητεία. Η θητεία είναι αδόκιμος όρος. Συμφωνήσαμε σε θητεία τεσσάρων χρόνων. Νομίζω ότι είναι μια σωστή παρατήρηση.

Και αναφέρομαι τώρα στο άρθρο 93, παράγραφος 2, που απαιτεί πλειοψηφία τουλάχιστον 180 Βουλευτών. Δεν αντελήφθη, εάν ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας αποσύρει ή δεν αποσύρει την πρόταση.

Έχω μια παρατήρηση στην παράγραφο 3 του άρθρου 94. Η διάταξη αναφέρει τα εξής: "Σε ειδικές περιπτώσεις μπορεί να ανατεθεί με νόμο η εκδίκαση κατηγοριών ιδιωτικών διαφορών στα διοικητικά δικαστήρια ή κατηγοριών διοικητικών διαφορών ουσίας στα πολιτικά δικαστήρια". Τι εννοούμε "σε ειδικές περιπτώσεις"; Μπορεί κάτω από το "ειδικές περιπτώσεις" να υπαχθούν ολόκληρες κατηγορίες περιπτώσεων.

Εγώ θα έλεγα, ότι θα ήταν πιο ορθό να ετίθετο "σε εξαιρετικές περιπτώσεις" και όχι "σε ειδικές περιπτώσεις", που είναι λίγο αμφισβητούμενο. Και ποιες εξαιρετικές περιπτώσεις; Όλες; Όπου προέχει η ενότητα της νομολογίας. Προτείνω, δηλαδή, στην παράγραφο 3 να διαγράψουμε το "ειδικές" και να πούμε "σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπου προέχει η ενότητα της νομολογίας". Να γίνει πιο συγκεκριμένο, ποιες περιπτώσεις θα μεταφερθούν από το ένα δικαστήριο στο άλλο.

Στο άρθρο 95 υπάρχουν επιφυλάξεις ως προς το «ψαλίδισμα» των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επιφυλάσσομαι, λοιπόν. Θα μελετήσουμε τις τροποποιήσεις του Εισηγητού της Πλειοψηφίας, οι οποίες χωρίς αμφιβολία ακούγονται θετικές και είναι πολύ καλύτερες από αυτές που περιλαμβάνει στο κείμενό του και θα παραθέσουμε ολοκληρωμένες απόψεις.

Εκεί, όμως, που είμαι τελείως επιφυλακτικός είναι στην αναριθμούμενη σε 4 παράγραφο 5. Επαναλαμβάνεται η διάταξη του ισχύοντος Συντάγματος, ότι η διοίκηση υποχρεούται -ως ευχολόγιο πολύ ωραίο- να συμμορφώνεται προς τις αμετάκλητες δικαστικές αποφάσεις, καθώς και προς τις τελεσιδικίες αποφάσεις η εκτέλεση των οποίων δεν έχει ανασταλεί νόμιμα. Πρόκειται για ευχολόγιο το οποίο δεν εφαρμόστηκε ποτέ, ένα ευχολόγιο άνευ ουσίας, ένα ευχολόγιο χωρίς περιεχόμενο.

Περαιτέρω αναφέρεται ότι η παράβαση της υποχρεώσεως αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. Ο νόμος δεν έχει εκδοθεί ποτέ, ο νόμος δεν πρόκειται να εκδοθεί ποτέ, ο νόμος δεν πρόκειται να εφαρμοστεί ποτέ. Νομίζω ότι πρέπει εδώ να διαβάσει ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας με την οποία καθιστούμε ποινικώς υπεύθυνο τον υπουργό, ο οποίος δεν εφαρμόζει τις αμετάκλητες αποφάσεις.

Τέλος, θα ήθελα να παρατηρήσω ότι δεν είναι δυνατόν πλέον να μην κατοχυρώσουμε συνταγματικά την αναγκαστική εκτέλεση κατά του δημοσίου. Πρόσφατη απόφαση του αυστριακού Ανωτάτου Δικαστηρίου δέχθηκε ότι μπορεί να κατασχεθεί ακόμη και το υπηρεσιακό αυτοκίνητο του Προέδρου της Δημοκρατίας από πολίτη, ο οποίος είχε απαιτήσεις κατά

του δημοσίου, με το αιτιολογικό ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να χρησιμοποιήσει και άλλα μέσα για να εξυπηρετηθεί. Δεν υποστηρίζω ότι πρέπει να φθάσουμε εκεί. Πάντως, είναι δυνατόν να μην επιτρέπεται εκτέλεση κατά του δημοσίου; Δειά, δειά η νομολογία έχει αρχίσει να τη δέχεται. Πρέπει να κάνουμε το μεγάλο βήμα. Ο πολίτης είναι ανυπεράσπιστος έναντι του παντοδυνάμου δημοσίου. Ας δώσουμε στον πολίτη τουλάχιστον τη δυνατότητα, όταν έχει βεβαιωμένη δικαστικώς απαίτηση κατά του δημοσίου, να μπορεί να την εκτελέσει, διότι μόνον έτσι το δημόσιο δεν θα αδιαφορεί για τις υποχρεώσεις του.

VIII. Εβδόμη Ενότητα: Δημόσια Διοίκηση - Τοπική Αυτοδιοίκηση - Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές

Η ενότητα αυτή καλύπτει τρία μεγάλα θέματα: Το πρώτο είναι οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές. Το δεύτερο είναι τα θέματα που αφορούν την τοπική αυτοδιοίκηση και το τρίτο είναι η δημόσια διοίκηση.

Θα αρχίσω την τοποθέτησή μου από την τοπική αυτοδιοίκηση. Νομίζω ότι ανακύπτουν δύο ερωτήματα σχετικά με την τοπική αυτοδιοίκηση, στα οποία οφείλουμε να δώσουμε απάντηση.

Πρώτον, «ναι» ή «όχι» στην ανάγκη της αποκεντρώσεως, στην ανάγκη της επίλυσης των τοπικών προβλημάτων σε περιφερειακό επίπεδο; Δεύτερον, είμαστε ικανοποιημένοι από τη μέχρι σήμερα λειτουργία της τοπικής αυτοδιοικήσεως και του πρώτου και του δεύτερου βαθμού; Ανταποκρίθηκε η τοπική αυτοδιοίκηση στις απαιτήσεις της εποχής μας και γενικότερα λειτουργεί αποτελεσματικά; Και στο μεν πρώτο ερώτημα η απάντησή μας είναι αναντιρρήτως καταφατική. Άλλωστε, το αποκεντρωμένο σύστημα καθιερώνεται με την παράγραφο 1 του άρθρου 101 του Συντάγματος.

Στο δεύτερο, όμως, ερώτημα, αν δηλαδή είμαστε, όχι μόνο εμείς, αλλά γενικότερα η κοινή γνώμη, ικανοποιημένοι από την αποτελεσματικότητα της τοπικής αυτοδιοικήσεως, η απάντηση είναι προδήλως αρνητική. Και τούτο γιατί η τοπική αυτοδιοίκηση τελεί κάτω από τον ασφυκτικό έλεγχο της κεντρικής διοικήσεως, κάτω, θα έλεγα, από τη συνεχή πιεστική παρουσία της κεντρικής διοικήσεως. Άπειρα είναι τα παραδείγματα, γι' αυτό άλλωστε η πρότασή μας προβλέπει -και το αποδέχθηκε και ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας- τον περιορισμό του ελέγχου σε μόνο έλεγχο της νομιμότητας και όχι της σκοπιμότητας των οργάνων της τοπικής αυτοδιοικήσεως.

Αναγκαία παράμετρος της ρυθμίσεως αυτής είναι η ακριβής κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των κεντρικών και των περιφερειακών οργάνων του κράτους με βάση δύο βασικά κριτήρια: Πρώτον την αρχή της ενότητας του κράτους και δεύτερον, το τεκμήριο αρμοδιότητας υπέρ της τοπικής αυτοδιοικήσεως.

Ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας, επικαλούμενος και την άποψη του κ. Παυλόπουλου, απέρριψε την αρχή της επικουρικότητας. Δεν είμαι τόσο σίγουρος ότι είναι ορθή η απόρριψη. Εκφράζω επιφυλάξεις, μήπως θα έπρεπε και η αρχή της επικουρικότητας να αποτελεί στοιχείο των αρχών που συνιστούν τη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοικήσεως. Οι αρχές αυτές αποτελούν ήδη μέρος της ελληνικής έννομης τάξης, κυρίως μετά τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία έχει παγίως αναγνωρίσει ότι το άρθρο 102 του Συντάγματος κατοχυρώνει την τοπική αυτοδιοίκηση, τόσο ως οργανωτικό σχήμα της δημόσιας διοικήσεως, όσον και ως θεσμό που καθιερώνει την εξουσία των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοικήσεως να αποφασίζουν αποκλειστικά με δικά τους όργανα και για τις δικές τους τοπικές υποθέσεις. Ο ορισμός των τοπικών υποθέσεων αποτελεί βέβαια ένα αντικείμενο μεγάλης και έντονης συζητήσεως. Και βεβαίως υπάρχει κάποια κατευθυντήρια γραμμή, την οποία δίνουν οι αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, όσον αφορά στον ορισμό του εύρους των τοπικών υποθέσεων. Πάντως, μη νομίζουμε ότι είναι τόσο εύκολο να οριοθετηθεί ή έννοια των τοπικών υποθέσεων.

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, η οποία δεν έγινε δεκτή από την κυβερνητική πλειοψηφία -και αυτό μαρτυρεί, αν θέλετε, κατά τη γνώμη μας μια έλλειψη δημοκρατικής ευαισθησίας- προέβλεπε τη δυνατότητα διενεργείας τοπικών δημοψηφισμάτων ως στοιχείο της άμεσης δημοκρατίας. Έλεγε μάλιστα η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας ότι θα είναι μείζονος σημασίας τα τοπικά ζητήματα, τα οποία θα τίθενται υπό την κρίση του λαού. Έτσι ξεφεύγουμε, αν θέλετε, λίγο από την απολυτότητα των δημοτικών και νομαρχιακών αρχόντων και μετακυλίεται αυτή η δυνατότητα στον ίδιο το λαό. Στον ίδιο τον λαό, ο οποίος θα αποφασίζει, όπως είπα, για τα μείζονος σημασίας τοπικά θέματα.

Θα πρέπει κάποτε να φθάσουμε στο σημείο όπου η άμεση δημοκρατία θα λειτουργήσει και στην Ελλάδα -δεν λέω να λειτουργήσει όπως λειτουργεί στην Ελβετία, όπου οι κάτοικοι αποφασίζουν για το αν και πού θα τοποθετηθεί σηματοδότης σε κάποιο δρόμο- αλλά πάντως να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις, ώστε να υπάρχει η συμμετοχή του λαού στην επίλυση τοπικών προβλημάτων. Και αυτή την περιορισμένη, αν θέλετε, διατύπωση της προτάσεως της Νέας Δημοκρατίας την απέρριψε η κυβερνητική πλειοψηφία. Θα ήταν ένα πρώτο βήμα για να λειτουργήσει η άμεση δημοκρατία.

Είναι βέβαιο ότι η εισαγωγή του θεσμού των τοπικών δημοψηφισμάτων θα συνοδευόταν από παιδικές ασθένειες, αλλά τελικά, νομίζω ότι με την πάροδο του χρόνου ο λαός θα γινόταν πιο υπεύθυνος και η διάταξη θα είχε επίσης και ένα διδακτικό χαρακτήρα. Το θέμα, όμως, είναι ακόμη γενικότερο.

Πιστεύω δηλαδή -και αυτή είναι η προσωπική μου άποψη- ότι θα έπρεπε να προχωρήσουμε στην αμεσότερη λειτουργία της δημοκρατίας. Πιστεύω δηλαδή ότι είναι μία χαμένη ευκαιρία για το Σύνταγμά μας το ότι δεν καθιέρωσε το λαϊκό δημοψήφισμα. Η πρότασή μου συνίστατο στο ότι με πενήντα χιλιάδες υπογραφές εκλογέων θα μπορούσε να υπάρξει πρόταση νόμου στη Βουλή και με διακόσιες χιλιάδες υπογραφές εκλογέων θα υποχρεούτο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στην αναπομπή στη Βουλή ψηφισμένου νόμου. Έχει, βέβαια, και τώρα το δικαίωμα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να αναπέμψει ψηφισμένο νόμο στη Βουλή. Δεν το έχει ασκήσει ποτέ, ούτε θα το ασκήσει, διότι διατρέχει τον κίνδυνο μιας ταπεινώσεως, αφού είναι βέβαιο ότι η Βουλή θα εμμένει στην αρχική της απόφαση και θα απορρίψει την πρόταση του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Πάντως επανέρχομαι σε αυτό, διότι πιστεύω ότι θα ήταν ένα μεγάλο βήμα. Δυστυχώς, το βήμα αυτό δεν το απεφάσισαν τα μεγάλα κόμματα. Δυστυχώς το βήμα αυτό, το περιορισμένο για τα τοπικά δημοψηφίσματα, σε θέματα μείζονος σημασίας, το απέρριψε η κυβερνητική πλειοψηφία.

Το δεύτερο θέμα στο οποίο θα ήθελα να αναφερθώ είναι το ότι η τοπική αυτοδιοίκηση στερείται ουσιαστικών αρμοδιοτήτων. Η κεντρική διοίκηση κρατάει κάτω από τον ασφυκτικό της έλεγχο την τοπική αυτοδιοίκηση, χωρίς να έχει γνώση ούτε των πραγματικών αναγκών ούτε των τοπικών συνθηκών και οχυρώνεται πίσω από ένα -θα έλεγα- μυωπικό και αρτηριοσκληρωτικό οργανισμό και εξουθενώνει την τοπική αυτοδιοίκηση. Έχουμε παραστεί μάρτυρες του γεγονότος ότι διάφορες αρμοδιότητες κατά καιρούς μετακινήθηκαν από την κεντρική διοίκηση στην τοπική αυτοδιοίκηση. Ύστερα από λίγο, όμως, καιρό οι αρμοδιότητες αυτές ανακλήθηκαν και βρισκόμαστε μπροστά σε μία τοπική αυτοδιοίκηση που δεν μπορεί η ίδια να προσλάβει ούτε ένα πρόσθετο αστυφύλακα για τη δημοτική της αστυνομία. Καταλαβαίνετε, λοιπόν, ότι τοπική αυτοδιοίκηση χωρίς αρμοδιότητες, όπως το περιέγραφα λίγο πιο πριν, και χωρίς ίδιους πόρους δεν μπορεί να επιτελέσει την αποστολή της. Και είναι μεγάλη η αποστολή της, διότι πρέπει η τοπική αυτοδιοίκηση να μπορεί να επιλύει τα τοπικά προβλήματα.

Προχωρώ ακόμη ένα βήμα περισσότερο. Θα μπορεί η τοπική αυτοδιοίκηση -και είναι και το αντικείμενο της ερωτήσεως που υπέβαλα στον Εισηγητή της Πλειοψηφίας- να έχει τη δυνατότητα να επιβάλει τοπικές φορολογίες; Βλέπω, λοιπόν, ότι η κυβερνητική πλειοψηφία είναι πολύ δειλή στο θέμα

αυτό και αν δεν δώσουμε αυτή τη δυνατότητα στην τοπική αυτοδιοίκηση, τότε φοβάμαι ότι όλα όσα γράφονται στο άρθρο 102 είναι μεν ουσιαστικά, δεν είναι όμως λυσιτελή.

Ορθώς καθιερώνεται δια του Συντάγματος και η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, η τοπική αυτοδιοίκηση Β' βαθμού. Αλλά για ποια νομαρχιακή αυτοδιοίκηση μιλάμε όταν ο εκλεγμένος νομάρχης «καπελλώνεται» συνεχώς από το διορισμένο από την Κυβέρνηση περιφερειάρχη, όταν η οποιαδήποτε ενέργεια του εκλεγμένου νομάρχη εξαρτάται από τη βούληση και την απόφαση του περιφερειάρχη; Είναι δυνατόν να δεχθούμε ότι μπορεί να λειτουργήσει έτσι η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση; Και είναι δυνατόν να δεχθούμε ότι ο περιφερειάρχης θα κατανέμει τους πόρους στους επί μέρους νομάρχες της περιφέρειάς του ανάλογα με το αν πρόσκαινοι ή δεν πρόσκαινοι στο κυβερνών κόμμα; Είναι δυνατόν, εις μεν τους προσκειμένους στο εκάστοτε κυβερνών κόμμα ο περιφερειάρχης να ανοίγει τους κρουνοί των πιστώσεων, στους δε μη αρεστούς να κλείνει ερμητικά τη στρόφιγγα; Αυτή είναι η τοπική αυτοδιοίκηση, που επιδιώκουμε;

Εμείς πιστεύουμε στην ενδυνάμωση της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ενώ το ΠΑ.ΣΟ.Κ., φοβάμαι -δεν θέλω να προκαλέσω αντιδράσεις, αλλά αυτή είναι η πραγματικότητα- μόνο στα λόγια την ξέρει και θέλει μία τοπική αυτοδιοίκηση υποτεταγμένη και ανήμπορη.

Και έρχομαι τώρα στα θέματα της δημόσιας διοίκησης. Όλοι μας αναγνωρίζουμε ότι ο μεγάλος ασθενής της Χώρας μας είναι η δημόσια διοίκηση. Δυσλειτουργίες, αγκυλώσεις, έντονο αίσθημα ευθυνοφοβίας, έλλειψη προσαρμοστικότητας, αδιαφορία είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά εκείνα γνωρίσματα που διέπουν τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης. Έτσι, λοιπόν, η δημόσια διοίκηση καθίσταται ανίκανη να εξυπηρετήσει τον πολίτη αλλά και να συμβάλει στον εκσυγχρονισμό της χώρας.

Αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς, η εικόνα που παρουσιάζει σήμερα η δημόσια διοίκηση είναι αποτέλεσμα ότι αυτή αποτέλεσε για πολλά χρόνια το φυσικό αποδέκτη προεκλογικών προσλήψεων, χωρίς καμιά πρόβλεψη ούτε για την ποιότητα, ούτε για την ποσότητα. Έτσι σήμερα έχουμε μία υπερδιογκωμένη και υπερτροφική δημόσια διοίκηση, που, παρά τις πολλές και κατά καιρούς εξαγγελίες της σημερινής Κυβέρνησης, όχι μόνο δεν μειώθηκε, αλλά αντίθετα αυξήθηκε.

Αν ξεκινήσουμε, λοιπόν, με αυτά τα δεδομένα, είναι ανάγκη να προχωρήσουμε με βήματα, ώστε να επικρατήσει το ταχύτερο δυνατό στη δημόσια διοίκηση η διαφάνεια, η αξιοκρατία και τελικώς πάνω από όλα να υπάρξει η αποκομματικοποίησή της.

Οφείλω να παραδεχθώ -και οφείλουμε όλοι μας να παραδεχθούμε- ότι ο νόμος 2190 απέτελεσε ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, ένα βήμα θετικό, ένα βήμα το οποίο δημιούργησε τις προϋποθέσεις για μία καλύτερη δημόσια διοίκηση, σχετικά, βεβαίως, μόνο με το σύστημα των προσλήψεων στο δημόσιο τομέα.

Δυστυχώς, όμως, από την εποχή που εξεδόθη ο νόμος, έχουν σημειωθεί πολλές αποκλίσεις και έτσι διερωτώμαι, αν ο νόμος αυτός σήμερα έχει την πλήρη εφαρμογή του, όπως τη σκέφτηκε ο νομοθέτης ή είναι τόσο πολύ «κουτσουρεμένος», ώστε να έχει ανατραπεί η ουσία του.

Βεβαίως, ο νόμος εκείνος, στην πρώτη του φάση, δημιούργησε ορισμένες δυσλειτουργίες. Τι θα έπρεπε να κάνουμε; Να άρουμε τις δυσλειτουργίες του και όχι να βρίσκουμε καθημερινά τρόπους, ώστε ο νόμος εκείνος να φαλκιδεύεται.

Οι προτάσεις των δύο μεγάλων Κομμάτων στο θέμα αυτό κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση. Είναι θετικό ότι αναγορεύουμε σε συνταγματική διάταξη την αρχή του πανελλήνιου διαγωνισμού για την είσοδο στο δημόσιο και όχι μόνο, αλλά και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Και έχει μεγάλη σημασία, ότι σε αυτή τη διαδικασία υπάγεται ο ευρύτερος δημόσιος τομέας, γιατί κυρίως εκεί έχουν σημειωθεί όλες οι κομματικές παρεμβάσεις. Είναι επίσης θετικό ότι το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού αναγορεύεται σε ανεξάρτητη

διοικητική αρχή.

Η πρότασή μας, η οποία δυστυχώς δεν έγινε αποδεκτή, ήταν σαφώς πιο τολμηρή. Προέβλεπε, αντί του Α.Σ.Ε.Π., το Εθνικό Συμβούλιο Δημόσιας Διοίκησης, το οποίο θα είχε τις ίδιες αρμοδιότητες όπως το Α.Σ.Ε.Π., όσον αφορά την πρόσληψη και την είσοδο στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα, αλλά είχε και μία άλλη αρμοδιότητα, η οποία νομίζω ότι ήταν σημαντική.

Είχε την αρμοδιότητα να προβαίνει το ανώτατο αυτό συμβούλιο στην επιλογή για τις προαγωγές στη θέση των γενικών διευθυντών. Είναι σωστό να κοιτάζουμε την αξιοκρατία με τον πανελλήνιο διαγωνισμό για την είσοδο στο δημόσιο. Δεν είναι εξ ίσου, όμως, σωστό και επιβεβλημένο να εξετάζουμε και να επιβάλλουμε την αξιοκρατία στην κορυφή της πυραμίδας; Αυτό προέβλεπε η πρότασή μας, την οποία επαναφέρουμε και εναπόκειται στην κυβερνητική πλειοψηφία να θελήσει να κάνει το βήμα αυτό, ώστε η αρμοδιότητα αυτή να ανατεθεί, έστω, και στο Α.Σ.Ε.Π..

Έρχομαι τώρα σ' ένα θέμα που ταλανίζει τη διοίκηση, τη Βουλή και χιλιάδες νέους ανθρώπους. Είναι η λεγόμενη μονιμοποίηση των εκτάκτων, των συμβασιούχων που προσλαμβάνονται στο δημόσιο τομέα ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα για την κάλυψη προσκαίρων ή επείγουσών ή προβλέπτων αναγκών.

Κάτω απ' αυτές τις ωραίες λέξεις «πρόσκαιρες, επείγουσες ή απρόβλεπτες ανάγκες» έχουν εισαχθεί κατά καιρούς χιλιάδες, ως συμβασιούχοι στο δημόσιο. Όλοι μας ζήσαμε την αγωνία όλων αυτών των νέων ανθρώπων, αλλά και τη διαφορετική μεταχείριση που επεφύλαξε σε ορισμένες κατηγορίες η Υπουργός Δημόσιας Διοίκησης, κατά τη συζήτηση προσφάτως του σχετικού νομοσχεδίου.

Η θλιβερή αυτή ιστορία πρέπει να τελειώσει, κατά τρόπο μη επιδεχόμενο καμία αμφισβήτηση. Η ιδέα είναι να κατοχυρωθεί, με συνταγματική ρύθμιση, η απαγόρευση μονιμοποιήσεως όλων αυτών των κατηγοριών. Ευτυχώς, αυτό το προβλέπει η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. -ήταν και η αρχική μας θέση- και τη χαιρετίζουμε ως ένα σημαντικό βήμα. Έτσι θα γνωρίζουν όλοι, ότι η οποιαδήποτε πρόσληψη κάτω από αυτό το μανδύα δεν θα οδηγήσει ποτέ σε μονιμοποίηση στο δημόσιο ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, διότι όλοι όσοι εισάγονται δια των διαδικασιών αυτών, σε αυτόν τον απώτερο στόχο προσβλέπουν, να γίνουν μόνιμοι υπάλληλοι του δημοσίου.

Συμφωνούμε και με το Συνήγορο του Πολίτη, αφού άλλωστε ήταν και δική μας πρόταση. Εμείς τον ονομάζαμε Επίτροπο Διοικήσεως, αλλά δεν πρόκειται να διαφωνήσουμε για την ονομασία. Πιστεύω ότι είναι ένα όργανο το οποίο έχει επιδείξει μέχρι τώρα θετικά αποτελέσματα και το όργανο αυτό, βεβαίως, δεν είναι ελληνική εφεύρεση. Έχει λειτουργήσει επιτυχώς σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Πρόσφατα εισήχθη και στην Ευρωπαϊκή Ένωση και είναι γεγονός ότι ο σημερινός Συνήγορος του Πολίτη, ο οποίος ψηφίστηκε ομόφωνα από την Επιτροπή της Βουλής, έχει επιτελέσει έργο.

Διάβασα στο Τύπο ότι, κατά δήλωση του Συνηγόρου του Πολίτη, το 60% των πολιτών που απευθύνθηκε σ' αυτόν «βρήκε το δικό του». Μέσα σε δύο χρόνια λειτουργίας του θεσμού αυτού έγινε ένα έργο, το οποίο δικαίωσε την ύπαρξη του θεσμού και βοήθησε πολύ τον πολίτη.

Εδιάβασα σήμερα, πάλι στον Τύπο, ότι η Ολυμπιακή Αεροπορία, καταπατώντας όλες τις διατάξεις περί προσλήψεως προσωπικού και βυθισμένη στην παρανομία, εφεύρε μια άλλη «πατέντα» για να υπερκεράσει τον νόμο 2190. Αυτά τα αναφέρω, απαντώντας σε ερώτηση του Βουλευτού του Συνασπισμού κ. Λαφαζάνη, ο σημερινός Υπουργός Μεταφορών, κ. Βερελής. Η Ολυμπιακή Αεροπορία προσέλαβε, εκτός διαδικασιών του Α.Σ.Ε.Π., περί τους διακόσιους εξωτερικούς συνεργάτες με γνώσεις μηχανογράφησης, μέσω της ιδιωτικής εταιρείας «Μηχανοδιατρητική». Βεβαίως, εξεγείρεται και ο Υπουργός Μεταφορών, ο οποίος δηλώνει στην απάντησή του ότι «έδωσε ήδη αυστηρές εντολές για την αναζήτηση και απόδοση ευθυνών, Βεβαίως, θα πρέπει να ερευνηθεί, πώς έγινε η επιλογή της εταιρείας

«Μηχανοδιατρητική», και απ' ευθείας ανάθεση και αν υπάρχει σύμβαση της εταιρείας αυτής με την Ολυμπιακή.

Βλέπετε, λοιπόν, ότι αν δεν υπάρξουν ουσιαστικές κυρώσεις σε παραβιάσεις των αρχών της καλής διοικήσεως, αν δεν υπάρξουν κυρώσεις, οι οποίες θα απειλούνται, για τις αποφάσεις που θα λαμβάνει ο Συνήγορος του Πολίτη και δεν θα εκτελούνται, τότε, παρά την καλή προσπάθεια του Συνηγόρου του Πολίτη, δεν θα έχουμε τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Έρχομαι τώρα στο μεγάλο θέμα των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών. Ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας έκανε μια ανάλυση για τις ανεξάρτητες διοικητικές αρχές. Θα έλεγα ότι την ονόμασε υβρίδιο, ενώ εγώ θα το έλεγα μόρφωμα του δικαίου. Εισήχθη για πρώτη φορά ο θεσμός αυτός στη Μεγάλη Βρετανία. Είναι αναμφισβήτητο ότι ο θεσμός αυτός στερεί μια ύλη, τόσο από την Κυβέρνηση, όσο και από τη Βουλή. Εμένα δε με φοβίζει η στέρηση της ύλης, διότι γνωρίζω ότι πάρα πολλές φορές, ούτε η Κυβέρνηση, ούτε η Βουλή είναι σε θέση να πάρει τις αποφάσεις εκείνες που μπορεί να πάρει η ανεξάρτητη διοικητική αρχή, αν είναι στελεχωμένη με αδιάβλητα και ακεράια πρόσωπα.

Βέβαια δεν πρέπει να αυξήσουμε, κατά τρόπο υπερβολικό, τις ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, διότι μπορεί να οδηγηθούμε στο άλλο άκρο. Και βεβαίως, πάντοτε θα υπόκεινται στον έλεγχο της Βουλής.

Ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας στο επίμαχο θέμα του τρόπου επιλογής των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών, προέβαλε δύο εναλλακτικές λύσεις. Η πρώτη εναλλακτική λύση είναι ότι ο Πρόεδρος της Βουλής προτείνει τα πρόσωπα αυτά στη Διάσκεψη των Προέδρων και αν μεν γίνουν ομόφωνα αποδεκτά, καλώς έγιναν, αλλιώς τα πρόσωπα αυτά θα πρέπει να λάβουν την πλειοψηφία των τριών πέμπτων.

Νομίζω ότι κοροϊδεύαμε κατά τρόπο, θα έλεγα, βάνουσο. Όταν είναι δεδομένη η σύνθεση της Διασκέψεως των Προέδρων, όταν είναι δεδομένο ότι πάντοτε η κυβερνητική παράταξη έχει τα τρία πέμπτα των ψήφων, οδηγούμαστε με την πρόταση αυτή του Εισηγητή της Πλειοψηφίας στο ότι η κυβέρνηση θα διορίζει τις ανεξάρτητες διοικητικές αρχές.

Θα δεχόμουν την πρόταση αυτή, αν αντί της πλειοψηφίας των τριών πέμπτων είχαμε την πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων, ώστε να υπάρχει σαφής συμμετοχή και άλλων κομμάτων εκτός του κυβερνητικού.

Αυτή είναι η πρώτη παραλλαγή της προτάσεως. Η δεύτερη εναλλακτική λύση είναι η εξής: Είπε ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας ότι ο αρμόδιος Υπουργός θα προτείνει στην αρμόδια Διάρκη Επιτροπή τα πρόσωπα, θα επιδιωχθεί σε δύο-τρεις ψηφοφορίες η επίτευξη της πλειοψηφίας των τριών πέμπτων και, αν αυτό δεν επιτευχθεί, τότε θα αρκεί η απόλυτη πλειοψηφία.

Πάλι οδηγούμαστε στην από το παράθυρο εκλογή των μελών των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών από την κυβερνητική πλειοψηφία παρά το ότι είπαμε, ότι οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές να είναι πράγματι ανεξάρτητες. Και έχουμε το παράδειγμα του Συνηγόρου του Πολίτη. Ψηφίστηκε παμψηφεί το συγκεκριμένο πρόσωπο, το οποίο και απέδωσε και κανείς δεν μιλά εναντίον του. Αντιθέτως, χειροκροτούμε το έργο. Γιατί δεν θέλετε να είστε πιο ριζοσπαστικοί στην άποψή σας;

Εγώ πιστεύω ότι ούτε η μία ούτε η άλλη πρόταση ικανοποιούν. Και οι δύο είναι αποκρουστές. Θα μπορούσε να γίνει δεκτή η πρόταση για τη διαδικασία, μέσω της προτάσεως του Προέδρου της Βουλής, μόνο εάν γινόταν δεκτό, ότι η πλειοψηφία στη Διάσκεψη των Προέδρων δεν θα ήταν τα τρία πέμπτα αλλά τα τέσσερα πέμπτα και υπό την προϋπόθεση ότι δε θα μετεβόλετο, κατά το δοκούν, η σύνθεση, ώστε πάντοτε να επιτυγχάνεται αυτή η πλειοψηφία.

Όσον αφορά τη δεύτερη πρόταση, δηλαδή να προτείνονται από τον αρμόδιο υπουργό και αυτήν την απορρίπτουμε, διότι πιστεύουμε ότι δεν είναι δυνατόν να μην υπάρχουν στην Ελλάδα πρόσωπα τα οποία να είναι κοινώς αποδεκτά, πρόσωπα τα οποία να έχουν κύρος, πρόσωπα στα οποία να ανατεθεί, από μεγαλύτερη συμφωνία πλιν του κυβερνητικού κόμματος, αυτό

το μεγάλο έργο.

Θα έλεγα, όμως, και κάτι άλλο. Αναφέρθηκε ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας στις ανεξάρτητες αρχές και περίπου τις κατονόμασε. Πιστεύω ότι και μια άλλη ανεξάρτητη αρχή πρέπει να καθιερωθεί. Πρόκειται για τον έλεγχο των συμβάσεων των έργων και των προμηθειών του δημοσίου. Δεν μου αρκούν, στην περίπτωση αυτή, οι διακομματικές επιτροπές, τις οποίες υπαινίχθη ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας. Η πρόταση ήταν νομίζω του κ. Καστανίδη, τον οποίο και συγχαίρω δημοσίως. Τι θα κάνει αυτή η ανεξάρτητη αρχή ελέγχου συμβάσεων έργων και προμηθειών του δημοσίου: Πρώτον και βασικότερον, θα ελέγχει την προκήρυξη. Μέσα στην προκήρυξη γίνεται η εισαγωγή των στοιχείων που οδηγούν στην κατακύρωση σε συγκεκριμένο μειοδότη. Εκεί μπαίνουν φωτογραφικές διατάξεις που οδηγούν στο ποιος θα αναλάβει το έργο ή την προμήθεια του δημοσίου.

Πρώτο, λοιπόν, έργο αυτής της ανεξάρτητης αρχής θα ήταν ο έλεγχος της προκηρύξεως. Την κατακύρωση θα την κάνει η αρμόδια υπηρεσία. Αλλά μετά την κατακύρωση και προ της δημοσιεύσεως, η ανεξάρτητη αρχή θα ελέγξει, πάλι, αν η κατακύρωση έγινε σύμφωνα με την προκήρυξη και θα εξετάσει και τους φακέλλους των άλλων μετεχόντων στο διαγωνισμό.

Αν, λοιπόν, δεν προχωρήσουμε σε αυτά, να μη λέμε ότι πάμε να πολεμήσουμε τη διαπλοκή. Η διαπλοκή θα υπάρχει, η διαπλοκή θα μεγαλώνει, η διαπλοκή θα κυριαρχεί στον πολιτικό μας βίο, αν δε θελήσουμε εμείς οι ίδιοι να καθορίσουμε τα πλαίσια μέσα στα οποία θα λειτουργεί το κράτος. Και βεβαίως, δεν καλύπτονται τα πλαίσια αυτά από την πρόταση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας για τον τρόπο εκλογής των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών, οι οποίες μας βρίσκουν εντελώς αντίθετους.

Την πρόταση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας μπορούμε να τη δεχθούμε υπό δύο προϋποθέσεις: Πρώτον, να περιλαμβάνει πλειοψηφία τεσσάρων πέμπτων και δεύτερον να μην αλλάξει τη σύνθεση της Διασκέψεως των Προέδρων.

Δεύτερον, είπα ότι δεν δεχόμαστε τη στενόκαρδη επιδίωξη δύο ή τριών ψηφοφοριών και μετά ταύτα να καταλήγουμε στην απόλυτη πλειοψηφία. Και οι δύο προτάσεις ξεκινούν από την άποψη ότι η κυβερνητική πλειοψηφία δεν αντιλαμβάνεται ότι πρέπει το Σύνταγμα να είναι απηλλαγμένο από μικροκομματικές σκοπιμότητες.

Τέλος, θα ήθελα να πω ότι είναι σωστή η συνταγματική καθιέρωση του Συμβουλίου Αποδήμου Ελληνισμού, όπως είναι ορθή και η συνταγματική ρύθμιση για τα κληροδοτήματα, τα οποία, επιτέλους, θα πρέπει κάποια στιγμή να αξιοποιηθούν προς όφελος της ελληνικής κοινωνίας.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

**ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΗ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΚΥΛΛΑΚΟΥ**

Ι. Το Γενικό Πλαίσιο της Αναθεώρησης του Συντάγματος

Το Σύνταγμα του 1975, χωρίς να ξεχνάμε ότι πρόκειται για ένα αστικό Σύνταγμα, το θεωρούσαμε και το θεωρούμε, και εμείς και άλλοι, ως συντηρητικό και αντιδραστικό Σύνταγμα, που κατοχυρώνει την κυριαρχία του μεγάλου κεφαλαίου, θεσμοθετεί την υποτέλεια και την υποταγή στους ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς, ρυθμίζει μία περιορισμένη λαϊκή κυριαρχία, με αφυδατωμένα ατομικά, κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα και θεσμούς που απέχουν πολύ από το να έχουν ένα ουσιαστικό δημοκρατικό και λαϊκό περιεχόμενο.

Παρόμοιες απόψεις είχε εκφράσει και το ΠΑ.ΣΟ.Κ. εκείνη την εποχή και σοβαρότατες αντιδράσεις υπήρξαν και από την Ε.Δ.Η.Κ.. Μάλιστα τα τρία Κόμματα -η τότε Αριστερά και τα άλλα δύο Κόμματα, δηλαδή, ΠΑ.ΣΟ.Κ. και Ε.Δ.Η.Κ.- ούτε καν πήραν μέρος στην ψηφοφορία επί του Συντάγματος.

Τί σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι το Σύνταγμα αυτό χρειαζόταν σοβαρές αλλαγές, τουλάχιστον για εκείνους που από την πλευρά της Αντιπολίτευσης αντιπολιτεύτηκαν το Σύνταγμα, που

ψηφίστηκε μόνο από τους Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας.

Υπήρξαν τέτοιες προσπάθειες; Όχι. Το 1985-1986 με την αναθεώρηση του Συντάγματος υπήρξαν κάποιες μικρές αλλαγές που μετατόπισαν το κέντρο βάρους των υπερεξουσιών του Προέδρου προς την πλευρά της Κυβέρνησης και του Πρωθυπουργού. Τίποτε άλλο ουσιαστικό δεν έγινε.

Κατά τη δικιά μας άποψη χρειάζονται σοβαρές αλλαγές στο Σύνταγμα προς προοδευτική και δημοκρατική κατεύθυνση. Αλλά χρειάζονται αλλαγές ριζικές, τομές, όπως λέμε εμείς. Και έχουμε καταθέσει τέτοιες προτάσεις.

Υπήρξε τέτοια προσπάθεια από την κυβερνητική πλειοψηφία ή από την Αξιωματική Αντιπολίτευση όλα αυτά τα πέντε χρόνια που συζητάμε στο Κοινοβούλιο; Δεν υπήρξε. Και το αποτέλεσμα για τις αλλαγές που προτείνονται είναι με μία φράση “άνθρακες ο θισσαυρός”. Γι’ αυτό και αδιαφορεί η κοινή γνώμη, για το τί θα αλλάξει στο Σύνταγμα.

Αν το ψάξουμε βέβαια καλύτερα, σε αρκετά σοβαρά ζητήματα το Σύνταγμα μάς οδηγεί σε οπισθοδρόμηση, μας πάει προς τα πίσω, δεν μας πάει προς τα μπροστά.

Σε άλλα ζητήματα υπάρχουν κάποιες φραστικές βελτιώσεις, οι οποίες, όμως, υποκρύπτουν περισσή υποκρισία, γιατί προς αντίθετη κατεύθυνση κινούνται όλες οι Κυβερνήσεις μέχρι σήμερα.

Υπάρχουν και κάμποσες διατάξεις με κάποιες οριακές βελτιώσεις, που ουσιαστικά επαναλαμβάνουν ρυθμίσεις νόμων ή κάποιες κατακτήσεις του δημοκρατικού λαϊκού κινήματος σε διάφορους τομείς. Γίνεται προσπάθεια να θεσμοθετηθούν και στο Σύνταγμα αυτές οι κατακτήσεις, αλλά πολύ πιο περιορισμένα και από την υπάρχουσα πραγματικότητα στη Χώρα μας. Μπορούσε να γίνει διαφορετικά; Δηλαδή, μπορούσαμε να περιμένουμε από τα Κόμματα εξουσίας να οδηγήσουν σε μία αλλαγή του Συντάγματος ριζοσπαστική και προοδευτική; Κατά τη γνώμη μας, όχι, για πολλούς γενικόλογους και ειδικότερους λόγους.

Πρώτα και κύρια, το σύστημα που ζούμε, ο καπιταλισμός, δεν βρίσκεται στην άνθησή του. Δεν βρισκόμαστε στην εποχή που πάλευε ενάντια στη φεουδαρχία για να καθιερώσει συντάγματα και να χρησιμοποιήσει τις αστικές δημοκρατικές ελευθερίες και δικαιώματα σαν όπλα ενάντια στη φεουδαρχία. Βρισκόμαστε σε ένα ιμπεριαλιστικό στάδιο -όπως το λέμε εμείς- που η πίεση της κοινωνίας με επικεφαλής το εργατικό κίνημα σε όλες τις χώρες, βάζει σε κίνδυνο την εξουσία του μεγάλου κεφαλαίου, το οποίο θέλει να κερδοσκοπεί ακόμη περισσότερο από παλιότερα. Είναι νόμος αυτό. Εμποδίζεται το κεφάλαιο. Ακόμα και οι αστικοδημοκρατικές ρυθμίσεις μπαίνουν εμπόδιο.

Πηγαίνουμε, λοιπόν, σε παγκόσμιο επίπεδο, σε όλο και αντιδραστικότερες θέσεις. Θα αναφέρω ένα συγκεκριμένο παράδειγμα: Το διεθνές δίκαιο και οι διατάξεις που έχουν σχέση με τον Ο.Η.Ε. -που τις έχουν υπογράψει όλες οι χώρες- είναι το συνταγματικό δίκαιο σε παγκόσμιο επίπεδο. Παραβιάστηκε ή όχι και από το ΝΑΤΟ αυτό το δίκαιο; Το νέο δόγμα του ΝΑΤΟ είναι εκτός του διεθνούς δικαίου. Επέτρεψε η Ελληνική Κυβέρνηση, χωρίς να αντιδράσει ούτε η Αξιωματική Αντιπολίτευση, να περνάει ξένα στρατεύματα από εδώ και να πηγαίνουν στο Κοσσυφοπέδιο για την εφαρμογή απόφασης που ήταν ενάντια στο διεθνές δίκαιο, στο παγκόσμιο συνταγματικό δίκαιο; Αυτό το λέω, με την έννοια ότι το διεθνές δίκαιο και τους κανόνες του Ο.Η.Ε., θα μπορούσαμε να τα ονομάσουμε Σύνταγμα για όλη τη Γη. Αυτό γίνεται σε παγκόσμιο επίπεδο. Και το εσωτερικό των χωρών προς την ίδια κατεύθυνση κινείται.

Υπάρχει επίθεση του μεγάλου κεφαλαίου, με σκοπό να αφαιρέσει κατακτήσεις και υπάρχουν σκληρός ανταγωνισμός Αμερικάνων, Γαλλικών και Ευρωπαϊκών κεφαλαιοκρατών. Η επίθεση στα εργατικά και λαϊκά δικαιώματα αντανakλάται στη νομοθεσία και στα συντάγματα. Γι’ αυτό πάμε προς τα πίσω.

Δεν ήταν δυνατόν να έχουμε σοβαρές ριζοσπαστικές και δημοκρατικές αλλαγές στα Συντάγματα της Ελλάδας και της Γαλλίας και άλλων χωρών, εκτός αν άλλαζε ο συσχετισμός των δυνάμεων, είτε γενικότερα, είτε στο εσωτερικό μιας χώρας. Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια μετά το 1990 έχουμε γενικότερη

αλλαγή, δηλαδή χειροτέρευση του συσχετισμού των δυνάμεων σε βάρος των προοδευτικών δυνάμεων, σε βάρος του εργατικού κινήματος, σε βάρος του αντιιμπεριαλιστικού κινήματος. Γι’ αυτό οδηγούμαστε και σε τέτοιες αλλαγές και μεταρρυθμίσεις σαν τις σημερινές, που έρχονται για το ελληνικό σύνταγμα.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. ως Κυβέρνηση, θα μπορούσε να ξεφύγει από την προοπτική που ανέλυσα; Θα μπορούσε να είναι ξεχωριστό κομμάτι της σημερινής σοσιαλδημοκρατίας στην Ευρώπη; Όχι. Στην ίδια κατεύθυνση κινείται. Και μπαίνει ένα ερώτημα: Θα μπορούσε να πάει σε πιο ριζοσπαστικές και προοδευτικές λύσεις, όταν όλη η πολιτική του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι, όλο και περισσότερο, αυταρχισμός; Θα αναφέρω ορισμένα παραδείγματα.

Ποινικοποιείται ή όχι ο συνδικαλισμός στην Ελλάδα; Υπάρχει, έστω και μία, απόφαση που να μην έχει χαρακτηρίσει καταχρηστικές τις απεργίες; Ποινικοποιήθηκε ο αγώνας των αγροτών; Ποινικοποιήθηκε ο αγώνας των μαθητών; Αυξάνεται, και ποσοτικά και ποιοτικά, η αστυνομία και όσον αφορά στους μηχανισμούς που αστυνομεύουν, αλλά και στη χρησιμοποίηση αυτών των μηχανισμών; Υπάρχει όλο και μεγαλύτερη χρησιμοποίηση κατασταλτικών μηχανισμών. Και στα Μέσα Ενημέρωσης υπάρχει σοβαρό ζήτημα δημοκρατίας. Πώς χρησιμοποιούνται από το κυβερνητικό κόμμα; Και όχι μόνο τα κρατικά κανάλια, αλλά και τα ιδιωτικά κανάλια, λόγω των διασυνδέσεων, που αξιοποιούνται. Φιμώνεται η φωνή του δικού μας Κόμματος, αλλά και όλων των μικρότερων Κομμάτων και γενικότερα η άλλη άποψη.

Έχουμε υποβάθμιση της Βουλής. Προτείνεται με λόγια, να προστεθούν διατάξεις για να αναβαθμίσουμε τη Βουλή. Πόσες φορές οι Υπουργοί, πριν πάνε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ήλθαν να ενημερώσουν τις αρμόδιες επιτροπές, ότι πρόκειται να δεσμεύσουν τη χώρα μας για ένα σοβαρό ζήτημα; Ήλθε ο κ. Χρυσόχοϊδης, που πάει να υπογράψει το μνημόνιο της δήθεν αντιπρονομοκρατίας με τις Η.Π.Α., ενώ είναι βέβαιο ότι θα «αλωνίζουν» οι Αμερικάνοι με αυτό; Το έφερε στη Βουλή; Δεν έχει στοιχειώδη ευθύνη η Κυβέρνηση για να συζητήσουμε αυτά τα ζητήματα; Θα ζητήσουμε, βεβαίως, με αίτημά μας προς τον Πρόεδρο της Βουλής και στον Πρόεδρο της Διαρκούς Επιτροπής, να έλθει ο Υπουργός, πριν αναχωρήσει για τις Η.Π.Α., ώστε να ενημερώσει την αρμόδια επιτροπή της Βουλής. Τα λέω όλα αυτά, διότι ένα Κόμμα ή Κόμματα γενικότερα που έχουν τέτοια πολιτική, τέτοια μεταρρύθμιση, θα κάνουν και στο Σύνταγμα.

Ποιοί είναι οι λόγοι που οδηγούν το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και τη Νέα Δημοκρατία να υποστηρίζουν την αναθεώρηση του Συντάγματος; Τα τελευταία χρόνια το ΠΑ.ΣΟ.Κ. μετατοπίστηκε πλήρως προς τις θέσεις της Νέας Δημοκρατίας στα ζητήματα οικονομίας και στα ζητήματα κοινωνίας. Το μόνο βασικό πεδίο αντιπαράθεσης είναι ποιός διαχειρίζεται την όλη κατάσταση καλύτερα, ποιός είναι, δηλαδή, ο καλύτερος “εκσυγχρονιστής”. Και στη διαπάλη για το ποιος είναι ο καλύτερος διαχειριστής και ο καλύτερος “εκσυγχρονιστής”, πράγματι, η Νέα Δημοκρατία μίλησε για αλλαγές θεσμικές και για αλλαγές στο Σύνταγμα. Και έτρεξε από πίσω το ΠΑ.ΣΟ.Κ. να προλάβει την “εκσυγχρονιστική” πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για αλλαγές στο Σύνταγμα. Αυτός είναι ο ένας λόγος. Υπάρχει και δεύτερος λόγος: Η ανάγκη να προσαρμοστούν καλύτερα το άρθρο 28 και ορισμένα άλλα άρθρα προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε να παραχωρούνται πιο εύκολα κυριαρχικά δικαιώματα της Χώρας μας. Γι’ αυτό γίνεται η αναθεώρηση του Συντάγματος.

Τα περισσότερα από τα άλλα ζητήματα θα μπορούσαν να είχαν λυθεί με νόμους και έχουν λυθεί με νόμους. Δεν είναι ανάγκη να τα συμπεριλάβουμε στο Σύνταγμα, για να λυθούν ορισμένα προβλήματα που τα έχει λύσει η ίδια η ζωή όλα αυτά τα χρόνια.

Το Κ.Κ.Ε. λέει «ναι» σε μία προοδευτική και δημοκρατική αναθεώρηση του Συντάγματος. Αυτό το πράγμα, όμως, δεν συμβαίνει. Γι’ αυτό και αντιπαθήκαμε και ζητήσαμε να μην προχωρήσει η αναθεώρηση. Βεβαίως με το συσχετισμό που

υπάρχει, αυτή η πρόταση δεν γίνεται δεκτή. Προχωράμε στην αναθεώρηση. Συναίνεση επί της αρχής δεν μπορεί να υπάρξει από το δικό μας Κόμμα. Βεβαίως, θα αντιπαλέψουμε κάθε διάταξη η οποία, θεωρούμε, ότι μας οδηγεί προς τα πίσω. Σε διατάξεις που, έστω και φραστικά, μπορεί να υπάρξει μία βελτίωση, θα μας βρείτε σύμφωνους και θα συμβάλουμε σ' αυτήν την προσπάθεια.

II. Ειδικότερες Παρατηρήσεις

Θα αναφερθώ σε μία αξιολόγηση των "αρνητικών" και των "θετικών", αν θέλετε, που προτείνονται από την Κυβερνητική Πλειοψηφία και από τη Νέα Δημοκρατία. Η περισσότερο αρνητική, αντιδραστική, συντηρητική αναθεώρηση, αφορά στις αλλαγές που ετοιμάζονται στο άρθρο 28, για να καθιερωθεί συνταγματικά η άποψη, να θεσμοθετηθεί, ότι το ευρωπαϊκό δίκαιο ή ο,τιδήποτε αποφασίζεται νομοθετικά στις Βρυξέλλες, έχει αυξημένο κύρος σε σχέση με την ελληνική νομοθεσία.

Παίρνοντας υπόψη ότι στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου -και διατυπώνονται τέτοιες απόψεις και στη Χώρα μας- υπερισχύει η κοινοτική νομοθεσία ακόμη και του Ελληνικού Συντάγματος, είναι φανερό ότι γίνεται προσπάθεια να γίνουν αλλαγές (στο άρθρο 28) για να διευκολύνεται η παραχώρηση περισσότερων κυριαρχικών δικαιωμάτων σε υπερεθνικούς Οργανισμούς. Και ακόμη περισσότερο, συμφώνησε και το Π.Α.Σ.Ο.Κ. με τη Νέα Δημοκρατία να διατυπωθεί, έστω και έμμεσα, μέσα στο Σύνταγμα, ότι η χώρα μας αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα αυτά αλλάζουν τα πράγματα. Αν ο Ελληνικός Λαός ζητήσει, κάποτε, να ευρίσκεται εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, τότε θα πρέπει να γίνει αναθεώρηση του Συντάγματος για να φύγουμε ή να διατηρήσουμε μια άλλη σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση; Δεν το καταλαβαίνω. Είναι πολύ αντιδημοκρατική η ρύθμιση. Είναι σε βάρος της εθνικής και κατ' επέκταση της λαϊκής κυριαρχίας.

Δεύτερο ζήτημα, που τίθεται σε σχέση με τα Κόμματα: Γιατί το 1975 ο συνταγματικός νομοθέτης δεν άγγιξε καθόλου τα Κόμματα; Γιατί υπήρχε η εφτάχρονη δικτατορία και μια ευαισθησία, ώστε να μη παρεμβαίνει το Κράτος, οι Κυβερνήσεις και διάφοροι μηχανισμοί στην λειτουργία των Κομμάτων.

Εδώ υπάρχουν δύο προτάσεις: Η μία πρόταση αφορά στον έλεγχο των οικονομικών των Κομμάτων. Σήμερα φαίνεται να μην υπάρχει πρόβλημα με τον έλεγχο των οικονομικών, αλλά έχουμε ξαναπεί ότι, σε συνθήκες όξυνσης της πολιτικής αντιπαράθεσης, τα μη αρεστά κόμματα μπορεί να βρουν το «μπελά» τους από αυτές τις διατάξεις, πολύ περισσότερο, εάν γίνουν συνταγματικές. Ας αφήσουμε τις διατάξεις αυτές να υπάρχουν στο νόμο, προς τον οποίο, βέβαια, είμαστε αντίθετοι. Δεν είναι ανάγκη να υπάρξει συνταγματική διάταξη.

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας προχωρά ακόμη περισσότερο. Ζητεί να ελέγχεται -αλήθεια, από ποιον;- η δημοκρατική συγκρότηση και η δημοκρατική λειτουργία των Κομμάτων. Εάν είναι δυνατόν κάποια Κυβέρνηση, κάποιο όργανο να κρίνει, αν λειτουργεί δημοκρατικά το Κ.Κ.Ε., ο Συνασπισμός και το ΔΗ.Κ.Κ.Ι.. Πού πάμε με τέτοιες διατάξεις;

Ταυτόχρονα, μας ανησυχεί πολύ αυτό που προτείνετε, δηλαδή να ψηφίζουν οι μετανάστες, ο Ελληνισμός γενικότερα, ακόμα και της τρίτης γενιάς και μάλιστα δι' επιστολικής ψήφου. Εδώ καταργήσαμε την ψήφο με επιστολή στα συνδικάτα. Δόθηκε μάχη στους συνεταιρισμούς και στα συνδικάτα να μη ψηφίζουν με επιστολή και θα καθιερώσουμε την επιστολική ψήφο; Καταλαβαίνετε, τί μπορεί να συμβεί, ποιά συναλλαγή, ποιά μυστικότητα και ποιοί μηχανισμοί μπορεί να υπάρξουν; Υπάρχουν πολλά ερωτηματικά και μεγάλες ανησυχίες.

Το τρίτο ζήτημα έχει σχέση με διάφορα δικαιώματα και άλλες ρυθμίσεις. Κατ' αρχήν, αυτό που έχει σχέση με το άρθρο 25, είναι το κοινωνικό κράτος δικαίου. Είχαμε και διατηρούμε τις επιφυλάξεις μας. Θεωρούμε ότι είναι πολύ καλά διατυπωμένη η σκέψη να μπει το ζήτημα της αναλογικότητας, αλλά συνδυασμένο με το να ορίζεται ότι θα υπάρχουν περιορισμοί. Θέλετε το Σύνταγμα να μιλάει για περιορισμούς. Υπάρχουν στην πράξη περιορισμοί των συνταγματικών

δικαιωμάτων. Δεν χρειάζεται να το βάλουμε χάριν της αναλογικότητας. Το συνδυάζουμε αυτό και με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας που λέει ότι σε περίπτωση κατάχρησης ενός ατομικού συνταγματικού δικαιώματος πρέπει να υπάρχουν κυρώσεις. Το συνδέουμε και με την πρόταση του Π.Α.Σ.Ο.Κ. που αφαιρέθηκε από το άρθρο 25 -δεν προτείνει τώρα τη διάταξη- να περιορισθούν τα ατομικά συνταγματικά δικαιώματα στον πυρήνα τους, όχι στο σύνολό τους.

Όλα αυτά οδηγούν τη σκέψη μας στο ότι πάμε να δυσκολεύουμε, να περιορίσουμε τα ατομικά δικαιώματα.

Αποχαρακτηρισμός δασών και δασικών εκτάσεων. Το ότι δεν αποχαρακτηρίστηκαν χιλιάδες στρέμματα μέχρι σήμερα, πράγμα που επιζητούσαν διάφορων ειδών καταπατητές, είναι γιατί το Συμβούλιο της Επικρατείας όρθωσε, πολλές φορές, το αναστήμα του. Δεν συμφωνούμε με την τροποποίηση του άρθρου 24. Πρέπει οι περιβαλλοντικές οργανώσεις, οι δασικές οργανώσεις, ο Λαός να αντιταχθούν σε μια τέτοια τροποποίηση. Δεν λέω ότι δεν υπάρχουν προβλήματα αδικιών ή παρανομιών ή υπερβάλλοντος ζήλου από κάποιες αρμόδιες Υπηρεσίες. Να δούμε αυτό το ζήτημα και να το λύσουμε, χωρίς συνταγματική τροποποίηση.

Υπάρχουν και άλλα ζητήματα. Υποβάθμιση της Ολομέλειας της Βουλής συντελείται με το να εξετάζεται μια σειρά από συμβάσεις, που συνάπτονται με ξένα κράτη στις Επιτροπές και όχι στην Ολομέλεια. Οι Συμβάσεις πολλές φορές είναι σοβαρότερες από όλα τα νομοσχέδια ενός χρόνου μαζί. Θα αναφερθώ μόνο στη σύμβαση δικαστικής συνεργασίας με τις Η.Π.Α.. «Το Δίκαιο των Ηνωμένων Πολιτειών θα υπερισχύει ακόμη και του Ελληνικού Συντάγματος.» Αυτό λέει, ουσιαστικά, αυτή η Σύμβαση και τα ζητήματα αυτά δεν έρχονται στην Ολομέλεια. Μια σειρά νομοσχέδια που θα αφορούν στα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, σε κυριαρχικά δικαιώματα της Χώρας, θα περνάνε με συνοπτικές διαδικασίες από τις επιτροπές, για να περιορίζετε τις αντιδράσεις και μέσα και στην Βουλή και έξω στην κοινωνία.

Καθιέρωση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (Ο.Κ.Ε.). Τι είναι αυτή η Επιτροπή «Κοινωνικού Διαλόγου»; Καλούν τους Φορείς που ελέγχουν τις πλειοψηφίες της Γ.Σ.Ε.Ε. και της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. για να λένε «ναι», να χειροκροτούν και να διευκολύνουν το πέρασμα της κυβερνητικής πολιτικής. Και το βάζουμε στο Σύνταγμα; Την πολιτική, δηλαδή, της ενσωμάτωσης των κινημάτων, τους μηχανισμούς της συναίνεσης και της συνενοχής, όπως και το Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής θέλετε να τα κάνουμε συνταγματικά, με το να τα καθιερώσουμε με συνταγματικό τρόπο; Όλα αυτά και μια σειρά άλλα τα θεωρούμε άκρως αρνητικά και αντιδραστικά.

Υπάρχει, τώρα, μια σειρά από διατάξεις, που φραστικά βελτιώνουν την κατάσταση, αλλά πρόκειται περί μεγάλης υποκρισίας. Θα αναφέρω, ένα-ένα, τα πιο χαρακτηριστικά.

Προστασία των προσωπικών δεδομένων: Ας υποθέσουμε ότι βελτιώνουμε το σχετικό άρθρο χίλιες φορές. Τι να το κάνουμε, όμως, όταν έχει υπογραφεί η Συμφωνία του Σένγκεν και έχει καθιερωθεί το ηλεκτρονικό φακέλωμα; Είναι σαν να κοροϊδύουμε τους εαυτούς μας.

Θα ήθελα να αναφερθώ στο Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο και στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Προτείνεται να βελτιώσουμε τις διατάξεις. Τι να το κάνουμε, όμως, όταν βλέπουμε, πώς χρησιμοποιείται το Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο; Είδατε ότι μέλη του αναγκάστηκαν σε παρατηρήσεις. Τι να το κάνουμε, όταν διατηρείται, με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο, η πλειοψηφία από την Κυβέρνηση, όταν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης χρησιμοποιούνται από την Κυβέρνηση, όπως χρησιμοποιούνται;

Ένα άλλο ζήτημα είναι οι Ανεξάρτητες Αρχές. Ποιες Ανεξάρτητες Αρχές; Τα μέλη τους δεν διορίζονται; Πώς θα εξασφαλιστεί, ο πολιτικός και κοινωνικός πλουραλισμός, η προβολή και της άλλης άποψης; Γι' αυτό μιλάω για υποκρισία.

Διορισμός της ηγεσίας της Δικαιοσύνης. Και οι προτάσεις της Νέας Δημοκρατίας και οι προτάσεις του Π.Α.Σ.Ο.Κ. οδηγούν πάλι στο να τοποθετούνται οι εκλεκτοί της Κυβέρνησης. Μην αλλάζετε καθόλου τη διάταξη, αν είναι να ακολουθήσουμε

αυτήν τη λογική. Περιορίζετε τον διάχυτο έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων από την Δικαιοσύνη. Αφήνετε περιθώρια να περιορισθεί ή και να καταργηθεί η αρμοδιότητα των ορκωτών δικαστηρίων για ορισμένα κακουρήματα, προφανώς στα πλαίσια της συνεργασίας με τις Η.Π.Α. για την αντιμετώπιση της «τρομοκρατίας», όπως την εννοείται εσείς και οι «σύμμαχοι».

Δικαιώματα μεταναστών: Να κατοχυρώσουμε τα δικαιώματα των μεταναστών και των ξένων εργατών. Όμως, εσείς περιορίσατε, κατ' αρχήν, την απόλαυση δικαιωμάτων μόνο στους διαμένοντες νόμιμα στην χώρα και μόνο σε δικαιώματα η άσκηση των οποίων δεν προϋποθέτει την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη. Δηλαδή, δεν εξασφαλίζετε δικαιώματα όπως το δικαίωμα στην ισότητα, στο συνέρχεται και συνεταιρίζονται. Εμείς λέμε ότι όλοι οι αλλοδαποί που βρίσκονται στην Ελλάδα πρέπει να απολαμβάνουν και ατομικά και κυρίως κοινωνικά – συλλογικά δικαιώματα, όπως τα δικαιώματα στην υγεία, στην παιδεία στην εργασία, στην κατοικία, στο συνέρχεται και συνεταιρίζονται. Από την άλλη πλευρά έρχεται ο Υπουργός Υγείας και ζητεί να μη γίνονται δεκτοί οι αλλοδαποί στα Νοσοκομεία, εκτός από τις περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Να πεθαίνουν, δηλαδή, οι αλλοδαποί στο δρόμο. Οι επιχειρήσεις «σκούπα» συνεχίζονται στην Αθήνα.

Αντί να διευρύνετε την προστασία και απόλαυση των δικαιωμάτων ατομικών και κοινωνικών – συλλογικών για όλους τους αλλοδαπούς που βρίσκονται στην Ελλάδα, έρχεστε και αφαιρείτε από την αναθεώρηση το άρθρο 5B που παρείχε, έστω περιορισμένη προστασία, μόνο στους νόμιμα ευρισκόμενους στην Ελλάδα αλλοδαπούς. Να πού βρίσκεται η υποκρισία.

Εκλογικό σύστημα: Αντί να πάμε σε ένα εκλογικό σύστημα, όπου η δύναμη της ψήφου του κάθε Έλληνα πολίτη να είναι η ίδια, πράγμα που σημαίνει απλή αναλογική, συζητάμε για αυτό που ενδιαφέρει κυρίως τον δικομματισμό, δηλαδή αν θα ισχύσει το εκλογικό σύστημα για τις επόμενες ή τις μεθεπόμενες εκλογές. Αυτό αφορά στους κανόνες του παιχνιδιού και στη διαπάλη ανάμεσα στα δύο μεγάλα Κόμματα, κυρίως. Όχι ότι δεν μας ενδιαφέρει και εμάς, αλλά είναι υποκρισία να μιλάμε για τομή. Ποια τομή; Για ποιο ζήτημα; Δεν είμαστε αντίθετοι με το να γνωρίζουμε από νωρίς το εκλογικό σύστημα. Αυτό, όμως, δεν αλλάζει την ουσία του θέματος. Το καλύτερο, κατά τη γνώμη μας, θα ήταν η συνταγματική κατοχύρωση της απλής αναλογικής ως πάγιου εκλογικού συστήματος.

Έρχομαι τώρα στο τι δεν περιλαμβάνει το Σύνταγμα. Το κύριο ζήτημα είναι, ποιές τομές θα έπρεπε να γίνουν και δεν περιλαμβάνονται στο Σύνταγμα.

Ποιές είναι και δικές μας προτάσεις: Το πρώτο ζήτημα που θέτουμε και που, βεβαίως, με τους σημερινούς πολιτικούς συσχετισμούς, θεωρείται ότι δεν είναι πραγματοποιήσιμο είναι το εξής: Εμείς θα θέλαμε να μην υπάρχει η δυνατότητα, μέσω του Συντάγματος, εκχώρησης ή έστω παραπέρα εκχώρησης κυριαρχικών δικαιωμάτων. Να προβλέπει το Σύνταγμα ρητώς ότι δεν μπορούμε να δεχόμαστε ξένες βάσεις και πυρηνικά όπλα στη χώρα μας. Να καταργηθεί, εν πάση περιπτώσει, εκείνη η διάταξη. Χρειάζεται, ακόμη, συνταγματική εξασφάλιση του εφοπλιστικού κεφαλαίου; Ας το εξασφαλίσουμε με την κοινή νομοθεσία. Ούτε αυτό δεν τολμάτε να καταργήσετε στο Σύνταγμα.

Μία άλλη τομή είναι η Βουλή και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Ως προς το ζήτημα του Προέδρου, εμείς το θεωρούμε δευτερεύον από τη στιγμή που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έχει τις υπερεξουσίες που είχε. Έχει, όμως, ορισμένες εξουσίες ακόμα. Η δική μας κεντρική σκέψη ήταν και είναι, να διατηρηθεί ένας τρόπος που να οδηγεί σε ευρύτερη συναίνεση. Θέλουμε να μην καταργηθεί η αυξημένη πλειοψηφία των 180 ψήφων. Αυτή είναι η βασική μας λογική στο όλο ζήτημα.

Αλλά το κύριο ζήτημα δεν είναι το ζήτημα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Το κύριο ζήτημα είναι τί γίνεται με το Κοινοβούλιο. Είπα, και πριν, ότι το Κοινοβούλιο χρειάζεται

αναβάθμιση και αυτό, κατά πρώτον, σημαίνει τουλάχιστον ότι πρέπει, να συζητάμε τα θέματα για τα οποία θα μας δεσμεύσουν οι Υπουργοί στις Βρυξέλλες.

Δεύτερο ζήτημα: Μια σειρά από Επιτροπές, ιδιαίτερα της Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων πρέπει να τις δούμε διαφορετικά. Πρέπει να ενισχυθεί η νομοθετική πρωτοβουλία. Να δοθούν μεγαλύτερες δυνατότητες στην Αντιπολίτευση όσον αφορά στη νομοθετική πρωτοβουλία και τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, με ταυτόχρονο περιορισμό -επιτρέψτε μου την έκφραση- της ασυδοσίας της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας. Θα μπορούσαμε να τα συζητήσουμε αυτά τα πράγματα, αλλά δεν προχωρούμε σε επανεξέταση του τρόπου λειτουργίας της Βουλής.

Ένα άλλο κεφάλαιο περιλαμβάνει όσα έχουν σχέση με την προσφυγή στη γνώμη και τη συμμετοχή του λαού. **Δημοψηφίσματα:** Γιατί σε άλλες χώρες υπάρχει το δικαίωμα γενικών δημοψηφισμάτων με υποχρεωτικό χαρακτήρα, όταν συγκεντρώνεται ορισμένος αριθμός υπογραφών και εδώ εξαρτάται από την κυβερνητική πλειοψηφία; Το ίδιο, θα έπρεπε να συμβαίνει για τα τοπικά δημοψηφίσματα και για τη λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία. Αν συγκεντρώνεται, δηλαδή, π.χ., ένας αριθμός πενήντα χιλιάδων υπογραφών, να είναι δυνατόν να κατατεθεί πρόταση νόμου στη Βουλή. Είναι αντιδημοκρατικές αυτές οι ρυθμίσεις;

Δεύτερο ζήτημα: Πρέπει να περιληφθεί διάταξη, με την οποία να ορίζεται ότι χρειάζεται διακομματικός, κοινωνικός και λαϊκός έλεγχος στη δημόσια διοίκηση, στους πόρους του δημοσίου, ακόμη και στη δραστηριότητα της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, με κατάργηση των απορρήτων. Μιλάμε για «πόθεν έσχες», αλλά όσο υπάρχουν ένα σωρό απόρρητα δεν λύνεται το ζήτημα των διαπλεκομένων. Ούτε έτσι θα λυθεί εντελώς, αλλά θα είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί κάποια έρευνα και θα υπάρχει κάποιος φόβος. Γιατί δεν βάζουμε τέτοιες διατάξεις στο Σύνταγμα;

Τοπική Αυτοδιοίκηση: Ευτυχώς, οι παλιότερες απόψεις που είχαμε για την Τοπική Αυτοδιοίκηση βρίσκουν και άλλους υποστηρικτές. Ζητούμε, όχι μόνο να μην υπάρχει ο έλεγχος σκοπιμότητας, αλλά να καταργηθεί και ο έλεγχος νομιμότητας. Υπάρχουν τα δικαστήρια. Γιατί να τιμωρούνται με ποινές οι αιρετοί; Ποιός είναι ο Περιφερειάρχης που θα τιμωρήσει; Πρέπει να διατεθούν πόροι από τον κρατικό προϋπολογισμό και αυτό να γίνει με συνταγματική κατοχύρωση.

Αιρετή Τρίτου Βαθμού Τοπική Αυτοδιοίκηση: Γιατί όχι; Γιατί το φοβάται το Π.Α.Σ.Ο.Κ.;

Έρχομαι στο ζήτημα της ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης. Έτσι όπως διατυπώνονται και οι δύο προτάσεις, είναι σαν να κοροϊδεύαμε μεταξύ μας. Μιλάμε, πάλι, για τον εκλεκτό της Κυβέρνησης. Εμείς τασσόμαστε υπέρ ενός ευρύτερου εκλεκτορικού σώματος. Κατανοούμε και τις σκέψεις που θέλουν το σώμα αυτό να αποτελείται αμιγώς από δικαστικούς, τασσόμαστε, όμως, υπέρ ενός ευρύτερου εκλεκτορικού σώματος το οποίο, αποκλειστικά θα επιλέγει, την ηγεσία της Δικαιοσύνης, η οποία, όμως, ηγεσία χρονικά -το είπατε και εσείς- πρέπει να περιορισθεί σε τρία ή τέσσερα χρόνια και να μη περιβληθεί εξουσίες, με τις οποίες μπορεί να ποδηγετεί και να επηρεάζει το δικαστικό σώμα. Ο Πρόεδρος του Αρείου Πάγου πρέπει να έχει μόνον λειτουργικές αρμοδιότητες. Είναι μία πρόταση λογική που θα μπορούσε να γίνει δεκτή από όλα τα Κόμματα.

Έρχομαι στα ατομικά δικαιώματα που «χωράνε πολύ νερό» και που μπορεί η διατύπωση να γίνεται με ωραία λόγια και να μην εφαρμόζεται τίποτα από αυτά.

Δεν είναι, βεβαίως, χαμένη υπόθεση να προσθέσουμε και καλά λόγια για τα ατομικά δικαιώματα. Υπάρχουν, όμως, και ορισμένα πιο συγκεκριμένα ζητήματα, όπως παραδείγματος χάριν, το δικαίωμα της απεργίας. Θα έπρεπε να κατοχυρωθεί η πολιτική απεργία και η απεργία αλληλεγγύης και να απαγορευθεί το lock out. Πολλά θα μπορούσαν να γίνουν.

Δεύτερον, οι δημόσιοι υπάλληλοι -όλες οι παρατάξεις της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.- μιλούν για πλήρη πολιτικά δικαιώματα του δημοσίου υπαλλήλου και όχι για τα περιορισμένα, που ευνοούν το

Π.Α.Σ.Ο.Κ. και η Νέα Δημοκρατία. Βρίσκεστε πιο πίσω και από αυτό που συμβαίνει στις Δημόσιες Υπηρεσίες. Η πρότασή σας φοβάται το δημόσιο υπάλληλο. Ήδη, υπάρχει πολιτική δραστηριότητα. Αυτά τα βλέπουμε και τα ζούμε.

Να καταργηθεί εντελώς η θανατική ποινή και σε περίπτωση πολέμου, να εξαλειφθεί η διάταξη που προβλέπει την εκτόπιση, έστω και σαν παρεπόμενη ποινή.

Υπάρχουν θέματα και για τους ξένους εργάτες και για τα δικαιώματα στην υγεία, στην παιδεία, στην εργασία, στην κατοικία.

Εμείς, αν υπήρχε ο συσχετισμός των δυνάμεων που θα το επέτρεπε, θα προχωρούσαμε και σε μία άλλη διάταξη, όσον αφορά στα κοινωνικά δικαιώματα -οι συνταγματολόγοι το λένε κοινωνικό κεκτημένο- που να ορίζει ότι ο κοινός νομοθέτης δεν μπορεί να αφαιρέσει από τους εργαζόμενους και τους συνταξιούχους όσες κοινωνικές κατακτήσεις είχαν όλα αυτά τα χρόνια. Είναι πολύ προωθημένη πρόταση, χρειάζεται άλλους συσχετισμούς, όταν, όμως, μιλάμε για τομή και για προοδευτικό Σύνταγμα, θα έπρεπε να βλέπουμε την Αναθεώρηση με ένα τέτοιο ορίζοντα.

Τέλος, υποστηρίζουμε και στα κείμενά μας και εδώ, στο Κοινοβούλιο, ότι θα έπρεπε να προχωρήσουμε σε χωρισμό Εκκλησίας και Κράτους, με κατάργηση του άρθρου 3 του Συντάγματος και όλων των παρεμφερών διατάξεων.

Στις υπό αναθεώρηση διατάξεις του Συντάγματος, όπως αυτές διαμορφώθηκαν από την Επιτροπή, το ΚΚΕ:

Ψηφίζει **ΝΑΙ** στα άρθρα: 4 παρ.6, 5Α, 5Γ, 6 παρ.4, 10, 14 παρ.5 & 7, 17, 19, 21, 22, 31, 38 παρ.2, 86, 51 παρ.5, 54 παρ.2, 56, 57 παρ.4, 63 παρ.1β, 66 παρ.3, 74, 76 παρ.1, 2, 5 & 8, 79 παρ.3 & 7, 88, 89 παρ.2, 90 παρ.3 & 4, 92, 93, 94, 95, 97 παρ.1, 100Αε, 101 παρ.3, 109 και 116 παρ.2.

Ψηφίζει **ΟΧΙ** στα άρθρα: 5 παρ.4, 9Α, 12 παρ.4, 14 παρ.9, 15 παρ.2, 24, 25, 28 παρ.1, 2 & 3, 36 παρ.2, 82, 29, 51 παρ.4, 54 παρ.1, 57 παρ.1, 63 παρ.1α & 2, 68, 70, 72, 76 παρ.3 και 4, 80 παρ.1 & 2, 89 παρ.3, 90 παρ.1, 2 & 5, 97 παρ.2, 100, 101Α, 102, 103 και 108.

Ψηφίζει **ΠΑΡΩΝ (επιφυλάσσεται)** στα άρθρα: 7 παρ.3, 15 παρ.1, 32, 79 παρ.3, 98 παρ.1 και 102 παρ.1.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΗ

ΤΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΦΩΤΗ ΚΟΥΒΕΛΗ

Ι. Το Γενικό Πλαίσιο της Αναθεώρησης του Συντάγματος

Η ανεπάρκεια και η υποβαθμισμένη λειτουργία των θεσμών του πολιτεύματος, δεν συνιστούν μόνο πρόβλημα Δημοκρατίας, αλλά και μεγάλο εμπόδιο για την ανάπτυξη της χώρας. Θεωρούμε ότι ήταν αναγκαία η ριζική μεταρρύθμιση του πολιτικού μας συστήματος, η διεύρυνση της λειτουργίας του με νέους θεσμούς για την ενίσχυση της Δημοκρατίας, της αποκέντρωσης, της περιφερειακής συγκρότησης και της ανάπτυξης σε νέα πεδία κοινωνικής δραστηριότητας. Το πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης, με τις συγκεκριμένες δομές του, είναι ανίκανο, κατά τη γνώμη μας, να υπηρετήσει τον ουσιαστικό και όχι τον εξαγγελόμενο, βέβαια, εκσυγχρονισμό. Χρειάζονταν βαθιές μεταρρυθμιστικές τομές, προκειμένου να υπάρχει αποκέντρωση εξουσιών, ριζική ανακατανομή των εξουσιών, κυρίως μεταξύ της εκτελεστικής εξουσίας και των αντιπροσωπευτικών οργάνων της πολιτείας.

Έπρεπε να υπάρξουν ρυθμίσεις για να προκύψουν αποτελεσματικοί κοινωνικοί έλεγχοι της πολιτικής, αλλά και συμμετοχή των πολιτών στην ασκούμενη πολιτική μέσω αντιπροσωπευτικών θεσμών.

Η αναθεώρηση του Συντάγματος αποτελούσε δυνατότητα να υπάρξουν οι θεσμικές αλλαγές που θα εκσυγχρόνιζαν το πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης και θα αναζωογονούσαν τη λειτουργία της Δημοκρατίας.

Βέβαια, είναι ακριβές ότι το πρόβλημα της χώρας δεν είναι μόνο θεσμικό. Είναι πολιτικό και θεσμικό και η λύση του πρέπει

να αναφέρεται κάθε φορά και στις δύο αυτές διαστάσεις.

Η αναθεώρηση του Συντάγματος ήταν δυνατότητα και ευκαιρία για την διαμόρφωση νέων θεσμών που θα ανταποκρίνονταν στις σημερινές ανάγκες. Εγκλωβίστηκε, όμως, ο διάλογος για την αναθεώρηση του Συντάγματος στην αντιπαράθεση για τον αριθμό των ψήφων, για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ο διάλογος έπρεπε να γίνει επί της ουσίας των θεσμικών ζητημάτων και να απαλλαγεί η δημοκρατική αντιπαράθεση από διλήμματα που κατασκευάζονται για να τροφοδοτήσουν τον κομματικό λόγο, αλλά και την κομματική ιδιοτέλεια, που, ως στοιχεία μιας ξεπερασμένης πολιτικής, είναι ανίκανα να πείσουν τον πολίτη και κυρίως, είναι ανίκανα να τον στρατεύσουν σε μια αναγεννητική προσπάθεια που όλοι οφείλουμε να καταβάλουμε, ο καθένας βέβαια από τις δικές του ιδιαίτερες, υπεύθυνες θέσεις.

Και η αναθεώρηση του Συντάγματος -ας το επισημάνουμε- δεν είναι υπόθεση που πρέπει να περιοριστεί σε διαδικασίες και συζητήσεις κεκλεισμένων των θυρών της Βουλής. Ο διάλογος έπρεπε να είναι δημόσιος, με την κυριολεξία του όρου. Έπρεπε να πάρουν μέρος σ' αυτόν -και τώρα νομίζω δεν είναι αργά- οι κοινωνικές οργανώσεις, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, η Γ.Σ.Ε.Ε., Α.Δ.Ε.Δ.Υ., η πανεπιστημιακή κοινότητα, οι πολίτες. Η αναθεώρηση του Συντάγματος δεν είναι υπόθεση που αφορά κάποιους ειδικούς. Είναι υπόθεση που αφορά ολόκληρη την κοινωνία. Η ευθύνη για την απουσία ενός τέτοιου διαλόγου είναι συνευθύνη των πολιτικών δυνάμεων.

Η αναθεώρηση του Συντάγματος έπρεπε να εξασφαλίζει τη διεύρυνση των εγγυήσεων του κράτους δικαίου, αλλά και τον εκδημοκρατισμό του πολιτικού συστήματος διακυβέρνησης. Σ' αυτά τα ζητήματα έπρεπε να γίνει συζήτηση. Η κατοχύρωση της θρησκευτικής ελευθερίας, η προστασία της ιδιωτικής ζωής του ατόμου από τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, τα πολιτικά δικαιώματα, η βελτίωση της προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης, η πραγματική δικαστική ανεξαρτησία, η ενίσχυση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, είναι ζητήματα που πρέπει συγκεκριμένα να αντιμετωπιστούν και αξιώνουν τη σαφή θέση όλων των πολιτικών δυνάμεων.

Δεν αρκεί, κατά τη γνώμη μου, η αναφορά στην παθολογία του πολιτικού συστήματος. Αυτή γίνεται υποκριτική, όταν δεν συνοδεύεται από τη διεκδίκηση να καθιερωθεί εκλογικό σύστημα που θα εκφράζει γνήσια τους κοινωνικούς και πολιτικούς συσχετισμούς, έτσι ώστε να υπάρξουν όροι και συνθήκες διάφανης πολιτικής ζωής. Δεν αρκεί να αναφερόμαστε στην παθολογία του πολιτικού συστήματος, πρέπει να συμφωνήσουμε ότι η διαφάνεια πρέπει να αφορά και στα οικονομικά των κομμάτων, όπως, επίσης, πρέπει να συμφωνήσουμε, αν θέλουμε να εκδημοκρατίσουμε το πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης, ότι είναι αναγκαίο ο ελεγκτικός ρόλος της Βουλής να υπάρξει διευρυμένος. Όπως, επίσης, να θωρακιστεί η διαχείριση του δημοσίου χρήματος με θεσμούς διαφάνειας. Διότι, αν δεν υπάρξουν τέτοιοι θεσμοί, όλα εκείνα που λέγονται για τη διαπλοκή συμφερόντων και για αδιαφάνεια στη διαχείριση του δημοσίου χρήματος, καθίστανται, τουλάχιστον, υποκριτικά.

Και γίνεται ακόμα πιο υποκριτική και πολιτικά επικίνδυνη η συμπεριφορά των κομμάτων, όταν δεν συνοδεύεται με τη δέσμευση να αποκτήσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση πραγματικά ουσιαστικές αρμοδιότητες και εξουσίες για να υπάρξει η αποκέντρωση, αλλά να προκύψει και η επιθυμητή περιφερειακή συγκρότηση του κράτους.

Για όλα αυτά, που ενδεικτικά αναφέρω και για τα οποία επιφυλάσσομαι ειδικότερα στην κατ' άρθρον συζήτηση να αναπτύξω, υπάρχει η ανάγκη να συνηγορούμε. Και θα κριθούμε όλοι, σε μεγάλο βαθμό, για το εάν οι εξαγγελίες μας αντιστοιχίζονται, πράγματι, με τις πραγματικές θέσεις των πολιτικών κομμάτων.

Και έχω τη γνώμη -επιτρέψτε μου τη γενική επισήμανση- ότι δεν υπάρχουν περιθώρια για τη χώρα, για άλλες αναμονές και αναβολές. Η συμμετοχή, άλλωστε, της χώρας στο υπό διαμόρφωση πολιτικό και οικονομικό ολοκλήρωμα της

Ενωμένης Ευρώπης επιβάλλει άλλους ρυθμούς και, πρωτίστως, άλλη πολιτική. Και αυτό αφορά όλους μας.

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου δεν είχε τη δυνατότητα, διότι έλειπε ο αριθμός των πενήντα Βουλευτών, να καταθέσει αυτοτελή πρόταση για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Η προτεινόμενη από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και τη Νέα Δημοκρατία αναθεώρηση είναι περιορισμένη και δειλή. Δεν θίγει τον πυρήνα του πολιτικού συστήματος διακυβέρνησης, που με τις συγκεντρωτικές του δομές τροφοδοτεί συνεχώς την κρατική εξουσία και εκείνους που την ασκούν σε μια ζεύξη, που έχω τη γνώμη ότι καθιστά πολλές φορές δυσδιάκριτα τα μεγέθη της κρατικής εξουσίας και των φορέων της.

Η διεκδίκηση έπρεπε να αφορά τη μεταβίβαση εξουσιών από την κεντρική εξουσία στην κοινωνία των πολιτών. Η μεταβίβαση αυτή δεν συνδέεται μόνο με την επιλογή για τον ανακαθορισμό των πολιτικών συσχετισμών, μέσα από μια ανατροπή των συσχετισμών υπέρ του λαού. Συνδέεται άμεσα με τη βεβαιότητα ότι το πολιτικό σύστημα, με τις συγκεκριμένες συγκεντρωτικές του δομές, είναι ανίκανο να υπηρετήσει τον ουσιαστικό εκσυγχρονισμό της χώρας. Δεν προωθεί η αναθεώρηση ριζικές τομές στο πολιτικό σύστημα και συντηρεί δομές που με τον συγκεντρωτισμό τους, επαναλαμβάνω, καθλώνουν την κοινωνία και απομακρύνουν ζωντανές δυνάμεις από την οργανωμένη συλλογική δράση. Μια τέτοια αναθεώρηση, έχω τη γνώμη ότι δικαιολογεί, σε σημαντικό βαθμό, την πολιτική άποψη ότι δεν ήταν αναγκαία.

Γνωρίζω ότι η διάταξη, στην οποία θα αναφερθώ, δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των υπό αναθεώρηση διατάξεων. Αισθάνομαι, όμως, την υποχρέωση και -αν θέλετε- και υπό το βάρος των στοιχείων που συγκροτούν την επικαιρότητα, να αναφερθώ στο ζήτημα.

Αποτελεί λάθος, λοιπόν, η επιλογή του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και της Νέας Δημοκρατίας, να μην προτείνουν την αναθεώρηση των διατάξεων που αφορούν τις σχέσεις Εκκλησίας και Κράτους.

Ο κοινός νομοθέτης πρέπει να μπορεί να ρυθμίζει ελεύθερα τις σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας. Το σύστημα που διέπει τις σχέσεις του Κράτους και της Εκκλησίας δημιουργεί διαπιστωμένες συναλληλίες εξουσιών και αρμοδιοτήτων, παρά τα όσα αντίθετα ισχυρίζονται οι υποστηρικτές του σημερινού συστήματος. Αυτό δημιουργεί συγχύσεις και ερμαφρόδιτες ρυθμίσεις, που αναφέρονται και στην προσωπική κατάσταση των πολιτών. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο γεννιούνται αντιθέσεις και παράγονται διελκυστίνδες που, αρκετές φορές, παίρνουν τη μορφή σύγκρουσης που διαταράσσει την ισορροπία, που πρέπει να υπάρχει στις σχέσεις Εκκλησίας και Κράτους. Η ουσία της διαφοράς, ας το ομολογήσουμε, βρίσκεται στη σύγκρουση εκκλησιαστικής και πολιτικής εξουσίας. Πρόκειται για έναν ανταγωνισμό, που υφέρπει και κατά καιρούς εκδηλώνεται με διάφορες μορφές. Να θυμηθούμε την αντιδικία για τον πολιτικό, το θρησκευτικό, τον ισόκυρο γάμο, την αντιδικία για την εκκλησιαστική περιουσία, την αντιδικία για την αναγραφή του θρησκευόμενου στις ταυτότητες, την αντιδικία για τον έλεγχο της νομιμότητας πράξεων της Εκκλησίας, από την τρίτη συντεταγμένη εξουσία της πολιτείας, τη Δικαιοσύνη. Οι θεσμικές συγχύσεις και ασάφειες, στοιχεία ενός αναχρονιστικού πολιτικού συστήματος, έπρεπε να αρθούν. Ο χωρισμός της Εκκλησίας και Κράτους, η κατοχύρωση της θρησκευτικής ελευθερίας, είναι αναγκαία στο πλαίσιο της αναθεώρησης του Συντάγματος. Εκεί πρέπει να αντιμετωπιστεί το ζήτημα και της εκκλησιαστικής περιουσίας. Δυστυχώς, χάθηκε με ευθύνη του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και της Νέας Δημοκρατίας, αυτή η, θεσμικού χαρακτήρα, ευκαιρία και δυνατότητα.

Και πρέπει να σας πω ότι στην πρόταση για χωρισμό της Εκκλησίας από το Κράτος, δεν μπορεί να αντιπαρατίθεται ο εν γνώσει σκοταδιστικός λόγος, που θέλει να κατασκευάζει τους εν θρησκεία πατριώτες και να τους διακρίνει από τους εχθρούς της Εκκλησίας. Και υποστηρίζοντας το δικαίωμα στη διαφορά και το δικαίωμα στην ουσιαστική ανεξαρτησία, αισθάνομαι την ανάγκη να το πω. Η Αριστερά δεν αντιστρατεύεται την Εκκλησία. Η Αριστερά αντιμάχεται τα στεγανά, τους θρησκευτισμούς και τους εθνικισμούς. Και τα στερεότυπα που

ήθελαν την Αριστερά να περιφρονεί και να αντιστρατεύεται την Εκκλησία δεν μας αφορούν. Γι' αυτό και προτείναμε, πλην όμως δεν μπορούσαμε αυτήν την πρόταση να τη θέσουμε σε ψηφοφορία, την αναθεώρηση της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του Συντάγματος, ώστε να είχαμε τη δυνατότητα αναπροσδιορισμού των σχέσεων Εκκλησίας και Κράτους.

Υποστηρίζουμε τη διεύρυνση των κοινωνικών και ατομικών δικαιωμάτων και την καλύτερη κατοχύρωση των ήδη αναγνωρισμένων, με την αυτονόητη επισήμανση, ότι τα δικαιώματα αυτά αποτελούν πεμπτούσια του πολιτεύματος. Στη σύγχρονη εποχή, οι νέες συνθήκες έχουν γεννήσει καινούργια προβλήματα για τον πολίτη και επιβάλλεται η προστασία της προσωπικότητάς του με την αναγνώριση νέων δικαιωμάτων.

Για το δικαίωμα στην πληροφόρηση, την προστασία του προσώπου από βιοϊατρικούς πειραματισμούς, την προστασία του από την συγκέντρωση, αποθήκευση και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, αλλά και από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, απαιτούνται ειδικές ρυθμίσεις, στο πλαίσιο του Συντάγματος.

Σε ό,τι αφορά την ραδιοηλεκτρονική επικοινωνία -και είναι προφανές ότι αναφέρομαι σε συνταγματικές εγγυήσεις για ένα συγκεκριμένο δικαίωμα και μια συγκεκριμένη ελευθερία - χρειάζεται αυτή ένα αυτοτελές συνταγματικό έρεισμα. Η δημόσια ραδιοηλεκτρονική επικοινωνία, που συνεπάγεται την χρήση δημοσίων αγαθών, πρέπει και οφείλουμε να τη ρυθμίσουμε, με την αναθεώρηση του Συντάγματος, να υπηρετεί τον πλουραλισμό, την αντικειμενικότητα, την πολιτισμική ποιότητα, την προστασία της ελληνικής γλώσσας, να μη θίγει την ιδιωτική ζωή και την ψυχική υγεία και να προάγει τον πολιτισμό. Κι αυτό, συν τοις άλλοις, προϋποθέτει ένα ανεξάρτητο, πραγματικά ανεξάρτητο Εθνικό Ραδιοηλεκτρονικό Συμβούλιο, εάν θέλουμε, όντως, να υπηρετήσουμε μια δυνατότητα ραδιοηλεκτρονικής επικοινωνίας, που θα σέβεται τον πολίτη και θα κινείται μακριά από την διαπλοκή συμφερόντων. Νομίζω ότι δεν πρέπει να υπάρξει αντίρρηση να ρυθμίσουμε με το Σύνταγμα ότι αυτοί, οι οποίοι, με τον άλφα ή με τον βήτα τρόπο, είναι ιδιοκτήτες Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης δεν μπορούν να είναι συμβαλλόμενοι με το ελληνικό δημόσιο, με κάθε εκδοχή και σε κάθε έκφανση.

Δεν εξαντλώ την αναφορά μου στο σύνολο των προτάσεών μας, διότι διεξοδικά έχουν καταγραφεί στο πόρισμα που έχουμε καταθέσει στην προηγούμενη Βουλή, αλλά και το οποίο θα επαναφέρουμε στην κατ' άρθρον συζήτηση. Επιλέγω, όμως, να αναφερθώ στο άρθρο 16 του Συντάγματος. Δεν υποστηρίζουμε την αναθεώρησή του για να επιτραπεί η ίδρυση των λεγομένων Ιδιωτικών Πανεπιστημίων. Τα όσα καταγράφονται ως προβλήματα για να στηρίξουν και να δικαιολογήσουν την πρόταση για την ίδρυση Ιδιωτικών Πανεπιστημίων μπορούν να αντιμετωπιστούν με ριζικές αλλαγές στο εκπαιδευτικό μας σύστημα. Επιλέγω, όμως, να αναφερθώ στην ανάγκη ρητής αναφοράς του Συντάγματος στο κοινωνικό κράτος και στην υποχρέωση της πολιτείας να δημιουργήσει κατάλληλες προϋποθέσεις για την ουσιαστική ελευθερία και την ισότητα ατόμων και ομάδων.

Θεωρεί ο Συνασπισμός αναγκαία την κατοχύρωση και νέων δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα σε ένα ελάχιστο μισθό και σύνταξη, στον πολιτισμό, την ψυχαγωγία, τον σεβασμό των κεκτημένων δικαιωμάτων, ιδιαίτερα στο χώρο των εργασιακών σχέσεων.

Η επισήμανσή μας, βέβαια, ότι το κοινωνικό κράτος πρέπει να αναφέρεται στο Σύνταγμα, δεν σημαίνει ότι ξεχνάμε, πως το κοινωνικό κράτος είναι αποτέλεσμα συγκεκριμένων πολιτικών επιλογών.

Διαφωνούμε με την αναθεώρηση του άρθρου 28 του Συντάγματος. Η συμμετοχή της χώρας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ενοποίησης προϋποθέτει την ύπαρξη του δικαίωματος και της δυνατότητας της Βουλής να αποφαινεται αυτή κυριαρχικά για τα σημαντικά ζητήματα της ενοποίησης. Αυτό το δικαίωμα δεν είναι επιτρεπτό να εκχωρηθεί και μάλιστα με τρόπο περιοριστικό της λαϊκής κυριαρχίας. Υποχωρεί η κρατική κυριαρχία και εξασθενίζει, επίσης, η λαϊκή κυριαρχία.

Είναι προφανές ότι αναφέρομαι στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 28 του Συντάγματος που αναφέρονται στην ανάθεση συνταγματικών αρμοδιοτήτων σε υπερεθνικούς οργανισμούς και περιορισμούς της εθνικής κυριαρχίας, μέσω διεθνών συμβάσεων. Και μη σπεύσετε να μας χρεώσετε κάποιον απομονωτισμό ως πολιτική επιλογή ή κάποιον αντιευρωπαϊσμό. Υποστηρίζουμε ότι στο συγκεκριμένο θέμα χρειάζεται αυξημένη ή ειδική πλειοψηφία για κύρωση συνθηκών τέτοιου χαρακτήρα και παράλληλα προσφυγή σε δημοψήφισμα, αν θέλουμε, όντως, να αναβαθμίσουμε την ήδη εξασθενημένη λαϊκή κυριαρχία. Ζητάμε να κατοχυρωθεί η κρατική οικονομική ενίσχυση των κομμάτων, αλλά ταυτόχρονα και η δυνατότητα ελέγχου των δαπανών των κομμάτων και η δημοσιότητά τους. Μια δημοσιότητα που πρέπει να αφορά και τα οικονομικά των βουλευτών, αλλά και των υποψηφίων βουλευτών.

Έχω τη γνώμη ότι είναι αναγκαία η συνταγματική ρύθμιση για την υποχρέωση των κομμάτων και των βουλευτών να εξασφαλίζουν δημοσιότητα και διαφάνεια στα οικονομικά τους. Αυτή η δημοσιότητα δεν αμφισβητεί την αυτονομία των κομμάτων. Ενισχύει το κύρος τους έναντι των πολιτών, οι οποίοι έχουν εγείρει την αμφισβήτησή τους για την οικονομική συμπεριφορά των κομμάτων. Είναι αναγκαίο εξ άλλου να υπάρχει όριο εκλογικών δαπανών, η υπέρβαση του οποίου να έχει, συν τοις άλλοις, ως κύρωση και την έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα.

Είμαστε αντίθετοι με την αναθεώρηση του άρθρου 32 του Συντάγματος για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. για την αναθεώρηση του άρθρου αυτού, προκειμένου ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να εκλέγεται, μετά από ατέρμονες -και επιλέγω τη διατύπωση- ψηφοφορίες, δεν είναι άμοιρη πολιτικών σκοπιμοτήτων. Θα ήταν δυνατόν για να απομακρυνθεί το ενδεχόμενο διάλυσης της Βουλής από τη μη εκλογή του Προέδρου με 180 ψήφους και με συγκεκριμένο αριθμό ψηφοφοριών, να αυξηθεί ο αριθμός των ψηφοφοριών. Εμείς προτείνουμε έξι, χωρίς να μειωθεί ο αριθμός των ψήφων. Μια τέτοια ρύθμιση θα έθετε τα κόμματα μπροστά στις ευθύνες τους και θα ενίσχυε συναινετικές διαδικασίες για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Στην περίπτωση δε που, και με τον αυξημένο αριθμό ψηφοφοριών, των έξι, δεν εκλέγεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας, τότε βεβαίως να διαλύεται η Βουλή και να προκηρύσσονται εκλογές για την ανάδειξη νέας Βουλής. Και είναι προφανές, ότι οι πολίτες στην περίπτωση αυτή θα συνυπολογίζουν και τη στάση των κομμάτων για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Επιτρέψτε μου έναν ακραίο συλλογισμό, αναφορικά με την πρόταση του κυβερνώντος κόμματος και όπως την διατύπωσε ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας. Είναι δυνατόν μέσα από τις ατέρμονες ψηφοφορίες να μην υπάρξει εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας και αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να λήγει η θητεία της Βουλής και να μην έχουμε εκλεγμένο Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Βεβαίως, ακραίο και οριακό, αλλά ο συνταγματικός νομοθέτης όταν νομοθετεί, είναι υποχρεωμένος να αντιμετωπίζει και τις ακραίες εκδοχές της ρύθμισης που προωθεί.

Ζητούμενο για μας είναι η μεταφορά εξουσιών από την κυβέρνηση στα αντιπροσωπευτικά όργανα του κράτους. Και διαφωνούμε με την πρόταση για άμεση εκλογή του Προέδρου Δημοκρατίας από το λαό ή από μικτό, όπως διατυπώθηκε κάποια στιγμή, εκλεκτορικό σώμα. Ανεξάρτητα, όμως, από την πολιτική ουσία της διαφωνίας μας, μια τέτοια εκλογή, έχουμε τη γνώμη, ότι δεν επιτρέπεται από το ισχύον Σύνταγμα και η σχετική διάταξη δεν μπορεί να αναθεωρηθεί. Για μας το ζητούμενο είναι η μεταβίβαση εξουσιών από την εκτελεστική εξουσία προς το κατ' εξοχήν αντιπροσωπευτικό της λαϊκής κυριαρχίας σώμα, που είναι η Βουλή των Ελλήνων. Και γι' αυτό προτείνουμε η Βουλή των Ελλήνων -μια πρόταση η οποία δεν έχει γίνει δεκτή, να αποκτήσει στοιχεία κυβερνώσας Βουλής.

Υποστηρίζουμε την αναθεώρηση του άρθρου 44 του Συντάγματος, προκειμένου να θεσμοθετηθεί η δυνατότητα των Ελλήνων πολιτών να προκαλούν δημοψηφίσματα για μείζονα

εθνικά και κοινωνικά ζητήματα. Πρόκειται για τα λεγόμενα λαϊκά δημοψηφίσματα που προκαλούνται και προκηρύσσονται μετά από αίτημα ορισμένου, μεγάλου, αριθμού πολιτών.

Το λαϊκό δημοψήφισμα θα φέρει τον πολίτη πλησιέστερα στην πολιτική και θα του δώσει τη δυνατότητα να εκφραστεί για τα μεγάλα ζητήματα του τόπου με έναν πρωτογενή τρόπο. Και αν όλοι διαπιστώνουμε την απόσταση των πολιτών από την οργανωμένη πολιτική ζωή, το ερώτημα είναι, πώς αντιμετωπίζουμε αυτό το ζήτημα και πώς θα εξασφαλίσουμε αναβάθμιση και αντιμετώπιση της ήδη εξασθενημένης λαϊκής κυριαρχίας. Διαφορετικά, θα μένουμε στη διαπίστωση ότι οι πολίτες απέχουν της πολιτικής, απέχουν από την οργανωμένη συλλογική δράση και θα διαπιστώνουμε ότι, μέσα από τα κενά που δημιουργεί η απόσταση και η αποχή του πολίτη από την πολιτική, αναδεικνύονται τα ποικιλώνυμα κέντρα, τα οποία αυτά ασκούν πολιτική, προφανέστατα όχι για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων του ελληνικού λαού, αλλά για την εξυπηρέτηση των δικών τους συμφερόντων.

Συμφωνούμε με την πρόταση, να προβλέπεται η δυνατότητα του κοινού νομοθέτη να καθιερώσει την επιστολική ψήφο για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος.

Θεωρούμε αναγκαία την κατοχύρωση της απλής αναλογικής, ως πάγιου εκλογικού συστήματος. Η απλή αναλογική καταγράφει τους εκλογικούς συσχετισμούς, υπηρετεί τη γνήσια έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, απελευθερώνει ζωντανές πολιτικές δυνάμεις και δημιουργεί δυνατότητες πολιτικών συνθέσεων. Σε κάθε περίπτωση, όμως, εφόσον ο εκλογικός νόμος τροποποιείται, συμφωνούμε να ισχύει από τις μεθεπόμενες, κάθε φορά, βουλευτικές εκλογές.

Να ανακαθοριστεί η βουλευτική ασυλία. Η άδεια της Βουλής για τη δίωξη του βουλευτή να μη δίνεται μόνο όταν πρόκειται για πολιτικό έγκλημα ή για πολιτικούς λόγους, όταν δηλαδή η πράξη για την οποία δώκεται ο βουλευτής και ζητείται η άρση της ασυλίας του αναφέρεται στο στενό πυρήνα της πολιτικής δράσης και δραστηριότητάς του.

Πρέπει να διευρυνθεί ο ελεγκτικός ρόλος της Βουλής. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, ανάθεση ελεγκτικών αρμοδιοτήτων στις Διαιρετικές Επιτροπές, με διασφαλισμένη τη δημοσιότητα των συνεδριάσεών τους και τη δυνατότητα να καλούν σε ακρόαση το οποιοδήποτε πρόσωπο. Σημαίνει καθιέρωση μόνιμης κοινοβουλευτικής επιτροπής για θέματα άμυνας, εξωτερικής πολιτικής και δημόσιας ασφάλειας.

Πιστεύουμε, ότι πρέπει συνταγματικά να προβλεφθεί η υποχρέωση της κυβέρνησης να φέρνει στη Βουλή για ενημέρωση, συζήτηση και λήψη απόφασης, ζητήματα τα οποία αποτελούν αντικείμενο ρύθμισης στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και διαφωνούμε, βεβαίως, με την πρόταση που έχει διατυπωθεί να καταστεί δυνατή η κύρωση διεθνών συνθηκών, όχι μόνο από την ολομέλεια, αλλά και από άλλους σχηματισμούς της Βουλής.

Υπάρχει το θέμα του προϋπολογισμού. Και εμείς υποστηρίζουμε, ότι πρέπει να καθιερωθούν νέες ρυθμίσεις για την κατάθεση, συζήτηση και ψήφιση του προϋπολογισμού. Ο προϋπολογισμός -αυτή είναι η πρότασή μας- να κατατίθεται τέσσερις μήνες πριν από τη συζήτησή του, έτσι ώστε να είναι εφικτός ο δημόσιος διάλογος. Να υπάρξουν ρυθμίσεις για την παρακολούθηση εφαρμογής του προϋπολογισμού και των προγραμματικών οικονομικών ανάπτυξης.

Και σπεύδω να σας πω, ότι δεν είναι εξαιρετικά πρωτότυπη η πρότασή μας. Αυτή η ρύθμιση ισχύει σε πάρα πολλές ευρωπαϊκές χώρες και νομίζω ότι για ένα μείζονα νόμο, όπως είναι αυτός του προϋπολογισμού, πρέπει να υπάρχει ο αναγκαίος διάλογος, αλλά και η παρακολούθηση και ο έλεγχός του.

Η ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας: Ο διορισμός της ηγεσίας των ανωτάτων δικαστηρίων, από την εκάστοτε εκτελεστική εξουσία, έχω τη γνώμη ότι είναι ο ομφάλιος λώρος μεταξύ δικαστικής και εκτελεστικής εξουσίας και πολλές φορές γίνεται και μάλιστα μεταφορās απόψεων και επιλογών της εκτελεστικής εξουσίας στο χώρο της δικαιοσύνης, με αποτέλεσμα να προσβάλλεται η ανεξαρτησία της.

Η πρότασή μας είναι, η ηγεσία του δικαστικού σώματος να εκλέγεται από ένα ευρύ εκλεκτορικό σώμα, στο οποίο τον κύριο ρόλο θα τον έχουν, βεβαίως, οι ίδιοι οι δικαστές. Όπως, επίσης, η θητεία του προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου, του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και η θητεία του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας δεν μπορεί -κατά τη γνώμη μας- να είναι μεγαλύτερη των τριών ετών. Και πρέπει, βεβαίως, να υπάρξει διεύρυνση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου με τη συμμετοχή δικαστών, όλων των βαθμίδων.

Η πρότασή μας για την εκλογή της ηγεσίας του δικαστικού σώματος από ένα ευρύ εκλεκτορικό σώμα κατηγορείται ότι προωθεί τον κομματισμό στην ανάδειξη της ηγεσίας του δικαστικού σώματος. Υπάρχει, όμως, μεγαλύτερος κομματισμός από το να διορίζεται η ηγεσία του δικαστικού σώματος από μια κυβέρνηση και μάλιστα μονοκομματική; Ας σκεφθούμε την απάντηση.

Υποστηρίζουμε την ανάγκη το Σύνταγμά μας να κατοχυρώσει την πολυβάθμια αυτοδιοίκηση. Να κατοχυρώσει τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, την αυτοδιοίκηση του Β' βαθμού, καθώς και την αιρετή περιφερειακή αυτοδιοίκηση. Η ανάδειξη των οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να γίνεται με το σύστημα της απλής αναλογικής. Περαιτέρω να κατοχυρωθεί η διοικητική και η οικονομική αυτοτέλεια των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης όλων των βαθμίδων. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση να ρυθμίζει τα προβλήματα που άμεσα την αφορούν, αλλά και ζητήματα που κατ' ανάθεση θα της δίνονται από την κεντρική διοίκηση, με την επισήμανση ότι η κεντρική διοίκηση θα πρέπει να περιοριστεί σε αυστηρά επιτελικά καθήκοντα.

Η αλλαγή της δομής του κράτους και η περιφερειακή συγκρότησή του είναι -κατά τη γνώμη μας- άκρως αναγκαία και επιτακτική. Με αυτό το υδροκέφαλο κράτος δεν μπορούμε να πορευθούμε αποτελεσματικά και να παρακολουθήσουμε την συνεχώς επαναπροσδιοριζόμενη ελληνική, αλλά και ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

Τέλος, υποστηρίζουμε και προτείνουμε, όπως προτείναμε και στην προηγούμενη Βουλή και όχι μόνο εμείς, να αναθεωρηθεί το άρθρο 116 του Συντάγματος και να οριστεί ότι δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων, που είναι αναγκαία, για την άμεση ή σταδιακή αποκατάσταση de facto ισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα ή την επίσπευσή της. Τα μέτρα αυτά δεν έχουν βέβαια μόνιμο χαρακτήρα και θα παύουν να ισχύουν μόλις εξασφαλιστεί στην πράξη πλήρης ισότητα των φύλων. Τα μέτρα που προστατεύουν τη μητρότητα δεν αποτελούν διακρίσεις λόγω φύλου και έχουν μόνιμο χαρακτήρα.

Όπως, επίσης, συναφώς πρέπει να αναθεωρηθεί και το άρθρο 31 του Συντάγματος, προκειμένου να επαναδιατυπωθεί ως εξής: Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας μπορεί να εκλεγεί όποιος ή όποια είναι Έλληνας ή Ελληνίδα πριν από πέντε τουλάχιστον έτη, έχει συμπληρώσει το 40ο έτος της ηλικίας του ή της ηλικίας της και έχει τη νόμιμη ικανότητα να εκλεγεί.

Η αναθεώρηση του Συντάγματος, ανεξάρτητα από τις έντονες αμφιβολίες μας για το κατά πόσο αυτή έπρεπε να γίνει, οφείλει να διεκδικεί τις εγγυήσεις του κράτους-δικαίου και να οδηγήσει στον εκδημοκρατισμό του πολιτικού μας συστήματος.

Είναι γεγονός, ότι από τη συγκεκριμένη διατύπωση των άρθρων θα κριθεί και το αποτέλεσμα. Δημιουργείται η υποχρέωση και η ευθύνη, μέσα από τη συγκεκριμένη διατύπωση, να εξασφαλίσουμε εκείνες τις ρυθμίσεις που θα βελτιώνουν και θα προωθούν τα συνταγματικά μας πράγματα. Ο Συνασπισμός θα ψηφίσει για να αναθεωρηθούν εκείνες οι διατάξεις που διευρύνουν τις εγγυήσεις του κράτους δικαίου και κατοχυρώνουν τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα. Θα αρνηθεί, όμως, να συμπράξει στη συντήρηση του στερεοτύπου του πολιτικού συστήματος διακυβέρνησης που, συναινετικά, επιλέγουν ΠΑ.ΣΟ.Κ. και Νέα Δημοκρατία.

Δυστυχώς, χάνεται μία μεγάλη ευκαιρία για να υπάρξει ένα αναθεωρημένο Σύνταγμα σύγχρονο, με δημοκρατικές τομές, με

τομές βάθους προοπτικής και αντοχής στο σύνθετο μέλλον. Γι' αυτό η ευθύνη ανήκει και στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. και στη Νέα Δημοκρατία.

Αναφερόμενος με γενικές παρατηρήσεις στην κάθε ενότητα των άρθρων, τα οποία αναθεωρούνται, επισημαίνω:

II. Πρώτη Ενότητα: Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα.

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου υποστηρίζει τη διεύρυνση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, αλλά και την καλύτερη κατοχύρωση των ήδη αναγνωρισμένων με την αυτονόητη επισήμανση ότι τα δικαιώματα αυτά αφορούν στην πεμπτούσια του πολιτεύματός μας.

Ειδικότερα: Συμφωνούμε να αναθεωρηθεί το άρθρο 4 παράγραφος 6 του Συντάγματος, ώστε να καθιερωθεί η εναλλακτική θητεία των αντιρρησιών συνείδησης. Εδώ, όμως, πρέπει να είμαστε σαφείς και γενναίοι, διότι η διατύπωση που έχει προταθεί, δέχεται την εναλλακτική θητεία, αλλά για εκείνους, που έχουν "τεκμηριωμένη αντίρρηση συνείδησης".

Και ερωτώ: Τι θα πει "τεκμηριωμένη αντίρρηση συνείδησης"; Από ποια στοιχεία αναδεικνύεται το τεκμηριωμένο ή μη; Δεν θα μας αρκεί μία δήλωση; Θα πρέπει να προχωρήσουμε σε μια ρύθμιση, η οποία με ευθύτητα να αντιμετωπίζει αυτό το ζήτημα. Διαφορετικά, νομίζω, ότι τέτοιες διατυπώσεις, όπως η προτεινόμενη, ανοίγουν δρόμο για τη φαλκίδευση της συνταγματικής ρύθμισης, που νομίζω ότι ομόφωνα επιλέγουμε αναφορικά με τους αντιρρησίες συνείδησης.

Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί υπάρχει η διατήρηση, εν μέρει, ως εξαίρεση, των διοικητικών μέτρων. Τα διοικητικά μέτρα πρέπει συλλήβδην να καταργηθούν. Έχουμε τις αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων. Έχουμε αποφάσεις των πολιτικών και των διοικητικών δικαστηρίων. Επομένως, στις αρχές του καινούργιου αιώνα, φοβάμαι ότι είναι αναχρονισμός να διατηρούμε, ως εξαίρεση βεβαίως, τη δυνατότητα επιβολής διοικητικών μέτρων.

Δεν μας χρειάζονται τα διοικητικά μέτρα, ούτε καν ως παρεπόμενη ποινή. Υπάρχουν παρεπόμενες ποινές, οι οποίες έχουν τη θέση τους, έχουν τη σημασία και την αξία τους, αλλά καμία αξία και σημασία δεν μπορούν να έχουν τα διοικητικά μέτρα, έστω και ως αναφορά, στο δικαίό μας σύστημα.

Βεβαίως, θα συμφωνήσω με την άποψη ότι πρέπει να υπάρχει ρύθμιση σαφής και συγκεκριμένη για την προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών. Η αναφορά στις διεθνείς συμβάσεις, η αναφορά επομένως σε υποχρεώσεις της χώρας μας, μπορεί να αποτελέσει ένα επαρκές πλαίσιο προστασίας των μεταναστών, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν είναι δυνατόν στη συγκεκριμένη διατύπωση που θα κάνουμε, να έχουμε μια πιο ειδική αναφορά για τους μετανάστες, με τη βεβαιότητα, την επισήμανση και την πολιτική παραδοχή ότι οι μετανάστες πια είναι ένα υπαρκτό μέγεθος. Κανείς δεν μπορεί να το αφορίζει στη βάση της πραγματικότητας, η οποία δίνει τη δυνατότητα και υποχρεώνει πάρα πολλές φορές πολίτες του κόσμου να μετακινούνται προς χώρες οικονομικά ανεπτυγμένες για να επιβιώσουν.

Πρέπει να κατοχυρωθεί η προστασία του προσώπου από τις βιοϊατρικές παρεμβάσεις. Επιλέγω εκτός από τη λέξη "παρεμβάσεις" να προστεθεί και η λέξη "πειραματισμοί". Βεβαίως, η έννοια της "παρέμβασης" είναι γενικότερη και έχει ως υπάλληλο έννοια και τον "πειραματισμό". Πιστεύω, όμως, ότι εν όψει των όσων εξελίσσονται, είναι αναγκαίο να προστεθεί, με μια συγκεκριμένη και ειδική αναφορά, ότι πρέπει να προστατεύεται το πρόσωπο από βιοϊατρικές παρεμβάσεις και πειραματισμούς. Δεν πρόκειται για νομικό σχολαστικισμό. Πρόκειται για την ανάγκη μιας περισσής φροντίδας του συνταγματικού νομοθέτη να καλύψει και αυτό το συγκεκριμένο ζήτημα των πειραματισμών.

Θεωρώ ότι είναι αναγκαίο να οριοθετηθεί με σαφήνεια από το Σύνταγμα το ανώτατο όριο προφυλάκισης.

Όσοι κοινωνούμε τη νομική πραγματικότητα και την

απονομή της δικαιοσύνης γνωρίζουμε ότι το όριο της προσωρινής κράτησης είναι εξαιρετικά μεγάλο. Είναι μεγάλο και ταυτόχρονα είναι και προσβλητικό για τον πολιτισμό του δικαίου μιας χώρας. Είναι απαράδεκτο να αναμένει ο οιοσδήποτε κατηγορούμενος δεκαοκτώ μήνες για να κριθεί. Είναι τραγικά μεγάλο το χρονικό διάστημα. Και σκεφθείτε την περίπτωση εκείνη κατά την οποία κάποιος παραμένει προσωρινά κρατούμενος -έτσι είναι η ορθή νομική διατύπωση για τους μη νομικούς- δεκαοκτώ μήνες και έρχεται το δικαστήριο και τον απαλλάσσει. Αυτός, βεβαίως, θεωρητικά δικαιούται αποζημιώσεως. Θέλω, όμως, να σας βεβαιώσω ότι δεν υπάρχει ούτε μία περίπτωση πολίτη, ο οποίος να παρέμεινε προσωρινά κρατούμενος επί δεκαοκτώ μήνες, επί δεκαπέντε μήνες, επί δέκα μήνες, να κρίθηκε από το δικαστήριο αθώος και εν συνεχεία να αποζημιώθηκε.

Η πρότασή μου, για να είμαι συγκεκριμένος, είναι, πέραν της διατύπωσης που γίνεται από το γενικό εισηγητή, ότι δηλαδή δεν επιτρέπεται να έχουμε αύξηση του χρόνου προφυλακίσεως με σταδιακές ασκήσεις διώξεων. Για κάθε συγκεκριμένη υπόθεση θα πρέπει να ορίσουμε ότι το ανώτατο όριο προφυλακίσεως είναι δώδεκα μήνες.

Έχω την πάγια άποψη ότι πρέπει να καταργηθεί γενικώς η ποινή του θανάτου. Ο πολιτισμός της Ευρώπης αναπτύσσεται, οφείλει να αναπτύσσεται, το ίδιο και ο δικός μας και νομίζω ότι δεν δικαιολογείται η επιβολή της ποινής του θανάτου, ακόμη και για τις εξαιρέσεις στις οποίες αναφέρεται η γενική εισήγηση.

Σε ό,τι αφορά την προστασία του ατόμου από τη συγκέντρωση, αποθήκευση και επεξεργασία, ηλεκτρονική ή άλλη, προσωπικών δεδομένων, είμαστε σύμφωνοι. Και νομίζω ότι στην έννοια της επεξεργασίας είναι και η χρήση των προσωπικών δεδομένων.

Συμφωνώ ότι πρέπει να αλλάξει η παράγραφος 3 του άρθρου 10 και να υπάρξει συγκεκριμένη συνταγματική ρύθμιση για την υποχρέωση της πολιτείας να δίνει απαντήσεις και να χορηγεί έγγραφα στον πολίτη. Και εκτός από τις κυρώσεις, για όποιον παραβιάζει τη συγκεκριμένη διάταξη, ορθά προβλέπεται ότι θα πρέπει να υπάρχει και ειδική αποζημίωση του πολίτη, ο οποίος δεν έτυχε της οφειλόμενης απαντήσεως εκ μέρους της διοικήσεως.

Διάβασα με μεγάλη προσοχή την πρόταση για την κατάργηση των περιορισμών του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι των δημοσίων υπαλλήλων, των υπαλλήλων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και δημοσίων επιχειρήσεων. Είναι μια διατύπωση η οποία εμπεριέχει υπονόμηση της επιθυμητής ρύθμισης. Όταν γίνεται επίκληση της εθνικής ασφάλειας και της άμυνας, έννοιες γενικές και αόριστες, φοβούμαι ότι ανά πάσα στιγμή είναι δυνατόν να οδηγηθούμε σε ανεπίτρεπτους περιορισμούς των δικαιωμάτων των δημοσίων υπαλλήλων και να μην έχουμε τη ρύθμιση εκείνη, για την οποία όλοι ήμασταν σύμφωνοι στην προηγούμενη Βουλή, η οποία έδωσε και τη συγκεκριμένη εντολή για την αναθεώρηση.

Δεν μπορεί κανείς να έχει αντίρρηση για το δικαίωμα του πολίτη να διεκδικεί απάντηση για ζητήματα που προσωπικά τον αφορούν, καθώς και για το δικαίωμά του να αξιώνει «πλήρη επανόρθωση» για ανακριβή δημοσιεύματα ή εκπομπές.

Δεν θα επιχειρηματολογήσω διότι νομίζω ότι αποτελεί κοινό τόπο για τον κάθε ενεργό και ευαίσθητο πολίτη, ότι η προσωπική ζωή του πολίτη, η προσωπικότητά του, βάνουσα προσβάλλεται πολλές φορές από ποικιλώνυμα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Και είναι δυνατόν αυτή η προσωπικότητα του πολίτη να καταρρακώνεται από τον κάθε ανεύθυνο ή και κοινωνικά εμπαθή.

Και νομίζω ότι εδώ πρέπει ομόφωνα να συμφωνήσουμε ότι έχει δικαίωμα ο πολίτης στην πλήρη αποκατάστασή του -και επαναλαμβάνω τη φράση "στην πλήρη αποκατάστασή του"- για ανακριβή δημοσιεύματα ή και εκπομπές.

Πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη για υποχρεωτική τήρηση εγγυήσεων διαφάνειας, πολυφωνίας και ορισμένου, συγκεκριμένου ιδιοκτησιακού καθεστώτος στα μέσα μαζικής

ενημέρωσης. Σπεύδω να προλάβω τον αντίλογο ότι υπάρχει νομοθεσία για το ιδιοκτησιακό καθεστώς. Θεωρώ, όμως, ότι είναι αναγκαίο, στο πλαίσιο των άρθρων 14 και 15 του Συντάγματος, να μιλήσει ο συνταγματικός νομοθέτης, να μιλήσουμε όλοι εμείς με σαφήνεια και να πούμε ότι δεν επιτρέπεται σε εκείνον ο οποίος είναι ιδιοκτήτης μέσω μαζικής ενημέρωσης να συμβάλλει με το ελληνικό δημόσιο, είτε αυτές οι συμβάσεις αφορούν δημόσια έργα είτε διάφορες προμήθειες και υπηρεσίες. Νομίζω ότι πρέπει να το συμπεριλάβουμε στο Σύνταγμα.

Βεβαίως υπάρχουν διαφυγές, αλλά καθίσταται σημαντικότερη η επιλογή του νομοθέτη όταν αυτήν την επιλογή την καταγράφει στο Σύνταγμα. Όπως, επίσης, μπορούμε, στο πλαίσιο αναθεώρησης των άρθρων 14 και 15 του Συντάγματος, να μιλήσουμε και για την απαγόρευση συγκέντρωσης, στα χέρια ολίγων, πολλών εκδοτικών συμφερόντων, πολλών μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Η συγκέντρωση των μέσων μαζικής ενημέρωσης, στα χέρια ολίγων, είναι σαφής και συγκεκριμένη απειλή για τη δημοκρατία. Όχι τυχαία στη γειτονική Γαλλία, είναι πολλοί πια εκείνοι που επιλέγουν -σιωπούσαν στο πρόσφατο και το απώτερο παρελθόν- τη διατύπωση "η τυραννία των μέσων μαζικής ενημέρωσης". Μια τυραννία, η οποία απειλεί ευθέως τη δημοκρατία και, θα έλεγα, τον πυρήνα του δημοκρατικού πολιτεύματος. Πρέπει να είμαστε προμηνείς. Είναι ραγδαία και έντονη η είσοδος της σύγχρονης τεχνολογίας στο χώρο της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου. Το ξέρουμε όλοι και πρέπει εμείς να προλάβουμε και να ρυθμίσουμε και με συνταγματική ρύθμιση αυτό το ζήτημα.

Επανερχομαι στα άρθρα 14 και 15. Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο: Πρέπει συνταγματικά να κατοχυρώσουμε την αυτονομία του. Όχι μόνο να ορίζεται αυτό με αυξημένη πλειοψηφία από τη Βουλή, αλλά ταυτόχρονα οι πράξεις του να μη υπόκεινται στον έλεγχο νομιμότητας του εκάστοτε Υπουργού. Δεν θέλω να αναφερθώ στις δεκάδες των αποφάσεων του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου που βρίσκονται στο συρτάρι του αρμόδιου Υπουργού και παραμένουν ανεκτέλεστες, στο όνομα της ανάγκης ελέγχου της νομιμότητας αυτών, όπως λέγεται ψευδείς-επιμένω- από τον αρμόδιο Υπουργό.

Εάν θέλουμε να είμαστε αποφασιστικοί και ειλικρινείς με τα πράγματα -δεν αναλύω περαιτέρω- πιστεύω ότι το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο πρέπει να βρει την αυτόνομη ρύθμισή του στο πλαίσιο της συνταγματικής τάξης.

Και βεβαίως, στο ίδιο πλαίσιο, από την ώρα που η τηλεόραση κάνει χρήση δημόσιου αγαθού, να υποχρεώνεται αυτή να σέβεται την ψυχική υγεία του πολίτη, την προσωπικότητά του, τον πολιτισμό, την ελληνική γλώσσα.

Δεν υπάρχει καμία αντίρρηση για την ανάγκη συντόμευσης του χρόνου της διαδικασίας για την απαλλοτρίωση και πάλι με την αυτόνομη επισημάνση ότι δεν δικαιούται το κράτος να συμπεριφέρεται βάρβαρα προς τον πολίτη, που ουσιαστικά -επιλέγω τη διατύπωση- δημεύει την περιουσία του και κάποια στιγμή μέσα από χρονοβόρες διαδικασίες αποφασίζει να τον αποζημιώσει.

Πρέπει να υπάρξει ρύθμιση -και αναφέρομαι στο άρθρο 19- για την απαγόρευση της χρήσης παράνομων αποδεικτικών μέσων. Πρέπει, επίσης, να υπάρξει και ανεξάρτητη διοικητική αρχή για την προστασία του απορρήτου της επικοινωνίας.

Νομίζω ότι θα περιττολογήσω, αν αναφερθώ σε συγκεκριμένα παραδείγματα. Αλλά, πράγματι μας προσβάλλει όλους, το να μπορεί κάποιος, είτε εντός είτε εκτός δικαστηρίου, να κάνει χρήση προϊόντων παρανόμων πράξεων. Διότι περί αυτού πρόκειται. Και νομίζω ότι με σαφήνεια πρέπει να μεταποιησουμε σε συνταγματική ρύθμιση την αγανάκτηση, που νομίζω ότι ο κάθε ευαίσθητος και ενεργός πολίτης έχει για τέτοιες συμπεριφορές και τέτοια φαινόμενα.

Δεν συμφωνούμε με τη ρύθμιση που γίνεται στο δικαίωμα της απερνίας. Η απερνία νομίζω ότι πρέπει να προστατεύεται σε κάθε περίπτωση και χωρίς εξαιρέσεις.

Ως προς το περίφημο άρθρο 24, με το οποίο αναγορεύεται

σε ατομικό δικαίωμα το δικαίωμα στο περιβάλλον, φρονώ ότι υπάρχουν διατυπώσεις που είναι δυνατόν να δικαιολογήσουν συμπεριφορές, οι οποίες δεν σέβονται το περιβάλλον. Αναφέρομαι σε κρατικές συμπεριφορές.

Επιλέγω να αναφερθώ στη συγκεκριμένη διατύπωση, την οποία εισηγείται ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας, για να αναδείξω την επιφύλαξη. “Ο χωροταξικός, πολεοδομικός και οικιστικός σχεδιασμός με στόχο την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής, έτσι ώστε να διασφαλίζονται συνολικά και για όλον τον πληθυσμό το δικαίωμα στην κατοικία, οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης και οι αναγκαίες υποδομές γίνεται από το νόμο”. Ας συνεννοηθούμε, λοιπόν, τώρα, για τη ρευστότητα της έννοιας “καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης” ή για τις “αναγκαίες υποδομές”. Κινδυνεύει έτσι το περιβάλλον.

Νομίζω ότι αυτά διαμορφώνουν πεδίο δυνατοτήτων και ευκαιριών να παραβιάζεται η συνταγματική ρύθμιση για την προστασία του περιβάλλοντος. Και θεωρώ ότι με μεταβατική, έστω διάταξη, πρέπει να περιληφθεί ότι είναι υποχρέωση του κράτους να συντάξει δασολόγιο. Εάν δεν το κάνουμε αυτό, εάν δεν έχουμε τη σύνταξη δασολογίου, έτσι ώστε να είναι σαφές τι είναι δάσος και τι δεν είναι δάσος, από κει και πέρα, οι λαθροχειρίες είναι ανά πάσα στιγμή δυνατές.

Όταν θα ολοκληρωθεί το δασολόγιο, μετά την εκδίκαση και των σχετικών ενστάσεων, θα ξέρουμε, πράγματι, στη χώρα μας τι είναι δάσος και τι δεν είναι δάσος, για να μην αφήνουμε την ερμηνεία στους ποικιλώνυμους αρμόδιους, συναρμόδιους ή και ανευθυνούπευθунους.

Πρέπει να συμπληρωθεί το άρθρο 25 του Συντάγματος με ρητή αναφορά στην αρχή του κοινωνικού κράτους. Βεβαίως κανείς δεν παρακολουθείται από την πολιτική αφέλεια ότι θα προκύψει το κοινωνικό κράτος, επειδή το Σύνταγμα θα αναφέρεται σ’ αυτό, όταν το κοινωνικό κράτος προκύπτει ως αποτέλεσμα συγκεκριμένων πολιτικών επιλογών.

Στο άρθρο 25, μπορούμε να περιλάβουμε και νέα δικαιώματα, όπως, για παράδειγμα, το δικαίωμα σ’ έναν ελάχιστο μισθό και σύνταξη ή και το δικαίωμα στον πολιτισμό. Κατευθυντήριες αναμφισβήτητες οι διατάξεις, αλλά νομίζω ότι αυτές οι διατάξεις μπορούν κάποια στιγμή να υποχρεώσουν σε συγκεκριμένο αποτέλεσμα και σε συγκεκριμένες συμπεριφορές του κράτους.

Θα ολοκληρώσω με μια πρόταση για ρύθμιση, που τη θεωρούμε άκρως αναγκαία. Το Σύνταγμα μας πρέπει να περιλάβει διάταξη, σύμφωνα με την οποία θα γίνονται σεβαστά τα κεκτημένα δικαιώματα. Δεν μπορείς να ανατρέψεις κεκτημένα ασφαλιστικά δικαιώματα, δεν μπορείς, για παράδειγμα, να ανατρέψεις κεκτημένες εργασιακές σχέσεις και συνθήκες με έναν απλό νόμο και μάλιστα μ’ έναν νόμο που είναι μιας μονοκομματικής κυβέρνησης και με την πλειοψηφία που στηρίζει την εκάστοτε μονοκομματική κυβέρνηση.

Θεωρώ ότι το Σύνταγμα πρέπει να κάνει αναφορά στο σεβασμό των κεκτημένων δικαιωμάτων.

III. Δεύτερη Ενότητα: Σύνταγμα και Διεθνής Έννομη Τάξη.

Είναι δεδομένη η συμμετοχή της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αλλά αυτή η συμμετοχή, σε καμμία περίπτωση, δεν μπορεί να είναι ούτε άκριτη, ούτε άνευ όρων, κυρίως δεν μπορεί να είναι χωρίς διεκδικήσεις από τη μεριά της ελληνικής πολιτείας και βεβαίως δεν μπορεί να είναι χωρίς συμμετοχή της λαϊκής κυριαρχίας για τη λήψη των όποιων αποφάσεων που αφορούν σε αυτό το εξαιρετικά χρήσιμο μέγεθος, που λέγεται συμμετοχή της Χώρας στο υπό διαμόρφωση οικονομικό και πολιτικό ολοκλήρωμα της Ενωμένης Ευρώπης.

Ποιος, όμως, από εμάς είναι ευχαριστημένος από το βαθμό συμμετοχής του Έλληνα πολίτη στις όποιες αποφάσεις για τη συμμετοχή της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση; Νομίζω κανένας. Και τούτο, ανεξάρτητα από τις επιμέρους θέσεις που μπορεί να έχουν οι πολιτικές δυνάμεις για τη συμμετοχή της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Απέχει ο ελληνικός λαός από κάθε διαδικασία συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων.

Γνωρίζω ότι συζητάμε την αναθεώρηση του Συντάγματος και νομίζω ότι αυτό που υποστηρίζω, αναφέρεται και στο Σύνταγμα. Και αναφέρεται με την έννοια ότι θα μπορούσαμε, αν θέλαμε πράγματι να αναβαθμίσουμε την ήδη εξασθενημένη λαϊκή κυριαρχία, να καθιερώσουμε αυξημένες ειδικές πλειοψηφίες για όλες εκείνες τις αποφάσεις, που αποτελούν αποφάσεις εκχώρησης εθνικής κυριαρχίας σε υπερεθνικά όργανα, αποτελούν αποφάσεις εκχώρησης αρμοδιοτήτων της ελληνικής πολιτείας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Και ταυτόχρονα, μαζί με την αυξημένη, την ειδική πλειοψηφία του κατ’ εξοχήν αντιπροσωπευτικού οργάνου της λαϊκής κυριαρχίας που είναι η Βουλή για τη λήψη τέτοιων αποφάσεων, θα έπρεπε να έχουμε επιλέξει ομόφωνα -και επιμένω ανεξάρτητα από τις επιμέρους πολιτικές θέσεις που έχουμε- προσφυγή σε λαϊκό δημοψήφισμα, προκειμένου με έναν πρωτογενή, όσο και εξαιρετικά κυριαρχικό τρόπο, ο ίδιος ο ελληνικός λαός να αποφαινεται γι’ αυτά τα κεφαλαίωδη ζητήματα που αφορούν το παρόν, το μέλλον, αλλά και την εξέλιξη της χώρας με τη συμμετοχή της στο Ευρωπαϊκό ολοκλήρωμα. Απουσιάζουν όλα αυτά.

Αντιθέτως, οι προτάσεις της πλειοψηφίας που έρχονται, αναφορικά με την αναθεώρηση των άρθρων 28 και κυρίως 36 του Συντάγματος, νομίζω ότι είναι προτάσεις που τείνουν στον περιορισμό της κυριαρχίας του ελληνικού λαού και όπως αυτή η κυριαρχία θα έπρεπε να εκφράζεται, επαναλαμβάνω, μέσα από το κατ’ εξοχήν αντιπροσωπευτικό της σώμα, που είναι η Βουλή των Ελλήνων.

Είναι ορθή η παρατήρηση ότι το άρθρο 36 συρρικνώνει, όπως προτείνεται σήμερα, την προηγούμενη διάταξη του ίδιου άρθρου. Και βεβαίως είναι πρόδηλη η επιλογή. Θέλει η κυβερνητική πλειοψηφία, με ανετότερες διαδικασίες, όχι με αυξημένο έλεγχο, να προωθεί ρυθμίσεις και συμβάσεις, οι οποίες αποτελούν, κατά τη γνώμη μας, εκχώρηση εξουσιών και αρμοδιοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ενδεχομένως και σε άλλα υπερεθνικά όργανα.

Με πλήρη επίγνωση των συσχετισμών της παρούσας Βουλής εμείς τασσόμεθα κατά της τροποποίησης των διατάξεων των άρθρων 28, 36 και 80 ως το ελάχιστο κακό και ως την ελάχιστη περιφρούρηση, επαναλαμβάνω, της ήδη αποδυναμωμένης λαϊκής κυριαρχίας.

Με αυτές τις θέσεις, προσερχόμαστε στην αναθεώρηση των διατάξεων των άρθρων 28, 36 και 80, με επαναλαμβανόμενη την επισήμανσή μας: Αν δεν εξασφαλισθεί η συμμετοχή του ελληνικού λαού στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν στη συμμετοχή της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, να είμαστε βέβαιοι ότι η πορεία μας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση θα «αγκομαχά» και θα ασθμαίνει και θα δημιουργεί και φυγόκεντρες τάσεις. Και σπεύδω να πω ότι κανένας δεν δικαιούται να χρεώσει στο Συνασπισμό αντιευρωπαϊσμό. Εκείνο που θέλω να μας χρεώσετε είναι ότι δεν είμαστε οπαδοί της σκυμμένης κεφαλής στην αναγκαία πορεία της χώρας προς την Ενωμένη Ευρώπη.

IV. Τρίτη Ενότητα: Πρόεδρος Δημοκρατίας - Κυβέρνηση.

Ξεκινώ την επισήμανσή μου στο ζήτημα της ανάδειξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, για να διαφωνήσω ευθύς εξ αρχής με την πρόταση της πλειοψηφίας.

Εμείς θεωρούμε ότι πρέπει να παραμείνει ο αριθμός των 180 Βουλευτών -και αναφέρομαι στον πρώτο γύρο- και είναι δυνατόν να απομακρύνουμε το ενδεχόμενο της διάλυσης της Βουλής, εάν αυξήσουμε τον αριθμό των ψηφοφοριών.

Θεωρούμε ότι οι ψηφοφορίες είναι δυνατό να γίνουν έξι, με μεγαλύτερα μεταξύ τους χρονικά διαστήματα. Αυτό θα δώσει τη δυνατότητα να εξευρεθεί ο κοινός τόπος μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων, έτσι ώστε να έχουμε συναινετική ανάδειξη Προέδρου της Δημοκρατίας.

Εάν, μέσα σε έξι ψηφοφορίες δεν καταστεί αυτό εφικτό, είναι βέβαιο ότι δεν θα καταστεί ποτέ. Η πρόταση της πλειοψηφίας, δηλαδή, οι ατέρμονες ψηφοφορίες, είναι δυνατό να οδηγήσουν στην ακραία εκδοχή ότι μπορεί να τελειώσει η

θητεία μιας Βουλής και να μην έχουμε εκλεγμένο Πρόεδρο Δημοκρατίας και νομίζω ότι αυτό θα αποτελεί πράγματι ευτελισμό του θεσμού του Προέδρου της Δημοκρατίας. Και είναι βέβαιο ότι μέσα στις έξι ψηφοφορίες, με διαδικασίες που είναι δυνατό να οδηγήσουν στην ανεύρεση συναινετικής πρότασης, θα κρίνονται και τα κόμματα και θα συνυπολογίζεται η συμπεριφορά των κομμάτων, εάν δεν προκύπτει η συναινετική επιλογή, από τους ίδιους τους πολίτες, οι οποίοι θα αξιολογούν τη συγκεκριμένη στάση και συμπεριφορά των κομμάτων με την ψήφο τους.

Το άλλο θεωρώ ότι πράγματι ευτελίζει το θεσμό, τον αδικεί. Και δεν είναι δυνατό -επαναλαμβάνω- να έχουμε ως οριακή, βεβαίως, εκδοχή τη λήξη της θητείας μιας Βουλής και να παραμένει Πρόεδρος από τον ελληνικό λαό, επειδή η Βουλή δεν μπορεί να εκλέξει το νέο Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Αναφερόμενος στο θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, επιτρέψτε μου την επανάληψη. Για μας το ζήτημα δεν είναι η μεταφορά αρμοδιοτήτων από την Κυβέρνηση, από την εκάστοτε εκτελεστική εξουσία, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Για μας το ζητούμενο που, πράγματι, θα αποτελούσε μια ριζική δημοκρατική τομή στο Σύνταγμά μας και στο πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης, είναι η μεταφορά αρμοδιοτήτων από την εκτελεστική εξουσία προς τη Βουλή, έτσι ώστε η Βουλή να αποκτήσει στοιχεία κυβερνώσας Βουλής. Αν θέλουμε, όντως, να ενισχύσουμε την εξασθενημένη λαϊκή κυριαρχία, πρέπει να ενισχύσουμε το ρόλο, τις αρμοδιότητες και τις εξουσίες της Βουλής, του κατ'εξοχήν αντιπροσωπευτικού οργάνου της λαϊκής κυριαρχίας.

Θεωρώ ότι πρέπει να αναφερθώ στο θέμα της άμεσου εκλογής από τον ελληνικό λαό του Προέδρου της Δημοκρατίας. Διαφωνούμε και γιατί έχουμε την άποψη ότι δεν είναι επιτρεπτή η άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, με δεδομένη τη συνταγματική τάξη και διότι η άμεση εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον ελληνικό λαό, σημαίνει ότι θα πρέπει να του δοθούν αρμοδιότητες και εξουσίες, οι οποίες νομίζω ότι δεν συνάδουν προς την υπάρχουσα, αλλά και την διεκδικούμενη από εμάς συνταγματική ρύθμιση.

Αναφέρομαι στο θέμα του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής. Χωρίς καμία πολιτική αυταρέσκεια, πρέπει να θυμίσω ότι είναι μια πρόταση του Συνασπισμού, που επίμονα είχε κατατεθεί στη δημόσια ζωή και επίμονα κατατίθεται και σήμερα.

Είναι βέβαιο ότι κανείς δεν θέλει να υποκαταστήσει το ρόλο της εκτελεστικής εξουσίας, της εκάστοτε κυβέρνησης, από το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής, ούτε πιστεύουμε ότι το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής θα είναι εκείνο, το οποίο θα ασκεί την εξωτερική πολιτική.

Τι μπορεί, όμως, να συμβεί από την ώρα που θα αποφασίσουμε την ίδρυσή του; Εκεί οι πολιτικές δυνάμεις, με υπεύθυνο λόγο - αν θέλετε, ενισχυόμενες και από τις προτάσεις των εμπειρογνομόνων - θα διαμορφώνουν άποψη για τα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής. Μάλιστα αυτό το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής μπορεί να είναι ένα βήμα, όπου οι πολιτικές δυνάμεις μακριά από τον εύκολο, τον πρόχειρο και μερικές φορές τον λόγο των εντυπώσεων, θα καταθέτουν για τα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής την άποψή τους, για να συμβάλουν στη διαμόρφωση μιας εξωτερικής πολιτικής που θα πρέπει να χαράσσεται με όρους εθνικής στρατηγικής.

Βεβαίως, δεν είμαι ξένος προς αυτό το οποίο σήμερα συμβαίνει, ότι δηλαδή, η Κυβέρνηση δεν παρακολουθεί, δεν συνυπολογίζει, όπως θα είχε υποχρέωση, τις απόψεις των πολιτικών δυνάμεων για τα εξαιρετικά ευαίσθητα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής. Αλλά η διεκδίκησή μας να καταγραφεί στο Σύνταγμα, ως υποχρέωση, η ίδρυση ενός Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής συνοδεύεται από την ταυτόχρονη διεκδίκηση οι πολιτικές δυνάμεις με εξαιρετική υπευθυνότητα, με ψυχραιμία, με σύνεση, μακριά από τον εύκολο και εντυπωσιακό λόγο, να ομιλούν και να πράττουν για τα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής.

Σε ό,τι αφορά την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, δεν έχουμε αντίρρηση να περιληφθεί στο Σύνταγμα, αλλά πάντοτε

με την επισήμανση ότι ο διάλογος ούτε μπορεί να αρχίζει, ούτε μπορεί να τελειώνει στο πλαίσιο λειτουργίας της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής.

Η κοινωνία μας, είτε το θέλουμε είτε όχι, έχει τις ταξικές διακρίσεις της, έχει την έκφραση των διαφορετικών συμφερόντων μέσα από τις κοινωνικές διαστρωματώσεις και νομίζω ότι αυτές οι αντιθέσεις είναι εκείνες που κυρίως πρέπει να συνυπολογίζονται, προκειμένου να χαράσσεται η εκάστοτε οικονομική πολιτική.

Σε ό,τι αφορά το ζήτημα της ρύθμισης για την ευθύνη των μελών της Κυβέρνησης, εμείς από την πρώτη στιγμή διατυπώσαμε την άποψη ότι χρειάζεται η αναμόρφωση του άρθρου 86 του Συντάγματος, έτσι ώστε η Βουλή να περιορίζεται στο δικαίωμά της να αποφαίνεται για τη δίωξη ή μη, με αποκλειστική, περαιτέρω, αρμοδιότητα της ίδιας της δικαιοσύνης. Εκεί να τελειώνει το έργο της Βουλής.

V. Τετάρτη Ενότητα: Εκλογικό Σώμα – Status Βουλευτών.

Θεωρώ θετικό το γεγονός ότι με την αναθεώρηση του άρθρου 51 παράγραφος 4 του Συντάγματος καθιερώνεται η επιστολική ψήφος, ένα αίτημα παλαιό των αποδήμων Ελλήνων, οι οποίοι ήθελαν και θέλουν, σ' αυτήν την κορυφαία λειτουργία του πολιτεύματός μας, στην ανάδειξη, δηλαδή, της Εθνικής Αντιπροσωπείας, να έχουν τη δική τους παρουσία.

"Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική. Νόμος ορίζει τις εξαιρέσεις και τις κυρώσεις που έχουν τη μορφή προστίμου". Αυτή είναι η πρόταση της πλειοψηφίας. Δεν έχω καμία αντίρρηση, πλην όμως να γνωρίζουμε ότι θα παραμένει μόνο ο συμβολισμός, αναφορικά με την υποχρεωτικότητα της άσκησης του εκλογικού δικαιώματος. Να συμφωνήσουμε, λοιπόν, ότι τον συμβολισμό θέλουμε, διότι ποτέ δεν υπήρξε κύρωση για τον όποιο Έλληνα πολίτη αφηγήθηκε να πάρει μέρος στις εκλογές και να ψηφίσει. Ας αφήσουμε, λοιπόν, τη διατύπωση έτσι, αλλά ως μένουμε σύμφωνοι ότι μόνο το συμβολισμό διεκδικούμε και τίποτε πέραν αυτού.

Βεβαίως, είμαι υποχρεωμένος να πω ότι καμία συνταγματική προτροπή και επιταγή δεν είναι δυνατόν να οδηγήσει τον πολίτη στη κάλπη, εάν ο ίδιος ο πολίτης δεν έχει δεχθεί, δεν έχει πεισθεί ότι με την ψήφο του μπορεί να γίνεται συμμετέχων στη διαμόρφωση πολιτικών αποτελεσμάτων και δραστηριοτήτων. Η συζήτηση, όμως, θα εκταθεί σε άλλα όρια, γι' αυτό και σταματώ εδώ, επισημαίνοντας μόνο ότι μετέχει ή δεν μετέχει ο πολίτης στην εκλογική διαδικασία, από τη στιγμή που πείθεται ή δεν πείθεται για την αποτελεσματικότητα της πολιτικής. Και αυτή η αποτελεσματικότητα αναμφισβήτητα, μπορεί να εξασφαλίζεται μόνο με την ίδια την ποιότητα της πολιτικής και όχι με αναφορές στο Σύνταγμα.

Ως προς τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 54, εμείς θα επιμένουμε ότι με το Σύνταγμα πρέπει να καθιερωθεί ένα πάγιο εκλογικό σύστημα και αυτό να είναι το σύστημα της απλής αναλογικής. Θα αποτελούσε περιττή επανάληψη η αναφορά μου στη χρησιμότητα της απλής αναλογικής. Αλλά, εν πάση περιπτώσει, αυτή η ήδη εξασθενημένη λαϊκή κυριαρχία είναι επιτρεπτό να καθίσταται περαιτέρω ασθενής και με τις ρυθμίσεις των εκλογικών νόμων και όπως κατά καιρούς αυτοί οι εκλογικοί νόμοι έχουν εφαρμοσθεί στον τόπο μας; Εμείς πιστεύουμε ότι τα εκλογικά συστήματα, που κατά καιρούς ίσχυσαν, έχουν δημιουργήσει ασφυξία στην πολιτική ζωή, έχουν παραχαράξει την λαϊκή κυριαρχία, δεν εξέφραζαν και δεν εκφράζουν τους πραγματικούς κοινωνικούς και πολιτικούς συσχετισμούς. Η πολιτική ζωή μεταβάλλεται, οι κοινωνικοί συσχετισμοί επαναπροσδιορίζονται και αυτοί οι επαναπροσδιορισμοί πρέπει να βρουν την έκφρασή τους και στο εκλογικό σύστημα, το οποίο με σαφήνεια και με ένα πάγιο τρόπο πρέπει να αναφέρεται στο ελληνικό Σύνταγμα.

Είναι περιττή η αναφορά σε ελάσσονες και μειζονες εκλογικές περιφέρειες. Η αναφορά στο Σύνταγμα για τη δυνατότητα ελασσόνων και μειζόνων εκλογικών περιφερειών, νομίζω ότι προκαλεί δικαιολογημένα το στοιχείο της υποψίας

ότι κάποιοι σχεδιασμοί προωθούνται και κάποια σχέδια εξυφαίνονται αναφορικά με τη ρύθμιση των ορίων των εκλογικών περιφερειών. Είμαστε κατηγορηματικά αντίθετοι στο να περιληφθεί διατύπωση σαν και αυτή που εισηγείται η πλειοψηφία στο άρθρο 54 του Συντάγματος.

Περαιτέρω, κατά την πρόταση της πλειοψηφίας ο αριθμός των Βουλευτών, κάθε ελάσσονος ή μείζονος εκλογικής περιφέρειας ορίζεται με προεδρικό διάταγμα, με βάση το νόμιμο πληθυσμό της περιφέρειας, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή. Χρειάζεται η αποσαφήνιση. Τι εννοούμε, όταν λέμε “νόμιμος πληθυσμός”; Νόμιμος πληθυσμός είναι αυτός που προκύπτει από τα δημοτολόγια; Διότι η απογραφή, όπως είναι γνωστό, καταμετρά εκείνους οι οποίοι καταγράφονται με τη φυσική τους παρουσία. Δεν καταγράφεται, στο πλαίσιο της απογραφής, ο εγγεγραμμένος στο δημοτολόγιο, πλην όμως απών στο εξωτερικό ή σε κάποια άλλη πόλη της Επικράτειας. Και εδώ χρειάζεται η αποσαφήνιση. Ή εννοούμε, ως νόμιμο πληθυσμό τον προκύπτοντα από τα δημοτολόγια ή εννοούμε νόμιμο πληθυσμό αυτόν, ο οποίος καταγράφεται με την απογραφή και επαναλαμβάνω ότι απογράφεται εκείνος, ο οποίος είναι φυσικά παρών, κατά τη διαδικασία της απογραφής. Και εδώ νομίζω θα είναι εξαιρετικά χρήσιμη η ερμηνευτική δήλωση του Εισηγητή της Πλειοψηφίας. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να αποσαφηνιστεί αυτό το ζήτημα για να μην έχουμε παρερμηνείες ή ακριβέστερα για να μην έχουμε προσαρμογές ευκαιριακού χαρακτήρα κάθε φορά.

Ο λόγος περί των κωλυμάτων: Η αρχή, η οποία διέπει και προσδιορίζει τις θέσεις του Συνασπισμού είναι ο περιορισμός, η ελαχιστοποίηση των κωλυμάτων. Με τα κωλύματα, τα οποία υπάρχουν, φοβάμαι ότι θέλουμε να εκλεγούν βουλευτές ή να είναι υποψήφιοι βουλευτές ανενεργοί πολίτες. Νομίζω ότι είναι λάθος. Εάν θέλουμε τη διεύρυνση του αριθμού των πολιτών που επιθυμούν να εκφράσουν την παρουσία τους με υποψηφιότητα βουλευτή, θα πρέπει να περιορίσουμε τα κωλύματα στο ελάχιστο. Και δεν αρκεί μόνο ο περιορισμός των κωλυμάτων. Χρειάζεται και η κατά το δυνατόν σαφέστερη ρύθμιση με το Σύνταγμα, έτσι ώστε να σταματήσει το Εκλογοδικείο -και με εξαιρετικά αντιφατικό τρόπο κάποιες φορές -να ερμηνεύει το νόμο.

Διαφωνούμε να υπάρξει το κώλυμα που εισηγείται ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας για τους Νομάρχες και είμαι βέβαιος ότι κανένας δεν θα αποδώσει στις σκέψεις και τις προτάσεις του Συνασπισμού την οποιαδήποτε κομματική ιδιότητα. Δεν είναι δυνατό να έχουμε διαφοροποιημένο κριτήριο μεταξύ του Δημάρχου και του Νομάρχη, με το δεδομένο ότι και οι δύο είναι αιρετοί. Και αν εγκαταλείπει ο όποιος Νομάρχης τη Νομαρχία πριν από την ολοκλήρωση της τετραετούς θητείας του, νομίζω ότι ο αποφασιστικός κριτής, εκείνος που μπορεί να τον ελέγξει, να τον επιδοκιμάσει ή να τον αποδοκιμάσει, είναι ο ίδιος ο εκλογέας, είναι ο ίδιος ο πολίτης. Κατά συνέπεια, Δήμαρχοι και Νομάρχες πρέπει να αντιμετωπιστούν με ενιαίο κριτήριο.

Ο λόγος περί των ασυμβίβαστων: Εδώ θα κινηθώ προς αντίθετη κατεύθυνση και θα υποστηρίξω ότι έχουμε διεύρυνση των ασυμβίβαστων και αυτό για να προστατεύσουμε τη λειτουργία του Βουλευτή. Γι' αυτό και η πρότασή μου είναι ότι τα ασυμβίβαστα που αναφέρονται στην ανάληψη έργων, μελετών και προμηθειών του δημοσίου ή στην απολαβή ειδικών προνομίων ή στην υπαγωγή σε καθεστώς επενδυτικών επιχορηγήσεων ή κινήτρων ή στην άσκηση κατά παραχώρηση δημόσιας επιχείρησης ή επιχείρησης κοινής ωφέλειας ή στη μίσθωση ακινήτων του δημοσίου πρέπει να διευρυνθούν και να καταλαμβάνουν και τους οικείους του Βουλευτή. Και οικείοι του Βουλευτή για τους θητεύοντες τη νομική επιστήμη είναι αυτοί που αναφέρονται με ένα εξαιρετικά σαφή τρόπο στο νόμο. Να μη μπορούν, δηλαδή, ούτε οι σύζυγοι ούτε τα παιδιά ούτε οι συγγενείς, που χαρακτηρίζονται οικείοι, να έχουν αυτά τα οποία καταγράφονται ως ασυμβίβαστα για το Βουλευτή. Διότι είναι εύκολη η καταστράτηγηση. Είναι ασυμβίβαστο για το Βουλευτή να αναλαμβάνει έργα ή μελέτες ή προμήθειες του δημοσίου ή να παρέχει υπηρεσίες στο δημόσιο, αλλά μπορεί η σύζυγός του

ή μπορούν τα παιδιά του. Οποία καταστράτηγηση! Νομίζω πως πρέπει αυτά τα ασυμβίβαστα να διευρυνθούν και να καταλάβουν τον κύκλο και των οικείων, όπως αυτοί από το νόμο ορίζονται.

Ευχολόγιο είναι η αναφορά στην απολαβή της προσήκουσας τιμής και του σεβασμού του Βουλευτή από όλες τις δημόσιες αρχές και υπηρεσίες. Και θα συμφωνήσω με την άποψη ότι ο Βουλευτής καταξιώνεται ή απαξιώνεται μόνος του από τα ίδια του τα έργα, από τις ίδιες του τις συμπεριφορές και δεν χρειάζεται καμιά, μα καμιά αναφορά στο Σύνταγμα γι' αυτήν την προσήκουσα τιμή και το σεβασμό που οφείλουν να αποδίδουν στο Βουλευτή οι δημόσιες αρχές, οι υπηρεσίες και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Είναι κρίμα, που σ' αυτήν την ενότητα, δεν ανακαθορίζουμε, αναθεωρώντας τη σχετική διάταξη του άρθρου 62, έτσι ώστε η βουλευτική ασυλία να αφορά μόνο τον πυρήνα της πολιτικής δράσης του Βουλευτή και όχι το σύνολο των πράξεών του, που οι περισσότερες από αυτές είναι άσχετες με τη βουλευτική ασυλία και δυστυχώς καλύπτονται από τη Βουλή.

VI. Πέμπτη Ενότητα: Οργάνωση και λειτουργία της Βουλής.

Θέλουμε να αντιμετωπίσουμε με αποφασιστικότητα το ζήτημα των εκλογικών δαπανών; Μια είναι η λύση. Το ίδιο το Σύνταγμα να προβλέπει ότι απαγορεύεται η υπέρβαση του ποσού που αναλογεί στην κρατική επιχορήγηση προς τα κόμματα. Αυτό δηλαδή που δίνει το κράτος -και ορθώς το δίνει από τον προϋπολογισμό του για τη στήριξη της λειτουργίας των κομμάτων- αυτό να είναι και το ποσόν που θα μπορούν τα κόμματα να δαπανούν.

Ο,τιδήποτε άλλο πιστεύω ότι είναι υποκριτικό. Ο,τιδήποτε άλλο αφήνει ανοικτές τις πόρτες να πηγαίνουν τα κόμματα και να παίρνουν χρήματα από τους συγκεκριμένους χρηματοδότες, που είναι βέβαιο ότι προσφέρουν χρήματα στα κόμματα, όχι γιατί θέλουν να στηρίξουν την πολιτική τους δράση -η οποία αναδεικνύεται αναγκαία για το πολιτικό σύστημα- αλλά γιατί θέλουν να εγγράφουν υποθήκες για μελλοντικές εξυπηρετήσεις.

Και βεβαίως αν προχωρήσουμε σ' αυτή τη ρύθμιση δια του Συντάγματος, είναι πάρα πολύ εύκολο να μιλήσουμε τότε και για τον περιορισμό των διαφημίσεων και για τη χρήση των συχνότητων και για όλα τα άλλα σχετικά ζητήματα. Δεν μπορώ να αντιληφθώ, δεν μπορούν οι Έλληνες να αντιληφθούν, πώς τα κόμματα κάνουν αυτές τις τεράστιες δαπάνες, αυτές τις ρωμαϊκές φιέστες.

Εγώ σας αφήνω, κύριοι συνάδελφοι του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και της Νέας Δημοκρατίας, να συναγίνεστε για το ποιος έχει κάνει τις μικρότερες και ποιος τις περισσότερες δαπάνες και από την άλλη μεριά να δηλώνετε ότι δεν έχετε χρηματοδότες. Περαιτέρω, τα οικονομικά των κομμάτων να τίθενται στη διάθεση συγκεκριμένου ελέγχου από συγκεκριμένο ελεγκτικό όργανο, το οποίο θα αποτελείται από πολιτικά πρόσωπα και από δικαστές του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ο,τιδήποτε άλλο φοβάμαι ότι είναι υποκριτικό.

Δεν μπορούν τα κόμματα να μιλούν για την ανάγκη της διαφάνειας στη διαχείριση των δημοσίων χρημάτων και να μη προσφέρουν τα δικά τους οικονομικά σε έλεγχο και να μην εξασφαλίζουν διαφάνεια στα δικά τους οικονομικά.

Ποιός θα πιστέψει ότι προσέρχονται από τις συνδρομές; Τουλάχιστον εμείς που θητεύουμε σε συγκεκριμένα κόμματα και γνωρίζουμε, τί θα πει συνδρομή, γνωρίζουμε τί θα πει οικονομική εξόρμηση, ξέρουμε πάρα πολύ καλά ότι η όποια οικονομική εξόρμηση δεν μπορεί να εξασφαλίσει ούτε το ελάχιστο ποσόν των δαπανών, που γίνονται εν όψει των εκλογών.

Ιδού, λοιπόν, πεδίο δόξης λαμπρό, κύριοι συνάδελφοι του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και της Νέας Δημοκρατίας. Να συμφωνήσουμε με σαφήνεια σε αυτή τη συνταγματική ρύθμιση για να απομακρύνουμε την οποιαδήποτε υποψία- βεβαιότητα λέω εγώ - του ελληνικού λαού ότι τα κόμματα χρηματοδοτούνται από

συγκεκριμένα οικονομικά κέντρα, προφανώς για λόγους ιδιοτελείς. Δεν θα το δεχθείτε και πάλι θα προσπαθείτε, με άλλους τρόπους, να ρυθμίσετε το ζήτημα. Θα ψηφίζονται νόμοι, όπως ψηφίστηκαν και δεν θα εφαρμόζονται ποτέ.

Πρέπει να υπάρξει ουσιαστική διαδικασία του ελέγχου των δηλώσεων του πόθεν έσχες του κάθε Βουλευτή, επίσης από ένα μεικτό όργανο. Ας κοιταχτούμε στα μάτια. Πιστεύει κανείς ότι γίνεται συστηματικός έλεγχος των δηλώσεων του «πόθεν έσχες» των βουλευτών; Γιατί έλεγχος των δηλώσεων, κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι η ανάγνωση των όσων καταγράφει στη δήλωσή του ο Βουλευτής; Έλεγχος είναι να φθάσεις στη ρίζα, στην αφετηρία, στην προέλευση των οικονομικών. Δεν ακούμε, τί λέει ο κόσμος; Πώς ξαφνικά προκύπτουν πολιτικά πρόσωπα-μιμλ γενικώς και αορίστως - να έχουν τεράστιες περιουσίες και να μην έχουν ένα ένσημο στο ασφαλιστικό τους βιβλιάριο; Δεν έχουν δουλέψει ποτέ.

Πικρός ο λόγος, αλλά εδώ είναι ο κατάλληλος χώρος να τα πούμε όλα αυτά, κύριοι συνάδελφοι. Μόνον έτσι θα εξυγιάνουμε την οικονομική λειτουργία προσώπων και κομμάτων. Οτιδήποτε άλλο είναι για άλλη μια φορά, προσχηματικό και υποκριτικό.

Συμφωνώ με την άποψη ότι πρέπει να απαλειφθεί η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 29 για τη δήθεν μη συμμετοχή σε πολιτικές εκδηλώσεις των δημοσίων λειτουργών.

Και πάλι, ας είμαστε ειλικρινείς. Εδώ συνδικαλιζονται αστυνομικοί -και ορθώς συνδικαλιζονται- στο όνομα συγκεκριμένων πολιτικών παρατάξεων. Δικαστές, συνδικαλιζονται για την ανάδειξη των οργάνων των δικών τους ενώσεων στο όνομα συγκεκριμένων παρατάξεων και μάλιστα με έντονο τον πολιτικό χρωματισμό. Κατά συνέπεια, τί νόημα έχει η διατήρηση της παραγράφου 3 του άρθρου 29;

Ασφαλώς και τα άλλα ζητήματα είναι εξαιρετικά σημαντικά. Συμμερίζομαι απόλυτα την άποψη ότι με τις εισηγούμενες διατάξεις έχουμε συρρίκνωση του Κοινοβουλίου και των αρμοδιοτήτων του ως οργάνου εκφραστικού, όπως πρέπει να είναι, της λαϊκής κυριαρχίας. Η δυνατότητα να ψηφίζονται νόμοι και από τις επιτροπές οδηγεί σε έναν επικίνδυνο τεχνοκρατισμό, ο οποίος αφυδατώνει τη λαϊκή κυριαρχία, περιθωριοποιεί τον βουλευτή, αφού υπάρχει το ενδεχόμενο -και μάλιστα έντονο ενδεχόμενο- να μη γνωρίζει βουλευτής, τί έχει ψηφισθεί στην Επιτροπή στην οποία δεν μετέχει. Γι' αυτό δεν πρέπει, σε καμία περίπτωση, κανένας συνάδελφος να δεχθεί αυτή τη διάταξη για τη δυνατότητα μεταφοράς κυρωτικής αρμοδιότητας από την Ολομέλεια στις Επιτροπές.

Και επειδή έχουμε ιστορική ευθύνη γι' αυτή τη διάταξη, σας καλώ να αναλογισθούμε όλοι μαζί, τί θα σημαίνει η διατήρηση μιας τέτοιας διάταξης. Δεν θα έχει ο βουλευτής την δυνατότητα να πει ένα "ναι" ή ένα "όχι", να συμπληρώσει, να διορθώσει, να αρνηθεί νομοσχέδιο, το οποίο θα ψηφίζεται σε κάποια διαρκή επιτροπή στην οποία, επαναλαμβάνω, δεν θα μετέχει ο ίδιος.

Υπάρχει η ρύθμιση για την απαγόρευση των ασχέτων τροπολογιών προς το περιεχόμενο του κάθε φορά συζητούμενου νομοσχεδίου. Έχει, όμως, μία διατύπωση ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας εξαιρετικά πονηρή. Δεν θα εισάγεται -λέει- η άσχετη τροπολογία, με απόφαση του Προέδρου της Βουλής ή με απόφαση του Προέδρου της Επιτροπής της Βουλής. Αυτό σημαίνει ότι, αν δεν αποφασίσει ο Πρόεδρος είτε της Βουλής είτε της Επιτροπής και εισαχθεί και συζητηθεί και ψηφισθεί μία τροπολογία, αυτή η τροπολογία θα ισχύει. Η πρότασή μου είναι ευθεία: Να προβλεφθεί από το Σύνταγμα ότι τροπολογία άσχετη προς το περιεχόμενο του κάθε φορά συζητούμενου νομοσχεδίου, είναι άκυρη και δεν ισχύει.

Ο λόγος περί των διεθνών συμβάσεων: Όλες οι διεθνείς συμβάσεις πρέπει να έρχονται στην Ολομέλεια της Βουλής, διότι οι διεθνείς συμβάσεις μέσα στις διαδικασίες οι οποίες εκτυλίσσονται αυτή την ώρα -και δεν επιχειρώ κριτική αυτών των διαδικασιών-ετεροκαθορίζουν την πορεία και το στρατηγικό στόχο της Χώρας. Κατά συνέπεια, καμία διεθνής σύμβαση να μην ξεφεύγει από τον έλεγχο της Ολομέλειας της

Βουλής.

Το γεγονός ότι η Ολομέλεια, κάποιες φορές, δεν λειτουργεί αποτελεσματικά, ότι κάποιες φορές -επιτρέψτε μου την έκφραση- μπορεί να φλυαρεί, δεν είναι επιχείρημα για να περιορίσουμε, για να αναιρέσουμε το κυριαρχικό δικαίωμα της Ολομέλειας, αυτή, και μόνον αυτή, να ψηφίζει ή να καταψηφίζει μια διεθνή σύμβαση. Γι' αυτό επίμονα και τώρα και όταν θα έρθει στην Ολομέλεια το συγκεκριμένο ζήτημα για συζήτηση, εμείς θα προειδοποιούμε ότι ένα τέτοιο ενδεχόμενο περιορισμού της εξουσίας της Ολομέλειας εγκυμονεί τον μέγιστο κίνδυνο υποβιβασμού και μετατροπής του Κοινοβουλίου σε ένα μηχανισμό διεκπεραίωσης και όχι σε ένα όργανο που θα εκφράζει τη λαϊκή κυριαρχία, η οποία είναι η μόνη αρμόδια να δεσμεύει προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση.

Πρέπει οι Εξεταστικές Επιτροπές να είναι διαδικασία, η οποία θα αξιοποιείται κυρίως από τη μειοψηφία, διότι αν η Εξεταστική Επιτροπή δεν παρέχεται ως δυνατότητα στη μειοψηφία, τότε καθίσταται άνευ αποτελέσματος και άνευ σημασίας, διότι θα αποφασίζει κάθε φορά η κυβερνητική πλειοψηφία αν θέλει ή δεν θέλει την Εξεταστική Επιτροπή. Η Εξεταστική Επιτροπή είναι, κυρίως, μηχανισμός ελέγχου κυβερνητικών πράξεων και ενεργειών. Και δεν είναι δυνατόν αυτή την πρωτοβουλία να την αφήσουμε στα χέρια της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας. Δεν θέλετε να δώσετε αυτή τη δυνατότητα; Θα συνητήρησετε για άλλη μια φορά το υπάρχον καθεστώς που καθιστά τις Εξεταστικές Επιτροπές χωρίς σημασία.

Ο προϋπολογισμός, κατά τη γνώμη μας, πρέπει να κατατίθεται όχι δύο μήνες πριν. Όπως υποστηρίξαμε και στην προηγούμενη Βουλή που έδωσε την εντολή στην παρούσα για να αναθεωρήσει τη συγκεκριμένη διάταξη, πρέπει αυτό το χρονικό διάστημα να είναι τουλάχιστον τριών μηνών και κυρίως να προβλεφθεί η δυνατότητα μέσα από το διάλογο, ο οποίος γίνεται στην Ολομέλεια -και πρέπει να γίνεται- να μετακινούνται κονδύλια και να επέρχονται αλλαγές. Διότι ποιος δεν θα συμφωνήσει ότι η συζήτηση για τον προϋπολογισμό είναι χωρίς σημασία από την ώρα που δεν παρέχεται η δυνατότητα στην ίδια την Κυβέρνηση, στην εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία, να πειστεί από τον αντίλογο και να μεταποτίσει ένα κονδύλιο και να το βάλει σε έναν άλλο λογαριασμό ή να αυξήσει ένα κονδύλιο ή να περιορίσει κάποιο άλλο. Επομένως, αν συνητήρησουμε τα πράγματα ως έχουν και πάλι δεν θα κάνουμε τίποτε γι' αυτό το σημαντικό ζήτημα.

Η Χώρα μας είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πολλές οι αποφάσεις οι οποίες καθορίζουν την εξέλιξη του Τόπου μας, παίρνονται εκεί. Γι' αυτό, θεωρώ αναγκαίο να προβλεφθεί από το Σύνταγμα, ότι υπάρχει η υποχρέωση της Κυβέρνησης, προτού να δεσμεύει με όποιες αποφάσεις τη Χώρα, να έρχεται στην Ολομέλεια και να παίρνει τουλάχιστον την γνώμη των Ελλήνων Βουλευτών.

Διότι οι Έλληνες Βουλευτές με τις διαδικασίες που υπάρχουν τρέχουν πίσω από τα αποτελέσματα, αποτελέσματα που παράγονται από την εκάστοτε Κυβέρνηση, ερήμην και των κυβερνητικών Βουλευτών, πολλώ δε μάλλον ερήμην της Αντιπολιτεύσεως.

VII. Έκτη Ενότητα: Οργάνωση και λειτουργία της Δικαιοσύνης.

Είναι σωστό να διασφαλίζεται η προσήκουσα μισθολογική μεταχείριση των δικαστών και με τον καθορισμό κάποιας ειδικής διαδικασίας. Έχω έντονο προβληματισμό, αναφορικά με την παραπομπή των σχετικών υποθέσεων στο δικαστήριο αγωγών κακοδικίας. Είναι ένα δικαστήριο, το οποίο επιδεικνύει βραδύτητα στην έκδοση των αποφάσεων και θα είναι ένα δικαστήριο με την μικτή του σύνθεση, που ενδεχομένως να αποτελεί μείωση του ρόλου των δικαστών, αναφορικά με το δικαίωμά τους να κρίνουν τα ζητήματα των αποδοχών που τους αφορούν.

Μετά την, κατά το μάλλον ή ήττον, διευθέτηση των αποδοχών των δικαστών, ελάχιστες υποθέσεις παραμένουν για

επίλυση και θεωρώ, μην τυχόν και κάνουμε λάθος - προβληματισμό ειλικρινή καταθέτω- γι' αυτές τις ελάχιστες και ακραίες υποθέσεις που μπορεί να προκύψουν από τις αγωγές κάποιων, να συστήσουμε ή ειδικό δικαστήριο, όπως προτείνεται από κάποιους, ή παραπομπή στο δικαστήριο αγωγών κακοδικίας;

Στη προηγούμενη Βουλή, που έδωσε εντολή αναθεώρησης της σχετικής διάταξης, είχα διατυπώσει -και όχι τυχαία- την άποψη ότι πρέπει να καθορισθεί ειδική διαδικασία, γι' αυτό και δεν μίλησα για ειδικό δικαστήριο.

Αναπτύσσω αυτό τον προβληματισμό, προσθέτοντας πόσο χρήσιμο είναι να βγει στην κοινή γνώμη, στην ελληνική κοινωνία, αλλά και έξω από τα όρια της ελληνικής κοινωνίας ότι οι δικαστές από μεροληψία και ιδιοτέλεια δεν μπορούν να κρίνουν ορθά τα ζητήματα των αποδοχών τους και μη τυχόν θα πρέπει όλοι μαζί να αναζητήσουμε μια λύση, η οποία δεν θα είναι μειωτική του κύρους των δικαστών και ταυτόχρονα, θα απομακρύνει και την όποια υποψία ότι οι δικαστές μεροληπτούν και λειτουργούν με δικαική ιδιοτέλεια, για να αντιμετωπίσουν τα δικά τους συμφέροντα.

Συμφωνώ με την άποψη να καθιερωθεί η δυνατότητα εξέλιξης ορισμένου αριθμού τακτικών διοικητικών δικαστών στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Δεν θέλει κανείς να αμφισβητήσει την δομή, το κύρος και τη λειτουργία του Συμβουλίου της Επικρατείας, επιλέγοντας αυτή τη πρόταση. Είναι αναγκαίο, όμως, ο διοικητικός δικαστής να μπορεί να εξελίσσεται και μάλιστα στο βαθμό του Συμβούλου της Επικρατείας.

Θεωρώ ότι είναι λαθεμένη η άποψη, ο διοικητικός δικαστής να εξελίσσεται στο βαθμό του Παρέδρου, όπως προτείνεται από τους δικαστές του Συμβουλίου της Επικρατείας. Σκεφθείτε την περίπτωση, κατά την οποία ένας διοικητικός δικαστής, διοικητικός εφέτης έχει διανύσει στην υπηρεσία 20 και 25 έτη και εξελισσόμενος να γίνεται Πάρεδρος και όχι Σύμβουλος.

Σπεύδω να προλάβω το ερώτημα: Σε ποιο ποσοστό; Εγώ κρατώ την επιφύλαξη του κ. Εισηγητού της Πλειοψηφίας και αντιλαμβάνομαι ότι θέλει να συνυπολογίσει και άλλες παραμέτρους, εγώ, όμως, καταθέτω την άποψή μου και για το δικό σας προβληματισμό, υποστηρίζοντας ότι ο εξελισσόμενος αριθμός διοικητικών δικαστών στη θέση, στο βαθμό του Συμβούλου της Επικρατείας θα πρέπει να είναι το εν τέταρτο του αριθμού των Συμβούλων της Επικρατείας.

Να μην αφήσουμε, κύριοι συνάδελφοι, στον κοινό νομοθέτη να ρυθμίσει αυτό το θέμα. Διότι, αν αφήσουμε τη ρύθμιση αυτού του θέματος στον κοινό νομοθέτη, όπως διατυπώνεται από κάποιους η άποψη, φοβάμαι ότι θα συντηρούμε μια διελκυστίνδα μεταξύ των διοικητικών δικαστών και των δικαστών του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Αναφερόμενος στο θέμα της εξέλιξης των διοικητικών δικαστών, επιλέγω συναφώς να πω ότι είναι αναγκαίο να προβλεφθεί και η δυνατότητα εξέλιξης του ειρηνοδίκη στο βαθμό του πρωτοδίκη.

Είμαι απόλυτα σύμφωνος να καθοριστεί με σαφήνεια ο τρόπος εισδοχής και εξέλιξης των λειτουργών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, πιστεύοντας ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο μπορεί σημαντικά να συμβάλει στη διαφάνεια της διαχείρισης του δημοσίου χρήματος. Και θα συμβάλει από την ώρα που με σαφήνεια θα ορισθεί ο τρόπος εισδοχής των δικαστών στο Ελεγκτικό Συνέδριο και της εξέλιξής τους.

Αναφερόμενος στο Ελεγκτικό Συνέδριο και ειδικότερα στο άρθρο 98 και με βάση, πάντοτε, την πολιτική μου παραδοχή ότι πρέπει να έχει μεγάλες αρμοδιότητες το Ελεγκτικό Συνέδριο, επιλέγω να είμαι λίγο αναλυτικός στο σημείο αυτό. Πιστεύω ότι στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου πρέπει να ανήκουν, ιδίως, ο προληπτικός έλεγχος των δαπανών του κράτους, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που δεν έχουν εξαιρεθεί, μετά από γνώμη της ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με ειδικό για κάθε περίπτωση νόμο να ανήκει ο καταστατικός έλεγχος των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων και των απολογισμών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου

δικαίου, καθώς και ο έλεγχος των λογαριασμών των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στους προαναφερθέντες φορείς ή που χρηματοδοτούνται από αυτούς για την εκτέλεση σκοπού δημοσίου συμφέροντος ως προς τη διαχείριση της χρηματοδότησης αυτής. Να ανήκει ο έλεγχος της νομιμότητας των δημοσίων συμβάσεων πάνω από ορισμένο ποσό και βέβαια, όπως θα ορίζει ο νόμος. Να ανήκει η εκδίκαση ενδίκων βοηθημάτων και μέσων σε διαφορές σχετικά με την απονομή συντάξεων και με τον έλεγχο των δαπανών και των λογαριασμών γενικώς. Η εκδίκαση υποθέσεων που αναφέρονται στην ευθύνη των λειτουργών και υπαλλήλων γενικώς του κράτους, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου για κάθε ζημία από δόλο ή αμέλεια που προξενήθηκε σε βάρος του κράτους ή σε βάρος οργανισμών και νομικών προσώπων. Η εκδίκαση ενδίκων βοηθημάτων και μέσων σε διαφορές σχετικά με την αναζήτηση χρηματικών ποσών που καταβλήθηκαν αχρεώστια για την υλοποίηση χρηματοδοτούμενων με κοινωνικούς πόρους δραστηριοτήτων. Βεβαίως η έκθεση προς τη Βουλή για τον απολογισμό και ισολογισμό του κράτους. Ακόμη η γνωμοδότηση για τους νόμους, που αφορούν συντάξεις ή αναγνώριση υπηρεσίας για την παροχή δικαιώματος σύνταξης κατά το άρθρο 73 παράγραφος 2, καθώς και για κάθε άλλο θέμα που θα ορίσει ο κοινός νομοθέτης. Και βεβαίως, ο νόμος να ορίζει, πώς θα ρυθμίζονται οι αρμοδιότητες και θα ασκούνται από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Είναι προφανές ότι κάνω την αναφορά αυτή με έναν εξειδικευμένο τρόπο για το Ελεγκτικό Συνέδριο, γιατί πιστεύω στην ανάγκη αναβάθμισης του ρόλου του.

Περαιτέρω, να απαγορευθούν οι διαιτησίες των δικαστικών λειτουργών και η συμμετοχή τους σε διοικητικού χαρακτήρα συμβούλια και επιτροπές, με εξαίρεση όμως τις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Η συμμετοχή των δικαστών σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές σε καμία περίπτωση μέχρι τώρα δεν αδίκησε το ζητούμενο, που είναι η αρτιότητα του νόμου.

Να απαγορευθεί, περαιτέρω, η ανάθεση διοικητικών καθηκόντων σε δικαστικούς λειτουργούς, με εξαίρεση τη συμμετοχή τους σε ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, στην παροχή εκπαίδευσης σε δικαστικούς λειτουργούς και δημοσίου υπαλλήλους, αλλά και στην εκπροσώπηση της Χώρας, όταν χρειάζεται σε διεθνείς οργανισμούς.

Ο διορισμός της ηγεσίας των ανωτάτων δικαστηρίων από την εκάστοτε εκτελεστική εξουσία. Έτσι μας έχει παραδοθεί το όλο ζήτημα, έτσι το βιώνουμε, διαφωνώντας βεβαίως με τον όρο ηγεσία και διεκδικώντας να σπάσει αυτός ο ομφάλιος λώρος μεταξύ της εκτελεστικής εξουσίας και της δικαστικής εξουσίας. Από τη θέση αυτή διατυπώνω τις απόψεις μου για να υποστηρίξω ότι θα πρέπει να ορίζεται από ένα ευρύ εκλεκτορικό σώμα. Εάν δεν θέλετε, κύριοι συνάδελφοι της Πλειοψηφίας και της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, το ευρύ εκλεκτορικό σώμα, τότε ας επιλέξουμε με καθαρότητα, χωρίς ενδιάμεσες διαδικασίες και χωρίς τελικές κρίσεις της εκτελεστικής εξουσίας, η ηγεσία του δικαστικού σώματος να επιλέγεται από την ολομέλεια των ιδίων των δικαστηρίων και τίποτα πέραν αυτού.

Περαιτέρω η θητεία του προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και η θητεία του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας δεν μπορεί να είναι, κατά τη γνώμη μας, μεγαλύτερη των τριών ετών. Μέσα σε τρία χρόνια μπορεί να ασκήσει διοίκηση, μπορεί να επιτελέσει το καθήκον του, δεν χρειάζεται η παραμονή πέραν των τριών ετών. Και είναι προφανές ότι δεν επιλέγω τη μειοδοσία έναντι των πέντε ετών ή των τεσσάρων ετών για να πρωτοτυπήσω, αλλά το κάνω για να διατυπώσω την άποψη ότι τα τρία έτη είναι αρκετά.

Σε ό,τι αφορά τους Αντεισαγγελείς και Εισαγγελείς του Αρείου Πάγου: Οι Αντεισαγγελείς και Εισαγγελείς του Αρείου Πάγου πρέπει να προέρχονται από τον εισαγγελικό κλάδο. Πρέπει να υπάρξει διεύρυνση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου με τη συμμετοχή δικαστών όλων των βαθμίδων. Το

όργανο αυτό δεν πρέπει να είναι σε καμία περίπτωση ενιαίο για όλους τους κλάδους της δικαιοσύνης. Ο κάθε κλάδος της δικαιοσύνης να έχει δικό του όργανο.

Περαιτέρω, η υπηρεσιακή κατάσταση των δικαστικών υπαλλήλων να ρυθμίζεται από υπηρεσιακό συμβούλιο στο οποίο θα μετέχουν δικαστικοί λειτουργοί, αλλά και δικαστικοί υπάλληλοι.

Όπως επίσης είναι σωστή η άποψη, αυτή που κατατίθεται ως πρόταση, να αποσαφηνιστεί η ιδιότητα των υπαλλήλων υποθηκοφυλακείων ως δικαστικών υπαλλήλων.

Είμαι υπέρ της δημοσίευσης ονομαστικά της γνώμης της μειοψηφίας στις δικαστικές αποφάσεις. Δεν μπορώ να αντιληφθώ τον αντίλογο. Ο κάθε δικαστής πρέπει να έχει την ευθύνη της προσωπικής του κρίσης, η οποία συντίθεται και προστίθεται για τη διαμόρφωση της τελικής κρίσης του δικαστηρίου.

Δεν υπάρχουν, κατά τη γνώμη μου, εξαιρετικές περιπτώσεις για τη Δικαιοσύνη. Η Δικαιοσύνη αντιμετωπίζει το σύνολο των υποθέσεων με ορθή κρίση και κατά συνέπεια, δεν μπορώ να φανταστώ και την πλέον ακραία εκδοχή, κατά την οποία ο δικαστής θα κρύβεται πίσω από την ανωνυμία.

Είμαι σύμφωνος να αποσαφηνιστεί η δικαιοδοσία των πολιτικών και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Είμαι υποστηρικτής της άποψης ότι πρέπει να διευρύνεται η δικαιοδοσία των μικτών ορκωτών δικαστηρίων και όχι να περιορίζεται. Τα μικτά ορκωτά δικαστήρια, κατά τη γνώμη μου, λειτούργησαν με επιτυχία και η συμμετοχή σ' αυτά τα δικαστήρια λαϊκών δικαστών, για μένα, είναι εξαιρετικά θετικό και σημαντικό στοιχείο.

Υποστηρίζω ότι το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους πρέπει να κατοχυρωθεί ως ιδιαίτερο σώμα της διοίκησης με ταυτόχρονη κατοχύρωση και της υπηρεσιακής κατάστασης των λειτουργών του.

VIII. Εβδόμη Ενότητα: Δημόσια Διοίκηση - Τοπική Αυτοδιοίκηση –Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές.

Θεωρώ ότι είναι ορθό να κατοχυρωθεί η πρόσληψη στον ευρύτερο δημόσιο τομέα με πανελλήνιο διαγωνισμό, με αντικειμενικά κριτήρια και τρόπο διορισμού που να διασφαλίζει την αξιοκρατική πρόσληψη και αξιολόγηση των διοριζομένων.

Η συνταγματική αυτή πρόβλεψη νομίζω ότι θα αποκρούει συστηματικά και θα απομακρύνει ενδεχόμενες επιλογές καταστρατήγησης νόμου ή νόμων, όπως αυτές χρόνια ολόκληρα καταγράφονται στον τομέα της δημόσιας διοίκησης.

Όπως επίσης, θεωρώ ότι είναι ορθό να απαγορευτεί η πρόσληψη εκτάκτων υπαλλήλων για την κάλυψη πάγιων αναγκών, αλλά ακόμη να απαγορευτεί και η μονιμοποίηση προσωπικού, που προσλαμβάνεται για την κάλυψη απρόβλεπτων και επείγουσών αναγκών.

Εάν το Σύνταγμά μας δεν αντιμετωπίσει με σαφήνεια αυτά τα ζητήματα για το χώρο της δημόσιας διοίκησης, έχω την εκτίμηση ότι η δημόσια διοίκηση θα πορεύεται με το γνωστό ράθυμο, όσο και επικίνδυνο πολλές φορές τρόπο.

Σε ό,τι αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση, το Σύνταγμα πρέπει να διακηρύξει ότι η τοπική αυτοδιοίκηση είναι βασικό μέγεθος και στοιχείο του πολιτεύματος της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Και η διακήρυξη αυτή του Συντάγματος αναφορικά με την τοπική αυτοδιοίκηση, νομίζω ότι είναι ένα εξαιρετικά χρήσιμο στοιχείο και για τον ερμηνευτή του νόμου, όταν και όποτε χρειαστεί.

Εμείς υποστηρίζουμε την ανάγκη καθιέρωσης της πολυβάθμιας αιρετής αυτοδιοίκησης. Αντιλαμβάνομαι τον προβληματισμό, ο οποίος έχει κατατεθεί και εδώ και σε μία ημερίδα που έγινε στο Ηράκλειο της Κρήτης από την Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. και την Ε.Ν.Α.Ε., ότι θα ήταν ίσως υπερβολικό σήμερα να μιλάμε για τον τρίτο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης. Το γεγονός, όμως, ότι συμεριζόμαστε αυτόν τον προβληματισμό, δεν σημαίνει ότι το Σύνταγμα θα πρέπει να αποκλείσει το ενδεχόμενο, κάτω από άλλες συνθήκες, ενδεχομένως κάτω από άλλες γενικότερες πολιτικές επιλογές, να μπορεί να ιδρύεται και η αιρετή

τριοβάθμια αυτοδιοίκηση. Ως δυνατότητα, κατά συνέπεια, πρέπει να προβλέπεται από το Σύνταγμα η πολυβάθμια αυτοδιοίκηση.

Είναι γεγονός ότι ιδιαίτερα η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση με τον τρόπο που λειτουργεί και πορεύεται, με την ανυπαρξία σαφών και οριοθετημένων εξουσιών και αρμοδιοτήτων, κινδυνεύει να ευτελιστεί. Κατά συνέπεια, το μεγάλο ζήτημα είναι η πραγματική εκχώρηση ουσιαστικών αρμοδιοτήτων και εξουσιών στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, αν θέλουμε, πράγματι, αυτή να μπορεί να επιτελεί το έργο της.

Δεν θέλω να χρεώσετε ούτε στον ομιλητή, ούτε στο κόμμα που εκπροσωπεί στην αίθουσα αυτή, ως μονομανία τη συνεχή αναφορά στο εκλογικό σύστημα της απλής αναλογικής. Θεωρούμε, όμως, ότι η αιρετή αυτοδιοίκηση πρέπει να αναδεικνύεται με το σύστημα της απλής αναλογικής. Και αν η απλή αναλογική αποκρούεται από κάποιους στο όνομα των δόθεν ισχυρών κυβερνήσεων για τις Βουλευτικές Εκλογές, νομίζω ότι αυτός ο αντίπαλος προς την απλή αναλογική λόγος, δεν μπορεί να διατυπώνεται, όταν μιλάμε για την ανάδειξη των οργάνων της αυτοδιοίκησης, με την παραδοχή νομίζω ότι καθίσταται πραγματικά αυτόνομο κέντρο της εξουσίας των πολιτών η τοπική αυτοδιοίκηση, όταν η ανάδειξη των οργάνων της γίνεται με το σύστημα της απλής αναλογικής.

Υπάρχει το ζήτημα του ελέγχου της νομιμότητας των οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Το Σύνταγμα πρέπει με σαφήνεια να αποκλείσει τον οποιονδήποτε άλλο έλεγχο, πλην του ελέγχου της δικαιοσύνης. Νομίζω ότι μόνο έτσι θα μπορέσει ελεύθερα, πραγματικά ανεξάρτητα και με αυτοτέλεια να κινηθεί η τοπική αυτοδιοίκηση, για να επιτελέσει αυτό που όλοι διεκδικούμε ως το έργο και το αποτέλεσμα της δραστηριότητας και των ενεργειών της.

Είναι ορθή η ρύθμιση για το τεκμήριο της αρμοδιότητας, αλλά και η ανάδειξη της έννοιας της τοπικής υπόθεσης. Συμμερίζομαι την άποψη που διατυπώνεται, την οποία και ο ομιλών είχε την ευκαιρία να διατυπώσει και στο πρόσφατο και στο απώτερο παρελθόν, ότι δεν είναι ανάγκη να αναφερθούμε στην αρχή της επικουρικότητας. Είναι ένα ζήτημα που θα μας δημιουργήσει ερμηνευτικά κυρίως προβλήματα και συμφωνώ απόλυτα με όλα εκείνα, τα οποία ως αιτίαση καταγράφονται αναφορικά με την επιλογή της χρήσης της αρχής της επικουρικότητας.

Μας αρκεί, κατά συνέπεια, το τεκμήριο της αρμοδιότητας και η έννοια της τοπικής υπόθεσης, για να δώσουμε αυτά τα οποία νομίζω ότι συμφωνούμε πως πρέπει να δοθούν στην τοπική αυτοδιοίκηση. Και βεβαίως πρέπει να υπάρξει και η δημοσιονομική δυνατότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Να μπορεί -για να μιλάμε πάρα πολύ ανοιχτά και χωρίς κομψές διατυπώσεις, που μπορεί να δημιουργούν προβλήματα και στην έννοια και στη μεταξύ μας συνεννόηση- η τοπική αυτοδιοίκηση να επιβάλει φόρους; Προσωπικά είμαι αντίθετος. Και είμαι αντίθετος, όχι γενικώς και αορίστως, στο όνομα του ότι δεν αντέχουν πια οι πολίτες άλλους φόρους. Αυτό ενδεχομένως θα ήταν και λαϊκισμός. Δεν θέλω να έχει τη δυνατότητα αυτοτελούς επιβολής φόρων η τοπική αυτοδιοίκηση, διότι σκεφθείτε το ενδεχόμενο ένας οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης να επιβάλει φόρους, ένας άλλος να μην επιβάλει φόρους και κάποιος τρίτος να επιβάλει πολύ μεγαλύτερους φόρους.

Κατά συνέπεια, ας μείνουμε στην ανάγκη της δυνατότητας δημοσιονομικής πολιτικής εκ μέρους των Ο.Τ.Α., αλλά θα συμφωνήσω με την άποψη ότι αυτό πρέπει να αποτελεί στοιχείο και αποτέλεσμα ενός γενικότερου νομοθετικού σχεδιασμού.

Έρχομαι στο ζήτημα των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών. Υποστηρίζω ότι, πράγματι, με φειδώ πρέπει να αντιμετωπίζεται αυτό το ζήτημα. Είναι, αν θέλετε, πολλές φορές επικίνδυνη η επιλογή να ιδρύονται ανεξάρτητες διοικητικές αρχές ως πανάκεια, για την αντιμετώπιση διαφόρων παθολογιών του πολιτικού μας συστήματος. Με φειδώ, κατά συνέπεια, η ίδρυση ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών. Αλλά, όπου ιδρύονται και όταν ιδρύονται ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, αυτές να είναι πράγματι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές και να μη λειτουργούν

ούτε ψευδεπίγραφα, ούτε προσχηματικά.

Κατά συνέπεια, το ζητούμενο και η διεκδίκηση όλων μας πρέπει να είναι η εξασφάλιση ρυθμίσεων, που θα καθιστούν πράγματι ανεξάρτητες τις διοικητικές αρχές που ιδρύονται. Και ένας τέτοιος τρόπος που μπορεί να εξασφαλίζει την ουσιαστική ανεξαρτησία τους, είναι η αναφορά τους στη Βουλή των Ελλήνων και ο περιορισμός της εκάστοτε εκτελεστικής εξουσίας, αναφορικά με τα ζητήματα λειτουργίας των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών. Τι εννοώ: Πρέπει να βρούμε ρυθμίσεις, που θα καθιστούν αποφασιστικό το ρόλο της Βουλής των Ελλήνων, της Εθνικής Αντιπροσωπείας, στα ζητήματα ορισμού των επικεφαλής των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών. Γι' αυτό και υποστηρίζουμε την άποψη ότι σε κάθε περίπτωση, για την οποιαδήποτε ανεξάρτητη διοικητική αρχή, θα πρέπει να αποφασίζει η Βουλή και προφανώς, για τη δική μας άποψη, μέσα από το όργανο, που λέγεται Διάσκεψη των Προέδρων, σε κάθε όμως περίπτωση με την αυξημένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων. Και αυτή η αυξημένη πλειοψηφία θα είναι στοιχείο που θα αναδεικνύει ανατρεπτικά δημοκρατικής συμπεριφοράς των κομμάτων, προκειμένου να εξασφαλίζονται εκείνες οι συναινέσεις, που στη συνέχεια θα οδηγούν σε επιλογές πράγματι αξιοκρατικές, σε επιλογές οι οποίες θα αντέχουν και πέραν του χρόνου της εκλογής των επικεφαλής των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών. Για να λειτουργήσει μια ανεξάρτητη διοικητική αρχή, θέλει μία διαρκή συναίνεση των πολιτικών δυνάμεων.

Σε ό,τι αφορά το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο, εμείς υποστηρίξαμε ότι υπάρχει ανάγκη να εξασφαλίσουμε, για τη σύνθεσή του, διαδικασίες υποδείξεων εκ μέρους όλων των κομμάτων. Θεωρούμε ότι όλα τα κόμματα, μέσα από τη διαδικασία της Διάσκεψης των Προέδρων, νομιμοποιούνται και αναγνωρίζονται να λειτουργήσουν ως φορείς υποδείξεων και προτάσεων. Για το Συνασπισμό δεν είναι ανάγκη να είναι ένα κομματικό μέλος μας ή ένα στέλεχός μας μέλος του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου. Το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο δεν μπορεί, όμως, να στερείται και του αντιπροσωπευτικού του χαρακτήρα. Ζητάμε, λοιπόν, την ευρύτερη δημοκρατική και κοινωνική νομιμοποίηση, η οποία μπορεί να προκύψει μέσα από τη διαδικασία που θα αναδεικνύεται στη Διάσκεψη των Προέδρων, για την επιλογή και πάλι συναινετικών λύσεων.

Δεν θέλουμε -και είναι προφανές γιατί δεν το θέλουμε- τη μονομερή κυβερνητική υπόδειξη, γιατί πιστεύουμε ότι αυτό αποτελεί πειθαναγκασμό της Βουλής.

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επιτελέσει σημαντικό έργο και πρέπει να αναγνωρίσουμε αυτό το έργο. Όμως, καταγράφεται από τον ίδιο το Συνήγορο του Πολίτη ότι υπάρχουν πάρα πολλές περιπτώσεις, ξεπερνάνε το 30%, όπου αρμόδιες υπηρεσίες του ευρύτερου δημόσιου τομέα αρνούνται να συμμορφωθούν προς τις υποδείξεις του. Και αυτό αποτελεί στοιχείο υπονόμησης και του κύρους του Συνηγόρου του Πολίτη, αλλά και της αξιοπιστίας που πρέπει να αποκτά μέσα

στην ελληνική κοινωνία. Μία αξιοπιστία η οποία αναμφισβήτητα προκύπτει ως αποτέλεσμα των ενεργειών του.

Κατά συνέπεια, είναι ορθό να περιληφθεί στο Σύνταγμα η κατοχύρωση του θεσμού του Συνηγόρου του Πολίτη ως ανεξάρτητης διοικητικής αρχής.

Επειδή τα περισσότερα που αναφέρονται στην ενότητα αυτή τα είπα όταν μιλούσαμε επί της αρχής της Αναθεώρησης του Συντάγματος, δεν θα επιμείνω. Επιτρέψτε μου, όμως, επειδή ολοκληρώνουμε τις εργασίες μας, να πω για άλλη μια φορά ότι χάσαμε μια ευκαιρία να κάνουμε βαθιές τομές στο πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης. Χάσαμε την ευκαιρία να θεσμοθετήσουμε ρυθμίσεις οι οποίες θα υπηρετούσαν περισσότερο το αντιπροσωπευτικό του πολιτεύματός μας. Δεν θέλησε η πλειοψηφία την καθιέρωση της απλής αναλογικής. Δεν θέλησε η πλειοψηφία την καθιέρωση των λεγομένων λαϊκών δημοψηφισμάτων που θα έφερναν πλησιέστερα τον πολίτη στην ασκούμενη πολιτική. Δεν θέλησε και πολλά άλλα.

Ελπίζω ότι τουλάχιστον αυτά που μπόρεσε η πλειοψηφία να κατακτήσει ως δημοκρατικές αλλαγές, να τα στηρίξουμε και στην Ολομέλεια. Λυπάμαι, όμως, αλλά η άποψη πως η αναθεώρηση είναι και άτολμη και δειλή και περιορισμένη και δεν υπηρετεί την αναβάθμιση της λαϊκής κυριαρχίας, που είναι ήδη εξασθενημένη, είναι ορθή."

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Έχουν διανεμηθεί τα Πρακτικά της Πέμπτης 12 Οκτωβρίου 2000, της Παρασκευής 13 Οκτωβρίου 2000 και της Δευτέρας 16 Οκτωβρίου 2000 και ερωτάται το Σώμα εάν τα επικυρώνει.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Συνεπώς τα Πρακτικά της Πέμπτης 12 Οκτωβρίου 2000, της Παρασκευής 13 Οκτωβρίου 2000 και της Δευτέρας 16 Οκτωβρίου 2000 επεκυρώθησαν.

Κύριοι συνάδελφοι παρήλθε ο διατεθείς χρόνος της σημερινής συνεδρίασης για τη συζήτηση επί της αρχής του νομοσχεδίου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ: Κύριε Πρόεδρε ένας ομιλητής είναι μόνο, ο κ. Καρασμάνης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Είναι και άλλοι ομιλητές, κύριε Γκελεστάθη, και θα πρέπει να διαγράψουμε τους υπόλοιπους.

Κύριοι συνάδελφοι, στο σημείο αυτό δέχεσθε να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 23.42' λύεται η συνεδρίαση για αύριο Τετάρτη 25 Οκτωβρίου 2000 και ώρα 18.00' με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: α) κοινοβουλευτικό έλεγχο, συζήτηση επικαίρων ερωτήσεων και β) νομοθετική εργασία, συνέχιση της συζήτησης επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου: " Διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχος του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης".

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ

